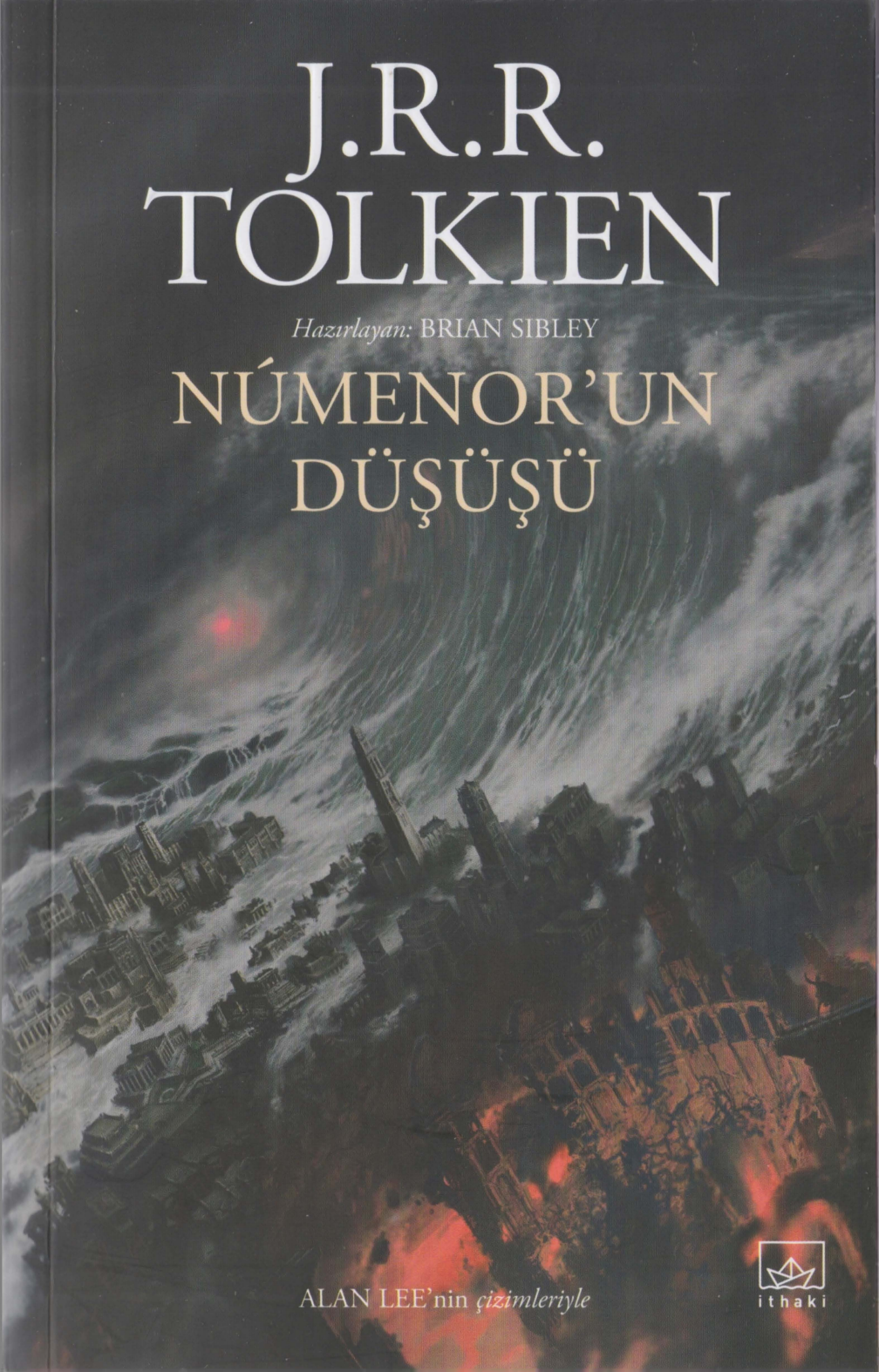
J.R.R. TOLKIEN

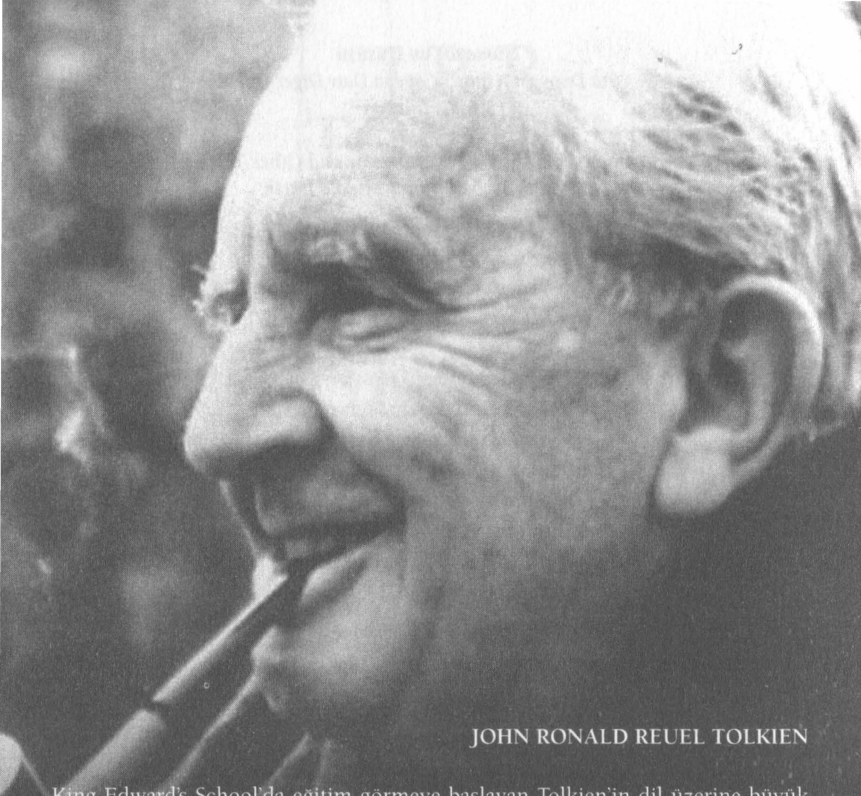
Hazırlayan: BRIAN SIBLEY

NÚMENOR'UN DÜŞÜŞÜ



ALAN LEE'nin *çizimleriyle*

ithaki



JOHN RONALD REUEL TOLKIEN

King Edward's School'da eğitim görmeye başlayan Tolkien'in dil üzerine büyük bir yeteneği ve merakı vardı. Eski Gal ve Fin dilleri üzerine eğitim görürken, zamanla kendi Elf dillerini de yaratmaya başladı.

1914'te I. Dünya Savaşı patlak verdiğinde Oxford'da üniversite son sınıftaydı ve ertesi yıl İngiliz Dili ve Edebiyatı'nı birincilikle bitirip teğmen olarak orduya katıldı. 1916 Haziran'ında Fransa'ya gemiyle gönderilmelerinden önce, çocukluk aşkı Edith Bratt ile evlendi ve dört çocuk sahibi oldular. En yakın üç arkadaşından ikisinin öldüğü Somme Savaşı'na katıldı. Yılın sonlarına doğru hastalandı ve İngiltere'ye geri gönderildi.

Savaşın ardından Oxford'da Anglosakson Profesörlüğü yaparak çalışmalarını akademisyen olarak sürdürdü. Anglosakson (1925-45), İngiliz (1945-59) dili ve edebiyatı dersleri verdi. Zamanla dünyanın en önemli dilbilimcilerinden biri hâline gelecekti. Ana ilgisi İngiltere'nin Ortabatı topraklarının yazın ve dilbilgisi geleneği üzerineydi. Tolkien, Yüzüklerin Efendisi'ni (1954-55) üniversitede öğrenciyken yazmaya başlamıştı. Bu yapıt üzerinde çalışırken çocukları için yazdığı *Hobbit* (1937), Yüzüklerin Efendisi'ne bir giriş niteliğindedir.

2 Eylül 1973'te hayata gözlerini yumduktan sonra eşi Edith'la aynı yere gömüldü. Edith'ın mezar taşındaki adının altında Luthien, Tolkien'in adının altında ise Beren yazmaktadır.

Númenor'un Düşüşü
Ve Orta Dünya'nın İkinci Çağı'na Dair Diğer Öyküler
J.R.R. Tolkien

Orijinal Adı: *The Fall of Númenor and Other Tales from the Second Age of Middle Earth*

İthaki Yayınları - 2440

Yayın Yönetmeni: *Alican Saygı Ortanca*
Sanat Yönetmeni: *Hamdi Akçay*

Yayın Sorumlusu: *Emre Aygün*
Yayıma Hazırlayan: *Merve Çay*
Düzelti: *Ömer Ezer*
Kapak İllüstrasyonu: *Alan Lee*
İllüstrasyonlar: *Alan Lee*
Kapak Tasarımı ve Uygulama: *Hamdi Akçay*
Sayfa Düzeni ve Baskıya Hazırlık: *B. Elif Balkın*
1. Baskı, Haziran 2023, İstanbul

ISBN: 978-605-265-188-9

Sertifika No: 63989

Türkçe Çeviri © Kemal Baran Özbek, 2023
© İthaki, 2023
© The Tolkien Estate Limited, 2022

Aslen İngilizcede HarperCollins Publishers Ltd. tarafından
The Fall of Númenor and Other Tales from the Second Age of Middle Earth
adıyla yayımlanmıştır.

Bu eserin tüm hakları Akcalı Telif Hakları Ajansı aracılığıyla satın alınmıştır.
Yayıncının yazılı izni olmaksızın alıntı yapılamaz.

®© Bu monogramın hakları The J.R.R. Tolkien Estate Limited'e aittir.

İthaki™ İthaki Yayıncılık Bas. San. ve Tic. A.Ş.'nin tescilli markasıdır.
Caferağa Mah. Neşe Sok. 1907 Apt. No: 31 Moda, Kadıköy-İstanbul
Tel: (0216) 348 36 97 Faks: (0216) 449 98 34
editor@ithaki.com.tr – www.ithaki.com.tr – www.ithakiyayingrubu.com

Kapak, İç Baskı: Deniz Ofset Matbaacılık
Maltepe Mah. Hastane Yolu Sok. No: 1/6, Zeytinburnu-İstanbul
Tel: (0212) 613 30 06 denizmatbaamucellit@gmail.com
Sertifika No: 48625

J.R.R. TOLKIEN

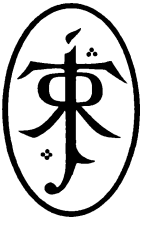
NÚMENOR'UN DÜŞÜŞÜ

Ve Orta Dünya'nın İkinci Çağı'na Dair Diğer Öyküler

Yüzüklerin Efendisi, *Silmarillion*, *Bitmemiş Öyküler*,
Christopher Tolkien tarafından kaleme alınmış olan
Orta Dünya Tarihçesi ve diğer kaynaklardan hareketle
derleyip yayıma hazırlayan Brian Sibley

ALAN LEE'*nin çizimleriyle*

Çeviren: Kemal Baran Özbek



ithaki

Sonrasında Elrond berrak bir sesle Sauron'dan ve Güç Yüzükleri'nden, bunların yeryüzünün şimdi çok eskilerde kalmış olan İkinci Çağ'ında nasıl dövüldüğünden bahsederken herkes kulaklarını açıp dinledi. Orada hazır bulunanlardan bazısı bu anlatılanlara kısmen aşina olsa da içlerinde öykünün tamamını bilen kimse yoktu, Eregion yöresinin Zanaatkâr Elflerine ve bunların Moria halkıyla dostluğuna ve de günü gelince Sauron'un onları tuzağa düşürmesine yol açacak olan bilgiye erişme heveslerine dair konuştukça ürperti ve hayranlık okunan bakışlar Elrond'a çevriliyordu. Çünkü o devirlerde Sauron'un içindeki kötülük henüz açığa çıkmamıştı ve Elfler onun yardımlarıyla yönlendirmesi sayesinde zanaatlarında ustalaşırken o da onların tüm sırlarını öğrenmekle kalmayıp onlara ihanet etmiş, hepsine hükmedebilmek amacıyla Ateş Dağı'nın bağrında gizlice Tek Yüzük'ü dövmüştü. Ama Celebrimbor ona kanmadı ve kendi yapmış olduğu Üç Yüzük'ü sakladı; ardından savaş çıktı ve yeryüzü tarumar olurken Moria'nın kapıları dış dünyaya kapandı.

İzleyen onca sene boyunca Sauron yana yakıla Yüzük'ü aradı; fakat bu tarihçe başka kaynaklarda anlatıldığından, hatta Elrond buna dair ayrıntıları kendi kaleme aldığı irfan kitaplarında da kayda geçirdiğinden, ona burada değinilmemesi daha doğru. Çünkü birbirinden görkemli ve dehşetengiz olaylarla süslü gayet uzun bir öyküdür bu, öyle ki, her ne kadar Elrond ona kısaca değinmekle yetinmiş bulunsa da güneş gökte hayli yükselmişti ve sözlerini sonlandırdığında sabah yerini öğleye terk etmek üzereydi.

Númenor'dan bahsetti sonra, onun şaşaasından ve mahvından, İnsanların Kralları'nın fırtınanın kanatları üzerinde taşınarak Deniz'in derinliklerinden çıkagelip Orta Dünya'ya geri dönüşünden.

Yüzüklerin Efendisi: *Yüzük Kardeşliği*
İkinci Kitap, II "Elrond'un Divanı"

Orta Dünya dostlarının daimi dostu
Priscilla Reuel Tokien'in
(1929-2022)
aziz hatırasına ithaf edilmiştir

İÇİNDEKİLER

İllüstrasyonların Listesi		12
Kitap Hakkında		13
Giriş: "Karanlık Bir Çağı" Konu Alan Destan		17
İkinci Çağ'ın Öncesinde		28
	Yılların Öyküsü (Batı Ülkelerinin Zamandizini)	
İkinci Çağ		
Yıl		
1	Gri Limanlar'ın ve Lindon'un kuruluşu.	41
32	Edain, Númenor'a ulaşır.	48
	Númenor'un Coğrafi Yapısı	54
	Númenor'da Doğal Yaşam	60
	Númenórluların Yaşantısı	72
yak. 40	Ered Luin'deki eski yerleşkelerini terk eden Cüce toplulukları Moria'ya göç edip oranın nüfusunu artırır.	91
442	Elros Tar-Minyatur'un ölümü.	93
yak. 500	Sauron Orta Dünya'da tekrar kıpırdanmaya başlar.	96
521	Silmariën, Númenor'da dünyaya gelir.	101
600	Númenórlulara ait gemilerin Orta Dünya kıyılarında ilk kez görülüşü.	103
	Aldarion'un Seyahatleri	109
750	Eregion'un Noldor tarafından kuruluşu.	115
	Aldarion ve Erendis	119
	Aldarion ile Erendis'in Evliliği	141
	Tar-Aldarion'un Tahta Çıkışı	170
yak. 1000	Númenórluların artan kudreti karşısında telaşa kapılan Sauron kendisi için karargâh olarak Mordor diyarını seçer. Barad-Dûr'un inşasına başlar.	183
1075	Tar-Ancalimë Númenor'un ilk hükümran kraliçesi olur.	186

1200	Sauron Eldar'ı baştan çıkarmayı dener. Gil-Galad onunla ilişki kurmayı reddeder; fakat Eregionlu zanaatkârlar aldatılmaktan kurtulamaz. Númenórlular Orta Dünya kıyılarında kalıcı limanlar inşa etmeye girişir.	188
yak. 1500	Sauron'un yönlendirmesi sonucu Elf zanaatkârları maharetlerinin zirvesine erişirler. Güç Yüzükleri'nin dökümü başlatılır.	191
yak. 1590	Üç Yüzük'ün dökümü Eregion'da tamamlanır.	195
yak. 1600	Sauron Orodruin'de Tek Yüzük'ün yapımını tamamlar. Barad-Dûr'un inşası sona erer. Celebrimbor, Sauron'un asıl niyetinin farkına varır.	198
1693	Elfler ile Sauron arasında savaş başlar. Üç Yüzük bilinmedik bir yere saklanır.	206
1695	Sauron'a bağlı kuvvetler Eriador'u istila eder. Gil-Galad, Elrond'u Eregion'a gönderir.	208
1697	Eregion tarumar edilir. Celebrimbor'un ölümü. Moria'nın kapıları dış dünyaya kapanır. Elrond Noldor içinden sağ kalanları yanına alıp uzaklara çekilir ve sığınak edindikleri Imladris'e yerleşirler.	209
1699	Sauron, Eriador'u yerle bir eder.	212
1700	Tar-Minastir, Lindon'a yardım için Númenor'dan büyük bir donanma yola çıkarır. Sauron mağlup edilir.	215
1701	Sauron, Eriador'dan kovulur. Batı Ülkelerinde uzun süre barış hüküm sürer.	217
yak. 1800	Bu tarihlerden itibaren Númenórlular Orta Dünya sahillerinde yerleşim yerleri kurmaya başlar. Sauron etki alanını doğuya kaydırır. Númenor'a gölge ilk kez düşer.	220
2251	Tar-Atanamir'in Ölümü. Tar-Ancalimon hükümranlık asasını devralır. Númenórlular arasında isyan ve bölünmeler baş gösterir. Dokuz Yüzük'ün Nazgûl veya Yüzüktayfları şeklinde adlandırılan köleleri ilk bu sıralar ortaya çıkar.	228
2280	Umbar, Númenor'un kontrolü altındaki büyük bir karargâha dönüşür.	233
2350	Pelargir inşa edilir. Vefakâr Númenórluların başlıca limanı hâline gelir.	233
2899	Ar-Adûnakhôr hükümranlık asasını devralır.	240
3175	Tar-Palantir'in tövbe edişi. Númenor'da iç savaş.	245
3255	Altın Ar-Pharazôn asayı devralır.	249
326	Ar-Pharazôn sefere çıkar ve Umbar'da karaya ayak basar.	254

3262	Sauron tutsak edilerek Númenor'a getirilir.	258
3262-3310	Sauron, Kral'ın aklını çeler ve Númenórluları yozlaştırır.	258
3310	Ar-Pharazôn büyük askeri seferberliği başlatır.	266
3319	Ar-Pharazôn Valinor üzerine hücuma kalkar. Númenor'un mahva uğrayışı. Elendil ile oğulları kaçıp canını kurtarır.	271
3320	Sürgündeki krallıkların temelleri atılır: Arnor ile Gondor. Palantír Taşları pay edilip dağıtılır. Sauron Mordor'a döner.	281
3429	Sauron Gondor'a saldırır, Minas Ithil'i ele geçirir ve Ak Ağaç'ı yakıp kül eder. Isildur, Anduin üzerinden kaçmayı başarır ve Kuzey'deki Elendil'in yanına gider. Anárion Minas Anor ve Osgiliath'ı savunur.	288
3430	Elfler ve İnsanların Son İttifakı meydana getirilir.	290
3431	Gil-Galad ve Elendil doğuya hareket edip Imladris'e ulaşır.	292
3434	Son İttifak orduları Dumanlı Dağlar'ı aşar. Dagorlad Savaşı ve Sauron'un mağlup edilişi. Uzun sürecek Barad-Dûr kuşatması başlar.	294
3440	Anárion'un öldürülüşü.	300
3441	Elendil ve Gil-Galad bu uğurda kendileri de can vererek Sauron'u alt eder. Isildur Tek Yüzük'ü ele geçirir. Sauron hiçliğe karışırken Yüzüktayfları gölgeler arasına gizlenir. İkinci Çağ böylelikle sona erer.	301
	Sonsöz	304

Ekler:

Ek A	Orta Dünya'nın Üçüncü Çağı'na İlişkin Özet Bir Tarihçe	309
Ek B	*Yitik Yol*'da Númenor'un Konu Edildiği Kısımlar	322

Notlar	351
Teşekkür	403

İLLÜSTRASYONLARIN LİSTESİ

Valar Ordusu Angband'ın Tepesine Çöküyor
Númenor Haritası*
Andúnië'den Batıya Bakış
Aldarion'un Númenor'dan Ayrılışı
Barad-dûr'un İnşa Edilişi
Yüzüklerin Dövülüşü
Galadriel Elflere Moria'dan Çıkmakta Öncülük Ediyor
Sauron Tapınağı
Ar-Pharazôn Valinor Üzerine Saldırıya Geçiyor
Gil-galad Dumanlı Dağlar'ı Aşıyor
Elfler ve İnsanların Son İttifakı

Üçüncü Çağ'ın Sonu İtibarıyla
Orta Dünya'nın Batı Yörelerinin Haritası*

* Haritalar Christopher Tolkien tarafından çizilmiş, Nicolette Caven tarafından renklendirilmiştir.

KİTAP HAKKINDA

Númenor'un Düşüşü, J. R. R. Tolkien'in Orta Dünya'nın İkinci Çağı'na dair ölümü sonrası yayımlanmış yazılarından bazı kesitleri tek bir ciltte sunmayı hedeflemektedir. *Hobbit* ve Yüzüklerin Efendisi okurlarını gerek Kadim Zamanlar'ın gerekse İkinci Çağ'ın o zengin mi zengin mitosları ve tarihsel mirası ile tanıştıran Christopher Tolkien'in olağanüstü edebi başarıları olmasa bu kitap asla meydana getirilemezdi. Kendisi bunu uzun yıllara yayılan özverili bir tasnif ve vekilharçlık süreci yoluyla başarmıştır: Babasından kalan pek çok el yazması metin ve taslak üzerinde çeşitli düzenlemeler gerçekleştirmiş, kopuk parçaları bir araya getirip toparlamış, metinleri ve konuları derlemiş ve bunlara paha biçilmez yorumlar eşliğinde anlam kazandırmıştır. Christopher Tolkien tarafından derlenip yayıma hazırlanmış olan *Silmarillion*, *Bitmemiş Öyküler*, *Orta Dünya Tarihçesi* ciltleri ve diğer çalışmalar yoluyla Númenor'un Düşüşü'ne, Sauron'un kudretinin artışına, Güç Yüzükleri'nin dövülüşüne ve Mordor'un Karanlık Efendisi'ne karşı kurulan Elfler ve İnsanların Son İttifakı'na dair öyküler ilk kez anlatılma olanağı bulmuştur.

Her bir eser zaten J. R. R. Tolkien'in çalışmalarının Christopher Tolkien'in o emsalsiz yorum tekniğini ve etraflı incelemelerini içeren nihai birer sunumu olduğundan, hedeflenen şeyin bu eserlerin yerini almak değil, yukarıda sıraladıklarımız içinden –editörlük anlamında mümkün mertebe az müdahalede bulunularak– J. R. R. Tolkien tarafından aynı zamanda Yüzüklerin Efendisi'nin "Ek B" başlıklı bölümünü de kısmen teşkil eden ve elinizde tuttuğunuz kitabın da giriş kısmına aynen nakledilmiş bulunan "Yılların Öyküsü (Batı Ülkelerinin Zamandizini)" isimli çalışmasında özetlenmiş İkinci Çağ'ın, yazarın kendi ifadesiyle o hayli renkli

ve çalkantılı olaylarına ışık tutar nitelikte kesitler sunmak olduğu aşikâr. Kitabın sonunda yer verilmiş, birçoğu Christopher Tolkien'in yayımlanmış orijinal kaynaklardan alıntı yapmak veya onlara atıfta bulunmak suretiyle sergilediği kendi değerli editörlük tecrübelerinden hareketle meydana getirilme notlar, bu tarihçeyi daha derinlemesine irdelemek isteyenlere Orta Dünya'nın İkinci Çağı hakkında ayrıntılı bilgi edinme yolunda yapacakları araştırmalarda fayda sağlayacaktır. Sayfa numarası belirtilerek yapılan atıflar tüm örneklerde söz konusu çalışmanın ilk baskısına yöneliktir, Yüzüklerin Efendisi eserinin ellinci yayım yıldönümü şerefine çıkarılmış olan 2004 tarihli gözden geçirilmiş baskıya yapılan atıflar istisnadır.*

Seçilip bu kitaba dahil edilen paragraflar ve metin parçaları "Yılların Öyküsü (Batı Ülkelerinin Zamandizini)" çerçevesinde verilmiş olan kronolojik sene sıralamasına uyacak şekilde ayarlanmıştır ve yine aynı zamandizinine uygun düşecek biçimde başlıklara ayrılmış bölümler hâlinde sunulmaktadır. Bahse konu sunum iki ayrı kaynak sayesinde daha da uzatılmıştır: Númenor Kralların isimlerine ve ilgili tarihlere yer verilen "Ek A: Kral ve Hükümran Yıllıkları" –ki bu da Yüzüklerin Efendisi'nde bulunur– ve *Bitmemiş Öyküler*'de İkinci Bölüm: "İkinci Çağ" başlığı altındaki "Elros Soyu: Númenor Kralları" kısmı.

İkinci Çağ'da bahsi geçen olaylar sırasıyla Númenor'da ve Orta Dünya'da sahnelendikçe aşağıda belirtilen kaynaklardan hareketle zamandizinindeki yerlerine oturtulmuştur.

Númenor tarihi için: "Akallabêth" metni (*Silmarillion*'da); "Aldarion ve Erendis" öyküsü ile "Elros Soyu'nun geçmiş nesilleri" adlı soyağacı tablosu (*Bitmemiş Öyküler*'de); yanı sıra dikkate alınması gereken diğer kaynaklar "Akallabêth'in Tarihçesi" (*Orta Dünya Halkları*'nda), "Efsanenin En Eski Tarihçesi" ve "Númenor'un Düşüşü" (her ikisi de *Yitik Yol ve Diğer Yazılar*'da) ve "Anadûnê'un Sulara Gömülüşü" (*Sauron'un Mağlup Edilişi*'nde).

Christopher Tolkien'in de arzu edeceği gibi babasının çalış-

* Türkçe baskılara ait referanslarda, ilgili basım ve yıl bilgisi ayrıca verilmektedir. – *yhn.*

maları üzerine yapılan araştırmalar sürmekte ve elinizdeki cildin içeriğinde Tolkien'in ölümünden sonra yayımlanmış daha başka yazılarının mercek altına alındığı, Carl F. Hostetter tarafından derlenmiş *Orta Dünya'nın Tabiatı* (2021) başlıklı eserden de alıntılar mevcuttur. Tüm bu kaynaklar Númenor'un kuruluşu, coğrafi yapısı, üzerinde barındırdığı doğal yaşam unsurları ve Númenórluların gündelik yaşantısı gibi hususların belli bir tarihçe çerçevesine oturtularak anlatılabilmesini sağlamak amacıyla düzenlenmiş olup buna ilaveten "Númenor Adası Üzerine Genel Bilgiler" (*Bitmemiş Öyküler*'de) ve *Orta Dünya'nın Tabiatı* içinde yer verilmiş "Númenor'un Arazisi ve Barındırdığı Hayvanlar", "Númenórluların Gündelik Yaşantısı" ve "Númenórluların Yaşlanma Esasları" metinlerinden ya alıntı yapılmakta ya da bunlara atıfta bulunulmaktadır. Kullanılan paragraflar kimi zaman kaynak metindeki özgün hâlleriyle birebir aynı olmasa da bunların kronolojik akışa en uygun düşecekleri şekilde sıraya dizilmelerine özen gösterilmiştir.

Númenor'da meydana gelen olaylarla eşzamanlı olarak Orta Dünya'da cereyan eden hadiseler "Güç Yüzükleri ve Üçüncü Çağ Üzerine" (*Silmarillion*'da), "Galadriel ile Celeborn'un Öyküsü" (*Bitmemiş Öyküler*'de) ve "Galadriel ile Celeborn" (*Orta Dünya'nın Tabiatı*'nda) metinlerinin içeriğinden çekilip alınmıştır.

Bu kitapta, Christopher Tolkien tarafından yerleşik hâle getirilen, bir kere baskı yüzü görmüş metinlerin nihai versiyon kabul edilmesine ve önceki taslaklarda geçen unsurların farklı isimler, tarihler ve yazım şekilleriyle bu seferki metne dahil edildiği durumlarda söz konusu farklı kullanımların en son kabul görmüş olan hâlleriyle uyum sağlayacak biçimde düzeltilip değiştirilmesine yönelik ilkeye bağlı kalınmıştır. Babasının el yazması metinlerindeki kimi sözcükleri ya da ifadeleri belirsiz bulduğu durumlarda ise bunların önüne birer soru işareti bırakılmıştır.

Editör tarafından yapılan müdahaleler daha ufak bir yazı tipi ile ve girintili olarak metne eklenmiştir; editörün rahat anlaşılması için metne pasaj eklediği veya mevcut bir pasajın içeriğine belli bir

kesit dahil ettiği hâllerde bu kısımlar köşeli parantez içinde gösterilmiştir. Pasajların açılış sözcükleri eğer ki özgün kaynakta büyük harfle başlamıyorsa okuma kolaylığı sağlamak açısından büyük harfle başlayacak biçimde usulca değiştirilmiştir. Belli bir pasajın içeriğinden çıkarılmış kelimeler varsa o kısım üç nokta işareti konulmak suretiyle belirtilmiştir.

Elinizdeki kitap, Christopher Tolkien'in destekleriyle Humphrey Carpenter tarafından düzenlenmiş olan *J. R. R. Tolkien'den Mektuplar* (1981) isimli eserden bazı kesitlerin yanı sıra Yüzüklerin Efendisi'nin akışı içinde İkinci Çağ'ın bahsinin geçtiği, önemli ve bağlantılı hususlar içeren kayda değer kısımları da içermektedir. Bunların bazısında (yapılan düzeltmeler parantez işaretleri içinde gösterilerek) metin kısaltılmış veya zorlukla fark edilecek şekilde yeniden düzenlenmiştir; her defasında atıflar okuru eserin "*Kardeşlik*", "*Kuleler*" ve "*Dönüş*" şeklinde belirtilen üç ayrı kısmındaki ilgili pasaja yönlendirmektedir.

GİRİŞ

"KARANLIK BİR ÇAĞI" KONU ALAN DESTAN

Çağdaş edebiyatın varlığını her daim ve sarsılmaz şekilde sürdüren bir ânı: Tek Yüzük'ün –Karanlıkların Efendisi Sauron'un, yok edilmesi destansı bir seferin odak noktasını teşkil edecek Hükmeden Güç Yüzüğü'nün– Hüküm Dağı'nın bağrındaki lavların içine gömülmesi; böylelikle, Yüzük'ün vakti zamanında dövülüp meydana getirildiği ateşten ocağa geri dönerek nihayet yok edilmesi.

Pek tabii ki yazarın üstesinden gelmesi gereken daha pek çok şey izler bunu: Birilerinin kurtarılması, tedavi edilmesi, bir taç giyme töreni düzenlenmesi, bunların peşi sıra nihai bazı hesaplaşmalar ve uzlaşmalar, vedalaşmalar, ayrılıklar ve yola çıkışlar. Gelgelelim Hükmeden Yüzük'ün yok edilişi, bununla eşzamanlı olarak Sauron'un alt edilişi ve tahtı yerine geçen karanlık kulesinin çöküşü ile Orta Dünya'nın Özgür Halklarına karşı sürdürdüğü binlerce yıllık yıpratma harbinin sona ermesi J. R. R. Tolkien'in Yüzüklerin Efendisi isimli eserinin zirve noktasını teşkil eden en çarpıcı andır.

Oysaki yazarın kendisi için bu, fiilen yıllardan bu yana uğraştığı, hayal gücünün ise daha da uzun zamandır üzerine yoğunlaştığı çok daha kadim bir öykünün –veya öyküler dizisinin– detaylıca kaleme alınmış bir uzantısını teşkil ediyordu. Yüzüklerin Efendisi'nin yayımlanmasının birkaç sene öncesinde kendisi de şöyle yazacaktı zaten: "Onu meydana getirmek için uğraş vermediğim tek bir zaman kesiti dahi hatırlamıyorum."[1]

Popüler kültürün yorulmak nedir bilmez çarkları sayesinde, günümüzde Yüzüklerin Efendisi destan-yaratımı denen sanatın evrensel anlamda kabul gören bir sembolü konumuna gelmiş ve

dünyanın efsanelerden, halk öykülerinden ve peri masallarından müteşekkil, geçmişi asırlara dayanan dağarcığı içinde kendisine haklı bir yer edinmiştir. Fakat Tolkien'in gözünde Bilbo Baggins'in serüvenleri ve yeğeni Frodo'nun çıktığı anıtsal sefer, izleri çok çok uzak bir geçmişe değin sürülebilecek çok daha kapsamlı bir hikâyenin parçasından ibaretti.

Kasım 1944'te oğlu Christopher'a yazdığı bir mektupta J. R. R. Tolkien, üzerinde çalıştığı "görkemli Macera"yı, kapsamı gün geçtikçe genişleyen, devamlı değişim gösteren ve adım adım şekillenen bir tarihçe denebilecek raddeye getirdiğini ortaya dökmüştü. Tamamladığı son bölümleri öykünün geri kalan kısmının genel hatlarını çizen bir özet eşliğinde Christopher'a gönderirken şu yorumda bulunmuştu: "Nihai şekliyle yazıya döküldüğünde muhtemelen bu plandan çok daha farklı bir görünüm arz edecek çünkü ben bir kez kalemi elime aldım mı, o aşamaya kadarki taslakta şöylemesine, doğrulukla tam da uyuşmayacak biçimde değinilmiş olan gerçekler ancak o an ortaya çıkıyormuş gibi, öykü kendi kendisini yazıyor sanki."[2]

Yaratıcı yazın tekniğine bu yaklaşımın kökleri Tolkien'in tanınmış bir dilbilimci ve aynı zamanda roman yazarlığı zanaatının kabul görmekle beraber halen amatör sayılacak bir uygulayıcısı olmasında saklıydı. Gerek meslek icabı gerekse kişisel tutkudan ötürü kendisini araştırmalara vermiş, sözcüklerin anlamlandırılması ve kullanımı üzerine alabildiğine uzmanlık edinmiş bulunsa da, dili serbestçe kullanmaktan ve benzersiz yaratıcılığa sahip düş gücünün özgürleştirici ilhamından dolayı devamlı surette –elbette kendisini de hayrete düşürüp keyfe sürükleyecek ölçüde–cebelleşip farklı yönlere savruluyordu. Sonuçta ortaya Yüzüklerin Efendisi çıktı: Kendisinden önce gelen ve daha sade bir öyküyü konu alan *Hobbit* romanının hırslı bir "devamı" niteliğindeki, fantastik edebiyatın eşi benzeri olmayan şekilde tasarlanıp vücuda getirilmiş başyapıtı.

Tolkien'in okurları başlangıçta onun akademisyen bir zihnin disiplin içinde ortaya koyduğu emekler yoluyla, saplantı derece-

sine varan bir çabanın ürünü olarak inşa edilmiş temellerinden değil, kitabın yalnızca kendisinden haberdardı. Ancak daha sonraları ve o da bir anda değil fakat aşamalı şekilde olmak üzere, kamuoyu Yüzük Savaşı'na dair kâğıda dökülmüş bu destansı (fakat aynı zamanda samimi ve kendine özgü) anlatıya yapı teşkil eden dilbilimsel özelliklerin, zamandizin ögelerinin, soyağacı kurgularının ve tarihçelerin meydana getirdiği o devasa, labirent misali karmaşık yapının varlığını öğrenecekti. Söz konusu temelin bir kısmı, Yüzüklerin Efendisi'nde anlatılan olayların tarihöncesini ele alan ve Orta Dünya merkezli efsanelerin doğuşunu oluşturan yaratıcı yazılardan meydana gelme "Silmarillion" başlığı ile tanınacak çapraşık bir mozaiğin süregiden taslak çalışmalarına konu teşkil ediyordu.

1951 senesinde Tolkien yeni yeni nihayete erdirdiği Yüzüklerin Efendisi'ni yayımlama hususunda istekli olduğu kadar, o dönem itibarıyla üzerinde belli aralıklarla yaklaşık otuz yedi senedir öyle ya da böyle uğraş verdiği "Silmarillion" adlı çalışmasını da peşi sıra baskıya vermeye hazır bir yayınevi arayışındaydı.

Bu çalışmasına destek sağlamak amacıyla, hem "Silmarillion" hem de Yüzüklerin Efendisi için özet teşkil etmesi ve bu iki projenin birbiriyle bağlantılı olduğunu etraflıca gözler önüne serme çabasıyla "kısa bir taslak" diye nitelediği (oysaki 7.500'ü aşkın kelimeden oluşuyordu) bir metin kaleme aldı.

Bu doğrultuda öncelikle Orta Dünya'nın meydana getirilişini ana hatlarıyla tarif etti –ki bu edebi açıdan yabana atılmayacak bir çarpıcılığa ve güzelliğe sahip bir yaratılış destanıdır– ve bunu, Birinci Çağ şeklinde nitelediği süreç içinde gelip geçen nesiller boyu o evrende yaşam sürmüş farklı ırklara dair zengin ögelerle süslü tarihçeler, ortaya konan çarpıcı eylemler ve bu ırkların başına gelen vahim trajediler izledi. Ardından dikkatini bir sonraki Çağ'da meydana gelen olaylara çevirerek şöyle yazdı Tolkien: "Sıradaki döngü İkinci Çağ'ı konu alıyor (veya öyle olması planlanıyor). Gelgelelim Dünya'da belirsizliğin hüküm sürdüğü karanlık bir çağdır bu ve onun tarihçesine ilişkin çok bir şey anlatılmaz (ya da anlatılmasına lüzum görülmez)."[3]

Tolkien o döneme gelininceye değin söz konusu tarihçeyi Yüzüklerin Efendisi kitabının başlığında kastedilen karakter olan Sauron'un kökenlerini ve onun kudretinin yükselişini, gerek Güç Yüzükleri'nin gerekse hepsine hükmedecek olan Tek Yüzük'ün dövülüp meydana getirilişini de içerecek şekilde büyük ölçüde kaleme almış bulunduğu için –yabana atılmayacak uzunlukta ve gayet detaylı hazırlanmış pek çok taslak bunun kanıtıdır– bu ifadesi bir nebze şüphe uyandırıcı kabul edilebilir.

Benzer biçimde, 3.400 seneyi aşan aynı zaman döngüsü çerçevesinde Númenor adı verilen adanın nasıl oluştuğunun hikâyesini, coğrafi yapısını ve barındırdığı tabiat unsurlarını, orayı mesken tutan halkı ve bunların siyasi, sosyal ve kültürel tarihi ile sürecin sonunda içine sürüklenecekleri yozlaşmaya, onunla paralel vuku bulan gerilemeye ve nihayetindeki o feci çöküşe sebebiyet veren olaylar silsilesini de kayda geçirmişti.

Tolkien'in bizzat yaratmış olduğu bu evrenin mitosunu, destansı ögelerini ve tarihçesini Yüzüklerin Efendisi'nde konu edilen çarpıcı olaylara giriş teşkil etmesi hedefiyle okurlara tüm yönleriyle takdim etmeye yönelik bu son derece iddialı planı –yayımcıların böylesine masraflı ve sonucu müphem bir yatırıma girişme konusunda haklı olarak çekince göstermesi sebebiyle– sonuçsuz kaldı ve yazar, Frodo Baggins ile Yüzük Kafilesi öyküsünün bağımsız bir eser olmasıyla yetinmek durumunda bırakıldı.

Yine de Númenor'un yaratılışı ve nihai yıkımı ile Güç Yüzükleri'nin meydana getirilişi Orta Dünya zamandizini içinde merkezi unsurlar olarak öne çıkıyordu ve 1954 yılının sırasıyla temmuz ve kasım aylarında Yüzüklerin Efendisi'nin ilk iki cildi –*Yüzük Kardeşliği* ve *İki Kule*– nihayet George Allen & Unwin tarafından basıldığında okurlar Orta Dünya'nın Özgür Ruhlu Halklarının Sauron'a ve Mordor'u karargâh edinen güçlere karşı verdiği mücadeleye incelikle örülmüş bir fon teşkil eden o kadim tarihçenin ancak üstünkörü gözlemlenebilen ilk kırıntılarıyla karşılaştı. Ana metinde anlatılan olaylara doğrudan etki etmemekle birlikte bu kuvvetli unsurlar kitabın cazibesini meydana getiren ögelerin ayrılmaz bir parçası olduğunu ispatladı – ki işin gerçeği, bugün de öyledirler.

Kralın Dönüşü 1955 senesinde Yüzüklerin Efendisi adlı eserin üçüncü ve son cildi olarak baskıya verildiğinde Tolkien Orta Dünya'ya ilişkin sayısız ayrıntı sunan yüzlerce sayfalık Ek metinleri buna ilave etmekten geri kalmadı: Söz konusu evrende konuşulan lisanlar, Kral ve Hükümranların soyağaçlarına dair detaylar, İkinci ve Üçüncü Çağlarda sahnelenen olayların kronolojik bir dökümü bunlar arasında başlıcalarıdır. Yüzüklerin Efendisi'nin 1966 tarihli ikinci baskısında da düzeltilmiş hâliyle sunulan bu ek metinler uzun yıllar boyu Bay Bilbo Baggins'in maceralarına ve sonraları onun yeğeni Frodo'nun giriştiği sefere dair baskı yüzü görmüş eserlerin perde arkasını doldıracak bilgilere erişmeyi arzulayan sıradan okurların bu arzusunu öyle ya da böyle dindirebileceği yegâne kaynak olarak kaldı.

Tolkien'in Yüzüklerin Efendisi İkinci Baskı'ya yazdığı 1965 tarihli Önsöz'deki şu ifadesi bunu destekleyici niteliktedir: "Bu öykü geliştikçe gelişti, ta ki Yüzük Uğruna Verilen Büyük Savaş'ın, onun öncesini konu edinen çok daha kadim bir tarihçeye ilişkin pek çok iz de ortaya koyan bir tarihçesi hâlini alıncaya kadar." Yazarın 2 Eylül 1973 tarihine rastlayan ölümü ile Orta Dünya'nın bahse konu o "çok daha kadim tarihçesine" dair daha fazla bilgiye ulaşmak artık olanaksız gibi görünmüştü belki; fakat Mayıs 1977'de Humphrey Carpenter'in Tolkien'in yaratısının başka türlü anlaşılmasına imkân bulunmayan o muazzam ölçeğini etraflıca gözler önüne sermekle kalmayıp "Akşam Yıldızı Earendel'in Yolculuğu" ve "Gondolin'in Düşüşü" başlıklarını taşıyan kimi dizeler kimiyse düzyazı aracılığıyla kâğıda dökülmüş yeni ve cazip anlatıları da okurlarla tanıştıran *J.R.R. Tolkien, Bir Biyografi* isimli eseri yayımlandı: Okurları, babasının Orta Dünya'nın Birinci Çağı'na ilişkin kurguladığı o geniş ölçekli vizyonun keyfine ortak etme hedefiyle son dört yılını tükenmek nedir bilmez bir adanmışlıkla emrine sunduğu bu projeyi nihayet tamamlayıp onu yayıma hazırlayan Christopher'ın çabaları sonucu aynı yılın eylül ayında yayımlanacak olan *Silmarillion*'un bir bakıma habercisi olma özelliği taşıyan albenisi hayli yüksek referans metinleriydi bunlar.

Her ne kadar *Silmarillion* daha ziyade Orta Dünya'nın "Kadim

Zamanlar" şeklinde tabir edilen evresinin mitolojisine ve tarihine odaklanıyor olsa da İkinci Çağ ile ilintili iki anahtar metin de içermekteydi: İzahatını kendi bünyesinde saklayan "Güç Yüzükleri ve Üçüncü Çağ'a Dair Hikâyeler" isimli makale ile "Akallabêth". Bahis konusu ikinci metin ada krallığı Númenor'u –ki bu ada ülkesi Birinci Çağ'ın kapanış evresinde sahnelenen Gazap Savaşı'nda sadakatten taviz vermeyerek Elfler ile omuz omuza saf tutan Orta Dünya İnsanlarına armağan olarak bahşedilmişti– ve Sauron'un sinsice yozlaştırması sonucu onun nasıl felakete uğradığının öyküsünü konu alıyordu. Tolkien'in bu metne yakıştırdığı özgün isim olan "Númenor'un Düşüşü" sonradan "Númenor'un Mahva Uğrayışı" şeklinde değiştirilmişti. *Silmarillion*'da ise Christopher Tolkien, söz konusu çalışmanın hiçbir versiyonunda bu başlığa yer verilmemiş olmakla birlikte babasının bu metne atıfta bulunurken yakıştırdığı, Númenórluların dilinde "O Ki Alaşağı Edilmiştir" veya "Mahva Uğrayan" gibi anlamlara gelen "Akallabêth" tabirini başlık olarak kullanmıştır.[4]

Babasının Orta Dünya'nın Üç Çağı süresince gelip geçmiş gerilimli bazı süreçlere değindiği ve çoğunlukla sonuca bağlamadan bıraktığı yazıları içinden çekilip alınma daha başka anlatıların bir potpurisi şeklinde nitelenebilecek olan *Númenor ve Orta Dünya'ya Dair Bitmemiş Öyküler* başlıklı eserin 1980 yılında Christopher Tolkien tarafından yayımlanması sonucu Númenor'a ve onun sakinlerine ilişkin daha detaylı bilgiler –tarihsel, coğrafi ve şecereyle ilgili– ortaya sürülmüş oldu.

Tıpkı *Silmarillion* gibi *Bitmemiş Öyküler* de kaynağını Christopher'ın babasından kalma kâğıt istiflerine gömülüp hayata geçirdiği özveri dolu çalışmalardan alıyordu ve kesik kesik metinlerden meydana gelen alışılmadık yapısına rağmen bu kitabın eriştiği başarı, edebi araştırma çevrelerinde bir benzerine daha rastlanmadık bir girişimi fişekleyecek ve on üç yıla yayılan bir sürecin peşi sıra *Orta Dünya Tarihçesi* başlığı altında on iki ciltlik devasa bir serinin vücuda gelişi ile taçlanacaktı.

J. R. R. Tolkien'in Númenor ile ilintili kaleme aldığı iki kayda değer eserden daha bahsetmek uygun olacaktır. Zihninde canlan-

dırdığı bu adaya ve onun uğrayacağı akıbete duyduğu hayranlığın temellerinin ilk çocukluk yıllarında peyda olan ve yetişkinlik döneminde de zaman zaman yinelenen bir kâbusa kısmen de olsa dayandığı ifade edilebilir. 1964 tarihini taşıyan bir mektubunda söz konusu deneyimini şu sözlerle ifade ettiğini görürüz: "Bu efsane, mitos ya da kadim bir tarihçeye işaret eden belli belirsiz hatıra kendimi bildim bileli beni huzursuz etmiştir. Uykumda kimi zaman dingin bir denizden ansızın yükselen kimi zamansa devasa bir duvar misali ilerleyerek iç bölgelerindeki yeşillikleri kaplayan amansız bir Dalga'ya dair korkutucu rüyalar görürüm. Halen zaman zaman rüyama girdiği olsa da şimdilerde artık yazıya dökmüş olmam sayesinde onu bertaraf etmek daha kolayıma geliyor."[5]

Tolkien'i böylesi bir bertaraf girişiminde bulunmaya iten güdülerden birinin 1936 yılında Mürekkep Çömezleri adlı aynı edebi zümreye mensup olduğu dostu C. S. Lewis ile aralarında geçen bir yazışmaya dayanması kuvvetle muhtemel. Bu olayı daha sonra şöyle yâd edecekti Tolkien: "L[ewis] bana bir gün şöyle dedi: 'Tollers, öykülerde bizim hoşumuza gidecek çok az şey var. Korkarım ki kalemi ele alıp bizzat yazma çabasına girişmemiz icap edecek.' Böylelikle onun 'uzayda yolculuk', benimse 'zaman yolculuğu' temalı bir şeyler yazmamız konusunda mutabakata vardık."[6]

Bunun üzerine Lewis ahlaki ve dinsel temaları mecazi anlamda ele almakta bilimkurguya başvurulan bir üçlemenin ilk adımını teşkil edecek *Sessiz Gezegenin Dışında*[7] isimli eseri kaleme aldı. Tolkien'in girişimi ise görece sönük kalacaktı. "Son sahnesinde kahramanımın Atlantis'in sular altına gömülüşüne tanıklık edeceği, zamanda yolculuk konulu bir kitabı beyhude şekilde yazmaya giriştim," diye anlatır. "Öykünün geçtiği yerin ismi *Númenor* olacaktı, yani Batıdaki Diyar."[8] Hikâye, soyu Edwin ile Elwin isimli bir baba oğul ile başlayacak olan bir ailenin nesiller boyu süren yaşantısını konu alacak ve onların sovağacının izlerini Númenor'un düşüşü sırasında kilit rol oynamış bazı karakterlere değin sürecekti. "Ümit vaat eden ilk birkaç bölümün ardından bu çabam körelip tükendi," diye ifade edecektir sonradan. "Bu tasarı gerçekte yazıya

dökmek istediğim şey olan Atlantis efsanesinin yeni bir versiyonunun çok uzağında kalıyordu."[9]

Tolkien her ne kadar şahsına özgü "Atlantis kompleksi" ya da "Atlantis laneti" diye nitelediği bu tema ile Platon'un söyleşilerinde tanımını verdiği hayali ada arasında bir bağ olduğunu yazılarında alenen belirtmişse de Atlantis'in başına geldiği varsayılan ve insanoğlunun hayal gücünü popüler kültür yoluyla yüzyıllardır işgal etmeyi başaran şu malum tragedyaya benzer bir akıbete uğramış farklı bir uygarlığa dair bir anlatı ona çok daha cazip geliyordu.[10]

Tolkien'in yorumu uyarınca Númenor'un felakete maruz kalıp sular altına gömülüşünü takiben yeryüzü Batı'daki diyarlar "dünyanın çemberlerinin sonsuza dek dışında bırakılmak" kaydıyla yeniden şekillenir –veya diğer bir deyişle, "eğilip bükülür"– ve biçim olarak düzden yuvarlağa geçiş yapar. Bu mitosun en önemli unsurlarından biri, Kadim Batı'ya uzanan Dümdüz Yol'un her ne kadar şimdi gözden saklı hâle geldiyse de varlığını halen sürdürüşü ve yalnızca onu bulabilenlerin üzerinde seyahat edebilir oluşudur: *Yitik Yol* başlığı yakıştırılan kitabın isminde kendisini gösteren bir kurgu.

Tolkien'in tasavvur ettiği adanın kelimenin tam manasıyla yükselişi ve çöküşü (ne de olsa başlangıçta İnsan ırkına hediye olarak sunulmak üzere denizin dibinden yüzeye çıkarılmıştı) Platon'un devlet idaresinin esaslarına ilişkin ortaya koyduğu felsefi kinayelerinin yanında Kitab-ı Mukaddes'in Yaratılış bölümünde de altı çizildiği üzere insanoğlunun yanılmaya açık ve zaaflara sahip bir varlık oluşuna vurgu yapılan Yahudi-Hıristiyan yazınından da etkilenmiştir. *Númenor'un Mahva Uğrayışı*'nı "İnsanoğlunun İkinci Kez Çöküşü (veya İnsanoğlunun her ne kadar ıslah edilmiş de olsa yine de ölümlü bir varlık oluşu)" şeklinde tanımlaması onun zihnine hâkim olan bu yaklaşımın göstergesidir.[11]

Númenórluların ve uğradıkları akıbetin öyküsünün gerek "Silmarillion" ile gerekse Orta Dünya'nın gitgide gelişim gösteren tarihçesi ve bu evrenin tabi olduğu doğal ve doğaüstü kanunlar ile tam bir uyum içinde kurgulandığı gerçeği ancak Christopher Tolkien'in babasının yazıları üzerinde derinlemesine yaptığı ça-

lışmalar yoluyla açıkça gözler önüne serilebilmiştir. Lewis'e karşı başlangıçta Tolkien tarafından "yazarını Efsane'nin keşfine doğru... gezintiye çıkaracak bir 'Serüven' romanı"[12] şeklinde nitelenen bir metin yazma "yarışması" uyarınca girişti̇ği çaba, kendi destansı kurgusunun unsurlarından birini teşkil edecek bir öge hâlini alarak kaşla göz arasında çok daha büyük bir önem kazanacaktı – gerçekten de Númenor, Tolkien'in yeni yeni şekillendirdiği İkinci Çağ'a yön veren olaylar dizinindeki en kritik noktalardan birine yerleşmekte gecikmedi.

Her ne kadar eksik olsa da Tolkien yayımcısına *Yitik Yol*'un taslak hâlindeki ilk bölümlerinin metnini 1937 yılında gösterdi fakat aldığı umut kırıcı yanıt, bu eserin tamamlanmış hâliyle dahi ticari başarı kazanmakta güçlük çekeceği yönündeydi.

1945 senesine gelindiğinde, o dönem için çok uzak bir tarih olan 2012 senesinde geçecek ve Oxford'daki edebi çevrelerin yaptığı toplantıları ve içlerinden ikisinin zamanda yolculuk deneylerinde bulunmasını konu alan çeşitli yazıların ele geçirilmesi sonucu afişe edilmiş düşsel bir keşif serüvenine dönüşecek bir roman olması planlanan *Kavram Kulübü Yazıları*'nı kaleme almaya başladığında, Atlantis teması üzerine kurulu bağımsız bir zamanda seyahat kurgusu (kaldı ki bu hâliyle bile Orta Dünya ile bağlantılıydı) oluşturma fikrine yeniden sarıldı Tolkien. Kavram Kulübü, Tolkien ile Lewis'in başını çektiği, kendisini hayal ürünü eserler kaleme almaya adamış "amatör" olduğunu itiraf etmekten kaçınmayan yazarların meydana getirdiği yine Oxford Üniversitesi menşeli bir kulüp olan Mürekkep Çömezleri topluluğuna sözcük oyunu yoluyla yapılmış bir atıftı. Mürekkep Çömezi tabiri her iki "fikre" de çağrışımda bulunmak açısından zekice yapılmış bir tercih olup mürekkep ile iştigal etmeye yatkın kişileri ifade etmekteydi elbette ve Tolkien "kavram" sözcüğünü tercih etmekle "mürekkep çömezi" tabiri ile doğrudan anlamdaş bir kelime yakalamış oluyordu; dahası, Tolkien "Kavram Kulübü" üyeleri listesinde adı geçen bazı karakterleri kendisinin ve Mürekkep Çömezleri cemiyetine mensup arkadaşlarının hayali birer portresi gibi yansıtma düşüncesini de ihtimal dahilinde tutmaktaydı.

Bir yandan bu yeni tasarısını zihninde şekillendirirken Yüzüklerin Efendisi'ni ve *Kavram Kulübü Yazıları*'nı tamamlamak durumunda olan Tolkien tıpkı *Yitik Yol*'da olduğu gibi bu çalışmayı da en sonunda rafa kaldırdıysa da o aşamaya dek kitabın hatırı sayılır kısmının taslak metni hazırlanmış ve Númenórluların dili olan Adûnayân'ın... veya İngilizceye uyarlanmış hâliyle Adûnaik'in ("Batının Lisanı") meydana getirilmesi yolunda yabana atılmayacak ölçüde vakit harcanmıştı. Yüzüklerin Efendisi'ni yeniden ele alıp onu nihayet tamamlayan Tolkien hiç kuşku yok ki dikkatini Orta Dünya'nın Kadim Zamanları üzerine gitgide daha fazla yoğunlaştırdığından, *Kavram Kulübü Yazıları*'na dönüş yapmayı ihmal etmişti.

Planlandıkları ve kısmen tamamlandıkları hâlleriyle *Yitik Yol* ve *Kavram Kulübü Yazıları* adlı taslakların içeriği gerek *Silmarillion*'un "Akallabêth" bölümünde gerekse İkinci Çağ üzerine yazarın ölümü sonrası yayımlanmış diğer metinlerde Númenor ve halkı üzerine anlatılanlar ile önemli konusal bağlar arz ediyor olsa da bunların her biri yazın tarzı ve genel havası bakımından birbirinden tamamen ayrıydı – özellikle de içeriklerindeki, "gerçek dünyadan" (ve "gelecekteki dünyadan") kısmen izler taşıyan zaman yolculuğu konseptleri açısından.

Númenor kurgusunun belli bir zamandizinine oturtulmasına hizmet etmiş bu birbirinden farklı deneysel yazılar hakkında daha detaylı bilgi edinmek isteyen okurlar Christopher Tolkien'in *Orta Dünya Tarihçesi* adlı serisi içinden şu iki cildi inceleyebilir: *Yitik Yol ve Diğer Yazılar* (1987) ve *Sauron'un Mağlup Edilişi* (1992). Gerçi *Yitik Yol*'un içeriğinden alınmış ve Christopher'ın da *Yitik Yol*'da "Númenor'un Konu Edildiği Kısımlar" diyerek atıfta bulunduğu kapsamlı ve son derece mühim bir metin örneklemeler yoluyla da olsa elinizdeki cildin Ekler kısmına dahil edilmiştir.

Christopher Tolkien geride Orta Dünya tarihini incelemeye adanmış koskoca bir ömür ve babasından kalan çalışmaları titizlikle saklayıp ileriye taşımakla geçen yaklaşık elli senelik bir kariyer bırakarak 2020 yılı içinde 95 yaşında aramızdan ayrıldı. Bize ema-

net ettiği bir benzeri daha olmayan ilmi miras, okurların 1997 senesinde yapılan oylamayla yirminci yüzyılın en çok sevilen kurgu eseri seçilmiş ve günümüzde –çeşitli medya kanallarının da katkısıyla– uluslararası bir takipçi kitlesinin ruhunda sarsılmaz bir yer edinmiş olan kitaba yönelik algısını ve hayranlığını ölçüye sığmaz şekilde artırmıştır.

Christopher'ın tutkusu, adanmışlığı ve yeteneği olmasaydı Orta Dünya'nın İkinci Çağı'nın öyküsü asla anlatılma olanağı bulamazdı.

İKİNCİ ÇAĞ'IN ÖNCESİNDE

J. R. R. Tolkien'in Yüzüklerin Efendisi isimli başyapıtında anlatılanların temeli, oğlu Christopher'ın ustaca sergilediği derlemeler sonucu nihayet 1977 senesinde yayımlanmış olan, günümüzde *Silmarillion* adıyla tanıdığımız kitapta gizlidir. Orta Dünya'nın meydana gelişinin ve mitoslar çağından hikâyelerin tarihçelere dönüştüğü evreye geçişi konu edinen unsurların tek bir ciltte bir araya getirildiği bir eserdir bu bahsettiğimiz – ilham kaynağı ise, yazarının da belirttiği gibi, "efsane denen şeye (kinaye zannedilmesin sakın!) ve peri masallarına ve hepsinden fazla, dünyada beni tatmin etme konusunda (erişebildiğim) az bulunan peri masalıyla gerçek tarihin eşiğinde kalan kahramanlık destanlarına duyulan temel bir tutkudur."

1951 senesinde, Orta Dünya'nın Birinci Çağı'nı konu alan öykülerle bezeli *Silmarillion*'un yayımlanmasının çok öncesinde – ve aslına bakılacak olursa Yüzüklerin Efendisi'nin okurların eline geçmesine bile halen bir hayli vakit varken, arkadaşı Milton Waldman'a öykü anlatıcısı kimliğinden hareketle ruhunu sarmalayan tutkunun boyutlarını şöyle anlatacaktır Tolkien:[1]

> Sakın güleyim deme! Ama bir zamanlar (sırtımın o dönemden bu yana hayli eğildiğini söylemeliyim) geniş kapsamlı ve evrenin yaratılışına ilişkin olanlardan romantik peri masallarını andıranlara değin farklılık gösteren –daha geniş ölçekli olanının izlerine aynı yeryüzünde sahnelenmiş oluşları dolayısıyla daha küçük ölçekli olanında rastlanan, daha küçük ölçekli olanın ise şaşaasını daha geniş ölçekli olanın teşkil ettiği arka fondan aldığı– birbiriyle az çok bağlantılı bir efsaneler dizisi meydana getirme fikri besliyordum ve bunu gayet sade bir biçimde ülkeme, yani

İngiltere'ye adamak niyetindeydim. Ona arzu ettiğim tonu ve kaliteyi işlemem ve onu öyle ya da böyle yalın ve berrak bir şekle büründürmem şarttı ki böylelikle bizim "havamızı" (Britanya'yı ve Avrupa'nın ona yakın olan diğer yörelerini kapsayan kuzeybatı diyarlarının iklimini ve toprağını kastediyorum: İtalya'yı veya Ege Denizi kıyılarını değil, hele ki kıtanın doğu kesimlerini hiç değil) taşıyabilsin ve bazılarınca Kelt diye nitelenen (oysaki kadim zamanlardan kalma özgün Kelt işi şeylerde izine nadiren rastlanan) o tarifi zor güzelliği haiz olmakla beraber (tabii bunu temin etmeyi başarabilirsem) ağırlıktan arınmış "yüce" bir havası olsun ve çoktandır şiirselliğe meyletmiş bir ülkenin belli bir olgunluğa erişen dağarcığına hitap etsin. Bu kapsamda yer alan görkemli öykülerden bazısını bütünüyle resmedeceğim, diğer pek çoklarını ise konunun içine kabataslak çizili hâlde serpiştirmekle yetineceğim. Kendi içinde bütünlük taşıyan konu döngüler, muazzam bir yapıya bir yerinden bağlanmalı ama bunu yaparken başka zihinlere ve kalem tutan ellere bu yapıyı resim, müzik ve dram yoluyla zenginleştirme yolunda esnek bir hareket sahası bırakmalı. Saçma bir durum gerçekten.

Tolkien'in hayal kırıklığına uğradığı ve şüpheye düştüğü anlarda addettiği kadar saçma değilse bile –bizim şansımıza– fazlaca iddialı olduğu yadsınamayacak bir tasarıydı bu ve her ne kadar bunu yaparken benimsediği yaklaşım belli bir hedefi olmaksızın başıboş dolanan bir gezgininkinden farksız olsa da devamlı surette dönüş yaptığı ve kararlı bir biçimde üzerine uğraş verdiği bir kurguydu: Lisanları ele alıp şekillendirmek, haritalar çizmek ve ne denli sapa olduğuna bakmaksızın rengârenk ve bir o kadar tehlikeli patikalarda keşif gezisine çıkmak üzere konunun çekirdeğini teşkil eden ögelerin işlendiği ana güzergâhtan ayrılmaya ve az ileride tekrar anayola dönmeye her daim hazır olmak – ki bu son ayrıntı hiç kuşkusuz "Yol" fikrinin kimi zaman dolambaçlara ve ani yön değişikliklerine sahne olmakla birlikte

onun yazınının büyük kısmında kendisini gösteren süreğen bir olguyu ifade ettiğini açıklıyor.

Bu "saçma" tasarısının devasa ölçeklere varan o hayal ürünü kapsamı üzerine yorumda bulunurken, bunun ne kurgulanma ne de geliştirilme bakımından "bir anda" olduğunu çekinmeden vurgular Tolkien; aksine, tam da yazın tarzının nasıl olup da tüm kıtasal ve kültürel sınırların ötesindeki bir okur kitlesine etki ettiğine –ve halen de etki etmekte olduğuna– açıklık getirir nitelikte bir yolla ortaya çıkmıştır bu konsept. "İşin öbeğinde en basit anlamıyla hikâyelerin kendisi var," diye yazar. "Zihnimde birbirinden bağımsız, 'hazır' unsurlar şeklinde beliriyorlardı ve onlar ayrı ayrı meydana çıktıkça aralarındaki bağlar sıkılaşıyordu. Devamlı sekteye uğramakla beraber (nitekim gündelik yaşamın doğal zorunlulukları bir yana özellikle zihnin bir başka kutba yönelmesi ve kaynaklarını dil çalışmaları üzerine yoğunlaştırması söz konusuydu) sürükleyici bir çalışmaydı bu: Yine de genel yaklaşımım 'icat etmeye' değil, 'halihazırda orada' bir yerlerde saklı olanı bulup çıkararak kayda geçirmeye odaklıydı."

Belki de tüm büyük edebi eserlerin ihtiva ettiği kudret, kuşkuculuğun ve güvensizliğin askıya alınıp gözü pekliğin öne çıktığı bu bir anlık zaman diliminde gizlidir. Farklı lisanlara duyduğu sevgi ve onlar üzerine edinmiş olduğu derin bilgi kurguya kadim bir nitelik aşıladığından, Tolkien'in burada atıfta bulunduğu "dilbilim" bu yaratıcı süreçte anahtar rolü oynamıştır. Kaldı ki kendisi de şöyle yazar:

> Çocukların birçoğu hayali diller icat eder veya en azından icat etmeye girişir. Bense yazı yazmaya başladığımdan beri bu uğurda uğraş veriyorum. Bu çabadan asla usanmadım fakat (özellikle de dilsel estetik alanına merak sarmış) profesyonel bir dilbilimci olup çıkıncaya kadar geçen zaman zarfında elbette ki zevklerim değişiklik gösterdi, fikirlerim ve belki zanaatım açısından da kendimi geliştirdim. Şimdilerde öykülerimin perde arkasında lisanlardan oluşan (ço-

günlukla sadece yapısal olarak çizilmiş) bir irtibat ağı mevcut. Gelgelelim İngilizcede yanıltıcı olarak Elfler diye tabir ettiğim şu yaratıklara tarihçesi kaleme alınmış, son şekline bürünmek üzere olan, dilsel yapı itibarıyla ortak bir kökenden yola çıkılarak bilimsel bir yaklaşımla (benim şahsi dilsel zevkimin birbirinden farklı iki yönünü yansıtacak biçimde) mevcut hâllerine büründürülmüş, birbiriyle bağlantılı iki lisan atfetmiş bulunuyorum. Kurguladığım efsanelerde gelip geçen hemen hemen tüm *isimler* bu iki dilden yola çıkılarak türetildi. Bu vaziyet benimsediğim terminolojiye bununla kıyaslanabilecek diğer şeylerde eksikliği bariz şekilde hissedilen belli bir özellik (bir çeşit tutarlılık, dilsel tarz açısından bir bağdaşma ve olayın tarihsel gerçeklik taşıdığına dair bir sanrı) katmakta ya da ben öyle olduğuna inanıyorum.

Yazarın yukarıdaki yorumları, bu eserinde tarihçesine değinilmiş olan devirden çok daha önce gelen o uzun Çağ'da vuku bulmuş ve onun karmaşık destansı kurgusunda meydana gelmiş hadiseleri belli bir düzleme oturtma yönündeki çabasına bir girizgâh niteliğindedir.

"Döngü," diye izah eder kendisi, "evrenin yaratılışına dair bir efsane ile başlıyor: *Ainur'un Müziği*. Tanrı ve Valar... böylelikle açığa vurulmuş oluyor. Bahsini ettiğimiz bu ikinci grubu meydana getiren meleksi varlıkların özelliği, her birinin gök kubbede kendi nüfuz alanında yetkili kılındığı şekilde otoritesini hayata geçirmesidir... 'İlahi' varlıklardır bunlar, bu da esasen onların dünyanın meydana getirilme sürecinin 'dışında' ve söz konusu sürecin 'öncesinde' zaten var olduğuna işaret eder."

Yaratılış hikâyesinin ardından *Silmarillion* metni Tolkien'in mektubunda bahsettiği şekilde akışına devam eder:

Sonrasında hızla *Elflerin Tarihi*'ne veya doğru tabir etmek gerekirse *Silmarillion*'un esas konusuna geçiş yapar; tabii ki halen yarı-efsanevi bir havada değiştirilmekle birlikte bizim algıladığımız dünyaya yani: Boy ve endam bakımından bizimle az çok aynı olan, cismani görünüme ve akla sahip yaratıkların dünyasıdır bu. *İlkdoğanlar* diye nitelenen Elflerdir bu bahsini ettiklerim; İnsanlarsa *Takipçiler* tabiriyle anılır. Elflerin yazgısında ölümsüz olmak, evrenin güzelliklerine sevgi beslemek, vücuda getirdikleri incelik ve mükemmeliyet içeren armağanlar yoluyla evrenin ihtişamına katkıda bulunmak, yeryüzü var oldukça kendileri de var olmak, hatta "öldürülünce" bile onu terk etmemek ve geri dönmek... Bununla da kalmayarak, Takipçilerin ortaya çıkışıyla beraber onlara öğretmenlik etmek, varlıklarını her anlamda daha ileri bir düzeye taşıma yolunda onlara rehber olmak ve Takipçiler gelişip de her iki ırkın kökeninin dayandığı yaşamın ilkelerini tam anlamıyla kavrayınca yavaş yavaş "solarak" sahneden çekilmek. İnsanların Yazgısı (ya da onlara bahşedilmiş olan Armağan) ise ölümlü olmak ve bu bağlamda dünyanın çemberlerinin dışında kalmaktır.

Şunu belirtmeliyim ki, *Silmarillion* kendine özgü bir efsane ve bildiğim tüm benzerlerinden farklı... Mercek altına aldığı ve ilgisini üzerine yoğunlaştırdığı unsur İnsanlar değil, "Elfler". İnsanlar da kaçınılmaz olarak kurguya dahil oluyor elbette: Ne de olsa yazarın kendisi de bir insan ve eğer ki bir okur kitlesi varsa onlar da İnsanlardan meydana gelecek, hâliyle İnsanların bu öyküde bir yere sahip olması elzem, üstelik Elfler, Cüceler, Hobbitler ve diğerleri gibi bir görünüp bir kaybolan ya da hikâyenin ancak belli safhalarında ortaya çıkan türden bir mevcudiyet olmayacak bu. Ama şimdilik öykünün dış unsurlarından birini teşkil ediyorlar – önemleri gitgide artsa da sonradan ortaya çıkmış olmalarından ötürü birincil unsur olmaktan uzaklar.

Öykünün *Silmarillion* başlığına konu olan ana kütlesi Elflerin en nitelikli boyunun gözden düşüşüne, Batı ufkunun en uzak kesimlerinde yer alan Valinor'dan (Tanrıların yurdu olması itibarıyla bir çeşit Cennet diyebiliriz buna) sürgün edilişlerine, doğdukları yer olmakla birlikte uzun zamandır Düşman'ın hükümranlığı altına girmiş bulunan Orta Dünya'ya geri dönüşlerine ve söz konusu hasımla aralarında cereyan eden, kötülüğün gücünün her cephesinde somutlaştığı çekişmeye ilişkindir. Esere bu ismin verilmesindeki sebep, içeriğinde anlatılan olay örgüsünün esasen *Silmarilli* ("saf ışığın yaydığı parlaklık") veya En Yüce Mücevherler şeklinde adlandırılan taşların yazgısı ve önemi etrafına kurulu oluşudur... Oysaki Silmarilli güzel birer nesne olmanın çok ötesindeydi. Işık içermekteydiler. Biri Gümüş diğeri Altın'dan İki Ağaç'ın bünyesinde görünürlük kazandırılmış olan Valinor'un Işığı'nı nüvelerinde barındırıyorlardı.[2] Bu ikisinin Düşman tarafından habisçe mahva uğratılması sonucu Valinor karanlığa gömülürken, bütünüyle ölmelerinin hemen öncesinde bunların bünyesinden alınan özüt ile Güneş'in ve Ay'ın ışığı meydana getirilmişti. (Bu efsanelerle diğer pek çokları arasında tam da bu noktada dikkat çeken önemli bir farklılık, Güneş'in ilahi bir sembol olmayıp en iyiler arasında ikinci sırada gelişi ve "Güneş ışığının" (gün ışığı altındaki yeryüzü kastediliyor) dünyanın uğradığı hezimeti zaten kusurlu olan bir görüntünün altüst edilmesini ifade etmek için kullanılıyor oluşudur.)[3]

Elflerin en mahir zanaatkârı (Fëanor) Ağaçların lekelenmesi ya da yok edilişi öncesi Valinor'un Işığı'nı Silmarilli adı verilen eşsiz özelliklere sahip üç mücevherin içine hapseder. Bu nedenledir ki söz konusu Işık bundan böyle yalnızca o taşların içinde varlığını sürdürecektir. Elflerin çöküşü Fëanor ile yedi oğlunun bu mücevherlere duyduğu saplantı derecesine varan korumacı yaklaşımdan kaynakla-

nacaktır. Gel zaman git zaman taşları ele geçiren Düşman onları başındaki Demir Taç'a kakar ve girilmesi mümkün olmayan karargâhında muhafaza altına alır. Bunun üzerine Fëanor'un oğulları tanrılar da dahil olmak üzere Silmarilli üzerinde herhangi bir zilyetlik veya hak iddia etme cüreti gösterecek herkese karşı dehşetengiz ve kâfirce bir hasımlık ve intikam andı içer. Aklını çelip kendilerine uymaya ikna ettikleri soydaşlarının büyük kısmı tanrılara karşı isyan bayrağı çekip cennetten ayrılır ve Düşman'a karşı ümitsiz bir savaşa girişmek üzere uzaklara doğru yola çıkar. Onların düşüşü ilk emaresini Elflerin başka Elflerin elinde can verdiği, Cennet'te çıkan çatışma ile gösterecektir ve gerek bu hadise gerekse ettikleri yemin bundan sonra gerçekleştirecekleri kahramanlıkları gölgede bırakacağı gibi ihanet tohumları ekecek ve zorlu zaferlerin getirilerini boşa çıkaracaktır. Sürgündeki Elflerin Düşman'a karşı verdiği, dünyanın (Orta Dünya'nın) kuzeybatı bölgelerinde geçen bu Savaş'ın tarihçesidir işte *Silmarillion*. Kimisi zafer kimisi ise tragedya ile sonuçlanmış çeşitli öyküler yer alır içeriğinde; felaketle ve *Birinci Çağ*'daki olaylara sahne teşkil eden Kadim Dünya'nın ortadan kalkması ile de son bulur. Mücevherler (tanrıların son bir defa duruma müdahale etmesi sayesinde) geri alınmıştır alınmasına fakat biri denizin dibini boylamak, biri yeryüzünün derinliklerinde kaybolmak, sonuncusu ise semalarda seyreden bir yıldıza dönüşmek suretiyle Elflerin onları sonsuza dek yitirmesi önlenemeyecektir. Bu efsaneler dünyanın sonunun gelişine, yeryüzünün bükülüp kavislenerek yeniden şekillendirilmesine ve Silmarilli'nin ve dolayısıyla "Güneş'ten önceki ışık kaynağının" geri kazanılmasına ilişkin genel bir anlatı ile sona erer...

Anlatılanlar efsaneye daha uzak, gerçeğe daha yakın hâle geldikçe ve nispeten bildiğimiz anlamda hikâyelere ve macera romanlarına benzedikçe, İnsanlar da bu örgüye dahil olmaya başlar. Çoğunlukla "iyi İnsanlardır" bunlar

– Kötülük'ün hizmetine girmeyi reddetmiş ve Batı'nın Tanrıları ile Yüce Elfler hakkındaki söylentileri işiterek batı diyarlarına doğru göç ederken Sürgündeki Elfler ile tam da verdikleri savaşın en hararetli evrelerinde temas kurmuş aileler ve onların reisleridir. Burada arzıendam eden İnsanlar esasen İnsanların Atalarının Üç Hanesi'ne mensuptur ve reisleri Elflerin liderleri ile ittifak kurar. İnsanlar ile Elflerin böylelikle temasa geçişi sonraki Çağların tarihçesinde meydana gelecek hadiselerin erken bir habercisidir ve (günümüzdeki hâliyle) İnsanlarda Elflerden onlara kalıtım yoluyla geçmiş bir "kan" olabileceği ve İnsanların icra ettiği sanatın ve şiirin büyük ölçüde bu mirasa dayandığı veya onun tarafından yönlendirildiği fikri zaman zaman tekrarlanan bir tema olarak öne çıkacaktır.[4] Buradan hareketle, bir ölümlü ile bir Elf arasında evlilik gerçekleştiğine dair iki ayrı örnekten bahsedebiliriz – bunların her ikisi de tüm öykülerde, hatta *Hobbit*'te bile öyle ya da böyle rol oynayan Yarıelf Elrond'un şahsında sonradan Eärendil'in soyu ile kaynaşacaktır. *Silmarillion*'da anlatılan öykülerin en başta geleni ve en eksiksiz şekilde kâğıda dökületi *Beren ile Elf Bakiresi Lúthien'in Hikâyesi*'dir. Dünya tarihine yön veren geniş çaplı politikaların, diğer bir deyişle "dünyanın çarklarının" sıklıkla Efendiler veya Hükümdarlar ve hatta Tanrılar tarafından değil – evrendeki saklı yaşamları dolayısıyla, Tanrının Çocuklarının bu Drama'ya müdahalelerinin, Tek Olan dışında kimsenin erişemediği o bilgelik sonucu, görünüşte bilinmedik ve zayıf unsurlarca yönlendirildiği güdüsünün (Hobbitlerin kişiliğinde iyiden iyiye belirginleşecektir) ilk örneği burada çıkar karşımıza. Devasa orduların ve yaman savaşçıların üstesinden bir türlü gelemediği işi kanun kaçağı ilan edilmiş bir ölümlü olan Beren (asil bir elf ailesine mensup olsa da şunun şurasında aciz bir kızcağız olan Lúthien'in yardımıyla) başarır: Düşman'ın karargâhına sızar ve Silmarilli'den birini Demir Taç'tan sö-

küp çalar. Bu sayede Lúthien'i kendisine eş olarak almaya hak kazanır ve bir fani ile bir ölümsüz arasında ilk kez evlilik gerçekleşmiş olur.

Görüldüğü üzere masal ögeleri içeren (bana göre son derece güzel ve de etkileyici) romantik bir kahramanlık destanı bahse konu olduğundan, arka planı hakkında edinilebilecek bilgi çok müphem de kalsa kendi içinde hayli cazip bir öykü olduğu söylenebilir. Olaylar silsilesi içindeki yerinden çıkarılması hâlinde önemini yitirecekse de, aynı zamanda döngünün temel bağlantılarından birini de teşkil ettiği aşikâr. Ne de olsa Silmaril taşlarından birinin geri kazanımı muazzam bir zafer sayılmakla beraber nihai felaketin de yolunu açacaktır. Fëanor'un oğullarının yemini işlerlik kazanır ve Silmaril taşlarına yönelik ihtiras Elf krallıklarının her birini yıkıma sürükler.

Öte yandan, Beren ile Lúthien Tinúviel'in birlikteliğinden Yarıelflerin soyu doğacak ve bunların en önde gelen temsilcileri arasında sadece Ayrıkvadi'nin Efendisi Elrond'un değil, onun ilk Númenor Kralı unvanını edinecek olan ikiz erkek kardeşi Elros'un ve ileriki nesillerin birinde Aragorn ile Arwen Hanım'ın şahıslarında İnsan ile Elf'in bir araya geldiği bir başka evlilikten doğma çocukların da adı geçecektir. Tolkien şöyle devam ediyor:

"Bunun kadar ayrıntıyla işlenen, hem bağımsız hem de genel tarihçeyle en az o kadar bağlantılı başka öyküler de mevcut. Túrin Turambar ile kız kardeşi Níniel'in, Túrin'in başkahramanı olduğu dokunaklı hikâyesi *Húrin'in Çocukları* mesela... Yine benzer şekilde, *Gondolin'in Düşüşü*: Elflerin en önemli karargâhının uğradığı akıbeti anlatır.[5] Ayrıca *Gezgin Eärendil*'i konu alan öykü veya öyküler. Bu sonuncusu *Silmarillion*'da anlatılan olayları sona erdiren kişi olması ve soyunun sonraki Çağlar arasındaki ana bağlantılarla sonraki Çağların önde gelen şahsiyetlerini teşkil

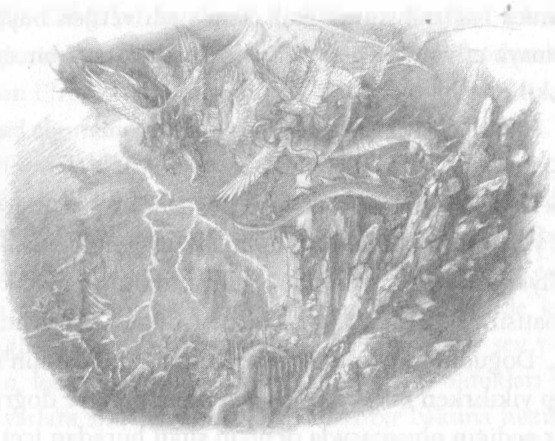
edecek olması bakımından önemlidir. Her iki ırkı, yani hem Elfleri hem de İnsanları temsil eden bu kişinin üstleneceği rol, Tanrılar Diyarı'na erişim sağlayacak bir deniz rotası keşfetmek ve bir nevi elçi olarak huzuruna çıktığı varlıkları Sürgündekilerin akıbeti hakkında bir kez daha düşünmeye ve nihayet içlerinde merhamet uyanmasını sağlayıp onları Düşman'ın pençesinden kurtarmak üzere harekete geçmeye sevk etmektir. Karısı Elwing doğrudan Lúthien'in soyundan gelmekte olup Silmaril taşını halen zilyetliğinde bulundurmaktadır. Fakat lanet hâlâ geçerlidir ve Eärendil'in evi Fëanor'un oğulları tarafından tarumar edilir. Gelgelelim bu durum çözümü de beraberinde getirecektir: Mücevher'i kurtarmak için kendisini Deniz'e atan Elwing, Eärendil ile bir araya gelir ve o haşmetli Taş'ın kudreti sayesinde nihayet Valinor'a ulaşmayı başarıp görevlerini yerine getirirler – geri dönmelerine ya da ister Elflerle ister İnsanlarla iç içe yaşamalarına bir daha asla izin verilmemesi pahasına olsa da. Sonrasında tanrılar bir kez daha harekete geçer ve Batı'dan muazzam bir güç hâlinde sökün ederek Düşman'ın Karargâhı'nı yıkıma uğratırlar; Düşman'ın kendisi ise Dünya'nın sınırları dışına sürülerek orada bulunduğu sürece bir daha asla cismani varlığa bürünememek üzere Hiçlik'e mahkûm edilir. Geriye kalan iki Silmaril taşı da Demir Taç'tan sökülür – gelin görün ki yitip giderler. Fëanor'un hayatta kalan son iki oğlu içtikleri andın bağlayıcılığına direnç gösteremeyip onları çalar ve beraberlerinde birer Silmaril ile birisi denizin dalgaları arasına diğeri yerin alevli derinliklerine kendilerini atıp telef olurlar. Eärendil'in son Silmaril ile süslediği gemisi ise gökyüzündeki yıldızların en ışıltılısını meydana getirecek biçimde semaya yerleştirilir. *Silmarillion* ve Birinci Çağ'a dair öyküler de böylelikle sona erer.

YILLARIN ÖYKÜSÜ

(BATI ÜLKELERİNİN ZAMANDİZİNİ)







1 – GRİ LİMANLAR'IN VE LINDON'UN KURULUŞU.

Yüzüklerin Efendisi için 1955 senesinde kaleme aldığı eklerde J. R. R. Tolkien İkinci Çağ hakkında şöyle yazıyor: "Orta Dünya İnsanları için karanlık, Númenor için ise şaşaalı yıllardı bunlar."[1] Christopher Tolkien tarafından babasının bir "Zaman Çizelgesi" oluşturmaya yönelik ilk girişimi olarak tanımlanan (sonradan bugün bildiğimiz şekliyle "Yılların Öyküsü" hâline gelecek) bu çalışma kapsamında İkinci Çağ, "Karanlık Yıllar" veya Morgoth'un mağlup edilmesiyle son bulan Büyük Savaş ile Númenor'un Düşüşü ve Sauron'un alt edilişi arasında geçen devre olarak gösterilmektedir.[2]

Müthiş bir kargaşanın yaşandığı bu dönem ve özellikle de Númenor'un temsil ettiği elim trajedi –ilkin haşmetli bir yüceliğe eriştikten sonra düşüşe geçip nihayet yok oluşu– İkinci Çağ'ın üzerine oturtulduğu zamandizini uyarınca hem Orta Dünya tarihinin şekillenmesi hem de bütün bir dünyanın fiziksel anlamda yeniden şekillendirilmesi ile

sonuca bağlanmıştır: Yüzük Savaşı adı verilen büyük çatışmaya etkileri çok uzaklara erişecek sarsıcı bir uvertür teşkil eder bu öykü.

Hikâye Birinci Çağ'ın 587'nci yılının sonlarında başlıyor:

Büyük Savaş ve Thangorodrim'in düşüşünün yarattığı hengâme sırasında yeryüzü muazzam kıvranmalar eşliğinde sarsıldı ve Beleriand diyarları yıkılıp tarumar oldu; buranın gerek kuzeyinde gerekse batısında pek çok kara parçası Büyük Deniz'in sularına gömüldü. Doğudaki Ossiriand yöresinde ise Ered Luin'in duvarları kırılıp yıkılırken bu sıradağlar üzerinde güneye doğru uzanan büyük bir gediğin oluşmasıyla denizin suyu buradan içeri dolarak bir körfez meydana getirdi. Lhûn Nehri'nin söz konusu körfeze dökülecek şekilde yeni bir seyre oturmasının ardından burası artık Lhûn Körfezi diye anılır oldu. Noldor [Elflerin ikinci klanına mensup olan halk] bu yöreye ilk zamanlar Lindon adını verdiğinden bahse konu yöre o gün bugündür bu ismi taşımaktadır.[3]

> Birinci Çağ'ın sonunda Valar bir nasihatte bulunmuş –"bir emir değilse bile katı bir nasihatti bu"– ve Eldar kavminin halihazırda Orta Dünya'da yaşam süren mensuplarına Batı'ya dönme ve böylelikle varlığını huzur içinde sürdürme çağrısı iletmişti.[4]

Bu çağrıya uyanlar Eressëa Adası'na[5] yerleştiler; o ülkedeki başlıca limanın ismine Avallónë[6] dediler çünkü tüm kentler içinde Valinor'a en yakını buydu ve Avallónë'deki kule Ölmez Topraklar yelken açmış her gemicinin en nihayet hedefe yaklaştığında Deniz'in uzak ucunda fark edeceği ilk görüntüydü.[7]

> Valaın çağrısına Elflerin hepsi iştirak etmemiş olup bir kısmı "uğruna sayısız savaş verdikleri ve bunca zamandır emek sarf ettikleri Beleriand diyarından ayrılmaya razı gelmeyerek" Orta Dünya'da kalmayı tercih etmişti. Fingon'un

oğlu Gil-galad bunların kralıydı ve Denizci Earendil'in oğlu, aynı zamanda Númenor'un ilk kralı Elros'un kardeşi olan Elrond Yarıelf de ona eşlik edenlerdendi.[8]

Milton Waldman'a yazdığı 1951 tarihli mektubunda bu husus üzerine yorumda bulunan Tolkien'in şöyle yazdığını görürüz: "Bu aşamada Elflerin ikinci kez çöküş yaşadığına veya en azından 'hata ettiğine' tanık oluyoruz. Kendilerine verilen nasihate kulak asmayarak yerlerinde kalmayı yeğlemelerinde yanlışlık diye addedilecek bir şey yok esasen, hatta nice kahramanlıklar sergilemiş oldukları bu fani diyarlara sıkı sıkıya bağlı olmaları bir bakıma hüzünlü de bir vaziyet.* Gelgelelim her iki açıdan da feragat etmeye bir türlü yanaşamadıkları bir durumdu onlarınki. Bir yandan "Batı"nın huzuruna, neşesine ve hatıralarında yaşattıkları mükemmelliğine özlem duyuyorlar, diğer yandan kendilerinden daha yabani olan diğer Elflerin, cücelerin ve İnsanların önünü çeken en yüce halk olmanın getirdiği itibarın Valinor'daki hiyerarşinin en dibinde yer almaya baskın çıktığı sıradan dünyada kalmak istiyorlardı. Böylelikle, geçen zamanın (güneş ışığı altındaki dünyada geçerli yasasının) onların ırkı üzerinde yarattığı etkiyi betimlemekte kullanılan "solup gitme" düşüncesi onlarda saplantı hâline geldi. Hüzünlü bir havaya büründüler ve zanaatları (tabiri caizse) antika kimliği edinirken çabaları doğruyu söylemek gerekirse bir nevi mumyalamadan ibaret kaldı – her ne kadar yeryüzünün güzelliklerle bezenmesi ve tabiatın yaralarının tedavi edilmesine yönelik ırklarının o kadim güdüsünü muhafaza etmiş olsalar da. Silmarillion'da tarif edilen eski diyarlardan az çok geriye kaldığı söylenebilecek, kıtanın en kuzeybatı ucundaki topraklarda yer alan Gil-galad'ın idaresi altındaki bir krallık çıkar bu noktada karşımıza."

---

* Özgün el yazmasındaki bazı kelimeler daktiloya geçirilme aşamasında bu cümlenin dışında bırakılmış.

Bu çağın başlangıcında Yüce Elflerin çoğu halen Orta Dünya'daydı. Bunların büyük kısmı Ered Luin'in batısındaki Lindon yöresinde ikamet ediyordu; Barad-dûr'un inşa edilmesinden önce Sindar içinden pek çokları doğuya göç etmiş ve bazısı uzak diyarlardaki ormanlarda halkını büyük ölçüde Silvan Elflerinin meydana getirdiği krallıklar kurmuştu. Büyük Yeşilorman'ın kuzey kesimlerinde hüküm süren Thranduil bunlardan yalnızca biriydi. Lindon yöresinin Lune'nin kuzeyinde uzanan kesimleri sürgündeki Noldor halkının krallarının son vârisi Gil-galad'ın yönetimi altındaydı. Kendisi Batıdaki Elflerin Yüce Kralı olarak kabul görmekteydi. Lindon'un Lune'nin güneyinde kalan kesimlerini ise Thingol'ün akrabası Celeborn bir süreliğine yurt edindi; tüm Elf kadınları arasında en yücesi sayılan Galadriel'di onun karısı. Bir zamanlar Nargothrond'un kralı konumunda bulunan ve Barahir oğlu Beren'i kurtarmak için kendi canını feda eden İnsan-Dostu lakaplı Finrod Felagund'un kız kardeşiydi aynı zamanda.

Sonraları Noldor kavminin bazı üyeleri Dumanlı Dağlar'ın batı yakasında kalan ve Moria'nın batı-kapısının bulunduğu tarafa denk düşen Eregion yöresine göç etti. Bunu yapmalarındaki sebep Moria'da mithril adı verilen madenin keşfedildiğini haber almış olmalarıydı. Noldor işinin ehli zanaatkârlardan oluşma bir toplumdu ve Cüceler ile aralarında Sindar'ınkine oranla daha dostane bir ilişki vardı; öyle ki, Durin'in halkı ile Eregionlu Elf demirci ustaları arasındaki dostluk bu iki ırk arasında o güne değin kurulmuş en yakın bağı teşkil ediyordu. Eregion'un Efendisi ve aynı zamanda zanaatkârları içinde en hünerlisi Celebrimbor'du; doğrudan Fëanor'un soyundan geliyordu.[9]

[Galadriel] Melkor'un [Morgoth] Yenilgisi sonrası Batı'ya gitmeyecek ve Celeborn ile birlikte Ered Luin'i aşarak Eriador diyarına ulaşacaktı. Oranın sınırlarından içeri giriş yaptıkları vakit Noldor toplumunun pek çok ferdi beraberlerinde Gri Elfler ve Yeşil Elfler ile peşlerine takılmış durumdaydı; bir süre için Nenuial

Gölü (Shire yöresinin kuzeyindeki Evendim ile aynı göldür) civarında yaşam sürdüler. Celeborn ile Galadriel, Ered Lindon'un batısına asla geçmeyip onun yerine Ossiriand yöresine inmiş Nandor kökenli gezgin topluluklar da dahil olmak üzere tüm Eldar kavminin Eriador'daki efendisi ve hanımı olarak kabul görür oldular.[10]

[Hakkında anlatılanlara göre Galadriel] gerek fizik, gerek ruh, gerekse irade bakımından son derece kudretli biri olup Eldar kavminin erken safhalarındaki bilge kişilerle ve en yaman atletlerle boy ölçüşecek yetiye sahipti. Eldar gibi zarafetiyle nam salmış bir toplumda bile güzelliği ile ön plana çıkıyordu ve bir eşi daha olmadığı sanılan [altın sarısı] saçları herkesin ruhunda hayranlık uyandırıyordu... öyle ki, İki Ağaç'ın, yani Laurelin ve Telperion'un o dillere destan ışıltısının onun bukleleri arasına saklandığına inanırdı Eldar... Gençlik yıllarından itibaren başkalarının zihninden geçenleri okuyabilmek gibi akla hayale sığmaz bir yetenek geliştirmişse de karşısındakini merhamet ve hoşgörü çerçevesinde yargılamayı ihmal etmezdi...[11]

> Yüzük Kardeşliği'nin Üçüncü Çağ'ın 3019'uncu senesinin şubat ayında Caras Galadhon'a gerçekleştirdiği ziyaretin anlatımı sırasında Celeborn ile Galadriel'in aşağıdaki tarifine rastlarız:

Salon soluk bir ışıltı ile aydınlanıyordu; duvarları yeşilin ve gümüşün farklı tonları ile bezeli bu mekânın tavanı altındandı. Önceden hazırlanan koltuklara yerleşmiş pek çok Elfin orada hazır bulunduğu görülüyordu. Ağacın gövdesinin zeminle kesiştiği ve capcanlı dallardan birinin saçakları altında kalan dip kısma yerleştirilmiş iki koltuğa Celeborn ile Galadriel yan yana kurulmuştu. Misafirlerin gelişiyle beraber en haşmetli krallarına kadar tüm Elflerin âdeti olduğu üzere onları karşılamak için ayağa kalktılar. Galadriel Hanım'ın boyunun Efendi Celeborn'unkine yakın olduğu bu çift genel anlamda hayli uzun boyluydu; her hâllerinde

vakar ve zariflik okunuyordu. Tamamen beyazlara bürünmüşlerdi; Hanım'ın saçı altının en canlı tonlarını yansıtırken Efendi Celeborn'un uzun saçları gümüşi pırıltılarla ışımaktaydı; bakışlarındaki derin anlam haricinde yaşlarını ele verecek hiçbir belirti yoktu görüntülerinde; yıldızların ışığı altında mızrak ucu misali keskin parıltılar saçan bu gözler geçmişi çok eskilere uzanan hatıraların biriktiği dipsiz birer kuyuydu sanki.[12]

> *Bitmemiş Öyküler*'i kaleme alırken Christopher Tolkien şu fikri öne sürmüştü: "Orta Dünya'nın bütün tarihçesinde Galadriel ile Celeborn'un öyküsü kadar sorunlara gebe bir evreye daha rastlanmaz" ve hâl böyleyken, bu öykünün detaylarını daha iyi kavramak isteyen okurların Christopher'ın söz konusu kitabın İkinci Bölümü'ne dahil ettiği "Galadriel ile Celeborn'un Öyküsü" başlıklı uzun makalesine başvurmasında fayda var.[13]

Lhûn Körfezi'nin kıyılarında Elfler limanlar inşa ettiler ve onlara kısaca Mithlond dediler; oranın korunaklı yapısı sayesinde bu limanları dolduran gemilerinin sayısı arttıkça arttı. O gün bugündür Eldar işte bu Gri Limanlar'dan zaman zaman denize açılırdı ve Dünya'da yaşanan karanlık günlerden bunalanlar kıtayı buradan yelken açmak suretiyle terk ederdi; çünkü Valar'ın lütfuyla İlkdoğanlara halen Dümdüz Yol'u izleyerek, kuşatan denizleri aşıp Eressëa'daki ve Valinor'daki soydaşlarının yanına gidip dönme imkânı tanınmıştı.[14]

> Birinci Çağ'ın sonunda Eldar kavminden olanlara gemiyle Batı'ya açılma çağrısında bulunulduğu vakit, Eärendil'in Eldar ile İnsanoğlu arasındaki birliktelikten doğan ve bu bağlamda Peredhil, yani Yarıelf diye anılan oğulları Elros ile Elrond'a farklı bir yazgı sunulmuştu. Valar tarafından onlara "hangi ırka mensup olacaklarına dair geri dönüşü olmayan bir tercihte bulunma hakkı tanınmıştı."[15]

Tercihini Elf ırkına mensup olmaktan yana kullanan Elrond eşine az rastlanır bilgeliğe sahip biri hâline geldi. Buradan hareketle ona, halen Orta Dünya'da ikamet etmekte olan Yüce Elflere sunulanla aynı lütuf bahşedilecekti: Ölümlü bir yaşantının hüküm sürdüğü diyarlarda bulunmaktan gün gelir de usanırsa Gri Limanlar'dan gemiyle denize açılarak Batı Ufkunun En Uzak Ucu'na geçiş yapmak; yeryüzünün şeklinin değişmesini izleyen süreçte de geçerliliğini koruyacaktı bu lütuf. Gelgelelim Elrond'un çocuklarına da ayrı bir tercih sunulacaktı: Babalarıyla birlikte dünyanın çemberlerinin dışına çıkmak; gitmeyip de kalmayı yeğlemeleri durumunda ise yaşantıları fâni hale gelecek ve Orta Dünya'da öleceklerdi. Buradan da anlaşılacağı üzere, Elrond için Yüzük Savaşı'nın tüm muhtemel sonuçları öyle ya da böyle hüzün arz ediyordu.

Öte yandan Elros, İnsan ırkına mensup olmayı seçerek Edain ile kalmıştı; yine de ona kendisinden daha aşağı seviyedeki insanlarınkini katbekat aşacak kadar uzun bir yaşam süresi bahşedilecekti.[16]





32 – EDAIN, NÚMENOR'A ULAŞIR.[1]

Hepsinden daha ulu olan yaratıcı Her Şeye Kadir Eru Ilúvatar tarafından dünyayı şekillendirip yönetmekle yetkili kılınmış olan ve "Evrenin Koruyucuları" diye de anılan Valar, İnsanların, veya Elflerin Sindarin lisanında onlara yakıştırılan isimle Edain'in yazgısıyla da yakından ilgileniyordu. Zaman içinde Elflerin dostu ve saygın birer müttefiki hâline gelmiş ve Morgoth'a karşı verilen mücadelede onlarla omuz omuza saf tutmuş olan İnsan kavimleri esasen üç Hane'ye mensuptu: Edain Irkının İlk Hanesi olarak da bilinen Bëor Hanesi; İkinci Hane olan ve başka bazı yakıştırmaların yanı sıra Haleth Halkı ve Haladin diye de nitelenen Haleth Hanesi; sonraları en çok Hador Hanesi adı altında ünlenen Üçüncü Hane, yani Marach Halkı. Bu kavimlerin Birinci Çağ boyunca yaşantıları ve yaptıkları işler *Silmarillion*'da etraflıca konu edilmektedir.[2]

Kendi arasında toplantı yapan Valar, Edain'e onları "Orta Dünya'nın tehlikelerinden uzak tutacak" bir çözüm yolu önerme kararı aldı.[3] "Valar ile aynı kökenden gelmekle birlikte onlara nazaran daha düşük kademeye sahip... onların hizmetkârı ve yardımcısı konumundaki"[4] Maiar

denilen kadim ruhani varlıkların da yardımıyla Númenor isimli adayı vücuda getirdi Valar.

Üç vefalı haneye mensup İnsanların Atalarına verilen yüklü armağanlar bununla sınırlı kalmayacaktı. Eönwë[5] onların arasına katıldı ve onları pek çok konuda eğitti; onlara bahşedilen bilgelik, kudret ve yaşam süresi fani ırka mensup başka hiç kimsenin sahip olmadığı boyutlara erişmekteydi. Edain'in yerleşmesi için, dört bir yanı göz alabildiğine uzanıp giden bir denizle çevrili olduğundan ne Orta Dünya'nın ne de Valinor'un bir parçası sayılacak bir diyar yaratıldı; yine de daha ziyade Valinor'a yakındı burası. Engin Su'yun derinliklerinden Ossë[6] tarafından çıkarılmış, Aulë[7] tarafından şekillendirilmiş, üzerindeki bitki örtüsü ve tabii unsurlar Yavanna[8] tarafından serpiştirilmişti; Eldar ise buraya Tol Eressëa'dan çeşit çeşit çiçek ve pınar taşımıştı. Andor, yani Bahşedilen Diyar[9] ismini yakıştırdı Valar buraya; Eärendil'in Yıldızı her şeyin artık hazır olduğunun işareti gibi batı ufkunda parlıyor ve denizin ötesine yelken açmak isteyenlere yol gösteriyordu; ondan yansıyıp da Güneş'in aydınlattığı güzergâha vuran gümüşi alevleri görmek İnsanları hayrete düşürüyordu.[10]

Böylelikle Edain, bu yıldızı rehber edinerek[11] derin sulara yelken açtı; Valar denize günlerce sürecek bir dinginlik yerleştirmekle kalmayıp güneşin ışığını ve elverişli rüzgârları da bu işe seferber etmiş, bu sayede sular Edain'in gözleri önünde dalgalanan camlar misali pırıldarken köpükler gemilerinin pruvasında kar taneleri gibi uçuşmaya başlamıştı. Rothinzil o denli parlaktı ki İnsanlar onun pırıltısını sabah saatlerinde dahi batı ufkunda seçebilirdi ve bulutsuz gecelerde tek başına ışıldardı çünkü başka hiçbir yıldız onunla eşzamanlı olarak gökte arzıendam etmeye cüret gösteremezdi. Gemilerinin burnunu onun gösterdiği yöne çeviren Edain fersah fersah yol katettikten sonra nihayet kendileri için hazırlanmış olan ülkeyi, yani Bahşedilen Diyar adıyla da tanınacak olan Andor'u altın bir pus içinde pırıldar hâlde uzaktan gördü. Böylelikle denizi geride bırakıp karaya çıktılar ve adım atmış ol-

dukları bu yeni diyarın güzelliği ve verimliliği karşısında sevince kapıldılar. Bu toprak parçasına Yıldıza Tarafı anlamında Elenna ismini yakıştırdılar; Yüce Eldarin lehçesindeki Númenórë isminin karşılığı olan ve Batıili anlamına gelen Anadûnê ise buranın bir diğer adıydı.

Gri Elf lisanında Dúnedain diye anılacak olan halkın başlangıcı böyle olmuştu işte: İnsanlara Krallık edecek Númenórlular. Gel gör ki kendilerine bahşedilmiş olan bu ayrıcalıklar onları Ilúvatar'ın tüm İnsanoğlu üzerine yerleştirdiği ölüm yazgısından muaf kılmayacaktı ve normalden daha uzun bir yaşam sürseler ve üzerlerine gölge düşene değin hastalık nedir bilmeseler de sonuçta ölümlüydüler. Bu yeni yaşantı sayesinde bilge ve görkemli bir toplum hâline geldiler ve hayatın pek çok alanında İlkdoğanlar ile başka hiçbir İnsan kavminde görülmedik ölçüde benzeşiyorlardı; boyları çok uzundu, Orta Dünya'da yaşam süren soydaşlarının en uzunlarından bile daha uzun; gözlerindeki ışıltı ise en parlak yıldızlarınkini aratmıyordu. Fakat bu taze diyarda sayıları son derece yavaş artmaktaydı çünkü kendi ana-babalarından bile daha göz alıcı kızlar ve oğlanlar doğursalar da çocuklarının sayısı kayda değer ölçüde azdı.[12]

> Aşağıda Orta Dünya İnsanlarının kendileri için özel olarak tasarlanmış yeni diyara gelişine ve bu göçün ne kadarlık bir zaman dilimi içinde gerçekleştiğine dair daha ayrıntılı bir anlatı bulacaksınız:

Númenor'un kuruluşuna ilişkin efsaneler Armağan'ı kabul eden tüm Edain'in bir seferde ve tek bir filo hâlinde denize açıldığından bahseder. Oysaki metni öze indirgeme çabasının bir sonucundan başka bir şey değildir aslında bu durum. Daha detaylı tarihçelerde Elros tarafından yönetilen ilk seferin ardından daha başka pek çok geminin bazısı bir başına, bazısı ise küçük filolar meydana getirmek suretiyle (takip eden olaylardan ve bu olaylarda yer aldığı varsayılan

topluluğun mevcudundan hareketle) Edain kavminin kimi ilkin Büyük Deniz'e açılmayı göze alamamakla birlikte kendilerinden önce yola çıkmış olanlardan ayrı kalmaya daha fazla katlanamayan, kimi ise anakaranın çeşitli bölgelerine dağılmış bulunduklarından vaktinde toplanıp da ilk denize açılan gemilere yetişememiş olan başka mensuplarını batıya taşıdığı vurgulanır.

Bu göç esnasında kullanılan tekneler Elf yapımı olmaları itibarıyla küçük fakat gayet hızlı olduğundan ve her birine Círdan tarafından seçilmiş Eldar'dan biri kaptanlık ettiğinden, böylesine kalabalık bir topluluğu beraberlerindeki yükle en nihayet Orta Dünya'dan Númenor'a taşıyabilmenin büyük çaplı bir filo gerektireceği ortada. Efsaneler bu göç harekâtının içeriğindeki rakamlara ilişkin herhangi bir tahmine yer vermediği gibi, tarihçelerde de bu olay hakkında çok az bilgiye rastlanır. Elros'un donanmasının birçok gemiden meydana geldiği (bazılarına göre yüz elli, bazı kaynaklara göre ise iki ila üç yüz tekne) ve Edain kavminden "binlerce" erkek, kadın ve çocuğu yeni diyara taşıdığı söylenmektedir: Muhtemelen beş bin ile en fazla on bin arasında bir sayıya tekabül eder bu. Fakat işin gerçeği, bu göçün bütünüyle tamamlanması en az elli yıllık, belki de daha uzun bir süre sürmüş ve ancak Círdan (hiç şüphesiz ki Valar'ın talimatıyla) bu iş için gemi ve kaptan ayırmayı kestiğinde nihayete ermiş olsa gerek.[13]

Bu süreçte Númenórlulara "Valar'ın Yasağı" tabiriyle anılan bir de kısıtlama getirilmişti: Batıya kendi adalarının kıyılarını gözden kaybedecek denli açılmaları veya Ölmez Topraklara adım atma girişiminde bulunmaları menedilmişti. Çünkü her ne kadar onlara başlangıçta daha alt seviyedeki İnsanlarınkinin üç katına varan çok uzun bir ömür bahşedilmiş olsa da Valar, İnsanların Ayrıcalığı'nı (sonradan dönüşeceği şekliyle, İnsan Irkının Yazgısı'nı) onların elinden almaya yetkili kılınmadığından, fani kalmaya mahkûmdular.[14]

Númenórlular uzun yıllar boyu "Númenor sahillerinin gözle seçilemez hâle geleceği kadar batıya açılma" konusundaki yasağı kabullenip buna riayet etmiş ve "bu engellemenin ardında yatan gerekçeyi tam olarak kavrayamasalar da mevcut durumdan tatmin olmayı bilmiştir." Manwë –Valar'ın Kralı ve aynı zamanda Karanlıklar Efendisi Melkor'un (Morgoth) kardeşi– (kol gücü gerektirenlerde değil belki ama) hüküm vermeyi gerektiren meselelerde Ainur içinde en kudretlisiydi ve Arda'nın Nefesinin Efendisi olması itibarıyla o diyarın mutlak hâkimi konumundaydı.[15]



32 – NÚMENOR'UN KRALLARI VE KRALİÇELERİ I: Elros Tar-Minyatur[16]

Doğumu: Birinci Çağ 532
Ölümü: İkinci Çağ 442 (500 yaşındayken)
Hükümranlık Dönemi: İkinci Çağ 32-442 (410 sene)

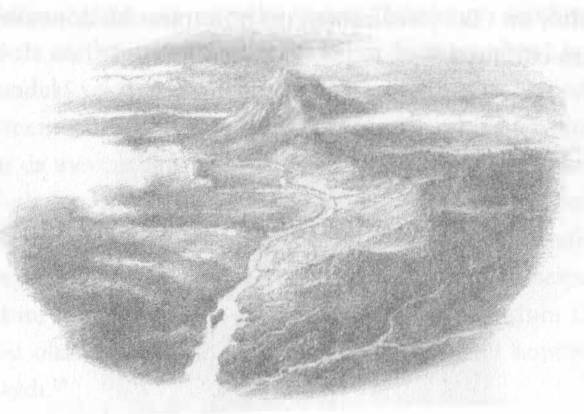
Númenor Krallığı'nın İkinci Çağ'ın otuz ikinci yılında, Eärendil'in o sıralar doksan yaşında bulunan oğlu Elros'un Başkent Armenelos'ta tahta çıkmasıyla başladığı kabul edilir.[17]

Birinci Kral'dan Yirmi Beşinci Kral'a değin "asanın Númenor'daki başlıca kraliyet sembolü olarak kaldığı"[18] ve 3.287 sene bu işlevini koruduktan sonra Çöküş sırasında Ar-Pharazôn ile birlikte yitip gittiği yazılmıştır.

Bunu izleyen süreçte [Elros] Kral Yıllıklarında Tar-Minyatur adıyla anıldı[19]; çünkü Kral olan kişinin unvanını yeryüzündeki en soylu lisan olan Quenya ya da Yüce Elf dilindeki kullanımına uyacak şekilde alması gelenek hâline gelmişti ve bu uygulama Ar-

Adûnakhôr'un (Tar-Herunúmen'in) hükümranlık dönemine değin muhafaza edilmişti.[20]





NÚMENOR'UN COĞRAFİ YAPISI[1]

Çöküşün öncesindeki farklı dönemlerde Númenor'un gerçeğe uygun haritaları çizilmişti; ancak bunların hiçbiri felaketten kurtarılamadı. Söz konusu belgeler öteden beridir Gözüpekler Loncası'nın merkez binasında muhafaza edilirdi ve krallarca istimlak edilmesinin ardından bu kurum adanın batı kıyılarındaki Andúnië Limanı'na taşınmıştı; her türlü evrak da bu esnada zail olup gitmişti. Númenor haritaları Orta Dünya'da, Gondor Krallarının devlet arşivlerinde uzunca süre muhafaza edilecekti; gelin görün ki bunlar kısmen ilk yerleşimcilerin sırf hafızalarında yer etmiş bilgilerden hareketle yaptığı çizimlerden yola çıkılarak oluşturulan haritalardı; (daha gerçekçileri ise) teknelerin kıyı boyunca güvenle izleyebileceği rotalardan ve limanların tanımlarıyla, onlara nasıl erişileceğine dair birkaç bilgiden öte çok az ayrıntı içeren, aslen çöküşten kaçıp anakaraya sığınanlara liderlik etmiş Elendil'in gemisinde taşınarak helak olmaktan kurtulmuş tek bir çizime dayanıyordu.

Bu diyarın arazisine ve onu süsleyen bitki örtüsü ile üzerinde barınan hayvanlara ilişkin anlatılar da yine Gondor'da muhafaza edilmişti; gelgelelim bunlar da yeterince detay arz etmeyen, gerçeği yansıtmaktan uzak belgelerdi ve ilk yerleşimlerin dönemindeki bilgiler eksik olduğu için, farklı dönemlerde ada topraklarının ne

gibi değişimler geçirdiğini açıkça ortaya koymakta yetersiz kalıyordu. Bu türden konular tümüyle Númenor'un irfan sahibi çevrelerinin çalışma alanına girdiğinden ve adanın doğasına ilişkin gerçeğe uygun sayısız tarihçe ve coğrafi belge kaleme alınmış olması umulacağından, Númenor'daki hayatın her anlamda zirveye eriştiği dönemdeki tüm diğer sanat eserleri ve bilimsel kayıtlar gibi bunlar da Çöküş sırasında yitip gitmişe benziyordu.

Númenor Adası'nın Şekli Hakkında

Númenor toprakları genel şekli itibarıyla orta kısmı kuzey ve güney, doğu ve batı yönlerinde bir uçtan diğerine dört yüz kilometreye yakın bir uzunluğa varan ve bu merkezden dışarı kalın birer kol hâlinde beş yarımadanın uzandığı beş köşeli bir yıldızı veyahut da bir beşgeni andırırdı. Bahse konu uzantılar ayrı birer eyalet kabul edilirdi ve coğrafi konumlarından hareketle Forostar (Kuzeydiyarlar), Andustar (Batıdiyarlar), Hyarnustar (Güneybatıdiyarlar), Hyarrostar (Güneydoğudiyarlar) ve Orrostar (Doğudiyarlar) şeklinde adlandırılırdı. Adanın Rómenna civarındaki yöre ve ona doğru girinti yapan haliç haricinde denizle bağlantısı bulunmayan orta kısmı Mittalmar (İçdiyarlar) ismini taşıyordu. Bununla birlikte, Mittalmar'ın ufak bir kesiti bölgenin geri kalanından ayrılmıştı ve buraya Arandor, yani Kraldiyarı deniyordu. Rómenna Limanı, Meneltarma ve Krallar Kenti Armenelos işte bu Arandor yöresinde yer alırdı; burası Númenor'un her daim nüfusu en kalabalık yöresi olmuştu.

Şeklen ve ebat anlamında birbiriyle tamamen aynı olmamakla birlikte adanın kollarının her biri yaklaşık yüz elli kilometrelik bir ene ve üç yüz kilometreyi hayli hayli aşan bir uzunluğa erişiyordu. Forostar'ın en kuzey ucundan Hyarnustar'ın en güney çıkıntısına değin düz bir hat çekilecek olsa bu çizgi (en azından haritaların çizildiği dönemde) aşağı yukarı dosdoğru kuzey-güney istikametinde uzanırdı; söz konusu hat öyle ya da böyle bin yüz kilometreyi aşıyordu ve her bir yarımadanın ucundan bir diğerininkine (Mittalmar sınırları boyunca) arada uzanan toprakları kateder biçimde çekilen bir çizgi kabaca aynı mesafeye tekabül ediyordu.

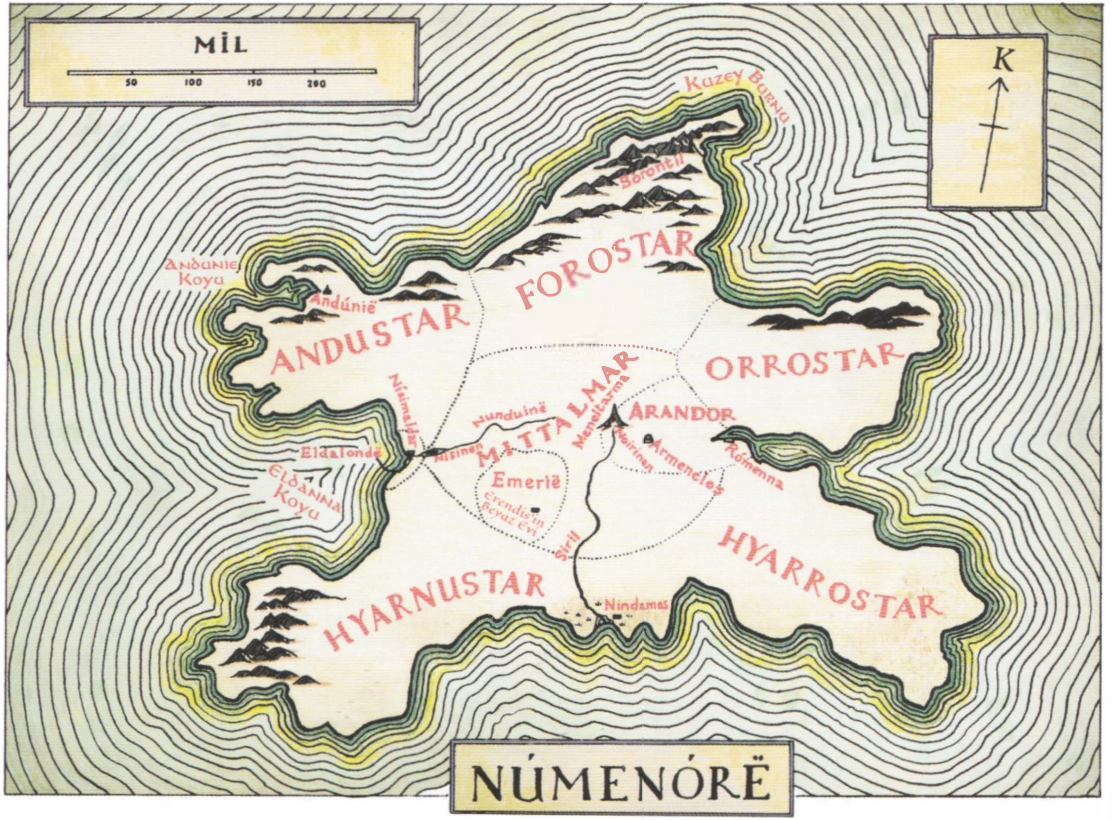
İstisna teşkil eden herhangi bir dağın veya tepe silsilesinin yüksekliği hesaba katılmazsa, rakım olarak beş yarımadanın genel seviyesinin üzerinde bir yüksekliğe sahipti Mittalmar; ortama hâkim olan görünümün ise yer yer birkaç ağacın rutini bozduğu çayırlar ve çukurluklardan ibaret olduğu çıkarımında bulunulmaktaydı. Doğu kıyısına bir nebze daha yakın olmakla beraber bölgenin hemen hemen merkezinde Meneltarma, yani Göğe Yükselen Sütun adı verilen yüksek dağ yer alıyordu. Eteklerindeki düzlükten zirvesine kadar yüksekliği bir kilometreyi buluyordu. Meneltarma'nın aşağı sırtları görece yumuşak meyilli ve çimle kaplı olup yükseklik arttıkça dağın yamaçları da dikleşiyordu ve dolambaçlı bir güzergâh izleyerek zirveye değin uzanan patika haricinde son yüz elli metrelik kısmına erişmeye olanak yoktu.

Meneltarma'nın etekleri usulca alçalıp çevre çayırlar ile kaynaşmaktaydı fakat adadaki beş ana yarımadayla aynı yönlere işaret edecek biçimde, tıpkı bir ağacın kökleri gibi uzun birer sırt hâlinde beş ayrı yöne çıkıntı yapmaktan da geri kalmıyordu; Tarmasundar, yani Sütunun Kökleri adı veriliyordu bunlara.

Genel itibarıyla Mittalmar çayırlık bir bölgeydi. Güneybatısında bayır aşağı kat kat meyleden çimenlikler mevcuttu; o kesimdeki Emerië çoğunlukla Çobanların yöresi olarak bilinirdi.

Forostar Hakkında

Forostar adanın en verimsiz yöresini teşkil ediyordu; süpürgeotu bürümüş fundalıkların yer aldığı batıya bakan sırtlarındaki köknar ve karaçam korulukları sayılmazsa üzerinde çok az ağaç yetişen taşlık bir arazisi vardı. Kuzey Burnu'na doğru uzandıkça dört bir taraf kayalık yükseltilerle bezeniyordu ve bunların denizle buluştuğu noktada ulu Sorontil nefes kesici yüksekliğe sahip yarlar meydana getirerek tüm heybetiyle dikiliyordu. Pek çok kartal burayı mesken edinmişti.


MİL
50
100
150
200
K
Kuzey Burnu
Beranté
Andúnié Koyu
Andúnië
ANDUSTAR
FOROSTAR
ORROSTAR
Nísimaldar
Nunduinë
MITTALMAR
Menel-tarma
ARANDOR
Eldalondë
Nísimo
Emerië
Eldanna Koyu
Eressëa'ya Bakası
Sirril
Tavrinan
Armenelos
Rómenna
HYARNUSTAR
HYARROSTAR
Nindamos
NÚMENÓRË

Andustar'ın kuzey kesimleri de kayalık olup denize bakan yamaçları heybetli köknar ağaçlarının meydana getirdiği koruluklarla kaplıydı. Bu rakımı yüksek platoların içine doğru girinti yapan, hepsi de yüzü batıya dönük şekilde konuşlanmış üç küçük koy vardı burada; fakat bu yöredeki yarlar pek çok yerde denizin hemen dibinde yükselmiyordu ve eteklerinde hafif bir meyille sahille buluşan toprak kesitleri mevcuttu... Andustar'ın güney yöreleri çoğunlukla verimliydi ve görece yüksek kesimlerinde huş ağaçları ve kayınlar, daha alçakta kalan koyaklarda ise meşe ve karaağaç kümeleriyle kaplı sık ormanlık alanlar bulunuyordu. Andustar ile Hyarnustar yarımadaları arasında Eressëa istikametine bakıyor oluşundan ötürü Eldanna diye adlandırılan körfezin teşkil ettiği büyük ve kavisli girinti yer alıyordu; Eldanna'yı çevreleyen topraklar kuzeyden korunaklı kaldığı ve batı denizlerine açık bir konum arz ettiğinden burada iklim (neredeyse en güneydeki bölge kadar) sıcaktı ve adada en çok yağmur bu civara düşerdi. Eldanna Körfezi'nin tam ortasına denk gelen noktada Númenor'daki limanların en güzeli olan Yeşil Eldalondë yer alıyordu; adada yerleşimin yeni yeni geliştiği zamanlarda Eressëa'da yaşam süren Eldar'ın o bembeyaz renkli ve rüzgâr kadar hızlı tekneleri burayı sıklıkla ziyaret ederdi.

Nunduinë adlı nehir Eldalondë'de denize dökülüyordu ve güzergâhı üzerinde kıyılarında yetişen tatlı kokulu çalıların ve çiçeklerin bolluğundan dolayı Nísinen diye isimlendirilen küçük bir göl de mevcuttu.

Hyarnustar Hakkında

Batı kesimleri dağlık olan, batıya ve güneye bakan sahillerinde görkemli yarlar uzanan Hyarnustar doğuya gidildikçe geniş üzüm bağlarıyla bezeli ılık ve tarıma elverişli bir görünüme bürünüyordu. Hyarnustar ve Hyarrostar yarımadalarında toprağın yüzölçü-

mü adanın geri kalan yörelerine kıyasla genişti ve bu uzun sahil şeridi üzerinde deniz ile kara Númenor'un başka hiçbir bölgesinde görülmedik şekilde narince iç içe geçmekteydi. Ülke topraklarını sulayan başlıca ırmak Siril (çünkü batıdaki Nunduinë hariç tüm diğer akarsular denize doğru koştururcasına akan kısa ve çalkantılı birer sel yatağından farksızdı) kaynağını Meneltarma'nın eteklerindeki Noirinan Vadisi'ndeki pınarlardan alır ve Mittalmar boyunca güney istikametinde akarken özellikle son etaplarında dolambaçlı bir seyir izlediği için hızı hatırı sayılır ölçüde azalırdı; çünkü o civarda zemin neredeyse dümdüzdü ve deniz seviyesinin üstüne çıktığı bile güçlükle ifade edilebilirdi. Nihayet geniş bataklıklarla kumul zeminli sazlıklar arasında denize kavuşurdu ve kıyıya yaklaştıkça çatallanıp ufak birer nehir ağzı meydana getiren kollarının her biri büyük kumulların arasında kendisine yol aramak durumunda kalırdı; çünkü beyaz kumlu sahiller ve daha grimsi tonda çakıllıklar her yöne doğru kilometrelerce yayılmaktaydı ve bu civarda genellikle içlerinde en büyüğü Siril'in denize daha yakın konumdaki doğu yakasında [uzanan] Nindamos olmak üzere bataklıkların ve sazlık göletlerin yanı başındaki sert zeminli alanlara kurulmuş köylerde ikamet eden balıkçılar yaşam sürerdi.[2] Denizin kabarışı ve güçlü rüzgârlar bu yörelerin huzurunu nadiren bozardı. İlerleyen dönemlerde bu atıl topraklar yeniden ele alınacak, burası balık yetiştiriciliğinde kullanılan ve ağzı denize açılan göletlerle dolu verimli, zengin bir yöre hâline getirilecekti.

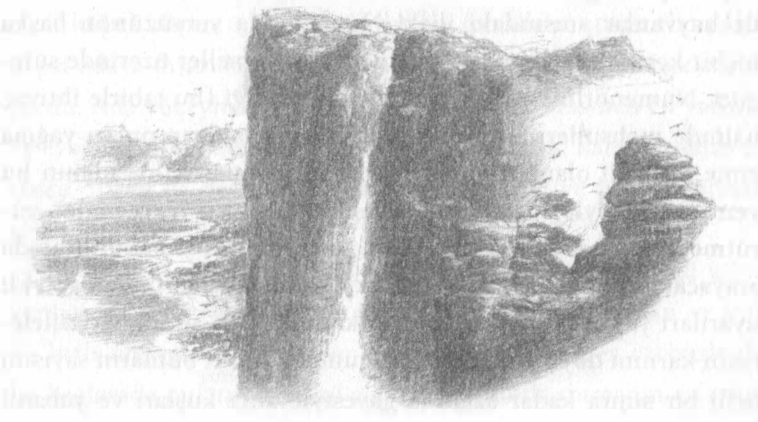
Orrostar Hakkında

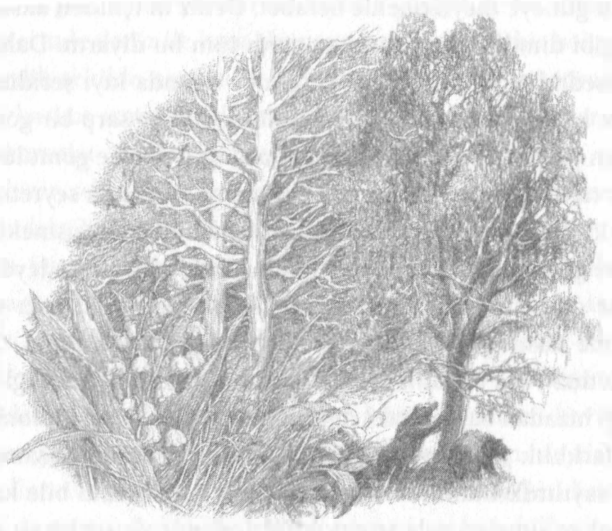
Orrostar nispeten serin bir yöreyse de yarımadanın kuzeydoğu ucuna yakın kesimlerindeki yedi yüz metreyi bulan yükseltiler sayesinde (soğuk rüzgârların estiği) kuzeydoğudan gelecek hava akımlarından korunmaktaydı. Daha içte kalan, özellikle de Kraldiyarı'na komşu bölgelerinde ise bolca tahıl yetişirdi.

Númenor'un başlıca özelliği uçurumlarıydı... Geneli itibarıyla

hafiften güneye meyletmekle beraber, Deniz'in içinden ansızın fırlamış gibi dimdik bir görüntüsü vardı tüm bu diyarın. Daha önce de bahsedildiği üzere, sadece en güney ucunda kıyı şeridinin neredeyse her noktasında arazi çoğunlukla dik ve sarp bir görünüm arz eden yalçın uçurumlar hâlinde dosdoğru denize gömülüyordu. Bunlar rakımın genelde altı yüz elli metre civarında seyrettiği kuzey ve kuzeybatı kıyılarında azami yüksekliklerine erişmekte olup doğu ve güneydoğu kıyılarında ise en alçak seviyelerindeydi.

Yine de bu uçurumların Kuzey Burnu gibi belli bazı yöreler haricinde dosdoğru sudan yükseldiği nadiren görülürdü. Tabanlarında düz veya çakıllık toprak kesitleri bulunur, genişliği (suyla bitiştiği hizadan başlayarak) dört yüz metreden birkaç kilometreye değin farklılık gösteren bu alanlar genelde üzerinde yaşamaya elverişli sayılırdı. Bunlar arasında en geniş olanlarının bile karadan yana bakan sınırları suların çekildiği dönemlerde sığ bir su seviyesinin altında kalmaktan kurtulamazdı; öte yandan, denize uzanan kenarlarında ise sahil şeridi boydan boya derin sulara gömülürdü. Güneydeki görkemli kıyılar ve gelgitin sebep olduğu düzlükler de benzer şekilde adanın güneybatıya ve güneydoğuya uzanan iki ana kolunun en güney uçlarını kabaca birleştiren bir hat boyunca uzanan ve keskin bir açıyla müthiş derinliklere gömülen uçurumlarla son buluyordu.





NÚMENOR'DA DOĞAL YAŞAM[1]

İnsanlar ve Hayvanlar Hakkında

Edain'in buraya gelişi öncesi ne Elflerin ne de İnsanların bu adayı mesken edindiği anlaşılıyor. Nitekim vahşi hayvanlar ve kuşlar başlangıçta İnsanlardan korkmayı bilmiyordu; İnsanlar ile hayvanlar arasındaki ilişki Númenor'da yeryüzünün başka hiçbir kesiminde olmadığı kadar dostane temeller üzerinde süregitti. Númenórluların "yırtıcı" diye nitelediği (bu tabirle ihtiyaç hâlinde mahsullerine ve evcil davarlarına saldırıp onları yağma etme ihtimali olanları kastediyorlardı) canlılar dahi, adanın bu yeni sakinleriyle ilişkilerini "karşılıklı saygı çerçevesinde" yürütmeye özen gösteriyor ve besin kaynaklarını yabanıl ortamda arayacakları gibi aramakla yetiniyor, ancak avcılar önden gerekli uyarıları yaptıktan ve başka çare kalmadıktan sonra, sırf ailelerinin karnını doyurma zorunluluğundan dolayı bunların sayısını belli bir sınıra kadar azaltma gayesiyle alıcı kuşları ve yabanıl

hayvanları avladığı durumlardan ötürü iki taraf arasında savaş ilan edildiği hâller haricinde İnsanlara karşı düşmanca bir tutum sergilemekten kaçınıyorlardı.

Önceden de belirtilmiş olduğu üzere, Edain'in gelişi öncesi hangi hayvanların, kuşların ve balıkların bu adayı çoktandır mesken tutmuş olduğunu, yeni gelen ahalinin beraberinde hangi canlıları adaya taşıdığını ayırt etmek pek de kolay bir iş değil. Aynı şey bitkiler için de söz konusu. Númenórluların hayvanlara ve bitkilere yakıştırdığı isimleri Orta Dünya'daki benzerlerine verilmiş isimlerle eşleştirmek ya da bağdaştırmak her zaman o kadar da kolay olmuyor. Pek çokları her ne kadar Quenya ya da Sindarin lisanındaki bir isimle anılıyor olsa da Orta Dünya'da yaşam süren Elflerin veyahut İnsanların lehçelerinde bunlara rastlanmıyor. Hiç kuşkusuz bu durum kısmen de olsa Númenor'daki hayvanlarla bitkilerin anakaradaki türdeşleriyle benzeşmekle ve onlarla aynı kökenden olmakla birlikte, o türün farklı bir çeşidini yansıtmasından ve bu bağlamda görünen o ki yeni isimler takılmasını gerektirmesinden kaynaklanıyordu.

Belli başlı hayvan çeşitleri değerlendirilecek olursa, dikkati çeken ilk unsur köpekgillere veya ilintili bir başka soya mensup herhangi bir hayvanın bu adada bulunmayışıydı. İster av köpeği ister evcil köpek olsun o familyanın hiçbir temsilcisi yoktu (bunların hepsi adaya dışarıdan getirilecekti). Kurtların izine de rastlanmıyordu. Ada yüzeyinde yaşam süren hayvanlar arasında en yabanıl ve evcilleştirilmekten uzak olanı vahşi kedilerdi; kaldı ki onlar da cüsse olarak iri değildi. Bununla beraber tilki ve benzeri orman sakinlerinden çokça vardı.

Bunların başlıca besin kaynağı Númenórluların *lopoldi* adını verdiği birtakım hayvanlardı. Sayısı hayli kalabalık olan ve çok da hızlı üreyen bu hayvanlar doymak nedir bilmez otoburlardı; bu bağlamda onların sayısını zapturapt altında tutmanın en etkin

ve de en doğal aracı kabul edildiklerinden tilkiler nadiren avlanır veya rahatsız edilirdi. Tilkiler de ya bu jeste karşılık olarak ya da harici yöntemlerle erişebildikleri kendi besin kaynakları daima bol olduğundan, Númenórluların evlerinin civarında beslediği kümes hayvanlarını avlama girişiminde bulunmaya asla tenezzül etmiyordu. *Lopoldi* adı verilen bu hayvan cinsinin Orta Dünya'nın kuzeybatı yörelerinde o güne değin hiç bilinmedik tavşanlardan başka bir şey olmadığı sonradan anlaşılacaktır. Númenór halkı bunları yiyecek olarak görmeyip tilkilerin insafına terk etmişti.

Ayılar ve İnsanlar Hakkında

Genellikle dağlık veya kayalık kesimlerde olmak üzere, adada kayda değer sayıda ayı barınmaktaydı; bunların hem kara hem de boz renkli olanlarına rastlanıyordu. İri yapılı kara ayıların en yoğun olarak görüldüğü yer Forostar bölgesiydi. Bu ayılar ile İnsanlar arasında sıradışı bir ilişki söz konusuydu. Daha baştan ayılar yeni gelen ahaliye dostane bir merakla yaklaşmıştı; bu tutumlarına aynı şekilde karşılık almakta da gecikmemişlerdi.

İnsanlar ile ayılar arasında herhangi bir düşmanlık güdüldüğü tek bir dönem dahi olmamıştı; yine de gerek çiftleşme sezonlarında gerekse yavrularının hayata adım attığı ilk evrelerde ayılar asabileşebiliyor ve kendilerine ilişildi mi tehlike arz edebiliyordu. Númenórlular kazara vuku bulan hâller dışında onları rahatsız etmekten bilhassa kaçınırdı. Ayılar tarafından öldürülmüş Númenórluların sayısı yok denecek kadar azdı; kaldı ki bu talihsiz hadiseler bütün bir ırka savaş açmaya gerekçe kabul edilmiyordu. Ayıların birçoğunun hayli uysal ve hatta evcil olduğu dahi söylenebilirdi. İnsanların evlerinin içinde yaşadıkları veya kendilerine in olarak o muhitlerin civarındaki yerleri seçtikleri görülmezdi gerçi ama komşusunu ziyarete çıkmış bir yöre sakini misali

İnsan yerleşkelerine gelişigüzel uğradıklarına sıklıkla rastlanırdı. Böylesi durumlarda genellikle onlara gönüllerini hoş kılmak için bal ikram edilirdi. Bu türün "kötü ayı" denebilecek muzır bir temsilcisinin arıcılıkla uğraşan kimselerin kovanlarına dadandığı zaman zaman görülen aykırı bir durumdu. İşin en tuhaf yanı ise ayı danslarıydı. Ayıların, özellikle de kara renkli ayıların alışılmadık bir çeşit dansı andıran kendilerine özgü hareketleri vardı; anlaşılan o ki İnsanların yönlendirmesiyle zaman içinde bu rutin dansı geliştirmişler ve içeriğindeki hareketleri özenle detaylandırmışlardı. İnsan dostlarına hoşça vakit geçirtmek için ayılar bazen onlara bu danslardan derledikleri gösteriler sunardı. Bunlar arasında en meşhuru, her yıl sonbahar mevsimi Eru'ya yakarış mahiyetinde duaların edildiği Eruhantalë töreninin hemen akabindeki bir tarihe denk gelmesinden ötürü adanın dört bir yanından oraya çokça ziyaretçinin akın etme şansı bulduğu ve büyük bir kalabalığın toplandığı, Forostar'da düzenlenen Büyük Tompollë Ayı Dansı (*ruxoalë*) idi. Kimi zaman elli ve hatta daha fazla sayıda ayının son derece ağır hareketler eşliğinde (fakat asil bir havada) beraberce sergilediği bu dans ayılara aşina olmayan kişilere şaşırtıcı ve bir nebze gülünç gelebiliyordu. Ama oraya kabul edilmiş izleyicilerin hepsi bu gösteriye alenen gülmemek gerektiğinin bilincindeydi. İnsanoğlunun kahkahası ayıların anlam veremediği bir olguydu: Hâliyle de onları telaşa sevk ediyor ve sinirlerini bozuyordu.

Ormanlardaki, Çayırlardaki ve Sahillerdeki Hayvanlar Hakkında

Númenor ormanları bazısı koyu kahverengi veya siyah renge sahip fakat çoğunluğu kızıl tonlarda olan sayısız sincapla dolup taşmaktaydı. Bunlar İnsanlardan hiç mi hiç korkmadığı gibi onlarla kaynaşmaya dünden hazır gibiydi. Númenor kadınları bu canlılardan özellikle hoşlanıyordu. Genellikle evlerin yakınındaki ağaçları mesken tutarlar ve davet edilmeleri hâlinde evlerin içine de girer-

lerdi. Kısa ırmaklarda ve akarsularda su samurlarına rastlanırdı. Porsukların sayısı da yabana atılır gibi değildi. Koruluklarda vahşi tabiatlı siyah domuzlar barınırdı; Edain o topraklara yeni ayak bastığı vakitler Mittalmar'ın batısında bazısı beyaz bazısı siyah renkte yabani öküz sürüleri kol geziyordu. Otlaklarda ve orman sınırlarının içinde ve civarında kızıl geyiklerle alageyikler çokça görülürdü; tepelik bölgeler ise karacaların yaşam alanıydı. Gelgelelim bunların hepsi Orta Dünya'daki türdeşlerine nazaran daha ufak cüsseliydi. Adanın güney kesimlerinde ise ağırlıklı olarak kunduzlar barınıyordu.

Ekelli diye tabir edilen hayvanlar uzun siyah dikenleri olan büyükçe bir çeşit kirpiyi andırıyordu. Bazı yörelerde çokça rastlanan bu türe ana besin kaynakları solucanlar ve böcekler olduğu için dostluk gösteriliyordu. Yabankeçilerinin adada önceden mevcut olduğu sanılmakla birlikte (Númenórluların beslediği koyun türlerinden biri olan) nispeten ufak cüsseli boynuzlu koyunların orada öteden beridir mi var olduğu yoksa oraya sonraları dışarıdan mı getirildiği bilinmemekte. Siyah veya koyu kahve tonlarında, akarcasına dalgalanan uzun birer yeleye ve kuyruğa sahip, hızından ziyade bünyesinin dayanıklılığıyla dikkat çeken ve eşekten bile daha minyon olan ufak bir at cinsinin oraya ilk gelen yerleşimciler tarafından Mittalmar'da bulunduğu anlatılır. Bu atlar kısa süre içinde ehlileştirilmekle kalmayıp iyi bakım gördükleri ve sevildikleri için sayıları da artmıştı. Genellikle çiftliklerde işe koşuluyorlardı; çocuklar ise onların sırtına atlayıp binicilik talimi yapıyordu.

İnsanları pek de ilgilendirmediklerinden olsa gerek bahsi nadiren geçen daha birçok hayvan cinsi de hiç şüphe yok ki adada yaşam sürmekteydi. Bunların her birine bir isim verilmiş ve tarifleri kitaplara geçirilmiş olmalıdır fakat bu kaynakların hepsi yitip gitmiştir.

Başta kuzey ve batı olmak üzere adanın kıyılarında fok balıklarına sıklıkla rastlanıyordu. Pek bahsi geçmemekle beraber nispeten ufak tefek boyutlarda daha pek çok hayvan mevcuttu bu diyarda:

Örneğin fareler ve kır sıçanları veya gelincik ve benzeri görece küçük avcılar. Yabantavşanlarının varlığı biliniyordu; sırrı tam olarak çözülememiş başka hayvanlar da vardı: Ağaçlarda yaşayan fakat sincapların aksine çekingen bir tavır sergileyen bir tür de vardı aralarında, üstelik sadece İnsanlara karşı da değildi bu çekingenlikleri; sıçan veya tavşan olmayıp toprağın üstünde oradan oraya koşuşan ve zemine kazdığı deliklerin içinde saklanan ufak ve tombul bir diğer hayvancıktan da bahsetmeden geçmemeli. Güney yörelerinde boyutları çok iri olmayan kara kaplumbağaları vardı; ilaveten kaplumbağaya benzer küçük ebatlara sahip birtakım tatlısu canlıları da.

Deniz ve Tatlısu Balıkları Hakkında

Deniz balıkları adanın tüm sahillerinde bolca bulunuyordu ve bunlar arasında yemeye elverişli olanların ahaliye büyük faydası vardı. Kıyıların açığında başka deniz canlılarına da rastlanıyordu: Númenórluların balıklarla (*lingwi*) bir tutmayıp onlar ile birlikte tamamen suda yaşayan ve suda üreyen tüm canlıları kapsayan *nendili* adlı kategori altında kabul ettiği balinalar ve denizgergedanları, yunuslar ve domuzbalıkları mesela. Köpekbalıklarını Númenórlular yalnızca seyahat sırasında görürdü çünkü ya Númenórlularca "Vaların bir lütfu" kabul edilen durumdan ya da bilinmedik bir başka sebepten ötürü bu hayvanlar ada sahillerine asla yanaşmazdı. Ada içi topraklarda yaşam süren balıkların bahsine ise nadiren rastlanır. Kısmen denizde varlığını sürdürmekle birlikte zaman zaman nehir yoluyla iç bölgelere değin uzanan balıklar arasında Siril Irmağı'nda ve ayrıca güzergâhı üzerinde kıyıdan yaklaşık beş kilometre içeride (eşine Númenor'da çok az rastlandığı şekilde) küçük Nísinen Gölü'nü meydana getirdikten sonra Eldalondë'de denize dökülen Nunduinë isimli nehirde görülen somon başı çekerdi: Söz konusu gölcüğe bu ismin yakıştırılmasındaki sebep kıyılarında yetişen hoş kokulu çalılar ve çiçeklerdi. Siril'in sahile yaklaştığı etaplarda beliren göletler ve bataklıklar yılanbalıklarıyla kaynamaktaydı.

Heybetli kartallardan tutun da çıtkuşundan çok da büyük olmayıp sesi İnsanların kulağı tarafından zorlukla işitilebilen *kirinki* isimli kıpkızıl renkteki minik kuşlara kadar sayılamayacak kadar çok ve çeşitli kuşlarla doluydu Númenor. Kartallar kendi içinde birden çok türe ayrılıyordu; ama hepsi de Manwë'nin nezdinde kutsal kabul edilirdi ve adaya kötülüğün gölgesi vurup da Valar'a nefret duyulmaya başlanıncaya kadar bunlar rahatsız edilmediği gibi avlanmalarına yönelik bir teşebbüste de bulunulmamıştı. Aynı döneme değin onların da İnsanlara rahatsızlık verdiği ya da onların besleyip baktığı diğer hayvanlara saldırdığına rastlanmamıştı. Elros'un hükümranlık ettiği günlerden Tar-Atanamir'in oğlu Tar-Ankalimon'un [on dördüncü Númenor Kralı] zamanına dek yaklaşık iki bin sene boyunca Armenelos'taki kraliyet sarayının en yüksek kulesinin tepesinde altın renkli kartalların uğrak yeri olan bir kartal yuvası var olagelmişti. Bunlardan bir çift orayı mesken edinmişti ve kralın sunduğu yiyeceklerle besleniyordu.

Deniz kenarında yaşam süren, vaktini suda yüzerek veya suya batıp çıkarak geçiren, balıkla beslenen kuşların mevcudu Númenor genelinde akla hayale sığmayacak boyutlardaydı. Onları asla kasten öldürmeyen veya onlara zarar vermeyen Númenórlular bu kuşlara katıksız bir dostlukla yaklaşıyordu. Denizciler gözleri kör bile olsa sahilde eğleşen kuşların çıkardığı muazzam şamata sayesinde gemilerinin eve yanaştığı konusunda yanılmayacaklarını vurguluyordu. Herhangi bir gemi kıyıya yanaştığında deniz kuşları kalabalık sürüler hâlinde havalanarak onu selamlamak ve sevecenlikle karşılamak için yaklaşan geminin tepesinde uçuşmaya başlardı. Bazıları gemilere, hatta Orta Dünya kıyılarına yelken açanlara dahi yaptıkları yolculuklarda eşlik ederdi.

İç bölgelerde kuşların sayısı nispeten az olmakla beraber onlara yine de her yerde rastlanıyordu. Kartalların yanı sıra şahin ve doğan gibi başka alıcı kuşlar da vardı adada. Kuzgunlar özellikle kuzey kesimleri mesken tutarken küçük kargalar, kargalar ve ağırlıklı olarak kıyılardaki yarları yurt edinen kızılca kargalar başta olmak

üzere aynı türe mensup başka kuşlar adanın hemen her yerinde sürüler hâlinde yaşıyordu. Daha küçük boyutlara sahip güzel sesli ötücü kuşlar çayırlarda, sazlık göletlerde ve koruluklarda kaynaşırdı. Bunların pek çoğu Edain'in geldiği diyarlardaki türdeşlerinden bir miktar farklılaşmaktaydı; fakat bu ada üzerinde yaşayan saka ve ispinoz cinsinden kuşlar daha kalabalık, çeşidi bol ve hoş sesliydi. Bütünüyle beyaz olan ufak bir türden başka tamamen grimsi tonlarda bir başkası da vardı; altın renginde olan diğerlerinin heyecan verici bir ahenkle uzun uzun ötüşü ilkbaharın tamamı ve yaz mevsiminin ilk evreleri boyunca ortalığı neşeye boğardı. Kendilerine sevgi dışında bir şey yöneltmeyen Edain'den hiç korkmazlardı. Ötücü kuşların kafese kapatılması bu toplum arasında nezaketsiz bir uygulama olarak kabul edilirdi. Buna gerek de yoktu ayrıca zira "evcil" diye nitelenen kuşların özelliği belliydi: Kendisini özgür iradesiyle belli bir eve ve o evin sakinlerine alıştırır, aynı evin çevresinde uzun nesiller boyu barınır, evin çatısında, kâh kapının kâh pencerenin eşiğinde veya kimi zaman kendilerini içeri davet eden ev ahalisinin *solmar* adı verilen salonlarında ya da odalarında dahi hoşnutlukla öterdi böyleleri. Kafeste tutulan kuşlar genellikle ebeveynleri şu ya da bu kazaya kurban gidip can vermiş veya alıcı kuşlarca öldürülmüş olup da İnsanların elinde büyümüş yavrulardı; lakin onlar bile canı istedi mi evden uzaklaşıp sonra geri dönmekte çoğunlukla serbestti. Sayıları pek fazla olmasa da kuzey kesimleri haricinde Númenor'un hemen her yerinde bülbüllere rastlamak mümkündü. Kuzey yörelerinde büyük beyaz baykuşlar görülürdü ama o türün başka bir üyesine rastlanmazdı.

Ağaçlar ve Bitki Örtüsü Hakkında

Adanın kendi doğasında yetişen ağaçlara ve bitkilere dair çok az bilgi kayıt altına alınmıştır. Bazı ağaçlar tohum veya filiz hâlinde Orta Dünya'dan, bazıları ise (önceden de vurgulandığı üzere) Eressëa'dan getirilmişse de Edain adaya ilk ayak bastığında kereste edinme konusunda hiç zorluk çekmemişir. O döneme değin

çoktan aşinalık kazanmış oldukları ağaçlar arasında yokluğunu en çok hissettikleri gürgenler, küçük akçaağaçlar ve çiçek açan cinsten kestanelerdi, öte yandan yeni ağaçlarla da tanışmışlardı: Dağ karaağacı, pırnal meşesi, uzun akçaağaçlar ve tatlı kestane ağaçları. Hyarrostar yöresinde ceviz ağaçlarına da rastlamışlardı; bir de güzelim çiçeklerinden ötürü gönüllerini hoş etmek dışında bir faydası olmayan *laurinquë* ağaçlarına. Ona bu ismi ("altın yağmuru") vermelerindeki sebep sarı çiçeklerle bezeli aşağılara kadar sarkan salkımlarıydı; içlerinden bazısı Eldar'dan Laurelin'in yani Valinor'un Altın Ağacı'nın bahsini duymuştu ve adadaki ağacın kökeninin tohumları Eldar tarafından oraya getirilmiş olan o Ağaç'a dayandığına inanıyordu ama işin aslı öyle değildi.[2] Yaban elması, vişne ve armut da yetişiyordu Númenor'da fakat ahalinin kendi bağında bahçesinde yetiştirdikleri Orta Dünya'dan gelme olup Eldar tarafından hediye edilmişti. Hyarnustar'ın doğal ortamında asmalara rastlamak işten değildi ama Númenórluların üzüm bağlarının da Eldar'ın armağanı olması çok daha kuvvetli bir ihtimaldir.

Düzlüklerde ve ormanlık alanlarda yetişen bitkilerin ve çiçeklerin büyük çoğunluğu hakkında sonraki devirlere çok az kayıt veya hatırat kalmıştı; gelgelelim bazısı küçük, bazısı uzun ve göz alıcı, bazısı tek bir çiçek açan cinsten, bazısının üzerinde ise birçok taçyaprağı ve boru açan ama istisnasız hepsi harika kokular yayan, Edain'in gözbebeği leylakların bahsi eski şarkılarda sıklıkla geçerdi.

> Eldanna Körfezi'nin merkezinde yer alan ve Yeşil Eldalondë diye anılan liman ve çevresinin bitki örtüsü hakkında ise şu kayıtlara rastlanmıştır:

Denize doğru uzanan yamaçlardan arazinin en iç yörelerine değin ülkenin her yerinde Batı'dan getirdikleri ve Eldar'ın en az Eressëa'daki herhangi bir limanı süsleyenler kadar güzel bulduğunu itiraf ettiği hiç yaprak dökmeyen cinsten hoş kokulu

ağaçlar yetişirdi. Númenor'un en görülesi güzelliğiydi bunlar ve sonsuza dek yitip gitmelerinin çok sonrasında bile nice şarkıya konu olacaklardı çünkü Bahşedilmiş Diyar'ın doğusunda böylesi nadiren yetişirdi: *Oiolairë* ve *lairelossë*, *nessamelda*, *vardarianna*, *taniquelassë* ve gülü andıran çiçekleri, kızıl renkli toparlak meyveleri ile *yavannamirë*. Bu ağaçların çiçeği, yaprağı ve kabuğu tatlı kokular yayar, bunların karışımından oluşan harikulade bir rayiha tüm diyarı kaplardı; bundan ötürüdür ki Nísimaldar, yani Hoş Kokulu Ağaçlar denirdi onlara. Bunların pek çoğu aynı bollukta olmasa da Númenor'un başka yörelerinde de ekilir ve büyürdü; filizlenmesinin üzerinden beş asır geçtiğinde Eressëa'da görülmeye alışıldık boyuna yakın bir yüksekliğe erişen altın renkli görkemli ağaç *malinornë* ise sadece o civarda yetişiyordu. Gümüşi renkte pürüzsüz bir kabuğu, kayın ağacınınkine benzer yukarı doğru kıvrık dalları vardı ama birden fazla gövde hâlinde uzadığı asla görülmezdi. Şeklen kayınınkilere benzemekle beraber daha büyük ve yeşilin soluk bir tonundaki yapraklarına güneş ışığı vurdu mu her iki yüzünde gümüşi pırıltılar meydana gelirdi; sonbaharda ise dökülmeyip uçuk bir altın rengine bürünürlerdi. İlkbahar mevsimi kiraz misali salkımlar hâlinde altın çiçekler açarlar, bunlar yaz süresince de açmaya devam ederdi; çiçekler açar açmaz yapraklar döküldüğünden, ilkbahar ve yaz sezonları boyunca bir *malinornë* korusunun hem zemini hem de çatısı altınla, onu ayakta tutan sütunlar ise gümüşle bezeliymiş gibi bir görüntü ortaya çıkardı.

> Bundan çok uzun zaman sonra, Üçüncü Çağ'da Elf Legolas Yüzük Kardeşliği'nden geriye kalan yoldaşlarına Celeborn ile Galadriel'in hükümranlığı altındaki Elf diyarından bahsettiğinde benzer sözcükler kullanır.

"Lothlórien ormanları orada uzanıyor!" dedi Legolas. "Halkımın yaşam sürdüğü yerler arasında en güzelidir orası. O diyardakine

benzer ağaçlar başka hiçbir yerde görülemez. Öyle ki sonbaharda yaprakları dökülmediği gibi altın rengine bürünür. İlkbahar gelinceye dek bu böyle sürüp gider ve ne zaman ki yapraklar dökülüp de yeni bir yeşillik filizlenir, dallar sapsarı çiçeklerle dolup taşar; oradaki korunun tabanı altındandır, çatısı da öyle, ağaçların gövdesi ise gümüş birer sütunu andırır çünkü ağaç kabukları dümdüz ve gridir. Kuyutorman'da söylediğimiz şarkılarda bu hâlâ böyle anlatılır. O ormanın saçakları altında olmayı ne çok isterdim, hele ki ilkbahar vakti!"[3]

Altın Koru'daki ağaçlar ile Númenor'daki *malinornë* arasındaki bağ şöyle açıklanmıştır:

"Meyvesi üzerinde gümüşi damarlar göze çarpan bir çeşit cevizdi; bunların bazısı altıncı Númenor Kralı Tar-Aldarion tarafından Lindon Kralı Gil-galad'a hediye edilmiştir. O diyarda kök salmazlardı; Gil-galad bir kısmını soyunun önde gelen kadın üyelerinden Galadriel'e verdi ve işte bu yeni sahiplerinin kudreti altında, Yüce Elfler nihayet Orta Dünya'dan ilelebet ayrılıncaya değin, Anduin Nehri'nin yanı başındaki korunaklı Lothlórien diyarında büyüyüp yeşerdiler; yine de bir zamanlar Númenor'daki büyük ormanlarda sergiledikleri yüksekliğe veya kalınlığa bir daha asla erişemeyeceklerdi."

Edain'in Hayvanları ve Kuşları Hakkında

Edain o diyara Orta Dünya'dan pek çok şey getirmişti: Koyunlar ve inekler, atlar, köpekler; çeşit çeşit meyve ağacı; bir de tahıl. Oraya vardıklarında ördek veya kaz cinsinden su kuşları ile karşılaştılar; beraberlerinde getirdikleri başka kuşları ise adadaki mevcut türlerle kaynaştıracaklardı. Çiftliklerindeki kümeslerde her daim kaz ve ördek beslerlerdi; yine oralara kurdukları büyük kümeslerde veya güvercinliklerde ise esasen yumurtası için ihtiyaç duydukları

sürüyle kumru ve güvercin barınıyordu. Tavuk cinsinden kümes hayvanlarını ise önceden tanımadıkları gibi adada da bulamadılar; ancak uzun mesafeli yolculuklar başladıktan sonradır ki gemiciler güney ve doğu diyarlarından horoz ve tavuk getirecekti, içlerinden pek çoğunun kaçıp tilkilerin tehdidi altında yabanda yaşam sürmeye alıştığı Númenor'da bunların sayısı katlanarak artacaktı.





NÚMENÓRLULARIN YAŞANTISI[1]

Şehirler Hakkında

Öteden beri Númenor'un başlıca şehri ve de limanı adanın batı sahillerinin ortasına denk gelen bir noktadaki Andúnië olmuştur çünkü burasının yüzü günbatımına dönüktü... Kent merkezi hemen kıyıdaydı ve daha pek çok yerleşke şehrin sırtını dayadığı dik yamaçlara yayılmış durumdaydı.

[Meneltarma'nın yanı başındaki] kayalık bir tepenin yamacına kurulu olan Armenelos ise adadaki yerleşim yerlerinin en güzeliydi ve Valar tarafından ilk Dúnedain Kralı olarak atanan Eärendil oğlu Elros'un inşa ettirdiği kule ve zirvesindeki hisar da burada yer almaktaydı.[2]

Halkın İnanç ve Tapınma Usulleri Hakkında

Mittalmar'ın merkezine yakın bir konumda Eru Ilúvatar inancı açısından kutsal kabul edilen Meneltarma, namıdiğer Göğe Yükselen Sütun isimli heybetli dağ yükselirdi... Dağın güneye bakan eteklerinden başlayarak helezoni bir güzergâh üzerinde yukarı doğru devam eden ve zirvenin kuzeye bakan tarafının hemen di-

binde sona eren bir patika inşa edilmişti yüzeyine. Dağın zirvesi bir nebze düz ve basık bir yapıya sahip olduğundan geniş bir kalabalığı barındırabiliyordu; yine de Númenor tarihi boyunca buraya dışarıdan başkaca bir müdahalede bulunulmayacaktı. Hiçbir bina, hiçbir sunak, hatta çıplak taşlardan meydana gelme bir yığın dahi dikilmemişti buraya; Sauron'un gelişine kadarki süreçte, zarafetlerinin doruğunda olduğu dönemlerde bile Númenórluların tapınak namına bir şey inşa ettiği görülmüş şey değildi zaten. Oraya çıkan kişi beraberinde hiçbir alet veya silah taşımazdı; zirveye bir kez varıldı mı kimse ağzını açıp da tek kelime etmezdi, Kral hariç. İlkbaharın ilk günlerine rastlayan *Erukyermë*'de başlayan yeni yılı dualar eşliğinde kutsamak, yazdönümü vaktinde *Erulaitalë*'de Eru Ilúvatar'a övgüler düzmek, sonbaharın sonunda düzenlenen *Eruhantalë*'de ise yine ona şükran duası etmek için, her sene yalnızca üç defa burada konuşma yapardı Kral. Böylesi günlerde beyaz giysilere bürünen ve başına çiçeklerden yapılma bir taç geçiren Kral peşinde büyük bir kalabalık ve mutlak bir sessizlik içinde patikayı izleyerek yayan vaziyette dağın tepesine tırmanırdı. Bunun haricindeki zamanlarda ise halk ister yalnız olsun ister grup hâlinde dağın tepesine çıkmakta serbestti; fakat anlatılana göre Númenor'a ve onun tarihçesine tamamen yabancı birisi bile kendisini orada bulup da bu manzaraya tanıklık edecek olsa, öyle derin bir sessizlikle karşılaşırdı ki yüksek sesle konuşmaya cüret edemezdi. Kartallar dışında hiçbir kuş uğramazdı o dağın doruğuna. Birileri zirveye yaklaşacak olursa bir anda gökyüzünde üç kartal belirir ve bunlar dağın batı sırtlarına yakın bir noktadaki kayaların üzerine konardı; Üç Dua'ya denk gelen dönemlerde ise yere konmayıp gökte kalırlar ve ahalinin tepesinde süzülmekle yetinirlerdi. Manwë'nin Şahitleri diye anılan bu kuşların Kutsal Dağ'a ve onu çevreleyen tüm diyara bekçilik etmek üzere onun tarafından Aman'dan gönderildiğine inanılırdı.[3]

Númenórlular böylelikle tektanrıcılığı ilke edinip yeni bir doğruluğun temellerini atmaktaydı; ama..."ibadetleri" tek bir fiziksel merkez üzerine yoğunlaşıyordu: Númenor'un tam orta yerinde

yükselen, "Göğe Yükselen Sütun" lakaplı –ki bu tabir aslında tamamen gerçeği yansıtmaktaydı çünkü onlar gökyüzünü ilahi bir ikametgâh olarak algılamıyordu– Meneltarma Dağı'nın zirvesi; herhangi bir binaya veya tapınağa rastlanmazdı orada zira o tür şeylerin kötülüğün yolunu açtığına dair yerleşik bir inanç vardı.[4]

[Sütunun Kökleri'nin, namıdiğer Tarmasundar'ın güneybatı ve güneydoğu sırtları arasında] arazi çukur bir vadiye doğru yokuş aşağı meyletmekteydi. Mezarlar Vadisi de denilen Noirinan'dı burası; çünkü vadinin üst sınırını teşkil eden dağın eteklerindeki kayalara oyulmuş nişlerde Númenor Kralları ve Kraliçeleri gömülüydü.

Konuşulan Dil Hakkında

Númenór'da geçerli olan dil Adûnaik ("Batı'nın dili") veya yerel tabiri ile Adûnayân'dı.

Númenórluların dili (farklı dönemlerde Elf lehçelerine ait öğelerin eklenmesiyle fazlasıyla zenginleşmiş olmakla birlikte) esasen Hador [Hanesi] halkının lisanından türetilmişti.[5] Bëor halkı ise birkaç nesil içinde kendi öz dilini terk etmiş ve (özgün kökenli pek çok kişi isminin muhafaza edilmesi haricinde) Beleriand yöresinde geçerli olan Elf lisanını, yani Sindarin'i benimsemişti. Bu ayrımın izleri Númenor'daki genel geçer dilde de kendini göstermekteydi. Hemen hemen tüm Númenórlular iki dil konuşuyordu. Özellikle adanın kuzeybatı yörelerinde örneği görüldüğü gibi yerleşimcilerin çoğunluğunun Bëor halkına mensup olduğu yerlerde toplumun her sınıfından kimselerin günlük konuşma dili Sindarin olup Númenor'un kendi lisanı (diğer bir deyişle Adûnayân) ikincil dil işlevi görüyordu. Ülkenin çoğu yöresinde Sindarin evden hiç çıkmayanlar ve çiftçilikle geçindiği için seyahat etme ihtiyacı duymayanlar haricinde herkesçe az çok bilinse de Adûnayân halkın yerel dili olma özelliğini koruyordu. Gerçi Kraliyet Ailesi'nde ve asilzadeler ile okumuş yazmış kimselerin oluşturduğu ailelerde yerel

dil genellikle Sindarin olagelmişti, ta ki [Númenor'un On Üçüncü Kralı] Tar-Atanamir'in hükümranlık dönemine değin.

Sindarin, tabiatları gereği zaman içinde dillerinin yapısını çeşitlendirip farklı lehçeler edinen ölümlü İnsanlarca uzun süre kullanılmıştı; ama asil kana sahip kişiler ve kültürlü kesim söz konusu olduğunda, Eressëa'daki Eldar ile ve sonraki dönemde aynı ırkın Orta Dünya'daki Lindon'da kalan temsilcileri ile temin edilmiş devamlı temas dolayısıyla bu süreç neresinden bakılsa büyük ölçüde sekteye uğruyordu. Eldar ülkenin çoğunlukla Batı yörelerini ziyaret etmekteydi. Quenya o topraklarda geçerliliği olmayan bir dildi. Yalnızca eğitimli kesimin ve asil soya mensup ailelerin (gençliklerinin erken evrelerinde buna ilişkin eğitim alan) fertlerinin bildiği bir lisan olarak kalmıştı. Kullanım alanı Yasalar, Kral Yıllıkları ve Parşömenleri gibi saklanma amacı güdülen resmi evraklarla ve daha da sıklıkla muğlak destansı öğelere yer verilen metinlerle sınırlıydı. İsim dizinlerinde de yaygın biçimde kullanılmaktaydı. Mekânların, bölgelerin ve ülkenin dört bir yanında öne çıkan coğrafi unsurların (genellikle kâh Sindarin kâh Adûnayân lügatinde bunlara yakıştırılan aynı anlama gelir nitelikte yerel terimler de olmasına karşın) resmi anlamda adlandırılması Quenya dili üzerinden yapılmaktaydı. Kişi isimleri ve özellikle de Hanedan Ailesi'ne mensup olan herkesin gerek resmi gerekse umumi isimleri ve genel anlamda Elros'un Soyu'na mensup olanların isimleri Quenya dilinden seçilmeydi. Aynı durum [adanın batı sahillerindeki Andustar yöresinin bu ismi taşıyan önemli liman şehrinde ikamet eden] Andúnië Efendisi'nin Hanesi gibisinden bazı diğer aileler için de geçerliydi.[6]

Halkın Dış Görünüşü ve Sağlığı Hakkında

Númenor halkı uzun boylu ve sağlam yapılı, çevik ve fazlasıyla "bilinçli" bir toplumdu: Bu da fiziksel eylemleri ve kullandıkları her türlü el aleti veya malzeme üzerinde mutlak düzeyde kontrole sahip oldukları ve nadiren dalgınlıkla ya da sarsakça hareket ettikleri anlamına geliyordu; onları "gafil avlamak" son derece zordu.

Bu bağlamda herhangi bir şekilde kaza geçirme ihtimallerinin yok denecek kadar az olduğu anlaşılabilir. Başlarına öyle ya da böyle bir kaza gelecek olursa, Eldar'ın benzeri hünerlerine kıyasla zayıf kalmakla beraber bünyelerinde Orta Dünya'daki İnsanlarınkinden katbekat üstün olan çabucak iyileşmek ve kendi kendisini tedavi etmek gibi bir beceri vardı. Bilhassa üzerine kafa yordukları irfan arasında *hrōangolmē*, yani bedensel incelikler ve şifa bilimi önemli yer tutuyordu.

Hastalıklar ve diğer bedensel rahatsızlıklar son yıllarına kadar Númenor'da nadiren görülmüştü. Bu durum o ırkın geneline bahşedilmiş olan özel sağlık ve kuvvet yetilerinden kaynaklanmakla beraber yaşadıkları diyarın kutsanmış oluşunun da bunda yadsınamayacak bir etkisi vardı; adanın Büyük Deniz'in oldukça açığında konuşlanmış oluşu da hiç kuşkusuz bunda bir nebze de olsa rol oynuyordu: Bu sayede hayvanlar da anakarada baş gösteren hastalıklardan büyük ölçüde korunmuş oluyordu. Karşılaşılan tek tük hastalık da, en basit tıp uygulamalarının ötesine geçemeyecek durumdaki Edain arasından çıkma hekimlerin, arzu etmeleri hâlinde Eldar'dan azımsanmayacak ölçüde rehberlik alarak ve Eressëalılardan[7] da çokça nasihat edinerek gerçekleştirdiği *hrōangolmē* (ya da fizyoloji ve şifa ilmi) alanındaki çalışmalarının devamı için ihtiyaç duyulan tecrübeyi sağlıyordu. Aslına bakılacak olursa, tıp biliminin her alanındaki becerileri ve öğrenmek isteyenleri talimatları yoluyla yönlendirmeye olan hevesleri, Númenor gemilerinin Orta Dünya sahillerine gelmeye başladığı [İkinci Çağ'ın 600. senesine rastlayan] ilk günlerde Númenórluların anakarada hoşça karşılanmasına ve saygı görmesine önayak olmuştu.

Hastalık veya talihsiz bir olay sonucu meydana gelecek zamansız bir ölüm ilk yüzyıllarda nadiren vuku bulmuştu. Númenórlular böylesi durumları (eğer ki ölüm hak edilmediği varsayılan bir yolla gelmiş ise bazen genele bazense sadece özel hadiselere yakıştırılacak şekilde) "Valar'ın hükmü" olarak niteliyordu: Ne de olsa onların diyarı kutsanmış bir yerdi ve her şeyiyle ve Deniz de dahil olmak üzere tüm unsurlarıyla onlar açısından sadece ve sadece dostluk arz ediyordu.

Uzun ömür ve Barış, Thangorodrim'in düşüşünün ardından Valar kendilerine armağan teklifinde bulunduğunda Edain'in onlardan talep ettiği iki şeydi.

Númenór ahalisine bahşedilmiş uzun ömürlülük aslen Edain'in (ve Elros'un) buna ilişkin yakarılarına cevaben onlara sunulmuştu. Manwë bunun doğurabileceği tehlikelere dair onları uyarmaktan geri kalmamıştı. "Geçmiş zamanların ömür döngüsüne" az çok yakın bir yaşam süresi talep ediyorlardı çünkü hep daha fazlasını öğrenme hevesindeydiler.

> Númenórlulara bahşedilmiş uzun ömürlü olma ayrıcalığı hakkında şunlar yazılmıştır:

Númenórluların ömür süresindeki artış onların yaşam tarzını belli bir oranda Eldar'ınkine benzetmekten kaynaklanıyordu. Yine de Eldar ile eş sayılacak düzeye gelmeyip "fâni İnsanlar" olarak kaldıkları açıkça belirtilerek onlara uyarıda bulunulmuş, kendilerine yalnızca zihinsel ve bedensel dinçlik bakımından bir nebze daha uzun süre bahşedildiği özellikle vurgulanmıştı. Buradan hareketle, (tıpkı Eldar gibi) onların sıradan İnsanlarla az çok aynı hızda "yaşlandığı" ifade edilebilir: Gebelik, bebeklik, çocukluk ve sonrasında ergenlik ve "tam-gelişme" evrelerine varıncaya değin yetişkinlik süreçleri hemen hemen önceki gibi devam edecekti; fakat bir kez tam yetişkinlik düzeyine vardılar mı yaşlanmaları veya "yıpranmaları" normaldekinden çok daha yavaş vuku buluyordu...

"Dünyadan yılmanın" [diğer bir ifadeyle, "başka yer arayışına girmenin"] ilk belirtileri onlar açısından zindelik evrelerinin sona yaklaştığının da habercisiydi aslında. Söz konusu süreç sona erdiğinde eğer yaşamakta inat ederlerse, tıpkı gelişim evresinde olduğu gibi, sıradan İnsanlarla aşağı yukarı aynı hızda yaşlanıp solarlardı. Bu bağlamda, bir Númenórlu zindelik evresinin sonuna varırsa... on yıl gibi kısa bir süre içinde çabucak solar, zihinsel sağlık ve zindelikten uzaklaşıp ihtiyarlığa ve düşkünlüğe sürüklenirdi.[8]

Númenórluların zihinsel gelişimi de bir dereceye kadar Eldar ırkınınkine benzemişti. Zihinsel kapasiteleri sıradan İnsanlarınkine oranla daha genişti ve çok daha çabuk gelişme gösteriyordu; ayrıca çok da üstündü. Yedi yıla yakın bir sürenin sonunda son derece hızlı bir zihinsel gelişim sürecine girerler ve yirmi yaşına bastıklarında aynı yaştaki normal bir insanın sahip olacağının fersah fersah ötesinde bir bilgi ve algı seviyesine ermiş olurlardı. Yaşantılarının ilk yarısı boyunca aciliyet olgusunu pek az hissetmelerine neden olan bu uzun süreli zindelik beklentisi sebebiyle tarihe, çeşitli zanaatlara ve birbirinden farklı düşünsel veya sanatsal uğraşlara kendilerini sıklıkla normalin çok ötesindeki bir şevkle kaptırıyorlardı. Özellikle erkek olanları bu tutkudan kendini bir türlü sıyıramıyordu.

Evlilik ve Çocuk Yetiştirme Hakkında

Evlenme, hamile kalma, çocuk sahibi olma ve çocuk büyütme arzusu Númenórluların ve hatta kadınlarının bile yaşantısında sıradan İnsanlardakine oranla çok daha küçük bir yer işgal etmekteydi. Evlilik onlar için doğanın gereği kabul edilirdi ve bir kez evlenildi mi bu müessese onların nezdinde kalıcı olurdu...

Númenórlu bir kadın 20 yaşına geldiğinde evlenmesi için artık bir engel kalmamış olurdu (tam yetişkinlik evresinden önce evlilik yapılmasına müsaade edilmiyordu); ama kadınlarda evlilik yaşı genellikle 40 ila 45'ti (insan "yaşı" ile 24-25). Bir kadın 95'inci (insan "yaşı" ile yaklaşık 35) yaşına dek evlenmediyse bu durum aşırı bir gecikme olarak nitelenirdi.

Erkekler ise 45 (insan "yaşı" ile 25) yaşından önce nadiren evlenirdi. Ömürlerinin 15. ila 45. yaşlarında geçen süre büyük ölçüde öğrenmeye, bir veya birden fazla zanaatta çıraklık ederek ustalaşmaya ve (zaman geçtikçe daha da yoğun şekilde) gemiciliğe ayrılırdı. Evliliğin 95'inci yaşa (insan hesabıyla 35) değin ertelenmesi erkekler arasında çok yaygındı; dahası, özellikle yüksek rütbeli, kıdem sahibi veya şu ya da bu zanaatta büyük yeteneğe sahip erkeklerde evliliği ömrünün 120. senesine (insan hesabıyla 40

yaşına) kadar ötelemek hiç de nadir rastlanan bir durum değildi. Ortalamadan bir nebze daha uzun bir ömür döngüsünün geçerli olduğu ve (hem erkek hem kadın fertleri için) pek çok görev ve fırsat arz eden Elros'un Soyu göz önüne alındığında (başta mevcut kralların çocukları arasında olmak üzere) evliliğin genelde alışılageldik yaşlardan daha geç vuku bulduğu gözlemlenir: Kadınlarda 95 (insan hesabıyla 35) sıklıkla karşılaşılan bir evlenme yaşıydı; erkeklerde ise bu yaşın ömürlerinin 150. yılına (insan hesabıyla 46) ve hatta onun da ötesine sarktığı olurdu. Bunun bir getirisi de yok değildi hani: Bu kişi kralın en büyük çocuğu da olsa, "Asanın Vârisi" muhtemelen o zamana dek "Çocuk Dönemi" denen evreyi geride bırakmış sayıldığından ve kendisini kamusal meselelere adama konusunda nispeten serbest olduğundan, ömrünün tam zindelik evresindeyken tahtı devralabiliyordu.

Tıpkı Eldar gibi Númenórlular da karı ile koca arasında ayrılık yaşanması ihtimalinin kuvvetli olduğu öngörüsünde bulunduklarında, çocuk yapma evresinde ya da en azından çocuğun hayatının ilk yıllarında ortaklaşa çocuk büyütmekten bilhassa kaçınırdı.

Númenórlularda katı bir şekilde tekeşlilik geçerliydi: Gerek yasa gereği, gerekse "gelenekten" ötürü: Bu hususa ilişkin özgün Edain toplumunda geçerlilik kazanmış geleneksel yaklaşım ve sonrasında Eldar'ın onlara sunduğu örnekler ve kendileriyle paylaştığı öğretiler, böyle olmasını gerektiriyordu...

Rütbesi ne olursa olsun hiç kimse kocasını veya karısını boşayamadığı gibi ilki halen hayatta olduğu müddetçe ikinci bir eş alamazdı.

Geleneksel töreler, eşlerden birinin genç yaşta ölmesi ve diğerini halen zinde olduğu ve çocuk yapmaya arzu ve ihtiyaç duyduğu bir dönemde yalnız bırakması hâlinde ikinci bir evlilik yapılmasına olanak tanıyordu; fakat hâliyle bu tür durumlar nadiren ortaya çıkıyordu.

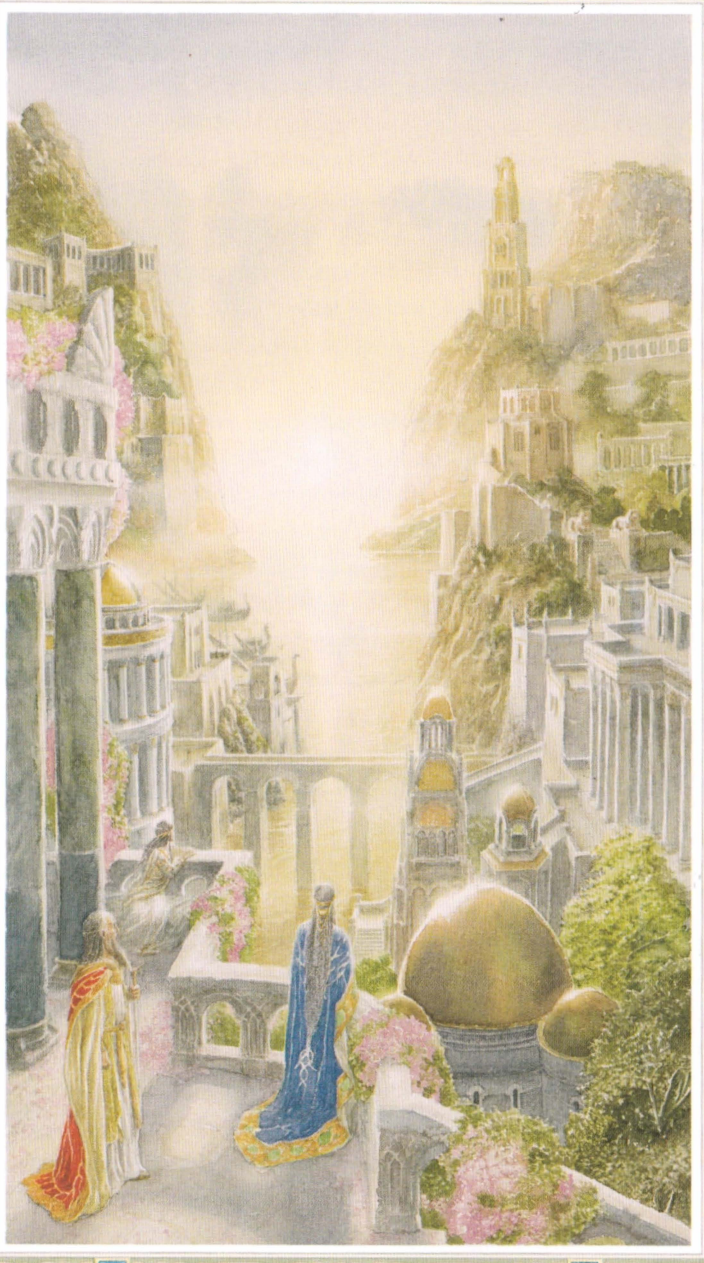
Evlilik herkesin tercih ettiği bir yol değildi. Kadınların sayısı (kurtarılabilmiş az sayıda öyküde ve yıllıkta gelişigüzel karşılaşılan betimlemelerden anlaşıldığı kadarıyla) en azından ilk yüzyıllarda erkeklerinkinden bir nebze daha az olagelmişti. Ama sayısal vaziyetin doğurduğu bu kısıt bir yana bırakılsa dahi, ya tarihi araştırmalara ve diğer zanaatlara kendilerini fazlasıyla kaptırdıkları

için ya da arzu ettikleri eşi elde etme konusunda hüsrana uğradıkları ve başkasını aramaya da gönülleri elvermediği için, evliliği reddeden bir azınlık her daim var olmuştu.

Eldar gibi [Númenórlular da] ebeveynlik sürecini (veyahut da Eldar'ın kullandığı tabir ile "Çocuk Dönemi"ni) yaşamlarının tek ve geçici bir evresi olarak algılama eğilimindeydiler. Böylesi bir kısıtlama doğal kabul edilirdi. Bu münasebet, çocuk yetiştirme sürecini buyrulduğu için yerine getirilen kesintisiz bir olaylar zinciri olarak algılama durumu, eğer ki bu başarılabilirse, uygun ve arzulanası görülürdü. Evli çiftin mesela ilk çocuklarını yapmaya karar vermelerinden son çocuklarının yedinci yaşını doldurmasına kadar geçen süreçte araya olabildiğince nadir ve kısa süreli ayrılık dönemleri sokularak bir arada yaşaması gereği, ideal düzen kabul edilirdi. Tabiatları (ve kural gereği) ilimsel çalışmalar ve zanaatlarla daha az meşgul olan kadınlar bu düzeni özellikle benimsiyordu; kaldı ki yaşadığı yeri değiştirme konusunda da onlar daima daha gönülsüz davranmıştı.[9]

Bu bilgilerden hareketle, her bir evlilikte nadir olarak dörtten fazla çocuk yapan Númenórluların bunları (ilk hamilelikten son çocuğun doğumuna değin) 50 ila 75 yıllık bir süreçte yaptığı anlaşılmakta. Kural icabı, çocukların doğumları arasında geçen fasılalar en basit anlamıyla uzun tutuluyordu: Çoğunlukla on sene, bazen 15, bazense 20 seneyi bulan aralıklar söz konusu olabiliyordu; bu periyotların beş yıldan az sürdüğü ise asla görülmezdi. Gelgelelim toplam ömürleri dikkate alınacak olursa, başından sonuna dek bahse konu sürecin normal insan ömrünün şunun şurasında 10 ila 15 senelik bir dönemini kapsadığı bu bağlamda akıldan çıkarılmamalıdır. İki doğum arasında kalan boşluklar ebeveynlerin zinde ve doğurgan olduğu dönemin sonuna ne denli yakın olduklarına göre yine (nadiren) en az bir senelik bir döneme, hatta daha sık karşılaşılan iki, üç veya bazen dört yıllık aralıklara tekabül edecektir.

Esasen bedensel sağlık ve hareket kabiliyeti, kadınlarda ise daha ziyade doğurganlık ve çocuk taşıyabilme yetisi anlamına gelen "zindelik", eş kapsamda değildi elbette. Númenor kadınlarının hamile kalabildiği dönem her ne kadar Númenórluların zaman hesabıyla rakama dökülse de sıradan kadınlarınkiyle benzeşiyordu.



Bu da ergenlik çağından başlayıp (Númenórlu kadınlar bu evreye tam anlamıyla yetişkin olmadan çok önce erişirdi) sıradan insanların algısına göre 45'e denk gelen (zaman zaman bunun 50'ye dayandığı görülmekle beraber) bir "yaşa" dek süren bir aralık demekti. Yıllara döküldüğünde 18'den yaklaşık 125'e ve belki biraz daha öteye uzanan bir periyottu bu. Gelin görün ki ilk çocukların doğumunun bu sürecin sonuna denk düşen bir zaman diliminde planlandığının örneği yok denecek kadar azdı.

İşin çocuk yapmanın tasarlanması ve hamile kalınması evrelerini de içeren çocuk büyütme aşamasına gelince, iki doğum arasındaki aralıklar görece daha uzun olmakla birlikte, Númenor'da geçerli olan gelişim sürecinin hız bakımından sıradan insanlardakiyle çok da ayrı düşmediği görülür. Fakat daha önce de belirtildiği gibi bu toplumda zihinsel uğraşlar birincil önceliğe sahipti; ayrıca ele aldıkları herhangi bir meseleye tam manasıyla odaklanmak ve tüm dikkatlerini onun üzerine yoğunlaştırmak gibi bir huyları vardı. Bundan dolayıdır ki, çocuk sahibi olmak da yüksek önem arz ettiğinden, hamilelik ve bebeklik evreleri annenin dikkatini büyük ölçüde meşgul ediyordu ve büyük haneler dışındaki ailelerde babanın gündelik uğraşlarına da azımsanmayacak bir yük ekliyordu. Sürecin devamında her ikisi de bir süredir ihmal etmek durumunda kaldıkları diğer meşgaleleri yeniden ele almaktan memnuniyet duyardı. Şu da var ki (bizzat Númenórlularca da altı çizildiği üzere) bu hususta İnsan ırkına mensup diğer kavimlerden ziyade Eldar ile benzerlik gösteriyorlardı: Çocuk sahibi olmak ve bundan da fazlası, çocuk yetiştirmek (sonraki nesillerin uzun ömürlülüğü özünde bir armağan veya lütuf sayılmakla birlikte ebeveynlerden çocuklarına dolaylı olarak geçtiğinden[10]) bedensel ve zihinsel zindeliklerinin önemli bir kısmını tüketmeleri anlamına geliyordu. Bundan ötürüdür ki vücudu ve iradeyi bir süreliğine de olsa dinlendirmek özelliklere kadınların ihtiyaç duyduğu bir şeydi. Bir kez çocuk yapma kararı alındı mı birliktelik kurma emeli annelerde daha uzun soluklu olmakla beraber hem erkeğin hem kadının hayatının gerçekten de en öncelikli konusu hâline geliyordu.

Númenórlular pek ihtiraslı bir toplum sayılmayacak olsa da bu durum onların erkek ile kadın arasındaki aşkı diğer İnsan kavimlerine oranla daha önemsiz ya da daha az mutluluk verici gördüğü anlamına gelmez. Tam tersine Númenórlular sebatlı âşıklardı; ebeveynler arasındaki veya onlar ile çocukları arasındaki bağda meydana gelebilecek herhangi bir gedik büyük kötülüklerin ve kederlerin habercisi sayılırdı.

Alışkanlıkları ve Davranış Özellikleri Hakkında

İlk yüzyıllarda yasaların çiğnendiği veya çiğnenmesinin arzu edildiği durumlara verilebilecek çok az örnek mevcuttu. Númenórlular, diğer bir deyişle Dúnedain neresinden bakılsa bizim tabirimizle "yitik insanlar" idi; oysaki ekseriyetle "Gölgenin" onları yoldan çıkarmaya hatta yozlaştırmaya yönelik tüm çabalarını savuşturmayı bilmiş ataların soyundan geliyorlardı; bundan dolayı da kutsanmışlardı. Genel itibarıyla ihtirasa, açgözlülüğe, nefrete ve zalimliğe ve de zorbalığa çok az eğilimleri vardı ayrıca bunlardan alabildiğine iğrenirlerdi. Yine de hepsinin aynı ölçüde asil bir yaradılışa sahip olduğunu söylemek güç.

Gölge adanın üzerine henüz düşmemişken Númenor'da haris veya ayyaş denebilecek pek az kimse vardı. Kimse gereğinden fazla yiyip içmediği gibi normal koşullarda da fazla iştahlı oldukları söylenemezdi. Adada bolca rastlanan leziz yiyeceklere değer verirler, bunların pişirilmesine ve sunumuna tüm hünerlerini sergilemek pahasına özen gösterirlerdi. Fakat bir "Ziyafet" ile sıradan bir yemek arasındaki ayrım daha ziyade şu ayrıntılarda yatıyordu: Masayı süsleyen yemek takımlarında, yemeğe eşlik eden müzikte ve yemeğin kendisinden ziyade kalabalık bir grup hâlinde sofra başına oturup yemek yemenin verdiği keyifte; yine de doğal olarak bu tür ziyafetlerde kimi zaman nadir bulunur nitelikte yiyecekler ve seçme şaraplar sofraya konurdu.

Başlarda nadiren fark edilir düzeyde olmakla birlikte Númenor

halkı arasında habislikler de elbette mevcuttu. Ne de olsa orada yaşamak için Üç Edain Hanesi'ne mensup olmaları dışında herhangi bir sınamaya tabi tutulmadan seçilmişlerdi. İçlerinde serseriler, geçmiş devirlerde döneklik etmiş olanlar ve (her ne kadar kesin bir yargıda bulunmaya imkân olmasa da) muhtemelen hâlâ bilinçli bir şekilde Düşman'a hizmet edenler de vardı hiç şüphesiz.

> Metnin devamında okuyacağınız üzere, 2221 senesi ve civarını izleyen süreçte yaşanacak olaylar bu şüphenin ne denli yerinde olduğunu gözler önüne serecektir.

El Hünerleri ve Zanaatları Hakkında

Edain adaya gelirken beraberinde engin bir ilim dağarcığının yanı sıra çeşitli zanaatlar üzerine geliştirdiği hünerleri ister bizzat ister babaları yoluyla olsun, büyük ölçüde Eldar'dan öğrendiklerine ve ayrıca muhafaza ettikleri kendi bilgi birikimlerine ve geleneklerine de borçlu olan sayısız zanaatkâr da getirmişti.

Ne var ki, zanaatlarını icra etmekte başvuracakları alet edevat şöyle dursun, yanlarında malzeme namına pek az şey getirebilmişti bunlar; hâliyle uzunca bir süre Númenor'da maden niyetine ne varsa kıymetli metallerden müteşekkil kaldı. Adaya gelirken yanlarında altın ve gümüşten yapılma nesnelerle dolu geniş hazine yığınları ve aynı zamanda değerli mücevherler de taşımışlardı; gel gör ki bu türden şeyler Númenor'un tabii ortamında mevcut değildi. Bu tür hazinelerin güzelliği onları büyülüyordu ve işte bu sevgidir ki sonradan Gölge adanın ve ada ahalisinin üzerine çöreklendiği ve onları aşağı gördükleri Orta Dünya halkları ile olan ilişkilerinde kibirli ve haksız bir tavır takınmaya sevk ettiği vakit açgözlülüğün ilk emarelerinin ruhlarında uyanmasına yol açacaktı. Eressëa'da yaşam süren Elfler ile dostane ilişkilerde bulundukları dönemler onlardan kimi zaman altın, gümüş ve değerli taşlardan

yapılma hediyeler aldıkları olurdu; erken yüzyıllarda hayli nadir bulunan bu nesneler gün gelip de Kralların kudreti doğudaki anakaranın sahillerine yayılıncaya dek hep el üstünde tutulmuştu.

Númenor'da bazı madenlere de rastlamadılar değil elbette, topraktan maden çıkarmadaki, ocaklarda maden eritmedeki ve atölyelerde dövdükleri metallerden nesneler üretmedeki hünerleri süratle arttıkça demirden ve bakırdan yapılma eşyalar yaygınlık kazandı. El attıkları metaller arasında kurşun da vardı. Demire ve çeliğe en çok zanaatkârların el aletlerinin ve oduncuların baltalarının yapımında gereksinim duyuyorlardı.

Edain toplumunun seçkin zanaatkârları arasında silah imalatçıları da vardı ve bunlar Noldor'dan almış oldukları eğitim sayesinde kılıç, balta yüzü, mızrak ucu ve hançer gibi silahların dökümünde müthiş bir beceri düzeyine erişmişlerdi... [ve başka kaynaklarda da gözlemlendiği üzere] eğer ki o yönde niyetlenmiş olsalar savaş sanatında ve silah yapımında Orta Dünya'daki kötücül kralları kolaylıkla alt ederlerdi; gelgelelim onlar barışçıl bir toplum olmayı seçmişti.[11]

Emeklerinin çoğu barışçıl amaçlarla kullanılan alet edevatın yapımı uğruna sarf ediliyordu ise de Silah İmalatçıları Loncası sırf bu zanaatın devamını sağlamak için halen kılıç dökümü yapmaktaydı. Kralın kendisinde ve önde gelen kurmayların çoğunda babalarından kalma aile yadigârı kılıçlar vardı;[12] bazen kendi vârislerine de hediye babında kılıç verdikleri oluyordu. Kral Vârisi için de, bu unvanı üzerine alacağı gün kendisine takdim edilmek üzere yeni bir kılıç dökülüp hazırlanması âdettendi. Bunun dışında, Orta Dünya'da çatışmaların en çok yoğunlaştığı dönemde dahi, eğer ki bizzat savaşa katılmak üzere yola çıkmamışsa, Númenor'da hiç kimsenin kılıç kuşandığı görülmemişti. Dolayısıyla uzunca bir süre Númenor'da hemen hemen hiç savaş aleti imal edilmediği söylenebilir. Ocaklarda dökülen başka nesneler de pekâlâ bu işe hizmet edebilirdi: Baltalar, mızraklar ve yaylar. Ok ve yay imal eden kimselerin zanaatına diyecek yoktu özellikle. Her türden yay imal ediyorlardı: uzun yaylar, bilhassa at sırtındayken ok atmaya elverişli nispeten ufak ebatlı yaylar; başlarda daha ziyade alıcı kuş-

lara karşı kullanılan arbaletler de tasarlayıp üretiyorlardı. Okçuluk adanın erkek ahalisi arasında en yaygın alıştırmalardan ve zaman geçirme yöntemlerinden biriydi; bu meşgale genç kızlar arasında da heveslisini buluyordu. Númenórlu erkekler güçlü kuvvetli ve uzun boylu olmanın kendilerine tanıdığı imkânla durdukları yerden uzun yaylar sayesinde oku çok uzak mesafelere (yaklaşık altı yüz metre) büyük bir sürat ve de isabetle eriştirebilirken menzili daha kısa hedefleri daha delici bir etkiyle vurabiliyordu.

Fiziksel Alıştırmalar ve Zaman Geçirme Yöntemleri Hakkında

Númenor barış ve huzurun hüküm sürdüğü bir yerdi; bu diyarın sınırları içinde son yıllara değin ne savaş yaşanmıştı ne de çatışmaya yol açacak herhangi bir sürtüşme. Gel gör ki adanın halkı çetin yaradılışlı ve savaşçı ataların soyundan geliyordu. Ülkenin erkek nüfusunun enerjisi esasen barışçıl zanaatların hayata geçirilmesi üzerine yoğunlaşmış durumdaydı; ama çeşitli avcılık faaliyetlerinden ve fiziksel idman yapmayı sağlayan meşgalelerden de geri kalmazlardı. Delikanlılar ve yeniyetme erkekler fırsat buldukça açık arazide vakit geçirmekten ve ülkenin daha yabanıl yörelerine yayan seyahat etmekten hoşlanırdı. Pek çokları dağcılıkta kendini geliştirme peşindeydi. Gelgelelim Númenor'da bunu yapmalarına olanak tanıyacak yükseklikte dağlar yoktu. Kutsal Meneltarma Dağı adanın merkezine yakın bir konumdaydı; ama o bile ancak bir kilometrelik yüksekliğe erişiyordu ve güneye bakan eteklerinden (geçmiş kralların defin yeri olan Mezarlar Vadisi'ne yakın noktadan) başlayan sarmal bir patika üzerinden zirvesine değin tırmanmak mümkündü. Adanın kuzey, kuzeybatı ve güneybatı uzantılarında ise yüksekliğin kimi yerde altı yüz metreye vardığı kayalık ve dağlık kesimlere çokça rastlanmaktaydı. Tüm bunlar bir yana, uçurumlar yeterince cüretkâr olanların tırmanma becerilerini sınaması için en elverişli yerlerdi. Adanın batıya bakan kıyı şeridindekiler başta olmak üzere Númenor'daki uçurumların en yalçın kesimleri sayısız kuş için barınak işlevi görmekteydi.

Adanın erkekleri arasında en güçlü olanların birincil keyfi ise denizle ilgili meşgalelerdi: Yüzmek veya dalış yapmak bunların başını çekiyordu; ufak teknelerle katıldıkları turnuvalarda kürek çekme ve yelkencilik gibi alanlardaki becerilerini yarıştırmaktan da büyük zevk alırlardı. Bünyesi en dayanıklı olanlar ise balıkçılık yapardı: Adanın dört bir yanındaki balık nüfusu hayli kalabalıktı ve deniz mahsulleri daima Númenor'un en önde gelen besin kaynaklarından biri olmuştu. Halkın yoğun olarak yaşadığı şehirler ve kasabaların hepsi kıyı yörelerindeydi. Geçen zaman içinde önemi ve saygınlığı devamlı artmış özel bir sınıf olan gemicilik için seçilen kişilerin çoğunluğu balıkçı kökenliydi. Başlangıçta halen büyük ölçüde Eldar'dan örnek alınan modellere dayanan Númenor tersanecilik zanaatı sadece balıkçılığa ve sahil şeridi boyunca bir limandan diğerine yapılan seferlere hizmet ediyordu. Fakat Númenórluların kendi çalışmaları ve tasarımları sonucu edindiği bilgi ve deneyimle gemi inşa zanaatını gitgide geliştirmesi ve nihayet Büyük Deniz'in ırak kesimlerine yelken açma gözüpekliği göstermesi uzun sürmeyecekti.

Genellikle endam ve kuvvet bakımından erkeklere diğer ırkların çoğunda görülmedik ölçüde yakın oldukları ve özellikle gençlik çağındayken son derece atik ve ayağına çabuk bir görüntü ortaya koydukları hâlde kadınlar bu uğraşlara nadiren iştirak ederdi. Onların en çok keyif aldığı şey gerek (pek çok erkeğin de katılımıyla düzenlenen) şenliklerde gerekse boş zamanlarında dans etmekti. Birçok kadın danstaki ustalığıyla nam salmıştı ve halk onların maharetlerini seyredebilmek için kimi zaman uzun mesafeler katederdi. Öte yandan, adalı kadınların denize pek de sevgi duyduğu söylenemezdi. İcap ettiğinde bir tekneye binip limandan limana seyahat ettikleri olurdu elbet; ama ayağı yere basmaksızın uzunca bir süre geçirmekten veya bir geceliğine dahi olsa gemide konaklamaktan hiç hazzetmezlerdi. Geçimini balıkçılıkla sağlayan topluluklarda bile kadınların denize açıldığına nadiren rast gelinirdi. Ama neredeyse tüm kadınlar binicilikte kabiliyetliydi ve çokça itibar ettikleri atlarının diğer çiftlik hayvanlarına oranla daha onurlu koşullarda barınmasını sağlarlardı. Zengin bir adamın sa-

hibi olduğu ahırlar sıklıkla en az kendi evi kadar geniş ve bakımlı bir görünüm arz ederdi. Hem erkekler hem de kadınlar keyfetmek için ata binerdi. Binicilik bir yerden diğerine hızlıca gitmenin en başta gelen yoluydu da aynı zamanda; devlet törenlerinde kıdem sahibi erkekler ve kadınlar, hatta kraliçeler bile refakatçileri veya maiyetleri arasında at sırtında arzıendam ederdi.

Númenor'un iç bölgelerindeki yollar genelde binicilerin kullanımına yönelik tasarlanıp inşa edildiğinden bilhassa döşenmemiş hâlde tutulan, "at sırtında katedilmeye müsait" güzergâhlardı.

Eski yüzyıllarda seyahat amacıyla at arabalarına ve faytonlara başvurulduğu nadiren görülürdü; çünkü ağır çaplı taşımacılık genellikle deniz yoluyla yapılmaktaydı. Tekerlekli araçlar üzerinde seyahat etmeye elverişli yollar arasında en başta geleni ve geçmişi en eskiye dayananı, adanın en büyük liman kenti olan doğudaki Rómenna'dan başlayıp kraliyet başkenti Armenelos'un (yetmiş kilometre kadar) kuzeybatısından geçerek Mezarlar Vadisi'ne ve de Meneltarma'ya ulaşırdı. Çok önceleri bu yol Forostar (Kuzeydiyarlar) sınırları içindeki Ondosto'ya değin uzatılmış ve oradan itibaren yönü dosdoğru batıya çevrilerek Andustar yöresinde (Batıdiyarlar) yer alan Andúnië'ye kavuşturulmuştu; yine de esasen Batıdiyarlar'da çokça bulunan keresteyi ya da inşaatların aranan malzemelerinden olan Kuzeydiyarlar'daki maden ocaklarından çıkarılma taşları başka bölgelere taşıyacak kağnılar için inşa edilmiş olduğundan ve fiiliyatta da onlar tarafından kullanıldığından, daha küçükçe tekerlekli yolcu arabaları buradan nadiren geçmekteydi.

Her ne kadar Númenórlular yolculuk ederken veya sırf keyif için atlara binseler de onları hız yarışlarına sokmaya yönelik bir hevesleri yoktu. Ülkede hem atın hem de binicisinin ne denli çevik ve de becerikli olduğunun sergilendiği gösteriler zaman zaman yapılmaktaydı; ama efendisi ile at arasındaki anlayışın gözler önüne serildiği türden müsamereler çok daha büyük ilgi uyandırıyordu. Númenórlular atlarını (ses ya da ıslık yoluyla) uzak mesafeden kendilerine yapılmış çağrıları duymayı ve anlamlandırmayı öğrenecekleri biçimde eğitirdi; ayrıca erkekler ve kadınlar ile en gözde hayvanları arasında derin bir sevginin hasıl olduğu durumlarda

sırf düşünceleri yoluyla onları çağırabilme (kadim öykülerde öyle anlatılıyordu en azından) yetisine sahiptiler.

Köpekleri için de aynısı geçerliydi. Nitekim Númenórlular artık bu hayvanların faydalı pek bir işlevi kalmamışsa bile biraz da gelenekten ötürü özellikle kırsal kesimdeki yerleşkelerinde köpek bulunduruyordu. Númenórlular eğlence olsun diye ya da gıda elde etmek amacıyla avlanmazdı; bekçi köpeği beslemeye ise ülkelerindeki görece yabanıl bölgelerin sınırlarındaki birkaç noktada ancak ihtiyaç oluyordu. Emerië gibi koyun yetiştiriciliği yapılan yörelerde çobanlara destek olması için özel olarak eğitilmiş köpekler vardı. Geçmiş asırlarda kırsal kesimde yaşayanlar da yırtıcı hayvanları veya alıcı kuşları kovuşturmakta ve onların izini sürmekte (bu uğraşlar Númenórlular için ara sıra kendini gösteren bir zorunluluk olup hiçbir şekilde eğlence amaçlı değildi) kendilerine yardımcı olması için eğitilmiş köpekler beslerdi. Kentlerde nadiren köpeğe rastlanırdı. Çiftliklerde de asla zincire vurulmazlar veya iple bağlanmazlardı; insanlarla aynı evde yaşamaya da yanaşmazlardı ama; yine de evin esas şöminesinin yanmakta olduğu ana salona ya da odalardan birine sıklıkla buyur edilirlerdi: Özellikle o eve ve ahalisine uzun zamandır layıkıyla hizmet edip de şimdilerde kocamış köpekler ve bazen de yeni doğmuş yavrular. Köpekleri birer "dost" gibi yakınında bulundurmak kadınlardan ziyade erkekleri memnun eden bir yaklaşımdı. Kadınlar vahşi (diğer bir deyişle, "ehlileştirilmemiş") kuşlardan ve doğal ortamda yaşam süren hayvanlardan daha çok hoşlanıyordu ve özellikle de adanın dört bir yanındaki koruluklarda azımsanmayacak sayıda gezinen sincaplara düşkündüler.

[Valar tarafından batıya yelken açma üzerine konmuş olan yasağa ilişkin] İtaatkâr davranma hususunda kusuru elden bırakmaksızın, Kutlu Diyar'ın halkı onları sıklıkla ziyarete gelirdi ve bu sayede, sahip oldukları irfan ve zanaatlarındaki ustalıkları zaman içinde Elflerinkiyle neredeyse aynı düzeye erişti.[13]

Eldar kavminin Eressëa kıyılarındaki liman şehri Avallónë'den yola çıkarak... İlkdoğanlar bembeyaz birer kuş misali süzülüp günbatımını yaran küreksiz tekneleri ile halen zaman zaman Númenor'a gelmekteydi.[14] İki halk arasındaki dostluğu perçinlemek için... Númenor'a sayısız hediye getirirlerdi beraberlerinde: Ötücü kuşlar, hoş kokulu çiçekler, dinçlik bahşetme meziyetine sahip otlar ve kökler. Eressëa'nın orta yerinde yeşeren ve kendisinin kökeni de Telperion'un suretine haiz olup bizzat Yavanna tarafından Kutlu Diyar'da Eldar'a emanet edilmiş bulunan Túna Tepesi'ndeki Ağaç Galathilion'un bir fidesine dayanan Ak Ağaç Celeborn'un tohumlarından elde edilme bir de fide getirmişlerdi yanlarında.[15] Armenelos'taki hükümdarlık sarayının avlusunda büyüyüp yeşerecekti bu ağaç; akşamları çiçek açan ve böylelikle gecenin gölgelerini harikulade kokular eşliğinde dağıtan bu ağaca Nimloth ismi verildi.

> Nimloth, Gondor'un Ak Ağacı adıyla tanınacak olan ağacın atasıydı, Gondor Kral ve Vekilharçları soyunun simgesi olarak belleklerde yer edecekti. Ak Ağaç farklı görünümler altında Birinci Çağ'dan başlayıp Üçüncü Çağ'ın sonuna ve onunla da kalmayıp Dördüncü Çağ'ın başlangıcına dek ulaşan uzun bir şecereye dayanmaktaydı.[16] Ülkenin kuruluşunu izleyen uzun bir süre boyunca Númenórluların yaşantısının "saadet günleri" diye nitelendiğine dair kayıtlar mevcuttur.

Böylelikle yıllar gelip geçer ve Orta Dünya her anlamda geriler, aydınlık solup bilgelik köreledururken, Valar'ın koruması altında ve Eldar ile yakın dostluk ilişkileri içinde varlığını sürdüren Dúnedain gerek zihnen gerek bedenen üstün bir seviyeye erişmişti. Bu halk hâlâ kendi lisanını konuşsa da kralları ve önde gelen efendiler Elflerle ittifak hâlinde geçirdikleri süreçte öğrendikleri Elf dilini de biliyor ve konuşabiliyordu, bu sayede gerek Eressëa'da gerekse Orta Dünya'nın batı kıyılarında yaşam süren Eldar ile halen irtibat kurabiliyorlardı. İçlerinde ilim adamı sıfatı taşıyanlar dünyanın başlangıcından bu yana nice öykünün ve şarkının mu-

hafaza altına alındığı Kutlu Diyar'da konuşulan Yüksek Eldarin lehçesini de öğrenmişti; mektuplar, parşömenler ve kitaplar hazırlayacaklar, bunlara kendi krallıklarının zirve döneminde geçerli olup da şimdiye çoktan unutulup giden irfana ve hayranlık uyandırıcı olaylara ilişkin pek çok bilgi işleyeceklerdi.[17]

> Númenor'daki yaşamın ilk senelerinden sahneler yansıtan bu kayıtlar Númenórluların yaşantısının görünürdeki tüm mükemmeliyetine karşın günü gelince sona ermeye mahkûm olduğuna dair bir hatırlatma ile son bulmaktadır.

Bunlar büyük ölçüde Númenor'da neşe ve huzurun hâkim olduğu iki bin yıla yakın bir süreye ilişkin bilgilerdir; gelin görün ki sonradan adanın üzerine çökecek olan gölgelerin ilk emareleri bunun öncesinde görülmeye başlanmıştı. Gerçekten de Eldar'ı ve Orta Dünya'nın batı diyarlarının insan kavmine mensup sakinlerini (sonradan Haşmetli Sauron'un ta kendisi olduğu ifşa edilecek olan) Gölge'yi kuşanan gücün saldırılarına karşı korumaya yönelik vücuda getirilen müşterek çabaya dahil olmak için silahlanma yoluna gidişleri, yaşantılarına o güne dek egemen olan huzurun ve hoşnutluğun sonunu getirecek ilk adımdı da aynı zamanda. Kazandıkları zafer bir bakıma Çöküşlerinin de habercisi olacaktı.[18]



yak. 40 – ERED LUIN'DEKİ ESKİ YERLEŞKELERİNİ TERK EDEN CÜCE TOPLULUKLARI MORIA'YA GÖÇ EDİP ORANIN NÜFUSUNU ARTIRIR.

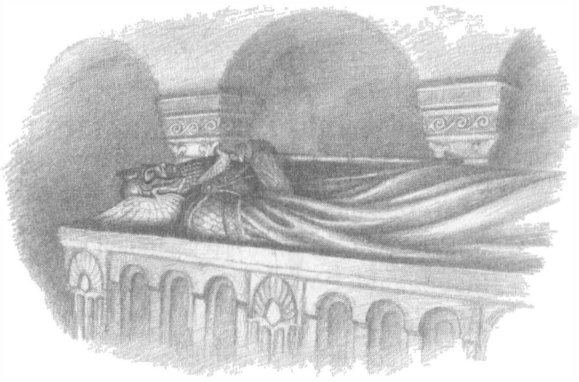
Durin Cücelerin ırklarının Yedi Atası arasında en kıdemlisine ve Uzunsakalların o güne kadarki tüm krallarının soyunu başlatan ilk hükümdara verdikleri isimdi. Mensubu olduğu ırk uyanışa geçinceye kadar zamanın derinliklerinde bir yerde tek başına uyumuş ve ancak ondan sonradır ki Azanulbizar'a gelerek Dumanlı Dağlar'ın doğusundaki, sonradan nice destanda ve şarkıda Moria Madenleri diye nam salacak olan Kheled-zâram'ın mağaraları yukarısına yerleşmişti.

Bu yeni yerleşkesinde öyle uzun süre yaşamıştı ki yeryüzünün dört bir köşesinde Ölüm Nedir Bilmez Durin diye anılır olmuştu. Yine de Kadim Zamanlar henüz sona ermemişken nihayet öldü ve Khazad-dûm'a defnedildi; onun soyu hiç kurumayacak ve tam beş ayrı sefer onun hanesinde atasına olan hayret verici benzerliğinden ötürü tıpkı onun gibi Durin ismini alan vârisler dünyaya gelecekti. Öyle ki, bu kişi Cüceler tarafından Ölüm Nedir Bilmez Durin'in bizzat geri dönüşü olarak kabul edildi; bu kavmin kendilerine ve dünyanın yazgısında oynayacakları role ilişkin birbirinden tuhaf pek çok öyküyü ve inancı dimağında yaşattığına bakılacak olursa buna hiç de şaşmamak gerek.

Birinci Çağ'ın sona ermesinin ardından Khazad-dûm'un kudreti ve zenginliği muazzam ölçüde artmıştı; Thangorodrim'in çöküşü sırasında tarumar olan Mavi Dağlar'daki kadim Nogrod ve Belegost şehirlerinden kaçan kalabalık Cüce topluluklarının engin bir ilim-irfan birikimini ve zanaatlarındaki eşsiz ustalıklarını da beraberlerinde getirerek oraya yerleşmiş oluşunun bunda payı büyüktü.[1]

> *Yüzük Kardeşliği*'nde, Üçüncü Çağ içinde gerçekleşen Elrond'un Divanı sırasında Cüce Glóin orada hazır bulunan diğerlerine o döneme ilişkin bir şeyler anlatırken "Yalnız Dağ Cücelerinin bir yandan el emeğiyle harikulade zenginlikler ortaya koyarken yüreklerinin nasıl bir huzursuzluğun kıskacına düşüp de daraldığından" dem vurur. Şöyle der Glóin: "Bundan uzun yıllar önce... halkımızın üzerine onu endişeye sürükleyen bir gölge çöreklendi. Bunun neden kaynaklandığını başlangıçta idrak edemedik. Çok geçmeden gizli bazı söylenceler kulaktan kulağa fısıldanır oldu: Dediklerine göre elimizin altındakine oranla çok daha büyük bir zenginlik ve şaşaa dışarıdaki uçsuz bucaksız dünyada ele geçirilmeyi bekliyordu, bizse daracık bir mekânda kısılıp kalmıştık. Bazıları Moria'dan bahsediyordu: Kendi dilimizde Khazad-dûm diye adlandırdığımız, atalarımızın görkemli izler bıraktığı yerden; ve nihayet oraya dönmemize elverecek güce ve sayıya eriştiğimizi dile getiriyorlardı."[2]





442 – ELROS TAR-MINYATUR'UN ÖLÜMÜ.

Elros Tar-Minyatur Númenórlulara tam dört yüz on sene hükümdarlık etti. Zaten Númenórlulara uzun ömür bahşedilmiş durumdaydı ve Orta Dünya'da yaşam süren fani İnsanların ömrünün üç katına varan bir süre boyunca ihtiyarlık belirtisi göstermiyorlardı; Eärendil'in oğluna ise İnsan ırkına mensup hiç kimsede bir benzerine daha rastlanmadık uzunlukta bir ömür sunulmuştu ve onun soyundan gelenler de diğerlerine, hatta Númenórlulara bile nazaran daha uzun bir hayat sürüyordu; adanın üzerine Gölge düşüp de Númenórluların ömrü kısalmaya başlayıncaya değin bu böyle sürüp gitti.[1]

> Elros'un dört çocuğu olmuştu: Vardamir Nólimon, Manwendil ve Atanalcar isimli üç oğul ve (dünyaya gelen ikinci çocuğu) Tindómiel adında bir de kız.



442 – NÚMENOR'UN KRALLARI VE KRALİÇELERİ II: Tar-Vardamir

Doğumu: İkinci Çağ 61
Ölümü: İkinci Çağ 471 (410 yaşındayken)
Hükümranlık Dönemi: İkinci Çağ 442

Elros Tar-Minyatur'un çocukları arasında yaşça en büyüğü olan Tar-Vardamir'e, keyif aldığı başlıca uğraş Elflerden ve İnsanlardan edindiği bilgilerden toparladığı kadim zamanlara dair öyküler, kültürel öğeler ve tarihçeler olduğu için Nólimon ["Bilge Kişi"] da deniyordu. Elros dünyaya gözlerini yumduğunda kendisi de o sıra 381 yaşında olduğundan tahta çıkmayıp asayı oğluna devretmeyi seçmişti. Yine de Krallar dizininde ismi ikinci sırada geçer ve bir yıl tahtta kalmış kabul edilir. Bunun sonrasında Tar-Atanamir'in dönemine gelininceye değin Kral'ın ölümünden önce asayı vârisine devretmesi gelenek hâlini alacaktı; ayrıca Krallar zihni açıdan halen zindeyken kendi özgür iradeleriyle ölümü seçebilecekti.

Tar-Vardamir'in dört çocuğu vardı: Amandil, Vardilmë (yegâne kızı), Aulendil ve Nolondil.



442 – NÚMENOR'UN KRALLARI VE KRALİÇELERİ III: Tar-Amandil

Doğumu: İkinci Çağ 192
Ölümü: İkinci Çağ 603 (411 yaşındayken)
Hükümranlık Dönemi: İkinci Çağ 442-590 (148 sene)[2]

Tarihî kayıtlara Númenor'un Üçüncü Kralı olarak geçtiyse de babası Vardamir Nólimon tahta çıkmayı reddettiği için gerçekte Tar-Amandil hanedanın ikinci Hükümranı idi. 192 yılında doğan Amandil'in ismi Quenya dilinde "Kutlu Diyar" denen Aman'ın "sevdalısı" ve "dostu" olan bir kimseyi betimlemekte kullanılan *Aman* ve *-ndil* hecelerinin birleşiminden gelmekteydi.

Tar-Amandil'in Elendil ve Eärendur isimli iki oğlu ve Mairen adında bir kızı vardı.



yak. 500 – SAURON ORTA DÜNYA'DA TEKRAR KIPIRDANMAYA BAŞLAR.

Milton Waldman'a büyük olasılıkla 1951 senesi içinde yazdığı uzun mektupta Orta Dünya'nın ilk Üç Çağı boyunca yaşanan olayların zamandizininin ana hatlarını çizerken, yeryüzünün İkinci Çağ'ın başlangıcına tekabül eden o "karanlık" günlerde nasıl bir görünüme sahip olduğunu şu satırlar eşliğinde betimler Tolkien[1]: "İlk Düşman'a [Morgoth] karşı verilen bütün o görkemli savaşlar sırasında diyarlar boydan boya tarumar olmuş ve yerin yüzeyi kelimenin tam anlamıyla çatlamış, bu yüzden de Orta Dünya'nın batı bölgeleri ıssız ve virane bir görünüme bürünmüştü... Dahası Orklar (goblinler) ve İlk Düşman tarafından vücuda getirilmiş diğer canavarlar halen mutlak surette yok edilebilmiş değildi..." *Quenta Silmarillion*'un kapanış kısmında da belirtildiği gibi[2], ancak Valar'ın müdahalesi sonucudur ki Morgoth "Gecenin Kapısı'ndan geçirilerek Dünyanın Duvarları'nın öte yanına sürülmüş ve Sonsuz Boşluk'a hapsedilmişti... Ne var ki sonradan Morgoth Bauglir diye anılacak olan Dehşetin ve Nefretin Gücü'nün, haşmetli ve lanetli Melkor'un yalanları yoluyla Elflerin ve İnsanların yüreğine

ektiği tohumları çürütmek ve söküp atmak bir türlü mümkün olmuyordu; bu yüzden de o zamandan beridir ara sıra yine filizlenecek ve en son devirlere değin karanlık meyveler vermeye devam edeceklerdi." İşte kökenini bahse konu bu yalanlardan ve nefret tohumlarından alan yeni filizler Sauron tarafından beslenip hizmete sokulmaktaydı:

Beleriand yöresindeki Sindar toplumunca Gorthaur adıyla anılan Maia Sauron zamanın başlangıcından beri var olagelmişti. Arda yaratıldığı dönemler Melkor onun aklını çelip müttefiki hâline getirmişti ve böylelikle Sauron Düşman'ın en kudretli ve de sadık hizmetkârı olup çıkmıştı ve aralarında en tehlikelisiydi de aynı zamanda çünkü pek çok farklı kılığa girebilme yetisine sahipti ve arzu ettiği sürece asil ve güzel bir görünüme bürünüp hasımları içinde en uyanık ve temkinli olanlar haricinde hepsini kandırabilirdi.

Thangorodrim yerle bir olup da Morgoth mağlup edildiğinde Sauron tekrar o sahte güzelliğe bürünerek Manwë'nin habercisi Eönwë'ye teslim olmuş ve o güne kadar işlediği tüm kötülüklerden ötürü pişmanlık duyduğunu bildirmişti. Bazıları bunun başlangıçta hile içermediğine ve Morgoth'un alt edilişi karşısında umutsuzluğa düşüp Batının Efendilerinin yıkıcı gazabına uğramaktan ürken Sauron'un biraz da bu korkudan dolayı hakikaten tövbe ettiğine inanıyordu. Fakat kıdem bakımından kendisiyle aynı seviyede olan birinin affedilip affedilmeyeceğine karar vermek Eönwë'nin yetki sınırlarını aşıyordu, bu yüzden de Sauron'a Aman'a geri dönüp Manwë'nin yargısıyla yüzleşmesini salık verdi. Bu vaziyet karşısında utanca düşen Sauron böyle aciz bir şekilde gerisingeri Aman'a yollanıp da Valar'dan sergileyeceği iyi hâlin bir kanıtı gibi görülecek ve uzun süreli iş mahkûmiyeti ile sınırlı tutulacak cinsten bir ceza alma konusunda gönülsüz kalmıştı; ne de olsa Morgoth'un komutası altında geçirdiği süreçte azami boyutlarda bir kudrete nail olmanın tadına varmıştı bir kere. Bu yüzdendir ki Eönwë yanından ayrılır ayrılmaz Orta Dünya'nın bilinmeyen kesimlerine kaçıp sırra kadem bastı; bu esnada kendisini yeniden

kötülüğe teslim etmekten de geri kalmamıştı çünkü Morgoth'un onun iradesi üzerine yerleştirdiği bağlar çok kuvvetliydi.[3]

> Milton Waldman'a yazdığı mektubunda Tolkien, Sauron'dan şöyle bahsedecektir: "Orta Dünya'da kalır. Hiç aceleye getirmeksizin, görünürde tamamen iyi amaçlarla işe girişir: Uğradığı yıkımı takiben 'tanrılar tarafından yazgısına terk edilmiş olan' Orta Dünya'nın toparlanmasına ve bir kez daha müreffeh bir yer hâline gelmesine yardımcı olmak uğruna çıktığı bu yolda Mutlak Kudret'e erişme tutkusuyla yanıp tutuşur... ve böylelikle (özellikle tanrılara ve Elflere duyduğu) nefretin kucağına daha da derinlemesine düşerek önlenemez bir şekilde Kötülük'ün yeniden vücuda gelmiş hâli olur çıkar."[4]
>
> Christopher Tolkien tarafından yayımlanmış olan *Orta Dünya Tarihçesi*'nde de değinilen ve ölümünden sonra yayımlanan son dönem yazıları arasında[5], Tolkien'in kötü karakteri Sauron'un güdülerine çarpıcı bir incelikle ışık tutan eylemlerini büyüteç altına aldığı bir metin de mevcuttur.

Fiiliyatta gelinen durum göz önüne alınacak olursa, İkinci Çağ'da Sauron, Morgoth'un Birinci Çağ'ın sonunda olduğuna nazaran çok daha "etkin" bir kudrete erişmişti. Peki ama nasıl? Sebep şu ki, tabiatın ona bahşetmiş olduğu endam bakımından ona oranla çok daha küçük kalsa da henüz diğeri kadar hezimete uğramış değildi. Neticede o da (varlığının) kudretini başkalarının iradesi üzerinde hâkimiyet kurmak uğruna israf edecekti. Gelgelelim kendisini bütünüyle tüketmek gibisinden bir mecburiyeti de yoktu. Arda'nın hükümranlığını ele geçirme yolunda Morgoth varlığını büyük ölçüde Dünya'nın fiziksel mevcudiyetine kaydırmak durumunda kalmıştı – bundan dolayıdır ki Dünya'da doğan ve yaşamını orada ve onun sayesinde sürdüren her şey, hayvanlar veya bitkiler veya somut şekle bürünmüş ruhani varlıklar, Morgoth'un nezdinde "lekelenebilir" bir kimlik edinmiş oluyordu...

Öte yandan Sauron ise Arda'nın "yozlaştırılması" işini miras edinmişti ve (çok daha kısıtlı olan) gücünü sadece ve sadece Yüzüklerin tasarımına ve yapımına harcıyordu; çünkü onun *zihinleri ve iradeleri üzerinden* hükmetmek istediği asıl şey, yeryüzünde yaşam süren *yaratıklardı*. Bu bakımdan Sauron'un benimsediği yaklaşımın Melkor-Morgoth'unkine oranla daha zekice olduğu söylenebilir. Uyumsuzluğu başlatan unsur değildi Sauron; muhtemelen "Müzik" hakkında [Ainur'un Müziği, Zaman'ın başlangıcından önce evrendeki yaratılış sürecine yön veren görkemli müzik] zihni daima kendi planlarıyla ve yöntemleriyle meşgul olan ve dikkatini bunun dışındaki şeylere pek az veren Melkor'a nazaran daha da fazla bilgiye sahipti...

Sauron'un durumu böylesi bir nemelazımcı isteri seviyesine asla varmayacaktı. Onunla ilgili dilediğini yapabildiği sürece yeryüzünün varlığında itiraz edecek bir yan bulmuyordu. Başlangıçtaki iyicil tabiatından artakalmış olumlu amaçların kırıntıları onun benliğinde varlığını halen korumaktaydı: Bir yandan düzeni ve işbirliğini severken kargaşadan ve savurgan sürtüşmelerden hazzetmeyişi onun başlıca erdemi (ve dolayısıyla çöküşünün ve sonrasında kendisini toparlayıp yeniden sahneye çıkışının da esas sebebi) olagelmişti... Fakat bu yönde bir yaklaşımı benimsemiş tüm zihinler gibi Sauron'un diğer bireysel zekâlara duyduğu (başlangıçtaki) sevgi veya (sonradan ortaya çıkma) o yalın anlayış, buna paralel olarak zayıf kalmaktan kurtulamıyordu; nihayetinde her ne kadar bütün bu düzene sokma, plana oturtma ve örgütleme çabasının ardında yatan yegâne iyi emel ya da akılcı güdü tüm Arda sakinleri açısından yarar sağlamak ise de (Sauron'un onların mutlak efendisi olma hakkının haiz olduğu varsayıldığında bile) arka planda yatan fikir kendi kopuk zihninden kaynaklandığı için, onun "tasarıları" özünde yine kendi iradesinin tek hedefi ve de bir nevi son, nihai Son hâline gelecekti.*

---

* Başka zihinleri yoldan çıkarma ve hatta kendi hizmeti altına sokma becerisi, "düzen kurmaya" yönelik özgün emelinin hakikaten de "tebaasının" iyiliğini (özellikle de bedensel esenliğini) hedefte tuttuğu gerçeğinin kalıntısıydı.

Orta Dünya'nın geri kalanında uzunca bir süre barış hüküm sürdü; ama bir zamanların Beleriand sakinlerinin göç ettiği bölgelerin haricindeki tüm diyarlar büyük ölçüde yabanıl ve virane bir görünüm arz etmeyi sürdürecekti. Orada halen pek çok elf yaşıyordu, tıpkı Deniz'den hayli uzak uçsuz bucaksız topraklarda özgürce gezinerek hesap edilemeyecek kadar uzun yıllardan bu yana yaşadıkları gibi; Beleriand'da olup bitenleri bir çeşit söylenti, Valinor'u ise belleklerinde pek bir yankı yaratmayan müphem bir isim olarak algılayan bu kavme Avari adı verilirdi. Güneyde ve çok daha doğudaki diyarlarda ise İnsanların nüfusu gitgide çoğalmaktaydı; bunların çoğu zamanla kötücül bir karakter edinecekti çünkü Sauron dur durak bilmeksizin bu yolda uğraş vermeyi sürdürmekteydi.[6]

Yeryüzünün içine sürüklendiği viraneliği gözlemleyen Sauron, içten içe Valar'ın Morgoth'u alt etmiş olmanın verdiği tatminle Orta Dünya'nın dertlerini bir kez daha boşladığını düşünüyordu; bu yüzden de gururu hızla kabarıp arttı.[7]





521 – SILMARIËN, NÚMENOR'DA DÜNYAYA GELİR.



590 – NÚMENOR'UN KRALLARI VE KRALİÇELERİ IV: Tar-Elendil

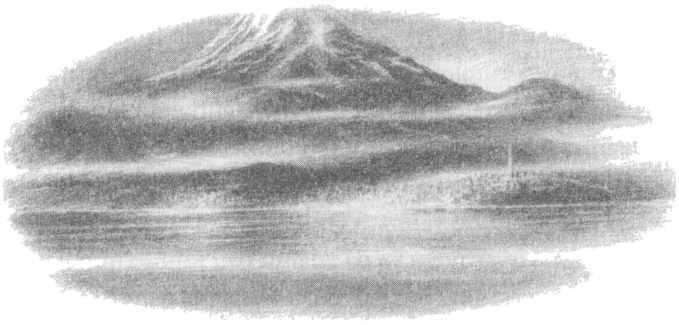
Doğumu: İkinci Çağ 350
Ölümü: İkinci Çağ 751 (401 yaşındayken)
Hükümranlık Dönemi: İkinci Çağ 590-740 (150 sene)

Elendil ismi *elen* ("yıldız") ve *–(n)dil* ("arkadaş, sevgili veya hayran") hecelerinden hareketle Quenya lisanında "Yıldız-sevdalısı" (yıldızlara sevgi duyan ve onları incelemeye meraklı olan kişi) anlamına gelmekle beraber Eldar ile yakın dostluk bağı kurmuş Edain arasında örneklerine yaygın olarak rastlandığı üzere Elfleri kastetmekte kullanılan *Eled* ("yıldız-halkı") sözcüğünden türetilerek fazladan bir de "Elf dostu" manası taşımaktaydı.[1]

[Elendil'in] bir diğer ismi de Parmaitë idi[2] çünkü dedesi [Tar-Vardamir] tarafından derlenmiş tarihsel ve destansı öğelerden hareketle kendi eliyle birçok kitap kaleme almıştı. Ömrünün ileriki yıllarında evlendi ve çocukları içinde yaşça en büyüğü olan 521 doğumlu kızı Silmariën idi o da sonradan Valandil isminde bir oğul dünyaya getirecekti. Çöküş'ü takiben Orta Dünya sahillerine gelen Uzun Elendil'in babası Amandil'in son temsilcisi olduğu Andúnië Efendileri işte bu Valandil'in soyuna dayanmaktaydı.

> 532 senesinde ikinci kızı Isilmë, 543 yılında ise o zaman geçerli olan yasalar uyarınca soyun sıradaki temsilcisi eğer ki bir kadınsa cinsiyetinden ötürü tahta geçemeyeceği için, Tar-Meneldur adıyla Altıncı Númenor Kralı olacak Meneldur isminde bir oğlu dünyaya geldi.

Tar-Elendil'in hükümranlığı esnasında Númenórluların gemileri atalarının diyarı olan Orta Dünya sahillerine ilk kez uğramaya başlamıştı.



600 – NÚMENÓRLULARA AİT GEMİLERİN ORTA DÜNYA KIYILARINDA İLK KEZ GÖRÜLÜŞÜ.

Tersaneciliğe ve denizle ilgili diğer konulara tüm diğer zanaatlardan fazla ilgi duyuyorlardı, yeryüzü şekil değiştirip de karaların yüzölçümü daraldığından beri bir eşine daha rastlanmadık ölçüde usta denizciler oldular; engin denizlerde seyahat etmek içlerindeki en dayanıklı erkeklerin gençliklerinin en alevli çağında benimsediği başlıca uğraş ve de maceraydı.

Gelgelelim Valinor'un Efendileri onlara batı denizlerine doğru Númenor sahillerinin görüş alanı dışında kalacak ölçüde açılmayı yasak etmişti; Dúnedain gerekçesini tam olarak anlayamamakla birlikte bu yasağa uzunca bir süre uyacaktı. Manwë'nin asıl emeli, Valar ile Eldar'ın ölümsüzlüğüne gıpta edip her şeyin sonsuza dek varlığını koruduğu o diyarın cazibesine kapılmasından çekindikleri Númenórluları Kutlu Diyar'a ulaşmaya çalışmaktan ve coşkunlukları üzerine konmuş sınırı zorlamaktan men etmekti.

Çünkü o tarihlerde Valinor halen görünür ve de ulaşılır vaziyette dünyanın yüzeyinde bulunuyordu ve Ilúvatar, Morgoth'un gölgesi dünyanın üzerine düşmemiş olsa ortamın bürüneceği görünümün bir hatırası sayılabilecek bu diyarda Valar'ın ikamet etmek suretiyle Yeryüzü'nde kalıcı bir yere sahip olmasına izin veriyordu.

Númenórlular bu durumun tastamam farkındaydı; havanın açık, güneşin ise doğuda olduğu bazı zamanlar dikkatle baktıklarında batı ufkunun en ırak kesimlerindeki bir sahilde bembeyaz pırıltılar eşliğinde ışıldayan bir kentin büyük limanı ve görkemli kulesi de dahil olmak üzere ana hatlarını uzaktan seçebilirlerdi. Ne de olsa o vakitler Númenórluların görüş yetisi çok gelişmiş durumdaydı; yine de hâl böyleyken bile içlerinde yalnızca en keskin gözlüleri, o da ancak ya Meneltarma'nın zirvesinden ya da adanın batı sahillerinin kendilerine konmuş olan yasağın elverdiği ölçüde açığına demirlemiş yüksek gövdeli bir geminin güvertesinden bakacak olursa, bu manzarayı seçmeye muvaffak olabiliyordu. Batının Efendilerince Koyulmuş Yasak'ı çiğnemeyi göze alamıyorlardı. Fakat içlerinde daha bilge olanlar gördükleri bu uzak kentin Kutlu Diyar Valinor değil, Ölmez Toprakların en doğudaki unsurunu teşkil eden Eressëa'nın sahillerine kurulmuş Eldar limanı Avallónë olduğunun farkındaydı...

Valar'ın Yasağı yüzünden Dúnedain'in o günlerde yaptığı deniz seyahatleri asla batı yönünde gerçekleşmeyip kuzeyin karanlık diyarlarından güneyin sıcak memleketlerine ve güneyin de ötesinde uzanan Dipteki Karanlık'ın sınırlarına değin erişmekle birlikte sonuçta daima doğuya doğru oluyordu; hatta kimi zaman iç denizlere vardıkları ve Orta Dünya adı verilen anakaranın diğer yakasına geçip gemilerinin yüksek pruvasından doğudaki Sabahın Kapılarını seyrettikleri oluyordu.[1]

İkinci Çağ'ın başlangıcının üzerinden altı yüz sene geçtiğinde, Tar-Elendil'in hükümranlığı döneminde Kraliyet Donanması Amirali Vëantur, Orta Dünya kıyılarına yapılan ilk yolculuğu başarıyla gerçekleştirdi. Gemisi *Entulessë* (isminin anlamı "Geri Dönüş" idi) onun ustaca yönetiminin ve batıdan esen ilkbahar rüzgârlarının yardımıyla Mithlond'a ulaşabilmişti; sonraki yılın sonbahar aylarında ise ülkesine geri döndü. Ondan itibaren denizcilik, Númenor erkekleri arasında yürekliliklerini ve sebatlarını ispatlayabilecekleri başlıca girişim hâline gelecekti...[2]

***

Dünedain zaman zaman Büyük Toprakların Diyarların kıyılarına uğruyor ve Orta Dünya'nın terk edilmişliği ve perişanlığı karşısında merhamete geliyordu; Númenór'un Efendileri İnsanoğlunun Karanlık Yılları'nda kıtanın batı kıyılarına yeniden ayak bastığında o an için hiç kimse onların karşısında durmaya cüret edememişti. Çünkü o devrin büyük ölçüde Gölge'nin etkisi altında yaşam süren İnsan kavimleri zayıf düşmüş ve ödlek bir yaradılışa bürünmüş durumdaydı.[3]

Heybetli Númenor gemilerinin mürettebatları Orta Dünya ahalisi arasına silahsız girmekten uzunca bir süre çekinmeyecekti; her ne kadar gemilerinde hiç kimse tarafından sahiplenilmemiş ıssız sahillerde icabında odun kesmek ve gıda temin etmek üzere avlanmak için baltalar ve yaylar bulunsa da yöre halkını aramaya çıkacakları vakit bunları yanlarına almamaya özellikle dikkat ediyorlardı.[4]

> *Bitmemiş Öyküler*'e dahil ettiği uzunca bir notta Christopher Tolkien babasınca kaleme alınmış olup "Númenórlular ile o sıralar Eriador bölgesinde yaşam sürmekte olan İnsanlar arasında vuku bulan ilk karşılaşmaya dair bir anlatı" niteliği taşıyan "bir geç dönem dilbilimsel makaleye" yer verir:

Atani'den [Edain veya İnsanlara Quenya dilinde verilen isim] geriye kalanların yeni bir hayat kurma ümidiyle Númenor'a yelken açışından altı yüz sene sonra batı ufkundan çıkagelen bir gemi ilk defa Orta Dünya kıyılarına varmış ve Lhûn Körfezi'nin sularına girmişti. Bu geminin kaptanı ve tayfaları Gil-galad tarafından dostane bir şekilde karşılandı; Númenor'un Lindon yöresindeki Eldar kavmiyle kuracağı arkadaşlık ve ittifak da böylelikle başlamış oldu. Haber hızla yayılmış, Eriador bölgesinin İnsan ahalisini bir merak ve heyecan dalgası sarmıştı. Bahse konu topluluk Birinci Çağ süresince hayatını doğuda sürdürmüş olsa da "Batı Dağları'nın [diğer bir deyişle, Ered Luin] ötesindeki diyarlarda" cereyan eden korkunç savaşa dair söylentiler onlara dek ulaşmıştı; toplumlarının geleneklerle yüklü dağarcığında

bu olaya dair berrak bir anlatı muhafaza edilmemişti ve bahse konu hattın ötesinde yaşayan bütün İnsanların ya muazzam lav patlamalarında ya da karaya sökün eden dev dalgalar altında can verdiğine inanıyorlardı. Yine de bahsi geçen insanların çoktan unutulup gitmiş devirlerde kendileriyle akraba olduğuna ilişkin bilgiler aralarında halen söylendiği için olsa gerek, Gil-galad'a mesajlar ileterek "Deniz'in bağrındaki ölümden kurtulup geri dönmüş" bu gemicilerle buluşabilmek için izin istemişlerdi. Böylece iki taraf Kule Tepeleri'nde bir araya geldi; Númenórlular ile düzenlenen bu buluşmaya sadece Eriador diyarından on iki insan katılmıştı ki halklarının büyük çoğunluğunun yeni gelenleri tekinsiz ölü ruhlar şeklinde görmesine bakılırsa bunların hayli gözü pek ve korkusuz kişiler olduğunu söylemek mümkündü. Ama gemicilerle nihayet karşılaştıklarında bir süre hayret ve sessizlik içinde kalakalmış olsalar da bu korkuyu hemen üzerlerinden silkip atmışlardı; zira kendi toplumları içinde görece iri kıyım ve haşmetli sayılan bu temsilcilere kıyasla denizden gelenler gerek endam gerekse giyim kuşam bakımından fani insanlardan ziyade elf efendilerini andırıyordu. Yine de aralarındaki kadim akrabalık bağından hiçbirinin şüphesi yoktu; gemiciler de Orta Dünyalı insanları hoşnut bir merakla süzüyordu çünkü geride bırakılmış olan insanların Morgoth'a karşı verilen savaşın son evrelerinde onun tarafından doğu diyarlarından çağrılmış kötücül insanların soyundan geldiği fikri hâkimdi Númenor'da. Oysaki şimdi karşılarında buldukları, Gölge'den arınmış çehreler ve kıyafetleriyle taşıdıkları silahları olmasa Númenor'da hiç yadırganmadan ve yabancı dahi sanılmadan gezinebilecek insanlardı. Sonra birden, o ilk sessizliğin ardından hem Númenórlular hem de Eriadorlu insanlar sanki uzun süredir ayrı kaldıkları dostları ve hemşerileriyle yeniden buluşmuş gibi, birbirlerini kendi dillerinde selamlamaya ve hâl hatır sormaya giriştiler. Başlangıçta bir nebze düş kırıklığına uğradıkları yalan değildi çünkü her iki taraf da karşısındakinin ne söylediğini anlayamıyordu; fakat birbirleri ile kaynaştıkça,

dillerinde onlara gayet tanıdık gelen beklenmedik ölçüde fazla müşterek sözcük bulunmakla kalmayıp dikkatlerini biraz daha yoğunlaştırmaları hâlinde daha da fazlasını çözebileceklerini ve temel konular hakkında basit cümleler eşliğinde az biraz duraklayarak da olsa sohbet edebildiklerini fark ettiler.[5]

Bunun akabinde [Orta Dünyalı insanların] arasına katılan Númenórlular onlara birçok şey öğretecekti.[6]

Dillerine çekidüzen vermelerini sağlamakla başladılar işe zira Orta Dünya insanlarının konuştuğu lisanlar bir vakitler Edain toplumunun ata yurdu sayılan topraklar haricindeki her yerde yabani bir kisveye bürünmüştü ve konuşurken ya kuşlarınkine benzer kaba çığlıklar atıyor ya da vahşi hayvanlar gibi hırıldıyorlardı.[7]

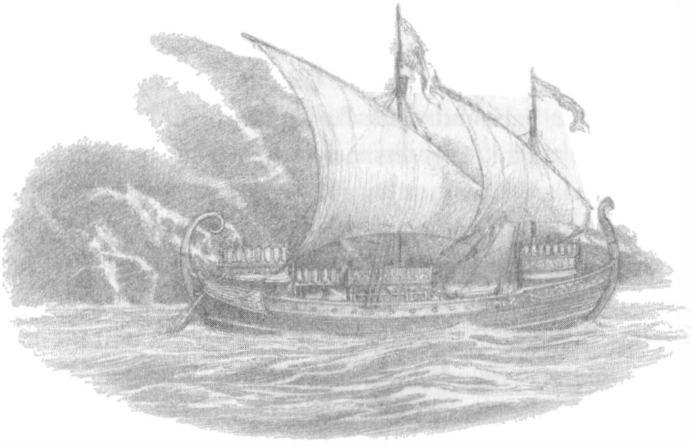
Mısır ve şarap ikram ettikleri bu insanları toprağı ekme ve tahıl öğütme gibi besinle ilgili konuların yanı sıra odunlar kesilerek tahta elde edilmesi ve taşın şekillendirilmesi gibi işlevsel alanlarda da eğiterek, hayatlarını düzene oturtulabilmeleri için onlara rehberlik ettiler – yaşamın kısa, neşenin ise az bulunur olduğu bu diyarlarda bunu yapmak ne denli mümkün olabilirse artık.

Böylece Orta Dünyalı insanlar bir ölçü rahata erdi, kıtanın batı kıyılarındaki, üzerinde tek bir ev bile bulunmayan ıssız alanlar yeni yerleşimcilerin akınına uğrarken, Morgoth'un artıklarının boyunduruğundan kendisini kurtaran insan kavimleri karanlıktan korkmamayı öğrendi. Uzun boylu Deniz-krallarının hatırasını daima yaşatacaklar ve onlar nihayet kendileriyle vedalaşarak o kıyılardan ayrıldığında onları tanrı addedip dönüşlerini dört gözle beklemeye koyulacaklardı; çünkü o devirlerde Númenórlular Orta Dünya sahillerinde uzun süre konaklamadığı gibi oralarda kendi yerleşkelerini kurmaya da lüzum görmüyordu. Deniz yolculuklarını hep doğu yönünde yapmaya mecburdular mecbur olmasına fakat gönülleri her daim batıya dönme özlemi içindeydi.[8]

> Tüm bu esnada Sauron sabırla beklemeyi ve uygun zamanın gelişini kollamayı sürdürmüştü.

Eldar'ın hareketlerini nefretle gözlüyor, gemileriyle zaman zaman Orta Dünya kıyılarını ziyarete gelen Númenórlu insanlardan çekiniyordu; öte yandan gerçek niyetini sır gibi saklamayı ve yüreğinin derinliklerini işgal eden karanlık tasarıları herkesten gizli şekilde kurgulamayı da ihmal etmiyordu.[9]





ALDARION'UN SEYAHATLERİ[1]

[Tar-Elendil'in oğlu Meneldur'un evli olduğu] kadın Almarian adında eşi bulunmaz güzellikte biriydi. Kendisi Tar-Elendil dönemindeki Kraliyet Donanması Amirali Vëantur'un kızıydı aynı zamanda; gemilere ve denize ülkesindeki kadınların çoğundan daha fazla sevgi ve ilgi duyuyor idiyse de onun oğlu, Meneldur'dan ziyade dedesi Vëantur'a çekecekti.

Meneldur ile Almarian'ın oğulları Anardil [Güneşin Sevdalısı[2]] ilerleyen dönemde Tar-Aldarion adıyla Númenor Kralları silsilesindeki yerini alacaktı. Yaşça kendisinden daha küçük iki kız kardeşi vardı: Ailinel ve Almiel ki bunlar içinde abla olanı Hador Hanesi'nin soyundan gelen ve Meneldur ile yakın dostluk ilişkisi içindeki Hatholdir'in oğlu Orchaldor ile evlenecekti; Orchaldor ile Ailinel'in birlikteliğinden ise zaman içinde öyküde belirgin rol oynayacak Soronto dünyaya gelecekti.[3]

Çabucak büyüyüp gelişerek boylu poslu, yapılı ve gerek zihnen gerek bedenen dinç bir adama dönüşen ve annesi gibi altın sarısı saçlara sahip olan, tüm hikâyelerde anıldığı ismiyle Aldarion [Ağaçların Oğlu[4]], neşeli biri olmakla beraber babasından daha va-

kur tavırlıydı ve kendisini bildi bileli öz iradesine dayanarak hareket etmeyi ilke edinmişti. Denize öteden beri tutkundu ve aklı fikri gemi inşa etme sanatındaydı. Ülkesinin kuzey bölgelerinden pek hazzetmez, babasından izin kopardıkça Númenor'un birincil limanının yer aldığı, geniş tersaneleri ve hepsinden daha becerikli tersane ustalarıyla nam salmış Rómenna ve civarı başta olmak üzere denize kıyısı olan kesimlerde vakit geçirmekten hoşlanırdı. Aldarion'un sebatını sınava tabi tutmakla kalmayıp elleri kadar beynini de çalıştırmasını sağlayacak bir uğraş edinmiş olmasından dolayı büyük memnuniyet duyan babası yıllar yılı onu bu meşgaleden vazgeçirme yolunda hiçbir girişimde bulunmamıştı.

Aldarion annesinin babası Vëantur tarafından çokça seviliyor ve onun Rómenna'ya doğru uzanan halicin güney yakasındaki evinde sık vakit geçiriyordu. O evin pek çok küçük teknenin her daim yanaştığı kendisine özgü küçük bir iskelesi vardı çünkü Vëantur eğer ki bunu su üzerinde yapma imkânı varsa asla kara yoluyla seyahat etmezdi; bu sayede Aldarion çocukken orada kürek çekmeyi ve ilerleyen süreçte yelkenciliğin esaslarını öğrendi. Tam yetişkinlik evresine henüz varmamışken kalabalık bir tayfası olan koskoca bir gemiye kaptanlık edip onu bir limandan diğerine eriştirecek seviyeye ulaşmıştı.

Gün geldi Vëantur torununa şöyle seslendi: "Anardilya[5], ilkbahar yaklaşıyor ve onunla birlikte senin tam anlamıyla yetişkinliğe ereceğin yaş da (çünkü o yılın nisan ayında Aldarion yirmi beş yaşına basacaktı). Bu olayı layıkıyla kutlamak için bir yol düşündüm. Benim geride bıraktığım yılların sayısı kabul edersin ki çok fazla ve bundan böyle evimin rahatını ve Númenor'un iç açıcı sahillerini bırakıp da uzaklara eskisi kadar sık yelken açabileceğimi zannetmiyorum; ama son bir defa Büyük Deniz'in sularına açılarak kuzeyden ve doğudan esecek rüzgârları suratımda hissetmek arzusundayım. Bu yıl sen de bana katıl ve birlikte Mithlond'a gidip Orta Dünya'nın o yalçın mavi dağları ile Eldar halkının onların eteğinde boylu boyunca uzanan o yemyeşil yurdunu seyredelim. Tersaneci Círdan ve Kral Gil-galad sana sıcak bir karşılamada bulunacaktır. Babana bu dileğimden bahset bakalım cevabı ne olacak."

Aldarion bu teklifi babasına açıp ilkbaharın ilk elverişli rüzgârlarıyla beraber denize açılmak için ondan müsaade istediğinde, Meneldur bu konuya isteksizce yaklaşmıştı. Bu girişimin zihninin öngörebildiğinden çok daha fazlasına gebe olduğuna yönelik bir hisle âdeta buz kesmişti tüm benliği. Gelgelelim oğlunun yüzüne yansıyan ifadeden onun bu konuya ne denli hevesle yaklaştığını çıkardığından, sezgilerini onunla paylaşmaktan bilhassa kaçındı. "Yüreğin sana ne diyorsa öyle hareket et, *onya* [*oğlum*]," demekle yetindi. "Seni çok özleyeceğim gerçeğini saklamama lüzum yok; ama bineceğin gemiye Vëantur kaptanlık edecekse, Valar'ın da inayetiyle sağ salim geri döneceğin konusunda bir an olsun kuşku duymayacağım demektir. Ama sakın ola ki kendini Engin Diyarlar'ın büyüsüne kaptırma ve unutma ki gün gelecek sen bu Adanın Kralı ve de Atası olacaksın!"

Böylelikle İkinci Çağ'ın yedi yüz yirmi beşinci senesinin güneşli bir ilkbahar günü berrak bir gökyüzü ve ılık bir rüzgâr altında Númenor Kralının Vârisi'nin oğlu uzaklara yelken açtı; o gün henüz sona ermeden yurdunun geride yalnızca Meneltarma'nın günbatımının meydana getirdiği arka fon önünde karanlık bir parmak misali yükselen zirvesini bırakır şekilde pırıltılar saçarak denize gömüldüğünü görecekti.

Aldarion'un Orta Dünya'ya yaptığı tüm seferler hakkında kendi güncesini tuttuğu ve bunların çok sonraları tamamen yitip gidinceye dek Rómenna'da muhafaza edildiği söylenir. Círdan ve Gilgalad ile dostluk kuruşu ve bir yandan karşısına çıkan her manzara karşısında hayrete kapılarak Eriador'un batı illerine adım atıncaya dek Lindon'un iç kesimlerine keşif gezileri düzenleyişi haricinde ilk yolculuğuna ilişkin çok az bilgi mevcuttur. Yola çıkmasının üstünden iki yılı aşkın süre geçip de halen geri dönmeyince Meneldur iyiden iyiye huzursuzlanmaya başladı. Bu gecikmeye sebep olarak Círdan'dan gemi inşa sanatı ve gemiciliğin esaslarının yanı sıra denizin gazabı önünde bariyer teşkil edecek kuvvette duvarların nasıl inşa edileceğine dair olabildiğince fazla şey öğrenmeye yönelik hevesi gösterilir.

Númerrámar ("Batının Kanatları" anlamını taşımaktadır) adı verilen heybetli geminin yelkenlerinin altın rengi batan güneşin ışıkları altında kızıla çalarak denizin bağrından çıkıp gelişini görünce Rómenna ve Armenelos ahalisi coşkuya boğulmuştu. Yaz mevsimi bitmek üzereydi ve *Eruhantalë*[6] yaklaşmaktaydı. Onu Vëantur'un evinde karşıladığı vakit Meneldur'a oğlunun endamı öncekine oranla daha bir gelişmiş ve gözlerine çakmak çakmak bir parıltı yerleşmiş gibi gelmişti; fakat uzaklara dalıp gider olmuştu şimdi o gözler.

"Uzak memleketlere yaptığın artık hatıralarda yaşayacak olan seyahatlerde neler gördün, *onya*?"

Gecenin karanlığında dahi bakışlarını doğu ufkundan ayıramayan Aldarion bu soru karşısında önce sessiz kaldı. Neden sonra, âdeta kendi kendine konuşur gibi usulca şu cevabı verdi nihayet: "O zarif ve iyiliksever elf halkını mı anlatayım? Yoksa yemyeşil sahilleri mi? Tepesi bulutlar arasında kaybolan yalçın dağlardan mı bahsedeyim? Veyahut pus içinde uzanan, gölgeler içinde kalmış diyarlardan mı? Bilemiyorum hangisinden başlasam anlatmaya." Ansızın durdu ve o an Meneldur oğlunun aklından geçenleri tamamıyla dile dökmediğini idrak etti. Çünkü Aldarion Büyük Deniz'e ve pruvası dalgaların köpüğüne bulanarak güçlü rüzgârların itkisinin kanatlandırdığı gemisiyle ufukta hiçbir kara parçasının gözükmediği sulara bir başına aşıp bilinmez sahillere ve limanlara doğru savrulmaya sevdalanmıştı bir kere; bu tutku ve şevk ömrünün sonuna dek yüreğinden silinmeyecekti.

Vëantur bir daha Númenor'dan ayrılmadı; *Númerrámar*'ı ise Aldarion'a hediye etmişti. Dönüşünün üzerinden üç yıl geçmemişti ki Aldarion tekrar yola çıkmak için yalvardı ve izni koparıp Lindon'a yelken açtı. Uzak diyarlara yapacağı bu seferki yolculuk üç yıl sürecekti; onun tamamlanmasının akabinde vakit geçirmeksizin seferlerinin bir yenisini daha başlatmıştı ki bu defaki dört sene sürecekti çünkü denen o ki artık Mithlond kıyılarına varmak onu tatmin etmiyordu ve daha güneye uzanan sahilleri keşfe girişerek sırasıyla Baranduin, Gwathló ve Angren ırmaklarının denize döküldüğü yöreleri geride bırakıp Ras Morthil adı verilen karan-

lıklar içindeki burnu aşarak Belfalas Körfezi'nin sularına erişmek ve böylelikle halen Nandor Elflerinin yaşamakta olduğu Amroth diyarının dağlarını görmek arzusundaydı.[7]

Ömrünün otuz dokuzuncu senesinde Aldarion beraberinde Gil-galad'ın babasına gönderdiği armağanlarla Númenor'a döndü; çünkü ertesi sene, çoktandır öngörüldüğü gibi, Tar-Elendil Asa'yı oğluna devredecek ve Tar-Meneldur kral olacaktı. Bunu izleyen süreçte Aldarion arzularına bir müddet gem vurdu ve babasının gönlünü hoş etmek için bir süre evden ayrılmadı; bu süreyi gemi yapım zanaatına ilişkin Círdan'dan öğrendiği bilgileri kendi fikirleri sonucu ulaştığı yeni tasarımları da bunlara ekleyerek işleme koymakla ve her daim daha büyük tekneler inşa etme hevesinde olduğundan adamlarını bu uğurda işe koşarak adadaki mevcut limanları ve rıhtımları tahkim etmekle değerlendirecekti.

> Aldarion'un adaya dönüşünü izleyen sene Tar-Elendil hükümranlık asasını oğlu –Aldarion'un babası– Meneldur'a devretmişti.



740 – NÚMENOR'UN KRALLARI VE KRALİÇELERİ V: Tar-Meneldur

Doğumu: İkinci Çağ 543
Ölümü: İkinci Çağ 942 (399 yaşındayken)
Hükümranlık Dönemi: İkinci Çağ 740-883 (143 sene)

[Meneldur, Tar-Elendil'in üçüncü çocuğuydu] çünkü Silmariën ve Isilmë adlarını taşıyan iki kız kardeşi vardı. Bunlardan yaşça daha büyük olanı Andúnië yöresinden Elatan ile evlenecek ve bu çiftin gün gelip de Andúnië Efendisi olan oğulları Valandil çok daha sonraki devirlerde Orta Dünya'da hüküm sürecek Gondor ve Arnor Kralları soyunun kökenini teşkil edecekti.[8]

Doğduğunda kendisine verilen isim İrimon olmakla beraber "yıldızlarla ilgili her şeye tutkunluk derecesinde meraklı olduğundan" Quenya dilinde *menel* ("semalar") ve *–(n)dur* ("hizmetkâr") hecelerinin birleştirilmesiyle elde edilen Meneldur ismini alacaktı.[9]

Kibirden uzak, munis karakterli[10] biri olan Meneldur'un başlıca uğraşı bedensel çabadan ziyade zihin yormayı gerektiren işlerdi. Númenor diyarını ve onunla ilgili her şeyi gönülden seviyordu ama ülkesini çevreleyen denize karşı pek bir ilgisi yoktu; çünkü onun zihni Orta Dünya'nın da ötesindeki yerlere odaklıydı: Yıldızlar ve gökyüzü idi onun esas sevdası. Eldar ve Edain halklarının kültürel dağarcığı içinden Eä[11] ile ve Arda Krallığı'nın[12] çevresinde uzanan derin denizler ile ilgili toparlayabildiği her türlü bilgiyi uzun uzadıya inceliyordu ve en önde gelen merakı yıldızları izlemekti. Havanın geri kalan tüm yörelerden daha berrak olduğu Forostar (adanın en kuzeydeki bölgesi) topraklarında inşa ettirdiği kuleden gökyüzüne bakıyor ve semadaki ışığın hareketlerini gözlemliyordu.[13]

Meneldur, Asa'yı devraldığında mecburiyet gereği Forostar'dan ayrıldı ve devamlı olarak Kralların Armenelos'taki büyük malikânesinde yaşamaya başladı. Gökyüzüne dair bilgilerini geliştirebilme olanağı bulduğu günlerin daima özlemini çekecek olsa da hükümranlığı süresince iyi ve bilge bir kral olarak kendisini ispatlayacaktı.



750 – EREGION'UN NOLDOR TARAFINDAN KURULUŞU.

Galadriel tıpkı Melkor'un [Morgoth][1] esaret altında tutulduğu o kadim dönemlerdeki gibi bir kez daha Sauron'un kaçmayıp geride kaldığını zamanla fark edecekti. Daha doğru bir ifadeyle, Sauron henüz tek bir isimle anılmadığı ve eylemlerinin Melkor'un en başta gelen hizmetkârı konumunda bulunmuş tek bir kötücül ruhun uygulamaya koyduğu tasarılar olduğu idrak edilemediği için, yeryüzünde kötülüğün davasını güden habis bir kudret olduğu ve hareketlerini doğunun, Eriador'un ve Dumanlı Dağlar'ın da ötesindeki uzak kesimlerini merkez alarak yürüttüğü tahmininde bulunmakla yetinmişti.

Bunun üzerine Celeborn ile Galadriel İkinci Çağ'ın yedi yüzüncü yılı sularında doğuya doğru yola çıktılar ve Eregion'a varıp Noldor halkının o yöredeki (tek olmamakla beraber hepsinden önce gelen) yerleşkesini kurdular.[2] Galadriel'in burayı seçmiş olmasının nedeni Khazad-dûm (Moria) Cüceleri ile olan tanışıklığıydı belki de. Cüceler bir zamanlar en eski yerleşkelerinden Nogrod ile

Belegost'un yer aldığı Ered Lindon'un doğu yakasında – Nenuial'a pek de uzak olmayan bu dolaylarda öteden beridir öyle ya da böyle varlığını sürdürmüştü; fakat güçlerini büyük ölçüde Khazad-dûm'a kaydırmış bulunuyorlardı. Celeborn (Lothlórien'deki karşılaşmalarında Gimli'ye karşı da sergilemiş olduğu üzere) hiçbir cüce kavminden hazzetmezdi ve Doriath'ın yıkıma uğramasında oynadıkları rolden ötürü onları asla affetmemişti; oysaki söz konusu saldırıda yalnızca Nogrod ordusu hazır bulunmuştu ve o da Sarn Athrad'da meydana gelen muharebede ortadan kaldırılmıştı. Belegost Cüceleri ise başlarına açılan bu beladan dolayı umutsuzluğa ve korkuya kapılmış, bu da onların doğudaki Khazad-dûm'a göç ediş sürecini hızlandırmıştı. Buradan hareketle Moria Cücelerinin Doriath'ın uğradığı yıkımda herhangi bir suçunun bulunmadığı ve elflere düşmanlık gütmediği varsayılabilirdi. Her hâlükârda Galadriel bu hususta Celeborn'a oranla daha ileri görüşlü bir tavır sergilemişti; baştan beridir Orta Dünya'nın Morgoth'un ardında bıraktığı "kötücül tortudan" ancak bir şekilde ve bir ölçüde onun karşısına dikilecek tüm halkların güç birliği yapması sayesinde kurtarılabileceğinin bilincindeydi. Aynı zamanda Cücelere bir kumandan gözüyle baktığında onlarda Orklara karşı savaşa sürülebilecek en üst düzeyinden cengâverler görüyordu. Dahası Galadriel bir Noldo idi ve bundan dolayıdır ki el emeği gerektiren zanaatlara olan tutkularından ve bu alandaki becerilerinden ötürü onlara içgüdüsel bir sempati, pek çok Eldar'ın paylaşmadığı derecede bir sempati besliyordu; cüceler "Aulë'nin Çocukları" idi ve Noldor'un geri kalanı gibi Galadriel de Valinor'dayken Aulë ile Yavanna'nın etkisi altında yetişmişti.[3]

Galadriel ve Celeborn'un beraberinde Noldor kavmine mensup... Turgon'un en önde gelen metal ustalarından olup Gondolin'den sağ olarak kurtulmayı başaranlar arasında bulunan... Celebrimbor adında bir de zanaatkâr vardı ki bu kişi maden ve cevher işlemeciliğine karşı "Cücelerinkini aratmayacak" bir ilgi duyuyordu; kısa süre içinde Eregion'daki zanaatkârların öncüsü hâline gelerek içlerinde en sıkı arkadaşlık bağı kurduğu Narvi başta olmak üzere

Khazad-dûm Cüceleri ile yakın ilişki içine girdi. Bu işbirliğinden hem Elfler hem de Cüceler büyük fayda sağlayacaktı: Böylelikle tek başlarına hareket etmeleri hâlinde erişecekleri azami seviyeye oranla Eregion çok daha kuvvetlenirken Khazad-dûm daha da güzelleşmişti.[4]

Eregion'un birincil şehri olacak Ost-in-Edhil'in ["Eldar'ın Kalesi"] inşası İkinci Çağ'ın 750. yılı civarında [Yılların Öyküsü'nde Eregion'un Noldor tarafından kuruluşu için belirtilenle aynı tarih] başladı.[5]

> 750 yılında Celebrimbor Eregion'da Elf zanaatkârların meydana getirdiği Gwaith-i-Mírdain, yani Mücevher Ustaları Topluluğu adı verilen bir cemiyet kurdu.[6]
>
> *Silmarillion*'da bu birliğin üyelerinin "kendi ırklarının, Fëanor'un bizzat ortaya koydukları haricinde o güne değin meydana getirdiği her şeyi gölgede bırakmalarını sağlayacak" bir ustalık sergilediği yazılmıştır; içlerinde yetenek bakımından başı çeken kişi ise Celebrimbor'du.[7]
>
> Celebrimbor ile ortaklaşa sergilediği ustalığın ürünleri Moria'da kendilerine bir yol aradıkları süreçte Yüzük Kardeşliği üyeleri tarafından keşfedilecek olan bir Cüce ustasıydı Narvi. Varlığı, nihayet gökte beliren ay ışınlarınca ve "yalnızca yıldızların ışığı ve ay ışığı altında görünür hâle gelmesini sağlayacak şekilde *ithildin* kullanılarak" yüzeyine kazınmış Durin'in Hanelerine ve Fëanor'a ait sembollerce açığa vurulan mühürlenip gizlenmiş kapılarla karşılaşan bu ekip "Kadim Zamanlar boyunca Orta Dünya'nın batı diyarlarında geçerli olmuş Elf dilindeki" şu notu hayretle okuyacaktı: "*Moria Diyarının Efendisi Durin'in Kapıları. Söyle, dost ve öyle gir içeri... Ben, Narvi, inşa ettim bu kapıları. Hollin diyarından Celebrimbor ise üzerlerindeki sembolleri çizdi.*"[8]
>
> Söz konusu işaretler ve yazıt, Gandalf'ın da şu izahatıyla desteklediği üzere, Khazad-dûm Cücelerinin vakti za-

manında ne denli üstün bir zanaatkârlık düzeyine erişmiş olduğunun göstergesiydi: "Moria'nın asıl zenginliği Cücelerin oyuncakları da denilebilecek olan altın ve değerli cevherlerle ölçülmezdi; emellerine ulaşmakta başvurdukları birincil yardımcıları olan demir madeniyle de değil. Bu türden şeylere, özellikle de demire burada bolca ulaştıkları doğruydu doğru olmasına; ama onları elde etmek için derin kazılar yapmalarına lüzum yoktu: İhtiyaç duydukları her şeyi ticaret ve takas yoluyla edinebiliyorlardı. Çünkü Moria-gümüşü veya bazılarınca yakıştırılan tabirle gerçek-gümüş yeryüzünde sadece burada çıkıyordu: Elf dilindeki ismiyle, *mithril*. Cüceler de bu madene yalnızca kendilerince bilinen ve kimseyle paylaşmadıkları bir isim takmışlardı elbet. O dönemler altından on kat değerliydi, şimdi ise ona değer biçilemez; çünkü yerin yüzeyinde ondan çok az kaldı ve Orklar dahi daha fazlasına erişmek için burada kazı yapmayı göze alamıyor...

"*Mithril!* Herkes onu arzu eder. Bakır gibi dövülebilir, cam gibi cilalanabilir; Cüceler onu işleyerek hafif olmasına hafif ama tavlanmış çelikten daha dirençli bir çeşit metal elde ederler. Güzelliği ilk bakışta sıradan gümüşünkinden farksızdır; gelgelelim onun aksine mithril madeninin güzelliği matlaşma veya kararma ile asla körelmez. Elfler onu el üstünde tutarlar ve ona yükledikleri daha pek çok işlevin yanı sıra ondan *ithildin*, yani yıldızay yapımında faydalanırlar."[9]



ALDARION VE ERENDIS[1]

[Númenor'un beşinci kralı Tar-Meneldur'un oğlu Aldarion bir kez daha "deniz özlemine" tutulmuştu] ve bunun üzerine Númenor'dan uzaklara tekrar tekrar yelken açtı; zihnini tek bir gemi ile başarılamayacak ölçüde geniş çaplı tasarılara odaklamıştı şimdi. Bu uğurda sonradan büyük şöhret kazanacak olan Gözüpekler Loncası'nı kurdu; bu cemiyete adadaki en dayanıklı ve hevesli denizciler katılırken Aldarion'a Büyük Kaptan diye hitap eden genç adamlar bu birliğe iştirak etme talebiyle en iç kesimlere değin Númenor'un her yerinden akın akın geliyordu. O tarihlerde Armenelos'ta ayağı denizden kopuk hâlde yaşamak istemediğinden kendisi için barınak işlevi görecek bir gemi inşa ettirmişti; bu doğrultuda *Eämbar* ["Deniz Barınağı"[2]] ismini taktığı bu gemi zaman zaman Númenor'un bir limanından diğerine seyahat etmekte ona yarar sağlamakla beraber çoğunlukla Tol Uinen açıklarında demir atmış hâlde beklerdi: Denizlerin Hanımı Uinen tarafından Rómenna önündeki körfeze yerleştirilmiş bulunan küçük bir adaydı burası.[3] *Eämbar* Gözüpekler Loncası üyelerinin ikamet ettiği ve faaliyetlerini yürüttüğü yerdi aynı zamanda. Yaptıkları

büyük yolculuklarla ilgili kayıtlar da yine burada tutulurdu[4]; çünkü Tar-Meneldur oğlunun tasarılarına sıcak bakmıyordu ve böyle yapmakla başka başka memleketler üzerinde hâkimiyet kurma tutkusuna kapılıp geleceğe dair huzursuzluk tohumları ektiği düşüncesiyle, onun yolculuklarıyla ilgili anlatacaklarını dinlemeye yanaşmıyordu.

Bu süreçte babası ile arası soğuyan Aldarion arzularını ve tasarılarını ona açık etmekten kaçınır oldu; öte yandan Kraliçe Almarian tüm girişimlerinde oğluna tam destek veriyordu ve Meneldur biraz da bundan dolayı olayları akışına bırakmaya mecbur kaldı. Nitekim Gözüpeklerin sayısı arttığı gibi halkın gözündeki itibarı da yükseldikçe yükseliyordu ve kendilerine Uinen'in sevdalıları anlamında *Uinendili* demeye başlamışlardı; hâl böyleyken başlarındaki Kaptan azarlanıp sindirilecek veya emellerinden caydırılacak aşamayı çoktan geride bırakmıştı. O günlerde Númenórluların gemileri, en nihayet pek çok yolcu ve yüklü miktarda kargo taşıyarak uzun mesafeli yolculuklar yapabilecekleri raddeye varıncaya dek her defasında öncekine oranla daha heybetli bir ölçekte tasarlanıp inşa ediliyordu; Aldarion Númenor'dan sıklıkla ayrılmaya ve her yelken açışında uzaklarda hayli uzun zaman geçirmeye başlamıştı. Tar-Meneldur oğlunun tasarılarına hepten karşıydı ve Númenor'da gemi inşa edilmek üzere ağaç kesimine yasak getirmişti; gelgelelim bu hamle Aldarion'un ihtiyaç duyduğu odunları Orta Dünya kıyılarındaki ormanlardan temin etme ve gemilerin onarımı için o sahillerde güvenli bir liman inşa etme fikrine kapılmasına yol açmaktan öte bir sonuç doğurmadı. Kıyı şeridi boyunca yaptığı seyahatlerde o diyarı boydan boya kaplayan ulu ormanların görüntüsü onu daima hayran bırakmıştı; Númenórluların Gwathir, yani Gölge Nehri adını verdiği ırmağın ağzına isminin karşılığı Yeni Liman olan Vinyalondë'yi inşa ettirdi.[5]

İkinci Çağ'ın başlamasından bu yana yaklaşık sekiz yüz sene geçmişken Tar-Meneldur oğluna Númenor'da kalması ve doğuya yaptığı yolculukları bir süreliğine askıya alması buyruğunu verdi; çünkü geçmiş Kralların kendi Vârislerine bunu yaptıkları yaşa gelmiş olan oğlu Aldarion'u Kral Vârisi ilan etme arzusundaydı.



Böylece Meneldur ile oğlu uzlaşmaya vardılar ve aralarında bir dönem barış hüküm sürdü; yüz yaşına bastığında Aldarion coşkulu şenlikler eşliğinde Hanedanın Vârisi ilan edilirken babası ona Númenor Gemilerinin ve Limanlarının Efendisi unvanını ve bu unvanın sunduğu tüm yetkileri verdi. Armenelos'ta yapılan şeniğe Ada'nın batısında yaşam süren Beregar isimli biri ve kızı Erendis de katılmıştı. Kraliçe Almarian bu kızın Númenor'da bir eşine daha nadiren rastlanan güzelliği karşısında etkilenmişti; çünkü Beregar'ın ailesinin kökeni Elros'un kraliyet soyundan olmamakla birlikte kadim Bëor Hanesi'ne dayanmaktaydı ve soyuna has berrak gri gözlere sahip Erendis koyu renk saçları ve zarif yapısıyla tüm dikkatleri üzerine çekiyordu.[6] Erendis de Aldarion'u at sırtında yanından geçerken görme olanağı bulmuş ve onun heybeti ve yakışıklılığı karşısında gözü başka şey görmez olmuştu. Sonrasında Erendis Kraliçe'nin nedimeleri arasına alındı ve Kral'ın da takdirini kazandı; gelgelelim gelecekte Númenor'da kereste tedarikinde sorun çıkmamasını temin etme gayesiyle kendisini adadaki ormanların bakımına vermiş olan Aldarion'u pek sık göremiyordu. Gözüpekler Loncası'nın sabırsızlanmaya başlaması uzun sürmeyecekti çünkü daha alt seviyedeki kumandanların gözetimi altında daha kısa süreli ve daha nadir gerçekleşen seyahatlerle yetinmekten usanmışlardı; böylelikle Kralın Vârisi ilan edilişinin üzerinden altı yıl geçtiğinde Aldarion yeniden Orta Dünya sahillerine yelken açma kararı aldı. Babasının Númenor'dan bir yere ayrılmayıp kendisine bir eş bulması yönündeki telkinlerine kulak asmamış olduğu için bu sefere çıkarken Kral ona hayli gücenerek zorlukla izin vermişti; sonuçta aynı yılın ilkbahar mevsimi başlarken denize yelken açtı. Annesi ile vedalaşmaya geldiğinde Kraliçe'nin avanesi arasında Erendis'i fark etmekten de geri kalmayacaktı ama; güzelliği karşısında büyülenmekle kalmayıp kızın iradesinde saklı olan kudreti de sezinlemişti.

Derken şöyle seslendi Almarian ona: "Yine bizi bırakıp gitmek zorunda mısın, Almarion, oğlum? Seni fani diyarların şu en güzelinde kalmaya ikna etmenin bir yolu yok mudur?"

"Şimdilik mümkün değil bu," diye yanıtladı oğlu; "ancak

Armenelos'ta bir erkeğin başka bir yerde, Eldar'ın diyarlarında bile bulamayacağı güzellikte şeyler bulunduğuna şüphem yok. Gel gör ki biz denizciler devamlı bir ikilem içinde yaşam süren, kendi kendisiyle çatışma hâlinde kişileriz; bu bağlamda Deniz'e olan özlemimin beni rahat bırakmamasını anlayışla karşılayacaksınızdır."

Erendis bu sözlerin onun da duyması için mahsusen söylendiğinin farkındaydı; o andan itibaren pek bir ümidi olmasa da yüreği tamamen Aldarion'a bağlanacaktı. O tarihlerde kraliyet ailesine mensup birinin, hatta bizzat Kralın Vârisi'nin bile sadece Elros Tar-Minyatur'un soyundan gelen birini eş olarak alması yönünde ne yasalar ne de gelenekler uyarınca bir zorunluluk vardı; fakat Erendis, Aldarion'u kendisi için fazla görüyordu. Yine de o dönemden itibaren başka hiçbir erkeğe alıcı gözle bakmadı ve taliplilerinin hepsini geri çevirdi.

Aldarion beraberinde kallavi bir gümüş ve altın yükü ile geri dönünceye dek aradan yedi sene geçmişti; seyahati ve bu süreçte başından geçenlerle ilgili ayrıntıları hevesle aktarmak için soluğu babasının yanında aldı. Fakat o daha anlatmaya başlayamadan Meneldur şu sözler eşliğinde lafı ağzına tıkacaktı: "Karanlık Diyarlar'dan haberler veya hediyeler alacağıma seni daima yanımda görmeyi yeğlerim. Tüccarların ve kâşiflerin meşgalesidir bu tür işler, Kraliyet Vârisi'nin değil. Başka şeyler de ihtiyacımızı fazlasıyla karşılarken daha da fazla gümüş ve altın kibrimizi katlamaktan başka neye yarar? Kral'ın evinin gereksinimi, bir gün başına geçip yöneteceği bu diyarı ve onun üzerinde yaşayan halkı tanıyıp seven bir adamdır."

"Ömrüm boyunca halktan kişilerin arasında zaman geçirip onları yeterince tanımadım mı zaten?" dedi Aldarion. "Vakti gelince onları dilediğimce yönetip onlara liderlik edebilirim."

"Bütün bir halktan ziyade seninle aynı düşünce yapısına sahip bir avuç kişi desen daha doğru olur," şeklinde geldi Kral'ın buna yanıtı. "Númenor'da sayıca erkeklerden hiç de geride kalmayan kadınlarımız da var; gerçekten de dilediğince yönettiğine hiç kuşku duymadığım annen haricinde onların hangisini tanıyorsun? Oysaki günün birinde onlar arasından kendine bir eş seçmen gerekecek."

"Günün birinde!" diye çıkıştı Aldarion. "Ama gereğinden önce değil; eğer ki birisi beni evlenmeye zorlarsa, bunu gereğinden sonraya ertelemekten de geri durmam. Benim için aciliyeti daha fazla olan meseleler var, aklım tamamen onlarla meşgul. 'Bir denizci karısının yaşamı ruhsuzdur'; tek bir amacı olan ve hiçbir kıyıya bağımlı olmayan denizci ise daima daha ileri gider ve denizle cebelleşmeyi daha iyi öğrenir."

"Daha ileri gider gitmesine fakat bundan bir fayda göremez," dedi Meneldur. "Hem 'denizle cebelleşmek' diye bir şey söz konusu olamaz, Aldarion, oğlum. Edain'in burada Batının Efendilerinin kanadı altında yaşam sürdüğünü, Uinen'in bize hoşgörülü davrandığını, Ossë'nin gazabına sırf bize zarar gelmesin diye gem vurulduğunu unuttun mu yoksa? Gemilerimiz koruma altında ve bizimkinden başka eller onlara kumanda etmekte. O yüzden sakın ola ki kibre kapılma, aksi hâlde bize gösterilen bu lütuf üzerimizden yavaş yavaş çekilebilir; bu lütuf kendisini tanımadık sahillerdeki kayalıklara vurmak veya karanlık diyarlardaki kavimlerle ilişki kurmak suretiyle lüzumsuz yere riske girenleri ilelebet koruyup gözetir de zannetme."

"Gemilerimizi koruyup gözetmenin âlemi nedir o hâlde," diye sordu Aldarion, "eğer ki onları hiçbir sahile sürmeyeceksek ya da daha önce görülmemiş şeyleri arayışa çıkmayacaksak?"

Bu konuşmanın ardından babasıyla bu türden meseleler üzerine münakaşaya girmemeye özen gösterdi ve vaktini daha ziyade gemisi *Eämbar*'da Gözüpekler ile kafa kafaya verip görüş alışverişinde bulunmakla ve o güne dek tanık olunmamış büyüklükte bir geminin inşasını planlamakla geçirdi: *Palarran* ismi verilecekti bu gemiye, yani Uzakların Gezgini. Artık Erendis ile de daha sık bir araya geliyorlardı (Kraliçe'nin de bunu tezgâhlamakta hatırı sayılır payı vardı elbet); bu buluşmalardan haberdar olan Kral huzursuzluğa kapıldıysa da bundan içten içe memnun olmadığı da söylenemezdi. "Aldarion'un şu tutkusunu tedavi etmek daha yerinde olur," diyordu babası, "herhangi bir kadının kalbini fethetmeden önce." "Eğer ki bu iş aşk ile olmayacaksa daha başka nasıl tedavi edilebilir ki?" sorusuyla karşılık verdi buna Kraliçe. "Erendis he-

nüz çok genç," dedi Meneldur. Bu defa şöyle cevap verdi Almarian: "Erendis'in ailesi Elros'un soyundan gelenlere tanınmış olan normalden daha uzun bir ömür sürme ayrıcalığından mahrum; hem kızın kalbi çoktan fethedilmiş durumda."

Haşmetli gemi *Palarran*'ın inşası tamamlandığında Aldarion tekrar yolculuk hazırlıklarına girişti. Bu gelişme karşısında Meneldur bu defa gazaba gelmiş, Kral olmanın verdiği yetkiye dayanarak oğlunu adada kalmaya mecbur kılmaktan ancak Kraliçe'nin ikna kabiliyeti sayesinde vazgeçirilebilmişti. Bu noktada ne zaman ki bir gemi Orta Dünya'ya doğru Númenor'dan Büyük Deniz'e açılacak olsa bir kadının –ki bu kişi çoğunlukla o geminin kaptanının akrabaları içinden seçilirdi– geminin pruvasına kazasız belasız gidip dönme dileğinin ifadesi olarak Sağlıcakla Dönüşün Yeşil Dalını yerleştirmesi geleneğine değinmeden geçilmemeli; Ossë ve Uinen ile aralarındaki dostluğun göstergesi olarak aynı örneği kendi gemilerinde de uyguladıklarını belirten Eldar tarafından ilkin Númenórlulara verilmişti, ismi "Daimi-yaz" anlamına gelen *oiolairë*[7] ağacından kesilirdi bu dal. Bu dalın hoş bir koku yayan parlak yaprakları hiçbir mevsim dökülmezdi; hatta deniz havası aldı mı daha da canlı bir hâle bürünürdü. Gelgelelim Meneldur, kendi iradesini hiçe sayarak hareket edişinden ötürü iyi dileklerini oğlundan esirgediğini duyurmuş ve Kraliçe ile Aldarion'un kız kardeşlerine *oiolairë* dalını *Palarran*'ın demirlediği Rómenna'daki limana götürmelerini yasaklamıştı; bunu haber alan Aldarion ise şöyle demişti: "Varsın babamın hayırduasını veya dalı almadan gitmem gereksin, ben yine de gideceğim."

Bunun üzerine Kraliçe hüzne kapıldı; fakat Erendis onu şu sözlerle avutacaktı: "*Tarinya* [Kraliçe] eğer siz Elf ağacından bir dal keserseniz ben onu limana götürürüm, tabii izniniz olursa; çünkü Kral bunu benim yapmamı yasaklamış değil."

Kaptan'ın bu şekilde yelken açması denizcilerin gözünde kötüye işaretti. Fakat tüm hazırlıklar tamamlanıp da tayfa demir almaya hazırlandığı sırada ortasında ufacık kaldığı bu koca limanın o gürültülü koşturmacasından ve martıların çığlıklarından haz alır

bir hâlde Erendis çıkageldi. Aldarion onu şaşkınlık ve coşkuyla karşılarken şöyle dedi kız: "Size Sağlıcakla Dönüş Dalı'nı getirdim, Efendi Aldarion: Kraliçe'nin şans dilekleri eşliğinde." "Kraliçe gönderdi bunu demek, öyle mi?" derken Aldarion'un çehresindeki aydınlık birden kaybolmuş, üzerine bir burukluk çökmüştü. "Evet, efendim," dedi kız; "ama kendisinden bunu benim getirmeme izin vermesini rica ettim. Olabildiğince çabuk ve sağlıcakla geri dönüşünüzü bekleyecekler arasında yakın akrabanız olmayan başkalarının da bulunduğunu bilesiniz diye."

Bu sözleri duyan Aldarion'un bakışlarında ilk defa olmak üzere Erendis'e karşı aşk okunuyordu; *Palarran* ağır ağır denize açıldığı sırada geminin kıç tarafında dikilip gitgide uzaklaşan kıyıya uzun uzun bakacaktı. Bu defa her zamankinden çabuk geri döndüğü ve seferini normalde planladığından daha kısa tuttuğu anlatılır; dönüşte Kraliçe'ye ve hanesindeki diğer kadınlara verilmek üzere çeşitli armağanlar getirmişti ama içlerinde en kıymetlisi, Erendis'e takdim ettiği elmastı. Kral ile oğlunun bu defaki karşılaşması son derece soğuk bir havada gerçekleşmişti; böylesi bir hediyenin evlilik nişanesi olmaması hâlinde Kralın Vârisi unvanına sahip bir kişi tarafından sunulmak için uygun kaçmayacağını söyleyerek onu azarlayan Meneldur oğlundan beslediği niyeti açıkça ortaya koyması talebinde bulunmuştu.

"Minnet göstergesi olarak getirdim o hediyeyi," dedi oğlu, "diğer pek çoklarının soğuk yürekleri arasında bana sıcaklık hissi veren yegâne yüreği ödüllendirmek için."

"Bazı yüreklerin soğuk oluşu geliş ve gidiş esnasında başka yürekleri ısıtmak zorunda kalmamak içindir belki," dedi Meneldur; sonrasında bunu yaparken her ne kadar Erendis'in adını anmaktan kaçındıysa da Aldarion'u evlilik fikrini ciddiyetle değerlendirmesi konusunda bir kez daha sıkıştırdı. Aldarion ise bu meselenin bahsinin açılmasına bile dayanamıyordu çünkü çevresindekiler bir konuyla ilgili kendisini bunalttıkça söz konusu fikre daima ve her bakımdan karşı çıkma eğilimindeydi; nitekim Erendis'e karşı olan tavrını katılaştırarak Númenor'dan ayrılıp tasarılarını Vinyalondë merkezli yürütme kararına vardı. Karada geçirilecek bir yaşam ona

can sıkıcı geliyordu, oysaki gemideyken kimsenin iradesine uymak zorunda değildi ve beraberindeki Gözüpekler, Büyük Kaptan şeklinde niteledikleri liderlerine sevgi ve hayranlık duymaktaydı. Şimdi ise Meneldur onun adadan ayrılmasını yasaklamıştı; yine de Kral'ın emrini hiçe sayan Aldarion kış henüz tamamen sona ermemişken Gözüpeklerin büyük kısmını da yanına alarak yedi gemiden oluşan bir filo ile yelken açıp ada sahillerini terk etti. Kraliçe, Meneldur'un gazabını üzerine çekecek bir hamlede bulunmayı göze alamamıştı; fakat pelerinlere sarınıp başına kapüşon geçirerek kimliğini gizleyen bir kadın geceleyin yeşil dal ile çıkagelecek ve "Batıdiyarların Hanımı (Erendis'e böyle deniyordu) gönderdi bunu size," sözleri eşliğinde onu Aldarion'un ellerine teslim ettikten sonra geldiği gibi ansızın karanlığa karışıp gözden kaybolacaktı.

Aldarion'un böyle bir tavır sergileyerek kendisine karşı alenen isyan etmiş olması karşısında Kral ona verilmiş olan Númenor Gemilerinin ve Limanlarının Efendisi unvanını geri aldı; Gözüpekler Loncası'nın Eâmbar'dan yürüttüğü faaliyetlere son verdi, Rómenna'daki tersaneleri kapattırdı ve gemi yapımı için ağaç kesilmesini yasakladı. Aradan beş yıl geçti; Aldarion dönerken bu defa yanında dokuz gemi vardı çünkü geçen zaman zarfında Vinyalondë'de inşa edilen iki gemi daha eklenmişti filosuna ve bunların ambarlarına Orta Dünya sahillerinden kesilme üstün nitelikli keresteler istiflenmişti. Yokluğunda yapılanları öğrenince gazaba gelme sırası bu kez Aldarion'daydı; şöyle sitem etti babasına: "Eğer ki ben Númenor'da istenmiyorsam, burada dilediğim çalışmaları yürütebileceğim bir ortam bulamayacaksam ve bu limanlarda gemilerimi onaramayacaksam, o hâlde yeniden gideceğim ve bu çok yakında olacak; hemen ayrılmıyorsam bunun nedeni gelirken yakalandığımız sert rüzgârların bizi hayli hırpalamış olması[8] ve biraz dinlenip tazelenmeye ihtiyaç duyuşumuzdur. Kral'ın oğlunun kendisine içlerinden eş seçmek için kadınların suratlarını incelemek dışında yapacak işi olmamalı mı yani? Odunculuk işini ele almış bulunuyorum ve bunun gereğini büyük bir dikkatle yerine getiriyorum; benim devrim sona erinceye dek Númenor'da senin

hükümranlık devrende olduğundan katbekat fazla kereste istiflenmiş olacak." Boşa konuşmadığını kanıtlayan Aldarion aynı yıl Gözüpeklerin en yamanları eşliğinde üç gemilik bir filoyla bu kez ne hayırduası ne de iyi dilek dalı ile uğurlanarak adadan ayrıldı; çünkü Meneldur kendi hanesine ve Gözüpeklerinkilere mensup tüm kadınlara yasak getirmiş ve Rómenna'yı çepeçevre gözetim altına aldırmıştı.

Bu yeni seyahatte Aldarion o kadar uzun süre adadan uzak kaldı ki ahali onun akıbeti hakkında endişeye kapıldı; o güne dek Númenor gemilerine bir halel gelmesini engelleyen Valar'ın bu lütfunun halen geçerli olduğunu bilmesine rağmen Meneldur'un kendisi de huzursuzdu.[9] Sevdiceği adadan ayrılalı beri on yıl geçince Erendis'in ümitleri nihayet tükendi ve kendini Aldarion'un bu defa feci bir sona uğradığına ya da Orta Dünya'ya yerleşme kararı aldığına inandırmakla kalmayıp taliplilerinin bezdirici ısrarlarından kurtulabilmek amacıyla Kraliçe'den izin alıp Armenelos'a veda ederek baba ocağına, yani Batıdiyarları'ndaki yakınlarının yanına döndü. Aradan dört yıl daha geçmişti ki beraberindeki gemiler denizle cebelleşmekten ötürü yıpranıp harap olmuş bir vaziyette nihayet geri döndü Aldarion. İlkin Vinyalondë Limanı'na yelken açmış, ardından sahil şeridi boyunca güneye yönelerek Númenor teknelerinin o güne dek uğradığı en ırak kıyıların da ötesine uzanacak çapta bir sefer düzenlemişti; gelgelelim burnunu bu defa kuzeye vererek yaptığı dönüş yolculuğu sırasında şiddetli ters rüzgârlarla ve muazzam fırtınalarla boğuşmak zorunda kalmış ve Harad açıklarında batmaktan kıl payı kurtulduğunda, Vinyalondë'yi öfkeyle kabaran denizin dalgalarınca tokatlanmış ve düşman diyarların halkları tarafından hırpalanmış buldu. Tüm bunlar yetmezmiş gibi, eve dönmek üzere Büyük Deniz'i aşma girişimleri üç kere batıdan esen kuvvetli rüzgârlar tarafından gerisingeri itilmek suretiyle kösteklenmiş ve hatta yıldırım düşmesi sonucu kendi gemisinin ana direği yıkılmıştı; derin sularda karşılaşılan bunca güçlüğe eşi görülmedik bir gayretle göğüs germiş, Númenor'un güvenli sahillerine zoru zoruna ulaşabilmişti. Aldarion'un dönüşü Meneldur'un yüreğini fazlasıyla ferahlat-

mıştı; yine de kralına ve babasına karşı isyan etmiş ve böylelikle Valar'ın koruyuculuğunu elinin tersiyle iterek Ossë'nin gazabını sırf şahsına değil, şaşmaz bir bağlılıkla kendilerini onunla kader ortağı etmiş bulunan adamların üzerine de çekme riskine girmiş olmasından ötürü onu paylamaktan geri kalmayacaktı. Bu sayede Aldarion'un aklı bir nebze başına geldi ve onu affeden Meneldur oğluna Gemilerin ve Limanların Efendisi payesini iade etmekle kalmayıp Ormanların Hamisi payesini de sundu.

Yokluğunda Erendis'in Armenelos'tan ayrılmış olduğunu öğrenmek Aldarion'u kedere boğmuştu ama gururunu çiğneyip de bir türlü onu aramaya çıkamıyordu, kaldı ki ona evlenme teklif etmeye niyeti yoksa –ki halen kendisini birine bağımlı kılmak istemiyordu– böyle bir arayışa kalkışmaması hepsinin hayrınaydı. Uzun süren yokluğu sırasında bakımsız kalmışların tadilatına verdi kendini, ne de olsa yaklaşık yirmi sene adadan uzaktı; bu kapsamda başta Rómenna olmak üzere çeşitli yerlerde büyük çaplı rıhtım inşaatlarına da girişildi. Geçen zaman içinde bina yapımı ve daha bir sürü iş için çokça ağaç kesilmiş olduğunu fark etti fakat bunlar hesap kitap yapılmadan girişilmiş işlerdi ve kesilen ağaçlardan kalan boşluğu doldurmak üzere dikilmiş fidelerin sayısı yok denecek kadar azdı; adada halen ne miktarda ağaç olduğunu tespit etmek için Númenor'u bir baştan diğerine dolaşmaya girişti.

Yine böyle bir gün Batıdiyarlar'daki ormanlarda at sürdüğü sırada koyu renk saçları rüzgârla dalgalanan, boyun kısmında parlak bir mücevherle bağlanmış yeşil renkli bir pelerine bürülü esrarengiz bir kadın ilişti gözüne; Ada'nın o yörelerini zaman zaman ziyaret ettiği bilinen Eldar'dan biri sandı onu ilkin. Fakat kadın kendisine yaklaştıkça onun Erendis'ten başkası olmadığını, boynundaki mücevherin ise ona bizzat hediye ettiği elmas olduğunu anladı; işte o an, ona duyduğu sevgi ansızın yüreğinin derinliklerinden dışarı vurdu kendini ve geçip giden zamanı nasıl da boşa harcamakta olduğunu idrak etti. Onu görünce benzi solan Erendis atını tırısa kaldırıp oradan uzaklaşmaya yeltense de Aldarion daha hızlı davranıp şöyle seslenmişti ona: "Kendim o denli sık ve uzun süreli kaçmış olduğum için şimdi benden böyle kaçmanı fazlasıyla hak

ettim! Ama yalvarırım beni affet ve yanımda kal." Ardından beraberce at sürerek kızın babası Beregar'ın konağına vardılar ve orada Aldarion, Erendis ile evlenme arzusunu tüm ailenin huzurunda samimiyetle ortaya koydu; gerçi ailesinin gelenekleri ve yaşam tarzı itibarıyla evlilik çağına çoktan gelmiş olmasına karşın Erendis'ti bu defa çekimser kalan. Kızın ona duyduğu aşk körelmemişti, konuya böyle temkinli yaklaşmasının ardında herhangi bir hinlik yatıyor da değildi asla; ama ruhunun derinliklerinde duyumsuyordu ki Aldarion'u sahiplenmeye yönelik kendisi ile Deniz arasında yaşanacak muhtemel bir savaştan galip ayrılmasına olanak yoktu. Azla yetinecek biri değildi Erendis, öyle olacağına hepsini kaybetmeyi yeğlerdi; Deniz'den korktuğu ve pek sevdiği ağaçların kıyılmasına gerekçe teşkil ettiklerinden dolayı bütün gemilerden nefret ettiği için bu sevda uğruna Deniz'i ve gemileri mutlak surette mağlup etmesi gerekeceğinin, aksi hâlde kendisinin mutlak mağlubiyete uğrayarak saf dışı kalacağının bilincindeydi.

Fakat Aldarion, Erendis'in gönlünü çalma çabalarına ara vermedi ve kız nereye gitse kendisi de ona eşlik etti; bu süreçte limanlar ve tersanelerle ilgili işlerin yanı sıra Gözüpekler Loncası'nın meşgalelerini de bir kenara bırakmış, ağaç kesimine son verip onun yerine kendisini yeni ağaçların dikimine adamış, o an için farkına varmamakla beraber aradan uzun yıllar geçip de yaşlanınca geride bıraktığı hayata şöyle bir baktığında idrak edeceği gibi, bu dönemde kendisini ömrünün başka hiçbir evresinde olmadığı kadar huzurlu ve tatminkâr hissetmişti. En sonunda Erendis'i Ada'nın etrafında atacağı turda kendisine eşlik etmek üzere *Eämbar* ile yelken açmaya ikna edebilecekti; çünkü Aldarion Gözüpekler Loncası'nı kuralı beri tam yüz sene geçmişti ve bunun şerefine Númenor'un tüm limanlarında çeşitli şenlikler düzenlenecekti. Denize ve denizle ilgili her türlü şeye duyduğu hoşnutsuzluğu ve korkuyu bastıran Erendis bu teklife uymaya razı oldu; böylece Rómenna'dan yelken açıp Ada'nın batı yakasındaki Andúnië Limanı'na vardılar. Andúnië Efendisi ve aynı zamanda Aldarion'un yakın akrabası olan Valandil[10] orada görkemli bir kutlama tertip ettirmişti; ziyafet sofrasında Erendis'e Uinen'in Kızı ve dolayısıyla Denizlerin Hanımı

unvanının yeni taşıyıcısı olduğunu belirtir şekilde *Uinéniel* ismini yakıştırarak onun şerefine kadeh kaldıracaktı. Sofrada Valandil'in [Núneth adındaki] eşinin yanında yer almış bulunan Erendis ise yüksek sesle şöyle cevap vermişti: "Bana böyle bir isimle hitap etmeyin! Ben Uinen'in kızı asla olamam: Kendisi bana dosttan ziyade düşmandır."

Bu olayın ardından Erendis bir süre için yine kuşkuya düşecekti, çünkü düşünceleri tekrar Rómenna'daki yarım kalmış çalışmalara kayan Aldarion denizin önünde aşılmaz bir set teşkil edecek dev boyutlarda duvarların ve Tol Uinen'in tepesinde yükselmesi planlanan ve Işığın-kulesi anlamında *Calmindon* diye adlandırılacak olan ulu bir kulenin inşası ile meşgul olmaya başlamıştı. Bu çalışmalar tamamlandığında Aldarion, Erendis'in yanına gidip onunla evlenme isteğini yineledi; kız ise halen ayak diriyor ve şöyle karşılık veriyordu: "İsteğin üzerine geminde seninle beraber yolculuk etmiş bulunuyorum. Fakat sana vereceğim yanıtı duymadan önce, sen de benimle yurdumuzun içlerine seyahat edip sana göstermeyi arzuladığım yerlere yakından bakmak istemez miydin? Günü gelince tüm bu toprakların Kralı olacak birisi için kendi yurdunu çok az tanıdığın kanısındayım." Bunun üzerine beraberce yola çıkıp arazinin dalgalar hâlinde uzanıp giden çimenlerle boydan boya kaplı olduğu, Númenor'un başlıca koyun yetiştirme bölgesi olan Emerië'ye geldiler; çiftçilerin ve küçükbaş hayvanlara çobanlık edenlerin beyaza boyalı evlerini uzaktan seyredip sürülerin melemelerine kulak verdiler.

Erendis bakışlarını Aldarion'unkilere odaklayıp orada kendisine şöyle dedi: "İşte burada huzur buluyorum ben!"

"Kraliyet Vârisi'nin eşi olarak dilediğin yerde vakit geçirme hakkın var," karşılığını verdi Aldarion. "Kraliçe olunca da dilediğince dayatıp döşeteceğin nice güzel evin olacak dört bir yanda."

"Sen kraliyet asasını devraldığında ben yaşlanmış olacağım," dedi Erendis. "Peki ya Kralın Vârisi bu esnada nerede yaşam sürecek?"

"Karısı neredeyse orada," dedi Aldarion, "işleri elverdiğince elbette, eğer ki karısı bu meşgalelerde kendisine eşlik edemeyecekse."

"Kocamı Uinen Hanım'la paylaşacak değilim," dedi Erendis bu kez.

"Bana sorarsan bu tabir farklı manalara çekilebilir," dedi Aldarion. "Ben de karımı Ormanların Efendisi Oromë ile paylaşmak istemediğimi ifade edebilirim pekâlâ, eşim yabanıl ortamda yetişen ağaçları sevdiğine göre."

"Bence de paylaşmamalısın," dedi Erendis; "çünkü kafana bir kere koydun mu Uinen'e armağan olsun diye devirmeyeceğin ağaç yoktur."

"Sevdiğin ve zarar görmesini istemediğin bir ağaç göster, kendi kendine kuruyup da öleceği güne dek kimsenin ona dokunmamasını temin ederim," dedi Aldarion.

"Bu Ada üzerinde yetişen her şeyi seviyorum ben," karşılığını verdi Erendis.

Sonra uzunca bir süre sessizlik içinde yan yana at sürdüler; o günün ertesinde de ayrıldılar ve Erendis babasının evine döndü. Babasına herhangi bir açıklama yapmadıysa da annesi Núneth'e Aldarion ile aralarında geçen konuşmayı kelimesi kelimesine aktardı.

"Anlaşılan konuyu yine ya hep ya hiçe getirmişsin, Erendis," dedi Núneth. "Çocukken de böyle yapardın hep. Oysaki bu adamı gönülden seviyorsun ve rütbesi bir yana bırakılsa bile o gerçekten de esaslı bir adam; senin de ona olan sevgini kalbinden söküp atman o kadar kolay değil, bu uğurda kendine büyük zarar vermeden asla. Bir kadın erkeğinin işine olan tutkusunu ve onun ruhunu celallendiren ateşi paylaşmalı, aksi hâlde o erkek onun gözünde kendisini sevilesi kılan nitelikleri kaybeder. Gelgelelim senin bu öğütlerime kulak asacağını pek zannetmiyorum. Ama üzüldüğümü gizlemeyeceğim de zira evlenecek yaşa çoktan geldin; senin gibi güzel bir çocuk yetiştirmiş olduğum için bana aynı güzellikte torunlar vereceğini ummakla da hata etmiş sayılmam herhalde; isterse o torunlar bizim evimizde değil de Kral'ın konağında büyütülecek olsun."

Bu öğütler gerçekten de Erendis'in zihni üzerinde etki doğurmaktan uzak kalmıştı; bununla birlikte öz iradesinin kalbine

söz geçiremediğini keşfetti ve hayatı anlamsız bir kisveye büründü: Geçen zaman Aldarion'un uzakta olduğu yıllardakinden de boş ve anlamsız geliyordu şimdi ona. Çünkü sevdiği adam hâlâ Númenor'daydı ve günler gelip geçse de batı bölgelere yeni bir ziyarette bulunmamıştı.

Bu ikili arasında son süreçte yaşananların ayrıntılarını Núneth'ten öğrenen Kraliçe Almarian, Aldarion'un teselliyi bir kez daha uzaklara seyahat etmekte arayacağı endişesiyle (çünkü uzun zamandır ayağı karadan kesilmemişti) Erendis'e haber yollayıp ona Armenelos'a dönme çağrısında bulundu; Erendis de Núneth'in teşviki ve kendi duygularının dürtüklemesiyle bu çağrıya uydu. Orada Aldarion ile barışıp tekrar gönül birliği kurdular; aynı yılın ilkbahar sezonu *Erukyermë*[11] töreninin vakti gelip çattığında Kral'ın maiyetine katılarak Númenórluların Kutsal Dağı Meneltarma'nın zirvesine tırmanacaklardı. Tören sona erip de herkes aşağı inmeye koyulduğunda Aldarion ile Erendis zirvede kaldı; beraberce çevreye bakındıklarında Batılı Adası'nın ilkbaharın gelişini müjdeleyen o yemyeşil otlaklarıyla göz alabildiğine uzanan doyum olmaz manzarasını seyre daldıkları gibi Menel başlarının üzerinde göz alabildiğine maviyken gerek çok uzaklardaki Avallónë'nin batı ufkunda minik bir ışık huzmesi misali pırıldayışını, gerekse Büyük Deniz'in ötesindeki doğu diyarlarını kaplayan gölgeleri seçti gözleri. Tüm bu esnada ağızlarını açıp da tek kelime etmemişlerdi çünkü Meneltarma'nın zirvesinde Kral'dan başkasının konuşmasına izin verilmezdi; aşağı inmek üzere yola düştüklerinde Erendis bir an için durdu ve bakışlarını Emerië'nin ve onun da ötesindeki ormanların bağrında yer alan kendi evinin bulunduğu yöne çevirdi.

"Yôzâyan'ı[12] sevmiyor musun?" diye sordu.

"Hem de çok seviyorum," cevabını verdi adam, "senin bundan kuşku duyduğun fikri kafamı kurcalıyor olsa da. İleriki dönemin nelere gebe olduğu ve buranın halkının umutlarının ve şaşaasının nasıl baki kılınacağı konuları da kafamı kurcalıyor; zira hiçbir hediyenin öyle boşu boşuna bahşedilmeyeceği inancındayım."

Erendis ise bu sözleri duymazdan gelerek şöyle devam etti: "Valar ve aslında onların aracılığıyla Tek Olan tarafından bahşe-

dilmiş hediyeler bugün de bundan sonraki dönemlerde de olduğu gibi kabul edilmeli ve kucaklanmalıdır. Asla bir şeyin daha fazlasına ya da daha iyisine karşılık ortaya sürülmüş takas malzemesi değildir onlar. Her ne kadar haşmetli bir ırk olsa da Edain ölümlü İnsanlardan ibaret, Aldarion: Varlığımızı gelecek dönemlere sarkıtmaya yeltenemeyiz, aksi takdirde zihnimizde yarattığımız bir sanrı uğruna kendimizi bugünümüzden mahrum bırakmış oluruz." Sonra birden boynunda taşıdığı mücevheri yerinden söküp avucunun içine alarak şu soruyu yöneltti ona: "Canımın istediği başka şeyleri elde etmek için bunu takas malzemesi olarak kullanacak olsam ne derdin?"

"Asla olmaz!" diye atıldı adam. "Ama onu gizlemeni de asla istemem. Yine de ona gereğinden fazla değer veriyorsun gibime geliyor; zira gözlerinin ışıltısı yanında onunki sönük kalır." Sonra kızı gözlerinden öptü ve tüm endişelerini bir anda kenara iten Erendis onu olduğu gibi kabul etti; böylelikle onların arasındaki sadakat bağı Meneltarma'nın zirvesine çıkan dik patikada edilen karşılıklı yeminle perçinlenmiş oldu.

Ardından beraberce Armenelos'a döndüler ve Aldarion, Erendis'i Kraliyet Vârisi'nin müstakbel gelini sıfatıyla Tar-Meneldur'a takdim etti; Kral çok mutlu olmuş, başkent başta olmak üzere Ada'nın her köşesinde coşkun kutlamalar düzenlenmişti. Düğün hediyesi olarak Erendis'e Emerië'de kayda değer genişlikte bir arazi veren Meneldur orada kız için beyaz bir ev inşa ettirmişti. Aldarion ise şöyle dedi eşine: "Elimin altında daha nice hazine var, uzak diyarların krallarının Númenor gemileri yoluyla onlara yardım eli uzatışımıza karşılık bize sunduğu armağanlar. Güneş ışığının o çok sevdiğin ağaçların üzerine yansıması sonucu ortaya çıkan ışıltıdan daha yeşil mücevherler de buna dahil."

"Hayır!" diye itiraz etti Erendis. "Önden verilmiş olsa da düğün hediyemi aldım ben bir kere. Sahip olduğum ve olacağım yegâne mücevher odur; bundan böyle onu daha da yukarıda taşıyacağım." Sonra Aldarion bir de baktı ki kız beyaz cevheri yıldız biçimine getirtip gümüş bir saç bandının orta yerine yerleştirtmişti; kızın kendi ricası üzerine onu alıp müstakbel eşinin başına yerleştir-

di Aldarion. Üzerlerine keder çökünceye kadar daha uzun yıllar başında taşıyacaktı onu Erendis; böylelikle artık ülkenin dört bir yanında Tar-Elestirnë, yani Şakağında Yıldız Taşıyan Hanım diye anılır oldu.[13] Bunun akabinde Armenelos'taki hanedanlık sarayında ve Ada'nın tüm yörelerinde bir süreliğine huzur ve sevinç hâkim kılınırken, İkinci Çağ'ın sekiz yüz elli sekizinci yılına denk gelen o yaz sezonu boyunca güneşin altın renkli ışınlarına boğulan yurdun her köşesinde büyük bir bolluk yaşandığı kadim kitaplarda kayda geçirilmiştir.

Halkın geneli içinde gidişattan memnun olmayan tek zümre, Gözüpekler Loncası'na mensup denizcilerdi. Aldarion on beş sene süreyle Númenor'dan bir yere ayrılmamış, denizaşırı topraklara düzenlenen hiçbir sefere kumandanlık etmemişti; onun tarafından eğitilmiş yürekli kaptanlar mevcut ise de onların Kral'ın oğlunun serveti ve itibarından mahrum şekilde düzenlediği seferler gitgide daha seyrek ve kısa süreli hâle geldiği gibi, Gil-galad'ın ülkesinden öteye nadiren uzanır olmuştu. Dahası tersanelerde kullanılmak için ayrılan kereste stokları da tükenmek üzereydi çünkü Aldarion uzun zamandır ada ormanlarında ağaç kesimi işini ihmal etmişti; bunun üzerine Gözüpekler onun huzuruna çıkıp işlerin başına dönmesi için ona yalvardılar. Sadık adamlarının ricasını kıramayan Aldarion işleri tekrar ele aldı ve başlangıçta ormanlarda yaptığı gezilerde Erendis de ona eşlik etti; yine de en gösterişli ve verimli çağına ulaşmış ağaçların kesilmesi ve sonrasında budanıp parçalara ayrılması sürecine tanıklık etmek kızı hüzne boğuyordu. Bu sebeple çok geçmeden Aldarion söz konusu ziyaretleri yalnız gerçekleştirmek durumunda kaldı ve çift birlikte daha az vakit geçirmeye başladı.

Herkesin Kralın Vârisi'nin düğününün gerçekleşmesini beklediği sene nihayet gelmişti; çünkü müjdelenmiş olan bir evliliğin üç yıldan uzun süre ertelenmesi göreneklere aykırıydı. O yılın ilkbahar mevsimi bir sabah Aldarion, Beregar'ın evine gitmek üzere Andúnië Limanı'ndan at sırtında yola çıktı; çünkü oraya davet edilmişti, Armenelos'tan kara yoluyla o tarafa yönelmiş olan Eren-

dis ise onun önündeydi. Kıyıdan ansızın yükşelip kuzey yönünden bakıldığında limanı gözden saklayan büyük uçurumun tepesine geldiğinde başını çevirip denizden yana baktı. O mevsimde sıklıkla vuku bulduğu üzere, Orta Dünya'ya yelken açma niyetinde olanların pek hoşuna gidecek cinsten bir rüzgâr batıdan eserken beyaz köpüklerle taçlanmış dalgalar sahile doğru savruluyordu. Birden, deniz özlemi onun ruhunu sardı ve sanki büyük bir el boğazına yapışmış gibi kalbi hızla çarpıp nefesi kesilmeye başladı. Ancak kendisini toplamak için hatırı sayılır çaba sarf ettikten sonra sırtını denize dönüp yola devam edebilecekti; ardından on beş sene önce Erendis'i onu Eldar'dan biri zannetmesine sebep olacak biçimde at sürerken gördüğü koruluktan geçen bir güzergâh seçti bilhassa. Onu yeniden öyle göreceği ümidine kapılıyordu az kalsın; ama orada değildi kız ve onun yüzünü tekrar görebilme arzusuyla akşam karanlığı çökmeden Beregar'ın evine varmak için atını dörtnala sürdü.

Oraya vardığında kızdan gördüğü sıcak karşılama Aldarion'u mutluluğa sevk etmişti; ama herkes bunun Batı Ülkeleri'ne yaptığı bu ziyaretin esas gerekçesini teşkil ettiği tahmininde bulunsa da kıza evliliklerinin bahsini açmadı. Günler gelip geçerken Erendis kalabalık ortamlarda diğer herkes neşe içindeyken onun sıklıkla derin düşüncelere dalıp sessizliğe büründüğünü gözlemliyordu; bakışlarını ne zaman ona çevirse adamın gözlerinin kendisine odaklandığını fark ediyordu. Bu durum yüreğini sızlatır olmuştu; çünkü Aldarion'un mavi gözleri ona şimdi gri ve soğuk görünüyordu yine de onlarda bir çeşit iştah okuyabiliyordu. Onun bakışlarındaki bu ifadeyi daha önce de defalarca görmüştü ve delalet ettiği şeyden ötürü korkuya kapılıyordu; yine de bu konuyu ona açmamayı tercih etti. İkisi arasında olan biteni uzaktan gayet iyi gözlemleyen Núneth kızın sessiz kalmasını memnuniyetle karşılamıştı; "Kelimeler kimi zaman onarılmaz yaralar açabilir," diyerek uyarıda bulunuyordu kızına. Çok geçmeden Aldarion ve Erendis beraberce oradan ayrılıp Armenelos'a doğru yola çıktılar ve denizden uzaklaştıkça adam yeniden neşeli bir havaya büründü. Gelgelelim içini sıkan düşüncelerden kıza bahsetmeye halen

yanaşmıyordu: Çünkü belli ki ruhunda bir savaş kopmaktaydı ve kararsızlık içinde bocalıyordu.

Yılın sonuna gelinirken Aldarion ne denizin bahsini açtı ne de evliliğin; vaktinin çoğunu Rómenna'da, Gözüpekler ile geçiriyordu. Nihayet, bir sonraki yıla girildiğinde Kral onu huzuruna çağırdı; artık birbirlerine olan sevgileri üzerine gölge düşürecek bir unsur bulunmadığından baş başa iken içlerini dökebiliyorlardı.

"Sevgili oğlum," diye girdi söze Tar-Meneldur, "çoktandır arzu ettiğim kızımı bana ne zaman vereceksin? Aradan üç yılı aşkın zaman geçti ve bu yeterince uzun bir süre. Bu işi bu kadar erteleyebilmiş olmana şaşıyorum."

İlkin sessiz kalan Aldarion sonradan şöyle dedi: "Malum dürtü beni yeniden etkisi altına aldı, *Atarinya* [Baba]. On sekiz sene ara vermek için çok uzun bir dönem. Huzur içinde yatamaz, at sırtında duramaz oldum, zemindeki sert taşlar âdeta ayağıma batıp bana acı veriyor."

Oğlunun hâline acıyan Meneldur üzüntüye kapılmıştı; yine de kendisi gemileri hiçbir zaman sevemediğinden onun çektiği sıkıntıyı tam olarak idrak edemiyordu ve şöyle sürdürdü sözlerini: "Çok yazık! Oysaki sen artık sözlüsün. Númenor kanunları gereği ve doğruluktan şaşmamayı ilke edinmiş olan Eldar ile Edain'in gelenekleri uyarınca bir erkek kendisine iki eş birden alamaz. Deniz'le evlenmen mümkün değil çünkü sen Erendis ile nişanlısın."

Ona Emerië'de yolculuk ettikleri sırada Erendis ile aralarında geçen son konuşmayı anımsattığından bu sözler yüzünden Aldarion'un yüreği taş kesti; kızın bu konuyla ilgili babasına danışmış olduğu fikrine kapıldı (oysaki bu fikrinde haksızdı). Ne zaman başkalarının onu kendi seçmiş oldukları yola sevk etmek üzere bir araya geldiğini düşünse o yolun tam aksi yönde hareket etmek öteden beridir onun huyuydu. "Nişanlanınca demirciler ocakta metal dövmeye son veriyor, biniciler at sürmez oluyor, madenciler kazıları yarıda mı bırakıyor sanki?" dedi. "Öyleyse denizciler yelken açmayı neden bıraksın?"

"Demirciler örs ve çekicin başında beş sene geçirse çok az demirci kendisine eş edinirdi," şeklinde cevap verdi Kral. "Keza eşi

olan denizciye de nadiren rastlanır ve olanlar da mecbur kılındıkları gibi yaşarlar, benimsedikleri hayat tarzının ve geçimlerini sağlama zorunluluğunun getirdiği bir şeydir bu. Kralın Vârisi olan kişinin ise mesleği denizcilik olmadığı gibi, öyle bir zorunluluğu da yoktur."

"Ailesinin geçimini sağlama mecburiyeti dışında da bir erkeği bazı şeyler yapmaya iten sebepler vardır," dedi Aldarion. "Hem her şeyi günü gelince hâle yola koymak için önümüzde daha uzun bir zaman var."

"Hayır, yanılıyorsun," dedi Meneldur, "sana bahşedilmiş ayrıcalığın ilelebet süreceğini varsayıyorsun: Oysa Erendis'in ümidi seninkinden çok daha kısa vadeli ve onun ömrü daha hızlı gelip geçecek. Unutma ki o Elros'un soyundan değil; buna rağmen sana olan sevgisini yıllardır muhafaza ediyor."

"Hevesli olduğum dönemde on iki yıla yakın çekinen kendisiydi ama," dedi Aldarion bu kez. "Benim şimdi istediğim ise o sürenin üçte biri bile etmez."

"O sıra nişanlı değildiniz," diyerek itiraz etti Meneldur. "Şu an ise ikinizi de bağlayan bir yükümlülük var. O dönem kız kendisini geri çektiyse bu, hiç şüphem yok ki, şu an gerçekleşmesinden korktuğumuz şeyi, yani kendini dizginleyemeyip yine olmadık hevesler peşine düşeceğini önceden tahmin ettiğindendir. Geçen zaman zarfında ondaki bu endişeyi bir şekilde dindirmiş olsan gerek; bunu açıkça belirtmekten kaçınsan da zannederim ki ona minnettarsındır."

Bu sözlere karşılık verirken Aldarion'un sesinde bu defa öfke okunuyordu: "Araya vekil koyup böyle boşa tartışmaktansa bu meseleyi bizzat nişanlımla görüşsem daha iyi olacak." Akabinde babasının yanından ayrıldı. Bu karşılaşmanın üzerinden çok geçmemişti ki Erendis ile konuşup ona yeniden engin denizlere yelken açma isteğinden ve bu itkinin kendisini uyku uyuyamaz hâle getirip perişan ettiğinden bahsetti. Kız ise sessizlik içinde ve solgun bir çehreyle onu dinlemekle yetiniyordu. Neden sonra şöyle dedi Erendis ona: "Bense nihayet evliliğimizden bahsetmek için yanıma geldiğini sanmıştım."

"Zamanı gelince onu da yapacağım," dedi Aldarion. "Eğer beni beklersen, geri döner dönmez ilk işimiz bu olacak." Ama kızın

yüzündeki keder onun yüreğini dağlamıştı ve o an aklına bir fikir geldi. "Düğün için beklemeyelim," diye yeniden ele aldı sözü. "Bu yıl sona ermeden gerçekleşmeli. Sonrasında Gözüpeklerin şu âna dek tanık olmadığı görkemde bir gemi inşa ettireceğim, kraliçelere layık, su üstünde yüzen bir konaktan farksız olacak. İşte bu sayede, Valar'ın, o çok sevdiğin Yavanna ile Oromë'nin lütfuna sığınarak, sen de benimle birlikte denize açılacaksın, Erendis; daha önce benzerini hiç görmediğin haşmette ormanların gözlerinin önüne serileceği, Eldar'ın şarkılarının cıvıltılı nağmelerinin halen duyulabildiği diyarlara götüreceğim seni; günümüzde dahi Avcıların Efendisi Oromë'nin borusunun ötüşüyle çınlayan, zamanın başlangıcından bu yana özgür ve yabanıl kalmış, Númenor'un bütününden bile daha geniş ormanlar göreceksin karşında."

Erendis ise gözyaşlarına boğulmuştu. "Hayır, Aldarion, olmaz," dedi. "Anlattığın bu şeylerin yeryüzünde halen var olduğunu öğrenmek beni sevindirdi; ama maalesef ki onları asla göremeyeceğim. Çünkü böyle bir arzu beslemiyorum: Benim yüreğim biricik yurdumuz Númenor'un ormanlarına sevdalı. Ah, ne yazık! Sırf sana olan sevgimden ötürü, ricanı kırmamak için gemiye binecek olursam, o yolculuktan dönemem. Buna katlanmak benim gücümü aşıyor; kara bir kez görüş alanımın dışına çıktı mı, ölmem kaçınılmaz olur. Hem Deniz de benden nefret ediyor; seni ondan koparıp yine de senden kaçmamın intikamını şu an benden almış oldu. Gidin, Efendi Aldarion! Ama ne olursunuz merhamet gösterin ve beni geçen seferki kadar uzun süreliğine kendinizden mahrum bırakmayın."

Bu sözler Aldarion'u utanca sürüklemişti; çünkü kendisi babasıyla konuşmasında aldırışsız bir öfkeye bürünmüşken kız ona sevgiyle hitap ediyordu. O sene yelken açmadı; ama huzuru ve neşesi tamamen kaçmıştı. "Kara görüş alanı dışına çıkarsa ölürmüş!" diyordu kendi kendine. "Benim de ölümüm yakındır, eğer karayı görmeye biraz daha devam edersem. Öyleyse eğer ki yıllarımızı birlikte geçireceksek şimdi tek başıma denize açılmalıyım ve bunu bir an önce yapmalıyım." Böylece en sonunda o ilkbahar mevsimi yelken açmak üzere hazırlıklara başladı; bu gelişme olan biten hakkında az çok bilgiye sahip diğer Ada sakinlerini değilse bile Gözüpekleri sevindir-

mişti. Üç gemi için tayfa toplandı ve bunlar Víressë[14]'ayında adadan ayrıldılar. Yeşil *oiolairë* dalını *Palarran*'ın pruvasına bizzat yerleştiren Erendis gemi rıhtımın önünde devasa bir set gibi uzanan duvarları aşıp da gözden kayboluncaya dek gözyaşlarını bastırmayı bilmişti.

Aldarion, Númenor'a dönünceye kadar aradan altı seneyi aşkın zaman geçti. Bu defa Kraliçe Almarian tarafından önceki seferlere oranla daha soğuk karşılanırken, yokluğunda Gözüpeklerin gözden düştüğünü fark etmişti; çünkü halk Erendis'e karşı olan tavrını yanlış buluyordu. Aslına bakılacak olursa bu defaki seyahatinin bu denli uzun sürmesini kendisi de planlamamıştı; çünkü Vinyalondë Limanı'nı harap vaziyette bulmuş, onu onarmaya yönelik tüm çabaları denizin hırçın dalgalarınca beyhude kılınmıştı. Anakaranın sahil yörelerinde yaşayan halklar Númenórlulardan gitgide daha fazla korkuyor veya onlara alenen düşmanlık güdüyordu; Aldarion'un kulağına Orta Dünya'da gemici insanlara nefret duyan bir efendinin var olduğuna dair söylentiler geliyordu. Sonra tam dönüş yoluna koyulacakken güneyden esen şiddetli bir rüzgâr filosunu önüne katıp çok daha kuzeye sürüklemişti. Bir süre Mithlond'da oyalandıysa da gemileri yeniden denize açılmaya yeltendiğinde bir kez daha kuzeye savrulmaları sonucu kendilerini tehlikeli buzullarla bezeli ırak sularda bulmuş ve dondurucu soğuklara maruz kalmışlardı. Nihayet deniz ve hava aman vermişti fakat *Palarran*'ın pruvasından bakıp da çok uzaklardan Meneltarma'nın siluetini seçen Aldarion'un gözleri yeşil dala kaydığında onun kuruyup solduğunu fark edecekti. Bu görüntü Aldarion'u umutsuzluğa düşürmüştü çünkü dalgaların köpüğüyle yıkandığı sürece bir *oiolairë* dalına daha önce böylesi hiç olmamıştı. "Bana sorarsanız donmuş, kaptan," dedi yanı başında dikilen denizcilerden biri. "Geride bıraktığımız süreçte aşırı soğuklara maruz kaldı. Ben kendim bile Sütun'u yeniden görebildiğime hayret ediyorum."

Aldarion soluğu Erendis'in yanında aldığında kadın ona şevkle baktıysa da hoş geldin demek üzere yanına yaklaşmadı; adam da söyleyecek söz bulamadan bir süre hiç de huyu olmadığı hâlde öylece kalakaldı. "Buyur otur, Efendi Aldarion," diyen Erendis oldu sessizliği ilk bozan, "önce bana başından geçenleri anlat. Bunca yıl zarfında kimbilir ne çok şey görmüş ve yapmışsındır!"

Bunun üzerine Aldarion seyahati boyunca yaşadığı deneyimler ve meydana gelen gecikmelerle ilgili tüm bilgileri bir nebze tereddütle de olsa aktarmaya girişirken kadın sessizce oturup ona kulak verdi; anlatılanlar sona erdiğinde ise şöyle dedi: "Valar'a nihayet sağ salim geri dönmeni sağlama lütfu gösterdikleri için minnettarım. Ama seninle yola çıkmama kararı almış olmamdan ötürü de onlara ayrıca şükrediyorum; çünkü geminde ben de olsaydım o yeşil daldan çok daha önce sararıp solardım."

"Senin yeşil dalın o dayanılmaz soğukların bağrına kendi dileğiyle atılmadı," diye yanıtladı onu Aldarion. "Eğer öyle uygun görüyorsan beni huzurundan kovabilirsin ki kimsenin seni bunun için suçlayacağını sanmam. Gelgelelim aşkının o güzelim *oiolairë* dalından daha dayanıklı olmasını ümit etsem çok mu ileri gitmiş olurum?"

"Seni temin ederim ki bu ümidin boşuna değil," dedi Erendis. "Aşkımın ateşi tamamen sönecek kadar buz tutmadı henüz, Aldarion. Heyhat! Kışın ardından doğan güneş misali çevrene ışık saçarak böyle geri dönmüş olan seni tekrar görüp de yanımdan uzaklaştırmamı nasıl beklersin?"

"O hâlde yaşantımız bundan böyle hep ilkbahar ve yaz havasında geçsin!" dedi adam.

"Ve kış bir daha yolumuza çıkmasın," diye tamamladı Erendis.





ALDARION İLE ERENDIS'İN EVLİLİĞİ

Kraliyet Vârisi'nin düğününün ertesi ilkbahar sezonunda yapılması karara bağlanınca Meneldur ile Almarian büyük sevince kapıldı; nice ilginç hadiseye sahne olacak bir sürecin arifesine gelinmişti. İkinci Çağ'ın sekiz yüz yetmişinci yılında Aldarion ile Erendis Armenelos'ta yapılan törenle evlendi ve bunun şerefine ülkenin dört bir yanında her evden müzik sesleri yükselirken erkek kadın bütün halk şarkılar eşliğinde sokaklara döküldü. Sonrasında Kralın Vârisi ve onun gelini aceleye getirmeksizin Ada'yı bir uçtan diğerine at sırtında dolaşmaya çıktılar ve yaz mevsiminin tam ortasında o şehrin efendisi Valandil'in onların şerefine son şenliği düzenleme hazırlığında olduğu, gezinin nihai ayağını teşkil eden Andúnië'ye vardılar; kendi içlerinden çıkma birinin Númenor Kraliçesi olmasından dolayı Erendis'e duyulan sevgi ve yüklenen itibar o denli büyüktü ki Batıdiyarlar'ın tüm ahalisi oraya toplanmıştı.

Şenliğin yapılacağı günün sabahında Aldarion yatak odalarının deniz manzaralı penceresinden dışarı çevirdi bakışlarını. "Şuraya bak, Erendis!" diye seslendi eşine. "Hızla limana yanaşan bir gemi var; Númenor gemisi de değil bu üstelik, bunu yapma şansımız olsa dahi ne senin ne de benim güvertesine adım atabileceğimiz türden bir tekne." Kocasının işaret ettiği yöne bakan Erendis'in

gözleri, bembeyaz kuşların güneş ışığı altında kanat çırparak etrafında hiç durmadan çepeçevre döndüğü yüksek gövdeli beyaz bir gemi seçti; rıhtıma doğru hızla ilerleyen geminin yelkenleri, pruvasına bodoslama çarpan dalgalardan saçılan köpüklerinkine benzer gümüşi bir pırıltıyla kamaşmaktaydı. Eldar'ın, kendileriyle diğer herkesten daha dostane ilişkiler içinde bulunan Batı Ülkeleri halkının bir temsilcisi olan Erendis'in evliliğini tebrik edişi bu yolla gerçekleşiyordu işte.[1] Onları taşıyan gemiye düğün süslemesi olarak kullanılacak birbirinden güzel çiçekler yüklenmişti ki bu sayede akşam olduğunda şenlik masasında oturan herkesin saçına birer *elanor*[2] ve o tatlı kokusuyla yüreklere ferahlık veren *lissuin* takılacaktı. Beraberlerinde ozanlar da getirmişlerdi, kadim zamanlara dair şarkılar saklıydı bunların dağarcığında: Nargothrond ile Gondolin'in halen ayakta olduğu, artık çok eskilerde kalmış dönemlerin Elflerini ve İnsanlarını anlatan şarkılar; böylelikle o asil duruşları ve zarif görüntüleriyle pek çok Eldar da şölen masalarında İnsanlar ile birlikte yerini aldı. Yine de Andúnië ahalisi bu neşeli topluluğa şöyle bir bakınca içlerinde Erendis'ten daha güzelinin bulunmadığı sonucuna varıyordu; gözlerinin geçmiş devirlerde yaşamış Morwen Eledhwen'in[3] gözleri ve hatta Avallónë'dekilerin gözleri kadar parlak olduğunu söylüyorlardı.

Eldar pek çok hediye de getirmişti gelirken. Aldarion'a kabuğu kar beyaz renkte, gövdesi çelikten yapılmışçasına düz, güçlü ve esnek olan bir ağaç fidesi verdiler; fakat yaprakları henüz çıkmamıştı. "Size teşekkür ederim," dedi Aldarion Elflere. "Böylesi bir ağaçtan elde edilecek odun paha biçilmez değerde olsa gerek."

"Belki de öyledir; bilemiyoruz," dedi Elfler. "Bugüne dek onlardan birini kestiğimiz hiç olmadı. Yazın soluk renkli yapraklar yeşerir üzerinde, kışın ise çiçek açar. Bizim gözümüzdeki kıymeti bu özelliklerinden gelir."

Erendis'e ise tüyleri gri, gagaları ve ayakları altın renginde bir çift kuş armağan ettiler. Karşılıklı durup aynı nağmenin hiç tekrarlanmadığı upuzun bir melodiyle uyum içinde ve tatlı tatlı ötüyorlardı; biri diğerinden ayrılacak olsa çabucak uçup yine bir araya geliyorlardı ve ayrıyken kesinlikle ötmüyorlardı.

"Onları nasıl muhafaza etmeliyim?" dedi Erendis.

"Bırakın serbestçe uçsunlar," cevabını verdi Eldar. "Çünkü biz onlarla zaten konuşup senin ismini verdik; sen her neredeysen onlar da orada barınacaktır. Ömür boyu çift olarak kalırlar ki hayli uzundur ömürleri. Kimbilir, ileride çocuklarınızın bahçelerinde bu kuşlardan niceleri öter belki."

O gece Erendis pencerenin kafesinden içeri sızan hoş bir kokuyla ansızın uyandı; gökte dolunay olduğundan aydınlık bir geceydi. Yattığı yerden kalkan Erendis dışarı bakınca tüm diyarın gümüşi bir ışıltı altında uyuklamakta olduğunu gördü; iki kuş ise pencerenin pervazına yan yana konmuştu.

Kutlamalar sona erdiğinde Aldarion ve Erendis bir süreliğine kızın baba ocağında kaldı; orada geçirdikleri süreçte de kuşlar kızın penceresinin pervazına tünemeyi sürdürmüştü. Bir vakit sonra Beregar ile Núneth'e veda ederek nihayet at sırtında Armenelos'a döndüler; çünkü Kral'ın arzusu Vâris'in orada yaşaması yönündeydi ve bu doğrultuda ağaçlık bir bahçenin ortasında onlar için bir konak hazırlanmıştı. Elflerin getirdiği ağaç da oraya dikilmiş, Elflerin armağanı olan kuşlar bundan böyle onun dallarına konarak öter olmuştu.

İki sene sonra Erendis gebe kaldı ve izleyen yılın ilkbahar sezonu Aldarion'a bir kız doğurdu. Yeni doğmuşken bile çok sevimli gözüken bu çocuk büyüdükçe güzelliğine güzellik kattı: Eski öyküler onun Elros'un soyundan gelen kadınlar arasında sonuncusu Ar-Zimraphel haricinde en güzeli olduğunu vurgular. Ona isim koyma vakti geldiğinde Ancalimë adını uygun buldular. Erendis'in yüreği sevinç içindeydi çünkü şu düşünceler geçiyordu aklından: "Artık hiç şüphe yok ki Aldarion kendine vâris edinmek için bir de oğul sahibi olmak isteyecek; böylelikle benimle daha uzun vakit geçirecek." Zira hâlâ Deniz'e karşı içten içe korku duyuyordu; her ne kadar bunu gizlemeye çabalasa ve eşiyle başından geçen maceralar ve bundan sonrası için beslediği ümitler, kurduğu planlar hakkında sohbet etse de Aldarion gemi-evine ziyarette bulundu-

ğu veya Gözüpekler ile gereğinden uzun süren toplantılar yaptığı vakitler onu tedirginlik ve kıskançlıkla gözlüyordu. Bir keresinde Aldarion, *Eämbar*'ı ziyaret etmesi davetinde bulunmuştu fakat hemen o an kadının gözlerinde beliren isteksizlik ve huzursuzluk bu konuda ısrar etmeme kararı almasına yetmişti. Erendis'in endişesinin hiç de yersiz olmadığı çok geçmeden anlaşılacaktı. Karada geçirdiği beş senenin ardından Aldarion tekrar Ormanların Hamisi unvanının kendisine yüklediği görevlere odaklandı ve iş icabı evden uzakta çokça zaman geçirmeye başladı. O zamana gelininceye dek Númenor'da gerçekten de (esasen onun sağduyusu ve ihtiyatlılığı sayesinde) hatırı sayılır miktarda kereste istiflenmişti; ancak zaman içinde halkın nüfusu da artmış bulunduğundan bina yapımı ve daha pek çok şey için elzem olan keresteye duyulan ihtiyaç hiç bitmiyordu. Kadim dönemlerde içlerinden birçoğu taş işçiliği ve metal ustalığı alanlarında (Edain'in önceki fertlerinin Noldor'dan çok şey öğrenmesi sayesinde) kayda değer maharete sahipti yine de Númenórlular'ın asıl tutkusu ahşaptı, ister gündelik kullanım için ister oymacılık yoluyla ortaya konan eserlerin güzelliği için olsun. O sıralar geleceği bir kez daha dikkatinin odağına almayı ihmal etmeyen Aldarion ağaç kesimi yapılan yerlerde hemen akabinde fidan dikme faaliyetleri başlatıyor ve her çeşidinden ağaç içerecek yeni koruların büyümesi için müsait görülen boş alanlara fide diktiriyordu. Númenor tarihinde hükümranlık asası taşımış olanlar arasında isminin her daim ayrı bir itibarla anılmasına yol açacak şekilde nam salışı esasen bu dönemde yaptıkları sayesinde olmuştur. Gelgelelim Erendis'in yanı sıra pek çok başkaları da onun aslında ağaçlara karşı özel bir sevgi beslemediği, sırf hedeflerini gerçekleştirmek için gereksinim duyduğu odunları bu yolla sağladığından dolayı onlarla ilgilendiği kanısındaydı.

Deniz için de aynısı geçerliydi işin doğrusu. Çok önceleri Núneth de Erendis'e böyle söylememiş miydi zaten: "Gemileri seviyor gibi görünebilir, kızım, ne de olsa onlar insan zihninin ve el emeğinin ürünleridir; fakat onun yüreğini esir alan şey bence ne açık denizlerin rüzgârları ya da dalgaları ne de bilinmedik diyarların ufukta beliren manzarası, aklını devamlı meşgul eden, rü-

yalarında bile onu rahat bırakmayan bir başka dürtü söz konusu burada." Bu tahmini hiç de isabetsiz sayılmazdı; zira Aldarion ileri görüşlü biriydi ve halkın daha geniş yaşam alanlarına ve daha fazla refaha ihtiyaç duyacağı gelecek dönemlerin zorunluluklarını şimdiden hesaba katıyordu; kendisi bunun idrakinde miydi bilinmez ama, attığı her adımla Númenor'un gelecekteki şaşaasına ve ülkesinin krallar soyunun gelecekteki kudretine katkıda bulunmuş oluyor, halkının günü gelince daha geniş yerleşim yerleri edinebilmesi açısından sıçrama tahtası teşkil edecek temeller atıyordu. Böylece çok geçmeden ormanlarla ilgilenmeyi geri plana itip enerjisini yeniden gemi inşa işleri üzerine yoğunlaştırmıştı ki göğe doğru alabildiğine yükselen direkleri ve devasa bulut kümeleri misali kabaran yelkenleri olup koca şehri dolduracak sayıda insan ve onları doyurup her bakımdan idare etmeye yetecek miktarda erzak taşıyan, haşmetiyle kaleleri aratmayacak bir geminin görüntüsü canlandı zihninde. Bunun üzerine Rómenna tersaneleri yeniden testere ve çekiç sesleriyle çınlarken küçük ebatlı başka pek çok teknenin arasında muazzam boyutlarda omurgası şekillenmeye başlamış dudak uçuklatıcı bir yapı belirdi; her göreni hayretler içinde bırakan bir tasarıma sahipti. *Turuphanto*, yani Tahta Balina diyorlardı bu gemiye fakat gerçek ismi bu değildi.

Aldarion ona bunlardan söz etmemiş olsa da gelişmeleri bir şekilde haber alan Erendis huzursuzluğa kapılmıştı. Böylece bir gün kendisi kocasına bunun bahsini açtı: "Gemilerle ilgili ağızdan ağıza dolaşan şu yeni havadislerin neyin nesi olduğunu sorabilir miyim, Limanların Efendisi? Elimizin altında kâfi sayıda tekne yok mu sanki? Bu uğurda bu sene kaç güzelim ağaç daha canından edildi?" Dudaklarında hafif bir tebessümle, içtenlikle yapıyordu bu konuşmayı.

"Bir erkeğin ayağı karaya basıyorken de zaman ayırması elzem olan işler vardır," diye cevapladı adam onu, "güzeller güzeli bir karısı olsa bile. Ağaçlar bugün yetişir yarın kesilir. Hem ben her defasında kesilenden fazlasını diktirmeye özen gösteriyorum." Aldarion da bu sözleri nazik bir edayla söylüyordu, gerçi konuşurken eşiyle göz göze gelmekten kaçınıyordu; sonrasında bu konudan daha fazla bahsetmediler.

Ancalimë'nin dördüncü yaşına basmasına az bir zaman kala Aldarion nihayet Númenor'dan uzaklara yelken açma arzusunu Erendis'e açıkça duyurdu. Kadın bu haber karşısında olduğu yerde sessizce oturmakla yetindi çünkü adam zaten bilmediği bir şey söylememişti ona; onu caydırmak için dil dökmenin nafile bir uğraş olacağının farkındaydı hem. Ancalimë'nin doğum gününe değin yelken açmayıp oyalanan Aldarion o günü kızına ayıracaktı. Gördüğü ilgiden ötürü şen kahkahalar atıp sevinç gösterileri yapıyordu çocuk, gerçi evin diğer sakinleri çok daha karamsar bir havaya bürünmüş durumdaydı; uyku saati geldiğinde şöyle dedi babasına: "Bu yaz beni nereye götüreceksin, *tatanya* [babacığım]? *Mamil* [anneciğim] hep sözünü eder ya, koyunların otladığı diyardaki şu beyaz evi görmeyi çok istiyorum." Buna verecek cevap bulamadı Aldarion; ertesi sabah evden ayrılıp birkaç gün oraya uğramadı. Yolculuk için tüm hazırlıklar tamamlandığında konağına döndü ve Erendis'e veda etti. Kendini ne kadar aksine zorlasa da kadının gözlerine yaşlar dolmuştu. Bu görüntü adamın içini burkmakla beraber ona bezginlik vermiyor da değildi çünkü kesinkes kararlıydı ve yüreğine taş basıyordu. "Hadi ama, Erendis, yapma böyle!" dedi sonra. "Sekiz senedir yanından bir yere ayrılmadım. Kral'ın oğlunu, Tuor ile Eärendil'in kanından gelen birini sonsuza dek bir yere bağlı tutamazsın! Hem ben kendi ölümümü aranmaya gitmiyorum ki. Pek yakında döneceğim."

"Yakında döneceksin, öyle mi?" dedi kadın. "Ama yıllar acımasızca gelip geçiyor ve sen geri dönerken onları da beraberinde getirecek değilsin. Biliyorsun ki benim ömrüm seninkinden kısa. Gençliğim hızla solup gitmekte; peki ya nerede benim çocuklarım, senin vârisin nerede? Yatağım son zamanlarda sıklıkla ve uzun süreliğine soğuk kalıyor."[4]

"Oysaki ben son zamanlarda senin öyle olmasını tercih ettiğin hissine kapılmıştım," dedi Aldarion. "Gel birbirimize darılmayalım, aynı fikirleri paylaşmasak da. Aynana bir bak, Erendis. Sen çok güzel bir kadınsın ve suratından henüz hiçbir yaşlılık emaresi okunmuyor. Elzem gördüğüm ihtiyaçların gereğini yerine getir-

mem için bana halen zaman tanıyabilirsin. İki sene! Senden topu topu iki sene istiyorum!"

Gelin görün ki Erendis'in cevabı pek de beklediği gibi olmayacaktı: "Şöyle desen daha doğru olurdu: 'Sen istesen de istemesen de ben iki yıllığına yanından ayrılıyorum.' Peki öyleyse, al senin olsun iki sene! Ama daha fazlasını dileme. Eärendil'in kanını taşıyan bir Kral oğlunun aynı zamanda sözünün eri de olması beklenir."

Ertesi sabah Aldarion alelacele yola çıktı. Vedalaşırken Ancalimë'yi iki eliyle kavrayıp havaya kaldırarak öpmüş ama çocuk kendisine doyasıya sarılmaya yeltendiği hâlde onu çarçabuk geri yere indirip atına binerek uzaklaşmayı yeğ tutmuştu. Çok geçmeden dev gemi Rómenna Limanı'ndan denize açıldı. Liman Kâşifi anlamına gelen *Hirilondë* ismini takmıştı ona; ama Númenor'dan Tar-Meneldur'un hayırduasını almaksızın yelken açıyordu gemi; bu defa yeşiller içindeki Dönüş Dalı'nı geminin pruvasına yerleştirmek için ne Erendis'in kendisi rıhtıma gelmiş ne de bunu yapmak üzere bir başkasını göndermişti. İkinci kaptanın eşinin büyükçe bir *oiolairë* dalı tutturmuş olduğu *Hirilondë*'nin pruvasında dikilen Aldarion'un yüzüne karamsar ve endişeli bir ifade yerleşmişti şimdi, yine de Meneltarma'nın silueti alacakaranlıkta zorlukla seçilir hâle gelecek kadar gerilerde kalana dek dönüp de arkasına bakmadı.

Erendis o günün tamamını odasında bir başına yas tutarak geçirdi; fakat önceki seferlerden farklı olarak bu defa yüreğinin derinliklerinde tüm yatıştırıcı hislerden arınmış soğuk bir öfkenin kabardığını ve Aldarion'a olan sevgisinin hassas bir yara almış olduğunu duyumsuyordu. Deniz'den ölesiye nefret ediyordu; şimdiyse sırf ona büyük gemilerin direklerini çağrıştırdıkları için bir zamanlar çok sevdiği ağaçlara bile bakmaya katlanamaz hâle gelmişti. Bu sebepledir ki bir süre sonra Armenelos'tan ayrıldı ve Ada'nın orta kesimlerindeki, rüzgâra karışıp dört bir tarafta yankılanan koyun melemelerinin hiç kesilmediği Emerië'nin yolunu tuttu. "Bu ses kulaklarıma martıların cıyaklamasından çok daha sevecen geliyor," dedi kendi kendine, Kral tarafından kendisine armağan edilmiş be-

yaz evin kapısının eşiğinde durduğu sırada; batı yönüne bakan bir bayırda, arada herhangi bir duvar ya da çit olmaksızın civardaki çayırlarla birleşen bir çimenliğin orta yerine konuşlandırılmıştı bu bina. Ancalimë'yi de yanında oraya getirmişti ve çevrede ikisinden başka kimse yoktu. Çünkü Erendis evinde kendisinden başka yalnızca hizmetçilere yer verirdi ve onların da hepsi kadındı; kızını kendisiyle aynı kafada yetiştirmek için devamlı bir gayret gösteriyordu ve erkeklere duyduğu kini ona da aşılamanın peşindeydi. İşin doğrusu Ancalimë'nin bir erkek gördüğü nadiren oluyordu çünkü Erendis debdebeden hoşlanan birisi değildi ve maiyetinde bulunan bir avuç kâhya ve çoban da konağın belli bir mesafe ötesinde yer alan kendi evlerinde barınmaktaydı. Kral'ın zaman zaman gönderdiği ulaklar hariç tutulursa oraya başka erkeklerin hiç yolu düşmezdi; söz konusu haberciler de oradan mümkün olduğunca çabuk uzaklaşmaya bakardı zira o evde erkeklere ürkünç derecede soğuk gelen bir hava hâkimdi, öyle ki orada bulundukları sürece ister istemez neredeyse fısıldayarak konuşurlardı.

Emerië'ye varışının üzerinden çok zaman geçmemişti ki bir sabah kuş cıvıltıları eşliğinde uyanan Erendis penceresinin pervazında nicedir Armenelos'taki konağın bahçesinde yaşam sürmekle birlikte oraya gelirken yanına almayı her nasılsa unuttuğu, vaktiyle Elfler tarafından kendisine armağan edilmiş kuş çiftiyle karşılaştı. "Sizi tatlı şapşallar, hadi evinize uçun!" dedi onlara. "Burası sizin gibi neşeli varlıklara göre bir yer değil."

Bunun üzerine ötmeyi kesen kuşlar ağaçların tepesine doğru uçuştu; havada süzülerek evin çatısı üzerinde üç kere daire çizdikten sonra batı yönünde uzaklaştılar. O akşam Erendis'in Andúnië'de düzenlenen düğün şenliklerinden dönerken Aldarion ile birlikte konakladığı baba ocağındaki yatak odasının pencere pervazına konacaklardı; ertesi günün sabahında Núneth ile Beregar onları orada buldu. Gelgelelim Núneth elini onlara doğru uzattığında dosdoğru göğe yükseldiler ve kadın güneş ışığı altında hızla kanat çırparak denizin bulunduğu yöne, bir zamanlar gelmiş oldukları anayurtlarına doğru uzaklaşan iki minik leke hâline gelinceye dek arkalarından baktı kaldı.

"Anlaşılan o ki yine gitmiş ve kızımızı bir başına bırakmış," dedi Núneth.

"Öyleyse neden bize haber göndermedi ki bu kız?" dedi Beregar. "Veyahut da niçin evimize gelmedi?"

"Haber gönderdi ya işte," dedi Núneth. "Görünüşe göre Elf-kuşlarını salıvermiş ki bu hiç de iyiye alamet değil. İçime kötü bir his doğuyor. Neden, ama neden böyle yaptın, kızım? Bundan böyle neyle yüzleşmemiz gerekeceğini sanırım tahmin ediyorsundur. Ama iyisi mi bırakalım biraz kafasını dinlesin, Beregar, her neredeyse artık. Burası şu saatten sonra onun evi sayılmaz ve aradığı şifayı burada bulması mümkün değil. Kocası elbet geri dönecek. İşte o zaman dileyelim de Valar kızımızın aklını başına toplamasına yardım etsin – veya en azından öyleymiş gibi görünmesini sağlasın!"

Aldarion'un çıktığı son yolculuğun ikinci yılına girildiğinde Kral'ın ricası üzerine Erendis Armenelos'taki konağın derlenip toplanması ve yeniden yaşanır hâle getirilmesi talimatını verdi; ama kendisi oraya dönme yönünde herhangi bir hazırlığa girişmemişti. Kral'a cevabını şu mesaj eşliğinde iletecekti: "Eğer emriniz o yönde olursa elbette eve dönerim, *atar aranya* [Kral Babamız]. Ama şu an itibarıyla acele etmemi gerektiren bir durum var mıdır? Kocamı taşıyan geminin yelkenleri doğu ufkunda görüldüğünde bunu yapmaya yetecek zamanım zaten olmayacak mı?" İçinden ise şöyle geçiriyordu: "Kral benim sıradan bir denizcinin eşi gibi iskelede bekleşmemi mi istiyor? Eskiden öyleydim belki ama artık değilim. O zamanki rolüm bakımından üzerime düşeni fazlasıyla yaptım ben."

O senenin sonuna gelinmiş fakat ufukta yelken namına hiçbir şey gözükmemişti, ertesi yıl da hızla geçmiş ve nihayet sonbahar sezonu yaklaşmıştı. Yüreği kaskatı kesilen Erendis iyice kabuğuna çekilmişti artık. Armenelos'taki evin kapısına kilit vurulması talimatını verirken kendisi de Emerië'deki konağından ancak birkaç saatliğine uzaklaşır olmuştu. Ruhundaki sevgiden geriye kalanı bütünüyle kızına yöneltmiş olup sımsıkı kucakla-

dığı Ancalimë'nin Núneth'i ve Batıdiyarlar'daki diğer akrabaları ziyaret etmek için bile yanından bir an olsun ayrılmasına izin vermiyordu. Ancalimë'nin aldığı tüm eğitim ve terbiye annesinden gelmeydi; bu süreçte okuma yazmayı mükemmel şekilde sökmek şöyle dursun Erendis ile yaptıkları alıştırmalar sayesinde Númenórlu asilzadeler arasında yaygın olduğu üzere Elf-dilinde konuşmayı bile öğrenmişti. Ne de olsa Batıdiyarlar'daki hanelerde tıpkı Beregar'ın evi örneğinde olduğu gibi gündelik konuşmalar Elf dili üzerinden yürütülmekteydi ve Erendis, Aldarion'un genellikle tercih ettiği Númenor'un kendi lehçesine nadiren başvururdu. Ancalimë evlerinde bulunan kimi kitaplarda ve el yazması parşömenlerde okuyup da anlayabildiği kadarından hareketle Númenor'un tarihçesi ve kadim zamanlarda yaşananlarla ilgili de epey bilgi edinmişti; Erendis işin bu yönünü gözden kaçırmıştı gerçi ama, kızı bununla da kalmayıp evde görevli kadınlardan işittikleri sayesinde halkın özellikleri ve ülkenin genel yapısı gibi kültürel kapsama giren başka unsurlar hakkında da genel bir kanı edinmiş bulunuyordu. Gelgelelim hizmetçi kadınlar hanımlarından korktukları için evin kızıyla yaptıkları konuşmalarda ağızlarından çıkana dikkat ediyorlardı; hâliyle de Emerië'deki beyaz evde geçirdiği günler Ancalimë açısından neşeyle anılmaktan uzak kalıyordu. Sanki kısa süre önce orada birisi ölmüş gibi, müzikten yoksun ve derin bir sessizlik içindeydi bu ev daima; o dönemde Númenor'da müzik enstrümanı çalmak erkeklerin üzerine düşen bir iş olarak görülürdü ve Ancalimë'nin çocukluk yılları boyunca duyduğu müzik, kadınların dört duvarın dışında ve Emerië'nin Ak Hanımı'nın duyuş mesafesinin ötesinde evin işlerini yerine getirirken söylediği şarkılardan ibaretti. Fakat Ancalimë artık yedi yaşına gelmişti ve her izin kopardığında evden çıkıp kendisini özgürce koşabildiği ağaçsız yaylalara ve civar tepelere vuruyordu; kimi zaman çoban kızlardan birinin yanına takılıp koyunlarla ilgileniyor ve açık havada onunla birlikte karnını doyuruyordu.

***

O yılın yaz aylarında bir gün yaşça kendisinden büyük olan toy bir delikanlı uzak çiftliklerin birinden gönderilmiş bir mesajı iletmek üzere evlerine geldi; evin arka tarafındaki çiftliğin avlusunda ağzına tıkıştırdığı ekmekleri çiğneyip süt içtiği sırada, Ancalimë ile karşılaşacaktı. Bir yandan sütü tepesine dikmiş içmeye devam ederken herhangi bir saygı ifadesi takınmadan onu süzdü oğlan. Sonra sürahiyi yere indirdi.

"Bakıyorum ki gözün bende kaldı, koca göz!" diye seslendi kıza. "Tatlı olmasına tatlı bir kızsın ama biraz fazla çirozsun. Sen de birkaç lokma yemek ister miydin?" Heybesinden bir somun ekmek çıkarıp ona uzattı.

"Hadi oyalanma da yola düş, Îbal!" diye çığırdı çamaşırhane kapısında beliren ihtiyar bir kadın. "Aç o uzun bacaklarını, yoksa sen eve varıncaya kadar annene gönderdiğim mesaj aklından uçup gidecek!"

"Senin olduğun yerde bekçi köpeğine lüzum yok, Zamîn ana!" diye bağırarak karşılık verdi oğlan, ardından havlamayı andıran şen bir çığlık eşliğinde en yakın çitin üzerinden atlayarak bayır aşağı koşup gözden kayboldu. Zamîn lafını esirgemeyen görmüş geçirmiş bir taşra kadınıydı ve Ak Hanım karşısında bile kolay kolay sinmezdi.

"Bu gürültücü şey de neyin nesi?" diye sordu Ancalimë.

"Bir oğlan," dedi Zamîn, "hâlâ anlamadıysan eğer. Ama nasıl anlayacaksın ki? Ortalığı kırıp dökmekten ve çatlayıncaya kadar tıkınmaktan başka şey bilmezler. Az önceki de boyuna yemek yiyordu – ama bunun boşuna olduğu söylenemez. Babası geri döndüğünde karşısında düzgün bir oğlan bulacak; ama bu dediğim çabucak gerçekleşmezse birbirlerini tanımakta zorlanırlar. Aynısı diğer babalar ve çocukları için de geçerli."

"Öyleyse o oğlanın da mı bir babası var?" oldu Ancalimë'nin bir sonraki sorusu.

"Elbette," dedi Zamîn. "Güneydeki büyük bir efendinin emrinde çalışan çobanlardan biri olan Ulbar'dır babası: Koyun Efendisi deriz ona, Kral'ın da akrabasıdır üstelik."

"O hâlde neden çocuğun babası evde değil?"

"Nedeni şu ki, *hérinke* [küçükhanım]," diye sürdürdü açıklamalarını Zamîn, "Gözüpekler denen şu grubun tekrar denize açılacağını haber aldı ve onlara katılmak üzere babanın, Efendi Aldarion'un gemilerinden birine tayfa olarak yazıldı: Nereye ve ne amaç uğruna yelken açtıklarını ise ancak Valar bilir."

Aynı akşam Ancalimë ansızın şu soruyu yöneltti annesine: "Babama aynı zamanda Efendi Aldarion mu diyorlar?"

"Öyle derlerdi," dedi Erendis. "Ama neden soruyorsun bunu?" Zorlukla duyulan heyecansız bir sesle söylemişti kadın bunu fakat kızına belli etmemekle beraber içten içe meraklanmış ve huzursuzluğa düşmüştü; çünkü bu, o güne değin Aldarion ile ilgili aralarında geçen ilk konuşmaydı.

Ancalimë bu son soruyu cevapsız bıraktı. "Ne zaman geri dönecek?" diyerek kendi sorusunu yöneltti onun yerine.

"Bunu bana sorma!" dedi Erendis. "Çünkü cevabını bilmiyorum. Belki de hiçbir zaman geri dönmez. Ama sen kafanı bunlara takma; çünkü annen daima yanında ve sen ondan sevgini esirgemediğin sürece seni asla bırakıp kaçmayacak."

Ancalimë annesine bir daha hiç babasının bahsini açmadı.

Günler birbirini kovaladı, bir yıl daha ve ardından bir yıl daha geride kaldı; o ilkbahar Ancalimë dokuz yaşına basmıştı. Kuzular doğdu ve büyüdü; yünleri kırkıldı ve sonra tekrar uzadı; yaz güneşi çayırları kavurdu. Derken sonbaharın gelişiyle gökyüzünü yağmur bulutları kapladı. Nihayet doğu yönünden esen bir rüzgâr bulutların yanı sıra gri suları yararak ilerleyen *Hirilondë*'yi de getirdi onlara ve Aldarion, Rómenna Limanı'nda karaya ayak bastı; bu son havadis göz açıp kapayıncaya dek Emerië'ye ulaştırıldıysa da Erendis kızına bundan bahsetmedi. Rıhtımda Aldarion'u karşılayan olmamıştı bu defa. Yağmurun altında at sürerek Armenelos'a vardı; evinin kapısını mühürlenmiş bulacaktı. Ümitsizliğe düştüyse de konuyla ilgili kimseye bir şey sormadı; ilkin Kral'ın huzuruna çıkmaya karar verdi çünkü ona anlatacak çok şeyi olduğu kanısındaydı.

Umduğundan daha sıcak olmadı karşılanışı; bir Kral'ın sorgulanası bir tavır sergilemiş bir subayı ile konuşacağı tarzda hitap

ediyordu Meneldur ona. "Uzun zamandır buradan uzaktasın," dedi buz gibi bir sesle. "Geri dönüş tarihi olarak öngördüğün tarihin üstünden üç yılı aşkın zaman geçti."

"Doğruya doğru!" dedi Aldarion. "Bu kez ben bile denizden bıkkınlık getirdim ve yüreğim nicedir batıdaki yurdumun özlemiyle yanıp tutuşuyordu. Ancak ruhumu dizginlemek durumundaydım: Yapacak çok iş vardı çünkü. Kaldı ki benim yokluğumda pek çok şey kötüye gitmişti."

"Ondan hiç şüphem yok," dedi Meneldur. "Korkarım ki burada, gerçek ülkende de durumun pek farklı olmadığını gözlemleyeceksin."

"Meselenin o yanını düzelteceğimi umuyorum," dedi Aldarion. "Gelgelelim dünya yeniden köklü bir değişim geçirmekte. Batının Efendileri kuvvetlerini Angband'ın üzerine salalı beri bin yıla yakın zaman geçti; artık o günler ya tamamen unutulup gitti ya da Orta Dünyalı İnsanlar arasında anlatılan muğlak efsanelere indirgendi. O halkların huzuru yine kaçmış durumda ve korku aralarında kol geziyor. Oradaki gözlemlerimi sana aktarıp görüşünü almak ve nasıl bir yol izlenmesi gerektiğine dair fikirlerimi seninle paylaşmak istiyordum."

"Bunu pekâlâ yapacaksın," dedi Meneldur. "Ben de daha azını beklemiyorum zaten. Fakat önceliği olduğunu düşündüğüm başka konular var. 'Bir kral başkalarının hanelerine çeki düzen vermeye kalkmadan önce kendi hanesindeki işleri hâle yola koymalıdır,' denir. Bana sorarsan bu söz her erkek için geçerli. Şimdi sana bir öğütte bulunacağım, Meneldur'un oğlu. Senin de kendi özel yaşamın var. Fakat sen onun yarısını öteden beridir ihmal ediyorsun. O yüzden demem o ki: Evine git!"

Aldarion ansızın kaskatı kesilirken suratına elim bir ifade yerleşmişti. "Eğer biliyorsan, bana da söyle lütfen," dedi babasına. "Benim evim neresi?"

"Karın neredeyse evin de orasıdır," dedi Meneldur. "İster zorunluluktan ötürü olsun isterse değil ama, ona vermiş olduğun sözü tutmadın. Şimdilerde Emerië'deki kendi evinde, denizden uzakta ikamet ediyor. Sen de bir an önce oraya gitmelisin."

"Eğer karaya çıkınca nereye gitmem gerektiğine dair bir haber iletilmiş olsaydı, limana vardığımda doğruca oraya giderdim," dedi Aldarion. "Neyse ki son havadisleri yabancılara sorup da öğrenmek durumunda değilim artık." Bu sözlerin ardından gitmek üzere arkasını döndüyse de birdenbire durup şöyle dedi: "Kaptan Aldarion kafa dağınıklığından dolayı benliğinin diğer yarısına ait olup da aciliyet taşıdığını düşündüğü bir şeyi az kalsın unutuyordu. Armenelos Kralı'na teslim etmekle görevli kılındığı bir mektup var." Onu Meneldur'a uzattıktan sonra eğilip selam verdi ve oradan ayrıldı; gecenin çökmek üzere oluşuna aldırmaksızın bir saat içinde at sırtında yollara düşmüştü bile. Beraberinde gemisinde de kendisine eşlik eden iki adamı vardı: Batı Ülkeleri'nden Henderch ile Emerië yöresinin yerlilerinden Ulbar.

Hiç durmadan at sürerek ertesi gün akşam çökerken Emerië'ye vardıklarında hem atlar hem de binicileri bir hayli yorgun düşmüştü. Bulutların ardında gözden yitmek üzere olan güneşin son ışınları altında daha bir soluk ve beyaz gözüküyordu ev. Onu uzaktan görür görmez yanında taşıdığı boruyu öttürdü Aldarion.

Avluya girdiklerinde atından atlarken Erendis'i gördü: Kapının iki yanındaki sütunlara doğru çıkan basamakların başında beyaz giysiler içinde dikilmekteydi. Kadın vakur bir duruş sergileme çabasında olsa da adam ona yaklaştığında karısının benzinin solgun, gözlerinin ise dolu dolu olduğunu fark etti.

"Gelişiniz gecikti, Efendi Aldarion," diyerek söze girdi kadın. "Çoktandır sizden ümidimi kesmiştim. Korkarım bu şartlar altında vaktinde gelmeniz durumunda sizi bekleyecek olan karşılamayı sunamayacağız."

"Denizcileri memnun etmek pek de zor değildir," dedi adam.

"İyi öyleyse," dedi kadın; ardından adamı orada öylece bırakıp eve girdi. İki kadın göründü sonra ve bir de basamaklardan aşağı koşuşan bir kocakarı. Aldarion evden içeri girerken bu kocakarı onun duyması için sesini bilhassa yükselterek beraberindeki iki adama şöyle seslendi: "Burada sizi konaklatabileceğimiz bir yer yok. Tepenin ayağındaki binaya gidin!"

"İstemez, Zamîn," dedi Ulbar. "Ben zaten kalmayacağım.

Efendi Aldarion'un izniyle kendi evime gideceğim.' Orada her şey yolunda mı?"

"Öyle sayılır," oldu kadının cevabı. "Oğlun o iştahıyla hafızandaki hâlini bile yiyip yutmuştur. İyisi mi git sen, git de bunun cevabını kendin keşfet! Orada seni Kaptanınızın burada bulduğundan daha sıcak bir karşılamanın beklediği kesin."

Akşamın geç saatlerinde hazırlanan yemekte Erendis ona eşlik etmedi ve Aldarion ayrı bir odaya kurulmuş, hizmetçi kadınların servis yaptığı bir sofrada karnını doyurmak zorunda kaldı. Yemek henüz bitmemişti ki evin hanımı odadan içeri girdi ve diğer kadınların önünde ona şöyle dedi: "Böylesine hızlı bir yolculuk sizi yormuş olsa gerek, efendim. Dilediğiniz zaman sizin için hazırlanmış bulunan misafir odasına çekilebilirsiniz. Emrimdeki hanımlar bir ihtiyacınız olursa diye kapınızda bekleyecektir. Eğer üşürseniz, ateş yakmalarını buyurabilirsiniz."

Aldarion bu sözleri yanıtsız bıraktı. Erkenden odasına çekilecek ve hakikaten de çok yorulmuş olduğundan yatağa boylu boyunca serilip ona Orta Dünya'nın ve Númenor'un üzerine çökmek üzere olan gölgeleri kaşla göz arasında unutturacak derin bir uykunun kollarına kendisini bırakacaktı. Fakat horozların ötüşüyle uyandığında son derece huzursuz ve de öfkeliydi. Bir an önce kalktı ve hiç ses çıkarmadan oradan çekip gitmeyi düşündü: Adamı Henderch'i ve atları bulmayı, sonrasında onunla birlikte Hyarastorni yöresinin Koyun Efendisi de olan akrabası Hallatan'ın bulunduğu yere doğru at sürmeyi tasarlıyordu. Daha sonra Erendis'e kızlarını Armenelos'a getirmesi ve bundan böyle onu sadece kendisinin uygun gördüğü doğrultuda yönlendirmemesi yönünde bir buyruk iletecekti. Ama tam çıkış kapısına doğru ilerliyordu ki Erendis orada bitiverdi. Kadın geceyi uykusuz geçirmişti belli ki ve şimdi onun yolunu kesecek şekilde kapının eşiğinde dikilmekteydi.

"Görüyorum ki ayrılırken gelişinizde olduğundan çok daha dakik davranıyorsunuz, efendim," dedi kadın. "Kadınlarla dolu olan bu evi, işinizi henüz bitirmeden böylesine çabuk terk edecek

kadar sıkıcı bulmadığınızı umarım (siz bir denizcisiniz ya hani). Laf açılmışken, hangi iş üzerine uğramıştınız buraya? Ayrılmadan önce bunu benimle paylaşma lütfunda bulunur muydunuz?"

"Armenelos'ta bana eşimin burada bulunduğu ve kızımı da yanında buraya getirmiş olduğu söylendi," diye cevap verdi adam. "Burada bir eşim olduğu konusunda yanıldığım aşikâr ama kızımı da mı göremeyeceğim?"

"Birkaç yıl öncesine kadar bir kızınız olduğu doğru," dedi kadın bu kez. "Ama benim kızım henüz uyanmadı."

"Uyandırın kendisini öyleyse, ben atımı hazırlayana kadar," dedi Aldarion.

Erendis, Ancalimë'yi o an için babasıyla görüşmekten menedebilirdi; fakat Kral'ın lütfunu da yitirmesine sebep olacak kadar ileri gitmeyi göze alamıyordu ve dahası, Divan[5] çocuğun taşrada yetiştirilmesi konusundaki hoşnutsuzluğunu uzun süredir açığa vurmaktaydı. Bundan dolayıdır ki Aldarion, yanı başında Henderch ile at sırtında oradan ayrılmak üzere ahır tarafından gerisingeri evin kapısının hizasına geldiğinde Ancalimë'yi kapının eşiğinde annesinin yanında dikilirken buldu. Tıpkı annesi gibi gururlu bir edayla dimdik duran kız, atından inip de onu kucaklamak üzere basamakları çıktığı sırada babasına karşı hiçbir hürmet gösterisinde bulunmamıştı. "Siz de kimsiniz?" dedi onun yerine. "Neden beni sabahın bu erken saatinde, henüz evin gündelik koşuşturmacası bile başlamamışken uyandırmalarını buyurdunuz?"

Kızına heyecan dolu gözlerle bakan Aldarion suratında ciddi bir ifade olmasına rağmen içten içe gülümsüyordu: Çünkü onu bildiğince eğitip yetiştirme yönündeki tüm gayretlerine rağmen Erendis'inkini değil, kendisinin kanını taşıyan bir çocuk görmekteydi karşısında.

"Aslına bakarsanız bir zamanlar sizinle tanışmıştık, Ancalimë Hanım," dedi, "ama şimdi bunun bir önemi yok. Bugün ben Armenelos'tan gelen bir haberci sıfatını üstlenmiş bulunuyorum ve size Kraliyet Vârisi'nin kızı olduğunuzu hatırlatmak istedim; (şu an gördüğümden hareketle söyleyebilirim ki) günü gelince siz

de onun Vârisi olacaksınız. Ömrünüzün geri kalanını hep burada geçirmeyeceksiniz. Ama şimdi yatağınıza dönün, hanımım, istemeden böldüğüm uykunuza hizmetçi hanımlar sizi uyandırıncaya kadar kaldığınız yerden devam edin. Benimse acilen Kral ile görüşmem gerekiyor. Hoşça kalın!" Ancalimë'nin eline bir öpücük kondurup basamakları indi; ardından atına atlayıp eliyle bir veda selamı vererek oradan ayrıldı.

Onun tepeden aşağı inişini pencerelerin birinden tek başına izleyen Erendis kocasının Armenelos yönüne değil Hyarastorni'ye doğru yol aldığını gözden kaçırmamıştı. Sonra sinirleri boşalıp ağlamaya başladı, kedere fazlasıyla öfke de eşlik ediyordu. Gözleri pişmanlık aramıştı, karşısındakini azarlayıp içini boşalttıktan sonra onun onu affedebileceğini ummuştu; oysa kocası kabahat kendisinde değil de ondaymış gibi bir tavırla yaklaşmıştı olaya ve kızının gözleri önünde onun varlığını hiçe saymıştı. Núneth'in kendisine çok önceden söylemiş olduğu sözleri anımsamakta geç kaldığını idrak ediyor ve şimdi Aldarion'u habis bir iradenin kölesi, sakin olduğu zamanlar her zamankinden fazla tehlike arz eden, ehlileştirilmesi olanak dışı bir varlık gibi görüyordu. Ansızın doğrulup başını pencereden öteye çevirdi ve yaptığı hataları düşündü. "Tehlikeli olan asıl kimmiş, herkes görecek!" dedi kendi kendine. "Bükülmez bir çelik gibidir benim iradem. Númenor Kralı olsa bile bu gerçek ile yüzleşecek."

Aldarion kuzeni Hallatan'ın evinin bulunduğu Hyarastorni yöresine doğru at sürmeye devam etti; orada bir süreliğine dinlenmek ve düşünceleriyle baş başa kalmak niyetindeydi. Hedefe yaklaştıklarında bir müzik sesi geldi kulağına ve çobanların Ulbar'ın gurbetten dönüşü şerefine şenlik düzenlendiğini gördü; Ulbar'ın başına çiçeklerden yapılma bir taç geçirmiş olan eşi kavalların melodisi eşliğinde kocasıyla birlikte dans etmekteydi. İlkin kimse fark etmedi onun gelişini ve o da atının üstünde oturduğu yerden mütebessim bir suratla kutlamaları izlemeye koyuldu; demeye kalmadan, "Haşmetli Kaptanımız!" diye haykırdı Ulbar ve oğlu İbal bir koşu yanına gelip atının yularını sımsıkı kavradı. "Kaptan

efendimiz! Lütfen söyleyeceklerime kulak verin!" dedi büyük bir hevesle.

"Neymiş bu kadar önemli olan mesele? Benim acelem var," diye çıkıştı Aldarion; ruh hâli değişmiş amansız ve asabi bir kisveye bürünmüştü.

"Size sormak istemiştim," dedi oğlan, "bir erkeğin babam gibi denize açılabilmesi için kaç yaşında olması gerekir?"

"Şu karşıki tepeler kadar yaşlı ve de hayattan bir başka beklentisi kalmamış olmalı," dedi Aldarion. "Niyeti kesinkes bozmuş olmalı veyahut da! Peki söyle bakalım, Ulbar'ın oğlu: Annen beni tebrik etmeyecek mi?"

Ulbar'ın eşi birkaç adımda öne çıkınca Aldarion onun elini tuttu. "Sunacağım hediyeyi kabul etmez miydiniz?" diye sordu hemen akabinde. "Eşinizin tayfama katılmasına rıza göstermekle bana bahşetmiş olduğunuz altı senelik kusursuz hizmete karşılık zayıf kalır gerçi bu." Sonra tuniğinin altında sakladığı bir keseyi açıp içinden altın bir halkaya tutturulmuş alev kızılı bir mücevher çıkararak kadının avucuna bıraktı. "Elflerin Kralı'ndan bir armağan," diye açıkladı. "Kendisine kime verildiğini açıkladığımda münasip ellerle buluştuğunu o da tasdik edecektir." Sonrasında şenlik meydanındakilerle vedalaşan Aldarion artık o evde konaklama fikrini bir kenara bırakmış hâlde oradan ayrıldı. Onun bu tuhaf geliş-gidişini işiten Hallatan meraka kapılacaktı, ta ki taşra yöreleri daha başka haberlerle çalkalanmaya başlayıncaya kadar.

Hyarastorni'den ayrılalı beri pek bir mesafe katetmemişlerdi ki Aldarion atını durdurarak yoldaşı Henderch'e seslendi. "Batı topraklarında seni her ne karşılama bekliyorsa seni ondan alıkoymayacağım, dostum. Benim selamlarımı da yanına alıp evinin yolunu tut. Ben yoluma yalnız devam etmeye karar verdim."

"Böyle olmaz ama, Kaptan Efendimiz," diye itiraz edecek oldu Henderch.

"Uygunsuz kaçtığını biliyorum," diyerek yatıştırdı onu Aldarion. "Ama olması gereken bu. Elveda!"

Sonrasında Armenelos'a doğru yola yalnız devam etti ve bir daha asla Emerië'ye ayak basmadı.

Aldarion taht salonundan ayrılınca oğlunun kendisine vermiş olduğu mektuba merakla bakmıştı Meneldur; görünüşe göre Lindon'daki Kral Gil-galad'dan gelmekteydi. Mühürlenmişti ve onun mavi bir zemin üzerine serpilmiş beyaz yıldızlarla süslü armasını taşıyordu. Mektubun dış yüzeyine ise şunlar yazılmıştı:

> Armenelos'taki Yüce Kral'ın şahsına iletilmek üzere Númenórë Kralı'nın Vârisi Efendi Aldarion'a Mithlond'da elden teslim edilmiştir.

Bunun ardından mührü kıran Meneldur mektubun içeriğinde yazılı olanları okudu:

> Fingon oğlu Ereinion Gil-galad'dan Eärendil'in soyundan gelme Tar-Meneldur'a selam olsun: Dilerim ki Valar'ın lütfu hep sizinle olsun ve Kralların Adası üzerine hiçbir gölge düşmesin.
>
> Size nicedir şükranlarımı sunmak istiyordum çünkü oğlunuz Anardil Aldarion'u çok kereler bana gönderdiniz: Zannımca günümüzde İnsanlar arasındaki en büyük Elf dostudur kendisi. Bu noktada sizden af dilemeyi de kendime borç bilirim zira oğlunuzu kendi hizmetimde gereğinden uzun süre alıkoydum; gelgelelim İnsanların bilgi dağarcığına ve çevremdekiler içinde yalnızca onun hâkim olduğu lisanlarına ciddi anlamda ihtiyaç duymaktaydım. Bana haber taşımak ve nasihatte bulunabilmek için pek çok badireye göğüs gerdiğini teslim etmeliyim. İçine düştüğüm çıkmazla ilgili ayrıntıları size aktaracaktır; ama genç ve umut dolu biri olduğundan, karşı karşıya bulunduğumuz tehlikenin gerçek boyutlarını idrak edebileceğini sanmıyorum. Ondan dolayıdır ki bu satırları sadece ve sadece Númenórë Kralı'na hitaben kaleme almaktayım.
>
> Doğuda yeni bir gölge peyda oldu. Oğlunuzun inandığının aksine kötücül İnsanlardan kaynaklı bir tehdit

değil bu; Morgoth'un hizmetkârlarından biri hareketlenmeye başladı ve habis varlıklar uyanışa geçti. Gücü her geçen yıl artıyor çünkü İnsan ırkından olanların çoğu onun hizmetine girmeye hazır. Eldar'ın başkasından yardım almaksızın onun karşısında duramaz hâle geleceği gün korkarım çok uzak değil. Bundan dolayıdır ki ne zaman İnsanların Krallarına ait o haşmetli gemilerden birini görsem yüreğime su serpiliyor. Nihayet sizin yardımınıza başvurmaya karar verdim. Eğer elinizde bana ayırabileceğiniz miktarda İnsan gücü varsa yalvarırım bir an önce gönderin onları.

Kendisine sorarsanız, oğlunuz içinde bulunduğumuz durumun ayrıntılarını size aktaracaktır. Velhasıl onun tavsiyesi (ve bunu son derece yerinde buluyorum) kaçınılmaz olan saldırı gerçekleştiğinde yürekleri henüz karanlığın etkisi altına girmemiş bulunan Eldar'ın halen yaşam sürdüğü Batı Ülkeleri'ni her ne pahasına olursa olsun elimizde tutmamız gerektiği yönünde. En azından Hithaeglir adını verdiğimiz uzun dağ silsilesinin batı yakasında uzanan nehirlerin çevresindeki Eriador yöresini savunmalıyız: Burası esas savunma hattımızı teşkil ediyor. Fakat sözünü ettiğim dağ-duvarın güneydeki Calenardhon diyarına denk gelen kesimlerinde büyük bir gedik mevcut[6]; doğudan gelecek bir baskın işte bu yolu izleyecektir. Sahil şeridinden oraya kadarki topraklarda düşmanlık şimdiden kendisini hissettirmeye başladı. Buraya en yakın kıyılarda sağlam bir dayanağımız olsa bu gediği güvenle savunabilir ve oradan gelecek saldırıları bertaraf edebilirdik.

Efendi Aldarion da durumun hassasiyetini uzun zaman önce fark etmişti. Nicedir Gwathló'nun ağzına yakın bir konumda yer alan Vinyalondë'de hem denizden hem de karadan gelecek hücumlara karşı durarak tam da bu amaca hizmet edecek bir liman kurulmasına ça-

lışıyordu; ama onca zahmeti boşa gitti. Círdan'dan çok şey öğrenmiş olduğu için bu tür konularda engin bilgiye sahip ve sizin büyük gemilerinizin neye ihtiyaç duyduğunu herkesten iyi idrak ediyor. Ama elinin altında hiçbir zaman yeterince adam olmadı; Círdan'ın emrinde de bu işe ayıracak yeterli sayıda zanaatkâr veya taş ustası mevcut değil.

Kral kendi gereksinimlerini öncelik sırasına koymaya elbette muktedirdir; ancak Efendi Aldarion'un söyleyeceklerine şevk ile kulak verecek ve ona elinden geldiğince yardım edecek olursa dünyada kötülüğe karşı çıkmak için beslenen ümitler artacaktır. Birinci Çağ'ın hatıraları dinmeye yüz tuttu ve Orta Dünya'daki her şeyin üzerine bir donukluktur çöktü. Gelin Eldar ile Dúnedain arasındaki kadim dostluğun da sönükleşmesine izin vermeyelim.

Bu satırlarda vurgulananları yabana atmayın sakın! Yaklaşmakta olan karanlık bize karşı duyulan nefretle yüklü fakat size karşı duyulanı da ondan aşağı kalmaz. Eğer ki o raddeye değin büyümesi engellenemezse, kanatlarının Büyük Deniz'e bile meydan okuyacak genişliğe erişmesi işten değil.

Manwë, Tek Olan'ın inayetini üzerinizden eksik etmesin ve yelkenlerinizi güçlü rüzgârlarla şahlandırsın.

Son satırı da okumayı bitirdiğinde parşömen Meneldur'un gevşeyen parmakları arasından kayıp kucağına düşüverdi. Doğudan kopup gelen bir rüzgârın sürüklediği kocaman bulutlar o gün karanlığın erkenden çökmesine neden olmuştu ve yanı başındaki yüksek kandillerin yaydığı ışık odayı dolduran loşluğun ortasında gitgide ufalmaktaydı.

"Böyle bir ânın gelip çatacağına tanıklık edeceğime Eru beni erkenden yanına çağırsın daha iyi!" diye haykırdı yüksek sesle. Sonra şöyle dedi kendi kendine: "Ne yazık! Onun gururu ve be-

nim ona karşı takındığım soğuk tavır zihinlerimizi birbirinden ne de uzun süre ayrı tutmuş. Asa'yı ona önceden tasarlamış olduğum süreçten daha çabuk devretmek şu an için izlenecek en akılcı yol. Çünkü bu mesele benim üstesinden gelemeyeceğim boyutlarda.

"Valar, Bahşedilen Diyar'ı bize sunduğunda bizi kendilerinin naibi kılmamıştı; bize sadece Númenor Krallığı armağan edildi, dünyanın tamamı değil. Yeryüzünün yegâne Efendileri onlardır. Biz ise nefreti ve savaşı savuşturup bu diyardan uzak tutmakla görevli kılındık; çünkü savaş sona ermişti ve Morgoth Arda'nın dışına sürülmüştü. Ben bunu böyle biliyordum ve bize öyle olduğu açıklanmıştı.

"Ama şimdi dünya bir kez daha karanlığın etkisi altına girme tehlikesiyle karşı karşıyaysa, Efendiler bundan zaten haberdar olsa gerek; gelgelelim bana hiçbir işaret göndermediler. Eğer ki bu son yaşananların kendisi işaret değilse. Peki ya eğer öyleyse, ne yapmalı şimdi? Atalarımız Büyük Gölge'nin mağlup edilmesine katkıda bulundukları için mükâfatlandırılmıştı. Eğer ki kötülük kendisine yeni bir baş bulduysa, onların oğulları şimdi atıl mı kalacak yani?

"Ne yönde karar vermem gerektiği konusunda büyük ikilem yaşıyorum. Hazırlanmalı mıyız, yoksa olayları akışına mı bırakmalıyız? Bu halen bir söylentiden ibaret olsa bile savaş çıkacağını farz edip hazırlıklara girişmek başlı başına bir mesele: Toprağı işlemekten ve el zanaatlarından başka bir şey hakkında bilgisi bulunmayan yurttaşlarımıza barışın orta yerinde kan dökme ve muharebe etme eğitimi mi vereceğiz: Fetih hevesiyle kendinden geçen ve bu uğurda telef olacak masumları, edinecekleri şan ve şöhretin doğal bir parçası gibi gören kibirli kaptanların eline, bile bile demir mi tutuşturalım? Eru'ya şöyle mi diyecekler yani: *Ölenler arasında senin düşmanların da yok mu sanki?* Veyahut da dostlarımız hunharca katledilirken ellerimizi önümüzde kavuşturmuş hâlde oturalım mı: Zorba kapımıza dayanıncaya dek halkımızı hayali bir huzur içinde körlemesine yaşamaya mı zorlayalım? Ya o zaman nice olur hâlleri: Çıplak elleriyle demirden yapılma silahlara karşı durmaya çalışıp acizce ölmelerine veya canhıraş çığlıklar atan kadınlarını artlarında bırakıp kaçmalarına

göz mü yumalım? O zaman Eru'ya şöyle demelerini mi bekleyeceğiz: *Kan dökmedim ya, yetmez mi?*

"Her iki seçeneğin de ucu bizi kötülüğün karşısına çıkarıyorsa, tercih yapmak neye yarar? Bırakalım Eru'nun gözetiminde Valar gerekli yargıda bulunsun! Asa'yı Aldarion'a devredeceğim. Gerçi bu da bir nevi tercihte bulunmak sayılır çünkü onun hangi yolu izleyeceğini gayet iyi biliyorum. Tabii ki Erendis duruma müdahale–"

Ani bir huzursuzluğa kapılan Meneldur'un düşünceleri Emerië'deki Erendis'in üzerine yoğunlaştı. "Orada ufak da olsa bir umut ışığı var (buna ne kadar umut denebilirse artık). Oğlum böylesine ciddi bir meselede kararından dönecek birisi değildir. Kızın tercihinin ne yönde olduğunu da biliyorum – söyleyeceklerimizi sonuna kadar dinlemeye tahammül gösterse bile kararından caymaz. Çünkü yüreğinin kanatları onu Númenor'dan öteye uçurmuyor ve bunun nelere mal olabileceğini idrak etmekten uzak. Eğer yapacağı tercih onun ölümüne sebep olursa, ölümü cesaretle göğüsleyecektir. Ama olur da hayatta kalırsa veya olaylar başka türlü gelişirse nasıl hareket eder? Bunun cevabını benim gibi Valar da ancak bekleyerek görebilir."

Aldarion *Hirilondë*'nin limana demir atmasından dört gün sonra Rómenna'ya geri döndü. Üstü başı yaptığı yolculuğun izlerini taşıyordu ve hayli yorgun düşmüştü, hâliyle doğruca yeni ikametgâhı olarak seçmiş bulunduğu *Eämbar*'a gitti. Kendisinin de fark edip güceneceği gibi, oradan uzakta geçirdiği şuncacık zaman içinde şehir dedikodularla kaynar olmuştu. Ertesi gün Rómenna'dan adam toplayıp onları topluca Armenelos'a getirdi. Oraya varınca içlerinden bazısına kendi evinin bahçesinde yer alan tek bir ağaç haricinde civardaki tüm ağaçları kesmeleri ve odunları tersanelere taşımaları emrini verdi; diğer adamlarına evini yerle bir etmesini söyledi. Vaktiyle Elflerin hediye etmiş olduğu beyaz ağacı esirgemişti sadece; adamlar işini bitirip de ortalıktan çekilince viran hâle gelen koca alanın orta yerindeki o ağacı uzun uzun süzdü ve böyle bir başına dikilirken bile harikulade güzellikte olduğunu daha iyi

idrak etti. Elf ağaçlarına özgü o ağır ağır büyüme koşullarında bile boyu şimdiden dört metreye yaklaşmaktaydı ve gökyüzünü işaret eden yukarı doğru kıvrık dallarını bezeyen tomurcuk hâlindeki kış çiçekleriyle düzgün, zarif ve taze bir görünümü vardı. Ağacın görüntüsünün ona kızını anımsattığını hayretle fark edip ağaca şöyle seslendi: "Bundan böyle sana da Ancalimë diyeceğim. Dilerim ki sen de o da hiçbir rüzgâr altında eğilip bükülmeden veya bir başkasının iradesine boyun eğmek durumunda kalmadan ve dallarınız asla budanmadan uzun birer ömür sürersiniz!"

Emerië'den dönüşünün üzerinden üç gün geçtiğinde Kral'ın huzuruna çıktı Aldarion. Tar-Meneldur tahtına sakince kurulmuş onu beklemekteydi. Oğlunun vaziyetini görünce korkuya kapılmadan edemedi; çünkü Aldarion bariz bir değişime uğramıştı: Yüzüne güneşin ansızın gri bulutların ardında kaldığı vakitler denizin büründüğü hâli andıran soluk, hissiz ve düşmanca bir ifade yerleşmişti. Babasının karşısında durup sesinde öfkeden ziyade endişeyle hitap etti ona.

"Bu süreçte nasıl bir rol üstleneceğini sen herkesten iyi bilirsin," diyerek başladı söze. "Ama bir Kral o kişi tebaasından biri, hatta öz oğlu bile olsa bir adamın direncinin sınırlarını göz önüne almalıdır. Beni bu adaya bağlamak niyetindeysen, zincirini iyi seçmelisin. Benim artık ne bir karım var ne de bu adaya karşı sevgim. Kadınların küstahlıklarıyla erkekleri sindirdiği bu uğursuz hayallerin adasında daha fazla kalamam. Küçümsenmediğim, itibar gördüğüm başka yerlerde belli bir amaç uğruna mücadele vererek geçireceğim vaktimi bundan böyle. Kendine uşak misali ev işlerine koşacak yeni bir Vâris bul. Bana miras bırakılması tasarlanan haklar içinden yalnızca şunu talep ediyorum: *Hirilondë* isimli gemi ve içine sığdırılabilecek kadar adam. Yaşı yetse kızımı da yanıma alırdım; ama şimdilik onu anneme emanet edeceğim. Koyunlara insanlardan fazla düşkün değilsen buna mâni olmaya kalkmazsın ve çocuğu suspus olmuş kadınlar arasında kendi kanından olanlara karşı hürmetsizlik ve aşağılama duyması telkin edilerek kısır bir şekilde yetiştirilmeye mahkûm etmezsin. O Elros'un Soyu'ndan geliyor ve oğlun üzerinden buna benzer bir diğer ardıl edinme

şansın kalmadı. Üzerime düşeni yaptım. Daha yararlı meşgaleler uğruna burayı terk etme vaktim artık geldi."

O bunları söylerken Meneldur yere diktiği gözlerinde mahzun bir ifadeyle hiç ses etmeden sabırla oturmayı sürdürmüştü. Şimdi ise derin bir iç geçirdi ve başını kaldırıp oğluna baktı. "Aldarion, oğlum," dedi hüzünlü bir edayla, "Kralın olarak şunu söylemeliyim ki sen de kendi kanından olanlara karşı hürmetsizlik ve aşağılama içinde hareket etmektesin ve daha ne söyleyeceklerini dinlemeden karşı tarafı yargılıyorsun; ama seni gönülden seven ve senin için üzülen baban bu tavrını elbette ki affedecektir. Başka hiçbir şeyde olmasa bile sırf eylemlerinin ardında yatan amacı bugüne dek göremediğim için elbette ki kabahatliyim. Katlanmak durumunda kaldığın acılara gelince (ki ne yazık ki bunlar şimdilerde pek çoklarının dilinde): Tamamen suçsuzum. Erendis'i samimiyetle sevdim ve onunla ruhlarımız aynı yöne meylettiğinden, ilişkinizde zorluklara göğüs germek zorunda bırakılan tarafın hep o olduğu kanısına kapıldım. Senin emellerinin bilincine ise daha yeni vardım ama şu an övgü dışında şeyler de işitmeye hazırsan eğer, başlangıçta bu yolu seçmende kişisel keyfinin de payı bulunduğu fikrinde olduğumu gizlemeyeceğim. Benimle böyle açık konuşmakta bu denli gecikmemiş olsaydın her şey farklı yönde gelişebilirdi."

"Kral'ın bu meseleyle ilgili şikâyetleri olabilir," derken âdeta bağıran Aldarion daha hararetli bir havaya bürünmüştü şimdi, "ama bu bahsettiğin hususta değil! En azından onunla uzun uzadıya ve sıklıkla konuştum: Dediklerimi anlamaya yanaşmayan hissiz bir tavırla kulak verdi bana. Elbiselerin söküklerinden ve yemekleri sofraya saatinde yetiştirmekten başka derdi olmayan bir hizmetçi kadına ağaca tırmanmayı hevesle anlatan aylak bir oğlandan farkım yoktu! Onu gerçekten sevmiştim, yoksa bu kadar dahi uğraşmazdım. Geçmişi kalbime gömeceğim; gelecek ise benim için ölü sayılır. Bana olan sevgisi samimi değil, başka bir şeye sevgi duyduğundan da şüpheliyim. Arka planına Númenor'u yerleştirmiş olduğu bu yaşantıdaki kendi mevcudiyetini seviyor o yalnızca, beni ise keyfi isterse kendi arazisinde gezdiren onun dışında şöminenin

önünde uyuklamasına izin verdiği ehlileştirilmiş bir av köpeği olarak görüyor. Gelgelelim köpekler artık zapt olunamayacak kadar irileştiği için bu saatten sonra Ancalimë'yi kafese tıkmak işine gelir oldu. Ama yeterince konuştuk. Kral'ın izni olursa artık gidebilir miyim? Yoksa bana verecek bir emri mi var?"

"Kral," diye yanıtladı Tar-Meneldur, "senin en son Armenelos'ta bulunuşundan bu yana geçmeyecek gibi gelmiş o uzun günlerde bu konular üzerine çok kafa yordu. Gil-galad'dan gelen, samimi ve ciddi bir tarzda kaleme alınmış mektubu da okumuş bulunuyor. Çok yazık! Çünkü onun yardım çağrıları ve senin dileklerin karşısında Númenor Kralı *hayır* demek zorunda. İzlenebilecek her iki yolun arz ettiği tehlikeler değerlendirildiği vakit verecek başka cevap kalmıyor ona: Savaş hazırlığı yapmak veya yapmamak."

Aldarion omuz silkti ve oradan ayrılmak üzere davrandı. Fakat Meneldur bir elini havaya kaldırarak onun dikkatini çekti ve sözlerini şöyle sürdürdü: "Öte yandan, Kral her ne kadar Númenor diyarını yüz kırk iki senedir yönetiyor da olsa bu denli önem taşıyan ve tehlike arz eden meseleler üzerine adilane bir karar vermesine yetecek ölçüde kesin bir kavrayışa erişmekten aciz." Sonra bir an durup elinde tuttuğu bir parşömeni göz hizasına kaldırarak kendi el yazısıyla kaleme almış olduğu metni berrak bir sesle okumaya başladı:

> Bundan dolayıdır ki: Öncelikle sevgili oğlunun onurunu yüceltmek için; ikincisi oğlunun alenen daha hâkim olduğu meselelerde krallığın ve ülkenin daha iyi yönetilebilmesini sağlamak için, Kral şu karara varmıştır: Şu andan itibaren Hükümranlık Asası'nı Tar-Aldarion adıyla taç giyecek olan oğlu yeni Kral'a devredecektir.

"Bu okuduğum," diye vurguladı Meneldur, "ilan edildiği zaman yakın geçmişte yaşananlarla ilgili görüşlerimi özetlemeye yetecektir. Seni tüm aşağılanmaların üzerine çıkaracak; sahip olduğun güçleri, diğer kayıpların senin açından çok daha kolay katlanılır hâle gelmesine yol açan bir boyuta eriştirecek. Kral olduğun

vakit Gil-galad'ın mektubunu Asa'yı tutan kişinin uygun göreceği yönde yanıtlarsın."

Aldarion bir an hayretler içinde kalakaldı. Ateşlemeye bizzat güdümlendiği Kral'ın gazabıyla yüzleşmeye kendisini hazırlamıştı. Şimdi ise şaşkına dönmüş bir hâlde öylece dikiliyordu. Sonra birden, ne yönden eseceği öngörülemeyen bir rüzgârın etkisiyle ayağı yerden kesilerek savrulan biri gibi babasının önünde diz çöktü; bir an sonra ise başını kaldırıp içten bir kahkaha koyuverdi – yüreğinin sevinçle dolmasına yol açan cömertçe eylemler karşısında hep yaptığı şeydi bu.

"Baba," dedi, "Kral'dan ona karşı takınmış olduğum küstahça tavırlardan ötürü beni affetmesini rica et. Çünkü o çok haşmetli bir Kral ve alçakgönüllülüğü onu gururumun beni ulaştırabileceği en yüksek mertebenin de üzerine taşıyor. Benliğim zapt edilmiş durumda: Kendimi tamamen teslim ediyorum. Böyle bir Kral'ın bu denli zinde ve bilge bir çağında Asa'yı devretmesi olur şey değil."

"Ne var ki karar verildi artık," dedi Meneldur. "Divan bir an önce toplantıya çağrılacak."

Aradan yedi gün geçip de Divan üyeleri nihayet bir araya geldiğinde Tar-Meneldur onlara kararını açıkladı ve tomar şekline getirmiş olduğu devir teslim belgesini önlerine koydu. Kral'ın izlenmesi gerektiği yönünde bahsini ettiği yolun hangisi olduğunu tahmin edemediklerinden hepsi heyecan içindeydi; hepsi itirazlarını dile getiriyor, onu bu kararını ertelemeye teşvik ediyordu, Hyarastornili Hallatan haricinde. Ne de olsa kendi ilgi alanları ve hayat tarzı onunkinden tamamen farklı olsa da akrabası Aldarion'u uzun zamandır sever sayardı; Kral'ın bu kararını yüce gönüllülük olarak görüp takdir ediyor, zamanında verilmiş zekice bir hamle addediyordu.

Şu veya bu gerekçeyle kendisini kararından cayması yönünde sıkıştıran diğerlerine şu cevabı verdi Meneldur: "Bu karara üzerinde hiç kafa patlatmadan varmış değilim ve sizin de bilgece öne sürdüğünüz gerekçelerin hepsini etraflıca masaya yatırıp da bu noktaya geldim. Burada hazır bulunanların hiçbiri tarafından dile

getirilmese de hepsinin adı gibi bildiğine kuşku duymadığım sebeplerden ötürü, irademin ilan edilmesi için bundan daha uygun bir an olamayacağını düşünüyorum. Öyleyse bu kararın vakit geçirmeksizin yayımlanmasına çalışınız. Ama mademki bu hususta bu denli ciddi çekinceleriniz var, varsın ilkbahardaki *Erukyermë* festivali ile eşzamanlı yürürlüğe girsin. O zamana değin Asa bende kalacak."

Karara dair yapılan ilanla ilgili haberler Emerië'ye ulaştığında Erendis'in asabı feci şekilde bozuldu; çünkü bu hareketin içeriğinde desteğine hayli güvendiği Kral'dan kendisine yöneltilmiş bir sitem olduğu algısına kapılmıştı. Bu tahmininde haksız da sayılmazdı nitekim fakat olayın perde arkasında çok daha büyük öneme sahip başka bir gerekçe yattığını sezmekten uzaktı. Çok geçmeden Tar-Meneldur'dan bir mesaj, daha doğrusu, nazik bir dille kaleme alınmış bir emir aldı. Ancalimë Hanım'ı de yanına alarak Armenelos'a gelmesi, sonrasında *Erukyermë*'ye ve yeni Kral'ın aynı döneme rastlaması planlanan ilanına dek orada kalması buyrulmaktaydı.

"Hamlede bulunmakta hiç vakit kaybetmedi," diye geçirdi içinden. "Böyle olacağını öngörebilmeliydim. Neyim varsa söküp alacak benden. Ama şahsıma asla hükmedemez, isterse bunu babasının ağzından dökülenler yoluyla yapmaya kalksın."

Bu düşünceler eşliğinde Tar-Meneldur'a şu cevabı iletti: "Yüce Kralım ve saygıdeğer babacığım, eğer öyle buyurduysanız kızım Ancalimë pek tabii ki gelecektir. Yaşı göz önünde bulundurularak ona sessiz sakin bir konaklama temin edilmesi hususunda size yalvarıyorum. Bana gelince, sizden beni bu konuda mazur görmenizi rica edeceğim. Armenelos'taki evimin yerle bir edilmiş olduğu haberini aldım; şu dönemde kimsenin yanında misafir olarak kalmak istemiyorum, hele ki denizcilerin kaynaştığı bir hanede barınmam asla beklenemez. Hâl böyleyken izin verin kendi yalnızlığım ile baş başa kalayım, tabii Kral hazretlerinin arzusu mevcut evimi de benden geri almak değilse."

Tar-Meneldur bu mektubu büyük bir dikkatle ve anlayışla okumuştu okumasına fakat bu defa kelimeler onu canevinden vurmakta aciz kalacaktı. Mektubu asıl hedef tuttuğu kişi olduğu tartışma götürmeyen Aldarion'a da gösterdi. Aldarion bir çırpıda okudu yazılanları; oğlunun suratının aldığı hâli gören Kral şöyle dedi ona: "Bu satırların seni çok üzdüğüne hiç şüphe yok. Fakat ondan başka ne gibi bir karşılık bekliyordun ki?"

"Bunu beklemiyordum en azından," oldu Aldarion'un cevabı. "Ondan çok daha fazlasını umardım. Karakteri zayıflamış; eğer bu hâle gelmesinin sebebi bensem, affolunmaz bir kabahat işlemişim demektir. Ama yüce birinden her sıkıntı ânında böylesine düşkün bir kisveye bürünmesi beklenir mi? Kişi kendisini asla bu vaziyete sokmamalı, nefret veya intikam duygusunun esiriyken bile! Kendisi için geniş bir ev hazırlanması ve müstakbel Kraliçe olması itibarıyla yanına resmi refakatçi konvoyu verilmesi taleplerinde bulunmasını, Armenelos'un kapılarından içeri gösterişli kraliyet giysileri içinde ve alnında hükümranlık yıldızı ile ışıl ışıl giriş yapmasını beklerdim oysaki; öyle yapacak olsa bir gecede tüm Númenor Adası efsunlanmışçasına onun safına geçerdi ve ben de ona kabaca davranacak kadar aklını yitirmiş biri konumuna düşüverirdim. Valar şahidimdir ki öyle olmasına bile razıyım: Bana karşı çıkıp benim girişimlerimi köstekleyecek güzeller güzeli bir Kraliçe'yi, Elestirnë Hanım kendi alacakaranlığına daha da gömülerek sönüp giderken özgürce yaşam sürmeye tercih ederdim."

Ardından acı bir kahkaha eşliğinde mektubu Kral'a geri uzattı. "Pekâlâ o hâlde: Nasıl istiyorsa öyle olsun bakalım," dedi. "Nasıl ki birisi denizciler ile aynı çatı altında konaklamaktan rahatsızlık duyabiliyorsa bir başkası da hizmetçi kadınlardan başka kimsenin bulunmadığı bir koyun çiftliğinde pineklemekten hazzetmeyebilir. Gelgelelim ben kızımın böyle yetişmesine göz yummayacağım. Ona seçme şansı tanınmalı en azından." Sonra ayağa kalktı ve müsaade isteyerek oradan ayrıldı.



TAR-ALDARION'UN TAHTA ÇIKIŞI

883 – NÚMENOR'UN KRALLARI VE KRALİÇELERİ VI: Tar-Aldarion

Doğumu: İkinci Çağ 700
Ölümü: İkinci Çağ 1098 (398 yaşındayken)
Hükümranlık Dönemi: İkinci Çağ 883-1075 (192 sene)

Christopher Tolkien *Bitmemiş Öyküler*, sayfa 343'te şöyle yazar: "Aldarion'un Erendis'in gönderdiği mektubu okuyup onun Armenelos'a dönmeyi reddettiğini öğrendiği kısımdan itibaren hikâyenin izlediği seyir, eldeki notlara ve karalamalara bakılarak anlamı güçlükle çözülebilen anlık sahnelerle izlenebiliyor: Farklı zamanlarda kaleme alınan ve çoğu kez birbiriyle çelişen bu parçacıklardan hareketle konu bakımından tutarlılık arz eden bir bütüne ulaşmak ise neredeyse imkânsız." Bu kopuk ve birbirine aykırı parçalardan yola çıkan Christopher bir editörün gözlüğünden bakarak Aldarion'un hikâyesinin devamını getirir ve onu aşağıdaki başlık altında bir sona bağlar:

Görünüşe göre Aldarion 883 yılında Númenor tahtına geçer geçmez Orta Dünya'ya yeni bir ziyarette bulunmak üzere hazırlıklara girişmiş ve ya aynı sene içinde ya da bir sonraki sene içinde, Mithlond'a yelken açmış. Kayıtlara göre bu defa *Hirilondë*'nin pruvasına herhangi bir *oiolairë* dalı yerleştirilmesinden bilhassa kaçınmış, onun yerine Círdan tarafından kendisine hediye edilmiş, gagası altından gözleri ise kıymetli taşlardan meydana gelme bir kartal motifi yerleştirilmesini uygun görmüştü.

> Elinden çıktığı zanaatkâr tarafından, o şaşmaz bakışlarını çok uzaklardan fark ettiği bir hedefe kenetlemiş hâlde kanatlanmak üzereymiş gibi bir poz verdirilerek oraya kondurulmuştu. "Bizi hedefimize ulaştıracak işaret olacak bu," dedi. "Sağ salim dönüp dönmeyeceğimiz ise Valar'ın takdirine kalmış – eylemlerimiz onları hoşnutsuz bırakmayacak olursa ne âlâ."

Ayrıca "Aldarion'un gerçekleştirdiği sonraki seyahatlere ilişkin herhangi bir kayıt bulunmuyor," denmekle birlikte "denizde olduğu kadar karada da yol almış ve Gwathló Nehri boyunca Tharbad'a kadar ilerleyerek orada Galadriel ile karşılaştığı" da söylenir. Söz konusu buluşmaya başka hiçbir metinde değinilmez; fakat Galadriel ile Celeborn'un o sıralar Tharbad'a fazla uzak olmayan Eregion'da ikamet etmekte olduğu biliniyor.

> Mamafih Aldarion'un tüm gayretleri boşa gitmişti. Vinyalondë'de yeniden başlatmış olduğu çalışmalar asla tamamlanamayacak, deniz bunları gıdım gıdım kemirerek en nihayet yutacaktı. Bununla birlikte Tar-Minastir'in uzun yıllar sonra Sauron'a karşı verilecek ilk savaşta yakalayacağı başarının temellerini atmış oldu; çünkü onun bu girişimleri olmasa Númenor donanmaları taşıdıkları kuvveti doğru zamanda doğru yere asla ulaştıramazdı –

tıpkı öngördüğü gibi. Zira daha o dönemlerde düşmanlık emareleri kendini göstermeye başlamış, kötü niyetli İnsan kavimleri dağlardan inip Enedwaith yöresinin içlerine değin yayılır olmuştu. Ama Aldarion'un zamanında Númenórluların daha fazla toprak edinme arzusu henüz doğmamıştı ve onun emrindeki Gözüpekler Loncası'nın üyeleri takdir edilen fakat örnek alınmaktan kaçınılan küçük bir zümreden ibaret kalmayı sürdürüyordu.

Gil-galad ile kurulan ittifakla ilgili yaşanan gelişmelerin veya Tar-Meneldur'a yazdığı mektupta talep ettiği yardımın gönderilip gönderilmediğinin de bahsi geçmez; öyle ki, şu ibareye rastlarız:

> Aldarion hem çok geç kalmıştı hem de fazla erken davranmıştı. Geç kalmıştı çünkü: Númenor'dan nefret eden kudret çoktan uyanışa geçmişti. Erken davranmıştı çünkü: Númenórluların gerçek güçlerini ortaya koymaya veya dünyanın akıbeti uğruna verilecek savaşta yeniden saf tutmaya hazır olacağı vakit henüz gelmiş değildi.

Tar-Aldarion 883 ya da 884 senesinde Orta Dünya'ya dönme kararı alınca Númenor'da bir çalkantı baş gösterdi çünkü daha önce hiçbir Kral, Ada'dan ayrılmamıştı ve Divan buna benzer bir durumla ilk kez yüzleşiyordu. Anlaşılan o ki Meneldur'a kral naipliği teklif edilmiş fakat kendisi bu teklifi geri çevirmişti ve bunun üzerine Hyarastorni temsilcisi Hallatan ya Divan ya da bizzat Tar-Aldarion tarafından atanarak naip oldu.

Ancalimë'nin yetişme çağına denk gelen o yılları nasıl geçirdiğine dair kesin bir bilgi mevcut değil. Değişken bir kişiliği olduğu ve annesinin ona dayatmaya çalıştığı etkilerden sıyrılamadığı kuşku götürmez. Erendis kadar müsamahasız değildi ve tabiatı gereği gösterişe, mücevherlere, müziğe, başkalarında hayranlık uyandırmaya ve saygı görmeye düşkündü; ama bu hususlara ilgisi aklına estikçe ve devamlı olmayan bir şekilde kendini gösteriyordu ve annesiy-

le Emerië'deki beyaz evi başkentten kaçıp uzaklaşmanın bahanesi olarak kullanmayı âdet edinmişti. Hem Erendis'in, geri dönmekte gecikmesinden ötürü Aldarion'a karşı takındığı tavrı hem de Aldarion'un öfkesini, pişmanlık duymayışını ve sonrasında Erendis'i yüreğinden ve zihninden geri dönüşü olmayan bir biçimde çıkarıp atışını bir bakıma onayladığı söylenebilirdi. Mecburiyetten dolayı yapılan evliliklere ve evlilik sırasında kadının iradesi üzerinde doğacak her türden kısıtlamaya karşı derin bir hoşnutsuzluk duyuyordu. Annesi kızının aklı erdiğinden beri ona dur durak bilmeksizin erkekler aleyhinde konuşmalar yapmıştı ki Erendis'in bu doğrultudaki öğretilerinin çarpıcı bir örneği muhafaza edilebilmiştir:

> Númenórlu Erkekler yarıelftir (dedi Erendis), özellikle de üst mertebeden olanları; gel gör ki ne biri olabilmişlerdir ne de diğeri. Kendilerine bahşedilmiş olan uzun ömür onların gözünü boyar ve hiç büyümeyen çocuklar gibi hayli ileri yaşa gelinceye dek dünyevi işlerle oyalanırlar... O safhadan sonra bile pek çokları evin dışında oynanan oyunları bırakıp evin içinde oyun oynamaya devam eder. Kendi kurguladıkları oyunları önemli meselelermiş gibi gösterir, hakikaten önem arz eden meseleleri ise oyuna indirgerler. Aynı anda hem zanaatkâr hem tarihçi hem kahraman olmak isterler; kadınlar ise onların gözünde şöminede çıtırdayan ateşten farksızdır – akşamleyin bütün gün oyun oynamaktan bitap düşene kadar başkalarının canlı tutması gereken alevler sadece. Her şey onların arzularını cevaplamak için vardır sanki: Tepeler taş ocağı açmak için, ırmaklar su temin etmek veya değirmenlerin çarkını döndürmek için, kadınlar bedensel zevklerini tatmin etmek ya da eğer ki az çok güzellerse sofrada veyahut şöminenin başında bir dekor teşkil etmek için; çocuklar ise yapacak başka işleri kalmadığında mıncıklayıp şakalaşmak için – öyleyken bile dikkatlerini köpeklerinin yavrularıyla oynaşmaya kay-

dırmakta gecikmezler. Çevrelerindeki herkese karşı cömert ve kibardırlar, sabahları cıvıldayıp ortalıkta uçuşan tarlakuşları misali (eğer ki hava güneşliyse) şen şakraktır tavırları; çünkü öfkeden olabildiğince kaçınırlar. Erkeklerin her daim neşeli olması gerektiği kanısındadırlar ve gereksinim duymadıkları varlıklarını sağa sola dağıtmakla zenginler gibi cömert davrandıklarını sanırlar. Ansızın yeryüzünde kendilerininkinden başka iradelerin de mevcut olduğu gerçeğiyle yüzleşmek durumunda kaldıklarında ortaya çıkar ancak öfkeleri. O tür durumlarda herhangi bir şey onlara karşı durmayagörsün deniz rüzgârları misali amansız bir kisveye bürünüverirler.

Durum bundan ibaret, Ancalimë ve bizim bunu değiştirme şansımız yok. Çünkü erkekler Númenor'u şekillendirmiştir: Erkekler, hakkında şarkılar söylenen eski dönem kahramanları – kadınlarına dair ise çok az şey duyarız, erkekleri savaşta can verdiğinde ağlayıp sızlanmaları haricinde. Númenor savaşın ardından sığınılacak bir istirahat yeri olarak tasarlanmıştı. Gelgelelim dinlenmekten ve barışçıl oyunlar oynamaktan usandıklarında hiç vakit kaybetmeden başkalarını kesip biçmekten ve savaşa tutuşmaktan müteşekkil o görkemli oyunlarına dönmeye bakarlar. İşte vaziyet bu; bizse bu düzenin içinde kendimize öylesine bir yer bulmuşuz. Ama buna rıza göstermek mecburiyetinde değiliz. Eğer Númenor'u biz de seviyorsak, başkaları onu perişan etmeden önce tadını çıkarmaya bakmalıyız. Biz kadınlar da haşmetli ataların soyundan geliyoruz ve bizim de kendi irademiz ve cesaretimiz var. Bu yüzden diyeceğim o ki, başkalarının iradesi önünde asla eğilme, Ancalimë. Bir kez azıcık eğildin mi, tamamen bel bükene kadar seni eğmeye devam ederler. Köklerini kayalara sal ve tüm yapraklarını koparıp atsa dahi rüzgârı göğüslemeyi öğren.

Bununla da kalmayarak, daha da tesirli bir biçimde, Erendis, Ancalimë'nin kadınlar arasında vakit geçirmeye aşinalık kazanmasını temin etmişti: Emerië'nin beklenmedik haberlerle veya telaş uyandıracak gelişmelerle zedelenmeyen o sükûnet içindeki ferah ve narin yaşantısı içinde büyütmüştü onu. İbal gibi oğlanların tek bildiği bağrışıp gürültü yapmaktı. Yetişkin erkekler en olmadık saatlerde borularını öttürerek dörtnala çıkageliyor ve kaba saba tavırlar eşliğinde ve gürültüyle karınlarını doyurmak üzere hemencecik masanın başına kuruluyordu. Çocuk peyda ederler ve bakımı kendilerine zor geldiğinde o çocukları kadınlara emanet edip ilgiyi keserlerdi. Çocuk doğurmak nispeten az illet ve tehlike teşkil etse de Númenor'un "yeryüzünde bir cennet" olduğu söylenemezdi, gebelik sürecinden ve onun da ötesinde doğumun kendisinden kaynaklanan yıpranmanın izleri kolay kolay silinmezdi.

Tıpkı babası gibi Ancalimë de kendi tasarılarını uygulamaya koyma konusunda kararlı bir tavır sergiliyordu; yine tıpkı babası gibi o da inatçıydı ve kendisine telkin edilenin tam aksi yönde hareket etme eğilimindeydi. Onun karakterinde annesinin soğukluğundan ve manevi anlamda yara alma konusundaki hassasiyetinden izler vardı; Aldarion'un kendisine sarılmak isteyen küçük kızının elini oradan bir an önce ayrılma telaşıyla üzerinden silkip onu yere indirmekle sergilemiş olduğu sertlik, büyük ölçüde silinmiş olmakla beraber yüreğinin derinliklerinde bir yerde halen varlığını korumaktaydı. Evlerinin bulunduğu tepelik yöreyi gönülden seviyordu ve (dediğine göre) koyun melemelerinin duyulmadığı bir yerde huzur içinde uyumayı ömrü boyunca başaramamıştı. Bununla birlikte Kraliyet Vârisi olmayı hiçbir zaman reddetmemiş ve günü gelince kudretli bir Hükümran Kraliçe olarak kendisini ispatlamayı kafasına koymuştu; bu gerçekleştiğinde, nerede ve nasıl yaşayacağına sadece kendisi karar verecekti.

Aldarion'un Kral oluşunu izleyen yaklaşık on sekiz sene boyunca Númenor'dan sıklıkla ayrıldığı anlaşılıyor; bu süre zarfında Ancalimë günlerini kâh Emerië'de kâh Armenelos'ta geçirmişti çünkü Kraliçe Almarian ona çok bağlıydı ve tıpkı gençlik yıllarında

Aldarion'a yaptığı gibi şimdi de onun bir dediğini iki etmiyordu. Armenelos'ta Aldarion'un kendisi de dahil olmak üzere herkesten büyük hürmet görüyordu; yurdunun ferah meltemlerine özlem duyduğu için başlarda kendisini biraz kötü hissetmiş olsa da zamanla utangaçlığı üzerinden atmış ve erkeklerin onun şimdilerde tam anlamıyla ortaya çıkmış güzelliği karşısında hayranlığa kapıldığını gözlemlemişti. Yaşı ilerledikçe daha başına buyruk bir kişiliğe bürünüyordu ve kabuğuna çekilmiş bir dul gibi davranmayı tercih edip Kraliçe duruşu sergilemekten uzak kalan Erendis ile vakit geçirmekten bezmişti; yine de hem Armenelos'tan zaman zaman uzaklaşıp biraz kafa dinlemeyi hem de böyle yaparak Aldarion'u kızdırmayı arzuladığı için Emerië'yi ziyaret etmeyi sürdürüyordu. Zekiydi, muzip bir yanı vardı ve annesi ile babasının uğruna savaş verdiği bir ödül olmanın kendisi açısından doğuracağı olanakların farkındaydı.

892 senesine gelinip de on dokuz yaşına bastığında (o güne değin uygulanageldiğinden çok daha erken bir yaşta) Kralın Vârisi ilan edildi Ancalimë; yine aynı dönemde Tar-Aldarion Númenor'da geçerli olan veraset kanununu değiştirtecekti. Tar-Aldarion'un bu işe "devlet politikasından ziyade kişisel kaygılar üzerine" ve "Erendis'i mağlup etmeye yönelik uzun vadeli çabasının sonucu olarak" giriştiğine özellikle dikkat çekilir. Söz konusu yasanın içeriğinde yapılan değişikliğe Yüzüklerin Efendisi, Ek A (I, i)'de şöyle vurguda bulunulmuştur:

> Altıncı Kral [Tar-Aldarion] tek bir çocuk, bir kız bırakmıştı geriye. Bu vâris ilk Kraliçe [diğer bir deyişle Hükümran Kraliçe] oldu; çünkü bu olay esnasında Kral'ın çocukları arasında yaşça en büyük olanın, erkek veya kadın olduğuna bakılmaksızın asayı devralması bir hanedanlık yasası hâline getirilmişti.

Gelgelelim bahse konu yeni yasa başka kaynaklarda bundan farklı izah edilmiştir. Bunlar içinde en eksiksiz ve anlaşılır olanı,

her şeyden önce, sonradan yakıştırılacak tabiriyle "eski yasanın" esasen bir Númenor "yasası" olmayıp koşullar gereği sorgulanmadan kabullenilmiş bir gelenekten ibaret olduğunun altını çizer; bu gelenek uyarınca Hükümdar'ın en büyük oğlu Asa'yı devralacaktır. Ortada bir oğul yoksa Elros Tar-Minyatur'un *erkek ardıllarının soyundan gelen* en yakın erkek akraba Vâris olacaktır.[1] Öte yandan "yeni yasa" erkek çocuğun mevcut olmadığı durumlarda Hükümdar'ın (en büyük) kız çocuğunun Asa'yı devralabilmesini mümkün kılar (ki bu, pek tabii ki, Yüzüklerin Efendisi'nde belirtilenlerle ters düşmekte). Divan'ın tavsiyesi üzerine yasaya sonradan yapılan eklentiyle kıza bu unvanı reddetme hakkı tanınmıştır.[2] Böylesi bir durumda, "yeni yasa" uyarınca Hükümdar'ın vârisi ister erkek ister kadın tarafından geliyor olsun en yakın erkek akrabadır.[3]

Kadın vârisin belli bir yaşa kadar bekâr kalması hâlinde istifa etmesi de yine Divan'ın ısrarıyla zorunlu kılınmıştı; nihayet Tar-Aldarion bu koşullara Kraliyet Vârisi olan kişinin Elros'un Soyu dışında kalan birisiyle evlenememesi ve bu yasağı çiğneyen kişinin Veraset hakkını yitirmesi kurallarını ekledi. Söylenen o ki bu düzenleme Aldarion'un Erendis ile yaptığı mutsuz evliliğin ve adamın bu evliliğe dair düşüncelerinin doğrudan bir yansımasıydı; ne de olsa Erendis, Elros'un Soyu'na mensup değildi ve nispeten kısa bir ömre sahipti, adamda da başlarına gelen talihsizliklerin köklerinin bu ayrıntılarda gizli olduğu kanısı yerleşmişti.

"Yeni yasa" çerçevesinde yürürlüğe konan kıstasların bu denli detaylı şekilde kayıtlara geçirilmesindeki sebep hiç şüphesiz bunların söz konusu hanedanın tarihçesinin ileriki evrelerinde önemli rol oynayışındandı; fakat ne yazık ki şu an bu konuda söylenecek çok az şey var.

Sonraki bir tarihte Tar-Aldarion kanunun bir Hükümran Kraliçe'nin evlenmesini veya istifa etmesini zorunlu kılan maddelerini ilga edecekti (ve bu hamle kesinlikle Ancalimë'nin her iki hususu da tasvip etmekte çekingen kalmasının bir sonucuydu); ancak Vâris'in Elros'un Soyu'ndan biri ile evlenmesi zorunluluğu değişmez bir ilke olarak kalacaktı.[4]

Her halükârda Ancalimë'nin taliplileri çok geçmeden Emerië'de boy göstermeye başladı ve bunun nedeni sadece kızın yasal statüsündeki değişim değildi zira güzelliği, mesafeli duruşu ve başkalarına küçümser gözle bakışı ve de yetiştirilme tarzının bir tuhaf oluşu yoluyla sağladığı şöhret ülkenin her köşe bucağına yayılmıştı. Yine o sıralar halk ondan Emerwen Aranel, yani Çoban Prenses diye söz etmeye başladı. Taliplilerinin usandırıcı ısrarlarından yakayı sıyırmak için Ancalimë kocakarı Zamîn'in yardımlarıyla Hyarastornili Hallatan'ın hâkimiyeti altındaki toprakların sınırında yer alan ırak bir çiftliğe saklanmış ve orada bir süreliğine tam bir koyun çobanı hayatı sürmüştü. Ebeveynlerinin olayın aldığı bu son şekli nasıl karşıladığına dair anlatılar (ki aslına bakılırsa bunlar çalakalem yazılmış birkaç nottan ibarettir) değişiklik göstermektedir. Bunların birine göre Ancalimë'nin nereye gizlendiğinden haberdar durumdaki Erendis bu kaçışında kızına hak vermekte iken, kızının böyle bağımsız hareket etmesi gerektiği düşüncesindeki Aldarion Divan'ı kızının yerini tespit etme yönünde girişimde bulunmaktan alıkoydu. Öte yandan, bir diğer versiyona göre ise Ancalimë'nin kaçışı Erendis'i huzursuzluğa sürüklemiş, Kral'ı ise gazaba getirmişti; yine aynı süreçte Erendis en azından Ancalimë'nin geleceği konusunda kocasıyla belli bir uzlaşmaya varmaya yeltendi. Fakat Aldarion buna karşı kayıtsız kaldı ve Kral'ın bir karısı olmamakla beraber bir kızı ve de vârisi bulunduğunu vurguladı; Erendis'in kızın nereye saklandığından habersiz olduğuna inanmadığını da ekledi.

Kesin olan şu ki Ancalimë aynı yörede sürü güden bir çobana âşık olmuştu; bu kişi kendisini ona Mámandil diye tanıtmıştı. Böyle birinin yakınında bulunmasına alışık olmayan Ancalimë, oğlanın yeteneğini ortaya koyarak döktürdüğü şarkılardan büyük keyif alıyordu; Edain halkının henüz Eldar ile bile tanışmamışken Eriador yöresinde sürülerini otlattığı simdi maziye karışmış o uzak günleri konu alan şarkılar söyledi oğlan ona. Böylece çayırlarda sık sık buluşmaya başladılar ve oğlan eski âşıkların şarkılarını değiştirerek Emerwen ve Mámandil'in isimlerini verdi; Ancalimë ise

bu sözlerle neyin kastedildiğini anlamazlıktan geldi. Ne var ki bir süre sonra delikanlı ona açıkça ilanıaşk etti ama kız buna, Kralın Vârisi olmasından ötürü yazgısının ikisi arasında engel teşkil ettiği gerekçesiyle onu reddedip kendisini geri çekerek karşılık verdi. Yine de Mámandil'in gururu incinmiş değildi ve coşkun kahkahalar eşliğinde gerçek kimliğini Elros Tar-Minyatur'un soyundan gelme Hyarastornili Hallatan'ın oğlu Hallacar şeklinde ifşa etti. "Kur yapma niyetinde olan biri sana başka nasıl ulaşacaktı ki?" diyerek ona takılmadan da edemedi.

Kimliğini ta baştan bildiği hâlde kendisini kandırmış olmasından ötürü hiddete kapıldı Ancalimë; ama oğlan onu şu sözlerle yatıştırdı: "Orası kısmen doğru. Huyu suyu bu denli tuhaf olan şu meşhur Hanım'ı daha sık görüp yakından tanımaya can attığımdan böyle bir yol izledim. Derken Emerwen'e gönlümü kaptırdım ve gerçek kimliğini öğrenmek ona beslediğim hisleri değiştirmez. Senin mertebeni paylaşmakta gözüm olduğunu zannetme sakın; çünkü burada tanıyıp sevdiğim Emerwen olarak kalmanı çok daha yeğ tutarım. Ama benim de tıpkı senin gibi Elros'un Soyu'ndan oluşum bana mutluluk vermiyor da değil zira evlenmemiz başka türlü mümkün olmazdı sanırım."

"Elbette mümkün olabilir," diye düzeltti onu Ancalimë, "yeter ki ben öylesinde karar kılayım. Hanedan mensubu olmanın bana verdiği haklardan feragat edip özgür biri olmak sadece ve sadece benim elimde. Böyle yaparsam dilediğim kişiyle evlenmekte serbest olurum; ki o kişi de Úner'dir ("Hiç kimse" anlamında) ve bunu tüm diğer seçeneklere tercih ederim."

Gelgelelim nihayetinde Hallacar ile evlendi Ancalimë. Anlatının bir versiyonuna göre kız onun teklifini geri çevirmiş olmasına karşın Hallacar'ın sergilediği ısrar ve Divan'ın ülkede kalıcı huzurun tesisi amacıyla kendisine bir eş seçmesi yönünde onu sıkıştırması, Emerië'deki koyun sürüleri arasında cereyan eden ilk karşılaşmanın üzerinden çok fazla yıl geçmeden evlenmelerine yol açmıştı. Başka bir metinde ise kızın kuzeni Soronto'yu yeni yasanın hü-

kümlerine dayanarak ondan Veraset hakkını kendisine devretmesi talebinde bulunmaya sevk edecek kadar uzun süre bekâr kaldığı ve ancak iş o raddeye varınca sırf Soronto'nun hevesini kursağında bırakmak için Hallacar ile evlenmeye razı geldiği belirtilir. Çok daha kısa bir başka notta ise Ancalimë'nin çocuk yapmadan ölmesi durumunda Kral olmayı ümit eden Soronto'yu hüsrana uğratmak için Hallacar ile, o da ancak Aldarion yasanın kimi hükümlerini ilga ettikten sonra evlendiği ima edilmektedir.

Öyle ya da böyle, hikâye Ancalimë'nin ne aşk ilişkisi arayışında olduğunu ne de bir oğul sahibi olmayı arzuladığını açıkça ortaya koyuyor ve onun şu ifadesine rastlıyoruz: "Kraliçe Almarian'ın hâline mi düşeyim ve onun üstüne mi titreyeyim yani?" Hallacar ile olan yaşantısı mutsuz geçmiş ve oğulları Anárion'u ondan esirgemeye kalkması sonucu ikili arasında sonraları şiddetli bir çekişme vuku bulmuştu. Onun topraklarının esasen kendisine ait olduğunu öne sürerek kocasını tebaasından biri konumuna indirgemeye bile kalkıştı ve bizzat ifade ettiği üzere eşinin çiftlik kâhyalığı yapması fikrine katlanamadığından onu söz konusu topraklarla uğraşmaktan menetti. Bu hüzünlü olaylar silsilesinin son halkasını teşkil eden hadise de yine bu döneme rastlıyor. Ancalimë hizmetindeki kadınlardan hiçbirinin evlenmesine izin vermediğinden içlerinden çoğu o yörenin yerlileri olsa ve öteden beri evlenmeyi arzu ettikleri sevgilileri bulunsa da onun korkusundan bu yasağa riayet ediyorlardı. Gelgelelim Hallacar gizlice onların evlenmesinin zeminini hazırlamıştı; evini terk etmeden önce orada son bir ziyafet düzenleyeceğini ilan etti. Burasının akrabalarının evi olduğunu ve nezaketen de olsa vedalaşmaları gerektiğini belirterek bu ziyafete Ancalimë'yi de davet etti.

Erkeklerden hizmet görme fikrinden hiç mi hiç hazzetmediği için hizmetindeki tüm kadınlarla geldi Ancalimë. Evi büyük bir şenliğe hazırlanmışçasına bütünüyle aydınlatılmış ve donatılmış vaziyette buldu, hanenin erkek ahalisi ise sanki kendi düğünlerine gelir gibi çiçeklerle bezeli şık giysiler içinde ve her biri müstakbel eşine takdim edilmek üzere her iki eliyle büyükçe bir buket çiçek kavramış olarak arzıendam etti. "Hoş geldiniz," diyerek karşıladı

onları Hallacar. "Düğün hazırlıkları tamamlandı ve gerdek odaları donatıldı. Ama pek tabii ki aynı zamanda Kraliyet Vârisi de olan Ancalimë Hanım'dan bir çiftlik kâhyası ile yatması istenemeyeceğine göre ne yazıktır ki bu gece bir başına uyumak durumunda kalacak." Böylelikle Ancalimë geceyi orada geçirmek mecburiyetinde bırakıldı çünkü dönüş yolu o saatten sonra göze alamayacağı kadar uzundu ve yanında refakatçi olmadan yolculuk etmeye de çekiniyordu. Bu hitap karşısında ne orada hazır bulunan erkekler ne de kadınlar gizleyebildi suratlarında beliren tebessümü; sonuç olarak Ancalimë ziyafete iştirak etmedi ve uzaktan kulağına gelen kahkaha seslerinin ve gülüşmelerin kendisini hedef alıp almadığını içinden geçirerek bir köşede uzanmakla yetindi. Ertesi gün buz gibi bir hiddetle atına atladığı gibi dörtnala uzaklaştı ve Hallacar ona eşlik etmeleri için peşinden üç atlı yolladı. Böylelikle intikamını almıştı adam, nitekim Ancalimë koyunların bile âdeta kendisini hor görür olduğu izlenimine kapıldığı Emerië'ye bir daha asla uğramadı. Fakat bunu izleyen süreçte Hallacar'ın davranışlarını daima derin bir nefret ile takip etti.

Erendis hakkında ise anlatılanlar gün gelip de yaşlılığın pençesine düştüğünde Ancalimë tarafından yok sayılarak ıstırap dolu bir yalnızlığa sürüklendiği ve bir kez daha Aldarion'a hasret duymaya başladığıydı; sonradan son seferi olduğu anlaşılacak yolculuk için Númenor'dan uzaklara yelken açtığını ve dönüşünün eli kulağında olduğunu öğrenince nihayet Emerië'den ayrıldı ve kimliğini gizli tutmaya özen göstererek habersiz bir şekilde Rómenna Limanı'nın yolunu tuttu. Görünen o ki oraya vardıktan sonra eceliyle buluştu; fakat bunun ne surette gerçekleştiği üzerine tahmin yürütmek için elimizde "Erendis 985 senesinde denizin üzerinde son nefesini verdi" ibaresi haricinde bir kaynak mevcut değil.

> Númenórlulara bahşedilmiş olan uzun ömür ayrıcalığına ilişkin Erendis bir keresinde kadınların "bir çeşit Elf Taklidi hâline dönüştüğü; Erkeklerinin aklının ve yüreğinin ise zamanın baskısını idrak edecek ölçüde meşgul olduğu

ve bundan dolayı da yaşadıkları ânı dinlenerek veya keyfederek değerlendirmeyi nadiren başardıkları" yorumunda bulunmuştur. "Ne mutlu ki karıları aklına sahip olmayı ve faydalı bir şeylerle iştigal etmeyi biliyor... gelgelelim Númenor'da büyük aşklara yer yok."[5]





yak. 1000 – NÚMENÓRLULARIN ARTAN KUDRETİ KARŞISINDA TELAŞA KAPILAN SAURON KENDİSİ İÇİN KARARGÂH OLARAK MORDOR DİYARINI SEÇER. BARAD-DÛR'UN İNŞASINA BAŞLAR.

[Eregion'un kuruluşuna ve o yörede yaşam süren Elfler ile Khazad-dûm'u mesken tutan Cüceler arasında gerek arkadaşlık bağı gerekse el zanaatlarına dair bilgi paylaşımı tesis edildiğine dair taze] haberler kulağına çalınınca, Sauron'un Númenórluların Lindon sahillerine ve daha güneydeki kıyılara yaptığı ziyaretler ve Gil-galad ile aralarında filizlenen dostluk karşısında duyduğu endişe daha da artmıştı; Númenor Kralı Tar-Meneldur'un şimdiye gemilerini Harad içlerine değin güneydeki tüm limanlara eriştirecek kadar usta bir tersaneci ve denizci hâline gelmiş olan oğlu Aldarion'un bahsini de duymuştu. Bunun üzerine Sauron bir süreliğine tek başına Eriador'dan ayrıldı ve Númenórluların Orta Dünya kıyılarına düzenlediği seferlerin arz ettiği tehdide karşılık bel bağlayabileceği bir karargâh olarak bundan böyle anılacağı isimle Mordor diyarını seçti.[1]

> Sauron'un kendisine karargâh olarak Mordor topraklarını seçmesi büyük ihtimalle o diyarın coğrafi konumu ile bağlantılıydı. Doğal bir savunma mevzii teşkil edecek şekilde kabaca köşegen bir hat çizen iki büyük sıradağ silsilesi ile

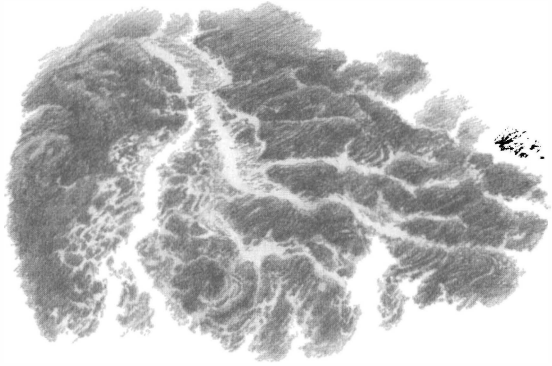
üç yandan çevriliydi bu bölge: Kuzeyde Ered Lithui namıdiğer Kül Dağları; batıda ve güneyde ise kuzeybatı köşesine denk gelen dik kayalıkların içeri bakan yamaçlarında "kenarları arka fondaki kızılımsı aydınlığa karşı kapkara birer diş gibi yükselen yalçın uçurumlar ile âdeta çentik çentik olmuş görece alçak bir başka sırtın: O diyarı bir uçtan diğerine sarmalayan tabii çitin içerlek bir halkasını teşkil eden ürkütücü Morgai'nin" uzanmakta olduğu Gölge Dağları veya Dış Parmaklık diye de tabir edilen Ephel Dúath.[2] Sindarin dilindeki *gorgor* ("korku", "dehşet") kelimesinden hareketle Gorgoroth Platosu diye tabir edilen ırak düzlük, kuzey ve doğu yönlerinde bu haşmetli bariyerle neredeyse tamamen çevrelenmiş hâlde, Hüküm Dağı'nın, diğer adıyla Orodruin'in ("yanan dağ")[3] "orta yerinde dev boyutlardaki bir koniyi andıran dik yamaçlı bir gövdenin semayı yararcasına yukarı uzandığı kül, cüruf ve kavrulmuş taşlardan meydana gelme muazzam bir yığın"[4] şeklinde tanımlanan cüssesinin gölgesinde uzanmaktaydı. Çevre arazi "Sauron'un marifeti olmayıp Birinci Çağ'ın o upuzun döngüsü içinde unutulup gitmiş bir dönemde Melkor tarafından icra edilen tahribatın sonraki devirlere sarkan bir emaresi olan"[5] ardı arkası kesilmez yıkıcı volkanik patlamaların izlerini taşımaktaydı. Bu ürkütücü vaziyet daha uzun yıllar, hatta Üçüncü Çağ'ın nihayete erişine değin böyle sürüp gidecekti:

Zaman zaman [Orodruin'in] kül tutmuş konisinin çok derinlerindeki lav katmanları iyiden iyiye ısınır ve müthiş bir çalkantı ve basınç eşliğinde beraberinde erimiş kayalar sürükleyerek akan lav kolları dağın yamaçlarındaki çatlaklardan dışarı vururdu. Bu akıntıların bazısı geniş kanallar boyunca süzülerek Barad-dûr'a doğru yoluna alev alev devam ederdi; bazı diğer kollar ise kendi yollarını çizerek taşlık düzlüğe çıkar ve zaman içinde sönüp gidinceye değin toprağın bu işkenceye daha fazla dayanamayarak dışarı kustuğu, iğreti birer ejderhayı andıran çizgiler hâlinde öylece serilip kalırdı.[6]



Karanlık Kule diye de anılacak hisarı Barad-dûr'u konuşlandırmak için Sauron, Ered Lithui'nin Gorgoroth Platosu'nun kuzey kesimlerine erişecek biçimde güney istikametinde uzanan uzun çıkıntılarından birinin ucunu uygun görmüştü. Orada, Eldar ve Edain'den kendisini sakınıp tüm gözlerden uzak geçirdiği 600 yıllık uzun süreç sırasında "hiç kimseyi ve hiçbir şeyi kendisine rakip görmediği gibi dalkavukluğa da âdeta gülüp geçerek kibrinin ve o ölçülemez kudretinin bahşettiği güven duygusu içinde uygun zamanı kollayan... bir hisar, silahhane, hapishane ve büyük güce sahip fırını olan"[7] muazzam bir yapı vücuda getirdi. Hem İkinci hem de Üçüncü Çağ boyunca Barad-dûr "Tahtını çevreleyen karanlık perdenin ardında... dünyanın nihai sonu gelip çattığında dört bir yana çökmeye hazırlanan kapkaranlık geceden bir duvar misali, derin düşüncelere ve yorulmak nedir bilmez bir habisliğe gömülü vaziyette sinmiş bekleşen Kudret'in doğurduğu dehşetengiz tehdidin" simgesi sayılacaktı.[8]

[Númenor'un Kralı] Tar-Aldarion'un sonraki yıllarına dair görünüşe göre Orta Dünya'ya ziyarette bulunmaya devam edişi ve birden çok kez Ancalimë'yi naibi ilan edişi haricinde şu aşamada söylenebilecek başka bir şey mevcut değil. Son yolculuğu İkinci Çağ'ın ilk binyılının sonlarında gerçekleşmiştir.[9]





1075 – TAR-ANCALIMË NÚMENOR'UN İLK HÜKÜMRAN KRALİÇESİ OLUR.

NÚMENOR'UN KRALLARI VE KRALİÇELERİ VII:
Tar-Ancalimë

Doğumu: İkinci Çağ 873
Ölümü: İkinci Çağ 1285 (412 yaşındayken)
Hükümranlık Dönemi: İkinci Çağ 1075-1280 (205 sene)

Elros'tan sonraki tüm hükümdarlardan daha uzun süre, tam 205 sene hüküm sürecekti Tar-Ancalimë... Uzun müddet evlenmedi; ancak [kuzeni] Soronto tarafından tahttan çekilmeye zorlanınca sırf onu bu girişiminde hüsrana uğratmak için 1000 yılında Vardamir'in soyundan gelme Hallatan oğlu Hallacar ile evlendi. Oğulları Anárion'un doğumunun ardından Ancalimë ile Hallacar arasında sürtüşme baş gösterdi. Gururlu ve bildiğini okuyan bir kadındı Ancalimë. Aldarion'un ölümünden sonra onun hüküm-

ranlığı süresince genelgeçer kılmış olduğu tüm yaklaşımları ve politikaları bir kalemde sildi ve Gil-galad'a yardımda bulunmayı kesti.

Sonrasında sekizinci Númenor Hükümdarı olarak tahta çıkan oğlu Anárion'un ilkin iki kız çocuğu olmuştu. Her ikisi de Kraliçe'den hoşlanmayan ve ondan korkan bu ikisi birbiri ardına Veraset hakkını geri çevirdi, Kraliçe de bu tavırlarına karşılık ceza olarak onları evlenmekten menettiği için ömürlerinin sonuna dek bekâr kaldılar.[1] Anárion'un oğlu Súrion ise hepsinden sonra dünyaya gelmiş ve [o da günü gelince] Númenor Hükümdarlarının dokuzuncusu unvanı ile taç giymişti.





1200 – SAURON ELDAR'I BAŞTAN ÇIKARMAYI DENER. GIL-GALAD ONUNLA İLİŞKİ KURMAYI REDDEDER; FAKAT EREGIONLU ZANAATKÂRLARI ALDATILMAKTAN KURTULAMAZ. NÚMENÓRLULAR ORTA DÜNYA KIYILARINDA KALICI LİMANLAR İNŞA ETMEYE GİRİŞİR.

İkinci Çağ ilerledikçe son derece büyük değişimler meydana gelmişti. Númenórluların ilk gemileri İkinci Çağ'ın 600. senesi civarında Orta Dünya kıyıları açıklarında görülmüş fakat bu habere dair söylentiler uzak kuzey bölgelere dek erişmemişti. Aynı dönemde Sauron da gizlenmeye son vermiş ve düzgün bir kisveye bürünerek kendisini açığa vurmuştu. Bunu izleyen uzunca bir süre Cücelerin ve İnsanların yaptıklarıyla pek ilgilenmeyerek tüm dikkatini ve enerjisini Eldar'ın dostluğunu ve güvenini kazanmaya odakladı. Fakat bu durum yavaş yavaş eski kimliğine bürünerek Morgoth'un davasına sadık kalmasına engel olamadı ve seferber edip yönlendirdiği Orklar [Orc]* ve Birinci Çağ'dan artakalmış di-

* Tolkien İngilizce metinlerde sonradan Orc diye geçen bu sözcüğü burada Ork şeklinde yazmıştır. –*çn*

ğer kötücül varlıklar vasıtasıyla zor kullanarak erk sahibi olmanın yollarını aramaya girişip ileriki devirlerde Mordor adıyla tanınacak olan güneydeki sıradağlarla çevrili gözden uzak bölgede gizlice büyük bir hisar inşa etmeye başladı.[1]

Dünya'daki tüm uluslar içinde hükmü altına almayı en rahat başardığı İnsanlardı; fakat İlkdoğanların daha büyük bir kudrete sahip olduğunu bildiğinden Elfleri kendi hizmetine sokabilmek için uzun süre çaba sarf etti; kendisini güzel görünümlü ve irfan sahibi biri olarak göstermeye devam ederek onların yaşam sürdüğü tüm yörelere ziyaretlerde bulunup aralarına girdi. Lindon'a uğramaktan kaçınmıştı sadece çünkü Gil-galad ile Elrond ona ve onun bu saf görüntüsüne şüpheyle bakıyordu ve gerçek kimliğini çözemeseler de onu ülkelerinin sınırlarından içeri kabul etmiyorlardı.[2]



1280 – NÚMENOR'UN KRALLARI VE KRALİÇELERİ VIII: Tar-Anárion

Doğumu: İkinci Çağ 1003
Ölümü: İkinci Çağ 1404 (401 yaşındayken)
Hükümranlık Dönemi: İkinci Çağ 1280-1394 (114 sene)

Tar-Anárion'un isimlerine kayıtlarda rastlanmayan iki kızı ve ardından Súrion isimli bir de oğlu olmuş ve bu oğlan ablalarının asayı devralmaya yanaşmaması üzerine tahta çıkmıştı.



1394 – NÚMENOR'UN KRALLARI VE KRALİÇELERİ IX: Tar-Súrion

Doğumu: İkinci Çağ 1174
Ölümü: İkinci Çağ 1574 (400 yaşındayken)
Hükümranlık Dönemi: İkinci Çağ 1394-1556 (162 sene)

Tar-Súrion'un iki çocuğu oldu: Telperien adında bir kız ve Isilmo adında bir oğlan.



yak. 1500 – SAURON'UN YÖNLENDİRMESİ SONUCU ELF MÜCEVHER USTALARI MAHARETLERİNİN ZİRVESİNE ERİŞİRLER. GÜÇ YÜZÜKLERİ'NİN DÖKÜMÜ BAŞLATILIR.

Gelgelelim başka bir yörenin [Eregion] Elfleri tarafından [Sauron] hoşça karşılandı ve içlerinden pek azı dikkatli olmaları konusunda onları uyarmak üzere Lindon'dan gönderilen ulakların dediğine kulak verdi; çünkü Sauron o sıra Hünerlerin Efendisi anlamındaki Annatar ismini kendine yakıştırmıştı ve onunla dostluk kurmanın başlangıçta çok faydasını gördüler. [Lindonlu Elflerin kendisini aralarına almaması konusuna değinirken] şöyle dedi onlara: "Kudretli bir toplumun böylesine bir gaflet içine düşmüş olması ne acı! Gil-galad gibi haşmetli bir Kral ve Üstat Elrond gibi tarihsel ve kültürel konularda engin bilgiye sahip biri, yine de çalışmalarıma destek vermiyorlar. Başka diyarların da kendilerininki kadar göz kamaştırıcı bir refah seviyesine ve mutluluğa erişmesinden mi çekiniyorlar acaba? Elfler burasını en az Eressëa kadar, hatta belki de Valinor'un kendisi kadar güzel kılabilecekken Orta Dünya böy-

le virane ve karanlıklar içinde kalmaya devam mı etmeli yani? Siz de yapabilecekken hâlâ Batı'ya dönmemiş olduğunuza göre Orta Dünya'ya sevdalı olduğunuz sonucunu çıkarıyorum. Öyleyse üzerinde yaşadığımız toprakları zenginleştirmek ve Deniz'in öte yakasındaki ırkdaşlarının haiz olduğu kudrete ve irfana erişmelerini sağlayacak rehberlikten uzak şekilde diyarın dört bir yanında atıl bir yaşam süren tüm Elf kavimlerini bir araya toplamak için emeklerimizi seferber etmek değil midir görevimiz?"[1]

Sauron'un tavsiyeleri en çok Eregion yöresinde hoşnutlukla karşılanmıştı çünkü Noldor kavminin orada yaşayan temsilcileri zanaatlarına yansıttıkları ustalığı ve inceliği hep daha üst seviyelere taşıma hevesindeydi. Dahası ruhlarında da bir huzursuzluk vardı çünkü Batı'ya geri dönmeyi reddetmişlerdi ve hem samimi bir sevgi besledikleri Orta Dünya'da kalmak hem de oradan ayrılmayı tercih etmiş olanların eriştiği ışıltılı yaşantının hazzını kendileri de tatmak arzusundaydılar. Bu gibi sebeplerden ötürü Sauron'u aralarına buyur ettiler ve onun sahip olduğu sonsuz bilgi birikiminden faydalanıp kendilerine çok şey kattılar. Yine aynı dönemde Ost-in-Edhil'deki mücevher ustaları o zamana değin tüm mesleki başarıları gölgede bırakacak bir seviyeye ulaşacaktı; etraflıca tasarladıktan sonra Güç Yüzükleri'nin dökümüne giriştiler. Ama tüm bu çabalarında onlara Sauron rehberlik ediyordu ve yaptıkları her şeyden, attıkları her adımdan haberdardı; ne de olsa esas emeli Elfleri kendisine bağımlı kılmak ve boyunduruğu altına almaktı.[2]

Sauron sahip olduğu bütün hünerleri, Gwaith-i-Mírdain adı altında kurmuş oldukları cemiyet veya biraderlik yoluyla Eregion'da hayli nüfuz sahibi olan Celebrimbor ile beraberindeki meslektaşlarını kendi etkisi altına almak uğruna seferber etti; gelgelelim bu süreci Galadriel ile Celeborn'un haberi olmaksızın gizlilik içinde yürütmeyi de ihmal etmiyordu. Sauron'un Gwaith-i-Mírdain topluluğu üzerinde etki uyandırması fazla gecikmeyecekti çünkü başlarda mesleki hünerlerinin bilinmedik püf noktalarıyla ilgili ondan öğrendikleri sayesinde büyük kazanç sağlamışlardı.[3]



Milton Waldman'a gönderdiği mektupta Tolkien'in şu ifadelere yer verdiği görülüyor: "Elbirliği etmeleri hâlinde Orta Dünya'yı en az Valinor kadar güzel kılabilecekleri telkininde bulunmakla onları zayıf noktasından yakalamış oluyordu Sauron. Tanrılara yöneltilmiş üstü kapalı bir saldırıydı aslında bu, ayrı ve bağımsız bir cennet yaratmaya yeltenmek için tezgâhlanmış bir tahrik. Gil-galad bu türden girişimlerin hepsini savuştururken Elrond da onun örneğini tatbik etmişti. Eregion'da ise geniş çaplı bir çalışma başlatıldı... bunun sonucunda Elfler "büyünün" ve mekanik düzenlerin kölesi olmaya her zamankinden fazla yaklaştılar. Sauron'un rehberliği altında Güç Yüzükleri adı verilen nesnelerin dökümünü tamamlayacaklardı (tanrılara atfedildiği durumlar haricinde "güç" tabiri bu öykülerin hepsinde hiç de hayra alamet olmayan meşum şeyler çağrıştırıyor).

Haiz oldukları başlıca kudret (bu özellik tüm yüzükler için geçerliydi) *çürümeyi* (diğer bir tabirle, hüzün verici bir durum olarak algılandığı hâliyle "değişimi") önlemek veya yavaşlatmak suretiyle arzu edilen ya da sevgi duyulan şeyin kendisini veyahut da benzerini muhafaza etmekti... ki bunun herkesten çok Elflerin kişilik yapısına uyan bir güdü olduğu aşikâr. Bununla birlikte, kendilerine sahip olan varlığın doğal güçlerini de hatırı sayılır ölçüde artırıyorlardı... ve bu bağlamda başkalarının iradesi üzerinde egemenlik kurmaya duyulan ihtiras şeklinde özetlenebilecek ve yolundan kolaylıkla saptırılıp kötülüğün hizmetine sürülebilecek bir etken olan "büyü" ile yakınlaşmış oluyorlardı. Nihayetinde daha ziyade doğrudan Sauron'un (*Hobbit*'in sayfaları içinde resmedildiği şekliyle havada belli belirsiz süzülen ve geleceğe dair habis alametler sergileyen bir gölge görünümündeyken ona verilen isimle, "Ölülere Can Veren") katkısı ile edinmiş oldukları başka yetkinlikleri de vardı elbet: Kendisini takan varlığın cismani bedenini görünmez kılmak ve gözle görülemeyen dünyadaki unsurları görünür kılmak gibi."

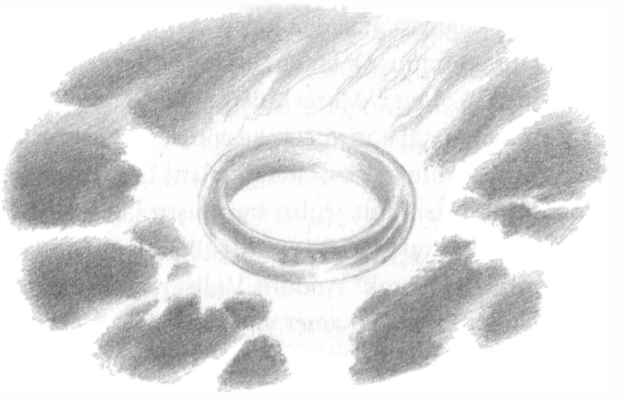


1556 – NÚMENOR'UN KRALLARI VE KRALİÇELERİ X: Tar-Telperien

Doğumu: İkinci Çağ 1320
Ölümü: İkinci Çağ 1731 (411 yaşındayken)
Hükümranlık Dönemi: İkinci Çağ 1556-1731 (175 sene)

Númenorun Hükümran Kraliçelerinin ikincisiydi. Uzun bir ömür sürmüş (neresinden bakılsa Númenórlu kadınlar erkeklerine oranla daha uzun süre yaşıyor ve ayrıca hayattan çekilme kararını vermekte daha çekingen davranıyorlardı) ve bu süre zarfında hiç evlenmemişti.

> Tar-Telperien'in hükümranlığı sırasında Orta Dünya'da son derece mühim hadiseler cereyan edecekti.



yak. 1590 – ÜÇ YÜZÜK'ÜN DÖKÜMÜ EREGION'DA TAMAMLANIR.

Üçüncü Çağ 3018 senesinin ilkbahar mevsiminde Bilbo'nun Yüzüğü üzerine Frodo Baggins ile yaptığı sohbet esnasında Gri Gandalf Güç Yüzükleri'nin dökümünün tarihçesini sade bir dille şöyle özetler: "Eregion'da çok önceleri senin sihirli yüzük diye tabir edeceğin cinsten pek çok Elf Yüzükleri yapılmıştı ki bunlar pek tabii ki birbirinden farklıydı: Bazılarının kudreti daha fazla, bazılarınınki ise nispeten azdı. Daha düşük seviyedeki yüzükler ustaların hünerlerini geliştirme sürecinde yeteneklerini talim etmekte kullandığı denemelerdi sadece ve Elf Zanaatkârlarının gözünde çarçur edilesi birer numuneden öteye gitmiyorlardı – yine de bana sorarsan faniler açısından ölümcül sonuçlar doğurabilecek erke sahiplerdi. Âli Yüzükler'e, Güç Yüzükleri'ne gelince, onlar hakikaten tehlikeliydi işte."[1]

"Galadriel ile Celeborn'un Öyküsü" metni içinde söz konusu Güç Yüzükleri'nin döküldüğü döneme ilişkin şunlar anlatılır:

[İkinci Çağ'ın Sauron'un Mordor'a çekilmesi ile Eregion'a elçiler göndermeye başlaması arasında kalan evresinde[2]] Galadriel ile Celeborn'un kudreti artmış ve bu girişiminde önceden güçlü dostluk bağları kurmuş olduğu Moria Cücelerinin de yardımını alan Galadriel, Dumanlı Dağlar'ın öte yakasındaki [sonraları 'Lórien' ve 'Lothlórien' diye anılmaya başlanacak olan] Lórinand yöresinde yaşam süren Nandor halkı ile irtibat kurmuştu.[3] Bu diyar Eldar'ın Cuiviénen'den başlayarak gerçekleştirdiği Büyük Yolculuk'a katılmaktan kendisini sakınarak[4] Anduin Vadisi'ndeki ormanlık araziye yerleşmiş olan Elflerin ikamet yeri[5] olup Ulu Nehrin her iki yakası boyunca uzanan ve sonradan Dol Guldur diye tanınacak yöreyi de kapsayan ormanlara değin yayılmaktaydı. Başlarında herhangi bir prens veya hükümdar bulunmayan bu Elfler biraz da Morgoth'un kuvvetlerini Orta Dünya'nın kuzeybatı bölgelerine yoğunlaştırmış olması sayesinde kaygıdan uzak ve lakayt bir hayat sürmeye alışmıştı;[6] Sauron'un entrikalarına karşı önlem almayı hedefleyen Galadriel'in çabaları Lórinand'da olumlu karşılık bulacaktı; Lindon'da ise Gil-galad, Sauron'un sırf elçilerini değil bizzat kendisini de ülkesinin sınırlarından içeri girmekten menetmişti. Gelgelelim Eregion'daki Noldor halkıyla ve özellikle de içten içe Fëanor'un hünerleri ve şöhreti ile aşık atma arzusu güden Celebrimbor ile kurduğu ilişkide Sauron'un şansı daha yaver gidecekti.[7]

Eregion'da geçirdiği süre boyunca Valar tarafından Orta Dünya'ya gönderilmiş ("böylelikle bir bakıma Istari'nin gelişinin de habercisi olarak") veya onlardan Elflere yardım etmek üzere orada kalma talimatı almış bir elçi süsü verdi kendisine Sauron. Bu süreçte en yaman hasmının ve önündeki birincil engelin Galadriel olacağını daha baştan idrak etmişti ve bundan dolayıdır ki dışarıya karşı sabırdan ve nezaketten taviz vermeyen bir tavır sergilemek suretiyle kendisini onun gözünde temize çıkarıp Galadriel'in tepkisini yatıştırmaya girişti[8]... [Gwaith-i-Mírdain] üzerindeki etkisi öyle büyük boyutlara ulaşmıştı ki zaman içinde onları Eregion'un yönetimini ele geçirmek üzere Galadriel ve Celeborn'a karşı isyan bayrağı açmaya teşvik etti; bu hadise İkinci Çağ'ın 1350 ila 1400 yılları arasına denk düşer. Bunun üzerine Galadriel yanına Amroth

ile Celebrían'ı da alarak Eregion'a veda edip Khazad-dûm üzerinden Lórinand'a ulaşırken Cücelerin diyarından içeri adım atmaya razı gelmeyen Celeborn, Celebrimbor'un kendisini hiçe sayan umursamaz tavırlarına rağmen Eregion'da kalmayı yeğ tutacaktı. Akabinde Galadriel ise Lórinand'ın idaresini ele alıp Sauron'a karşı savunma tertiplemeye başladı.[9]

Sauron'un kendisi de 1500 yılı civarında, Güç Yüzükleri'nin [Gwaith-i-Mírdain tarafından] dökümünün başlamasının ardından Eregion'dan ayrılacaktı.[10]



yak. 1600 – SAURON ORODRUIN'DE TEK YÜZÜK'ÜN YAPIMINI TAMAMLAR. BARAD-DÛR'UN İNŞASI SONA ERER. CELEBRIMBOR, SAURON'UN ASIL NİYETİNİN FARKINA VARIR.

Elfler birçok yüzük imal etmişti; tüm diğerlerine hükmedecek olan Tek Yüzük'ü ise Sauron gizlice meydana getirdi ve böylelikle hepsinin haiz olduğu kudret onunkine bağlanıp hepsi onun mutlak hükmü altına girerken varlıkları da onun var oluşuna bağımlı kılındı. Bununla birlikte Sauron'un gücü ve iradesi de büyük ölçüde Tek Yüzük'e geçti; çünkü Elf Yüzüklerinin kudreti çok büyüktü ve onlara baskın çıkacak şeyin eşsiz düzeyde bir erke sahip olması gerekiyordu; böylece Sauron onu Gölgeler Diyarı'ndaki Ateş Dağı'nın alevleri arasında döverek var etti. Tek Yüzük'ü taktığı sürece ondan daha düşük seviyedeki diğer yüzükler vasıtasıyla yapılmış olan her şeyden haberdar olabiliyordu ve onları takanların düşüncelerini görüp yönlendirebiliyordu.[1]

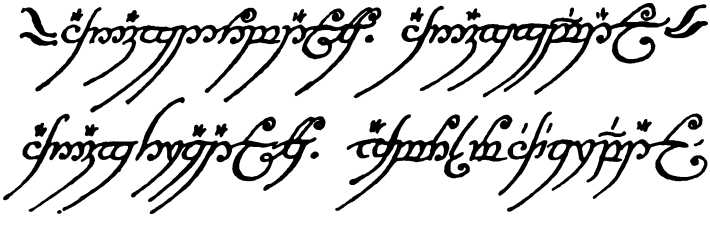
Milton Waldman'a yazarken Tolkien Tek Yüzük'ün kudretinin kaynağına ve etkisine şöyle değinir:

"[Sauron] Mordor diyarındaki Ateş Dağı yakınlarına inşa ettirdiği Barad-dûr isimli haşmetli ve karanlık kuleden gitgide büyüyen bir imparatorluğu yönetirken Tek Yüzük'ün kudretini dayanak alıyordu.

"Fakat bu durumu temin etmek için kendi tabiatında var olan güçlerin büyük kısmının (efsanelerde ve peri masallarında sıklıkla karşılaşılan belirgin bir ögedir bu) Tek Yüzük'e geçmesine razı gelmek durumunda kalmıştı. Aslına bakılacak olursa onu taktığı sürece yeryüzünde haiz olduğu kudret genişlemekteydi. Onu takmadığı anlarda bile söz konusu kudret geçerliydi ve kendisi ile "uyum" içindeydi: Gücü asla "aza indirgenmiş" olmuyordu yani. Yüzük'ü bir başkası ele geçirip onun hükmü altına girmediyse. Böyle bir durumun vuku bulması hâlinde onun yeni sahibi (eğer yeterli güce ve doğuştan gelme cesarete sahipse) Sauron'a meydan okuyabilir, Tek Yüzük'ün yaratılmasından bu yana her ne öğrendiyse ve yaptıysa onlara kendisi de ortak olabilir, bu sayede onu devirip yerini gasp edebilirdi. Elfleri kendisine köle etme yolunda ortaya koyduğu, hizmetkârlarının zihni ve iradesi üzerinde hâkimiyet kurma ihtirasınca kamçılanan (büyük ölçüde başarısız sonuç verdiği söylenebilecek) çabanın ona dolaylı yoldan yamadığı en önemli zayıflıktı bu. Bir zayıflığı daha vardı üstelik: Tek Yüzük gerçekten de *bozulabilir*, yani imha edilebilirse kudreti ortadan kalkar, bu durumda Sauron'un öz varlığı da gitgide zayıf düşüp en sonunda yok olma noktasına gelerek o kötücül iradesinin müphem bir hatırasından başka bir şey ifade etmeyen aciz bir gölgeden ibaret kalırdı. O ise bu hususu hiç hesaba katmıyor, bu ihtimal karşısında asla korkuya kapılmıyordu. Yüzük kendisininkinden başka hiçbir zanaat yoluyla zedelenemez, ortadan kaldırılamazdı. Magmasında dövülerek vücuda getirildiği hiç dinmeyen yeraltı ateşlerinin bağrı haricinde onu çözündürmeye hiçbir ateşin gücü yetmezdi... ki orası da Mordor'da olması do-

layısıyla erişilmezdi. Yüzük'ün arz ettiği kudret ve yaydığı ihtiras o denli büyüktü ki onu kullanan her kimse onun hükmü altına girmekten kurtulamazdı; onu ziyan etmek, kendinden uzaklaştırmak veya görmezden gelmek, hiçbir irade kuvvetinin (kendisini yaratanınkinin bile) yeterli gelmeyeceği bir girişimdi. Sauron da bunu böyle bellemişti zaten. Yine de onu daima parmağında taşıyordu."

Yalnızca ateşe maruz bırakıldığında ortaya çıkmakla birlikte Tek Yüzük'ün üzerinde bir yazı mevcuttu.[2] Bu ibare Elf harflerinin "kadim bir şekli" ile yazıya dökülmüşse de kullanılan lisan Mordor'unkiydi ve "Ortak Dil" ile okunduğunda tasviri şöyleydi:



Tek Yüzük ki hepsine hükmedecek, Tek Yüzük ki hepsini bulacak, Tek Yüzük ki hepsini bir araya getirip karanlığın bağrında birbirine bağlayacak.

Bu kafiyeli satırlar "Elflerin bilgi dağarcığında çoktandır yer etmiş bir nazmın iki dizesinden ibaretti":

Üç Yüzük göğün altındaki Elf Krallarına,
Yedisi taştan konaklarındaki Cüce Hükümdarlara,
Dokuzu ölüme mahkûm Fani İnsanlara,
Bir Yüzük kara tahtında oturan Karanlıklar Efendisi'ne
Gölgelerin hiç eksik olmadığı Mordor Diyarı'nda.
Tek Yüzük ki hepsine hükmedecek, Tek Yüzük ki hepsini bulacak,
Tek Yüzük ki hepsini bir araya getirip karanlığın bağrında
birbirine bağlayacak.
Gölgelerin hiç eksik olmadığı Mordor Diyarı'nda.



İşte bu Yüzük'tü Üçüncü Çağ'ın sonlarına doğru Gandalf'ın Çıkınçıkmazı'nda telaş içinde ifşa ettiği meselenin odağındaki unsur: "Hükmeden Yüzük'tür bu gördüğün, hepsine hükmedeceği söylenen Tek Yüzük. Onu çağlar öncesinde yitirdiği vakit kudretini de büyük ölçüde kaybetmesine neden olan Tek Yüzük. Onu yeniden ele geçirmek için dayanılmaz bir arzu duyuyor... ama ona sahip *olmamalı*."

Bu konuşmanın üzerinden altı ay geçmişken Hür Halkların Ayrıkvadi'de toplanan Divan'da hazır bulunan temsilcilerine Yüzük hakkında açıklamalar yaptığı sırada Üstat Yarıelf Elrond, "Eregion yöresinin Zanaatkâr Elflerine ve bunların Moria halkıyla olan dostluğuna ve de günü gelince Sauron'un onları tuzağa düşürmesine yol açacak olan bilgiye erişme heveslerine" dair konuşacaktır. "Çünkü o devirlerde Sauron'un içindeki kötülük henüz açığa çıkmamıştı ve Elfler onun yardımlarıyla yönlendirmesi sayesinde zanaatlarında ustalaşırken o da onların tüm sırlarını öğrenmekle kalmayıp onlara ihanet etmiş, hepsine hükmedebilmek amacıyla Ateş Dağı'nın bağrında gizlice Tek Yüzük'ü dövmüştü."[3] Gelin görün ki "Güç Yüzüklerine ve Üçüncü Çağ'a Dair Hikâyeler" ve "Galadriel ile Celeborn'un Öyküsü" metinlerinde de vurgulandığı üzere, Eregionlu Elfleri hafife almıştı Sauron.

Fakat Elfleri kandırıp gafil avlamak göründüğü kadar kolay değildi. Sauron Tek Yüzük'ü parmağına geçirir geçirmez onun varlığını hissettiler; onu tanıdılar da ve hem kendilerine hem de zanaatları yoluyla ortaya koymuş oldukları her şeye hükmetmeyi amaçladığını sezinlediler. Bunun üzerine hiddete ve korkuya kapılarak kendi yüzüklerini parmaklarından çıkardılar.[4]

Celebrimbor'un yüreği ve ruhu yozlaştırılabilmiş değildi ama Sauron'u bürünmüş olduğu aldatıcı kisveyle tanımaktan ve öyle kabullenmekten kurtulamamıştı; gel zaman git zaman Tek Yüzük'ün varlığını keşfedince Sauron'a isyan ederek bir kez daha Galadriel'e danışmak üzere Lórinand'ın yolunu tuttu. Tam da o aşamada bütün

Güç Yüzüklerini imha etmeleri gerekirdi, "fakat bunu yapacak kudreti kendilerinde bulamadılar". Elflerin Üç Yüzüğü'nün Sauron'un muhafaza edildikleri yer olduğu fikrini taşıdığı Eregion'dan uzaklara gönderilip ayrı ayrı yerlerde saklanması ve asla kullanılmaması tavsiyesinde bulundu Galadriel. Beyaz Yüzük diye de anılan Nenya'yı Celebrimbor'dan teslim alışı ve akabinde onun kudretine dayanarak Lórinand yöresini tahkim edip güzelleştirişi de yine bu karşılaşmanın sonrasına rastlar; ama onun Galadriel üzerinde yarattığı etkinin de muazzam ve öngörülemez nitelikte olduğu anlaşılacaktı, nitekim Deniz'e duyduğu bastırılmış özlem ve Batı diyarına geri dönme arzusu yeniden alevlenen Galadriel Orta Dünya'da bulunmaktan gitgide daha az keyif alır olmuştu. Celebrimbor ise Hava Yüzüğü ile Ateş Yüzüğü'nün Eregion dışına gönderilmesine ilişkin [Galadriel'in kendisine sunduğu] tavsiyeye uydu; her ikisini de Lindon hükümdarı Gil-galad'a emanet etti.[5]

> Tam da bu sıralar, Sauron'un –Tek Yüzük'ün gücünün de yardımıyla– kölesi yapıp emeğinden faydalandığı yaratıklarca sergilenen altı asırlık bir çalışmanın ardından, Birinci Çağ'da Melkor'un Demir Dağlar'daki karargâhı olarak işlev görmüş olup Demir Hapishane (veyahut "Demir Cehennem") diye de anılan Angband'ın Düşüşü'nden bu yana Orta Dünya'da bir benzeri daha görülmemiş görkemde bir kale teşkil edecek olan Barad-dûr'un o dehşetengiz yapısı son şeklini almıştı.[6] Çok sonraları, Üçüncü Çağ'ın Yüzük Kardeşliği'nin dağılmasının hemen öncesine tekabül eden günlerinde Tek Yüzük parmağındayken Amon Hen'deki Görme Tahtı'nda otururken Barad-dûr'un ürkütücü ama bir o kadar muhteşem görüntüsü Frodo'nun dimağında canlanacaktı: '...bakışları sonunda sabitlendi: Âdeta kesintisiz biçimde yükselen surları ve dizi dizi uzanan siperleriyle ölçülemeyecek derecede güçlü o kapkaranlık, demirden dağ, çelik kapılarının ve serttaşından kulesinin tüm azametiyle gözlerinin önündeydi: Sauron'un Karargâhı, Barad-dûr. Bütün umutları yitip gitti o an."[7]

Sauron'un İkinci Çağ'da kuvvetlerini bir araya toplayıp güçlendirmekte olduğu hissedilir hissedilmez Elfler ile Batı Ülkeleri'ndeki İnsanların bir araya gelmesiyle oluşacak bir ittifak ordusunun saldırısına neden maruz kalmadığı bunu yerine kendisinin savaş yoluna inme kararı almasının beklendiği sorusu akla gelebilir. Tolkien bu hususa Ocak 1970'te aşağıdaki başlık altında kaleme aldığı metinde değinecektir:

Gil-galad ile Númenórluların O Henüz Yeterince Güç Toplayamamışken Sauron'a Karşı Saldırıya Geçmekte Gecikmesinin Sebepleri Üzerine Bir İzahat[8]

Böyle yapmadıkları için onları aptalca davranmış olmakla itham etmek işin sonradan büründüğü vaziyete göre beyhude olduğu kadar haksız da kaçacaktır çünkü sonunda kuvvetlerini çabucak toplayıp Sauron'a saldırarak bunu her halükârda yaptılar. (Bu hususla ilgili *Bilgelerin Manwë'nin Yasağı Üzerine Gerçekleştirdiği Münazara*'yı ve Arda'nın Efendisi olması babında Manwë'nin takındığı tavrı incelemekte fayda var.) Sauron'un beslediği niyetler veya haiz olduğu kudretin boyutları hakkında önceden kesin bilgi sahibi olmaları beklenemezdi ve onun asıl zayıf noktasından, yani Elflerle Batılı İnsanların meydana getireceği bir ittifak ordusu üzerine taarruza geçmeye yetecek çapta orduları hazır etmek için çok daha fazla zamana ihtiyaç duyduğundan haberdar olamadılarsa buna sebep Sauron'un kurnazlığını ve hilekârlığını ortaya koymadaki başarısıydı. Elinden gelse Mordor'u karargâh edinişini elbette ki sır olarak tutmak isterdi ve olayların sonradan izlediği seyir, komşu diyarlarda ve hatta Anduin'in batı yakasının sonraları Ered Nimrais'in eteklerindeki Gondor ve de Calenardhon'u da kapsayacak kadar içerilerinde yaşam süren kimi İnsan topluluklarının bağlılığını temin ettiğini gözler önüne serecekti. Öte yandan Anduin Ağzına ve Lebennin kıyılarına hâkim olan Númenórlular onun emellerinin farkına varmışlardı ve bunları Gil-galad'a ifşa etmekte gecikmediler. Yine de [İkinci Çağ] 1600 senesine değin rehberliğiyle çev-

resindekilere fayda sağlayan bir iyiliksever kisvesi altında faaliyet göstermeye devam edecek ve ordu topladığı söylentilerine mahal vermemek için yanına bilhassa çok az sayıda refakatçi alarak aklına estiğince Eriador topraklarında sıklıkla seyahat edecekti. O dönemde (Morgoth'un kudretinin kadim devirlerdeki başlıca dayanağı) Doğu'yu ister istemez ihmal etmişti ve her ne kadar gönderdiği elçiler mevcudu gitgide artan doğulu İnsan kabileleri arasında mekik dokuyor olsa da bu kavimlerin mensuplarından herhangi birinin Númenórluların veya Batılı İnsanların* gözleri önüne çıkmasına izin verme riskine atılmaktan kaçınıyordu.

Farklı türlerden Orklar (ilkin Morgoth'un yaratmış olduğu varlıklardır) emrindeki askerler ve hizmetkârlar arasında en kalabalık ve de dehşetengizi olarak kendini gösterecekti; ama Morgoth'a karşı verilen savaş ve Beleriand'ın yıkıma uğrayışı sırasında bunların büyük kısmı telef olmuştu. Hayatta kalmayı başaran bazıları Dumanlı Dağlar'ın ve Gri Dağlar'ın kuzey kesimlerine sığınarak izini kaybettirmiş olup şimdilerde sayıca yine çoğalmaktaydı. Daha doğu yörelerde ise Morgoth'un altında hizmet vermiş en kıdemli Orkların soyuna mensup olup onun Thangorodrim'e yerleşmesi sonucu uzunca süre başsız kalmış sayıca daha kalabalık ve kuvvetli türler vardı ki iyiden iyiye yabanıl ve idare edilemez bir yaradılışa sahip olan bu grup gerek birbirlerini gerekse (iyi ya da kötü olduklarına bakmaksızın) İnsanları hedef almaktaydı. Ancak Mordor ve Barad-dûr tam anlamıyla hazır hâle gelmeden bunlara saklandıkları yerden çıkma emri vermesi söz konusu olamazdı çünkü Doğu Orkları henüz ne Eldar'ın kudretine ve gazabına ne de Edain'in yiğitliğine tanık olduğu için Sauron'a kayıtsız şartsız

* Burada kastedilenler, İnsan ırkından gelen birbirinden farklı pek çok kavim arasında Eriador, Calenardhon, Anduin Vadileri, Ulu Orman ve bu orman ile Mordor ve Rhûn Denizi arasında uzanan toprakları mesken tutan ve Elflerce İyilikten Yana Olan İnsanlar şeklinde nitelendirilenlerdir. İşin aslı Eriador yöresinde Morgoth'a karşı Elfler ile omuz omuza savaşmış olan İnsanların Üç Hanesi'nin kimi artıkları halen mevcuttu. Onlarla akraba olup da (tıpkı Silvan Elfleri gibi) Ered Luin'in öte yakasına asla adım atmamış olanlar ve onlarla daha da uzak akraba olan başkaları da vardı. Öyle ya da böyle bunların hepsi kadim devirlerde Morgoth'a başkaldıranların soyundan geliyordu. (İçlerinde bazı kötücül İnsan toplulukları da yok değildi.)

itaat etmeyecekleri belliydi – ne de olsa Batılı İnsanların ve Elflerin gözünü boyayabilme gayesiyle mecburen saf ve düzgün bir görünüm ve de çehreye bürünerek hareket ettiği için bu hâlinden ötürü onu aşağılıyorlar ve alaya alıyorlardı. Bu yüzdendir ki sahte kimliği açığa vurulup da düşman ilan edildiğinde tüm vaktini ve enerjisini ordularının teşkilatlandırılmasına ve eğitimine yoğunlaştırmış, bu da kendisini savaşa girmeye hazır görünceye kadar doksan seneyi bulan bir süre geçmesine neden olmuştu. Kaldı ki Minastir komutasında Númenor'dan yelken açarak Orta Dünya kıyılarına ayak basan muazzam ordu önünde uğrayacağı nihai mağlubiyetinde de sonradan gözlemleyeceğimiz gibi, bu hususta da elindeki imkânlara dair hesaplama hatasına düşecekti. Topladığı orduların kendilerine karşı duracak bir hasım bulması gecikmeyecek, başarısı umduğundan çok daha düşük kalacaktı...





1693 – ELFLER İLE SAURON ARASINDA SAVAŞ BAŞLAR. ÜÇ YÜZÜK BİLİNMEDİK BİR YERE SAKLANIR.

Ancak [Sauron] ihanete uğradığını ve Elflerin kanmadığını anlayınca çileden çıkmıştı; Demirci Elflerin onun rehberliği ve bilgisi olmasa yüzükleri asla meydana getiremeyeceği savından hareketle ellerindekilerin hepsini kendisine teslim etmeleri talebinde bulundu ve Elflere alenen savaş ilan etti. Gelgelelim Elfler onun önü sıra kaçacaktı; zilyetlerindeki yüzüklerden üçünü muhafaza edip oradan uzaklara taşıdılar ve sakladılar.

Bunlar en son imal etmiş oldukları Üç'üydü ve haiz oldukları kudret diğer hepsininkinden fazlaydı. Üzerlerine sırasıyla yakut, serttaşı ve safir kakılmış olup Narya, Nenya ve Vilya isimlerini taşıyan bu nesneler Ateş, Su ve Hava Yüzüğü diye nitelendirilmekteydi; Sauron Elf yüzükleri arasında en çok bunlara sahip olmayı arzuluyordu çünkü onları ele geçiren varlık kendisini zamanın yaratacağı doğal yıpranmanın etkilerinden muaf tutabiliyordu ve yeryüzünde yaşam sürmenin beraberinde getireceği bıkkınlığı geciktirebiliyordu. Ne var ki Sauron [Üç Yüzük'ün] gizlenme yerini keşfedemeyecekti çünkü yüzükler onları azami bir gizlilik içinde muhafaza edecek ve Sauron Hükmeden Yüzük'ü elinde bulundur-

duğu sürece haiz oldukları güce asla alenen başvurmayacak olan Bilgelere emanet edilmişti. Bu sayede Üç Yüzük lekelenmeden kalabildi çünkü onlar Celebrimbor'un kişisel emeğinin ürünüydü ve Sauron o güne değin onlara bir kez olsun dokunamamıştı; gelgelelim hâl böyleyken bile Tek Yüzük'ün hükmüne tabi idiler.

O dönemden itibaren Sauron ile Elfler arasında savaş hiç bitmeyecekti...[1]





1695 – SAURON'A BAĞLI KUVVETLER ERIADOR'U İSTİLA EDER. GIL-GALAD, ELROND'U EREGION'A GÖNDERİR.

Sauron, Celebrimbor'un önceden kurdukları dostluktan ötürü pişmanlığa kapılıp kendisine isyan ettiğini öğrendiğinde ardına saklandığı aldatıcı kisvesi kayboldu ve gerçek gazabını ortalığa saldı; 1695 senesinde büyük bir kuvvetin başına geçerek Eriador'u istila etmek üzere Calenardhon (Rohan) toprakları boyunca ilerlemeye koyuldu. Bu gelişmelerin haberi Gil-galad'a ulaştığında o da Yarıelf Elrond önderliğinde bir ordu yola çıkardı; gelgelelim Elrond'un önünde katetmesi gereken uzun bir yol varken Sauron'un liderliğindeki güruh yönünü alelacele kuzeye çevirdiği gibi Eregion yoluna düşmüştü bile. Sauron'un ordusunun izcileri ve keşif kolları kente epey yaklaştığında Celeborn ani bir akın düzenleyip onları geri püskürttü; fakat emrindeki birlikleri Elrond'un ordusuyla birleştirmeyi başarsa da Eregion'a dönemediler zira Sauron'un önderlik ettiği kuvvet onlarınkinden çok daha kalabalık olup hem onları uzakta tutmaya hem de Eregion'u yakın kuşatma altına almaya yetecek boyuttaydı.[1]



1697 – EREGION TARUMAR EDİLİR. CELEBRIMBOR'UN ÖLÜMÜ. MORIA'NIN KAPILARI DIŞ DÜNYAYA KAPANIR. ELROND NOLDOR İÇİNDEN SAĞ KALANLARI YANINA ALIP UZAKLARA ÇEKİLİR VE SIĞINAK EDİNDİKLERİ IMLADRIS'E YERLEŞİRLER.

Nihayet Eregion'a girmeyi başaran saldırganlar şehirde muazzam bir yıkım ve tahribat yaratmışlar, Sauron'un bu sefere kalkışmasının esas gerekçesinin merkezini teşkil eden yeri, Elf zanaatkârların atölye ve hazinelerinin muhafaza edildiği Mírdain'in Konağı'nı da zapt etmişlerdi. Celebrimbor ümitsizlikle Mírdain'in heybetli giriş kapısının eşiğindeki basamaklarda Sauron'un karşısına bizzat dikilmişti; ama yaka paça tutulup esir edilmesine ve loncasının meşhur Konağı'nın altının üstüne getirilmesine engel olamadı. Orada Sauron Dokuz Yüzük'ü ve Mírdain'in elinden çıkma daha alt seviye başka eserleri ele geçirdi; ama Yedi Yüzük'ü ve Üç Yüzük'ü bulmaya muvaffak olamadı. Sonrasında Celebrimbor işkenceye

tabi tutuldu ve Sauron Yedi Yüzük'ün emanet edildiği yeri öğrendi. Celebrimbor bu itirafta bulunmuştu çünkü ne Yedi Yüzük ne de Dokuz Yüzük onun gözünde Üç Yüzük kadar kıymetliydi; ne de olsa onlar Sauron'un yardımlarıyla meydana getirilmişken Üç Yüzük'ü Celebrimbor sırf kendi emeğiyle, onlara farklı bir kudret atfederek ve onları farklı bir amacın hizmetine koşarak meydana getirmişti.[1] Sauron, Celebrimbor'dan Üç Yüzük'e dair elle tutulur bir bilgi koparamadı; bunun üzerine onu oracıkta öldürdü. Ama Üç Yüzük'ün Elf hamilere emanet edildiği kanısı edinmekle işin aslına ilişkin doğru tahminde bulunmaktan da geri kalmayacaktı: Bu da Galadriel ile Gil-galad demekti.

Bunun ardından öfkeden gözü dönmüş bir hâlde yeniden savaşa vurdu kendini; Celebrimbor'un Orkların oklarıyla delik deşik olmuş ölü bedenini bir sırığın tepesine geçirip sancak misali tümenlerinin önünde taşıtarak Elrond'a bağlı birliklerin üzerine yürüyüşe geçti. Elrond Eregionlu Elfler arasında kuşatmadan sağ kurtulmayı başarabilmiş az sayıda savaşçıyı çevresine toplamıştı fakat bu hâliyle güçleri yaklaşmakta olan saldırıya karşı durmaya yetecek gibi değildi. Doğrusu şu ki, tam da o esnada Sauron'un birliklerine beriden bir başka saldırı düzenlenmemiş olsa ezilip geçilmeleri kaçınılmazdı; Durin'in Khazad-dûm'dan yola çıkardığı bir Cüce kuvveti ile Amroth komutasında Lórinand'dan harekete geçen bir kısım Elf idi bu beklenmedik hücumu gerçekleştiren. Elrond bu hengâmeden sıyrılıp çıkmayı başarmakla birlikte düşman kuvvetleri tarafından kuzeye doğru sürülecek ve yine o dönemde Imladris'te (Ayrıkvadi) aynı zamanda karargâh işlevi de görecek bir sığınak edinecekti. Sauron, Elrond'u takipten vazgeçip tüm birliklerini Cücelerin ve Lórinand Elflerinin üzerine salmış ve onları geri püskürtmüştü; akabinde Moria Kapıları kapanıp mühürlendiğinden içeri girmeyi başaramadı. O günden itibaren Moria, Sauron'un nefretini yönelttiği başlıca unsurlardan biri olarak kaldı

ve bütün Orklara buldukları her fırsatta Cüceleri'saldırılarıyla yıpratma talimatını verdi.[2]





1699 – SAURON, ERIADOR'U YERLE BİR EDER.

Sauron'un bir sonraki hamlesi Eriador'un hâkimiyetini bütünüyle ele geçirmeye girişmek oldu: Lórinand şimdilik sırasını bekleyebilirdi. O topraklarda yaşam süren irili ufaklı İnsan topluluklarını kâh kılıçtan geçirip kâh yerinden yurdundan ederek ve Elflerin Elrond'un grubunun mevcudunu kabartmak için daha kuzeye kaçanlarına katılmayıp halen civarda kalanlarının izini sürüp onları imha ederek diyarı bir baştan diğerine harabeye çevirdi. Sauron'un bundan böyle birincil hedefi Üç Yüzük'ten birini veya daha fazlasını bulup ele geçirme şansının en yüksek olduğu fikrini taşıdığı Lindon'du; bu doğrultuda dört bir yana dağılmış kuvvetlerine bir araya toplanma çağrısı yaptı ve yolu üzerinde her ne varsa tarumar ederek Gil-galad'ın batıdaki diyarına doğru sefere kalktı. Gelgelelim Elrond'un ona geriden saldırmasına köstek olmakla görevlendirilmiş güçlü bir birliği geride bırakma zorunluluğu, emri altındaki kuvvetlerin gücünü hatırı sayılır ölçüde azaltmıştı.[1]

Sonuç olarak görkemli şehir Khazad-dûm Sauron'un orklarının meskeni hâline gelmekle kalmayacak, Cücelerin o doymak bilmez heveslerini tatmin etmek için yaptıkları kazılar nicedir uyumakta olan bir Balrog'u gazaba getirecekti. Aradan uzun yıllar geçtikten sonra, Elrond'un Divanı'nda Cüce Glóin bahse konu felakete şu sözlerle değinecekti: "Orada öyle derin kazılar yaptık ki nihayet adı sanı unutulmuş bir dehşeti uykusundan uyandırdık. Durin'in çocukları oradan kaçtığından bu yana oranın devasa salonları boş kalmıştı... Nice nice kralların hükümranlığı süresince hiçbir cüce Khazad-dûm'un kapılarından içeri girmeye cüret edemedi, buna tek istisna Thrór'du ki o da bu girişiminin bedelini canıyla ödedi."[2]

Kadim bir Cüce ağıtı Khazad-dûm'un yitip giden ihtişamından şöyle bahseder:

Yeryüzü genç, dağlar yemyeşilken,
Ay'ın yüzüne tek bir leke dahi düşmemişken,
Henüz isim verilmemişken akarsulara ve taşlara
Uykusundan uyandı Durin ve dolaştı tek başına.
İsimsiz tepelere ve vadilere isimler verdi;
O zamana dek suyu tadılmamış kuyulardan içti;
Kıyısında eğilip baktığı an Aynagöl'e,
Duruyordu başının gölgesi üzerinde
Bir taç yıldızlarla bezeli,
Mücevherlerle süslü gümüşten bir şeritti.

Dünya saftı, dağlarsa yüksekti,
O Kadim Zamanlar'da, düşüşünden önceki
Nargothrond'daki haşmetli kralların
Ve Gondolin'dekilerin, onlar ki şimdiye çoktan,
Göçtüler Batı Denizlerinin çok ötesine:
Gençti yeryüzü Durin'in Günü'nde.

Kraldı o oyulmuş tahtında oturan,
Sayısız sütunla döşeli salonlarda taştan
Zemini gümüştü, çatısı altındı,
Güç rünleriyle işlenmişti kapısı.
Işığı güneşin ve yıldızın ve ayın
Kıpraşırdı içinde kristalden lambaların
Ne bulutlar ne de gölgeleri gecenin düşürürdü karanlık
Parıldardı sonsuza dek berrak ve aydınlık.

Orada çekiç örsü döver dururdu,
Keskiler taşları yontar, hakkâklar oyardı;
Orada dökülürdü kılıç, kabzalara bağlanırdı;
Madenciler kazar, duvarcılar örerdi.
Beril, soluk opal ve inci,
Ve de metal işlenirdi balık pulu misali,
Kalkanlar, göğüs zırhları, baltalar ve kılıçlar,
İstiflenirdi pırıl pırıl mızraklar.

Kaygı nedir bilmezdi o dönemler Durin'in halkı;
Dağların köklerinde müzik sesleri çınlardı:
Arpların vurulurdu tellerine, şakırdı ozanlar,
Kapılarda öttürülürdü borazanlar.

Dünya kırlaşmış, dağlar ihtiyarlamışken,
Ocaklarının ateşi soğuyup küle dönmüşken;
Tıngırdamaz oldu arpların telleri, çekiçler örsleri dövmez:
Durin'in salonları artık zifiri karanlıktan görülmez;
Çöreklendi gölgeler mezarında
Moria'nın bağrında, Khazad-dûm'da.
Aksi vurur sönmüş yıldızların hâlâ
Rüzgârın uğramadığı karanlık Aynagöl'ün sularına;
Tacı o derin sulara gömülü kalacak,
Gün gelip Durin yeniden uyanacak.[3]



1700 – TAR-MINASTIR, LINDON'A YARDIM İÇİN NÚMENOR'DAN BÜYÜK BİR DONANMA YOLA ÇIKARIR. SAURON MAĞLUP EDİLİR.[1]

Númenórlular yıllardan bu yana gemilerini Gri Limanlar'a yanaştırmakta ve hoşça karşılanmaktaydı. Gil-galad, Sauron'un emrindeki tüm kuvvetleri seferber edip Eriador'u işgale girişeceği korkusuna kapılır kapılmaz Númenor'a ulaklar göndermişti; bunun üzerine Númenórlular Lindon sahillerine asker çıkartmaya ve harekât öncesi erzak istiflemeye başladı. 1695 senesinde Sauron Eriador'u istila ettiğinde Gil-galad Númenor'a yardım çağrısında bulundu. Bunun üzerine Kral Tar-Minastir büyük bir donanma yola çıkardı; gelgelelim bu filonun hareketi gecikecek, Orta Dünya kıyılarını 1700 yılından önce göremeyecekti. O zamana değin Sauron kuşatma altındaki Imladris haricinde Eriador'un bütününe egemen olmayı başarmış, hükmü altındaki toprakları Lhûn Nehri boylarına değin genişletmişti. Cepheye çağırdığı takviye kuvvetler güneydoğu yönünden hızla ilerleyerek zayıf bir birlikçe tutulmakta olan Tharbad Nehir Geçidi'nin bulunduğu Enedwaith yöresine çoktan ulaşmıştı bile. Gil-galad ile Númenórlular Gri Limanlar'ı koruma altına alma gayesiyle Lhûn hattında kıyasıya bir direniş

sergilemekteydi ki Tar-Minastir'in liderliğindeki heybetli ordu tam da ümitlerin tükenmek üzere olduğu anda imdada yetişti; akabinde Sauron'un güçleri ağır bir yenilgiye uğratılarak geri püskürtüldü. Númenor amirali Ciryatur ["Gemi Ustası"] donanmasının bir bölümünü o kesimlerde karaya çıkarma yapmak üzere daha güneye gönderdi.

Sarn Ford (Baranduin Irmağı üzerindeki geçit) önlerinde gerçekleşen müthiş kıyımın ardından Sauron güneydoğuya sürüldü; her ne kadar Tharbad dolaylarındaki birliklerinin katılımıyla safları güçlendiyse de bu defa geriden bir diğer Númenor ordusunca sarıldığını dehşetle fark etti çünkü Ciryatur "önceden Númenórluların kontrolünde bulunan ufak bir limanın yer aldığı" Gwathló (Grisel) Nehri'nin ağzına esaslı bir kuvvet çıkarma kurnazlığında bulunmuştu. [Burası sonraları Lond Daer diye anılmaya başlanacak olan, vakti zamanında Tar-Aldarion'un kurduğu Vinyalondë idi.] Gwathló Muharebesi'nde Sauron mutlak yenilgiye uğratıldı ve kendi canını zor kurtardı.[2]





1701 – SAURON, ERIADOR'DAN KOVULUR. BATI ÜLKELERİNDE UZUN SÜRE BARIŞ HÜKÜM SÜRER.

[Sauron'un] artakalan küçük kuvveti Calenardhon'un doğusunda toplanırken, beraberinde ufak bir yakın koruma birliğiyle sonradan Dagorlad (Savaş Meydanı) ismi ile anılacak bölgeye kaçan Sauron böylelikle Mordor'a hezimete uğramış bir şekilde ve utanç içinde dönerek Númenor'dan er ya da geç intikam almaya ant içmişti. Imladris'i kuşatan ordu ise Elrond ile Gil-galad'a bağlı birlikler arasında kıstırılarak tamamen ortadan kaldırılmıştı. Böylece Eriador düşmandan tamamıyla temizlenmişti temizlenmesine fakat bu esnada büyük ölçüde harabeye dönmüştü.

Aynı dönemde Ak Divan ilk defa toplandı ve Eriador'un doğusunda merkezi Eregion değil de Imladris olacak bir Elf kalesinin tesis edilmesi bu görüşmeler esnasında kararlaştırıldı. Yine aynı dönemde Gil-galad Mavi Yüzük Vilya'yı Elrond'a verecek ve onu Eriador bölgesindeki naibi olarak atayacaktı; Kızıl Yüzük'ü ise kendi zil-

yetliğinde alıkoydu, ta ki Son İttifak'ta saf tutmak üzere Lindon'dan ayrıldığı vakit Círdan'a emanet bırakıncaya kadar. Bunu izleyen uzun yıllar süresince Batı Ülkeleri'nde barış hâkim oldu ve yaralarını sarmaya bolca vakit buldular.

> Galadriel hakkında bu dönemde dayanılmaz bir "deniz özlemi" içine düştüğü söylenir.

(Her ne kadar [Galadriel] Sauron halen tam anlamıyla saf dışı bırakılmadığı sürece Orta Dünya'da kalmayı görevi bellemişse de) Lórinand'dan ayrılıp denize daha yakın bir yöreye yerleşmeye karar vermişti. Lórinand'ın idaresini Amroth'a bırakıp Celebrían ile birlikte bir kez daha Moria üzerinden seyahat ederek Celeborn'u bulmak için Imladris'e geldi. Orada (öyle anlaşılıyor ki) onu buldu ve bu yerleşkede uzunca bir süre birlikte yaşadılar; Elrond'un Celebrían'ı ilk kez görüşü de bu sürece rastlayacaktı ve bunu henüz dile getirmese de ona âşık olmuştu.

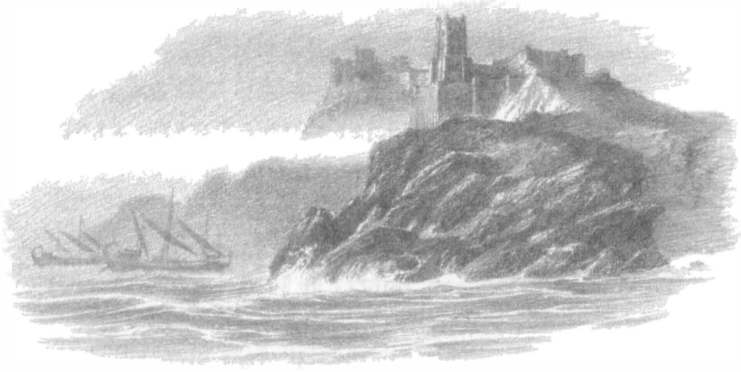
Yukarıda bahsi geçen Divan, Galadriel Imladris'teyken toplanmıştı. Bir süre sonra [tarihi tam olarak belirtilmemekte] Galadriel ile Celeborn, Celebrían'ı da yanlarına alarak Imladris'e veda ettiler ve Gwathló Ağzı ile Ethir Anduin arasında uzanan, üzerinde pek az yerleşimin bulunduğu topraklara göç ettiler. Belfalas yöresinin sonradan Dol Amroth diye anılacak olan noktasına yerleşeceklerdi; oğulları Amroth zaman zaman onları ziyaret ediyor, Lórinand'dan o dolaylara gelen Nandorin Elflerinin katılımıyla beraberlerindeki kitle gittikçe kabarıyordu. Amroth'un yitirildiği ve Lórinand'ın tehdit altına düştüğü Üçüncü Çağ'ın epey ileriki safhalarına gelininceye, 1981 yılına değin Galadriel oraya geri dönmeyecekti.[1]



1731 – NÚMENOR'UN KRALLARI VE KRALİÇELERİ XI: Tar-Minastir

Doğumu: İkinci Çağ 1474
Ölümü: İkinci Çağ 1873 (399 yaşındayken)
Hükümranlık Dönemi: İkinci Çağ 1731-1869 (138 sene)

Bu ismi almasının nedeni, Andúnië ile batı kıyılarına yakın bir noktada yer alan Oromet Tepesi üzerine yüksek bir kule inşa ettirmiş ve vaktinin büyük kısmını oradan batı ufkunu gözleyerek geçirmeyi alışkanlık edinmiş olmasıdır. Çünkü Númenórluların yüreğinde bir hasret gitgide kabarmaya başlamıştı. Eldar'ı sevmekle birlikte içten içe onları kıskanırdı. Sauron'a karşı verilen ilk harpte Gil-galad'a yardım için büyük bir filo gönderen odur.



yak. 1800 – BU TARİHLERDEN İTİBAREN NÚMENÓRLULAR ORTA DÜNYA SAHİLLERİNDE YERLEŞİM YERLERİ KURMAYA BAŞLAR. SAURON ETKİ ALANINI DOĞUYA KAYDIRIR. NÚMENOR'A GÖLGE İLK KEZ DÜŞER.

Númenórlular Orta Dünya'da nüfuz sahibi olmanın tadına bir kez varmıştı artık ve o dönemden itibaren kıtanın batı sahillerinde kalıcı yerleşkeler tesis etmeye girişerek Sauron'u daha uzunca bir süre Mordor sınırları dışına çıkıp da batıya akın etmekten alıkoyacak bir kudrete eriştiler.[1]

Aynı zamanda Númenórlular doğuya uzanan tüm denizlerde keşif gezileri düzenleyerek denizcilikteki ustalıklarını en üst düzeye çıkarmış bulunuyordu ve Batı'ya ve o dolaylardaki yasak sulara erişmek için dayanılmaz bir arzu duymaya başladılar; hayatları her geçen gün daha rahat ve gönençli hâle geldikçe Eldar'ın ölümsüzlüğüne imrenir oldular.[2]



1869 – NÚMENOR'UN KRALLARI VE KRALİÇELERİ XII: Tar-Ciryatan

Doğumu: İkinci Çağ 1634
Ölümü: İkinci Çağ 2035 (401 yaşındayken)
Hükümranlık Dönemi: İkinci Çağ 1869-2029 (160 sene)

Üzerlerine düşecek olan gölgenin ilk emaresi Kralların on birincisi olan Tar-Minastir'in hükümranlık döneminde kendini gösterecekti...[3]

[Onun oğlu, Ciryatan] babasının özlemlerini hor görüyordu ve yüreğindeki huzursuzluğu doğuya, kuzeye ve güneye yaptığı seyahatlerle gidermeye çalıştı, ta ki asayı devralıncaya kadar. Babası henüz buna razı değilken onu tahttan çekilmeye zorladığı söylenir. Gölge'nin Númenor'un huzuru üzerine ilk düşüşü (inanışa göre) bu vesileyle olmuştur bir bakıma. [Tar-Ciryatan] haşmetli gemilerden kurulu muazzam bir donanma oluştururken onun hizmetindekiler anakaradan yüklü miktarda maden ve değerli taş getirmeye ve bu uğurda Orta Dünya ahalisi üzerinde baskı kurmaya girişti.[4]

Dahası, Minastir'den sonraki Kralların gözünü servet ve iktidar hırsı bürüdü. Başlangıçta Númenórlular Orta Dünya'ya Sauron'un tesiriyle her bakımdan geri kalmış olan İnsanlara öğretmenlik ve arkadaşlık etmek üzere gelmişti; şimdi ise kurdukları limanlar birer kaleydi, geniş kıyı bölgelerini boyunduruk altına almanın birer aracı olup çıkmışlardı.[5]

Bahsedilen bu süreç Gemiustası Tar-Ciryatan ile oğlu Tar-Atanamir'in hükümranlık dönemlerine denk düşer; servet edinme konusundaki ihtirasları hiç dinmeyen bu son derece kibirli şahıslar Orta Dünya halklarını haraca bağlayacak, onlarla olan ilişkileri vermekten ziyade alma şekline bürünecekti.[6]



2029 – NÚMENOR'UN KRALLARI VE KRALİÇELERİ XIII:
Haşmetli Tar-Atanamir

Doğumu: İkinci Çağ 1800
Ölümü: İkinci Çağ 2221 (421 yaşındayken)
Hükümranlık Dönemi: İkinci Çağ 2029-2221 (192 sene)

Çöküş'ten kurtarılabildiği kadarına bakıldığında, Yıllıklar'da bu Kral hakkında çok şey anlatıldığı görülmekte. Çünkü o da tıpkı babası gibi kibirli ve servet düşkünü idi ve Númenórlular onun talimatıyla Orta Dünya'nın sahil yörelerinin ahalisinden yüklü miktarda haraç almayı âdet edinmişti. Gölge ilk defa onun hükümdarlığı döneminde Númenor üzerine düştü; bununla da kalmayarak gerek Kral gerekse onun anlayışını benimseyenler Valar'ın yasağına dair uluorta eleştirilerde bulunur oldu ve duyguları Valar ile Eldar'ın aleyhine döndü...[7]

Yasak'a karşı olduğunu açıkça dile getiren ilk kişi bizzat Tar-Atanamir'di, Eldar'ınkiyle aynı esaslar üzerine kurulu bir yaşantı sürmeye kendisinin de hakkı olduğunu ortaya atmıştı. Böylelikle gölge gitgide yoğunlaştı ve şunun şurasında fâni birer varlık olmaktan kaynaklanan endişe halkın yüreğine çöreklendi.[8]

Yıllar geçtikçe [Númenórluların özlemi] depreşmekteydi; uzaktan hayal meyal gördükleri ölümsüz kente erişmeye ve ölümle buluşmaktan ve hâliyle hayatın tüm güzellikleriyle vedalaşmaktan kaçarak sonu gelmez bir yaşama tutunmaya dair arzuları zapt edilemez boyutlara vardı; kudretleri büyüyüp şanları yayıldıkça huzursuzlukları da arttı. Çünkü her ne kadar Valar Dúnedain'i uzun ömürle ödüllendirmişse de Eärendil'in soyundan gelen kralları da dahil olmak üzere onları yolun sonunda kendilerini bekleyen yaşlılık-

tan ve peşi sıra gelen ölümden kurtarma konusunda çekimser kalmıştı; hem güya uzun olan ömürleri Eldar'ınkiyle kıyaslandığında kısacıktı. Böyle böyle gölge çöktü üzerlerine: Morgoth'un halen yeryüzünde kol gezen iradesiydi belki de buna vesile olan. Öyle ya da böyle Númenórlular ilkin içlerinden, ardından yüksek sesle mızmızlanıp yakınmaya ve İnsan ırkına layık görülen yazgıdan dolayı şikâyette bulunmaya başlamış, en çok da kendilerini Batı'ya yelken açmaktan meneden Yasak'a tepki gösterir olmuştu.

Kendi aralarında şöyle diyorlardı: "Batının Efendileri orada sonsuz bir huzur içinde eğleşirken biz neden ölmek ve hem evlerimizi hem de bugüne değin yaptığımız ve edindiğimiz her şeyi öylece bırakıp bilinmez bir yere gitmek mecburiyetinde olalım? Baksanıza Eldar hiç ölmüyor, Efendilere isyan etmiş olanlar bile üstelik. Biz ise denizlere egemen olmuşken ve hiçbir su gemilerimizin alt edemeyeceği kadar hırçın ve engin değilken niçin Avallónë'ye uzanıp oradaki dostlarımıza bir merhaba diyemeyelim?"

İçlerinde şu savı öne sürenlere de rastlanıyordu: "Bununla da yetinmeyip Aman'a kadar gitsek de bir günlüğüne bile olsa biz de Kudret'in sürdüğü keyfin tadına varsak ne olur sanki? Hem Arda'nın halkları arasında biz de kendimize yeterince görkemli bir konum temin etmedik mi zaten?"

Eldar bu sözleri Valar'a duyurduğunda, Númenor'un üzerinde hem de en haşmetli çağına erişmişken karanlık bir bulutun kümelendiğini gören Manwë kederlendi. Dúnedain'e gönderdiği haberciler Kral'ın huzuruna çıkıp orada hazır bulunanların da duyacağı biçimde samimi bir dille ona yazgı ve dünyanın düzeni hakkında izaha giriştiler.

"İzin verin size Dünyanın Yazgısı'nı anlatalım," diye başladılar söze. "Onu değiştirmeye yalnızca ve yalnızca onu yapmış olan muktedirdir. Buradaki aldatmacalardan ve hor görülmelerden bunalmış olan siz gerçekten de Aman'a, Kutlu Diyar'a değin seyahat edebilseniz bile, bu size pek az fayda sağlardı. Çünkü zannetmeyin ki Manwë'nin diyarı orada yaşayanları ölümden muaf kılıyor, asıl orada yaşayan Ölümsüz o diyarı ayrıcalıklı kılıyor; oraya varsanız

bile bir süre sonra usanır ve büyük bir sebatla ışığa uçan güveler misali tükenir gidersiniz."

Kral'ın bu sözlere verdiği karşılık şöyle oldu: "Peki ya benim atalarımdan Eärendil'e ne demeli, halen hayatta olduğu yalan mı sanki? Yoksa kendisi Aman diyarında değil de başka bir yerde mi?"

Cevap vermekte tereddüt etmediler: "Bildiğiniz gibi onun için başkalarınınkinden farklı bir kader çizildi ve kendisine ölüm nedir bilmeyen İlkdoğanlar ile benzer bir özellik atfedildi; gelin görün ki fani diyarlara bir daha asla dönemeyeceği için bu da bir bakıma onun kara talihi sayılır aynı zamanda. Oysaki siz ve halkınız İlkdoğanlardan değilsiniz, Ilúvatar'ın sizi yaratmış olduğu zamanki hâlinizle ölümlü İnsanlardan ibaretsiniz. Fakat görünen o ki her iki ırkın cazip özelliklerini bünyenizde bir araya getirme hevesine kapılmışsınız ve bu uğurda aklınıza esince Valinor'a yelken açıp ancak tatmin olunca ülkenize geri dönmeyi kendinize hak görür olmuşsunuz. Böylesi mümkün değil. Keza Valar'ın Ilúvatar tarafından bahşedilmiş ayrıcalıkları geri alması da mümkün değil. Eldar her ne yapsa cezasız kaldıklarını, içlerinde vaktiyle isyan bayrağı çekmiş olanların dahi ölümsüzlükten muaf kılınmadığını iddia ediyorsunuz. Ama bu durumun onlar için ödül veya ceza yerine geçmeyip sırf onların tabiatından ileri geldiğini dikkatinizden kaçırıyorsunuz. Onların kaçma gibi bir şansı yok ve bu dünya var olduğu sürece ona bağımlılar çünkü dünyanın yaşamı onların yaşamıdır. Siz ise İnsanların küstahlığından ötürü cezalandırıldığınızı ve bu süreçte çok az da olsa rol oynamış bulunduğunuz için ölüme mahkûm edildiğinizi ileri sürüyorsunuz. Halbuki bu başta ceza olarak tasarlanmadı. Bu da demektir ki ister şu ya da bu umuda kapılarak isterse bıkkınlıktan dolayı dilediğiniz vakit kaçmakta ve kendinizi bağımlı hissetmediğiniz şu yeryüzünü terk etmekte serbestsiniz. Hâl böyleyken sizce içimizden hangileri diğerlerinin durumuna imrenmeli?"

Yanıt verme sırası bu kez Númenórlulardaydı: "Valar'a veya Ölümsüz arasında en düşük seviyede olanlara dahi neden imrenmeyecekmişiz? Çünkü bizden körü körüne güvenmemiz ve kısa süre içinde nasıl bir akıbete uğrayacağımızı dahi bilmeksizin hiçbir temi-

nata dayanmayan bir umuda bel bağlamamız bekleniyor. Oysaki biz Dünya'yı da seviyoruz ve onu yitirmek gibi bir arzumuz yok."

Habercilerin bu seferki karşılığı şöyle oldu: "İşin aslı şu ki, Ilúvatar'ın sizin hakkınızda nasıl bir hükme vardığına dair Valar'ın herhangi bir bilgisi yok ve bundan sonra yaşanacakları da onlara veya bir başkasına ilan etmiş değil. Ama şu an içinde bulunduğumuz vaziyette biz, evinizin ne burada ne Aman Diyarı'nda ne de Dünyanın Çemberleri dahilindeki bir başka yerde bulunduğunu kabul etmek durumundayız. Kaldı ki İnsan Irkının Yazgısı, yani er geç ortalıktan çekilip gitmek zorunda oluşları, aslen Ilúvatar'ın onlara bahşetmiş olduğu bir armağandı. Ne zaman ki Morgoth'un gölgesi altına girince dört bir yanlarını geçit vermez bir karanlığın sardığı fikrine kapılıp da yüreklerine müthiş bir korku oturdu, işte o zaman bu durum onlar açısından ıstırap teşkil eder hâle geldi; bazıları an gelip de yaşamları ellerinden alınıncaya dek kibirli ve dik başlı bir yaklaşım sergilemeyi tercih etti. Geçen zamanın meydana getirdiği gitgide artan yükü omuzlamış olan bizler bunu açıkça idrak etmekten yoksunuz; ama eğer gerçekten de söylediğiniz gibi o keder geri dönüp sizi huzursuz eder olduysa korkumuz odur ki Gölge yüreklerinizi teslim almak üzere bir kez daha harekete geçmekte. İşte bundan dolayı, kadim devirlerde kendisini Gölge'nin etkisinden sakınmayı başarmış ve ona karşı yiğitçe savaş vermiş olan, İnsan kavimleri arasında en seçkini Dúnedain iseniz de size yapılan şu uyarıyı kulak ardı etmeyin: Bundan böyle attığınız her adıma dikkat edin! Eru'nun iradesine itiraz edeyim demeyin sakın; Valar sizden beklenen güveni sarsacak bir harekette bulunmamanızı içtenlikle salık veriyor ki aksi yönde hareket ederek çok yakında sizi töhmet altında bırakacak bir bağ ile yeniden kendi kendinizi acze düşürmeyesiniz. Onun yerine umudu elden bırakmayıp sonunda en küçük isteklerinizin dahi karşılık bulacağı fikrine tutunmalısınız. Arda'ya olan sevginiz yüreklerinize Ilúvatar tarafından yerleştirildi ve o bir tohum ekiyorsa bunu boşu boşuna yapmaz. Gelgelelim böyle yapmaktaki gayesi açığa çıkıncaya kadar daha nice İnsan nesli gelip geçebilir; ama şüpheniz olmasın ki sonuçları Valar'a değil, size duyurulacaktır."

Haberciler halkı adına Tar-Atanamir'e iletmişti bu mesajları; kendisi on üçüncü Kral'dı ve Númenor Krallığı'nın mevcudiyetinin iki bininci yılını doldurması ve kudret anlamında değilse bile refah anlamında haşmetinin zirvesine varması onun hükümdarlık dönemine denk geldi.

Gelgelelim Atanamir habercilerin ilettiği mesajdan hiç mi hiç hoşnut kalmamıştı ve ona kulak asmaya niyeti yoktu, üstelik halkının büyük çoğunluğunun fikri de onunkiyle aynı yöndeydi; çünkü hemen hepsi halen vakit varken ölümden yakayı sıyırmayı arzuluyordu ve bunu sağlamak için de müphem bir umuda bel bağlamayacaklardı. Hayata artık hiçbir şeyden tat alamaz hâle gelinceye dek sıkı sıkıya tutunarak çok uzun bir ömür sürdü Atanamir; tamamen aklını yitirinceye ve her anlamda düşkün hâle gelinceye kadar sahneden çekilmeye yanaşmayıp oğlundan en zinde çağına geldiğinde bile tahtı esirgemekle Númenórlular arasında böyle bir tavır sergileyen ilk hükümdar olacaktı. Númenór'un Efendileri o upuzun ömürlerinin geç bir devresinde evlenmeyi ve oğulları gerek bedenen gerekse zihnen olgunluk çağına eriştiğinde ülkenin yönetimini onlara devredip göz önünden çekilmeyi gelenek hâline getirmişti oysaki.[9]

[Böylelikle Tar-Atanamir] Gönülsüz lakabı ile de anılır oldu, çünkü krallar içinde yaşamıyla vedalaşmaya ya da asadan feragat etmeye yanaşmayan ilkiydi o; gün gelip de bunadığında ölüm kendisini mecburen teslim alıncaya dek yaşamayı sürdürdü.[10]

Başka kaynaklarda da vurgulandığı üzere bu Çağ'da Sauron Orta Dünya'da tekrar gün yüzüne çıkmış ve zamanında hizmetleriyle gözbebeği hâline geldiği Morgoth'un kendisine aşıladığı kötücül emelleri hayata geçirme yolunda güç toplamaya başlamıştı. Henüz Númenor Krallarının on birincisi Tar-Minastir'in iktidarı sırasında Mordor diyarını tahkim etmiş ve orada Barad-dûr Kulesi'ni inşa ettirmiş, sonrasında ise bundan güç alarak Orta Dünya'nın egemenliğini ele geçirmeye ve tüm krallara hükmedecek bir kral, İnsanların gözünde ise tanrı statüsü edinmeye yönelik dinmez bir ihtirasla eyleme geçmişti. Atalarının kendisine karşı yaptık-

larından ve gerek Elfler ile aralarında mevcut kadim müttefiklik bağı gerekse Valar'a olan bağlılıklarından ötürü Númenórlulardan nefret ediyordu; Tek Yüzük'ün dökümünün akabinde Sauron ile Eriador diyarının Elfleri arasında çatışma patlak verdiği vakit Tar-Minastir'in Elflerin o zamanki lideri Gil-galad'a yaptığı yardımı da unutmuş değildi. Şimdilerde ise Númenor krallarının güç ve şaşaa bakımından hiç olmadığı kadar yüceldiğini haber aldığından onlara duyduğu nefret katlanarak artmaktaydı; kontrolü altındaki toprakları işgale girişmeleri ve Doğu'daki egemenliğine son vermeleri ihtimali aklına geldikçe korkuya kapılıyordu. Hâl böyleyken daha uzunca bir süre Denizin Hâkimlerine meydan okumaya cüret edemedi ve bu sebeple dikkatini kıyı bölgelerinden öteye çevirdi.[11]



2251 – TAR-ATANAMIR'İN ÖLÜMÜ. TAR-ANCALIMON HÜKÜMRANLIK ASASINI DEVRALIR.[1] NÚMENÓRLULAR ARASINDA İSYAN VE BÖLÜNMELER BAŞ GÖSTERİR. DOKUZ YÜZÜK'ÜN NAZGÛL VEYA YÜZÜKTAYFLARI ŞEKLİNDE ADLANDIRILAN KÖLELERİ İLK BU SIRALAR ORTAYA ÇIKAR.

NÚMENOR'UN KRALLARI VE KRALİÇELERİ XIV:
Tar-Ancalimon

Doğumu: İkinci Çağ 1986
Ölümü: İkinci Çağ 2386 (400 yaşındayken)
Hükümranlık Dönemi: İkinci Çağ 2221-2386 (165 sene)

Atanamir'i takiben krallık makamına yükselen oğlu Tar-Ancalimon'un düşünce yapısı da babasınınkine benzerdi; Númenor halkının kendi arasında uyumsuzluğa düşüp ayrışması onun döneminde vuku buldu. Bir tarafta sayıca daha kalabalık olup Kralın Adamları şeklinde anılan kitle vardı ki bunlar aşırı bir kibrin esiri olarak Eldar ve Valar ile gitgide yabancılaşmaktaydı. Onların karşısında ise Elf

dostu anlamındaki Elendili tabiri yakıştırılan daha düşük mevcuda sahip grup yer alıyordu; Kral'a ve Elros'un Hanesi'ne olan sadakatlerini daima korumakla beraber Eldar ile dostluğu sürdürmekten yanaydılar ve Batının Efendilerinin tavsiyelerine kulak vermek gerektiğini düşünüyorlardı. Gelgelelim kendisine Vefakârlar yakıştırmasını yapan onlar bile halkın genelinin kapıldığı başkalaşma furyasının tamamen dışında kalabilmiş değildi ve gün gelip de ölümle buluşma fikri onların da yüreğini ürpertiyordu.

Böylece Batılı'nin o dillere destan huzuru ve refahı zedelenmeye başladı; gelgelelim kudreti ve parıltısı arttıkça artıyordu. Çünkü krallar ve halkları henüz bilgeliğe tamamen sırt çevirmemişti ve Valar'a artık sevgi duymaz oldularsa da onlardan hâlâ çekiniyorlardı. Yasak'ı alenen çiğnemeye veya önceden belirlenmiş sınırların ötesine yelken açmaya yeltenmediler. Heybetli gemilerinin dümenini her zaman olduğu gibi Doğu'ya çeviriyorlardı. Fakat yüreklerindeki ölüm korkusu gitgide depreşti ve onu mümkün olan her türlü yola başvurarak geciktirme telaşına düştüler; ölüleri için büyük evler inşa etmeye başlarlarken bir yandan içlerindeki bilgeler ölmüş birini hayata geri döndürmenin veya en azından İnsan ömrünü uzatmanın sırrını keşfetmek amacıyla aralıksız çalışmalar yürütüyordu. Yine de tek becerebildikleri, ölü bir İnsan bedenini bozulmadan muhafaza etme sanatını çözmek oldu ve ölüme karanlığın bağrında bir çeşit kutsiyet kazandırma fikrinden hareketle diyarın dört bir yanını sessiz mezar yerleriyle donattılar.[2]

Bazıları bir zamanlar fani dünya üzerinde tanıdıkları ve sevdikleri şeylerin ruhlarının serbestçe gezindiği, gölgeler içindeki bir başka diyarın varlığına ve ölülerin gölgelere bürünmüş bir vaziyette beraberlerinde yine gölge hâlindeki varlıklarıyla oraya geleceğine inanır olmuştu.[3]

Hayatta olanlar ise dünyevi yaşamın zevklerine ve eğlencelerine her zamankinden fazla eğilim göstermekte olup kendileri için

hep daha fazla mal mülk ve zenginlik arzu eder hâle gelmişti; Tar-Ancalimon'un hükümdarlık döneminin ardından yılın ilk hasadının Eru'ya sunulması geleneği terk edildi ve halk ülkenin orta yerinde yükselen Meneltarma'nın zirvesindeki Kutsal mekâna nadiren uğrar oldu.[4]

Kralın Adamlarının çoğu Elf-dillerini kullanmaktan bilhassa kaçınmaya başlamıştı ve çocuklarının onları öğrenmesini de engelliyorlardı. Bununla birlikte kraliyet unvanlarında böylesini sevdiklerinden değil ama sırf bu yöntem kadim bir gelenek hâline gelmiş olduğundan hâlâ Quenya dili kullanılmaktaydı ki eski usulün kaldırılmasının kötü şans doğuracağı korkusunun da bunda payı yok değildi.[5]

Sauron geriye kalan Güç Yüzükleri'nin hepsini tek elde toplamıştı; kendi türünün normal koşullar altında erişemeyeceği gizli bir kudret edinmeyi arzulayan tüm unsurları kendi nüfuzu altına alma umuduyla Orta Dünya'daki diğer kavimlere bunları dağıtmaktan çekinmiyordu. Bu doğrultuda Yedi Yüzük'ü Cücelere verdi; İnsanlara ise Dokuz Yüzük'ü takdim etti çünkü İnsan ırkının onun iradesi altına girmeye diğerlerine nazaran çok daha hazır ve istekli olduğunu gözlemliyordu.[6]

> Milton Waldman'a yazdığı mektupta Tolkien şöyle belirtmiştir: "İkinci Çağ'ın alacakaranlık altında geçen tüm o süreci boyunca Gölge o yörelerin İnsan toplulukları arasındaki nüfuzunu her geçen gün artırarak Orta Dünya'nın Doğu kesimlerinde büyüdükçe büyüdü... Elflerin kudreti ve mevcudu azalmaya başlamışken bunların sayısı günbegün artmaktaydı."[7]

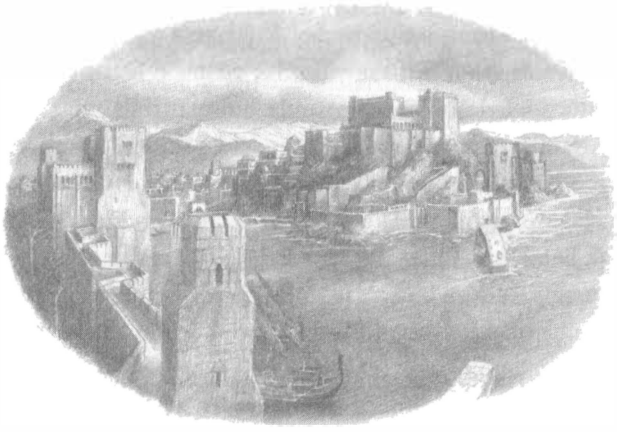
Yapım aşamasına bizzat katkıda bulunduğundan kontrolü altındaki tüm yüzükleri daha bir kolaylıkla yozlaştırdı ve böylelikle bir nevi lanetlenerek nihayetinde her kim onların kudretine başvurduysa hepsine ihanet ettiler. Şurası bir gerçek ki Cüceler yola getirilme konusunda hayli çetin ceviz çıkmıştı; tabiatları bir başkasının kendi iradeleri üzerinde hâkimiyet kurmasını kabullenmeye müsait değil-

di ve kalplerinden neyin geçtiğini kestirmek son derece güç olduğu gibi onları gölgeye çekmek de neredeyse imkânsızdı. Kendilerine verilmiş yüzükleri sadece zenginliklerini artırma yolunda kullandılar; ama dizginlenemez bir öfke ve diğer tüm güdüleri bastıran bir altın tutkusu benliklerine her daim hâkimdi ve bu da emellerini hayata geçirmesi açısından Sauron için kâfi bir durumdu. Söylentiye göre kadim zamanların Cüce Krallarının Yedi İstifi'nin her birinin temeli bu altın yüzüklerden biriyle atılmıştı; fakat söz konusu istiflerin hepsi çok önceleri yağmaya uğrayıp Ejderhalar tarafından gasp edilmişti ve Yedi Yüzük'ten bazısı ateşler içinde helak olurken diğerleri yeniden Sauron'un eline geçti.

İnsanların tuzağa çekilmesi çok daha kolay olmuştu. Dokuz Yüzük'ü kullananlar büyük kudrete erişerek kendi devirlerinin en tanınmış kralları, büyücüleri ve savaşçıları hâline geldi. Şan şöhretin yanı sıra büyük birer servet de edindilerse bile bu gidişat onların aleyhine sonuçlar doğuracaktı. Görünüşe göre sonsuzdu hayatları fakat bu hayat bir yerden sonra onlara katlanılmaz gelmeye başlamıştı. İstemeleri hâlinde gündüzün dahi yeryüzündeki tüm gözlerden saklı şekilde gezinebildikleri gibi ölümlülerin varlığından dahi haberdar olmadığı dünyalardaki şeyleri görebilme yetisi edinmişlerdi; ama Sauron'un tasarladığı sanrılardan ve yanılgılardan öteye gitmiyordu genelde orada karşılarına çıkan. Doğuştan gelen irade kudretlerinin seviyesine ve başlangıçta iyiliğe mi yoksa kötülüğe mi daha fazla meylettiklerine bağlı olarak kimisi daha hızlı kimisi ise daha yavaş şekilde fakat istisnasız her biri taktığı yüzüğün esir edici etkisi altında kalmaktan kurtulamayacak ve böylelikle Sauron'daki Tek Yüzük'ün boyunduruğuna girecekti. Hükmeden Yüzük'ü parmağına takan varlık haricinde hepsi bir süre sonra tamamen görünmez hâle geldi ve gölgeler âlemine beraberce dahil oldular. Nazgûl, yani Yüzüktayfları idi onlar artık ve Düşman'ın en dehşetengiz hizmetkârları sayılıyorlardı; nereye gitseler karanlığı da beraberlerinde götürüyorlar, haykırdıkları vakit ölümün sesiyle ortalığı çınlatıyorlardı.[8]

Gelgelelim Sauron hilekârlığını konuşturmayı daima biliyordu ve denen oydu ki Dokuz Yüzük yoluyla kendisine esir ettikleri arasında Númenórlularla aynı ırka mensup kudretli efendileri de vardı.[9]

> *Yüzük Kardeşliği*'nin sayfaları arasında Tolkien aradan asırlar geçtikten sonra Üçüncü Çağ'da Tek Yüzük'ü taktığı anların birinde Frodo'ya gözüken Nazgûl'ün son derece çarpıcı bir portresini çizer: "O kadar karanlık bir görünümleri vardı ki arkalarında kalan derin gölge üzerinde bile kapkaranlık birer lekeyi andırıyorlardı. [Frodo] sanki bir şey nefesindeki tüm zehri dışarı salıyormuş gibi belli belirsiz bir tıslama duyduğu izlenimine kapılırken tüm bedeni incecik ve keskin bir ürperti ile titredi...
>
> Çevredeki diğer her şey öncekinden farksız şekilde loş ve karanlık bir görüntü arz etmeye devam ettiği hâlde onların silueti korkutucu bir biçimde gitgide belirginleşiyordu. Vücutlarına doladıkları siyah cüppelerin altında ne olduğunu görebiliyordu... Delici bakışlarıyla o bembeyaz çehrelerinin tekdüzeliği içinde hemen ayırt edilen gözlerinde en ufak bir merhamet kırıntısı yoktu; pelerinlerinin altına uzun ve gri birer kaftan giymişlerdi; kırlaşmış saçlarının tepesinde gümüşten yapılma birer miğfer göze çarpmaktaydı; cildi kırış kırış olmuş o haşin elleri çelik kılıçları sımsıkı kavramıştı. Umulmadık bir çeviklikle dosdoğru ona doğru yürüdükleri esnada sırf üzerine odakladıkları bakışlarıyla onun bedenini deşiyorlardı âdeta."[10]
>
> Daha sonra, bu defa *İki Kule*'de yazar, Faramir'in ağzından Nazgûl'ün kökenlerine dair şu açıklamayı yapar: "Söylenene göre onlara komuta edenler sonradan karanlık bir kötülüğün etkisi altına girmiş bulunan Númenórlu insanlarmış; Düşman onlara büyük kudrete sahip yüzükler vermiş ve bu yolla onların ruhunu kendisine esir kılmış: Ruhlarında dehşetten ve habislikten başka bir şeye yer olmayan birer yaşayan hayalete dönmüşler."[11]



2280 – UMBAR, NÚMENOR'UN KONTROLÜ ALTINDAKİ BÜYÜK BİR KARARGÂHA DÖNÜŞÜR.

***

2350 – PELARGIR İNŞA EDİLİR. VEFAKÂR NÚMENÓRLULARIN BAŞLICA LİMANI HÂLİNE GELİR.

Númenórluların kadim diyarların batı kıyılarında görkemli yerleşkeler kurmaya başlayışı o tarihlere rastlar; çünkü huzur dolu yaşantısından artık tatmin olmadıkları kendi ülkeleri onlara dar gelir olmuştu ve Batı'ya gitme seçeneği de onlardan esirgendiğinden, zenginliğinden kendilerine pay almak üzere Orta Dünya'da egemenlik kurma hevesine kapılmışlardı. Bu doğrultuda büyük limanlar ve haşmetli burçlar inşa ettiler ve içlerinden pek çoğu bu yeni mekânlara yerleşti; fakat şimdilerde yardımcı olan öğretmenler değil, ortalığı haraca bağlayan efendiler olarak boy gösteriyorlardı. Númenórluların heybetli gemileri yelkenleri güçlü rüzgârlarla şişerek doğu sularına seferler düzenleyip çeşitli ganimetlerle yüklenmiş vaziyette geri döndükçe krallarının kudreti ve şaşaası da artıyordu; kafayı çekiyorlar, ziyafetler düzenliyorlar, kendilerini gümüşe ve altına boğuyorlardı.

Elf-dostları diye adlandırılan kesim tüm bu sürece hemen hemen hiç dahil olmuyordu. Kuzey kıyılarına yanaşıp Gil-galad'ın ülkesini ziyaret eden, Elflere yakınlık gösterip Sauron'a karşı verdikleri mücadelede onlara yardımda bulunan bir onlar kalmıştı... Kralın Adamları ise çok daha güneydeki sahilleri uğrak yeri yapmıştı ve o diyarlarda temelini attıkları krallıklar ve kaleler İnsan ırkının efsane dağarcığında pek çok iz bırakırken Eldar'ın dikkatinden uzak kalacaktı. Elfler yalnızca Pelargir'in varlığından haberdardı çünkü Ulu Anduin'in denize dökülen ağzının hemen yukarısına konuşlanmış olan bu liman Elf-dostlarının kontrolündeydi.[1]

> Orta Dünya'ya ilkin "zenginliğinden kendilerine pay almak üzere orada egemenlik kurma" hevesiyle giden Númenórlular, Sauron'un asla körelmeyen ihtirasının ve Quenya dilinde Úlairi diye adlandırılan Nazgûl'ün ortaya çıkışının bir sonucu olarak kıyı bölgelerinde müstahkem mevkiler ve savunma hatları inşa etmek mecburiyetinde kalmıştı.

Hizmetindeki Yüzüktayflarının, namıdiğer Úlairi'nin meydana çıkışıyla beraber [Sauron'un] İnsanlar üzerinde uyandırdığı dehşet ve kurduğu hâkimiyet kayda değer ölçüde arttığından, Númenórluların denize kıyısı olan bölgelerde kurduğu müstahkemlere saldırılar düzenlemeye başlamıştı.[2]

Elf-dostları genelde anakaranın kuzeybatı sahillerini ziyaret ediyordu ama en kuvvetli karargâhları Anduin Ağzı'nın biraz kuzeyinde yer alan Pelargir idi. Kralın Tebaası ise Umbar'da, Harad'da ve Görkemli Kıta'nın sahil şeridi üzerindeki daha nice yerde müstemlekeler tesis etmişti.

Aynı dönemde Sauron kendi egemenlik alanını yavaş yavaş Orta Dünya'nın büyük kısmına yaydı; fakat Númenórluların korkusuyla kıyı bölgelere yanaşamadığından bu genişleme daima doğu yönünde gerçekleşmekteydi.[3]

Yıllar birbirini kovaladıkça "Kralın Tebaası"veya "Kralın Adamları" adıyla tanınan Númenórlular ile Eldar'a bozulmaz bir sadakatle bağlı olmalarından ötürü "Elf dostu" yakıştırması yapılanlar arasındaki bölünme daha da derinleşecekti.

Krallar ve onların takipçileri Eldar kökenli dillerin kullanımını yavaş yavaş terk etmekteydi; gün geldi yirminci Kral hanedanlık unvanını alırken Númenórluların öz dilinde mevcut bir kalıba uyacak şekilde Ar-Adûnakhôr, yani "Batının Efendisi" ismini kendisine yakıştırdı. Vefakârlar bu durumu kötüye alamet kabul etti çünkü bu ismin karşılığı o güne değin sadece Valar'dan birine, bizzat Kadim Kral'a layık görülmüştü.[4]

Tüm bu esnada tutkuları ve kibri kabardıkça kabaran Sauron'un gözü bir şey görmez olmuş ve yeniden kendisini Orta Dünya'daki her şeyin efendisi kılma şevkine kapılarak Elfleri yok etmeyi ve eğer ki elinden gelirse Númenor'un mahvını tasarlamayı kafaya koymuştu. Kendi iradesine karşı sergilenecek hiçbir özgürlüğe veya rekabete tahammülü yoktu ve kendisine Yeryüzünün Efendisi lakabını yakıştırdı. Halen sahte bir kisveye bürünebilme yetisine sahipti ve bu sayede istediği zaman İnsanları kandırabiliyor, kendisini temiz ruhlu ve irfan sahibi biri olarak tanımalarını sağlayabiliyordu. Ama onun asıl istediği, şartlar elverdikçe zorlama ve korku uyandırma yoluyla hüküm sürmekti; onun gölgesinin dünyaya yayılışını gözlemleyenler Karanlıklar Efendisi ismini layık gördükleri bu varlığı Düşman diye nitelemeye başladılar; Morgoth'un zamanından bu yana yerin üzerinde veya altında saklanıp hayatta kalmayı başarmış tüm kötücül yaratıkları bir kez daha kendi hükmü altında bir araya getirirken emri altındaki Orklar böcek gibi çoğalmaktaydı. Elflerin Kaçış Günleri diye adlandırdığı Karanlık Yıllar böylece başladı. O dönemde Orta Dünya'daki Elflerin pek çoğu bir daha geri dönmemek üzere denize açıldıkları Lindon yöresine kaçmaktaydı; pek çok başkaları da Sauron ve hizmetkârları tarafından telef edildi. Lindon'da ise Gil-galad hâlâ

azımsanmayacak bir kudrete sahipti ve Sauron henüz Ered Luin'in dağ silsilesini aşmaya veya limanlara saldırı düzenlemeye cüret edemiyordu; dahası Gil-galad Númenórluların desteğine sahipti. Kıtanın geri kalan bölgelerinin ise Sauron'un hâkimiyeti altına girdiği söylenebilirdi ve boyunduruk altına alınmayı reddedenler her daim izlerinin sürüldüğü korkusu altında ormanlarla dağların en ücra yerlerine sığınıyorlardı. Gelinen son durumda doğudaki ve güneydeki İnsan topluluklarının neredeyse hepsi onun mutlak hükmü altındaydı ve yine o dönemde palazlanıp kalabalıklaşan bu çetin ve savaşçı kavimler kendilerini demirden silah ve zırhlarla donatarak birçok şehir ve taştan duvar inşa etmeye giriştiler. Sauron onların gözünde hem kral hem de tanrıydı; hükümranlığını bir ateş çemberi içinde payidar kıldığı için de ondan alabildiğine korkuyorlardı.[5]



NÚMENOR'UN KRALLARI VE KRALİÇELERİ XV:
Tar-Telemmaitë

Doğumu: İkinci Çağ 2136
Ölümü: İkinci Çağ 2526 (390 yaşındayken)
Hükümranlık Dönemi: İkinci Çağ 2386-2526 (140 sene)

Bu dönemden itibaren Krallar her ne kadar gerçek anlamda yönetim erki süreç içinde genellikle oğullarına veya danışmanlarına geçmekte olsa da resmiyette babalarının ölümünden kendi ölümlerine değin hüküm sürmeye başladı; böylelikle Elros'un soyundan gelenlerin hükümranlığı Gölge'nin etkisi altında gitgide sönükleşti. Númenor Hükümdarlarının on beşincisinin gümüşe olan tutkusundan ve "hizmetindekilere dur durak bilmeden *mithril* madeni aramaları talimatı vermiş olmasından'" ötürü [Telemmaitë] ("gümüş elli") ismini taşıdığı söylenir.[6]



NÚMENOR'UN KRALLARI VE KRALİÇELERİ XVI: Tar-Vanimeldë

Doğumu: İkinci Çağ 2277
Ölümü: İkinci Çağ 2637 (360 yaşındayken)
Hükümranlık Dönemi: İkinci Çağ 2526-2637 (111 sene)

[Tar-Vanimeldë] Hükümran Kraliçelerin üçüncüsüydü... Devlet idaresini pek az umursamakta, onun yerine tüm ilgisini müziğe ve dansa yöneltmekteydi; bundan dolayıdır ki yaşça kendisinden küçük olmakla birlikte, aynı ölçüde Tar-Atanamir'in soyuna mensup olan kocası Herucalmo onun hükümranlık döneminde yönetim erkini gerçek anlamda elinde tuttu.



NÚMENOR'UN KRALLARI VE KRALİÇELERİ [GASPÇI]: Tar-Anducal (Herucalmo)

Doğumu: İkinci Çağ 2286
Ölümü: İkinci Çağ 2657 (371 yaşındayken)
Hükümranlık Dönemi: (*yasadışı olarak*) İkinci Çağ 2637-2657 (20 sene)

Herucalmo eşinin ölümünün ardından asayı devralıp kendisini Tar-Anducal adı altında kral ilan etmekle kalmamış, oğlu Alcarin'i taht üzerindeki yasal hakkından da alıkoymuştu; yine de bazıları onu Krallar Soyu'nun on yedinci temsilcisi olarak kabul etmeyip bu sıraya doğrudan oğlu Alcarin'i yerleştirir.



NÚMENOR'UN KRALLARI VE KRALİÇELERİ XVII: Tar-Alcarin

Doğumu: İkinci Çağ 2406
Ölümü: İkinci Çağ 2737 (331 yaşındayken)
Hükümranlık Dönemi: (*hukuken*) İkinci Çağ 2637-2737 (100 sene)
(*fiilen*) İkinci Çağ 2657-2737 (80 sene)

Tahtın babası Herucalmo (kendisine yamadığı sözde hanedanlık lakabıyla Tar-Anducal) tarafından gasp edilmesi sebebiyle sadece seksen yıl Krallık yapabilmiştir.



NÚMENOR'UN KRALLARI VE KRALİÇELERİ XVIII: Tar-Calmacil (Ar-Belzagar)

Doğumu: İkinci Çağ 2516
Ölümü: İkinci Çağ 2825 (309 yaşındayken)
Hükümranlık Dönemi: İkinci Çağ 2737-2825 (88 sene)

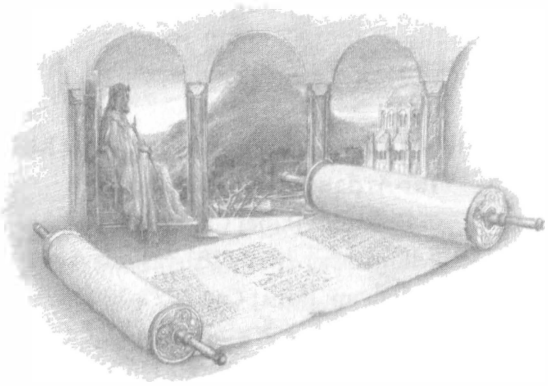
[Tar-Calmacil ismini] kraliyet unvanı olarak seçmişti çünkü gençliğinde nam salmış bir kaptandı ve Orta Dünya sahilleri boyunca geniş bölgelerin Númenor hâkimiyeti altına girmesine vesile olmuştu. Gerçi bu yolla Sauron'un nefretini körüklemiş ve onu aksi yöndeki tüm arzusuna karşın kıtanın iç yörelerine çekilmeye ve kudretini kıyı şeridinden uzakta, doğuda tesis ederek doğru zamanın gelmesini beklemeye yöneltmişti. Kral'ın ismi ilk kez Tar-Calmacil'in döneminde Adûnaik dilde telaffuz edilmeye başlandı; Kralın Adamları ona Ar-Belzagar diyordu.



NÚMENOR'UN KRALLARI VE KRALİÇELERİ XIX:
Tar-Ardamin (Ar-Abattârik)

Doğumu: İkinci Çağ 2618
Ölümü: İkinci Çağ 2899 (281 yaşındayken)
Hükümranlık Dönemi: İkinci Çağ 2825-2899 (74 sene)

Tar-Ardamin Númenor kralları içinde Quenya dilinde verilmiş bir kraliyet unvanı eşliğinde asayı devralan son kişi idi.[7]



2899 – AR-ADÛNAKHÔR HÜKÜMRANLIK ASASINI DEVRALIR.



NÚMENOR'UN KRALLARI VE KRALİÇELERİ XX:
Ar-Adûnakhôr (Tar-Herunúmen)

Doğumu: İkinci Çağ 2709
Ölümü: İkinci Çağ 2962 (253 yaşındayken)
Hükümranlık Dönemi: İkinci Çağ 2899-2962 (63 sene)

Gölge bu dönemde Númenor'un üzerine daha önce hiç olmadığı kadar yayıldı; Elros Hanesi'nin mirasçısı olan Kralların şaşaası atalarının usullerine sırt çevirdikleri için sönükleşmeye başladıysa da bu durum Valar'dan daha da uzaklaşmalarını engellememişti. Derken yirminci kral atalarının asasını devraldı ve tahta çıkarken kendisine Batının Efendisi anlamına gelen Adûnakhôr ismini yakıştırışından hareketle tahmin edileceği üzere Elf-dillerinin kullanımının sona erdirilmesini buyurmakla kalmayıp huzurunda bu dillerin konuşulmasını dahi yasak etti. Yine de Herunúmen ismi Kral Yıllıklarına işlenirken Yüksek-Elf diline başvurulmuştu

çünkü krallar böylesi bir aykırılıktan dolayı gazaba uğramaktan çekindikleri için bu kadim geleneği tamamen bozmaya yanaşmıyordu. Aynı zamanda Valar'a ithaf edilmiş bir unvan olduğundan, söz konusu isim Vefakârlarca aşırıya kaçan bir kibrin ürünü olarak yorumlanmıştı; yürekleri Elros Hanesi'ne olan bağlılıkları ve kendilerini tayin edilmiş hükümdarlarına duymakla yükümlü hissettikleri hürmet arasında gidip gelmekteydi. Daha da beteri kapıdaydı oysaki.[1]

Yine bu hükümranlık devresinde Elf-dillerinin kullanımı bütünüyle terk edildiği gibi bunların öğrenimi de yasaklanmıştı fakat bu lisanlar Vefakârlar arasında gizlice yaşatılmaya devam ediyordu; Eressëa'dan yola çıkan gemiler ise bu dönemden itibaren Númenor'u gitgide daha nadir ve o da ancak adanın batı sahillerine olmak üzere gizlilik içinde ziyaret eder hâle geldi.[2]

Bununla da kalmayarak, Ar-Adûnakhôr Vefakârlara zulmetmeye ve Elf-dillerini alenen kullananları cezalandırmaya başlamıştı; böyle olunca Eldar da Númenor'u ziyaret etmeye son verdi.

Tüm bunlara rağmen Númenórluların gücü ve zenginliği artmaya devam ediyordu; ama içlerindeki ölüm korkusu kabardıkça ömürlerinin süresi kısalıyor ve hayattan keyif alamaz hâle geliyorlardı.[3]



NÚMENOR'UN KRALLARI VE KRALİÇELERİ XXI:
Ar-Zimrathôn (Tar-Hostamir)
Doğumu: İkinci Çağ 2798
Ölümü: İkinci Çağ 3033 (235 yaşındayken)
Hükümranlık Dönemi: İkinci Çağ 2962-3033 (71 sene)



NÚMENOR'UN KRALLARI VE KRALİÇELERİ XXII:
Ar-Sakalthôr (Tar-Falassion)

Doğumu: İkinci Çağ 2876
Ölümü: İkinci Çağ 3102 (226 yaşındayken)
Hükümranlık Dönemi: İkinci Çağ 3033-3102 (69 sene)



NÚMENOR'UN KRALLARI VE KRALİÇELERİ XXIII:
Ar-Gimilzôr (Tar-Telemnar)

Doğumu: İkinci Çağ 2960
Ölümü: İkinci Çağ 3175 (215 yaşındayken)
Hükümranlık Dönemi: İkinci Çağ 3102-3175 (73 sene)[4]

[Yirmi üçüncü] kral Ar-Gimilzôr Vefakârların o güne kadarki en azılı düşmanı olduğunu göstermekte gecikmeyecekti. Ak Ağaç'ın ilgisizliğe terk edilip solmaya başlayışı onun döneminde olmuştu; keza Elf-dillerinin kullanımının bütünüyle yasaklanışı ve Eressëa'dan yelken açarak halen adanın batı kıyılarına gizli saklı ziyaretler gerçekleştiren gemileri adaya buyur ettiği tespit edilenlerin cezaya tabi tutuluşu da.[5]

Hiçbir ananeye saygısı yoktu ve Eru Mabedi'ne adımını dahi atmadı.[6]

Elendili [Vefakârlar] genel olarak Númenor'un batı kesimlerinde ikamet ediyordu; fakat Ar-Gimilzôr bu gruba mensup olduğunu tespit ettiği herkese batı yörelerinden ayrılarak ülkenin doğusuna göç etmeleri talimatını verdi; yeni yerleşim yerlerinde de her bir hareketleri devamlı gözlem altında tutuluyordu. Bunu izleyen

dönemde Vefakârların başlıca yerleşkesi Rómenna Limanı oldu; içlerinden birçoğu oradan denize açılarak Orta Dünya'ya gidiyor ve Eldar ile irtibat kurabilmek için Gil-galad'ın krallığının yer aldığı kuzey kıyılara yollanıyordu. Kralların bu durumdan haberi olduysa da Elendili'nin ülkeden ayrılıp bir daha geri dönmemesi işlerine geldiğinden buna pek aldırış etmediler; çünkü eylemlerini ve fikirlerini Batının Efendilerinden gizli tutabilmek için kendi halkları ile Valar'ın Casusları adını taktıkları Eressëalı Elfler arasındaki tüm dostluk ilişkisini sonlandırma gayesi gütmekteydiler. Gelgelelim Manwë attıkları her adımdan haberdardı ve Númenor Krallarına gittikçe daha fazla öfkelenen Valar onların akıbeti hakkında kaygılanmayı ve onlara koruma sağlamayı kesti; Eressëa gemileri bir daha asla güneşin battığı ufuklardan çıkıp gelmedi ve Andúnië limanları ıssız ve mahzun bir havaya büründü.

Númenor toplumunda krallardan sonra en yüksek mertebeye sahip olanlar Andúnië Efendileri idi; çünkü Númenor'un dördüncü kralı Tar-Elendil'in kızı Silmariën'in soyundan gelmeleri dolayısıyla Elros'un soyuna bağlanıyorlardı. Bu efendiler krallara sadıktı ve onlara oldum olası hürmet gösterirdi; Andúnië Efendisi Asa'yı taşıyanın her daim en yakın danışmanları arasındaydı. Bununla beraber baştan beridir Eldar'a içtenlikle sevgi duymuşlar, Valar'a saygıda kusur etmemişlerdi; Gölge büyüdükçe Vefakârlara ellerinden geldiğince kol kanat geriyorlardı. Fakat uzunca bir süredir gerçek fikirlerini açıkça ifade edemiyorlardı ve onun yerine Asa'yı taşıyanların yüreğini onlara sundukları bilgece tavsiyeler yoluyla yumuşatma yöntemini benimsemişlerdi.

Bu topluluk arasında güzelliği ile nam salmış Inzilbêth Hanım vardı ki annesi Lindórië, Ar-Gimilzôr'un babası Ar-Sakalthôr'un dönemindeki Andúnië Efendisi Eärendur'un kız kardeşiydi. Gimilzôr onu kendisine eş olarak almıştı fakat kadın bu durumdan pek de hoşnut değildi zira annesinin etkisi altında yetiştiğinden yüreği Vefakârlardan yana atıyordu; gelgelelim krallarla oğullarının kibri had safhadaydı ve taleplerinin karşılıksız bırakılmasına tahammülleri yoktu. Ne Ar-Gimilzôr ile kraliçesi arasında

sevgi bağı kurulabildi ne de oğullarının birbiri arasında. İki kardeş arasında yaşça daha büyük olanı Inziladûn gerek fiziksel özellikleri gerekse düşünce yapısı açısından annesine benziyordu; küçük kardeşi Gimilkhâd ise babasına çekmişti, hatta kibir ve inatçılık bakımından onu bile gölgede bırakıyordu. Eğer ki kanunlar buna elvermiş olsaydı Ar-Gimilzôr hükümranlık asasını hiç kuşkusuz büyük oğlu yerine ona bırakırdı.[7]



3175 – TAR-PALANTIR'İN TÖVBE EDİŞİ. NÚMENOR'DA İÇ SAVAŞ.

NÚMENOR'UN KRALLARI VE KRALİÇELERİ XXIV:
Tar-Palantir (Ar-Inziladûn[1])

Doğumu: İkinci Çağ 3035
Ölümü: İkinci Çağ 3255 (220 yaşındayken)
Hükümranlık Dönemi: İkinci Çağ 3175-3255 (80 sene)[2]

Inziladûn tahta geçtiğinde yeniden eski usule uygun olarak Elf-dilinde bir hükümranlık unvanı aldı ve kendisine Tar-Palantir dedi çünkü hem gözleri hem de zihni uzak görüşlüydü ve ondan nefret edenler dahi onun bir kâhin misali gaipten haber verme yetisinden çekinirdi.[3]

Tar-Palantir kendisinden önceki Kralların izlediği yoldan pişmanlık duyuyor, eskiden olduğu gibi Eldar ve Batının Efendileri ile dostluk bağı kurmayı arzuluyordu.[4]

Onun tahta çıkışıyla üzerlerindeki baskı kalkan Vefakârlar bir müddet için de olsa rahat bir nefes almıştı; Ar-Gimilzôr'un rafa kaldırdığı uygulamayı yeniden hayata geçirerek gerekli olduğu vakitler Meneltarma'nın zirvesindeki Eru Mabedi'ne gitmeyi tekrar âdet hâline getirdi. Ak Ağaç'a yeniden saygı gösterilmesini sağladı; gün gelip Ağaç'ın helak olması hâlinde kralların soyunun da kuruyacağı kehanetinde bulunmaktan da geri kalmadı. Gelgelelim onun tövbe edişi, atalarının sergilediği, üstelik halkının büyük kısmının da pişmanlık duymadığı küstahça tavırlardan ötürü öfkeye kapılmış olan Valar'ı yatıştıramayacak kadar geç bir vakte denk gelmişti. Dahası, güçlü bir iradeye sahip nezaketten uzak biri olan [Kral'ın küçük erkek kardeşi] Gimilkhâd [Ar-Gimilzôr'un örneğini takip ederek] vaktiyle Kralın Adamları diye nitelenmiş olan kitlenin liderliğini ele almış ve ağabeyinin iradesine cüret edebildiği ölçüde alenen fakat daha ziyade gizliden gizliye meydan okumaya başlamıştı. Böylece Tar-Palantir'in günleri üzerine bir huzursuzluk ve keder perdesi çöktü; zamanının büyük çoğunluğunu batı yörelerinde geçiriyor ve Kral Minastir'in Andúnië civarındaki Oromet Tepesi'ne inşa ettirmiş olduğu kadim kulenin zirvesine sıklıkla tırmanarak denizde bir yelkenli görebilme ümidiyle batı ufkunu özlem dolu bakışlarla seyre dalıyordu. Ama Batı'dan Númenor'a herhangi bir geminin geldiği bir daha asla görülmeyecek, Avallónë kasvetli bulutlarca sarmalanmış hâlde kalacaktı.[5]

Anneannesi Lindórie, Tar-Palantir'in döneminde Andúnië Efendisi konumunda bulunmuş olup aynı zamanda kuzeni ve Númendil'in dedesi de olan on beşinci Efendi Eärendur'un kız kardeşi oluşu dolayısıyla ailesi ile oranın Efendileri arasında akrabalık bağı mevcut bulunan Andúnië'de de çokça vakit geçirmekteydi.[6]

[Tar-Palantir'in erkek kardeşi] Gimilkhâd iki yüzüncü yaşına basmasına iki sene kala (Elros'un soyunun ışıltısını yitirdiği böylesi bir devirde bile olsa o soya mensup birisi için çok erken olduğu dikkat çekecek biçimde) ölmüş fakat bu durum Kral'ın başındaki

sıkıntıları dağıtmaya yetmemişti. Çünkü Gimilkhâd'ın servete ve kudrete erişme konusunda babasınınkini solda sıfır bırakan bir ihtirasa ve hevese sahip oğlu [ve Kral'ın yeğeni] Pharazôn sahneye çıkmıştı şimdi.[7]

[Ar-Pharazôn] soyunun dayandığı ilk krallarınkini aratmayacak bir azamete ve endama sahipti; doğruyu söylemek gerekirse her ne kadar meziyetleri sonradan babasının telkinleri ve halkının övgüleri yüzünden yozlaştığında da görüleceği üzere bilgelikten ziyade [cesaret ve] irade gücü esasında kendini gösterse de gençliğinde geçmiş zamanların Edain halkınınki ile ters düşmeyecek fikirler beslediği yalan değildi. Ömrünün erken safhalarında sonradan Andúnië Efendisi mertebesine yükselecek Amandil ile yakın bir arkadaşlık ilişkisi içinde olmuştu ve (babaannesi Inzilbêth dolayısıyla) kendisi ile akraba olan Valandil Hanesi'nin ahalisine sevgi duymuştu. Sık sık onlara misafir olur ve sonradan Tar-Palantir adı altında tahta çıkacak olan Inziladûn'un kızı ve dolayısıyla kendisiyle kuzen olan Zimraphel'in [Elf-dilindeki ismiyle Míriel'in] de katıldığı buluşmalarda hazır bulunurdu.[8]

Zimraphel... o diyardaki hemcinslerinin pek çoğuna nazaran [? cüsse bakımından] ufak olsa da çok güzel bir kadındı ve ışıl ışıl gözleriyle dikkat çekerdi... Pharazôn'dan bir yaş büyük olsa da ondan daha genç dururdu...

Amandil'in erkek kardeşi Elentir ona [Míriel'e] sevdalıydı, gelgelelim kız Pharazôn'u ilk gördüğünde... hele ki erkekliğe yeni adım atmış birinin tüm tazeliğini ve ihtişamını üzerinde taşıdığı bir çağında... ve Pharazôn'a giriş kapısına çıkan basamakların başında ev ahalisi tarafından selam durulduğunda... yakışıklılığı ve ayrıca zenginliğinden ileri gelen gösterişi dolayısıyla yüreğini bir an olsun gözlerini üzerinden alamadığı bu genç adama kaptırmıştı.

[Ardından Pharazôn] uzaklara gitti ve o da [Míriel] hiç kimseyle evlenmeye yanaşmayıp bekâr kaldı.[9]

***

[Pharazôn] o sıralar Númenôrluların diğer İnsan kavimlerini boyunduruk altına alma amacıyla Orta Dünya sahillerinde sürdürdüğü savaşlarda halkına liderlik etmek üzere sık sık denizaşırı seyahatler yapıyordu; bu süreçte hem karada hem de denizde büyük bir kumandan olarak kendini kanıtlamıştı. Bundan dolayıdır ki babasının ölüm haberini almasını takiben Númenor'a döndüğünde halkın ümitlerini ona bağlaması zor olmadı; ne de olsa beraberinde yüklü ganimetlerle dönmüştü ve o an için bunları cömertçe dağıtmaktan çekinmiyordu.[10]

Gel zaman git zaman Tar-Palantir çektiği çilelere daha fazla dayanamaz oldu ve hayata gözlerini yumdu. [Geç yaşta evlendiği için] geride herhangi bir oğul bırakamadıysa da [3117 senesinde doğmuş olan] Elf-dilinde Míriel ismini verdiği tek bir kızı vardı; Númenor'da yürürlükte olan kanunlar uyarınca asayı devralmak bu kız vârisin hakkıydı. İşe bakın ki hem onu arzusu dışında kendisine eş yapmak gibisinden yakışıksız bir yol izlemekle hem de hanedan ailesinin kendi içinde dahi olsa aralarında ikinci göbekten kuzen olmaktan daha yakın bir kan bağı bulunan bir çiftin yapacağı evliliğin önünü tıkayan Númenor yasalarına aykırı hareket etmekle benzersiz bir şer örneği sergileyen Pharazôn'un tasarrufu belli ki başka yöndeydi. Nitekim evlenir evlenmez asayı kendi eline aldı ve Ar-Pharazôn (Elf-dilinde Tar-Calion) diye anılır oldu; kraliçesinin ismini ise Ar-Zimraphel şeklinde değiştirmişti.



3255 – ALTIN AR-PHARAZÔN ASAYI DEVRALIR.

NÚMENOR'UN KRALLARI VE KRALİÇELERİ:

Tar-Míriel (Ar-Zimraphel)

Doğumu: İkinci Çağ 3117

Ölümü Çöküş ile eşzamanlıdır: İkinci Çağ 3319 (202 yaşındayken)

Hükümranlığı: Her ne kadar yasalar uyarınca Númenor'un yirmi beşinci hükümdarı olması gerekiyor idiyse de asayı Ar-Pharazôn'a teslim etmiş olması sebebiyle babasından boşalan tahta geçememiştir.

İkinci Çağ'ın 3319'uncu yılının Ar-Pharazôn'un Valinor'a yapmayı tasarladığı saldırı dolayısıyla sefere çıkışı ile Númenor'un nihai olarak sular altında kalışı arasında geçen kısa evresinde Naip Kraliçe olarak eşine vekâlet etmiştir.



NÚMENOR'UN KRALLARI VE KRALİÇELERİ XXV:
Ar-Pharazôn (Tar-Calion)

Doğumu: İkinci Çağ 3118
Ölümü Çöküş ile eşzamanlıdır: İkinci Çağ 3319 (201 yaşındayken)
Hükümranlık Dönemi (gasp yoluyla): İkinci Çağ 3255-3319 (64 sene)

Númenor'un kuruluşundan bu yana Denizci Kralların Hükümranlık Asası'nı taşımış olanlar arasında en haşmetlisi ve kibirlisiydi Altın Ar-Pharazôn; kaldı ki o güne değin yirmi dört Kral ve Kraliçe Númenórlulara hükümdarlık etmiş olup Meneltarma adı verilen dağın eteklerindeki derin mezar yerlerinde altın döşekler üzerinde uyumaktaydı.[1]

> Bütün dünyaya krallık etmekten aşağısı tatmin etmiyordu onu.[2]

Sadece Elendili ["Elf-dostları", "Vefakârlar"] [Ar-Pharazôn'a] itaat etmiyor ya da onun talepleri aleyhine görüş bildirmeye cüret ediyordu ve Andúnië Efendisi Amandil'in her ne kadar bunu alenen ilan etmese de o kitlenin lideri konumunda bulunduğu o dönem herkesçe bilinmekteydi. Bu sebeple Ar-Pharazôn Vefakârlara zulmetmeye başladı ve onları malından mülkünden ettiği gibi o yörenin efendisi konumunda bulunma hakkını Valandil'in vârislerinin elinden aldı.[3]

Sonrasında Andúnië'yi nüfuzu altına alıp kraliyet gemilerinin başlıca limanı hâline getirdi ve yörenin meşru Efendisi Amandil'e bundan böyle Rómenna'da ikamet etmesi talimatını verdi. Ama ona sataşmak için başka bir yol bulamadığı gibi onu Divan üyeliğinden de azledemedi. Çünkü gençliğinde (babası onu yozlaş-

tırmadan önce) Amandil onun en samimi arkadaşlarından biri olmuştu.[4] Ayrıca Amandil Elendili haricinde de pek çoklarının sevgisini ve saygısını kazanmış biriydi.[5]

> 1951 yılında Milton Waldman'a hitaben kaleme aldığı mektubunda Númenórluların uğradığı değişimi Tolkien şöyle tarif eder:[6]

Doğrudan Eärendil'in oğlu ve Elrond'un kardeşi Elros'un soyundan gelen uzun ömürlü olma ayrıcalığına sahip haşmetli kralların yönetimi altında geçen nesiller *Númenor*'un refah, irfan ve şaşaa bakımından çok yüksek bir seviyeye erişmesini sağlamıştı. *Númenor'un Düşüşü*, diğer bir ifadeyle İnsanların (veyahut da ıslah edilmiş olmakla birlikte halen fani bir yaşam süren İnsanların) İkinci Çöküşü sadece İkinci Çağ'a değil, bir zamanlar bilindiği hâliyle Eski Dünya'ya, destanlara konu olmuş (düz ve bombeli bir görünüm altında tahayyül edilen) o kadim dünyaya da felaketli bir son getirdi beraberinde. Akabinde bir Alacakaranlık Devri, bir Orta Çağ, fiziksel görünümü allak bullak olan dünyanın varoluşunun taze bir çehreyle girişilen yepyeni bir evresi olarak da nitelenebilecek Üçüncü Çağ başladı; tamamen cismani ve gözle görülebilir bir varlığa sahip Elflerin nesillerden bu yana hâkimi konumunda bulunduğu ve aynı zamanda Kötülüğün yine cismani ve gözle görülebilir, tek ve egemen bir biçim edindiği ortamın son demleri.

[İzleyecek olan] *Düşüş*, kısmen İnsan ırkının içsel bir zaafının sonucudur... (bu öykülerde yer bulmayan) ilk Düşüş'ün pişmanlığa kapılmakla beraber tam olarak ıslah edilmemiş bir ardılı da diyebiliriz buna. Yeryüzünde ödüllendirilmek insanlar açısından cezaya uğramaktan daha tehlikeli sonuçlar doğuracaktı! Düşüş, Sauron'un bu zaafı kurnazlığı sayesinde başarıyla istismar edebilmiş olması yoluyla vuku bulmuştu. Tüm bu hadisenin merkezindeki tema ise bir Yasak veya başka bir bakış açısıyla, bir Menediş'tir.

Númenórlular en doğudaki "ölümsüz" diyar Eressëa'nın çok uzaktan da olsa görüş mesafesi içinde yaşam sürmekteydi; herhangi

bir Elf dili konuşabilen (onlarla kurmuş oldukları İttifak süresince öğrenmişlerdi bunu) yegâne insanlar olmaları kâh Eressëa'nın ışıltısı içinde kâh Gil-galad'ın Orta Dünya sahillerindeki krallığında bu kadim dostları ve müttefikleriyle devamlı irtibat hâlinde kalabilmelerine olanak sağlıyordu. Böylelikle görünüşleri itibarıyla ve hatta zihinsel kudretleri bakımından da Elfler ile zorlukla ayrıştırılabilir hâle gelmişlerdi... Oysaki normalin üç katı, belki de üç katından da uzun bir ömür sürme ayrıcalığına nail olsalar da sonuçta ölümlüydüler. Onlara bahşedilmiş olan bu armağan nihayetinde onların mahvının önünü açacak... veya farklı bir gözle bakılacak olursa, yoldan çıkmalarına vesile olacaktı. Sürdükleri uzun ömür, zanaatlarındaki ustalıkları ve bilgelikleri aracılığıyla ortaya koydukları başarılarda onlara güç veren başlıca dayanaktı fakat bu sayılanlara saplantı derecesine varan bir bağımlılık duymalarına da yol açıyor ve içlerinde bu yaşantının daha uzun *süre* keyfini sürebilme arzusu uyanmasına sebebiyet veriyordu. Tanrılar olayın zaman içinde bürüneceği vaziyeti kısmen dahi olsa öngörebilmiş olmalı ki Númenórluların önüne daha işin başında bir Yasak koymuşlardı: Eressëa'ya veya kendi adalarını gözden kaybedecekleri ölçüde batı ufkuna asla yelken açmamaları gerekiyordu. Tüm diğer istikametlere dilediğince açılabilirlerdi. "Ölümsüz" diyarlara ayak basmayacaklar, bu sayede tabi oldukları doğal yasaya, yani Ilúvatar'ın (Tanrı'nın) onlara bahşettiği özel yazgıya veya nimete karşı gelerek (ölümlü bir dünyada) ölümsüz bir yaşam sürme sevdasına kapılmaktan kendilerini korumuş olacaklardı ki tabiatları itibarıyla bunun aksine zaten katlanamazlardı.*

Gözden düşmeleri üç aşama hâlinde vuku bulmuştu. Kabullenme ve tam anlamıyla idrak edememekle birlikte özgür iradele-

---

* Burada ifade edilen görüş (sonraları Yüzük'ü bir süreliğine de olsa zilyetliğinde bulundurmuş Hobbitlerde de örneği açıkça görüleceği üzere) her "Türün" biyolojik ve ruhsal tabiatının ayrılmaz bir ögesi hâline gelmiş kendine özgü bir ömür süresi olduğu fikrine dayanmaktadır. Bunun ister nitelik ister nicelik bakımından *artırılması* gibi bir durum gerçekten de söz konusu değildir; zira sürenin uzatılması, zaten gergin olan bir kayışın daha da gerilmesinden ya da "tereyağının ekmeğe daha da ince bir tabaka hâlinde sürülmeye çalışılmasından" farksızdır... Dayanılmaz bir işkence hâlini alacaktır kısacası.

riyle ve gönüllü şekilde itaat etme ilk adımı teşkil ediyordu. Bunu gitgide daha aleni şekilde ortaya koydukları şikâyet dolu mırıltılar eşliğinde gönülsüzce baş eğmekle geçen uzunca bir dönem izledi. Nihayet başkaldırdılar... ve Kral'ın isyankâr adamlarıyla Vefakârlar diye nitelenen baskı altındaki azınlık arasında gittikçe genişleyen bir uçurum peyda oldu.

Bu safhaların ilkinde, özünde barışçıl insanlar oldukları için, cesaretlerini deniz yolculuklarında sergilemekle yetiniyorlardı. Eärendil'in soyundan geldiklerinden denizcilikte benzersiz bir hünere eriştiler ve Batı suları kendilerine menedilmiş olduğuna göre seferlerini hep anakaranın en kuzeyini, güneyini ve doğusunu hedef tutarak düzenlediler. Genellikle Orta Dünya'nın batı sahillerini ziyaret ediyorlar ve oraları mesken edinmiş Elflerle İnsanlara Sauron'a karşı sergiledikleri mücadelede destek olarak onun tükenmek nedir bilmez nefretini üzerlerine çekiyorlardı. O günlerde Yabanıl İnsanlarla çeşitli zanaatlardaki becerilerini ve haiz oldukları irfanı paylaşıp günbatımının ardından arkalarında krallara ve tanrısal varlıklara dair sayısız efsane bırakarak çekip gidiyorlardı.

Kibir ve Şaşaa günlerinde, kendilerine getirilmiş bulunan Yasak'tan dolayı gocunma ile geçen ikinci aşamada mutluluktan ziyade zenginlik peşine düşer oldular. Ölümden yakayı kurtarma arzusu onların toplumunda bir çeşit ölüm kültü türemesine yol açmış, servetlerini mezarlar ve anıtlar inşa etmek uğruna harcamaya başlamışlardı. Diğer yandan, kıtanın batı kıyılarında yerleşkeler inşa etmeye giriştiler fakat bunlar daha ziyade efendilerin servetlerine servet katma yolunda kendilerine dayanak ettiği birer kaleye ve "fabrikaya" dönüşecek, bunun sonucunda Númenórlular o heybetli gemileriyle denizin ötesindeki diyarlarına daima daha fazla ganimet taşıyan vergi tahsildarlarından farksız hâle gelecekti. Bununla da kalmayarak, şimdilerde Númenórlular silah dökümüne ve savaş gereci imalatına da başlamıştı.

Elros soyundan gelen [yirmi beşinci] kralın, hepsi içinde en kudretlisi ve kibirlisi sayılan Altın Tar-Calion [Ar-Pharazôn] lakaplı hükümdarın tahta çıkışıyla bu aşama sona ererek son safhaya geçilmiş oldu.



3261 – AR-PHARAZÔN SEFERE ÇIKAR VE UMBAR'DA KARAYA AYAK BASAR.

Númenor'da süregiden ihtilaftan haberdar bulunan Sauron mevcut durumu intikamını alma yolunda kendisine katkı sağlayacak bir fırsat olarak gördü. Bu doğrultuda Númenórluların limanlarına ve kalelerine saldırılar düzenlemeye başladı ve onların egemenliği altındaki sahil yörelerini istilaya girişti. Tam da onun öngördüğü gibi, bu gelişmeler karşısında Kral büyük gazaba gelecek ve Orta Dünya'nın hâkimiyeti uğruna Haşmetli Sauron'a meydan okuma kararı almakta gecikmeyecekti.[1]

Númenorlu denizciler yurtlarına ona dair söylentiler taşımaktaydı. Bazıları onun Númenor Kralı'ndan daha kudretli olduğunu vurguluyordu; bazılar ise onun Orta Dünya'ya hükmetme emeli güden Tanrılardan veyahut da onların oğullarından biri olduğunu öne sürmekteydi. Birkaçı onun kötücül bir ruh olduğuna dikkat çekmiş, bir vesileyle geri dönmüş bulunan Morgoth'un ta kendisi olabileceği iddiasını ortaya atmıştı. Fakat bu seçenek kıtadaki yabanıl İnsan toplulukları arasında türetilmiş aptalca bir masaldan

ibaret görülerek bir kenara itilmişti... Krala mesaj gönderme gereği duyan ülkenin ileri gelen Efendileri bilgeleri kendilerine sözcü yaparak onu bu fikrinden caydırmaya çalışmıştı; çünkü öyle ya da böyle bir kez ona bulaştılar mı Sauron'un fenalıklarından kurtuluş olmayacağının farkındaydılar.[2]

Armenelos kentindeki oyma tahtında kudretinden ileri gelen tüm ihtişamla kurulmuş oturmakta olan [Ar-Pharazôn] savaş planlarıyla dolu kasvetli düşüncelere dalmıştı. Çünkü Sauron'un Orta Dünya'da tesis ettiği hükümranlığın kudretinin ve Batılı'ne karşı beslediği nefretin ne menem boyutlara eriştiğini idrak etmiş bulunuyordu.

Derken Doğu'ya düzenledikleri seferden dönen gemiciler ve kaptanlar huzura çıkıp Ar-Pharazôn Orta Dünya'dan ayrılınca meydanı boş bulan Sauron'un kuvvetlerini harekete geçirdiğine ve kıyı bölgelerdeki kentler üzerindeki baskısını artırdığına dair son havadisleri ona iletti; dediklerine göre şimdilerde kendisine Bütün İnsanların Kralı payesini yakıştırmıştı ve tüm Númenórluları denize dökme niyetini açıkça ortaya koymakla kalmayıp mümkünse Númenor'un kendisini bile mahvedeceği tehdidinde bulunuyordu.

Bu haberleri alan Ar-Pharazôn müthiş bir öfkeye kapıldı ve çoktandır gizliden gizliye yüreğini kemiren, sadece kendisine hizmet edecek sınırsız bir güce erişme arzusu ayyuka çıktı. Valar'ın onayını almaya veya kendisi dışında bir başkasının bilgeliğine ihtiyaç duymadan, Bütün İnsanların Kralı unvanını kendisinin alacağına ve Sauron'u tebaası ve hizmetkârı olmaya mecbur bırakmak üzere eyleme geçme kararı aldı; çünkü kapıldığı kibrin etkisiyle, hiçbir kralın Eärendil'in Vârisi ile boy ölçüşmeye kalkışacak kadar güçlü olamayacağına inandırmıştı kendini. Böylece o dönem ocaklarda yüklü miktarda silah dökümü yapılması emrini verdi ve inşa ettirdiği çok sayıda savaş gemisine bunları istifletti; [Ar-Pharazôn beş yıl süreyle hazırlık yaptı] ve tüm hazırlıklar tamamlanınca ordusunun başına bizzat geçip Doğu'ya yelken açtı.

[Ar-Pharazôn'u ve ordusunu anakaraya taşıyan] kırmızıya çalan altın yaldızlar saçan al renge boyalı yelkenliler güneşi ar-

kalarına almış hâlde belirince kıyı bölgesinin ahalisinin yüreğine korku oturmuş ve çareyi evlerini barklarını bırakıp uzaklara kaçmakta bulmuşlardı. Donanma ise nihayet insan elinin değmediği, Númenórluların görkemli bir limanının yer aldığı Umbar adı verilen sahile yanaştı.[3] Denizin Kralı Orta Dünya topraklarına ayak basıp da yürüyüşe geçtiğinde civar diyarları metruk ve sükûnet içinde bulmuştu. Sancaklarını göğe kaldırmış bir şekilde ve borazan sesleri eşliğinde tam yedi gün boyunca arazide yol aldıktan sonra bir tepenin eteklerine vardılar ve kralları o tepenin zirvesine bizzat tırmandıktan sonra çadırını oraya kurdurup tahtını da yine oraya yerleştirtti; böylelikle ordusunun upuzun çiçekleri andıran mavi, altın rengi ve beyaz renkli çadırlarıyla sarmalanmış olmanın verdiği güvenle, arazinin orta yerindeki hâkim bir mevzie konuşlanmış oldu. Ardından Sauron'a huzuruna gelip kendisine bağlılık yemini etmesi çağrısında bulunmak üzere ulaklar gönderdi.

Ve geldi Sauron. Hatta Barad-dûr adı verilen o haşmetli kulesinden çıkıp geldi ve savaş teklifinde de bulunmadı. Çünkü Deniz Krallarının kudretinin ve azametinin onlar hakkında anlatılanları dahi gölgede bırakacak düzeyde olduğunu algılamıştı ve hizmetindekiler arasında en yamanlarının bile onların karşısında tutunamayacağını biliyordu; Dúnedain'e dair kurduğu planları uygulamaya koyması için henüz doğru zamanın gelmediği sonucuna vardı. Kurnazdı da ve kaba kuvvetle erişemeyeceği hedefleri incelikle başarmakta üzerine yoktu. Böylece mütevazı bir tavırla Ar-Pharazôn'un huzuruna çıktı ve tatlı dillilikle onu mülayim kılmaya muvaffak oldu; orada hazır bulunanların hepsi ağızları bir karış açık bakakalmıştı ona çünkü her söylediği kulağa doğru ve bilgece geliyordu.

Mamafih Ar-Pharazôn aklı hemen çelinecek biri değildi ve onu daha iyi zapturapt altında tutabilmek ve ettiği bağlılık yeminine ne derece sadık kaldığını tartabilmek için Sauron'un Númenor'a götürülmesi ve hem kendisine hem de Orta Dünya'daki tüm hizmetkârlarına kefaleten orada rehin tutulması kararını aldı. Sau-

ron bu karara zoraki olarak rıza gösterdiği görüntüsü sergilemişti sergilemesine fakat gerçekte bu gelişme karşısında gizli bir sevince kapılmıştı çünkü gidişat tam da arzu ettiği seyre oturmuş bulunuyordu.[4]

"Bu son derece ağır bir yazgı," dedi Sauron, "ama haşmetli kralların iradesine uyulmalı." Akabinde olaya hayli zorlandığı süsü vererek ve sevincini gözden saklayarak kendisini karşısındakilerin iradesine teslim etti; ne de olsa her şey tam da onun planladığı şekle bürünmüştü.[5]



3262 – SAURON TUTSAK EDİLEREK NÚMENOR'A GETİRİLİR.

***

3262-3310 – SAURON, KRAL'IN AKLINI ÇELER VE NÚMENÓRLULARI YOZLAŞTIRIR.

Gücünü kullanarak elde edemediğini kurnazlık yoluyla sağlayabilme umuduyla[1]... Sauron denizi aştı ve Númenor diyarını ve başkent Armenelos'u ihtişamının zirvesinde olduğu bir dönemde görerek afalladı; yüreği bu görüntü karşısında haset ve nefretle daha da dolmuştu.

Gelgelelim zihni ve dili yardımıyla öylesine incelikli bir fettanlık sergiliyor ve saklı tuttuğu emelleri onu öyle bir şiddetle kamçılıyordu ki aradan üç yıl geçtiğinde Kral'ın en büyük sırlarını paylaştığı en yakın danışmanı hâline gelmişti bile; dilinden hiç eksik olmayan bal kadar tatlı gelen dalkavukluk ve İnsan ırkından olanlara henüz ifşa edilmemiş konular üzerine olan engin bilgisi, bu uğurda dayanak aldığı başlıca unsurlardı.[2]

Sauron'un sınırsız bir irfana ve bilgi birikimine sahip olduğu yadsınamaz bir gerçekti, en temkinli ve uyanık olanlar haricinde herkesi ikna etmeye yetecek ölçüde mantıklı sözler bulup çıkarabilme

yetisini konuşturmayı biliyordu; dilediği vakit saf ve temiz bir kisve altına girmeye de muktedirdi halen...

"Haşmetli kralların iradesine uyulmalı": Sunduğu telkinlerin ve tavsiyelerin özünde bu ilke vardı; Kral her neyi arzularsa bunun onun hakkı olduğunu vurguluyor ve emeline ulaşması doğrultusunda kurduğu planlar yoluyla ona destek çıkıyordu.[3]

Efendilerinin gözünde ne denli ayrıcalıklı bir konuma eriştiğini gözlemleyen diğer danışmanların bir tek Andúnië Efendisi Amandil haricinde hepsi ona yaltaklanmaya başlamıştı. Çok geçmeden ülke yavaş yavaş bir değişim havası içine girdi ve yüreği huzursuzluğa düşen Elf-dostlarının birçoğu korkuya kapılarak kaçtı gitti; kalanlarsa kendilerini halen Vefakârlar diye nitelese de hasımlarının gözünde onlar birer asiden ibaretti. Zira artık sözlerine kulak verildiğinin bilincinde olan Sauron inandırıcı kıldığı çeşitli savlar ortaya atarak Valar'ın o güne dek bu topluma benimsettiği her şeyi tersyüz etmenin peşine düşmüştü; dünyanın her köşesinde, doğuda olduğu kadar batıda da engin denizlerin ötesinde fethedilmeyi bekleyen ve sınırsız hazineler barındıran diyarlar olduğu fikrini sokuyordu kafalarına. Dahası, gün gelip de söz konusu denizlerin ve diyarların keşfini tamamladıklarında, hepsinin ötesinde Kadim Karanlık'ın uzanmakta olduğu sınıra ulaşacaklarını telkin ediyordu: "İşte dünya da oradan yola çıkılarak yaratılmıştır. Çünkü Karanlık'ın kendisi tapınılmaya değerdir ve oranın Efendisi kendisine hizmet edenlere armağan olarak onların gücündeki artışı sınırsız kılacak başka dünyalar da yaratabilir."

Bu sözler karşısında merakı uyanan Ar-Pharazôn şu soruyu yöneltmişti: "Peki kimdir bu Karanlıklar Efendisi dediğin?"

Bunun cevabını Kral'a kapalı kapılar ardında veren Sauron ona şu yalanları sıralamıştı: "Adı artık anılmayandır o; çünkü Valar sizi ona dair aldattı ve kendi yüreklerinin aymazlığı içinde türettikleri bir hayaletten ibaret olan Eru'nun ismini ortaya atarak İnsanları kendilerine bağımlı kılmayı amaçladılar. Sadece kendi isteklerinden bahseden, Eru'nun kâhinleridir onlar çünkü. Ama gerçek

efendileri er geç onları alt edecek ve sizi bu hayaletin boyunduruğundan kurtaracak; Melkor derler ona, Âlemin Efendisi, Özgürlük Getiren'dir o ve emin olun ki sizi onların yapabileceğinden çok daha kudretli kılmaya muktedirdir."

Böylelikle Kral Ar-Pharazôn Karanlık'a ve onun Efendisi Melkor'a tapınma yoluna girdi ve önceleri gizliden gizliye, çok geçmeden ise uluorta ve halkın gözü önünde bunu tatbik etmeye başladı; onlar da büyük bir çoğunlukla onun örneğini izlediler. Gelgelelim daha önce de belirtildiği gibi, çoğu Rómenna ve çevresinde, bir kısmı ise adanın çeşitli yörelerine dağılmış vaziyette olmak üzere ortalıkta halen bir grup Vefakâr mevcuttu. İçlerinde öne çıkanlar, en çok sıkıntıya düştükleri günlerde kendilerine lider ve cesaret kaynağı temin etmek üzere umut bağladıkları, Kral'ın danışmanı Amandil ve onun oğlu Elendil'di ki bu sonuncusunun Númenor'da geçerli olan yaş anlayışı uyarınca halen delikanlı denebilecek Isildur ve Anárion isminde iki de oğlu vardı. Amandil ile Elendil usta gemi-kaptanlarıydı; üstelik hükümranlık tacı ve Armenelos'taki taht üzerinde hak sahibi olan meşru haneye mensup bulunmamakla birlikte onlar da Elros Tar-Minyatur'un soyundan geliyordu. Birlikte geçirdikleri gençlik yılları boyunca Amandil, Pharazôn ile yakın arkadaşlık bağı içinde bulunmuştu ve her ne kadar Elf-dostlarından biri olduğu aşikârsa da Sauron'un gelişine dek her daim Kral'ın danışma heyeti içinde yer almıştı. Şimdi ise gözden düşmüş ve görevinden azledilmişti çünkü Sauron ona karşı Númenor'da başka hiç kimseye olmadığı kadar büyük bir nefret duyuyordu. Öylesine onurlu birisi ve denizde kendisini kanıtlamış bir kaptandı ki halkın çoğunluğu tarafından hâlâ saygı görmekteydi ve ne Kral ne de Sauron ona el sürmeye şimdilik cüret edebiliyordu.

Bunun üzerine Amandil başkenti terk ederek Rómenna'ya çekildi ve vefakâr kanattan olduğuna halen şüphe duymadıklarının hepsine gizlice o şehre gelip kendisine katılma çağrısı iletti; çünkü içinde kötülüğün adada kol gezmeye başladığına ve tüm Elf-dostlarının tehlike altında olduğuna dair güçlü bir his uyanmıştı.

Gidişat onu haklı çıkaracaktı da. Meneltarma o günlerde tamamen ıssız hâle gelmişti; her ne kadar Sauron bile bu mukaddes mekânı kirletmeye yeltenemese de aksi yönde hareket edenlerin ölümle cezalandırılacağı tehdidinde bulunan Kral, Ilúvatar'ı yüreklerinden halen söküp atmamış Vefakârlar da dahil olmak üzere hiç kimsenin, ölüm acısında bile oraya tırmanmasına izin vermiyordu. Dahası Sauron Kral'ı sarayın avlusunda yer alan Ak Ağaç'ı, namıdiğer Güzel Nimloth'u da kestirmesi için teşvik ediyordu çünkü bu ağaç Eldar ile olan kadim dostluğun ve Valinor'un ışıltısının yadigârıydı.

Hanesinin bekasının Tar-Palantir'in de vaktiyle kehanet yoluyla önceden belirttiği gibi Ağaç ile birbirine bağlı olduğu fikrini taşıdığından Kral ilkin buna razı olmadı. Bir yandan Eldar ile Valar'dan nefret etmeyi marifet sayarken Númenor'un kadim sadakatinden geriye kalmış silik bir gölgeden boşu boşuna medet umacak kadar da budalaydı. Öte yandan Sauron'un beslediği habis planlarla ilgili söylentiler kulağına gelince onun emeline ne yapıp edip ulaşacağına kuşku duymadığından yeise boğuldu Amandil. Çareyi Elendil ve onun oğullarına içini dökmekte buldu ve onlara hazin Valinor'un Ağaçları öyküsünü hatırlattı; anlatılanlar karşısında herhangi bir yorumda bulunmayan Isildur aynı gece kimseye fark ettirmeden dışarı çıkacak ve sonradan nam salmasına yol açan bir eylemde bulunacaktı. Kılık değiştirip bir başına Armenelos'a girerek bir süredir Vefakârlara yasaklanmış kraliyet sarayına değin sızmayı başardı; ardından Sauron'un emriyle hangi vesileyle olursa olsun yanına yanaşılması katiyen engellenmiş bulunan ve onun hizmetindeki nöbetçiler tarafından gece gündüz gözetim altında tutulan Ağaç'ın durduğu yere vardı. O sıralar rengi kararmış olan Nimloth'un dallarında tek bir çiçek yoktu çünkü sonbaharın son demlerindeydiler ve kış mevsimi ufukta görünmüştü; Isildur nöbetçileri ekmeyi başardı ve Ağaç'ın dallarından sarkan bir meyveyi kopardı. Tam geri dönmek üzere davranmıştı ki en yakınındaki nöbetçi durumun farkına vardı ve hep birlikte üstüne çullandılar bu esnada pek çok yerinden yaralansa da kaçabildi ve tanınamaya-

cak şekilde giyinmiş olduğundan, Ağaç'a el sürmeye yeltenen bu kişinin kimliği meçhul kaldı. Isildur zorlukla da olsa Rómenna'ya dönmeyi başardı ve gücü tükenip de yere kapaklanmadan hemen önce meyveyi Amandil'in ellerine teslim etti. Bu meyve gözden uzak bir yere ekildi ve Amandil tarafından kutsandı; ekildiği yerde kısa süre içinde yetişen filiz ilkbahar mevsiminde yeşerdi. Dallarında ilk yaprağın yeşermesiyle beraber uzunca zamandır şuursuz vaziyette uzanan ve ölümle pençeleşen Isildur yaraları iyileşmiş bir hâlde yattığı yerden kalktı.

Çok da isabetli bir zamana denk gelmişti bu; zira Ağaç'a yapılan tacizin ardından Sauron'un telkinlerine nihayet boyun eğen Kral Ak Ağaç'ı kökünden kestirmiş ve atalarının nesillerden bu yana sergilediği sadakate bütünüyle sırt çevirmişti. Sauron'un yönlendirmesiyle Númenórluların birincil kenti olan Altın Armenelos'un merkezindeki tepenin zirvesine bir tapınak inşa edilmişti; tabanı daire şeklinde olan bu yapının duvarlarının kalınlığı on beş metreyi bulurken temeli yüz elli metre genişliğindeydi ve zeminden itibaren yüz elli metrelik bir yüksekliğe erişen duvarlar görkemli bir kubbe ile taçlanıyordu. Bu kubbenin tepesi bütünüyle gümüşten yapılmaydı ve güneşin ışıkları altında çok uzaklardan seçilebilecek şekilde pırıltılar saçıyordu; fakat bu ışıltı çok geçmeden dindi ve gümüş karardı. Çünkü tapınağın orta yerinde içinde her daim ateş yanan bir sunak, kubbenin en üst kısmında ise kesif bir dumanın dışarı süzülmesini sağlayan mazgallı bir baca mevcuttu. Söz konusu sunaktaki ateşi ilkinde Nimloth'un gövdesinden kesilmiş bir odun parçasıyla yakmıştı Sauron ve çatırtılar eşliğinde ânında tutuşan odun kaşla göz arasında alevlere boğulmuştu; kaynağını bundan alarak bacadan süzülüp ortalığa yayılan ve yedi gün boyunca tüm diyarı kasvetli bir karanlığa bürüdükten sonra ağır ağır batı yönünde uzaklaşan duman herkesi şaşkınlık içinde bırakmıştı.

Bunu izleyen dönemde ateş hiç durmadan yanmaya ve duman kesintisiz olarak bacadan çıkmaya devam etti; çünkü Sauron'un kudreti gün geçtikçe artıyordu ve o tapınakta aralıksız kan dökmeye, işkenceye ve benzeri fenalıklara sahne olan ayinler aracılığıyla halk kendilerini Ölüm'ün kıskacından çekip alması istemiyle Melkor'a

adaklar sunmaya devam etti. Kurbanlarını genellikle Vefakârlar arasından seçiyorlardı; ama bunu yaparken onları Özgürlük Getiren diye niteledikleri Melkor'a tapınmaya yanaşmamakla alenen suçlamak yerine Kral'a olan nefretlerini ve ona isyan etmelerini gerekçe göstermekte ya da kendi hemşerileri aleyhine planlar kurdukları, yalanları ve o zehirli dilleri yoluyla toplumda nifak tohumları ektikleri iddialarını dayanak almaktaydılar. Bu suçlamalar gerçeğe büyük ölçüde aykırıydı; ama nefretin nefreti doğurduğu böylesine hazin zamanlarda kimsenin buna aldırış ettiği yoktu.

Tüm bunlara rağmen Ölüm o diyarı terk etmediği gibi daha çabuk, daha sık ve pek çok farklı kisve altında gelmeye başladı. Çünkü o güne değin halk ağır ağır yaşlanırken ve gün gelip de nihayet dünyadan usandıklarında kendilerini ölüm ile buluşacak bir uykuya teslim ederken, varılan son durumda deliliğin ve hastalığın pençesine düşmüşlerdi; yine de ölmekten ve başlarındaki efendinin krallığı olarak algıladıkları bilinmez bir karanlığın bağrına sürüklenmekten korkuyorlardı; çektikleri bu çileden ötürü kendi kendilerine lanet okur hâle gelmişlerdi. Yine o tarihlerde ahali silaha sarılıp anlamsız sebeplerden hareketle birbirini öldürür oldu; çünkü çabuk öfkelenen bir yapıya bürünmüşlerdi ve kimi zaman Sauron kimi zamansa kendisine bağladıkları, ülkenin her yanında dolaşıp halkı birbirine düşman ediyordu, böylelikle insanlar arasında Kral ve diğer efendiler hatta kendilerinde olmayan herhangi bir şeyin bir zerresine dahi sahip bulunanlar aleyhine şikâyet dolu söylenmeler baş gösterdi; erk sahibi kimselerin bu yaklaşıma verdiği karşılık ise zalimce intikam almak oluyordu.

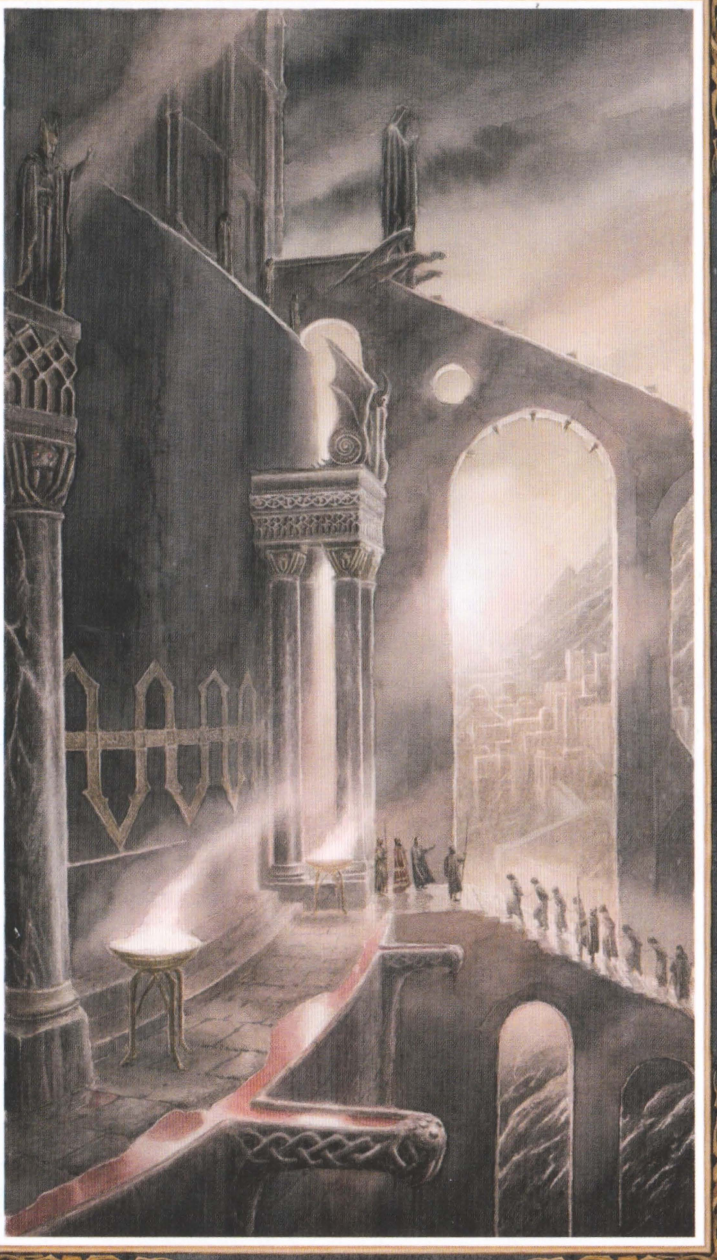
Bununla beraber Númenórlular uzunca bir süre devamlı kalkındıkları fikri içinde yaşam sürdüler ve daha mutlu hâle gelmiyor idiyseler bile ülke olarak kudretleri arttıkça artıyordu ve aralarındaki zenginler servetine servet katıyordu. Çünkü Sauron'un yardımı ve telkinleriyle mal varlıklarını artırmakla kalmayıp savaş gereçleri tasarlıyorlar ve mevcuttakilerden bile daha büyük gemiler inşa ediyorlardı. Hâl böyleyken Orta Dünya'ya hiç olmadığı kadar güçlenmiş ve savaş gereçleriyle donanmış hâlde yelken açmaya başladılar, üstelik artık bırakın yardımsever dostlar ve hatta buyruk veren yöneticiler

rolü oynamayı, isteklerini savaş yoluyla dayatan saldırganlar olarak karaya ayak basıyorlardı. Birer av hayvanı misali kovalayıp yakaladıkları Orta Dünya halklarını ellerinde ne varsa gasp ettikten sonra esaret altına alıyorlar ve pek çoğunu sunaklarda kurban etmek suretiyle gaddarca katlediyorlardı. Zira o günlerde kalelerinin içine tapınaklar ve heybetli mezarlar inşa etmişlerdi; herkes onlardan ölesiye korkuyor, kadim devirlerin cana yakın krallarının hatırası yeryüzünden silinirken onların yerini ürkütücü hadiselere dair kulaktan kulağa yayılan karanlık hikâyeler alıyordu.

Böylece Ar-Pharazôn, Yıldızın Ülkesinin Kralı, Morgoth'un hükümranlığından o yana dünyanın gördüğü en yıkıcı despot hâlini alırken gerçekte Sauron perde arkasında tahtın tüm hamlelerini yönlendirmekteydi.[4]

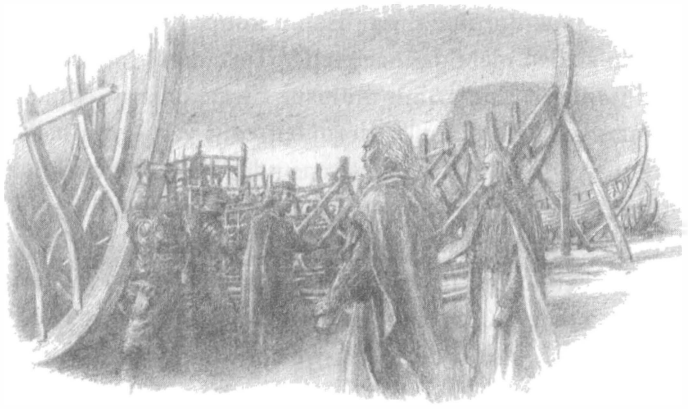
Halkın çoğunluğunun zihni üzerinde öylesine büyük bir hâkimiyet kurmuştu ki istese belki de asayı bile sahiplenebilirdi; ama onun tek arzusu Númenor'u mahva sürüklemekti. Bu yüzden şu sözler eşliğinde Kral'ın aklını işlemeyi tercih ediyordu: "Kendinizi yeryüzündeki en yüce Kral kılmanız yolunda tek bir engel kaldı ki o da Batının Güçleri denilen riyakâr güruhun size olan korkuları ve kıskançlıkları dolayısıyla sizden bugüne dek esirgemiş bulundukları ölümsüz yaşama erişmektir. Ama haşmetli krallar hakları olanı söküp almayı bilirler." Ar-Pharazôn bu sözlerin taşıdığı anlam üzerine uzun uzadıya kafa yoruyorduysa da içten içe duyduğu korku onu harekete geçmekten uzunca süre alıkoydu.[5]

Gelgelelim aradan yıllar geçti ve ölümün gölgesinin yaklaştığını duyumsayan Kral'ın günleri geçmek bilmez oldu; buna paralel olarak yüreğindeki korku ve öfke de gitgide kabarıyordu. Sauron'un nicedir beklediği ve uğruna hazırlık yaptığı gün nihayet gelip çatmıştı. Kral ile konuşan Sauron, ona gücünün iradesini her şey üzerinde egemen kılmaya çekinmeden yeltenmesine ve hiçbir talimatı ya da yasağı tanımamasına elverecek kadar muazzam bir boyuta eriştiği vurgusunda bulundu.



Şu sözlerle destekliyordu savını: "Valar ölümden muaf toprakları sahiplenmiş durumda; size ise bu konuda yalan söylüyorlar ve gerçeği sizden olabildiğince gizliyorlar çünkü düpedüz cimriler ve İnsanların Krallarının ölümsüz diyarı onların elinden söküp alması ve kendilerini yerlerinden edip yeryüzünün hâkimi konumuna yerleşmesi ihtimali karşısında müthiş bir korkuya kapılıyorlar. Sonu gelmeyen bir yaşam sürme ayrıcalığı hiç şüphesiz herkese değil yalnızca kudreti, azameti ve kanındaki asalet itibarıyla buna hak kazananlara bahşedilecek bir nimet olduğundan, bu lütfun Krallar Kralı, Yeryüzü'nün tüm sakinleri arasında en haşmetlisi, olsa olsa sadece Manwë'nin kendisiyle kıyaslanabilecek yücelikteki Ar-Pharazôn'dan onun üzerindeki hakları hiçe sayılarak esirgenmesi, adalete tamamen aykırıdır. Ama yüce kralların haksızlığa katlanması beklenemez ve onlar kendilerine ait olanı almayı bilirler."

Bu sözlerin etkisiyle sersemleyip kendi kibrinin sarhoşluğuna kapılan Ar-Pharazôn, ömrünün son evresine girmiş bulunmasından dolayı ölümün gölgesini iyiden iyiye üzerinde hissediyor oluşunun da etkisiyle, Sauron'un dediklerine hevesle kulak verdi; Valar ile nasıl savaşa tutuşabileceğine dair tasarılar zihninde şekillenmeye başlamakta gecikmeyecekti.[6]



3310 – AR-PHARAZÔN BÜYÜK ASKERİ SEFERBERLİĞİ BAŞLATIR.[1]

[Ar-Pharazôn] Valinor'a düzenleyeceği saldırıya hazırlık olarak, Umbar'a yaptığı çıkarmada elinin altında bulunan bir Númenor kalyonunun balıkçı kayığını gölgede bırakacak bir filo inşa ettirmeye başlamıştı.[2]

Uzunca zamandır planlamakta olduğu bu harekâttan uluorta bahsetmese de yapılan hazırlığın ölçeği olayın gizli tutulma şansını ortadan kaldıracak kadar büyüktü. Kral'ın niyetinden haberdar olan Amandil ümitsizliğe ve şiddetli bir korkuya kapılmıştı çünkü İnsanların Valar'ı cenkte alt etmesinin imkânsız olduğunun ve önüne geçilmemesi hâlinde bu girişimin dünyaya yıkımdan başka bir şey getirmeyeceğinin bilincindeydi. Bu düşünceler içinde oğlu Elendil'i çağırarak ona şöyle seslendi:

"Karanlık bir dönemden geçmekteyiz ve İnsan ırkında ümit namına hiçbir şey kalmadı çünkü Vefakârların sayısı çok yetersiz. O yüzden ben de vakti zamanında atamız Eärendil'in sergilediği örneği izleyerek yasak olsun ya da olmasın Batı'ya yelken açmak ve Valar ile, hatta gerekirse Manwë'nin kendisiyle görüşüp böylelikle

eğer ki mümkün olursa her şey yitirilmeden evvel onun yardımını almak niyetindeyim."[3]

"Böylesi bir hareketin Kral'a ihanet etmek anlamına geleceğinin farkında mısın?" diye sordu Elendil. "Çünkü şu güne dek her defasında asılsız çıkmış olsa da bize yönelttikleri hainlik ve casusluk iddialarını gayet iyi bildiğini sanıyorum."

"Eğer Manwë'nin böyle bir haberciye ihtiyaç duyacağını düşünseydim," dedi Amandil, "Kral'a ihanet etmekte bir an olsun tereddüt etmezdim. Çünkü bir kişinin ne sebeple olursa olsun kendisini azledemeyeceği tek bir bağlılığı vardır. Bense en azından bazısı vefakâr kalabilmiş olduğu için İnsanlara merhamet duyulması ve Hilekâr Sauron'dan kurtulmalarının sağlanması için yalvaracağım. Yasak'a gelince, tüm halkımı suçlu duruma düşürmektense bunun cezasını kendim çekmeye razıyım."

"Peki yaptıkların ayyuka çıktığında, arkanda bırakacağın aile fertlerinin akıbetinin ne olacağını hiç düşündün mü, babacığım?"

"Bu işe kalkıştığım bilinmemeli," dedi Amandil bu kez. "Gidişimi gizli tutacağım ve ilkin her gün birçok gemimizin yönünü o tarafa çevirerek limanlarımızdan ayrıldığı doğuya yelken açacağım; sonrasında rüzgârın ve şansımın da yardımıyla güney veya kuzey üzerinden bir kavis çizerek gerisingeri batıya döneceğim ve bulmayı umduğum şeyin izini süreceğim. Sana ve halkına gelince, sevgili oğlum, size tavsiyem kendinize başka gemiler hazırlamanız ve yüreğinizin ayrı düşmeye elvermediği ne varsa yanınıza almanızdır; gemileriniz yola çıkmaya hazır hâle geldiğinde Rómenna'da sinip beklemeli ve meraklılara amacınızın doğru zaman gelince benim peşimden doğuya açılmak olduğunu duyurmalısınız. Amandil ismi tahtta oturan akrabamızın nezdinde artık o kadar da kıymetli değil ki ister belli bir sebep uğruna isterse temelli adadan ayrılmamızdan dolayı müteessir olsun. Ama beraberinizde kalabalık bir grupla yola çıkmaya niyetli olduğunuz görülmesin, aksi hâlde endişeye düşecektir çünkü şimdilerde atılmayı planladığı savaşta mümkün olduğunca fazla kol gücüne ihtiyaç duyacak. Vefakârlar arasında sadakatinden halen şüphe duymadıklarınızı seçin ve eğer sizinle gelmeye gönüllü iseler gizlice size katılmalarını sağlayıp tasarınızı onlarla paylaşın."

"Ne olmalı peki bu tasarı?" dedi Elendil.

"Savaşa iştirak etmeyip gidişatı uzaktan seyretmek," cevabını verdi Amandil. "Geri dönünceye kadar daha fazlasını söylemem mümkün değil. Ama büyük olasılıkla Yıldızın Ülkesi'nden size rehberlik edecek herhangi bir yıldızınız olmaksızın kaçarcasına ayrılmanız icap edecek; çünkü bu topraklar artık lekelendi. Ayrıca sevdiğiniz her ne varsa bu uğurda yitireceksiniz ve kimbilir nerede kendinize sürgün yeri aramakla hâlâ yaşıyorken ölümü tatmış olacaksınız. Ama bu yer doğuda mı olur yoksa batıda mı, orası Valar'ın takdirine kalmış."

Ardından ölmek üzere olan birisi gibi tüm ev ahalisiyle vedalaştı Amandil. "Size böyle veda edişimin sebebi," diye açıkladı onlara, "beni bir daha asla göremeyebilecek olmanız; Eärendil'in bir zamanlar kendi yakınlarına gösterdiği türden bir işaret de sunamayacağım size üstelik. Bundan böyle daima hazırlıklı olasınız zira bilip tanıdığımız dünyanın sonu geldi sayılır."

Amandil'in küçük bir tekneyle ve geceleyin yola çıkarak önce doğu sularına açıldığı ve ancak daha sonra yavaş yavaş kavis çizerek yönünü batıya çevirdiği rivayet edilir. Yardımcıları arasında kendisine en yakın gördüklerinden üçünü yanına almıştı ve bundan böyle yeryüzünde bu heyetin haberi alınmayacağı ve izine rastlanmayacağı gibi uğradıkları akıbete dair ne bir öykü anlatılacak ne de tahmin yürütülecekti. Zira bu veya bir başka elçilik yoluyla İnsan ırkının ikinci kez felaketten kurtarılması beklenemezdi ve Númenor'un hıyaneti kolay kolay affedilecek boyutta değildi.

Yine de Elendil babasının tembihlerini eksiksiz yerine getirmiş, gemileri çok geçmeden adanın doğu kıyılarında bekleşmeye başlamıştı; Vefakârlar eşleri ve çocuklarının yanı sıra gözden çıkaramadıkları aile yadigârlarını ve yüklü miktarda erzak da getirmişlerdi yanlarında. Númenórluların irfan sahibi olduğu ve buna dayanarak çeşitli gereçler meydana getirip mücevherler işlediği zamanlardan kalma eşsiz güzellikte ve kudrette nesneler ile kızıl ve siyah renkler kullanılarak parşömenlere yazılmış tarihsel belgeler vardı beraberlerinde. Vaktiyle Eldar'ın ada halkına armağan etmiş

olduğu Yedi Taş da buna dahildi; Güzel Nimloth'un tohumundan filizlenmiş bulunan genç ağaç ise Isildur'un gemisinde muhafaza edilmekteydi. Böylelikle Elendil tüm hazırlıklarını tamamlamış hâlde beklemeye koyuldu ve o günlerde sahnelenen habis eylemlere hiçbir şekilde bulaşmadı; tüm dikkatini hiç gelmeyen bir işareti beyhude şekilde aramaya vermişti. Sonra dayanamadı ve gizlice adanın batı sahillerine uzanarak gözleriyle uzun uzun ufku taradı çünkü hüzün ve özlem onu sarmalamıştı ve çok sevdiği babasına kavuşmak istiyordu. Gelgelelim Ar-Pharazôn'un batıdaki limanların açığına kümelemekte olduğu devasa filo dışında bir şey seçmedi bakışları.

Númenor adasında hava durumu her daim İnsanların arzularını doyuran ve gereksinimlerini gideren bir yapıya sahip olmuştu: Yağmur sadece mevsiminde ve kâfi miktarda yağardı o topraklara; gün ışığı ortamı kâh ısıtacak kâh serinletecek biçimde değişiklik gösterir, denizden esen rüzgârlar hiç eksik olmazdı. Rüzgâr batı yönünden estiğinde pek çoklarının yüreği ölümsüzlüğün hâkim olduğu diyarlarda hiç durmadan açan fakat fanilerin yaşam sürdüğü topraklarda adına sanına rastlanmayan çiçeklerin yaydığı kısa süreli fakat bir o kadar tatlı kokuyla bir hoş olurdu. Ama tüm bunlar şimdilerde değişmişti; çünkü gökyüzü kapkara kesilmişti ve o sıralar hırçın rüzgârların yanı sıra ansızın bastıran sağanak yağışlar ve hatta dolu ortamdan hiç eksik olmuyordu; böylesi bir musibet Yıldız'ın semalara yükseldiği dönemden bu yana başlarına hiç çökmemişken mevcut koşullar altında Númenórluların gemilerinden bazısının zaman zaman limanın açıklarından öteye savrulduğu ve bir daha asla geri dönmediği görülür olmuştu. Dahası bazı akşamlar batı ufkundan kanatlarının birini kuzeye diğerini güneye doğru alabildiğine açmış bir kartalı andıran büyük bir bulut kümesi çıkageliyordu; derken şekli ağır ağır bozularak günbatımına gölge düşüren belli belirsiz bir karaltıdan ibaret bir hâle bürünüyordu ve bununla eşzamanlı olarak gece karanlığı Númenor'un üzerine çöküyordu. Bulutların gözler önüne serdiği bu kartal siluetlerinin bazıları kanatları altında şimşekler, denizle bulut kümesi arasında kopan fırtınalar getirirdi.

Bu manzarayı görenler müthiş bir korkuya kapılıyordu. "Batının Efendilerinin Kartalları bunlar!" diye bağırıyorlardı çığlık çığlığa. "Manwë'nin Kartalları Númenor'a öfke kusmaya geliyor!" Ardından yüzükoyun yere kapaklanıp tir tir titreyerek öylece kalıyorlardı.

Bu sahneler içlerinden bazısını pişmanlığa sürükleyip tövbe ettirmeye yeterken bazı diğerleri sıkılı yumruklarını semaya doğru sallayarak şöyle sesleniyordu: "Batının Efendileri bize kumpas kurmuş. İlk hamle onlardan geldi. Şimdi ise darbe indirme sırası bizde!" Bu sözleri söyleyen Kral'ın kendisi olsa da onu böyle yapmaya teşvik eden hiç kuşku yok ki Sauron'un iradesiydi.

Yıldırımlar sıklaşmış, tepelerdeki, çayırlardaki ve kent sokaklarındaki ahali arasında can almaya başlamıştı; gökte alev alev çakan bir diğer şimşek ise Tapınak'ın kubbesine isabet ederek onu yerinden söküp ateşler içindeki bir moloz yığını hâline getirmişti. Tapınak'ın kendisi ise zarara uğramamış olup dimdik ayaktaydı ve Sauron paramparça olan kubbeden geriye kalan boşlukta âdeta yıldırımlara meydan okurcasına hiç zarar görmeden dikiliyordu; işte o an izleyen kitlenin gözünde bir tanrı kimliğine büründü, öyle ki bundan böyle ne dese yapmaya hazırdılar. Son bir alamet kendini gösterdiğindeyse umursamadılar. Çünkü ayaklarının altındaki toprak sarsılırken yeraltından yükselen fırtına misali uğultu denizin çağlayışıyla iç içe geçmeye başlamıştı, Meneltarma'nın zirvesinde dumanlar tütüyordu. Fakat bunca hengâme Ar-Pharazôn'u savaş filosunu donatıp sefere hazırlamaktan alıkoyamayacaktı.



3319 – AR-PHARAZÔN VALINOR ÜZERİNE HÜCUMA KALKAR. NÚMENOR'UN MAHVA UĞRAYIŞI. ELENDIL İLE OĞULLARI KAÇIP CANINI KURTARIR.[1]

Númenórluların donanması o sıralar adanın batı sahilleri açığında denizin yüzeyini bin küçük adadan oluşma bir takımada misali kaplamış durumdaydı; gemilerin direkleri dağların zirvelerini kaplayan ağaçları, yelkenleri rüzgârın şişirdiği bulutları andırıyordu; sancakları ise altın ve siyah renkli armalarla bezeliydi. Her şey Ar-Pharazôn'un iki dudağı arasından dökülecek birkaç sözcüğe bakıyordu; bu esnada Sauron ise Tapınak'ın en içteki bölmesine çekilmişti ve huzuruna sunakta yakılacak kurbanlar getiriliyordu.

Batının Efendilerinin Kartalları bir akşam güneş batarken ufukta göründü ve arka ucu görüş mesafesinin dışında kalacak kadar gerilere uzanan düz bir çizgi hâlinde uçuşları savaşma niyetinde olduklarını ele veriyordu; yaklaştıkça kanatlarının genişliği görenlerin göğü kapladıkları sanısına düşmesine yol açacak ölçüde artıyordu. Batı semaları arkalarında kıpkızıl ışımaktayken sınırsız bir öfkenin körüklediği korların kıvılcımlarıyla aydınlanıyormuş izlenimi uyandıran göğüslerinden yayılan parıltı tüm Númenor'u âdeta için için yanan bir ateşle aydınlatıyordu; buna seyirci olanlar

dönüp de şöyle bir bakınca yanı başlarındakinin suratının gazaba gelmiş gibi kızardığı zannına kapılıyordu.

Derken Ar-Pharazôn daha fazla bekleyemedi ve Denizin Kalesi diye de nitelenen sancak gemisi *Alcarondas*'ın güvertesine çıktı. Gövdesinde birçok direk yükselen ve sayısız kürek yardımıyla yön verilen bu yapının her yeri altın ve samur karası renklerle donatılmıştı; Ar-Pharazôn'un tahtını da barındırmaktaydı. Birbirinden gösterişli hükümranlık giysilerini ve zırhlarını kuşandıktan sonra hanedan armasını taşıyan sancağı göndere çektirdi ve tüm filoya demir alma işareti verilmesini emretti; o an Númenor borazanlarından kopan gürültü fırtınanın uğultusunu bile bastırır güçteydi.

Númenor donanmasının Batı'dan gelen tehdide karşı harekete geçişi böyle olmuştu; havada zayıf bir rüzgâr vardı fakat kırbaç zoruyla çalıştırılan sayısız kölenin çektiği kürekler gemileri sürüklemek için yeterliydi. O sıra güneş battı ve ortalığa derin bir sessizlik hâkim oldu; dört bir yan karanlığa gömülüp denizin çalkantısı birdenbire dinerken tüm yeryüzü yaşanacakların sonucunu beklemeye koyulmuştu sanki. Filoyu meydana getiren gemiler limanlara doluşmuş olan biteni seyreden kitlenin görüş sahasından birer birer çıkarken önce ışıkları sönükleşiyor, demeye kalmadan karanlık onları yutuyordu; sabahleyin ise tamamen gözden kaybolduklarını anlaşılacaktı. Çünkü doğudan ansızın esen şiddetli bir rüzgâr onları önüne kattığı gibi uzaklara sürüklemişti; böylelikle Valar'ın Yasağı'nı çiğnemiş oldular ve Ölümsüzlere savaş ilan etmek ve Dünyanın Çemberlerinin sınırları içinde süregiden sonsuz yaşamı onların elinden söküp almak üzere yasak sulara geçiş yaptılar.

Ar-Pharazôn komutasındaki gemilerin derin denizlerin ötesinden çıkagelip Avallónë ile birlikte bütün Eressëa Adası'nı kuşattığına tanık olmak Eldar'ı kedere boğmuştu çünkü Númenor filosunu meydana getiren kalyonların cüssesi batan güneşin ışığını bile perdeleyecek boyuttaydı. Ar-Pharazôn bununla da yetinmeyip nihayet Aman'a, yani Kutlu Diyar'a ve Valinor kıyılarına kadar gelecekti; bir süredir ortama çökmüş sessizliği bozacak hiçbir unsur yoktu halen etrafta ve kıyametin kopması pamuk ipliğine bağlı

gibiydi. Ar-Pharazôn da bu havadan ötürü endişeye kapılmış olsa gerek ki az kalsın geri dönmeye niyetleniyordu. Suspus olmuş kıyılara bakakalıp Ilúvatar'ın ışığının gölgesi kadar sessiz, durağan ve dehşetengiz bir görüntü arz eden Taniquetil'in o kardan daha beyaz, ölümden daha soğuk pırıltısını görünce azmi çözülmenin eşiğine gelmişti. Ama kibri baskın çıktı ve nihayet gemisini terk edip kıyıya ayak bastıktan sonra geniş adımlarla yürüyerek eğer ki onun uğruna kendisiyle savaşa tutuşacak kimse yok ise bu diyarı sahiplendiğini ilan etti. Bu gelişme üzerine Eldar o dolaylardan uzaklara kaçarken kalabalık bir Númenor ordusu Túna boylarına çadır kurup konuşlandı.

Aynı esnada Manwë, Dağ'ın tepesinde Ilúvatar'a yakarmakta, Valar ise bu süreçte Arda'nın akıbetinin ne olacağını merakla beklemekteydi. Gelgelelim Ilúvatar'ın bu yakarıya cevabı tüm azametini gözler önüne sererek yeryüzünün şeklini değiştirmeye girişmek oldu; Númenor ile Ölmez Topraklar arasında uzanan denizde muazzam büyüklükte bir gedik açılmış, sular buradan aşağı boşalırken meydana gelen çavlanların gümbürtüsü ve buharı semalara yükselmiş, yeryüzü kökünden sarsılmaya başlamıştı. Númenórluların bütün gemileri bu yarığın kenarındaki uçurumdan aşağı düştü ve böylelikle okyanus tarafından yutularak sonsuza dek yittiler. Kral Ar-Pharazôn ve Aman diyarına ayak basma cüreti gösteren fani savaşçıları ise çatlayıp aşağı yığılan tepelerin altında kaldılar: Söylenen o ki Son Muharebe ve Hüküm Günü gelinceye dek Unutulmuşların Mağaralarında hapis hayatı süreceklerdi.

Aman diyarı ve Eldar'ın yurdu Eressëa bu süreçte mevcut yerinden daha öteye kaydırıldı ve İnsanlarca erişilebilir olmaktan sonsuza dek kurtarıldı. Andor, namıdiğer Bahşedilmiş Diyar, vaktiyle Kralların hükmüne bırakılmış olan Númenor, Eärendil'in Yıldızı'nın sevgili Elenna'sı ise topyekûn mahva uğratıldı. Çünkü okyanusun göbeğinde açılan büyük yarığın doğu yakasına çok uzak sayılmayacak bir konumda bulunuyordu ve âdeta kökünden sökülmüşçesine tepetaklak olan koca ada dipsiz abislere yuvarlanarak dünyanın çehresinden silindi. Böylelikle Dünya üze-

rinde kötülüğün elinin değmediği bir zamanın anısını muhafaza eden tek bir toprak parçası kalmamış oldu. Çünkü Ilúvatar Büyük Denizleri Orta Dünya'nın batısına kaydırırken Boş Toprakları da doğusuna konuşlandırmış ve bu sayede yeni toprak kesitleri ve denizler meydana getirmişti; dahası yeryüzü bu yeni hâliyle eskiye oranla küçülmüş de oluyordu çünkü Valinor ve Eressëa onun yüzeyinden koparılarak saklı bir yaşantının süregittiği boylama taşınmıştı.

Donanmanın denize açılışının otuz dokuzuncu gününde, hiç beklemedikleri bir anda adadaki İnsanların üzerine çökmüştü bu felaket. Ansızın Meneltarma'nın zirvesinden lavlar püskürmüş, kuvvetli bir rüzgâr peyda olup yer sarsılırken gökyüzü âdeta yalpalamaya başlamış, tepeler aşağı doğru kaymış ve Númenor halen üzerinde bulunan tüm çocuklar, kadınlar, genç kızlar ve gururlu hanımlarla birlikte denizin sularına gömülmüştü; dillere destan güzellikteki bahçeleri, haşmetli salonları ve kuleleri, anıt mezarları ve hazine yığınları, mücevherleri, paha biçilmez kumaşları ve kimisi boyama kimisi oyma zanaatı yoluyla ortaya çıkarılmış harikulade nesneleri, kahkahaları, neşesi ve müziği ve elbette ki irfanı ve engin bilgi birikimi: Hepsi sonsuza dek hiçliğe karışmıştı. Rengi yeşile çalan, buz kadar soğuk gövdesinin tepesinde köpükten bir taç taşıyan, göğe doğru hiç sonu gelmeyecekmiş gibi yükselen muazzam bir dalga en sonunda zarafette ve güzellikte gümüşü, fildişini ve incileri dahi gölgede bırakan Kraliçe Tar-Míriel'i de koynuna alarak diyarın üzerine bir baştan diğerine çökmüştü. Zirvedeki mukaddes mekâna sığınabilme telaşıyla Meneltarma'nın yüzeyindeki dik patikaları tırmanma çabası içine girmekte geç kalmıştı kadın; dalgaların onu yutmasıyla beraber çığlığı rüzgârın uğultusuna karışıp duyulmaz olacaktı.

Amandil Valinor'a gelmiş ve Manwë de onun yakarışına kulak vermiş olsun ya da olmasın, Valar'ın lütfu sonucu Elendil ile oğulları ve onlara refakat edenler o gün meydana gelen yıkımdan sağ kurtulmayı başarmıştı. Çünkü Elendil, Kral'ın sefere çıkışı esnasında yaptığı çağrıya uymayarak Rómenna'da kalmıştı; Sauron'un onu yakalamaları ve sunaktaki ateşe atmak üzere Tapınak'a sürükleme-

leri için gönderdiği askerleri atlatmayı başararak gemisine binmiş ve kıyıdan biraz açılarak uygun zamanın gelmesini beklemeye koyulmuştu. Bu yeni konum, önüne çıkan her şeyi ortasındaki deliğe çeken girdaptan korunmak suretiyle adanın uğradığı felaketin dışında kalmalarını sağladığı gibi, onu ve yanındakileri sonrasında kopan fırtınanın birincil sarsıntısından da korumuştu. Fakat devasa dalga karanın üzerinden bir hışım geçip de Númenor'u abislerin derinliklerine yuvarladığında o da az kalsın alabora olacak ve böyle bir sonla karşılaşmaktan dolayı kendisini şanslı sayacaktı çünkü o gün tanık olunan kayıp ve acıdan daha perişanlık verici bir akıbet tahayyül dahi olunamazdı; gelgelelim müthiş bir uğultu eşliğinde batıdan ansızın esen, İnsanlarca o güne değin bir benzerine daha rastlanmamış kuvvette bir rüzgâr onu ve yanındakileri âdeta kanatlandırarak gemilerini çok uzaklara savuruverdi; bu esnada yelkenlerini paralayıp direklerini birer çomak misali kırarken bahtsız yolcuları suyun yüzeyine saman misali dağıtmıştı.

Felaketten kurtulabilen gemi sayısı dokuzdu: Dördü Elendil'e, üçü Isildur'a, ikisi de Anárion'a refakat ediyordu; kapkara boranın önü sıra hızla kaçışarak alacakaranlığı yırtıp çıkmışlardı çıkmasına fakat bu defa da kendilerini yeryüzünün karanlığının bağrında bulmuşlardı. Denizin suları bordalarının altında dizginlenemez bir hiddetle kabardıkça kabarırken zirvesini kar bürümüş sıradağları andıran dalgalar onları havalandırdığı gibi parça parça olmuş bulutların arasına soktu ve ancak aradan günler geçtikten sonra Orta Dünya sahillerinin ırak bir köşesine kondurdu. Geride kalan zaman zarfında batı dünyasının tüm kıyıları ve denize yakın yöreleri muazzam bir değişime ve de yıkıma uğramıştı; okyanusun suları karanın iç kesimlerine dek uğramış, o güne dek kıyı diye bellenen yerler sulara karışmış, kadim adalar derinliklere gömülüp gözden kaybolurken denizin yüzeyinde yeni adalar belirmişti; karada ise tepeler çatlayıp paramparça olurken akarsular öncekinden tamamen farklı yataklara oturarak kendilerine yeni birer seyir edinmişti.

> "Çöküş'ü izleyen süreçte gerek havayı çalkalayan rüzgârlarda gerekse denizin sularında vuku bulan hengâme"

dolayısıyla meydana gelen değişimler hakkında "İkinci Çağ'a Dair Yılların Öyküsü" kapsamında başka hiçbir kaynakta karşılaşılmayan şu ibareler yer alır:

...bazı kesimlerde deniz karanın içerilerine değin uzanırken bazı kesimlerde toprak katmanlarını yığarak yeni kıyılar oluşmasına yol açıyordu. Böylece Lindon sahilleri ciddi ölçüde sular altında kalırken Belfalas Körfezi'nin doğu ve güney kıyıları öylesine dolmuştu ki önceden denize birkaç kilometre mesafede bulunan Pelargir şimdi karanın çok iç kısımlarında kalmıştı ve yeni bir seyre oturan Anduin birçok kola bölünerek Körfez'e dökülüyordu. Yok olmasına ramak kalan Tolfalas Adası ise Ulu Nehir'in ağzına çok da uzak olmayan bir açıklıkta suyun ortasında bir başına yükselen bir dağdan ibaret hâle gelmişti.[2]

Valar'ın gazabı ve Eru'nun hem denizi hem karayı uğrattığı felaket karşısında Sauron da müthiş bir korkuya kapılmıştı. Númenórluların ölümü ve kibirli Krallarının mağlup olmasıyla yetinmeye hazır olan kendisi için tüm bu yaşananlar beklediğinden çok daha büyük bir yıkımdı. Tapınak'ın ortasındaki kapkara oturağına kurulmuş olan Sauron, Ar-Pharazôn'un borazanlarının orduyu savaşa çağıran sesini duyduğunda kahkahaya boğulmuştu; fırtınanın gümbürtüsünü duyunca da gülmüştü keza; üçüncü keresinde ise Edain'den sonsuza dek kurtulduğuna göre şu koca dünyada artık ne yapacağını düşünerek kendi hâline bile katıla katıla güldüğü sırada sevinci yarıda kalmış, koltuğu ve tapınağıyla birlikte denizin girdabına kapılarak abislere sürüklenmişti. Fakat Sauron ölümlü bir bedene mahkûm olanlardan değildi ve şimdi her ne kadar bu denli muazzam kötülükler yapmakta kullandığı o saf ve temiz görünümünden mahrum bırakılmış ve bu yolla İnsanların gözüne bir daha asla arı gözükememesi temin edilmişse de ruhu gömüldüğü derinliklerden çıkmayı bildi ve kapkara rüzgârlara karışan bir gölge misali denizin üzerinden süzülerek uzaklaştı...

Gelgelelim bu ayrıntılar artık hakkında söylenmesi gereken her şey söylenmiş bulunan Númenor'un Sular Altında Kalışı öyküsü-

nün konusu değildir. Bu süreçte o diyarın ismi dahi ziyan olmuş ve İnsanlar bundan böyle ne Elenna'nın, ne şimdi gerisingeri koparılıp alınmış Bahşedilmiş Diyar Andor'un, ne de bilinen dünyanın en dış hudutlarında yer alan Númenórë'nin adını anar olmuştu; yine de kendini can havliyle denizin karayla buluştuğu kıyılara atan sürgünler yüzlerini Batı ufkuna çevirdiklerinde yürekleri hüzünle dolarak dalgalara gömülen Mar-nu Falmar'dan, Yıkılmış Akallabêth'ten veya Eldarin dilindeki karşılığı ile Atalantë'den özlemle bahsetmeden geçemezler.[3]

Númenor'un şaşaalı tarihinin sonu böyle gelmişti işte.[4]

Sürgünler içinde pek çoğu Göğe Yükselen Sütun da denilen Meneltarma'nın zirvesinin hiçbir zaman tam olarak su seviyesinin altında kalmadığını ve koskoca bir su kütlesinin orta yerinde kaybolup gitmiş minik bir adacık hâlinde yeniden dalgaların üzerine çıktığını öne sürüyordu; ne de olsa orası mukaddes bir yerdi ve Sauron'un adayı etkisi altına aldığı dönemde dahi kimse tarafından kirletilememişti. Eärendil'in soyundan gelen bazıları sonraları onu arayıp bulmaya çalıştı çünkü bilgeler arasında geçmiş zamanların öngörü sahibi bilgelerinin Meneltarma'nın tepesinden bakınca Ölmez Topraklar'ı belli belirsiz seçebildiğine dair bilgiler dolaşmaktaydı. Çünkü yıkımdan sonra dahi Dúnedain'in yüreği halen batıya özlem duyuyordu; dünyanın artık değişmiş olduğunu bildikleri hâlde şöyle diyorlardı: "Avallónë Dünya'dan silindi, Aman Diyarı alınıp götürüldü ve günümüzün karanlığa terk edilmiş dünyasında onları bulmak artık mümkün değil. Yine de bir zamanlar, ilk tasarlandığındaki hâliyle bu dünyada cismani bir varlığa sahip olmuşlardı ve demek oluyor ki hâlâ da bir bakıma var olmayı sürdürüyorlar."

Çünkü Dúnedain fani yaradılışlı İnsan ırkının bile eğer ki lütfedilirse kendi bedenlerinin mevcudiyet arz ettiğinin dışındaki zaman dilimlerini de görebileceği inancındaydı; bundan dolayıdır ki sürgünlüğün gölgesinden kurtulmayı ve hiç ölmeyen ışığı bir şekilde kendileri de görmeyi hedefliyorlardı; çünkü er geç ölümle buluşacakları fikrinin yarattığı keder derin denizlerin ötesine vardıkları

şu günlerde dahi onların ruhuna musallat olmayı bırakmamıştı. Bu sebeple aralarındaki büyük denizciler Meneltarma Adası'nın yerini bulma ve orada vakti zamanında cereyan etmiş sahnelerin izlerine rastlama umuduyla halen boş sularda keşif gezilerine çıkıyordu. Ama onu asla bulamadılar. Bu uğurda uzaklara yelken açanların tek yapabildiği yeni diyarlara varmak oluyordu ki o topraklarda da tıpkı eski bilindik diyarlarda olduğu gibi ölüme tabi bir yaşam hüküm sürmekteydi. Hepsinden daha uzağa erişenler ise Dünya'nın uç kısmının kavisli bir çeşit kuşakla sarmalanmış olduğunu keşfediyor ve başladıkları yere nihayet yorgun argın geri döndüklerinde gözlemlerini şöyle özetliyorlardı: "Artık tüm yollar kıvrımlı."

Böylelikle sonraki dönemde ister gemi üzerinde yapılan seyahatler isterse bilim ve yıldız-bilimi yoluyla ortaya konan yöntemlerle olsun İnsan ırkının kralları yeryüzünün gerçekten de artık yuvarlak bir yapıya bürünmüş olduğunu öğrenirken Eldar kavminin temsilcileri halen diledikleri vakit dünyadan ayrılma ve Kadim Batı'ya ve Avallónë'ye göç etme hakkına sahip olacaktı. Buradan hareketle İnsanların önde gelen bilgeleri onu bulma hakkı tanınmış olanlar için öyle ya da böyle halen bir Dümdüz Yol mevcut olması gerektiği savına tutunacaktı. Yeni dünya gitgide yıpranıp solarken eski yolun, Batı'nın hatırasına çıkan patikanın (dünyanın eğrilmesiyle beraber artık eğrilmiş bulunan) gökyüzünün menzilini ve solunan havayı görünmez ve haşmetli bir köprü misali kat edip cismani bir bedenin destek almaksızın katlanamayacağı Ilmen'i geçerek nihayet Yalnız Ada da denilen Tol Eressëa'ya ve hatta onun da ötesinde uzanan, dünyanın hikâyesinin bundan böyle nasıl bir seyir izleyeceğini gözleyen Valar'ın halen mesken tuttuğu Valinor'a erişen o yolun hâlâ var olduğuna inandırdılar kendilerini. Ümitsiz bir teşebbüste bulunmak üzere denize açılan ve Valar'ın hükmü, lütfu veya kayırması sonucu Dümdüz Güzergâh'ı bir şekilde yakalayıp batmış yeryüzünün çehresini gitgide aşağılarında bırakarak Avallónë'nin fenerlerce aydınlatılan rıhtımlarına ya da onunla da kalmayıp Aman'ın hududundaki nihai sahillere vararak ölmeden hemen önce Beyaz Dağ'ı o akıllara durgunluk veren heybeti ve güzelliği

ile seyretme olanağı bulan gemicilere ve diğerlerine dair öyküler ve söylentiler türetilmekteydi kıyı bölgelerde.[5]

Yüzüklerin Efendisi'nin yayımlanmasından üç yıl önce Milton Waldman'a yazmış olduğu mektupta Tolkien bu felakete şu ifadeler eşliğinde değiniyor: "Denizin ortasında açılan yarığın hemen dibinde yer alan Númenor tepetaklak düşer ve tüm haşmetiyle dipsiz derinlikleri boylayarak hiçliğe karışır. İlahi ve ölümsüz varlıkların yeryüzünde barınabileceği bir yer kalmamıştır bundan böyle. Valinor (yani Cennet) ve hatta Eressëa ortadan kalkmış, buralar dünyanın sadece hatıratında yer eder hâle gelmiştir. İnsanlar istemeleri hâlinde Batı'ya yelken açabilecektir artık fakat ne kadar ileri giderlerse gitsinler Valinor'a veya Kutlu Diyar'a varamayıp ancak yerkürenin yola çıktıkları yerin doğusunda kalan kesimine, yani gerisingeri başladıkları yere döneceklerdir; çünkü dünya artık yuvarlaktır ve sonludur, kaçınılmaz bir döngüden ibarettir... ölüm haricinde elbette. Yalnızca 'ölümsüzler', halen yeryüzünde varlığını sürdüren az sayıda Elf eğer ki dünyadaki yaşantının hiç bitmeyen döngüsünden sıkılıp da bu yolu tutmayı tercih ederlerse, gemiye binip 'dümdüz yolu' bulabilecek ve kadim veya gerçek Batı'ya ulaşarak huzura erebilecektir."[6]

Çöküş'ü takiben Elendil ile beraberindeki Sürgünlerin kaçışı, uzun boylu krallara ve onların sayısı dokuz olan koca gövdeli gemilerine atfedilen bir şarkı ile ölümsüzleştirilmişti. Pippin ile birlikte Gölgeyele'nin sırtında Minas Tirith'e doğru yol aldıkları sırada Gandalf'ın aklına gelen dizelerdi bunlar:

Görkemli gemiler ve görkemli krallar
Üç kez üçtü sayıları,
Neydi batık diyardan aldıkları
Aşarken çalkantıları?
Yedi yıldız ve yedi taştı
Bir de ak mı ak ağaçtı.[7]

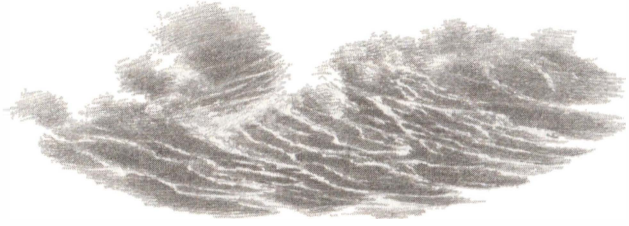
Çöküş sırasında meydana gelen feci hadiseler Orta Dünya halklarının belleğinde daha uzun süre canlı kalacaktı. Üçüncü Çağ'da herkes Yüzük Savaşı'nın sonucunu beklediği sırada Faramir ile Éowyn, Gondor'un Başkenti Minas Tirith'in surlarında yan yana durmuş doğuya ve o topraklarda uzanan Mordor'a bakarken bunun bir örneğine rastlarız:

Uzaktaki dağ sıralarının sırtlarının da üzerinde, dünyayı yutmak üzere şahlanmış devasa bir dalga misali göğü yaran ve dört bir yanında şimşekler çakan yapayalnız bir başka dağın muazzam karartısını seçer gibi oldular; derken yer sarsılmaya başladı ve Şehir duvarlarının âdeta titrediğini hissettiler. Çevrelerini saran araziden bir devin iç çekişini andıran bir gürültü yükseldi; bu vaziyet karşısında yürekleri bir kez daha heyecan ve endişeyle çarpmaya başlamıştı.

"Bu bana Númenor'u anımsatıyor," dedi Faramir, ağzından çıkan sözlere kendisi de şaşarak.

"Númenor'u mu, nasıl yani?" dedi Éowyn.

"Evet," diye yanıtladı Faramir, "sular altında kalan Batılı toprakların ve yemyeşil çayırları kaplayıp tepeleri paramparça ederek engel tanımaksızın yoluna devam eden o aman vermez karanlığı. Rüyalarımda sık sık canlanır bu görüntü."[8]







3320 – SÜRGÜNDEKİ KRALLIKLARIN TEMELLERİ ATILIR: ARNOR İLE GONDOR. PALANTÍR TAŞLARI PAY EDİLİP DAĞITILIR. SAURON MORDOR'A DÖNER.

Böylelikle İkinci Çağ muazzam bir felaket eşliğinde sona yaklaşmış oluyordu; fakat henüz tam anlamıyla bittiği söylenemezdi. Yıkımdan sağ kurtulmayı başaranlar vardı...[1]

Vefakârların son liderleri konumunda bulunan Elendil ve oğulları beraberlerinde dokuz gemi dolusu yolcu yanı sıra Nimloth'un bir tohumu ve (Eldar tarafından vaktiyle onların Hanesi'ne armağan edilmiş olan) Yedi Görü Taşı'yla Çöküş'ten kaçmayı başarmıştı; müthiş bir kasırganın rüzgârına kapılıp âdeta kanatlanarak Orta Dünya sahillerine ulaşmışlardı.[2]

Et Eärello Endorenna utúlien. Sinome maruvan ar Hildinyar tenn' Ambar-metta!

Kendisini rüzgârın kanatlarına bırakmış vaziyette Deniz'den çıkagelip karaya ayak bastığında Elendil'in dudaklarından dökülen sözcüklerdi bunlar: "Büyük Deniz'in bağrından çıkıp Orta Dünya'ya ulaştım. Bundan böyle gün gelip de dünya nihayete ka-

vuşuncaya dek hem ben hem de soyumu devam ettirecek olanlar bu diyarı kendimize yurt bileceğiz."[3]



SÜRGÜNDEKİ NÚMENOR KRALLARI:
Númenórlu Elendil, Gondor ile Arnor'un Yüce Kralı[4]

Doğumu: İkinci Çağ 3119
Ölümü: İkinci Çağ 3441 (322 yaşındayken)
Hükümranlık Dönemi: İkinci Çağ 3320-3441 (121 sene)

Ülkelerinin uğradığı yıkımdan sağ kurtulmayı başarmış olan Númenórlular *Akallabêth*'te de anlatıldığı üzere o dönem doğuya kaçmışlardı. Uzun Elendil ile oğulları Isildur ve Anárion bunlar arasında başı çekiyordu. Kral'ın akrabası olmaları bağlamında Elros'un soyuna mensuptular ama Sauron'un telkinlerine kulak asmaya baştan beri yanaşmamış ve Batının Efendilerine savaş ilan edilmesine karşı çıkmışlardı. Yıkım tam da eski usullere sadık kalanları gemilerine doldurarak Númenor ülkesinden ayrılmaya niyetlendiklerinde baş göstermişti. Kendileri yaman adamlar, gemileri ise dayanıklı ve heybetliydi ama fırtınaya yakalanmaktan kurtulamadılar ve yüksekliği bulutlara erişen dalgalar onları kanatlandırıp fırtınaya yakalanmış kuşlar misali Orta Dünya kıyılarına attı.

Elendil dalgalarla cebelleşirken diğerlerinden ayrı düşmüş ve ileride yakın dost olacağı Gil-galad'ın idaresi altındaki Lindon diyarında karaya çıkmıştı. Bir süre sonra oradan ayrılarak Lhûn Irmağı boyunca ilerleyip Ered Luin'in ötesindeki topraklarda kendi krallığını kurmuş, halkı Eriador'un Lhûn'a ve Baranduin'e yakın pek çok farklı yöresine yerleşmişti; başlıca şehri ise Nenuial Gölü'nün yanı başındaki Annúminas idi. Kuzey Bayırları civarındaki Fornost'a, Cardolan'a ve Rhudaur'daki tepelik alanlara da yerleşmişti Númenórlular; Emyn Beraid'de ve Amon Sûl'de kuleler

inşa ettiler; bu yapılardan kalma birçok höyük ve harabe çok sonraki nesillere kalırken Emyn Beraid'deki kuleler zamana meydan okuyup denizi seyretmeye devam edecekti.

Isildur ve Anárion ise daha güneye sürüklenmiş ve en sonunda gemilerini Rhovanion topraklarını bir baştan diğerine kat edip Belfalas Körfezi'ne dökülen Ulu Nehir Anduin'in denize kavuştuğu bölgeye ulaştırabilmişti; işte tam da o kesimlerde sonraları Gondor diye anılacak olan krallığın temellerini atarlarken Kuzey Krallığı'na ise Arnor ismi verilecekti. Güçlerinin doruğunda oldukları şimdi mazide kalmış o günlerde Númenorlu denizciler doğudaki Karanlık Diyar'ı mesken tutan Sauron'un yaydığı tehdide karşı önlem olarak Anduin'in ağzına yakın bir noktada sağlam mevzilerle tahkim ettirilmiş bir liman inşa etmişti. Sonraları bu limana sadece Vefakâr Númenórlular gelmeye başladı, dolayısıyla o yörenin kıyı kesimlerinde yaşayan halkın hepsi olmasa bile büyük çoğunluğu Elf dostları ve Elendil'in çekirdek topluluğuyla akraba idi ve bu sebeple onun oğullarını hoşnutlukla karşılayıp bağırlarına basmışlardı. Bu güney ülkesinin başlıca kenti ortasından geçen Ulu Nehir tarafından iki yakaya ayrılmış bulunan Osgiliath'tı; Númenórlular orada üzeri seyre doyum olmayan haşmette kuleler ve taştan yapılarla bezeli büyük bir köprü inşa ettiler, yüksek direkli gemiler denizden her geldiğinde bu şehrin iskelelerine yanaşmakta gecikmedi. Irmağın her iki yakasına başka görkemli yapılar da inşa ettiler: Gölge Dağları'ndaki sırtların birine Mordor'dan kaynaklanan tehdide karşı yüzü doğuya bakacak şekilde inşa edilen ve Doğan Ay Kulesi de denilen Minas Ithil bunlardan biriydi; o civardaki vadileri mesken tutan yabanıl insan topluluklarına gözdağı vermek amacıyla Mindolluin Dağı eteklerine inşa ettikleri Minas Anor, namıdiğer Batan Güneşin Kulesi'nin yüzü ise batıya bakıyordu. Isildur karargâhını Minas Ithil'e kurarken Anárion Minas Anor'u merkez edinmişti fakat krallığı aralarında paylaşmış bulunuyorlardı ve her ikisinin de tahtı Osgiliath'ın Yüce Salonu'nda yan yana yerleştirilmişti. Buraları Númenórluların Gondor'daki başlıca yerleşim yerleri sayılmakla birlikte kudretli oldukları dönemde diyarın Argonath, Aglarond ve Erech gibi başka mevkilerinde de dudak

uçuklatıcı görkeme sahip mimarlık harikaları bırakmaktan geri kalmamışlardı; İnsan kavimlerince Isengard diye nitelenen Angrenost'taki halkanın merkezinde ise zedelenmesi mümkün olmayan bir taş cinsi kullanarak sipsivri görünüme sahip Orthanc Kulesi'ni inşa etmişlerdi.

Sürgünler beraberlerinde Númenor'dan benzersiz faziletlere ve hayranlık uyandırıcı niteliklere sahip nice hazine ve paha biçilmez yadigâr[5] da getirmişlerdi; bunlar içinde en meşhuru Yedi Taş ve Ak Ağaç'tı. Ak Ağaç gün gelip de Sauron onu yakıncaya kadar Númenor'un başkenti Armenelos'taki Kraliyet sarayının avlusunu süslemiş olan Güzel Nimloth'un tohumundan yetiştirilmişti; kaldı ki Nimloth'un kendisi de Yavanna'nın bir zamanlar Valar'ın diyarında yetişmesine vesile olduğu Ağaçların Atası Ak Telperion'un özelliklerini yansıtan Tirion Ağacı'nın filiziydi. Eldar ile olan dostluğun ve Valinor'un ışığının hatırasını taşıyan bu Ağaç, tohumunu mahvolmaktan bizzat kurtarmış olmasından dolayı Isildur'un Minas Ithil'deki hanesinin girişine dikilmişti[6]; Taşlar ise farklı noktalara dağıtılmıştı.

> Elendil, Isildur ve Anárion yedi adet Görü Taşı'nı kendi aralarında paylaşacaklardı:

Bunlardan üçünü Elendil muhafaza ederken oğullarının payına ikişer tanesi düşmüştü. Elendil'dekiler Emyn Beraid sırtlarına, Amon Sûl'un zirvesine ve Annúminas şehri surlarına inşa edilmiş kulelere yerleştirildi. Oğullarındakiler ise Minas Ithil ve Minas Anor'dan başka Orthanc ve Osgiliath'a da konuşlandırıldı. Söz konusu Taşlar yüzeylerine bakan kişinin bazen konumsal bazense zamansal olarak çok uzaklarda cereyan eden olayları gözlemleyebilmesini sağlayan bir çeşit sihirle donatılmıştı. Genellikle bir başka Taş'ın yakınlarında meydana gelen hadiselerin açığa vurulması şeklinde vuku buluyordu bu görü zira Taşlar birbiriyle bağlantı hâlindeydi; gelgelelim yüksek bir irade gücüne ve hayli gelişmiş zihinsel yetilere sahip olanlar görüşünü zaman içinde dilediği yere yönlendirmeyi öğrenebiliyordu. Bu yolla Númenórlular hasımla-

rının gizli tutmayı hedeflediği pek çok sırra nail oldu ve kudretli devirlerinde onların dikkatinden çok az şey kaçar hâle geldi.

Emyn Beraid'deki kulelerin aslında Númenor Sürgünlerinin emeğinin ürünü olmayıp Gil-galad tarafından dostu Elendil'in şerefine inşa edildiği rivayet edilir; Emyn Beraid'e gönderilen Görü Taşı da bu kuleler içinde en yükseği olan Elostirion'a yerleştirilmişti. Elendil burayı onarımdan geçirtecek ve sonrasında sıla hasretine tutulduğu her seferinde zirvesinden yeryüzünü ötedeki topraklardan ayıran denizleri seyre dalacaktı; bu sayede zaman zaman bir vakitler Esas Taş'ın muhafaza edildiği ve halen de muhafaza edilmekte olduğu Eressëa kıyılarındaki Avallónë Kulesi'ni dahi seçebilecek kadar uzak bir menzili görebildiğine inanılıyordu. Bahse konu taşlar Elflerin, Sauron'un gölgesi altına girmiş bulunan o diyarı artık ziyaret edemez hâle gelmesi dolayısıyla daha da katlanılması zor bir şekle bürünen o çilekeş süreç boyunca Númenórlu Vefakârları bir nebze rahat ettirebilmek gayesiyle Eldar tarafından Elendil'in babası Amandil'e hediye edilmişti. Uzakları seyredebilenler anlamında Palantíri deniyordu onlara; lakin Orta Dünya'ya getirilenlerin hepsi çoktan yitip gitmişti.[7]

> Görü Taşlarından bahsederken şöyle der Gandalf: "*Palantíri* Batılı'nin de ötesinden, Eldamar'dan gelmedir. Noldor'un emeğinin ürünüdür onlar. Aradan geçen vaktin yıllarla ölçülemeyeceği kadar eskide kalmış günlerde belki de bizzat Fëanor işlemişti onları. Fakat Sauron'un kendi kötü emellerine alet edemeyeceği hiçbir şey yoktur... Bizimkini katbekat aşan bir marifetin ürünü olan nesneler hepimiz açısından büyük tehlike arz eder..."[8]

> İkinci Çağ'ın son günlerinde "Númenor Sürgünleri Arnor ve Gondor'da kendilerine krallıklar kurmuşlardı; fakat aradan henüz çokça bir vakit geçmemişken ezeli düşmanları Sauron'un da geri dönmüş olduğu anlaşılacaktı."[9]

[Númenor'un mahva uğrayışı] Sauron'un öngördüğünden çok daha dehşet verici olmuştu çünkü o bile Batının Efendilerinin bir kez gazaba geldiler mi nasıl bir hışımla harekete geçtiğini unutmuşa benziyordu.[10]

Oysaki [Sürgünler] felaketten kendilerinin hayrına da bir sonuç çıktığına ve telef olanlar arasında Sauron'un da bulunduğuna inanmışlardı.

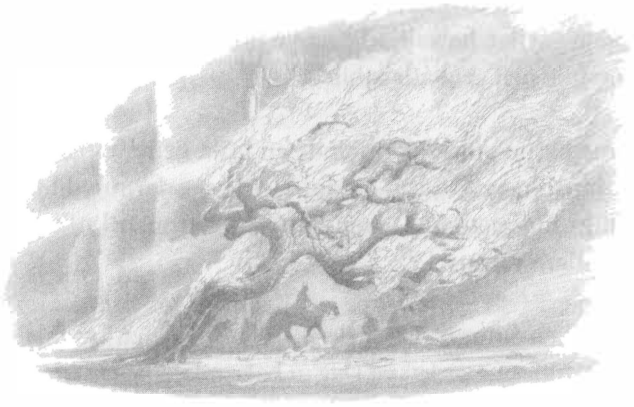
Fakat işin aslı böyle değildi. Sauron sahiden de Númenor'un yıkımına yakalanmıştı yakalanmasına, böylelikle nicedir bürünmüş olduğu cismani görüntüyü de yitirmişti hatta; ancak karanlık bir rüzgârca havada oradan oraya taşınan nefret dolu bir ruh hâlinde kaçıp Orta Dünya'ya dönmeyi başarmıştı. Göze saf ve temiz gözükecek bir görünüme bundan böyle asla bürünemeyecek, korkunç ve bir o kadar tiksindirici bir karaltıdan ibaret kalacaktı, gücünü ise o tarihten itibaren sadece korku yoluyla ortaya koyabilecekti.[11]

Daha önce de vurgulandığı üzere, Ephel Dúath, namıdiğer Gölge Dağları'nın ötesindeki kadim krallığı Mordor'a gizlice sızmayı başardı ki bu diyar biraz doğusunda yer aldığı Gondor ile komşu sayılırdı. Oradaki Gorgoroth Vadisi'ne tepeden bakan bir konuma Barad-dûr, yani Karanlık Kule adı verilen devasa ve kudretli kalesini inşa ettirdi; o topraklarda Elflerin Orodruin adını verdiği bir yanardağ da mevcuttu. Sauron'un çok önceleri kendisine karargâh olarak tam da bu yöreyi seçmesine sebep de buydu zaten çünkü kaynağını dünyanın derinliklerinden alan oradaki mevcut ateşi uygulamaya koyduğu büyülerde ve metal döküm işlerinde kullanmaktaydı; nitekim Hükmeden Yüzük'ü de yine Mordor Diyarı'nın göbeğindeki bu yerde tasarlayıp şekle büründürmüştü. Şimdilerde kendisine yeni bir görünüm şekillendirene dek o diyarın karanlıkları içinde beklemeye çekilmişti; oysaki Númenor'un sulara gömülüşü sırasında kendisi de abislerin dipsiz derinliklerine savrulmuş ve vücudunun güzel görünümünü sonsuza dek yitirmiş olduğundan, bu yeni görünümü besbelli çirkin ve ürkütücü olacaktı. Bir kez daha kudretli Yüzük'ü kuşandı ve böylelikle kendisini yeni-

den benzersiz güçlerle donatmış oldu; bundan itibaren Sauron'un Gözü'nden yayılan habisliğe Elfler ve İnsanlar arasında en kudretli olanların bile pek azı katlanabilecekti.[12]

Kendisine hasım gördükleri içinde en fazla nefret ettiği Elendil'in elinden kurtulmayı başarıp da şimdilerde sınırlarının dibinde yeni bir krallığa hükmettiğini öğrendiğinde [Sauron'un] öfkesi inanılmaz boyutlara varmıştı.[13]

Hâl böyleyken Sauron, Eldar ile Batılı'nden gelen İnsanlara karşı savaş hazırlıklarına girişti ve Dağ'ın bağrındaki lavlar tekrar çalkalanmaya başladı. Bu hareketlilikten ötürü Orodruin'in zirvesinde tüten dumanları uzaktan görerek Sauron'un geri döndüğü sonucuna varan Númenórlular söz konusu dağı Amon Amarth, yani Hüküm Dağı diye yeniden adlandırdılar. Çağrısı üzerine doğu ve güney diyarlarından kopup gelerek ordusunun saflarını sıklaştıran müttefiklerin de katılımıyla kısa süre içinde muazzam bir güce erişmişti Sauron; bu takviye kuvvetler arasında Númenor'un asil kanından gelme olanlar da az değildi üstelik. Çünkü Sauron o ülkedeki geçici konaklaması sırasında halkın neredeyse tamamının kalbini karanlıktan yana döndürmeye muvaffak olmuştu. Bundan dolayıdır ki o sıralar doğuya yelken açıp da kıyı bölgelerde kaleler ve yerleşkeler inşa eden ahalinin çoğu zaten onun iradesine boyun eğmiş durumdaydı ve yaşamlarına Orta Dünya'da devam ettikleri şu günlerde de ona gönülden hizmet etmekteydiler. Gelgelelim kudretli ve kötü yürekli efendilerce yönetilen bu dönek toplumlar sırf Gil-galad'ın gücünden çekindikleri için yerleşim yeri olarak çoğunlukla güneyin uzak diyarlarını seçmek durumunda kalmıştı; içlerinden özellikle Herumor ile Fuinur isimlerini taşıyan ikisi, Mordor'un güneyinde, Anduin'in denize açılan ağzının ötesinde uzanan geniş güney topraklarını mesken edinmiş kudretli ve zalim Haradrim halkı arasında kendini kanıtlayıp erk sahibi olacaktı.[14]



3429 – SAURON GONDOR'A SALDIRIR, MINAS ITHIL'İ ELE GEÇİRİR VE AK AĞAÇ'I YAKIP KÜL EDER. ISILDUR, ANDUIN ÜZERİNDEN KAÇMAYI BAŞARIR VE KUZEY'DEKİ ELENDIL'İN YANINA GİDER. ANÁRION MINAS ANOR VE OSGILIATH'I SAVUNUR.

Sauron uygun vaktin geldiğine kanaat getirince büyük bir kuvvetin başına geçip yeni kurulmuş Gondor krallığına saldırdı ve Minas Ithil'i zapt ederek Isildur'un oraya dikilmiş olan Ak Ağacı'nı yok etti. Isildur ise kaçmayı başarmış ve Ağaç'ın tohumlarından birini de yanına alarak karısı ve oğullarıyla birlikte gemiyle Ulu Nehir boyunca ilerleyip sonrasında Elendil'i bulmak üzere Anduin'in ağzından denize açılmıştı. O sırada Anárion ise Osgiliath'ı Düşman'a karşı savunmaktaydı ve bir süreliğine de olsa saldırganları dağların bulunduğu tarafa doğru püskürtmüştü; fakat Sauron kuvvetlerini toparlamakta güçlük çekmezken Anárion kendisine yardım eli uzatılmaması hâlinde krallığının fazla direnç gösteremeyeceğinin farkındaydı.[1]

> Gandalf da sonraları bu süreçle ilgili Frodo'ya şu açıklamayı yapacaktır: "Çok önceleri elflerin ona karşı sergilediği

direnç daha fazlaydı; o sıralar İnsanların hepsi de onlara yabancılaşmış sayılmazdı. Nitekim Batılı'nin İnsanları yardımlarına koştu. Kadim zamanların tarihçesinin hatırlanmasında fayda olan bir bölümüdür bu; çünkü o dönem de tıpkı şimdiki gibi tüm diyar bir keder ve ıstırap havasına bürünmüştü ve her ne kadar karanlık bulutlar gitgide yoğunlaşmakta idiyse de büyük yiğitlik ve büyük erdemler sergileyecek olanlar henüz tükenmiş değildi."[2]



3430 – ELFLER VE İNSANLARIN SON İTTİFAKI MEYDANA GETİRİLİR.

Elendil ile Gil-galad kafa kafaya verip plan kurmaya koyuldular çünkü ona karşı güçbirliği yapmayacak olurlarsa Sauron'un çok kuvvetleneceğinin ve tüm düşmanlarını teker teker ezeceğinin bilincindeydiler. Buradan hareketle kendi aralarında Son İttifak adı verilen Birlik'i meydana getirdiler.[1]

> Hobbitlerin Ayrıkvadi'ye yolculuğu esnasında onlara Kuzey Eriador'un cüceler tarafından yapılmış Büyük Doğu Yolu'na bakan kesimlerindeki Fırtına Tepeleri'nin en yükseği ve en güneydeki olan Fırtınabaşı'yla ilgili açıklamalarda bulunurken Elendil'e, Gil-galad'a ve bu ikisinin tesis etmiş olduğu İttifak'a kısaca değinir Yolgezer:

"Kuzey Krallığı'nın ilk günlerinde Fırtınabaşı üzerine büyük bir gözcü kulesi inşa ederek adına Amon Sûl demişler. Sonradan yakılıp yıkılan bu yerden geriye o yaşlı tepenin başına kondurul-

muş kaba saba bir tacı andıran harabe hâlindeki taştan bir çemberden başka bir şey kalmamış durumda. Oysa bir zamanlar amma heybetli ve de sağlamdı kimbilir. Rivayete göre Son İttifak'a sahne olan günlerde Elendil orada dikilip Gil-galad'ın Batı ufkundan çıkagelişini gözlemiş."[2]



3431 – GIL-GALAD VE ELENDIL DOĞUYA HAREKET EDİP IMLADRIS'E ULAŞIR.

Gil-galad ve Elendil, Elfler ile İnsanlardan kurulu koca bir ordunun başında Orta Dünya'nın içlerine doğru doğu istikametinde ilerlemeye başladı; bu süreçte bir süreliğine Imladris'te konakladılar. Söylenen odur ki orada toplanan ordu Orta Dünya'da o günden bu yana bir eşine daha rastlanmamış şaşaada ve iyi silahlanmış durumdaydı ayrıca Valar kuvvetleri Thangorodrim üzerine yürüdüğünden beri böylesine kudretli bir birlik seferber edilmemişti.[1]

> Yıllar sonra, Elrond'un Divanı sırasında Ayrıkvadi'nin Efendisi bu seferberliği şöyle anacaktır: "Uzun Elendil ve kudretli oğulları Isildur ile Anárion zaman içinde büyük hükümdar hâline geldi; Arnor'da Kuzey-krallığı'nı, Anduin ağzının az yukarısındaki Gondor diyarında Güney-krallığı'nı kurdular. Mordor'dan yola çıkan Sauron onlara karşı hücuma kalktığında ise Elfler ile İnsanların Son İttifakı'nı meydana getirdiler ve böylelikle Gil-galad ile Elendil'in orduları Arnor topraklarında bir araya geldi.
> Bu aşamada Elrond konuşmasına ara vererek derin bir iç geçirdi. "O sancakların şaşaası bugün bile gözlerimin

önünde," diyerek devam etti neden sonra. "Birbirinden şanlı prenslerin ve kumandanların önderliğinde böyle bir araya toplanmışken Kadim Günler'in görkemini ve Beleriand'da toplanan orduları anımsatmışlardı bana. Yine de Thangorodrim yerle yeksan edilip de Elfler kötülüğün yeryüzünden mutlak surette silindiği yanılgısına vardığındaki kadar kalabalık ve haşmetli değillerdi."[2]





3434 – SON İTTİFAK ORDULARI DUMANLI DAĞLAR'I AŞAR. DAGORLAD SAVAŞI VE SAURON'UN MAĞLUP EDİLİŞİ. UZUN SÜRECEK BARAD-DÛR KUŞATMASI BAŞLAR.

Sauron şiddetli ve geniş çaplı bir saldırı için bileniyordu. Sauron'un bu uğurda yaptığı hazırlıkların doğurduğu sonuçlardan biri Üçüncü Çağ'da Isengard'ın zapt edilmesinde belirgin rol oynayacak olan Entlerin, yani "Ağaç Çobanlarının" eşleri Enthanımların Orta Dünya'nın yüzeyinden tamamen silinip atılması olacaktı. 1954 tarihli bir mektubunda şöyle belirtiyor Tolkien:

Sauron'un o süreçte uygulamaya koyduğu, arazide ne varsa yakıp yıkma politikası izlediği ve Anduin boyunca ilerleyen Müttefiklere karşı önlem olarak topraklarını ateşe vermesi yüzünden Enthanımlarının Son İttifak Savaşı (İkinci Çağ 3249-3441) sırasında bahçeleriyle beraber topyekûn ortadan kaldırıldığını sanıyorum. İçlerinden bazısının doğuya kaçmış veya hatta esaret altına alınmış olması da mümkün elbette: Bırakın gerçek hayattakileri, böylesi öykülere konu olan despotlar dahi askerlerini ve emirleri altındaki metal işçilerini için ekonomik ve tarımsal altyapıyı tesis et-

mek mecburiyetindedir. Eğer Enthanımlarından bazısı bu yolla hayatta kalabildiyse Entlere yabancılaşmış olmaları ve onlarla bir daha herhangi bir yakınlaşma sağlamanın imkân dışı kalması beklenmeli... sanayileşmiş ve askerileştirilmiş bir tarıma alet edilmek onları biraz daha isyankâr kılmamışsa tabii. Ki ben böyle olmasını umuyorum. Fakat işin aslını bilemiyorum.[1]

> İttifak kuvvetleri hiç kuşku yok ki savaş planları kurarak ve kendilerini yaklaşmakta olan büyük hesaplaşmaya hazırlayarak Imladris'te üç sene kaldı.

Imladris'ten ayrılarak Dumanlı Dağlar'ı pek çok farklı geçit üzerinden aştılar ve Anduin Nehri boyunca ilerleyip nihayet Kara Ülke'nin kapıları önünde uzanan Dagorlad, namıdiğer Muharebe Ovası'nda Sauron'un ordusunun karşısına dikildiler.[2]

> Göz alabildiğine uzanan, üzerinde arazinin tekdüzeliğini bozacak tek bir cisme dahi rastlanmayan, tozla kaplı bir düzlükte gerçekleşen Dagorlad Muharebesi, Orta Dünya'da yaşam süren ırkların büyük çoğunluğunu içermesi bakımından İkinci Çağ'ın en muazzam mücadelesini teşkil edecekti.

Canlı varlıkların hepsi o dönemde ikiye bölünmüştü ve her türün, hayvanların ve kuşların dahi temsilcilerine her iki ordunun saflarını dolduran birliklerde rastlamak mümkündü, Elfler hariç. Hepsi içinde sadece onlar yekvücut kalmayı başarmış ve Gil-galad'ın sancağı altında toplanmıştı. İki karşıt tarafta nispeten az sayıda Cüce yer almaktaydı fakat Durin'in Moria'dan çıkıp gelen kuvvetleri bütünüyle Sauron'a karşı saf tutmuştu.[3]

> İttifak kuvvetlerini meydana getiren birlikler içinde Elflerin uzunca zamandır dünyanın geri kalanından ve hatta birbirinden kopuk bir yaşam sürmeyi yeğlemiş ve bu saye-

de "Númenor'un Mahva Uğrayışı'na ve Sauron'un ansızın vuku bulan geri dönüşüne değin... uzun yıllar gözden uzak ve huzurlu bir yaşantının keyfini sürmüş" iki ayrı kavminin orduları da mevcuttu: Lórien Elfleri ile Koca Yeşilorman'ın kuzey kesimlerini mesken tutan Silvan Elfleri.[4]

Moria'dan sürgün edilmiş Cücelerin o topraklara gelişi ve akabinde Ejderha'nın bölgeyi istila edişi öncesinde [Silvan Elflerinin] ülkesinin Yalnız Dağ'ı çevreleyen ve Uzun Göl'ün batı kıyılarında yetişen ormanlara değin uzandığı söylenirdi. Bu yörenin Elf halkı aslen Lórien Elfleri ile akraba ve komşu olup vaktiyle güneyden buralara göç etmişti; o zamandan beridir Anduin'in doğusunda uzanan Koca Yeşilorman'ın derinliklerini yurt edinmişlerdi. İkinci Çağ'da kralları Oropher [Legolas'ın babası olan Thranduil'in babasıdır] Ferah Çayırlar'ın da ötesindeki kuzey kesimlere çekilme kararı almıştı. Bunu yapmasındaki sebep, halkını tarihin tanık olduğu tüm Cüce uygarlıkları içinde en görkemlisi hâline gelmiş bulunan Moria'daki Cücelerin kudretinden ve el uzatmalarından sakınmaktı; Celeborn ile Galadriel'in Lórien'in idaresini bir bakıma zorla ele geçirmiş bulunmasına da gücenmişti aynı zamanda. Fakat şimdilik Yeşilorman ile Dağlar arasındaki arazide korkmaya sebebiyet verecek pek bir unsur yoktu ve Son İttifak Savaşı gelip çatıncaya dek onun halkı nehrin öte yakasında yaşam süren akrabalarıyla devamlı temas hâlinde kalmıştı.

Silvan Elflerinin öteden beridir Noldor ve Sindar toplumlarının veya Cüceler, İnsanlar ya da Orklar da dahil olmak üzere herhangi bir başka kavmin işlerine elden geldiğince az müdahil olma arzusu gütmesine karşın, Sauron kesinkes alt edilmedikçe barışın bu topraklarda temelli surette tesis edilemeyeceğini öngörme bilgeliği göstermişti Oropher. Bu fikirden hareketle nüfusu şimdiye hayli kabarmış olan halkı içinden büyük bir ordu topladı ve Malgalad [Amdír] komutasındaki sayıca daha zayıf Lórien kuvvetlerini de kendi saflarıyla birleştirerek Silvan Elflerinin heybetli ordusunun başında düşman üzerine yürüyüşe geçti.



Silvan Elfleri sebatlı ve yiğit savaşçılar olmakla beraber donandıkları zırh ve silahlar bakımından Batı yurtlarının Eldar topluluklarına kıyasla gerideydiler; ayrıca bağımsız bir ruha sahiplerdi ve kendilerini göz göre göre Gil-galad'ın başkomutanı konumunda bulunduğu bir yapının parçası hâline getirmeye gönüllü değillerdi. Bu yüzdendir ki verdikleri kayıplar bu denli dehşetengiz bir savaşta bile normal koşullarda olması gerekenin çok üzerindeydi. Malgalad [Amdír] ve onu izleyenlerin yarısından fazlası Dagorlad'da tutuşulan müthiş muharebe sırasında ordunun ana kütlesiyle bağları kesilerek Ölü Bataklıklara doğru sürülüp orada can vermişti. Oropher ise Mordor kuvvetleri üzerine düzenlenen ilk saldırıda Gil-galad'ın hücum emri vermesini beklemeksizin en çetin cengâverlerinin önünde düşmanın üzerine alelacele atıldığı esnada öldürülecekti. Oğlu Thranduil hayatta kalmış ve savaş sona erip de Sauron (en azından görünüşte) öldürüldükten sonra ilkin savaş meydanına inen ordularının olsa olsa üçte biri kadar askerin başında yurdunun yolunu tutmuştu.[5]

> Anlatılanlara göre Dagorlad Muharebesi uzun süreli ve kıran kırana geçen bir hesaplaşmaya sahne olurken, can verip düştükten sonra leşleri Ölü Bataklıklar tarafından yutulanların sayısı sayılamayacak kadar çoktu. Aradan üç bin yılı aşkın bir süre geçtikten sonra bile, Gollum Mordor'a uzanan yolculukları sırasında bahse konu topraklarda rehberlik ettiği sırada dört bir yanlarındaki dingin göletlerin üzerinde birer fener misali asılı duran ışıltıların o efsunlu parıltısının tılsımı altına giren Frodo ile Sam'in de birebir gözlemleyeceği üzere, Bataklıklar o muharebede ölenlerin gömülü olduğu tekinsiz bir mezarlık olma özelliğini korumaktaydı: "Çevredeki su birikintileri onların kalıntılarıyla dolu," [demişti Frodo] "karanlık suların çok ama çok derinlerinde yatan soluk yüzlerle. Pek çoklarını gördüm: Bazısının çehresi uğursuz ve habis, bazısınınki asil ve hüzünlü. İçlerinde gümüş renkli saçlarını yabani otlar bürü-

müş gururlu ve temiz suratlı olanlar da var. Ama istisnasız hepsi kokuşmuş, çürümüş ve ölü. Tekinsiz bir ışıkla için için parıldıyorlar."

[Gollum'un buna cevabı şöyle olmuştu:] "Evet, evet... Muazzam bir savaş yaşanmış burada. Upusun kılıçlar kuşanmış heybetli İnsanlar, korkunç Elfler ve ciyaklayan Orklar. Bu ovada günlerce, sonrasında Kara Kapılar önünde aylarca çatışmışlar. Bataklıklar düşenlerin mesarlarını yutmuş ve kendi bünyesine kata kata o dönemden bu yana bir hayli genişlemiş; gıdım gıdım, hiç durmadan."[6]

Dagorlad Muharebesi umulandan uzun sürmüş ve çokça cana mal olmuşsa da neticede İttifak galip gelmişti:

Gil-galad ile Elendil'in müştereken komuta ettiği ordu zafere ulaşan taraf olmuştu çünkü Elfler o tarihlerde halen azımsanmayacak kudrete sahipti ve Númenórlular da güçlü kuvvetli, heybetli yapılı ve gazaba geldiler mi gözü vuruşmaktan başka şey görmeyen savaşçılardı. Gil-galad'ın şanlı mızrağı Aeglos'un önünde hiç kimse duramıyordu; Elendil'in kılıcı ise Orklar ve karşı saflardaki İnsanlar arasında ayrı bir dehşet saçıyordu çünkü Narsil adını taşıyan bu kılıç güneşle ayın ışıltılarının iç içe geçtiği bir parıltı saçmaktaydı.[7]

Bu olayın hatırası çok sonraları Elrond'un zihninde şöyle canlanacaktı: "Ben o savaşta Gil-galad'ın ordusunun emir subayıydım ve ordusundakilerle omuz omuza yol alıyordum. Mordor'un Kara Kapıları önünde verilen Dagorlad Muharebesi'nde ben de saf tuttum ve o harpten kaçınılmaz olarak galibiyetle ayrıldık: Çünkü Gil-galad'ın Mızrağı ve Elendil'in Kılıcı'nın, yani Aeglos ve Narsil'in karşısında hiçbir güç tutunamamıştı."[8]

Savaşın kazanılmasının ardından İttifak kuvvetleri haşmetli kalesi Barad-dûr'u kuşatma altına alarak Sauron'a nihai mağlubiyeti tattırmak için Ered Lithui ve Ephel Dúath

dağ silsileleri tarafından kuşatılmış durumdaki Gorgoroth Platosu'nun sınırlarından içeri adım attı.

Gil-galad ile Elendil sonrasında Mordor topraklarına girdi ve Sauron'un karargâhının etrafını sardı; izleyen süreçte orayı kuşatma altında tuttukları yedi sene boyunca Düşman tarafından üzerlerine savrulan alevler yanı sıra oklar ve kargılar yüzünden de feci kayıplara uğradıkları yetmezmiş gibi Sauron'un zaman zaman dışarı saldığı birliklerce düzenlenen baskınlar dolayısıyla da büyük zayiat verdiler.[9]



3440 – ANÁRION'UN ÖLDÜRÜLÜŞÜ.

İşte orada, Gorgoroth adı verilen vadide Elendil oğlu Anárion ve daha niceleri can verecekti.[1]

Bir başka kaynakta bu hususa şöyle değinilmektedir:

Gondor tacı [sonraki devirlerde] şeklen Númenórlulara özgü bir harp miğferi esas alınarak tasarlanmıştı. Başlangıçta gerçekten de sade bir miğferi andırıyordu bunun görünümü; Dagorlad Muharebesi sırasında Isildur tarafından giyilmiş miğferin model alındığını iddia edenler de olmuştu (zira Barad-dûr'dan dışarı savrularak onun ölümüne yol açan güllenin çarpması sonucu ezildiğinden, Anárion'un miğferinin bu amaçla kullanılmış olması ihtimal dışıydı).[2]



3441 – ELENDIL VE GIL-GALAD BU UĞURDA KENDİLERİ DE CAN VEREREK SAURON'U ALT EDER. ISILDUR TEK YÜZÜK'Ü ELE GEÇİRİR. SAURON HİÇLİĞE KARIŞIRKEN YÜZÜKTAYFLARI GÖLGELER ARASINA GİZLENİR. İKİNCİ ÇAĞ BÖYLELİKLE SONA ERER.

Zaman içinde kuşatma öyle bir çıkmaza girmişti ki en sonunda Sauron bizzat savaş meydanına inme gereği duydu; karşısına dikilen Gil-galad ve Elendil'in her ikisi de kıyasıya bir vuruşmanın ardından can vermiş, Elendil düştüğü sırada altında kalan kılıcı parçalara ayrılmıştı.[1]

Elf-kralı Gil-galad'ın düşüşü efsanelerde ve şarkılarda yaşatılıp daha nice nesillere aktarılacaktı:

Gil-galad Elflerin kralıydı.
Arpların tellerinde hüzünlü nağmelerle anılan:
Güzel ve özgür olanların sonuncusuydu ülkesi
Dağlar ile Deniz arasında uzanan.

Uzundu kılıcı, mızrağı ise keskin,
Pırıltılı miğferi seçilirdi uzakta;
Semalardaki düzlükte kıpraşan sayısız yıldızın
Aksi vururdu gümüş kalkanına.

Çok önceleri dörtnala uzaklaştı,
Ondan beridir kimse bilmez nerede;
Çünkü karanlığa düşmüştü yıldızı
Mordor diyarındaki gölgelerde.[2]

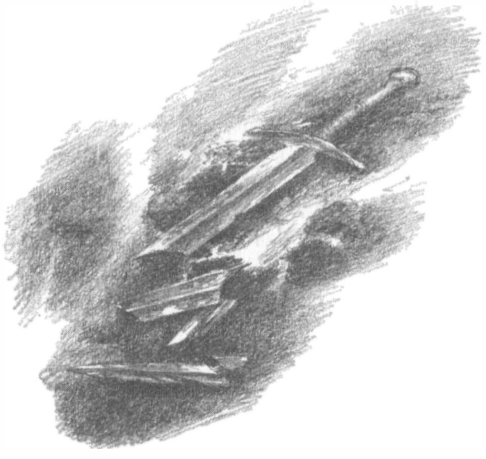
Elflerden pek çoğunun yanı sıra Númenórlular ile onlarla ittifak hâlinde olan diğer İnsanların da birçoğu Muharebe ve onu izleyen Kuşatma sırasında can vermişti; uzun Elendil ve Yüce Kral Gil-galad da yoktu artık başlarında. O günden bu yana böylesine kudretli bir ordunun bir araya geldiği görülmezken Elfler ile İnsanlar arasında böylesi bir ittifaka bir daha asla rastlanmayacaktı; çünkü Elendil'in kaybedilişinin ardından bu iki ırk birbirine yabancılaşacaktı.[3]

> Gil-galad ve Elendil'in Orodruin'in yamaçlarında bizzat Sauron'a karşı kılıç sallarken eşzamanlı olarak ölmesi İttifak ordularına sarsıcı bir darbe indirdiyse de düşmanları için bu, kısa vadeli bir zafer olacaktı:

Sauron da yere yığılmıştı ve kırılıp parçalara ayrılmış olan Narsil'in kabzasını kavrayan Isildur, Hükmeden Yüzük'ü Sauron'un parmağından kesip aldı. Yenilen Sauron cismani vücudunu terk edip sırra kadem basarken ruhu ırak diyarlara çekilip gölgeler arasına sığındı; daha uzun yıllar görünür bir şekle sahip olmaktan mahrum kalacaktı.[4]

> Yüzüklerin Efendisi'nin sayfaları arasında da anlatıldığı gibi, sadece Sauron'un alt edilişine değil Gil-galad ve Elendil'in de can verişine tanıklık eden savaşın üzerinden uzun seneler geçmişken Elrond Yarıelf o günleri Elrond'un Divanı'nda

şöyle anacaktı: "Son İttifak'ın zaferinin hiç meyve vermediğini mi söylemişim? Pek sayılmaz, yine de amacına tam olarak ulaşmadığı ortada. Sauron bertaraf edilmişti gerçi ama bütünüyle ortadan kaldırılamamıştı. Yüzüğü elinden alınmıştı ama öngörüldüğü şekilde yok edilebilmiş değildi hâlâ. Karanlık Kule yıkılmıştı fakat temelleri yerli yerinde duruyordu; çünkü onlar da Yüzük'ün kudretine dayanılarak inşa edilmişti ve kendilerine kaynak teşkil eden güç var oldukça onlar da ayakta kalacaktı. Bu muharebeler sırasında pek çok Elf, pek çok haşmetli İnsan ve onların diğer müttefikleri de telef olmuştu. Anárion katledildi, Isildur katledildi; Gil-galad ile Elendil ise artık yoktu. O dönemden bu yana Elfler ile İnsanlar arasında bir daha böylesi bir ittifak bağının kurulduğu görülmedi; çünkü İnsanların nüfusu hızla çoğalırken İlkdoğanlar gitgide azalıp silikleşiyordu ve iki ırkın arasına soğukluk girmişti. Yine o günlerden itibaren Númenor kavmi özgün niteliklerini yitirip gerilemeye başladı ve bir vakitler onlara ayrıcalık babında bahşedilmiş olan o uzun ömürlerinin süresi gitgide kısaldı."[5]





SONSÖZ

SÜRGÜNDEKİ NÚMENOR KRALLARI:
Isildur, Gondor ile Arnor'un Yüce Kralı

Doğumu: İkinci Çağ 3209
Ölümü: Üçüncü Çağ 2 (234 yaşındayken)
Hükümranlık Dönemi: İkinci Çağ 3441 – Üçüncü Çağ 2 (2 sene)

Hükmeden Yüzük o çağda bilgelerin bile hatırından çıkmış ama yok edilememişti. Çünkü Isildur onu yanı başında dikilmekte olan Elrond'a veya Círdan'a teslim etmeye yanaşmamıştı. Yok edilebilmesi ve böylelikle Sauron'un da kudretinden sonsuza dek mahrum bırakılmış şekilde yaban ellerde beyhude gezinen bir gölgeden ibaret hâle indirgenebilmesi için yüzüğü bir an önce hemen yakınlardaki Orodruin'in vaktiyle ocağında dövülüp meydana getirildiği alevlerinin bağrına atmaya teşvik ettiler onu. Gelgelelim Isildur buna kulak asmayıp şöyle dedi: "Bunu babamın ve kardeşimin katledilişine karşılık verilmiş bir tazminat olarak alıkoyacağım. Hem Düşman'a ölümcül darbeyi indiren kol benimki değil miydi?"



Elinde tuttuğu Yüzük baktıkça gözüne daha da büyüleyici gözükmeye başlamıştı; onun yok edilmesine izin vermemeye kararlıydı. Bunun üzerine onu bir an olsun yanından ayırmaksızın ilkin Minas Anor'a dönerek kardeşi Anárion'un anısına Ak Ağaç'ı yeniden dikti.[1]

Gondor Şehri'nde muhafaza edilen tarihsel ve kültürel arşivler içindeki "parşömen ve kitap yığınları" arasında "gerek onları el yazısı gerekse içerdikleri dil" bakımından "sonraki nesillerin insanlarını muallakta bırakmasından" ötürü "bilgelerin bile pek azının" okuyabildiği, "kadim zamanlara dair pek çok kayıt" bulunmaktaydı. Minas Tirith'teki bu belgeler arasında Mordor'daki savaşın ardından kuzeye doğru yola çıkmasının arifesinde bizzat Isildur tarafından yazılmış olup Tek Yüzük'ü konu alan bir parşömen tomarı da mevcuttu:

Âli Yüzük hanedanlık yadigârları arasındaki yerini almak üzere artık Kuzey Krallığı'na götürülecek; ama gün gelir de bu büyük olayların hatırası silikleşirse diye ona dair kayıtlar Elendil'in haleflerinin ikamet yeri olan Gondor'da bırakılacak.

Bu sözlerin ardından onu ele geçirdiğindeki hâliyle Yüzük'ün tarifini verir Isildur.

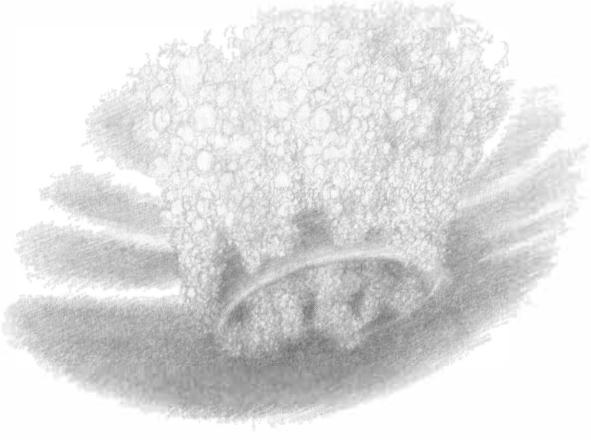
Onu elime ilk aldığımda sıcaktı, köz gibi sıcaktı, hatta elim öylesine kavrulmuştu ki acısı bir daha hiç geçmeyecek sanmıştım. Fakat şu satırları kaleme alırken bile ısısı dinmeye yüz tutmuş ve üstelik sanki bir nebze küçülmüş durumda, yine de güzelliğinden bir şey yitirmediği gibi şekli de bozulmadı. Üzerine işlenmiş olan yazı başlangıçta kıpkızıl bir ateşle içten içe tutuştuğu izlenimi uyandırıyordu ama sonradan silikleşti ve şu an zorlukla seçilebilmekte. Eregion'da geçerli olan bir Elf yazı tipinin özelliklerini sergiliyor çünkü Mordor'da bu denli incelikli bir esere işlenecek nitelikte harfler mevcut değildir; ancak dili bana tamamen yabancı. Kötülük çağrıştıran kaba saba tınısından hareketle bunun Kara Ülke'ye özgü bir lügat olduğunu tahmin ediyorum. Ne menem fenalıklardan bahsettiğini bilemiyorum; ama zaman içinde silikleşip unutulması ihtimaline karşı buraya aynen geçirmeyi uygun gördüm. Yüzük belki de Sauron'un Gil-galad'ı öldürürken gü-

cüne başvurduğu o kapkara ve kor gibi yanan elinin çok aşina olduğu ısısını özlüyordur; hem bir ihtimal nüvesindeki altın yeniden ısıtılarak üzerindeki yazılar tekrar belirgin hâle getirilebilir de. Ama kendi adıma ben, ona herhangi bir zarar verilmesi riskine atılmaya niyetim olmadığını kesinkes söyleyebilirim: Sauron'un elinden çıkma nesneler arasında güzel olan yegâne şey çünkü bu. Onu ele geçirmek bana büyük acılara mal oldu gerçi ama gözümde kıymetlidir.[2]

[Isildur] çok geçmeden yola koyuldu ve merhum kardeşinin oğlu Meneldil'e çeşitli tavsiyelerde bulunduktan ve krallığın güney kolunun yönetimini ona emanet ettikten sonra hanesinin yadigârları arasına katmayı planladığı Yüzük'ü de yanına alıp vaktiyle Elendil'in katetmiş olduğu güzergâhı bu defa aksi yönde izleyerek Gondor'dan hareketle kuzeye yöneldi; Güney Krallığı'na bundan böyle uğramayacaktı çünkü babasının Kara Ülke'ye çok uzak bir konumda bulunan Eriador'daki krallığını devralmak niyetindeydi.

Gelgelelim Isildur'un kafilesi Dumanlı Dağlar'da pusuya yatmış bekleyen bir Ork ordusunun baskınına uğradı; Yeşilorman ile Ulu Nehir arasında, Ferah Çayırlar diye de anılan Loeg Ningloron civarında hiç beklenmedik bir anda üzerlerine çullanmışlardı, Isildur'un tüm hasımların çoktan saf dışı bırakılmış olduğu yanılgısına kapılarak temkini elden bırakıp kampın etrafına nöbetçi dahi dikmemiş olması da bu baskına zemin hazırlamıştı. Beraberindekilerin hemen hepsi o çatışmada can verirken oğulları içinde yaşça daha büyük olanları Elendur, Aratan ve Ciryon da öldürülenler arasındaydı; karısını ve en küçük oğlu Valandil'i ise nihai savaşa katılmak üzere oradan ayrıldığı vakit Imladris'te bırakmıştı. Yüzük'ün tılsımına başvurmak suretiyle baskından sağ kurtulmayı başarmıştı Isildur çünkü onu parmağına geçirir geçirmez hiç kimse tarafından görülemez hâle geliyordu; yine de Orklar kokusu ve zeminde bıraktığı izler sayesinde onu takip edebilme becerisi göstermişti, ta ki Nehre varıp da suya atlayıncaya kadar. İşte o an Yüzük ona ihanet etti ve böylelikle bir bakıma yaratıcısının da intikamını almış oldu zira yüzmeye çabalarken parmağından sıyrılıp çıkmış ve suyun içinde gözden kaybolmuştu. Fırsattan istifade onu gören Orklar kendisi akıntıya karşı mücadele ettiği sırada onu ok yağmuruna tuttular ve eceliyle buluşması böyle oldu.[3]

EKLER



EK – A

ORTA DÜNYA'NIN ÜÇÜNCÜ ÇAĞI'NA İLİŞKİN ÖZET BİR TARİHÇE[1]

[Isildur ile] beraber yola çıkanlardan yalnızca üçü uzunca süre arazide hayatta kalma mücadelesi verdikten sonra dağları aşıp geri dönebilmişti; bunlardan biri de Isildur'un babası Elendil'in kırılan kılıcının parçalarını emanet ettiği Ohtar isimli silahtarıydı.

Heba olmaktan bu sayede kurtarılan Narsil bir süre sonra Imladris'e getirilerek Isildur'un halefi Valandil'e takdim edildi; ama kırılıp parçalara ayrılmış ve ışığını yitirmiş olan kılıç bir daha dövülüp de bütün hâle getirilmedi. Üstelik Üstat Elrond bunun ancak Hükmeden Yüzük bulunup da Sauron geri dönmeye yeltenince yapılacağı kehanetinde bulunmuştu; yine de Elflerin ve İnsanların tek dileği böyle bir vaziyetin asla vuku bulmamasıydı.

Valandil, Annúminas'a yerleştiyse de halkı gitgide zayıflayıp varlığını kaybetmiş, Númenórlulardan ve Eriador yöresini mesken tutan İnsan kavimlerinden geriye diyara sahip çıkamayacak ve Elendil'in vaktiyle inşa ettirdiği yerleri idame ettiremeyecek kadar az kişi kalmıştı; Dagorlad düzlüğünde, Mordor topraklarında ve sonrasında Ferah Çayırlar'da yeri kolay kolay doldurulamayacak kadar fazla ölü verilmişti zira. Valandil'den sonra tahta geçecek yedinci kral olan Eärendur'un döneminden sonra [Üçüncü Çağ 640-861] Batıili'nin İnsanları ve Kuzey'in Dúnedain'i irili ufaklı birçok krallığa ve beyliğe bölünecek, bunlar da zaman içinde düşmanlarına teker teker yem olacaktı. Yıllar geçtikçe kudretlerini yitirip gitgide çözüldüler ve nihayet şanı şerefi mazide kalmış, varlıklarının tek kanıtı çimlerin üzerinde bıraktıkları yeşil tümsekler

olan aciz bir topluluk hâline geldiler. Artık onlardan geriye yabanıl topraklarda gizli saklı dolaşan tuhaf bir ahaliden başka bir şey kalmamıştı ve diğer kavimler ne onların yurdunun neresi olduğunu ne de ortalıkta böyle gezinmelerindeki amacı çözebilirken onların ecdadının hatırası sadece Elrond'un Imladris'teki konağında canlılığını korumaktaydı. Yine de kılıcın parçaları daha nice İnsan nesli boyunca Isildur'un soyundan gelenlerce takdis edilip korunacaktı; çünkü onların soyu babadan oğula geçerek kesintisiz şekilde sürmekteydi.

Güneyde ise Gondor krallığı baki kalmıştı ve şaşaası bir süreliğine artarak Númenor'un felakete uğramadan önce erişmiş olduğu refah seviyesinin ve görkemin bir benzerini yakalamayı başardı. Gondorlular yüksek mi yüksek kuleler, sarsılmaz kaleler ve pek çok gemiye kucak açabilen limanlar inşa ettiler; İnsan Kralların Kanatlı Tacı farklı diyarlardan gelip farklı diller konuşan birçok kavim için hayret ve beğeni kaynağı teşkil edecekti. Tohumu Isildur tarafından Númenor'un yıkımından son anda kurtarılıp denizin derinliklerinden getirilmiş olan Ak Ağaç yıllar yılı Kral'ın Minas Anor'daki konağının önünde büyüyüp yeşerecekti; kendisinden bir önceki tohum Avallónë'den, ondan da önceki ise dünyanın tazecik olduğu günlerin de evvelindeki günlerde Valinor'dan gelmişti.

Mamafih en sonunda, Orta Dünya'daki yaşantının tabi olduğu hızla geçen yıllarla beraber Gondor'un ışıltısı da donuklaştı ve Anárion oğlu Meneldil'in soyu kurudu. Çünkü Númenórluların kanı başka insanlarınkiyle geri dönüşü olmayacak ölçüde karışmıştı ve gerek kudret gerek irfan bakımından zayıf düştükleri gibi ömür döngüleri de kısalırken Mordor'daki muhtemel bir hareketliliği gözlemek için nesillerden bu yana tuttukları temkinli nöbet bariz biçimde gevşemişti. Yetmezmiş gibi soyun Meneldil'den sonraki yirmi üçüncü temsilcisi Telemnar'ın döneminde [Hükümranlık devresi: Üçüncü Çağ 1634-1636] âdeta karanlık rüzgârlarca doğu diyarlarından taşınıp ülkenin üzerine serpilen korkunç bir salgın Kral'ı ve onun çocuklarını vururken Gondor halkı içinde pek çokları da bu süreçte telef olmuştu. Mordor hudutlarındaki

karakollar boşaltılmış, sakinleri Minas Ithil'i boşaltmıştı; işte o sıralar kötülük Kara Ülke'ye gizlice yeniden sızdı ve Gorgoroth'un külleri buz gibi bir rüzgâr tarafından çalkalanırken karanlık şekiller orada bir defa daha toplanmaya başladı. Gerçekte bunların Sauron'un Nazgûl tabirini yakıştırdığı Úlairi, artık tekrar kıpırdanmaya başlamış olan Efendilerinin tasarılarını hayata geçirme yolunda ortamı hazır hâle getirmek üzere nicedir bağrına saklanıp beklemiş Dokuz Yüzüktayfı olduğu söyleniyordu.

Nitekim Eärnil'in hüküm sürdüğü dönemde [Üçüncü Çağ 1945-2043] bunlar ilk hamlelerini yapacak ve bir gece vakti Mordor'dan çıkıp Gölge Dağları'nın tepesindeki geçitleri aşarak istila ettikleri Minas Ithil'i kendi karargâhları hâline getireceklerdi; sonrasında orayı öyle dehşetengiz bir görünüme büründürmüşlerdi ki kazara yakınından geçenler başını kaldırıp da bakmaya dahi cüret edemiyordu. Bu süreç sonrasında Minas Morgul, yani Büyü Kulesi diye anılmaya başlanacaktı bu kale; Minas Morgul batı komşusu Minas Anor ile daimi bir mücadele içine girmekte gecikmedi. Yine o sıralar, halkın nüfusunun ve kudretinin düşüşe geçmesi sonucu çoktandır terk edilmiş durumdaki Osgiliath bütünüyle harabeye dönmüş bir hayalet şehir hâlini alacaktı. Minas Anor ise ayakta kaldı ve ismi Muhafız Kulesi anlamına gelen Minas Tirith'e çevrildi; çünkü orada krallar kentin en yüksek burcunda heybeti ve o harikulade güzelliğiyle göz kamaştıran bembeyaz bir kule inşa ettirmişti ve çevre arazi buradan rahatlıkla gözlenebiliyordu. Bu şehrin gururuna ve kudretine hâlâ gölge düşmemişti ve Ak Ağaç bir süre daha Kralların konağının önünde çiçek açmayı sürdürdü; Númenórluların hayatta kalan son temsilcileri sırtlarını bu kaleye yaslayarak Nehir geçidini Minas Morgul'dan etrafa salınan kötülüklere ve ister Ork ya da benzeri canavarlar isterse kötülüğü şiar edinmiş başka İnsanlar olsun Batı'nın tüm düşmanlarına karşı halen savunuyordu; bulundukları mevkinin berisinde, Anduin'in batı yakasında uzanan bütün diyarlar da yine bu sayede savaşın ve yıkımın etkilerinden korunmuş oluyordu.

Eärnil'in oğlu ve Númenor Krallarının sonuncusu Eärnur'un dönemi [Üçüncü Çağ 2043-2050] sonrasında da ayakta kaldı Mi-

nas Tirith. Morgul efendisinin meydan okumasına cevaben Minas Morgul'un kapılarına değin tek başına at sürecek olan bu kraldı; onunla teke tek dövüşe tutuşmuş ve Nazgûl tarafından hile yoluyla alt edilip esir alınarak işkenceye tabi tutulmak üzere şehre sokulmuştu, sonrasında onu bir daha gören olmamıştı. Eärnur ardında halef bırakmamıştı, Kral soyu kesintiye uğrayınca Sadık Mardil'in hanesine mensup Vekilharçlar kenti ve sınırları gittikçe daralan ülkeyi yönetmeye soyundu; Kuzeyin Atlıları diye anılan Rohirrim de önceleri Calenardhon diye anılan ve Gondor krallığının sınırları içinde yer alan yemyeşil Rohan topraklarına yine bu dönemde gelip yerleşmişti; izleyen süreçte Şehrin Efendilerine çeşitli düşmanlara karşı verdikleri savaşlarda daima destek çıkacaktı Rohirrim. Daha kuzeyde, Rauros Çağlayanlarının ve Argonath Kapılarının ötesinde, başkaca savunma hatları, İnsanların hakkında çok az şey bildiği, kötülüğün hizmetindeki unsurların ise karanlık efendileri Sauron uygun vakit gelip de yeniden kudretini ilan edinceye dek sataşmaya cüret gösteremediği kadim güçler vardı.

Bahse konu zaman gelip çatıncaya kadar, Eärnil'in devrinden sonra Nazgûl bir daha asla Nehri geçmeye ya da şehirlerinin sınırları dışına İnsanların görebileceği bir şekle bürünmüş vaziyette çıkmaya yeltenemedi.

Üçüncü Çağ'ın Gil-galad'ın ölümünden sonraki kısmı boyunca Üstat Elrond Imladris'te kalmış, pek çok Elfin yanı sıra Orta Dünya'da yaşam süren ırkların hepsinin irfan sahibi ve hünerli temsilcilerini orada yanına toplayarak yeryüzünde sayısız İnsan nesli boyunca gelmiş geçmiş tüm görkemli olayların anısını canlı tuttular; Elrond'un konağı bitap düşmüşler ve mazlumlar için bir sığınma yeri, bilgece tavsiyeler ve yüksek ilmin merkeziydi artık. Isildur'un Vârisleri çocukluktan yaşlılık evresine değin o eve sığındılar çünkü Elrond ile aralarında kan bağı vardı ve Elrond onların soyuna mensup birinin içinde bulundukları Çağ'ın nihai evresinde meydana gelecek olaylara damgasını basacağını biliyordu. Dúnedain kavmi ışığını yitirerek göçebe bir kimliğe bürünmüş olduğu için, doğru vakit gelip de bahse konu kişi ortaya çıkınca-

ya dek Elendil'in kılıcının parçaları Elrond'un himayesine emanet edilmişti.

Imladris Yüce Elflerin Eriador'daki başlıca yerleşim yeriydi; fakat Elf Kralı Gil-galad'ın halkından artakalanlardan bazısı da Lindon'daki Gri Limanlarda yaşam sürmekteydi. Zaman zaman Eriador topraklarının iç bölgelerinde gezintiye çıkmakla birlikte dünyadan elini eteğini çekme kararı alan İlkdoğanların Batı ufkunun en uzak kesimlerine doğru yelken açmakta kullandığı gemilerin inşası ve bakımıyla iştigal ederek çoğunlukla denize kıyısı olan yörelerde vakit geçirirlerdi. Bilge kabul edilenler arasında en ön sıralarda gelen Gemiustası Círdan aynı zamanda Limanların bulunduğu muhitin de yöneticisiydi.

Elflerin hiç ilişmeden muhafaza ettiği Üç Yüzük hakkında bilgeler arasında açıktan hiçbir konuşma geçmiyordu ve Eldar içinde bile pek azı onların kimin himayesinde saklandığından haberdardı. Yine de Sauron'un yenilgisinden sonra onların kudretinden her daim faydalanılmış ve yüzükler bulundukları yere esenlik getirdikleri gibi etki ettikleri her şeyi zamanın yıpratıcı etkilerinden muaf kılmaya muktedir olmuşlardı. Buradan hareketle Elfler, Üçüncü Çağ henüz sona ermeden Safir Yüzük'ün o güzelim Ayrıkvadi'de, Elrond'un semadaki yıldızların tepesinde her yerdekinden daha canlı ışıldadığı konağında, onun himayesi altında tutulduğu sonucuna varmıştı; Serttaşı Yüzük ise Galadriel Hanım'ın ikamet ettiği Lórien Diyarı'nda muhafaza edilmekteydi. Kendisi halihazırda ağaçdiyarı Elflerinin kraliçesi ve Doriathlı Celeborn'un karısı olmakla beraber aslen Noldor kavmine mensup olup bilinen en eski zamanların da evvelindeki günlerde Valinor'daki yaşantıya bizzat tanıklık etmişti ve Orta Dünya'da kalmış Elflerin en kudretlisi ve yücesi kabul ediliyordu. Kızıl Yüzük'e gelince, onun saklandığı yer sonuna kadar meçhul kaldı ve Elrond, Galadriel ve Círdan haricinde hiç kimse onun kime emanet edildiğini öğrenemedi.

Söz konusu Çağ süresince Elf halkının mutluluğunun ve güzelliğinin iki bölgede hiç lekelenmeden kaldığı söylenebilir: Imladris'te ve Celebrant ile Anduin arasında uzanan, ağaçların altın çiçekler açtığı ve hiçbir Ork'un ya da kötücül bir başka varlığın

adım atmaya cüret edemediği saklı diyar Lothlórien'de. Gelgelelim Elfler arasında öngörülen Sauron'un geri dönmesi hâlinde ya yitip gitmiş olan Hükmeden Yüzük'ü yeniden bulacağını ya da en iyi ihtimalle onun düşmanları tarafından keşfedilerek yok edileceğiydi; ancak bu olasılıkların her ikisi de Üç Yüzük'ün kudretinin kötülük karşısında tutunamayacağı ve onların gücüne dayanılarak temin edilmiş olan her şeyin solup gideceği, böylece de Elflerin mevcudiyeti alacakaranlığa karışıp silikleşirken İnsanların Hâkimiyeti'nin başlayacağı neticesine çıkıyordu.

...Yeryüzündeki halkların en kudretlisi ve asili olan Noldor'un bazı temsilcileri o dönem halen Öte Diyar'da dolaşıyor, dilleri fanilerce halen işitiliyordu. Şaşırtıcı güzelliğe sahip hayranlık uyandırıcı birçok şey dünya üzerinde hâlâ mevcut olmakla beraber habis ve korkutucu şeyler de yok değildi elbette: Orkların yanı sıra troller, ejderhalar ve bozuk tabiatlı daha nice yaratık bir yana, ormanların kuytu köşelerinde her geçen gün yaşıyla beraber bilgeliği de artan, adı sanı unutulmuş tuhaf mı tuhaf varlıklar eğleşiyordu; Cüceler ise tepelerin bağrında dur durak bilmeksizin çalışmayı sürdürüyordu, madenler ve taşlar üzerinde eşsiz bir sabırla icra ettikleri zanaatları yoluyla, gelinen şu devirde kimsenin aşık atamayacağı nitelikte nesneler ortaya çıkarıyorlardı. Gelgelelim öyle ya da böyle yavaş yavaş İnsanların Hâkimiyeti yaklaşıyordu ve her şey müthiş bir değişim içine girmişti ki Karanlıklar Efendisi nihayet Kuyutorman'da tekrar kendini gösterdi.

Bahse konu orman öteden beridir Koca Yeşilorman diye anılmaktaydı ve bünyesindeki açıklıklarla korular sayısız canlının ve cıvıl cıvıl öten kuşların barınağıydı; Kral Thranduil'in meşe ve kayın ağaçlarının gölgesinde uzanan ülkesi de yine bu ormanın sınırları içindeydi. Aradan pek çok yıl geçip de dünyanın o çağının üçte birine yakın kısmı geride kaldıktan sonra ormanın güney kesimlerindeki ağaçların arasında peyda olan bir karartı kimseye fark ettirmeden ağır ağır harekete geçti ve korku âdeta ete kemiğe bürünerek gölgeler içinde kalmış kayranlarda kol gezmeye başladı; kötücül hayvanlar hiç durmadan avlanırken iğrençlikte onları da geride bırakan başka zalim ve habis yaratıklar kuytu kesimlere

çöreklenip tuzak kurarak ağlarına düşecek gafilleri beklemeye koyuldu.

Hal böyleyken ismi değiştirilmek durumunda kalınan bu bölge artık Kuyutorman diye anılmaya başlanmıştı, çünkü Thranduil'in halkının halen kötülüğü uzak tutmayı başardığı kuzey dolayları haricinde bütünüyle karanlığa bürünmüş olan bu ağaç kümeleri arasında pek az kişi seyahat etmeye cüret gösterebiliyordu. Bahsi geçen kötülüğün kaynağını nereden aldığı konusunda çok az kişi tahminde bulunabiliyordu ve bilgelerin bile işin aslını keşfetmesi için aradan hayli uzun zaman geçmesi gerekecekti. Gerçekte bu, Sauron'un gölgesiydi ve onun dönüşünü haber vermekteydi. Çünkü Doğu'nun nicedir gizlendiği bakir topraklarından çıkıp gelmiş, ormanın güney kesimlerini mesken edinmiş ve orada yavaş yavaş güçlenerek yeniden şekil edinmekteydi; yine o dolaylardaki karanlık bir tepeyi karargâh belleyip büyülerini orada tasarlarken civardaki tüm ahali Dol Guldur'un Büyücüsü adını verdikleri bu yeni varlık karşısında korkuya kapılsa da başta onun kendileri açısından gerçekte ne kadar büyük bir tehdit arz ettiğinin bilincinde değillerdi.

Kuyutorman'a gölge düştüğüne dair ilk emarelerin görülmesiyle hemen hemen aynı dönemde Orta Dünya'nın batısında insanların Büyücüler diye adlandırdığı Istari ortaya çıkmıştı. Limanların Efendisi Círdan haricinde hiç kimse onların nereden geldiğini bilmiyordu ve o da bu varlıkların Deniz'in ötesinden gönderildiği bilgisini yalnızca Elrond ve Galadriel ile paylaşmıştı. Sonrasında Elfler arasında onların Sauron'un kudretinin yeniden yükselişe geçmesi hâlinde buna ket vurmak ve Elfleri, İnsanları ve iyilikten yana olan tüm varlıkları yüreklendirip seferber etmek üzere Batının Efendileri tarafından bilhassa gönderilmiş ulaklar olduğu yönünde konuşmalar cereyan etmeye başladı. Görünüş itibarıyla İnsan ırkından olanlara benzeyen bu yeni gelenler fiziksel bakımdan ileri yaştakilerin özelliklerini taşımakla birlikte gayet dinçti ve yıllar geçtikte çok az değişime uğrayıp zorlukla fark edilir ölçüde ihtiyarlayarak üzerlerine titreyen herkesin endişesini boşa çıkarıyorlardı; engin bir irfana erişmiş bulunmakla kalmayıp

gerek zihnen gerekse bedenen pek çok yetiye sahiptiler. Kıtanın dört bir yanında Elflerin ve İnsanların yaşadığı diyarlarda uzun zaman geçirmekle kalmayıp vahşi hayvanlar ve kuşlarla da iletişim kurabiliyorlardı; Orta Dünya halkları onlara pek çok farklı isim yakıştırmaktaydı çünkü gerçek isimlerini bir türlü ifşa etmiyorlardı. Elfler tarafından Mithrandir ve Curunír, kuzey yörelerinin insanlarınca ise Gandalf ve Saruman diye anılanlar bunlar arasında öne çıkmaktaydı. İçlerinde yaşça en ileri olan ve kıdem bakımından en önde gelen Curunír olup onu Mithrandir ve Radagast takip ederken Orta Dünya'nın doğu diyarlarının yolunu tutan diğer iki Istari hakkında tarihçelere yeterince bilgi geçirilmemişti. Radagast yeryüzündeki tüm yabanıl hayvanların ve kuşların dostuydu; Curunír ise daha ziyade İnsanlar arasında vakit geçiriyordu ve her türlü lisana hâkim olduğu gibi el emeği gerektiren zanaatlar üzerine geniş hünere ve bilgiye sahipti. Mithrandir'e gelince, hepsinden çok Elrond ve Elfler ile yakınlık kurmaya meyilliydi o. Kuzey ve batı diyarlarında uzun yolculuklara çıksa da hiçbir yeri kendisine daimi ikametgâh edinmiyordu; öte yandan Curunír seyahatlerinde daha ziyade Doğu'yu hedef tutmakta ve geri döndüğü vakit kudretlerinin zirvesinde oldukları dönemlerde Númenórlular tarafından inşa edilmiş olan Isengard Çemberi içindeki Orthanc'ta yaşam sürmekteydi.

Bunlar içinde en uyanık ve hareketlisi Mithrandir olup Kuyutorman'a çöreklenen karanlıktan ötürü en çok o şüpheye düşüyordu çünkü her ne kadar pek çokları bu tehdidin Yüzüktayflarından kaynaklandığını varsayıyorsa da bir tek o bunu Sauron'un geri dönüşüne işaret eden ilk emare olarak görmekteydi; bu fikirden hareketle Dol Guldur'a giderek Büyücü'yü önü sıra kaçmak zorunda bıraktı ve sonrasında uzunca bir süre diyara diken üstünde geçirilen bir dinginlik süreci hâkim oldu. Fakat gel zaman git zaman Gölge bir kez daha geri dönecek ve gücüne güç katacaktı; o sıralar Ak Divan da denilen Arifler Divanı ilk defa toplanacak ve Elrond, Galadriel, Círdan ve Eldar'ın başka önde gelenlerinin yanı sıra Mithrandir ve Curunír de bu mecliste hazır bulunacaktı. Curunír (Ak Saruman'ın ta kendisi) divan başkanı olarak seçilmişti çün-

kü Sauron'un yöntemlerini öteden beridir içlerinde en çok inceleyip hatmetmiş olan kendisiydi. Galadriel ise Mithrandir'in divana başkanlık etmesi konusunda ısrarcı olmuş ve bundan dolayıdır ki Saruman'ın içinde her ikisine karşı garez uyanmıştı zira kibri ve erk sahibi olma tutkusu şimdiye azımsanmayacak boyutlara ulaşmış bulunuyordu; fakat Mithrandir kendisini görevlendirip oraya yollayanlar haricinde herhangi bir kimseye tabi olmayı veya herhangi bir makamın bağlayıcılığı altına girmeyi arzu etmediğinden ve her ihtiyaç duyulduğunda kendisine rahatlıkla ulaşılmasına vesile olacak sabit bir ikametgâh edinmeye gönüllü olmadığından söz konusu teklifi geri çevirmişti. Öte yandan Saruman şimdilerde Güç Yüzüklerinin meydana getirilişi, tarihçesi ve özellikleri üzerine çalışmalar yürütmeye başlamıştı.

Gölge kudretini gün geçtikçe artırmaktaydı ve bu durum karşısında Elrond ile Mithrandir'in yüreği daralıyordu. Bunun üzerine günün birinde Mithrandir büyük bir tehlikeye atılma pahasına yeniden Dol Guldur'a giderek Büyücü'nün inine sızdı ve endişelerinde haklı olduğunu keşfedip oradan kaçtı. Elrond'un yanına döndüğünde durumu şöyle izah edecekti ona:

"Ne yazık ki tahminlerimiz doğru çıktı. Pek çoklarının uzun zamandır varsaydığının aksine, Úlairi'den biri değil oradaki şey. Tekrar cismani şekle bürünmüş olup süratle kuvvetlenen Sauron'un ta kendisiyle karşı karşıyayız; görünen o ki, Yüzüklerin hepsini yeniden tek elde toplamanın peşinde; yılmaksızın Tek Yüzük ve eğer ki içlerinde halen hayatta olan varsa Isildur'un Halefleri hakkında taze bilgiler kovalıyor."

Elrond ise bu haber karşısında şöyle demişti: "Isildur Yüzük'ü eline alıp da onu yok etmeyi reddettiği an bu yazgı çizilmiş, Sauron'un er geç geri döneceği kesinleşmişti."

"Gel gör ki Tek Olan hâlâ kayıp," dedi Mithrandir, "saklı kaldığı sürece Düşman'ı zapturapt altına alabiliriz, tabii eğer güçlerimizi bir araya getirir ve vakit kaybetmeden harekete geçersek."

Bunun üzerine Ak Divan bir kez daha toplandı; Mithrandir katılımcıları hızla eyleme geçmeye teşvik ederken Curunír bu yaklaşımın benimsenmesine itiraz etmiş ve bir süre daha bekleyip ne

gibi gelişmeler olacağını gözlemek gerektiği yönünde görüş bildirmişti.

"Çünkü hiç zannetmiyorum ki," diyerek desteklemişti görüşünü, "Tek Yüzük Orta Dünya'da bir kez daha ortaya çıkarılabilsin. Anduin'in sularına gömülmüştü ve sanıyorum ki akıntı ile sürüklene sürüklene şimdiye çoktan Deniz'e kavuşmuştur. Şu dünyanın çehresinin değiştirilip okyanusların yerinden oynatılacağı nihai vakit gelip çatıncaya dek de orada saklı kalacaktır."

Böylece o dönem hiçbir girişimde bulunulmadıysa da içi rahat etmeyen Elrond, Mithrandir'e şöyle diyordu: "Ne olursa olsun ben Tek Olan'ın er geç bulunacağını seziyorum ve işte o zaman yeniden savaşa tutuşulacak ve bu Çağ o savaş yoluyla sona bağlanacak. Şimdilik öngöremediğim sıradışı koşullar oluşup da bizim açımızdan şans yaratmazsa bunun ikinci bir karanlıkla sonuçlanması işten değil."

"Dünya her daim sıradışı koşullara gebe," dedi Mithrandir, "ve Bilge olanlar yıldığı vakit düğümü görünürde aciz olanların yapacağı işler çözecektir."

Bilgeler huzursuzluğa düşmüştü düşmesine ama içlerinden hiçbiri Curunír'in ruhunun karanlığa kaydığını ve yüreğinin daha o zamandan hıyanet içine düştüğünü idrak edememişti: Çünkü kendisinden başka hiç kimsenin Âli Yüzük'ü ele geçirememesini arzulamaktaydı ki onu bir kez parmağına geçirdi mi tüm dünyayı kendi iradesine boyun eğmeye zorlayacaktı. Onu alt edebilme ümidiyle uzun zamandır Sauron'un hareket tarzını incelemekteyken mevcut durumda onun yaptıklarına nefret duymaktan ziyade onu gıpta ettiği bir rakibi gibi görür hâle gelmişti. Bir kez daha cismani varlığa bürünmesi durumunda, aslen Sauron'a ait olan Yüzük'ün efendisine kavuşmak isteyeceğine inanıyordu; oysaki bunu başaramadan tekrar bertaraf edilip kovulursa Yüzük saklı kalmaya devam ederdi. Bundan dolayıdır ki tüm becerisini ortaya koyup hem kendi dostlarını hem de Düşman'ı oyalamak ve herkesi tehlikeye atma pahasına Sauron'a bir süre için ilişmeyerek Yüzük'ün ortaya çıkmasını beklemek niyetindeydi.

Attığı ilk adım Ferah Çayırlar mıntıkasına gözcüler gönder-

mek oldu; fakat çok geçmeden Dol Guldur'un hizmetindekilerin o bölgede Nehrin hizasını boydan boya araştırmakta olduğunu fark etti. Buradan hareketle Isildur'un hangi koşullar altında öldüğünü Sauron'un da öğrenmiş olduğu çıkarımında bulundu ve korkuya kapılarak Isengard'a çekilip kendisini orayı tahkim ettirmeye verdi; bu esnada Güç Yüzüklerinin tarihçesini ve nasıl meydana getirildiğini daha da derinlemesine incelemeye girişmişti. Gelgelelim Yüzük hakkındaki yeni haberleri alacak ilk kişi olmak ümidiyle Divan'dakilere bu gelişmelerin hiçbirinden bahsetmemeyi seçti. Emri altına geniş bir casus şebekesi topladı ki bunların çoğu kuş cinsindendi; çünkü onun içine sürüklendiği ihaneti sezinleyemeyip olan biteni Düşman'ın hareketlerini gözetim altında tutmanın bir parçası zanneden Radagast yardım niyetine bu hayvanları onun hizmetine koşmuştu.

Bu esnada Kuyutorman'daki gölge gitgide derinleşmekte ve yeryüzünün tüm karanlık yörelerinden çıkan habis varlıklar Dol Guldur'un yolunu tutmaktaydı; bir kez daha tek bir gücün hükmü altında birleşmişlerdi ve benliklerindeki tüm kötülük Elfleri ve Númenor'dan sağ kurtulmayı başaranları hedef tutmaktaydı. Hâl böyleyken Divan tekrar toplandı ve Yüzüklerin geçmişi üzerine hararetli tartışmalar yaşandı; Mithrandir ise Divan üyelerine hitaben şu konuşmayı yapacaktı:

"Yüzük'ün etki yaratması için illa keşfedilmiş olmasına gerek yok çünkü yeryüzünde var olduğu ve gerektiği gibi yok edilmediği sürece içindeki kudret hayatta kalacaktır ve Sauron da güçlenip umutla dolacaktır. Elflerin ve Elf dostlarının gücü eskisine oranla azalmış durumda. Âli Yüzük'e henüz sahip değilken bile onun kuvveti yakında baş edemeyeceğiniz boyutlara varacak; çünkü Dokuz Yüzük'e hükmediyor ve Yedi Yüzük'ten de üçünü tekrar ele geçirmiş durumda. O yüzden de halen vakit varken hamlemizi yapmalıyız."

Sauron'un Nehre görece yakın olan Dol Guldur'dan kovulmasını ve böylelikle orada keyfince araştırmalar yürütmekten menedilmesini arzulayan Curunír bu defa rıza göstermişti. Bunun üzerine son bir defa Divan'a desteğini sundu ve güçbirliği yaparak hareke-

te geçtiler; Dol Guldur'a saldırıp Sauron'u oradaki karargâhından söküp attılar ve Kuyutorman bir süreliğine de olsa yeniden huzurlu bir havaya büründü.

Fakat eyleme geçmekte gecikmişlerdi. Çünkü Karanlıklar Efendisi onların planladığı hamleyi önceden sezmiş ve kendi izleyeceği yolu çoktan kararlaştırmıştı; bu doğrultuda onun Dokuz Hizmetkârı, yani Úlairi yola çıkarak onun gelişi öncesi hazırlık yapmaya girişti. Bu şartlar altında kaçışı aslında bir çeşit yanıltma harekâtıydı ki geri dönmekte gecikmeyecek ve Bilgeler buna mâni olamadan Mordor topraklarına sızıp Barad-dûr'un kara burçlarını yeniden yükseltecekti. Aynı sene Ak Divan son kez bir araya geldi ve sonrasında Curunír kendisini Isengard'a kapatarak kimseyle fikir alışverişi yapmaz oldu.

Bunu izleyen süreçte Orklar kalabalık kitleler hâlinde toplanmaya, kıtanın en doğu ve güney bölgelerindeki yabanıl halklar silahlanmaya başladı. Derken savaş söylentilerinin ve korkunun en çok yoğunlaştığı şu ortamda Elrond'un kehaneti gerçek çıktı ve Tek Yüzük Mithrandir'in bile öngöremeyeceği ölçüde sıradışı koşullar altında yeniden keşfedildi; Curunír ve Sauron ise ona erişmekten acizdi. Çünkü onlar arama çabasına girişinceye dek Yüzük ilkin sularına karıştığı Anduin boyunca çok ötelere sürüklenmiş ve Nehir kenarında yaşam süren minyon yapılı bir balıkçı topluluğu içinden birinin Gondor Krallarının yapamadığını yaparak tesadüfen de olsa onu bulması sayesinde yeniden gün yüzüne çıkmıştı; sonrasında kendisini keşfeden varlık tarafından dağların zifiri karanlığın hâkim olduğu, onun yerini tespit etmeye imkân bırakmayan derinliklerine taşınacaktı. Tam da Dol Guldur'a yapılan saldırıyla aynı sene Orklardan kaçarken kendisini yeryüzünün bilinmez derinliklerinde bulan bir gezgin tarafından kazara ele geçirilinceye dek orada kalacak ve bu vesileyle çok uzaklara taşınarak Buçukluklar adıyla da tanınan Küçük Halk'ın, yani Periannath'ın Eriador'un batı dolaylarında yer alan yurdunun yolunu tutacaktı. Şu güne değin Elflerin ve İnsanların pek kâle almadığı bu halkı ne Sauron ne de Mithrandir haricindeki Bilgelerden herhangi biri aklına getirmekteydi.

Sauron henüz bunun haberini alamamışken, Yüzük'ün bulunduğunu gözü açık biri oluşunun ve talihinin de yardımıyla ilkin Mithrandir öğrendi; fakat bu durum onu endişeye sürükleyip şüpheye düşürmüştü. Çünkü bu nesnenin içerdiği kötücül güç, tüm erki elinde toplama ve kendisi de bir tiran ve bir nevi karanlıkların efendisi kimliğine bürünme arzusu güden Curunír haricindeki Bilgelerden bile hiçbirinin zapturapt altına alamayacağı kudretteydi; gelgelelim onu Sauron'un dikkatinden sonsuza dek kaçırmaya olanak olmadığı gibi sırf Elflerin zanaatına başvurarak yok etmenin de yolu yoktu. Bunun üzerine Kuzey'in Dúnedain halkının da katkısıyla Mithrandir Periannath ülkesini gözlem altına alarak uygun zamanın gelmesini beklemeye koyuldu. Ama Sauron'un her yerde kulağı vardı ve kavuşmayı her şeyden fazla arzuladığı Tek Yüzük hakkındaki taze söylentileri duymakta gecikmeyecekti ki onu alıp kendisine getirmeleri için Nazgûl'ü ortalığa saldı. Böylelikle savaşın kıvılcımı tutuşturulurken Üçüncü Çağ tıpkı başladığında olduğu gibi yine Sauron'a karşı verilen bir savaş ile son bulacaktı.

ÖYKÜNÜN BUNDAN SONRAKİ KISMI
YÜZÜKLERİN EFENDİSİ
KİTAPLARININ KONUSUDUR

EK – B

YİTİK YOL'DA NÚMENOR'UN KONU EDİLDİĞİ KISIMLAR

J.R.R. Tolkien'in 1937 yılına doğru yazmaya başlayıp da asla bitiremediği romanı *Yitik Yol* için oluşturulmuş taslak metinlerde Númenor'un Düşüşü'ne dair sonradan kaleme alacağı yazılarda nihai hâlini bulan pek çok temanın habercisi sayılabilecek kesitler mevcuttur. Söz konusu kitabın ikinci bölümünde, Númenor ve Kutlu Diyar ile benzerlik gösteren mekânların ve ayrıca İnsanların Batı'ya duyduğu özlemin açıkça tarif edildiği, Anglo-Sakson dilinden tercüme edilmiş bir mısra bulunuyor:

"Elflerce yurt edinilmiş ve Tanrılarca kutsanmış olan o sevecen ve iç açıcı Batı bölgelerinde insanların hiç aşina olmadığı, şaşırtıcı ve bazen de tuhaf niteliklere sahip birçok şey mevcuttu. Oradaki yaşantı öylesine ferahtı ki, yaşlılığın geri dönmesini olanaksız kıldığı türden şeylerin özlemini bile çekmezdi hiç kimse."

"Númenor", "Sauron", "Morgoth", "Melko" [Melkor] ve "Eärendel" [Eärendil] isimleri de aynı metnin çeşitli yerlerinde karşımıza çıkar. Pek çok farklı boyut içeren "zaman yolculuğu" kurgusu burada bir hayli karmaşıktır ki Tolkien'in de sonradan "gerçekte yaratmak istediğim şeye, yani Atlantis efsanesinin yeni bir versiyonuna ulaşmak için fazla uzun bir yol" sözleri eşliğinde ifade edeceği gibi, hiç

kuşkusuz romanın yarıda bırakılmasının başlıca sebebi de buydu.

1987 senesinde Christopher Tolkien babasının kaleme aldığı taslaklardan hareketle *Yitik Yol ve Diğer Yazılar* kitabını yayımladığı vakit "Númenor ile İlgili Kısımlar" adını uygun gördüğü kısımları metnin değerlendirilmesinde uygun şekilde ön plana çıkabilmeleri açısından ayrı bir başlık altında kümeleyip okurlara sunmuştu.

Elinizde tuttuğunuz ciltte izlenmiş olan zamandizini içinde yerli yerine oturtulmaları pek kolay olmamakla birlikte, bu bölümler Birinci Çağ'ın genel tarihçesinin, Númenor'un meydana getiriliş sürecinin, Sauron'un Yükselişi'nin ve Gölge'nin yeryüzüne çöküşünün etraflıca çıkarılmış bir özetini içermeleri ve Tolkien'in o kendine has görkemli ve destansı tarzının yansıdığı Sokratesvari bir diyalog görünümünde kaleme alınmış olunmaları bakımından buraya dahil edilmeye fazlasıyla layık görülmüştür.

Bunların kuramsal olarak kronolojinin hangi safhasına eklenmesi gerektiği hususunda, bunun en kolay Akallabêth'te Ar-Pharazôn'un Kutlu Diyar'a saldırı planları yaptığı ve Kral'ın sadık danışmanı Amandil'in oğlu Elendil'i hazır vaziyette babasının dönüşünü beklemekle görevlendirip Valar'ın yardımına başvurmak üzere evinin bulunduğu Rómenna'dan Batı'ya yelken açtığı kısımda yapılabileceği görülüyor.

Buradaki versiyonda söz konusu yolculuğa çıkan kişi Amandil değil, Orontor'dur. Elendil'in oğlu (Tolkien'in sonradan seçmiş olduğu Isildur yerine) "Herendil" şeklinde adlandırılırken Elendil'in kendisi "Amandil"in değil, "Valandil"in oğludur; gelgelelim Tolkien sonradan Valandil ismini Isildur'un oğulları içinde yaşça en küçük olanına verir. Ar-Pharazôn'un adı burada Númenor lisanındaki ismi olan Tar-Calion'un önceki bir iterasyonu olarak "Tarkalion" diye geçmekte.

Christopher Tolkien metnin açılışını aşağıdaki giriş kısmı ile yapıyor:

Babam 1964 tarihli bir mektubunda bu konu üzerine "öykümde Sauron'un hükmü altına girdiği dönemde Númenor'daki eski usullere sadık kalan kesimin liderleri Amandil ile Elendil'e *gelmemiz icap ediyordu en nihayet*" diye belirtir. Bu kurguyu ancak anlatının günümüze değin ulaşan kısmı büyük ölçüde şekillendikten veya hatta bırakıldığı noktaya dek vardırıldıktan *sonra* tasarladığı açıktır. Kısım II'nin sonunda Númenor'un bilindik hikâyesinin başlamak üzere olduğu alenen görülüyor ve Númenor'u konu alan kısımlar özünde açılış bölümlerini de kapsamına alacak şekilde sürekli olarak numaralandırılmıştır. Diğer taraftan Númenor'un ötelenmesi ve heyecanın doruğa çıktığı kitabın kapanış bölümünü teşkil edecek biçimde kullanılması kararı *Yitik Yol* Kasım 1937'de Allen and Unwin'e teslim edildiğinde verilmişti bile.

Númenor'un öyküsü tamamlanmadan bırakılmış olduğundan, babamın muhtemelen eser halen kurgu aşamasındayken kaleme aldığı ilginç bir nottan bahsetmekte yarar görüyorum. Söz konusu notta ilk "macera" (diğer bir tabirle, Númenor) sona erdiğinde "Alboin halen koltuğundan bir yere kımıldamamıştı ve Audoin kapıyı kapamak üzereydi" denir. [Burada, basılmış hâliyle *Yitik Yol ve Diğer Yazılar*'ın önceki bölümlerine atıfta bulunulmaktadır.]

Númenor metninin ertelenişi ile kısım numaraları da değiştirilmek zorunda kalınmışsa da bunun pek bir ehemmiyeti yok ve dolayısıyla ben de bunlara "III" ve "IV" rakamlarını yakıştırdım; başlık namına başkaca bir ibare taşımıyorlar. Mevcut koşullar altında metni numaralandırılmış notlarla açıklamayı tüm diğer yöntemlerden daha uygun gördüm.

Elendil bahçesinde yürümekteydi fakat onun akşam güneşinin ışıltısı altında ne menem bir güzelliğe büründüğünü idrak edecek durumda değildi. Hayli sıkıntılı bir hava içindeydi ve birtakım düşünceleri kafasında evirip çevirmekle meşguldü. O bembeyaz kulesi ve altın kaplama çatısıyla evi batan güneşe karşı arkaplanda parıldarken gözlerini ayaklarını altındaki patikadan bir an olsun ayırmıyordu. Günün bu saatinde hep yaptığı gibi bahçesinin uzak ucundaki koyun masmavi sularında yıkanmak üzere sahile inmekteydi. Oğlu Herendil'i de orada bulmayı ümit ediyordu. Onunla konuşmanın vakti gelmişti artık.

Bir süre sonra bahçesini batıya bakan, rakımı en düşük ucundan çevreleyen büyük *lavaralda*[1] çitinin hizasına vardı. Karşısındaki gayet tanıdık bir manzara olsa da güzelliğiyle her gördüğünde onu kendisine hayran bırakmaktan geri kalmıyordu. Evliliğinin öncesindeki günlerde bahçesinin planlarını yaparken tohumlarını bizzat ektiğinden bu yana yedi düzine yıl[2] gelip geçmişti; talihinin yaver gitmiş olmasına da şükrediyordu. Çünkü tohumların menşei gemilerin o dönem sıklıkla geldiği, şimdilerde ise hiç uğramaz olduğu batının en ırak sularındaki Eressëa idi. Ama o kutlu diyarın ve orayı mesken edinmiş güzel halkın ruhu o tohumlardan yetişen ağaçlara işlemiş vaziyetteydi: Uzun yeşil yapraklarının aşağıya bakan yüzleri âdeta altına bulanmış olurdu ve denizden esen bir meltem onları şöyle bir dalgalandırdığında etrafa aynı anda usulca konuşan sayısız sesin meydana getirdiği bir fısıltı silsilesi yaydıkları gibi güneşin kıpırdaşan dalgaların tepesinde oluşturduğuna benzer pırıltılar da saçarlardı. Çiçekleri kırmızının sarıya çalan soluk bir tonundaydı ve dalları üzerine güneş ışığı vuran kesintisiz bir kar tabakası misali örterlerdi; derinden derine duyumsanmakla birlikte yeterince belirgin olan kokuları ise bahçenin aşağı kesimlerini bütünüyle kaplardı. Eski zamanlarda gemiciler *lavaralda*'nın kokusunun Eressëa görüş alanına girmeden bile havada hissedilebildiğini ve hoşnutluk verici bir dinlenme isteğini de beraberinde getirdiğini iddia ederdi. Ağaçların dallarının her geçen gün daha

da fazla çiçekle dolduğunu gözlemlerdi çünkü çiçek açma sürecinin kesintiye uğradığı nadiren oluyordu. Şimdi ise, aralarından geçtiği sırada hemen ayırt edilen ve ona tamamen yabancı gelen keskin bir koku ansızın çarpmıştı duyularına. Böylesini daha önce hiç koklamamış olduğunu geçirdi bir an içinden: O alışıldık rahatlama duygusuna tastamam zıt bir huzursuzluk yayarak zihnini kurcalayan düşünceleri deşip körüklüyordu sanki bu koku.

"Eressëa, ah Eressëa!" dedi kendi kendine. "Şimdi orada bulunmayı öyle çok isterdim ki; iki dünya arasında sıkışıp kalmış olan Númenor'da[3] yaşam sürme yazgısına mahkûm edilmemiş olsaydım keşke. Hele ki kafamın fazlaca bulanık olduğu şu günlerde!"

Parıldayan yapraklarla süslü bir kemerin altından geçip kayaların yüzüne oyulmuş basamakları hızla inerek bembeyaz kumların uzandığı sahile doğru yürüyüşe devam etti. Sonrasında etrafına bakındıysa da oğlunu göremedi Elendil. Herendil'in erkekliğe adım atış evresinin tüm kuvvetini ve güzelliğini gözler önüne seren o akça pakça vücuduyla sularda kulaç atışının veya güneşin ışıkları altında pırıltılar saçarak kumların üzerinde uzanışının görüntüsü canlandı dimağında. Oysaki orada değildi Herendil ve kumsalın bu bomboş görüntüsü içini garip bir hisle doldurdu.

Elendil tüm endamıyla dikilip koya ve onu perdeleyen kayalık duvara boydan boya bakındı; gözleri ister istemez yukarı meyletti, sahilin sırtını kaplayan ağaç ve çiçek kalabalığı arasında kendi evinin güneşin batarken yaydığı son ışıkları altında beyaz ve altın renkli ışıltılar saçan görüntüsüne takıldı. Bunun üzerine durup o yöne sabitledi bakışlarını: Çünkü orada dikilmekte olan ev birdenbire hem gerçek hem hayali bir olgu, bir başka zamana ve öyküye ait olup öteden beridir saklı kalmış bir gizemin parçasıymışçasına arzu uyandıran güzel, sevgi dolu ama aynı zamanda tuhaf da bir unsur gibi görünmüştü gözüne. Bu duyguyu bir türlü anlamlandıramıyordu.

Derin bir iç çekti. "Güzel şeylere bakınca böylesi bir huzursuzluğa kapılışımın nedeni ufukta bir savaş tehdidi görünmesi olsa gerek," diye düşündü. "Korkunun gölgesi güneşle aramıza girmiş bulunuyor ve her şey sanki çoktan yitirilmiş durumda. Yine de bu

görüntüleri, onları daha da güzel kılıyor. Bunu neye yormam gerektiğini bilemiyorum doğrusu. Merak ediyorum sadece. Ah güzel Númenórë ah! Dilerim ağaçlar daha nice sene tıpkı şu an olduğu gibi tepelerinde bayırlarında çiçek açar; dilerim arazini süsleyen kuleler Ay'ın altında beyaz, Güneş'in altında sarı ışıklar saçmaya devam eder. Bunun bir umuttan ibaret kalmamasını, kesinlik taşımasını ne çok isterdim – Gölge üzerimize çökmeden önceki günlerde hissettiğimiz türden bir kesinlik taşımasını... Peki ama Herendil nerede? Onu görmeli ve onunla yüz yüze konuşmalıyım, şu âna kadar yaptığımız tüm konuşmalardan daha yalın ve dosdoğru şekilde hem de. Aksi hâlde iş işten geçmiş olacak. Zira zamanımız daralıyor."

"Herendil!" diye seslendi sonra, sesi üzerine ışık vuran dalgaların çıkardığı yumuşak şırıltıyı bastırıp koyu çevreleyen çukurluk alanda yankılandı. "Herendil!"

Böyle seslenirken kendi sesinin yankıları gür ve şüphe uyandırıcı bir ahenkle çalınıyordu kulaklarına bir yandan. "Herendil!" diye bağırdı bir kez daha.

Çok geçmeden başka bir ses yanıt verdi ona: Genç olduğu anlaşılan birinin belli bir mesafe öteden duyulan sesi – bir mağaranın derinliklerinde çınlayan bir çan misali.

"*Man-ie, atto, man-ie?*"

Bu sözcükler Elendil'in kulağına bir an için tuhaf gelmişti. "*Man-ie, atto*? Ne oldu, baba?" Ardından bu his geldiği gibi hızla silinip gitti.

"Neredesin, oğlum?"

"Buradayım!"

"Seni göremiyorum."

"Duvarın üzerindeyim, doğruca sana bakıyorum."

Bakışlarını belirtilen tarafa çevirdi Elendil; hemen akabinde koyun kuzey sınırındaki taş basamaklardan birkaçını daha tırmanıverdi. Dışarıya doğru çıkıntı yapan kaya kütlesinin zirvesindeki, zemini düzleştirilip pürüzlerden arındırılmış açıklıktaydı şimdi. Burada güneşin ışıkları altında uzanmaya veyahut kimi mavi kimi gümüşi çiçek demetleriyle bezeli kesintisiz bir kök yumağının akın akın aşağı salındığı kayalık duvara sırtını verir şekilde konuş-

landırılmış geniş bir taştan koltuğa kurulmaya elverişli bir alan mevcuttu. Bahsi geçen taşın üzerinde çenesini ellerinin arasına almış vaziyette oturan bir genç vardı. Denizden tarafa bakarken öylesine dalıp gitmiş durumdaydı ki gelip yanı başına ilişen babasına dönüp de bakmamıştı bile.

"Kulaklarının hiçbir şey işitmemesine sebep olacak ölçüde, böyle derin derin nelerin hayalini kurmaktasın, Herendil?"

"Düşünüyorum; hayal kurmuyorum. Artık çocuk değilim ben."

"Öyle olmadığını ben de biliyorum," dedi Elendil; "zaten bu sebepten dolayı yanına gelip seninle konuşmak istedim. Son zamanlarda sıklıkla ortalıktan kaybolup uzaklara gidiyorsun ve evde gitgide daha az vakit geçiriyorsun."

Teninde tek bir çizik dahi göze çarpmayan genci tepeden tırnağa süzdü. Büyük bir sevgi duyduğu oğlu ne kadar da güzel bir delikanlı olup çıkmıştı. O an çıplaktı Herendil çünkü cesur bir dalış ustası olduğundan ve bu alandaki becerisine çok güvendiğinden, bir süredir yarların en tepesindeki bir noktadan denize dalma talimleri yapmaktaydı. Elendil'e sanki oğlu kendisinden habersiz dünden bugüne büyüyüp olgunlaşmış gibi geldi bir an.

"Ne kadar da büyüdün!" diyerek dile getirdi hayranlığını. "Sende heybetli bir adam kumaşı var ve belli ki o kumaş biçilmek üzere."

"Benimle neden böyle alay ediyorsun?" oldu oğlanın buna verdiği karşılık. "Koyu tenli olduğumu ve yaşıtlarımın çoğunun yanında ufak tefek kaldığımı biliyorsun. Bu benim için büyük bir sorun. Boyum saçları altın pırıltılar saçan Almáriel'in omuz hizasına dahi zorlukla erişiyor ki şunun şurasında o bir kız ve üstelik benim akranım. Bizim ailemiz kralların soyundan geldiği iddiasında, gel gör ki arkadaşlarının oğulları bana *Terendul*[4] lakabını taktı – sırf kara kuru ve esmer olduğum için; dahası damarlarımda Eressëa kanı aktığını veya yarı-Noldo sayılacağımı öne sürüyorlar. Kaldı ki bugünlerde bu pek de övünülecek ya da karşı tarafta sıcaklık uyandıracak bir özellik değil. Daha dün Tanrı korkusuna sahip biri kabul edilirken şimdi yarı Cin sayılmama ramak kaldı; bunun ne denli tehlikeli bir durum olduğunu sana anlatmama gerek yoktur sanırım."[5]

Elendil derin derin içini çekti. "Deşene *elendil* adını taşıyan kişinin oğlu olmak tehlike arz eden bir durum hâline gelmiş; çünkü bu ismin kökeni senin babanın babası Valandil'e, yani Tanrıdostu'na uzanır."[6]

Sonrasında bir süre sessiz kaldılar. Derken Herendil yeniden söze girdi: "Kralımız Tarkalion kimin soyundan geliyor demiştin?"

"Haşmetli Tuor'un bu suların hudutlarında kaybolan oğlu denizci Eärendel'in."[7]

"Öyleyse niçin kral, atası Eärendel gibi davranamıyor? Onun izinden gitmesi ve yarıda kalan işi bitirmesi gerektiğini söylüyorlar."

"Peki ya sen bundan ne anlam çıkarıyorsun? Gitmeli ve o bahsettiğin işi sonuna erdirmeli mi sence?"

"Sen daha iyi bilirsin. Eärendel Batı ufkunun sınırlarına yolculuk ederek bize yasaklanmış olan diyara ayak basmamış mıydı? Hem ölmedi de o, en azından şarkılar öyle söylüyor."

"Ölüm başka nasıl olabilir ki sence? Sonuçta geri dönmedi. O kıyılara ayak basmak uğruna sevdiklerinden sonsuza dek ayrı düştü.[8] Onları yitirmek pahasına halkını kurtarmayı seçti."

"Bu girişiminden ötürü Tanrılar ona öfkelenmiş miydi?"

"Orasını kim bilebilir? Geri dönmediği için işin aslını kendisinden dinlememiz mümkün olmadı. Fakat Melko'nun hizmetine girmek gibi bir gaflette bulunmadığı, tam aksine, onu mağlup etmeye çalıştığı ortada; insanları Efendilerin değil, Melko'nun boyunduruğundan kurtarmaya çabaladı o; Efendilerin diyarını değil, yeryüzünü bize yaşam alanı olarak kazandırmak istedi. Efendiler de onun yakarısına kulak vermiş olsa gerek ki Melko'ya karşı durdular. Böylelikle yeryüzü bizim oldu."

"Şimdilerde bu öykünün efendilerin hizmetindeki Eressëalılar tarafından çarpıtılıp bilhassa değişik aksettirildiği söyleniyor: Dediklerine göre Eärendel aslında maceracı biriymiş ve bize yol göstermek istemiş fakat Efendiler onu sebepsiz yere tutsak etmiş; ve onun başladığı iş bitirilemeden öylece kalmış. Onu nihayete erdirmek de Eärendel'in oğlu olan kralımıza düşüyor. Nicedir yarım kalmış olan işi bitirmek istiyorlar artık."

"Neymiş peki o iş?"

"Cevabı sen gayet iyi biliyorsun, baba: Batı'nın en uzak sınırındaki kıyılara ayak basmak ve oradan bir daha ayrılmamak. Irkımız için yeni diyarlar fethetmek ve her bir yolun zorlukla yürünür hâle geldiği, barındırdığı ağaçların ve hatta otların sayıldığı, nüfuzu aşırı kabarmış olan bu adanın yükünü hafifletmek. Kendimizi özgür kılıp dünyanın hâkimlerine dönüşmek. Tekdüzeliğin ve faniliğin gölgesinden sıyrılmak. Kralımızı Batının Efendisi hâline getireceğiz: *Nuaran Númenóren.*[9] Bu topraklarda ölüm nadiren ve yavaşça geliyor; ama yine de er geç geliyor. Bu diyar dört bir yanı yaldızlanarak Cennet görünümü verilmiş bir kafesten başka bir şey değil."

"Evet, bunu başkalarından da duymuştum," dedi Elendil. "Ama sen Cennet hakkında ne biliyorsun ki? Bak işte, konuşmalarımız bizim irademiz dışında dönüp dolaşıp asıl parmak basmak istediğim hususa geldi. Gerçi böyle olmasından zaten korkuyordum ama bu tür düşünceler beslediğini doğrudan doğruya senin ağzından duyup öğrenmek beni gerçekten üzdü. Sen benim tek oğlumsun ve gözbebeğimsin, o yüzden yapacağım tüm tercihlerde seninle bir hareket etmek arzusundayım. Gelgelelim şu an hem senin hem de benim bir tercihte bulunmamız lazım... çünkü şu yaşına basmanla birlikte artık silah kuşanman ve kralın hizmetine girmen söz konusu. Sauron ile Efendiler (veya onların da üzerindeki Yüceler Yücesi) arasında seçim yapmalıyız. Númenor'daki herkesin yüreğinin Sauron'a meyletmemiş olduğunu umuyorum, anlıyorsun değil mi?"

"Evet. Númenor'da daima birtakım ahmaklar mevcuttur," dedi Herendil sesini alçaltarak. "Ama bu tür şeylerden böyle orta yerde bahsetmesek daha uygun olmaz mı? Beni tehlikeye atmak istemezsin sanırım, öyle değil mi?"

"Başına bir fenalık gelsin istemem tabii ki," dedi Elendil. "Ama mevcut vaziyetten kaçmamız imkânsız: Fenalıklar arasında bir tercih yapmamız gerekiyor: Savaşın ilk emareleri bunlar. Fakat diyeceklerime kulak ver, Herendil! Bizim mensubu olduğumuz hane sergilediği bilgelikle ve irfana sahip çıkışıyla tanınır; bundan dolayı da öteden beridir saygı görmüştür. Ben oldum olası babamın örneğini takip etmeye çalıştım, elimden ne ölçüde geldiyse

artık. Ya sen, benim örneğimi tatbik edecek misin? Dünyanın veya Númenor'un tarihi hakkında ne kadar bilgi sahibisin? Şunun şurasında dört düzine yaşı geride bıraktın[10] ve Sauron geldiğinde henüz küçücük bir çocuktun. Onun öncesindeki günlerin neye benzediği hakkında hiçbir fikrin yok. Böylesine cahil kalmış olduğun bir konu hakkında tercihte bulunman da hâliyle mümkün değil."

"Ama hem yaş hem de bilgelik olarak benden –ve hatta senden– üstün olan başkaları tercihini çoktan yaptı," dedi Herendil bu kez. "Diyorlar ki tarih onları haklı çıkarıyormuş ve Sauron geçmişin üzerine yeni bir ışık tutarak gerçekleri görmelerini sağlamış. Sauron yeryüzünün tarihini biliyormuş, hem de ta en başından bu yana."

"Sauron sahiden de biliyor bilmesine; fakat tarihi işine geldiği şekilde çarpıtarak aktarıyor. Sauron bir yalancı!" İçinde kabaran öfke Elendil'in konuşurken sesini yükseltmesine neden olmuştu. Bu yüzden de ağzından dökülen sözcükler karşı tarafça bir meydan okuma olarak algılandı.

"Sen çıldırmışsın," dedi ona oğlu, nihayet başını çevirip Elendil'e baktığında gözlerinde dehşet ve korku okunuyordu. "Bana böyle şeyler söyleme! Çünkü korkum o ki onlar... onlar..."

"*Onlar* dediğin de kim ve sana nasıl bir zarar verebileceklerini düşünüyorsun?" diye atıldı Elendil, bu esnada benliğinin buz kesilmesine yol açan bir ürpertinin çocuğun gözlerinden kendi yüreğine geçmesine mâni olamadı.

"Orasını sorma! Hem ayrıca böyle konuşma... yani bu denli yüksek sesle!" Herendil başını yine öte yana çevirmiş ve yüzünü ellerine gömerek çömelip kalmıştı. "Bunun tehlikeli olduğunu biliyorsun... hepimiz için. İşin aslı ne olursa olsun, Sauron çok kudretli ve gözü kulağı her yerde. Zindana atılma fikri kanımı donduruyor. Seni de çok seviyorum, hem de çok. *Atarinya tye-meláne*."

Atarinya tye-meláne, babacığım, seni seviyorum: Bu sözler kulağa garip gelmekle beraber tatlı bir tınıya da sahipti: Elendil'in yüreği cız ediyordu şimdi. "*A yonya inye tye-méla*: Ben de seni seviyorum, oğlum," dedi, iki dudağı arasından dökülen her bir heceyi tuhaf ama capcanlı bir yoğunlukla duyumsayarak. "Hadi artık eve dönelim! Suya girmek için vakit geç oldu. Güneş batmak üzere.

Tanrıların batıdaki bahçeleri aydınlıktır bir tek şimdi. Buraya ise alacakaranlık ve ardından zifiri karanlık çökecek ve karanlık bu diyarda eskisi gibi tekin değil artık. O yüzden iyisi mi evimize gidelim. Bu akşam sana anlatacak ve soracak çok şeyim var... kendini daha güvende hissedeceğin kapalı kapılar ardında elbette." Ardından yılgınlığı ve kaygıları yıkayıp üzerinden atmak istercesine bedenini onun sularına teslim etmenin özlemini duyarak çok sevdiği denize doğru baktı. Ama yaklaşan gece bu düşüncelerden çarçabuk sıyrılmasına neden olacaktı.

Güneş ufuk çizgisiyle buluşmuş, hızla denize batmaktaydı.

Dalgaların tepesi bir süre için alev alev yanıyormuş gibi gözüktüyse de bu ışıltı kamaştığı gibi süratle dinip gözden kayboldu. Sonra birden, Batı'dan esen soğuk bir rüzgâr denizin rengi sarıya çalan sularını dalgalandırıp kıyıya doğru savurdu. Ateş kırmızısına bürünmüş ufuk çizgisinde kapkara bulutlar kümelenmekteydi; güneyden kuzeye alabildiğine gerdikleri kocaman kanatlarıyla kapladıkları toprakları tehdit eder bir hâlleri vardı.

İstemsiz bir ürperti Elendil'i sardı. "Şuraya bak, Batının Efendilerinin gönderdiği kartallar tehditkâr bir şekilde Númenor'a doğru yaklaşıyor," diye mırıldandı sonra.

"Neler söylüyorsun, baba?" dedi Herendil. "Númenor'a krallık eden kişinin aynı zamanda Batının Efendisi de olacağı karara bağlanmamış mıydı?"

"Kral kendi kendine o karara vardı sadece; ama bu onu gerçek kılmaz ki," cevabını verdi Elendil. "Ama sen kusuruma bakma, yüreğimden geçen karamsarlığı ifşa etmek istemezdim. Hadi artık gidelim!"

Bahçenin patikası boyunca alacakaranlıkta solgun ve ışıltılı çiçeklerle sarmalanmış vaziyette ilerledikleri sırada ortam gitgide karanlığa gömülüyordu. Geceye özgü, yüreklere hoşnutluk veren kokular ağaçların dallarından ortama dağılmaktaydı. Küçük bir su birikintisinin başına tüneyen bir *lómelindë* [bülbül] o heyecan verici sesiyle cıvıldamaya başladı.

Ev başlarının üzerinde tüm ihtişamıyla yükseliyordu. Ay ışığı

sanki o bembeyaz duvarlarının nüvesine hapsedilmişçesine pırıldamaktaydı; ay gökte henüz yükselmemiş, ancak belli belirsiz duyumsanabilen dağınık ve soluk bir ışıltıdan ibaretti oysaki. Berrak bir gökyüzüne cam kırığı misali saçılmış küçük yıldızların her biri âdeta beyaz bir alevle kamaşmaktaydı. Yukarılardaki pencerelerin birinden yükselen bir ses bağrında yürüdükleri alacakaranlığı dingin bir gölete damlayan gümüşümsü çiy tanesi misali deldi ansızın. Elendil bu sesi tanıyordu: Orontor'un kızı, onların hanesinin çatısı altında yaşam süren Fíriel'in tazecik sesiydi bu. Kalbine bir sızı saplandı o an çünkü Orontor uzaklara gitmiş olduğu için Fíriel onların yanında ikamet etmekteydi. Bazıları bu yolculuğun çok uzun süreceğini vurguluyordu. Bazıları ise kralın memnuniyetsizliğinden bu seyahate atıldığı görüşündeydi. Elendil onun asla dönememe veya çok geç geri dönme ihtimali bulunan bir sefere çıkmış olduğunun farkındaydı.[11] Orontor gönülden sevdiği bir kişiydi ve güzeller güzeli kızı Fíriel'in üzülmesini de hiç istemiyordu.

Sesini işittikleri vakit kız Erëssea dilinde ama çok önceleri insanlar tarafından bestelenmiş bir akşam-şarkısı söylemekteydi. Bu ses üzerine bülbül şakımayı ansızın kesmişti. Elendil bir süreliğine olduğu yerde durup şarkıya kulak kesildi; insanoğlunun yeryüzündeki yolculuğunun henüz başladığı, şimdiye çoktan unutulmuş bir alacakaranlıkta hüzünle söylenen bir melodi gibi sözleri uzaktan ve yabancı geldi.

Ilu Ilúvatar en kare eldain a fírimoin
ar antaróta mannar Valion: númessier...

Babamız Dünya'yı elfler ve ölümlüler için yarattı
ve onu Batı'daki Efendilerin eline emanet etti.

Tiz bir sesle böyle şakıdı Fíriel, ta ki sesi şarkının sonunu teşkil eden soruyla hüzünlü bir tınıya bürünüp alçalıncaya kadar: "*man táre antáva nin Ilúvatar, Ilúvatar, enyáre tar i tyel íre Anarinya qeluva?* Ilúvatar, Ey Yüce Ilúvatar, sonun dahi ertesindeki gün gelip çattığında ve Güneşim battığında bana ne vereceksin?"[12]

"*E man antaváro?* Sahiden, ne verecek acaba?" diye tekrarladı Elendil; kasvetli düşüncelere daldı ardından.

"Bu şarkıyı böyle pencerelere çıkıp söylememeli," dedi Herendil endişeyle, sessizliği bozarak. "Şimdi dillerde başka şarkılar var. Melko'nun geri geldiğini müjdeliyorlar ve kralın Güneş'i sonsuza dek bize armağan edeceğini."

"Neler söylediklerinden haberim var," dedi Elendil. "Ama senden ricam bunları ne babanın huzurunda ne de evimizin damı altında tekrarlaman." Sonrasında karanlık bir kapıdan içeri girdi ve Herendil omuz silkerek onu takip etti.

Kısım IV

Herendil desenleri içinde altın renkli kuşlar ve birbirine dolanmış mavi çiçekler göze çarpan bir halının üzerinde, babasının ayakları dibine serilmiş uzanıyordu. Destek niyetine yere dayadığı iki elinin üstüne yerleştirmişti başını. Babası ise üzeri oymalı koltuğuna kurulup ellerini koltuğun her iki yanındaki kolçaklara yaslamış vaziyette, gözlerini şöminede capcanlı çıtırdayan ateşten bir an olsun ayırmaksızın, hareketsiz oturmaktaydı. Ortam soğuk değildi gerçi, fakat "evin kalbi" (*hon-maren*)[13] diye niteledikleri şöminenin o salonda her daim canlı tutulmasını ilke hâline getirmişlerdi. Gecenin bağrında sakladığı, birçoklarının epeydir korkar olduğu unsurlara karşı bir çeşit güvenceydi bu ateş.

Akşamın çiçek kokularıyla yüklü o hoş serinliği pencereden içeri doluyordu. Kıpırtısız dikilen ağaçların karanlık zirveleri arasından, Güneş'in peşi sıra Tanrıların bahçelerine doğru hızla koşturmaya başlamış bulunan Ay'ın altında gümüşi ışıltılar saçarak uzanan batı okyanusunun suları seçilebilmekteydi. Elendil'in sözleri gecenin sessizliği içinde normal koşullardakine nazaran daha bir usulca işitildi. Hafızalardan çoktan silinip gitmiş bir öykü anlatan birine dikkat kesilir gibi, konuştukça ağzından çıkanlara bir yandan kendisi de kulak kabartıyordu.[14]

"Ilúvatar, namıdiğer Tek Olan oradadır[15]; Ilúvatar'ın tahayyülü

uyarınca içlerinde en yaşlısı Işık Saçan Alkar olan Güçler de keza oradadır[16]; Dünyanın İlkdoğanları, yani Dünya var oldukça ömrü nihayete kavuşmayan Eldar vardır beraberlerinde; bir de yine Ilúvatar'ın çocuğu olup da Efendilerin hükmü altında bulunan Sondoğanlar, yani ölümlü İnsanlar. Ilúvatar Dünya'yı tasarlayıp bu tasarıyı Güçler ile paylaştı; bunlar içinden Valar, yani Dünyanın Efendileri adıyla anılmaya başlanan bazısını orada varlığa bürünecek olanlara yöneticilik ve yargıçlık etmekle görevli kılmıştı. Fakat Dünya var olmadan önce Hiçlik'te bir başına çokça seyahat etmiş olan Alkar her türlü tabiiyetten silkinip özgür kalmanın peşindeydi ve Dünya'yı kendi hükmü altına almak istiyordu. Bu hedef doğrultusunda bir alev topu görünümüne bürünerek yeryüzüne indi; ardından da Efendilere, kendi cinsinden olanlara savaş ilan etti. Onlar ise konaklarını Batı'daki Valinor'a kurarak onu belli sınırlar içine hapsolmak durumunda bırakmışlardı; sonrasında Kuzey'de onunla savaşa tutuştular ve onu esaret altına almalarıyla beraber Dünya huzura kavuşup gitgide daha müreffeh vaziyete geldi.

"Aradan koskoca bir çağ geçtikten sonra Alkar af diledi; Güçlerin en yücesi Manwë'ye bir daha asla onların iradesi dışında hareket etmeyeceği sözü vererek serbest bırakıldı. Gelgelelim soydaşlarına karşı hizip kurmaya girişmekte gecikmeyecek ve Valinor'da yaşam süren İlkdoğanların aklını çelerek içlerinden pek çoğunun isyana kalkışıp Kutlu Diyar'dan sürgün edilmesine sebep olacaktı. Alkar bununla da kalmayarak Valinor'un ışıklarını yok etti ve akabinde gecenin dipsiz karanlığına dalıp izini kaybettirdi; izleyen süreçte karanlık tabiata sahip dehşetengiz bir ruh hâlini alacak ve Morgoth diye anılmaya başlayacaktı hükümranlık alanı olarak ise Orta Dünya'yı seçmişti kendisine. Öte yandan Valar, Düşmanın Karanlığı'ndan sakınmalarına yardımcı olmak amacıyla İlkdoğanlar için Ay'ı, İnsan ırkından olanlar için ise Güneş'i yarattı. Sondoğanlar diye de nitelenen İnsanların dünyanın Doğu yörelerinde ortaya çıkışı da yine Güneş'in gökte ilk kez yükseldiği bu döneme rastlar; ama Düşman'ın gölgesi onların üstüne düşecekti. O günlerde İlkdoğanların sürgündeki temsilcileri Morgoth ile çatışmaya

girdi; İnsanların Atalarının üç hanesi bu mücadelede İlkdoğanlar ile aynı safta yer almıştı: Bëor hanesi, Haleth hanesi ve Hador hanesi. Söz konusu hanelere mensup olanlar Morgoth'un iradesi altına girmeye baştan beri yanaşmamıştı. Mamafih galip gelen taraf Morgoth oldu ve aleyhtarlarının hepsine yıkım getirdi.

"Hador oğlu Gumlin oğlu Huor oğlu Tuor'un oğluydu Eärendel; annesi ise Sürgünlerin son kralı Turgon'un kızı olması bağlamında İlkdoğan kanı taşımaktaydı. Büyük Deniz'e yelken açan Eärendel Batı'nın yalçın dağlarının o nefes kesici manzarasına bakakalınca nihayet Efendilerin diyarına ulaştığını anladı. Orada karısı, çocuğu ve akrabaları da dahil olmak üzere ister İlkdoğan olsun ister İnsan tüm sevdiklerinden feragat etti; her türlü bağdan arınıp çırılçıplak kaldı.[17] Sonrasında kendini Batının Efendisi Manwë'ye teslim etti; lakin bu mutlak teslimiyet beraberinde elim bir yalvarış da getirmekteydi. Böylelikle orada kaldı ve İnsanların arasına bir daha asla dönmedi. Merhamete gelen Efendilerin güçlerini harekete geçirmesiyle Kuzey diyarlarında bir defa daha patlak veren savaşın ardından yeryüzünün şekli değişecekti; Morgoth bu kez mutlak surette yenilgiye uğramıştı. Efendiler tarafından bilinen evrenin dışındaki Hiçlik'e sürgün edildi.

"Sonrasında Sürgündeki İlkdoğanlara affedildiklerini duyurup onları geri çağırdılar; bu çağrıya uyanlar o zamandan beridir Yalnız Ada da denen Avallon'da, yani Eressëa'da her anlamda aydınlık bir yaşam sürer çünkü orası Valinor'un görüş mesafesi içinde konuşlanmış oluşu sayesinde Kutlu Diyar'ın ışığından yararlanmaktadır. Üç Hane'ye mensup insanların kendilerine taze bir yaşam kurması için ise Orta Dünya'nın batı kıyılarının açığında, Büyük Deniz'in ortasında Vinya ismini taşıyan Yeni Diyar'ı meydana getirdiler ve oraya Andor, yani Bahşedilmiş Diyar yakıştırmasını yaptılar; o ülkeyi ve orayı mesken edinen tüm canlıları fani bir yaşantının sürüp gittiği başka hiçbir diyarda olmadığı ölçüde iyilik ve güzellikle donattılar. Efendiler ve İlkdoğanlar ile ağızdan ağıza dolaşan söylentiler haricinde hiçbir aşinalıkları olmadığı için meziyet bakımından daha sönük kalmış insan toplulukları ise Orta Dünya'da barınmaktaydı; bunların arasında vaktiyle

Morgoth'a hizmet etmiş olup onun lanetini halen üzerinde taşıyanlar da mevcuttu. Yeryüzünde iblisler, ejderhalar ve Ilúvatar'ın yaratımlarıyla alay edercesine özellikler verilerek vücuda getirilmiş yaratıklar da dahil olmak üzere egemenliği süresince Morgoth tarafından yaratılmış başkaca kötücül varlıklar açığa çıkacakları günü iple çekiyordu.[18] Yine orada, her ne kadar artık yanlarında bulunmasa da irade gücü yoluyla hâlâ yönetip yönlendirdiği eski hizmetkârları, kötülüğe bulanmış ruhlar sinmiş beklemekteydi. Sauron bunların başını çekiyordu ve kudreti gün geçtikçe artmaktaydı. Orta Dünya'daki İnsanların çoğu zamanla kötülüğe meyletmişti çünkü onların arasında kalmış olan İlkdoğanlar ya gitgide kabuğuna çekilip gücünü yitiriyor ya da kıtadan ayrılarak Batı'ya yelken açıyordu, aynı soydan geldikleri Númenórlu insanlar ise uzaktaydı ve ancak Büyük Deniz'in dalgalarına meydan okuyabilecek kuvvetteki gemileriyle kıyılarını zaman zaman ziyaret edebiliyordu. Andor gemilerinin ününü Sauron da duydu ve kendi iradesi altına girmemiş özgür insanların Orta Dünya'nın efendileri konumuna gelmesi ve o topraklardaki soydaşlarını da esaretten kurtarması ihtimali karşısında derin bir endişeye kapıldı; bunun üzerine, Morgoth'un iradesi tarafından kamçılanarak, Andor'u yok etme ve (eğer ki başarabilirse) Avallon ile Valinor'u yıkıma uğratma planları kurmaya girişti.[19]

"Ama biz neden aldanalım ve onun maşası hâline gelelim? Sahip olduğumuz zenginliği bize bahşeden o değil, Batının Efendisi yüce Manwë idi. İrfanımızın kaynağı Efendiler ve onlarla yüz yüze bakışacak kadar yakın olan İlkdoğanlardır; kaldı ki ırkımızdan olan başkalarına... geçmişte Morgoth'a hizmet etmiş olanlara nazaran çok daha yüce ve kudretli bir kimlik edindiğimiz ortada. İrfanımız, fiziksel kuvvetimiz ve yaşam süremiz onlarınkinin fersah fersah üzerinde. Henüz yozlaştırılabilmiş de değiliz. Batı ufkundaki Eressëa'dan Doğu'nun uzak diyarlarına dek dünyanın egemenliği bize bırakılmış ve bunun böyle devam edeceği öngörülmüş durumda. Fanilerin sahip olabileceği her şey demektir bu zaten."

"Ölüm'den kaçabilme meziyeti haricinde," diye tamamladı Herendil, başını kaldırıp bakışlarını dosdoğru babasına dikerek. "Bir

de tekdüzelikten. Dediklerine göre Efendilerin meskeni Valinor hiçbir sınıra tabi değilmiş."

"Gerçeği dile getirmiyorlar demek ki. Çünkü dünyadaki her şeyin bir sonu vardır zira dünyanın kendisi sona tabi, aksi hâlde Hiçlik'ten ayıran bir niteliği kalmamış olurdu. Gelgelelim Ölüm'ü hükme bağlayacak olan Efendiler değildir: Tek Olan'ın armağanıdır o, zaman geçtikçe Batının Efendilerinin bile gıpta eder hâle geleceği bir armağan.[20] Geçmiş devirlerin bilge kişileri de böyle söylemiş. Biz bu sözün ne gibi bir anlam taşıdığını artık idrak edemez olduk belki ama en azından ondan kaçış olmadığını, olsa bile bunun bizi ancak daha kötü bir akıbetle buluşturacağını bilecek kadar sağduyuluyuz."

"Peki ya biz Númenórluları Ölümsüzlerin diyarına adım atmaktan veya o diyarda vakit geçirmekten meneden hükme ne demeli?... Manwë ile onunla aynı zümreye mensup olanların türettiği bir hüküm bu sadece. Bunları neden yapamayacakmışız? Diyorlar ki oranın havası bir kez soluyanı ölümsüz kılıyormuş."

"Öyledir belki," dedi Elendil; "zaten sonsuz yaşama sahip olanların solumaya ihtiyaç duyduğu cinsten bir hava olması da mümkün. Bize muhtemelen ölüm getirir ya da bizi deliliğe sürükler."

"Ama bunu deneyip de görmemize mâni ne? Eressëalılar oraya çekinmeden gidebiliyor ki bizim denizcilerimiz geçmişte Eressëa'da hiçbir zarara uğramaksızın vakit geçirebiliyormuş."

"Eressëalılar bizim gibi değil. Ölüm bahşedilmemiştir onlara. Fakat dünyanın yönetimi uğruna başkalarıyla mücadeleye girmenin bize ne faydası olur ki? Bunun yol açacağı yegâne kesin sonuç, elimizdekinden de mahrum kalmaktır. Hem yeryüzünün bizim için yaratıldığı, onun düzenini istesek de bozamayacağımız ve eğer ki öylesini tercih ediyorsak onu her daim terk etme şansımızın bulunduğu şarkılara dahi konu olmamış mı? İlkdoğanların bizi Misafirler diye nitelemesi boşuna mı sence? Bu ruh hâlinin toplumumuzu daha şimdiden ne menem bir huzursuzluğa sürüklediğine bir bak hele. Benim gençliğimde bu toprakların halkının zihninde kötülüğün tek bir emaresi dahi yoktu. Ölüm kapımızı çok geç çalardı ve belli belirsiz bir yılgınlık haricinde hiçbir his eşlik etmezdi

ona. Eressëa ahalisinden birbirinden güzel öylesine çok ve çeşitli şeyler edinirdik ki ülkemiz zaman içinde en az onlarınki kadar güzel bir görünüme bürünmüştü; hatta ölümlülerin yüreğine daha bile güzel görünecek kadar. Eskiden denirdi ki Efendiler bazen gizlice gelip onlara atfettiğimiz bahçelerde hayranlıkla gezinirmiş. Onları bizzat görmüş olan Eressëalıların verdiği tariflerden hareketle, kendimize dost gördüğümüz varlıkların şerefine yaptığımız suretler süslüyordu o bahçeleri.

"Bu diyarda hiç tapınak yoktu. Suretini görüp bilmediğimiz Tek Olan'a Dağ'ın tepesinde yakarırdık. Fanilerin zanaatlarınca öyle ya da böyle lekelenmemiş yegâne mukaddes mekân orasıydı. Derken Sauron çıkageldi. Doğu'ya düzenledikleri seferlerden dönen gemicilerden onunla ilgili söylentileri uzun zamandır duymaktaydık. Anlatılanlar farklılık gösteriyordu: Bazıları onun Númenor kralından bile daha kudretli bir hükümdar olduğu iddiasındaydı; bazılarına göre ise kendisi Güçlerden biri veya onların Orta Dünya'yı yönetmekle görevlendirerek buraya gönderdiği bir yardımcısıydı. Son olarak birkaç kişi onun kötücül bir ruhani varlık, hatta muhtemelen geri dönen Morgoth'un ta kendisi olduğunu öne sürüyordu; bizse tüm bunlara gülüp geçiyorduk.[21]

"Anlaşılan o ki bizimle ilgili söylentiler de onun kulağına gitmekteydi. Buraya gelişinden beri aslında çok bir zaman geçmediği hâlde –üç düzine ve de sekiz yıl[22]– insana sanki öyleymiş gibi geliyor. Sen o zamanlar küçük bir çocuktun ve batıdaki evimizden uzakta, bu ülkenin doğu yörelerinde neler olup bittiğinden elbette ki habersizdin. Kralımız Tarkalion, Sauron hakkındaki rivayetlerden ötürü huzursuzluğa düşmüştü ve denizcilerin anlattıklarında ne derece gerçeklik payı bulunduğunu öğrenebilmek amacıyla o dolaylara bir keşif heyeti gönderdi. Danışmanlarından çoğu onu bu girişimden vazgeçirmeye çalışmıştı. Aralarında babam da vardı ve bana söylediğine göre içlerinde en irfan sahibi olanlar ve Batı hakkında hepsinden fazla bilgisi bulunanlar, Efendilerden dikkatli hareket edilmesini telkin eder nitelikte uyarı mesajları almıştı. Çünkü Efendiler Sauron'un ağlarını ne denli kötülükle ördüğünün bilincindeydi; ama davet edilmediği sürece bizim diyarımıza ge-

lemeyeceğini de tasdik ediyorlardı.[23] Bu esnada kibri kabardıkça kabaran Tarkalion Orta Dünya'da kudreti kendisininkini gölgede bırakacak bir başka güce tahammül edemez hâle gelmişti. Bundan dolayıdır ki anakaraya gemiler gönderildi ve Sauron biat edip bağlılık andı içmek üzere kralın huzuruna çağrıldı.

"Ülkenin kapkara kayalıklarla bezeli doğu sahillerindeki Moriondë Limanı'na nöbetçiler yerleştirilmiş,[24] kral tarafından bunlara gemilerin geri dönüşünü hiç aralıksız gözleme talimatı verilmişti. Ay'ın gökyüzünde pırıl pırıl ışıdığı bir gece vakti yine nöbet başındaydılar. Sonra birden, uzaktan bazı gemilerin siluetlerini seçtiler ve havada hiç esinti olmamasına karşın bunların kasırganınkini dahi geride bırakacak bir süratle batıya doğru yol aldığı sanısına kapıldılar. Deniz ansızın çalkalanmaya başlamıştı; derken dalgalar dağ gibi yükselmeye başladı ve karaya tüm hışmıyla vurdu. Âdeta kanatlanıp havaya sıçrayan gemiler karanın çok içlerine değin savrulduktan sonra çayırların orta yerinde çakılıp kalıyordu. Bunlar arasında en yükseğe sıçrayan ve ardından bir tepenin üzerine kupkuru şekilde kondurulan gemide Númenor ırkından olanlarla bile kıyaslandığında fazla boylu poslu bir adam veyahut adam kılığına girmiş bir varlık vardı.

"Kayalığın üzerinde dimdik durup[25] şöyle dedi: 'Az önce tanık olduğunuz manzara benim kudretimin bir göstergesiydi. Çünkü ben, Güç'ün kendisine biat etmiş haşmetli Sauron'um' (bu konuşmayı yaparken bariz bir gizem hâkimdi tavırlarına). 'Bundan böyle aranızdayım. Kendinizi şanslı sayın, Númenor'un insanları çünkü kralınızı kralım bileceğim ve dünyayı onun iki avucunun içine teslim edeceğim.'

"Tüm ahali Sauron'un yadsınamaz bir kudrete sahip olduğu kanısına varmıştı; fakat gözlerindeki tekinsiz ışıltıdan dolayı yürekleri korkuya kapılmıyor da değildi. Pek çoklarının gözüne saf ve temiz görünürken bazıları onda bir uğursuzluk sezer gibi olmuştu; diğerleri ise onun kötülüğün vücut bulmuş hâli olduğuna inanmaktaydı. Yine de onu alıp kralın huzuruna çıkardılar ve o da Tarkalion'un önünde yerlere kapanıp ona biat ettiği izlenimi uyandırdı.

"Şöyle bir bakınca o günden bu yana neler olup bittiğini adım adım takip etmek gayet mümkün. Başlarda yalnızca çeşitli zanaatlarla ilgili bildiği sırları paylaştı onlarla ve bu sayede kudretli ve hayranlık uyandırıcı nitelikte pek çok şeyi nasıl meydana getireceklerini öğretti; elde edilen sonuçlar zararsız ve de memnuniyet vericiydi. Gemilerimiz artık rüzgâra ihtiyaç duymadan yol alabiliyordu ve birçoğunun burnu suyun altındaki gizli kayaları bile yarıp geçebilen bir çeşit metalle kaplanmıştı, üstelik hava ister dingin olsun ister fırtınalı, batmıyorlardı; gelgelelim o eski güzel görünümlerinden eser kalmamıştı. İnşa ettiğimiz kuleler gitgide daha dayanıklı ve daha yükseğe erişir olduysa da bu uğurda o zarif çizgilerinden feragat etmeleri ve göze hoş gelen ne varsa çok aşağılardaki yeryüzünde bırakmaları gerekiyordu sanki. O güne değin düşman nedir bilmeyen halkımız yurdun kıyılarını nedensiz şekilde etrafı mazgallarla örülü geçit vermez kalelerle bezeme gereği duyar oldu – ki bu yapıların çoğunun yüzü Batı'ya bakıyordu. Koskoca bir çağ boyu sürecek bir cenge hazırlanırmışçasına silahlarla donattık kendimizi ve insanlar gündelik işlerde kullanmak veya sırf keyfine varmak için öteden beridir meydana getirmeye alıştıkları başkaca şeylere ilgi ve sevgi duymayı yavaş yavaş bıraktı. Öte yandan kalkanlarımız hiçbir darbe altında zedelenmeyecek kadar dirençli, kılıçlarımız önüne ne çıkarsa bir hamlede kıyıp atacak kadar keskin, kargılarımız şimşek hızıyla atılıp çok çok uzaklardaki hedeflere isabet edecek kadar nitelikliydi artık. Peki ya bizi bunca hazırlığı yapmaya zorlayan düşmanlar neredeydi? Ortalıkta böyle birisi olmadığı için ne yapalım, birbirimizi doğramaya başladık. Çünkü göz alabildiğine uzanan topraklarına rağmen Númenor şimdilerde bize dar gelir olmuştu. Bunun üzerine insanlar nice nesildir başka ailelerin mülkü olan arazilere göz koymaya başladı. Zincire vurulmuş esirler gibi asabi ve huzursuzdular.

"Tüm bu hadiseler olup biterken bizi içine düştüğümüz durumdan kurtaracağı telkinleriyle ortaya atılan yine Sauron'dan başkası değildi; İmparatorluk kurmak üzere harekete geçmesi yönünde kralımızın aklını çelmeye girişmişti. Dün bu ülkünün hedefinde Doğu diyarları vardı. Yarın ise – tüm gözler Batı'ya çevrilecek.

"O güne kadar hiç tapınağımız olmamıştı. Fakat kutsal bildiğimiz tek yer olan Dağ şimdi kirletilmiş durumdaydı. Ağaçları kesilerek çırılçıplak bırakılmıştı; bir Tapınak inşa edilmişti sonra zirvesine. Mermer kullanılarak meydana getirilmişti bu yapı ve ayrıca altın, cam ve çelik; harikulade görünmekle birlikte dehşetengiz bir havası da vardı. Hiç kimse dua etmek için oraya gitmiyordu. Öylece duruyordu bomboş. Sauron efendisinin bu topraklarda ezelden beridir lanetle anılan ismini uzunca bir süre bilhassa zikretmemişti. Başlangıçta Güçlü Olan veya Güçlerin En Yücesi demeyi tercih etmişti onun yerine, sadece Efendi tabiriyle yetindiği de olurdu. Şimdilerde ise Alkar'dan,[26] namıdiğer Morgoth'tan uluorta bahsediyordu artık. Onun geri döneceğini kehanet ediyordu. O gün geldiğinde, Tapınak onun evi olacaktı. Dünya hâkimiyeti uğruna düzenleyeceği seferleri Númenor'daki tahtından yönetecekti. O zamana değin ise burası Sauron'un meskeni olacaktı. Dağ'ın zirvesinden ülkemizi bütünüyle gözlem altında tutabiliyordu ve Efendiler tarafından seçilmiş bir soyun son halkası olan, Eärendel'in ardılı mağrur Tarkalion gibi bir kralınkinin dahi üstündeydi artık mertebesi.

"Aradan geçen onca zamana rağmen gelmedi Morgoth. Gölgesi düştü diyarın üstüne onun yerine; halkın yüreğini ve zihnini bir daha silinmemecesine kapladı. Onlarla Güneş ve onun altındaki tüm diğer şeyler arasında bir perde meydana getirdi âdeta."

"Bir gölgeden mi bahsediyorsun?" diyerek araya girdi Herendil. "Ben öyle bir şey görmedim. Ama başkalarının ondan bahsettiğini duydum; onun Ölüm'ün gölgesi olduğunu söylüyorlar. Fakat onu getiren Sauron değil; aksine o, bizi gölgeden kurtaracağını söylüyor."

"Bir gölge elbette ki var ama o, Ölüm fikrinden dolayı kapıldığımız korkunun ve yenik düştüğümüz kibrin gölgesi. Fakat daha da karanlık bir kötülüğün gölgesi de hissediliyor. Vaziyete baksana, kralımızı artık hiç görmez olduk. Onun içine düştüğü buhran halkına da bulaştı; insanlar geceleri dışarı çıkıyor, gündüz kendisini eve hapsediyor. Açık alanlar tekinsiz hâle geldi; duvarların ardındaki mekânlar ise daha da tehlikeli. Casuslar hanelerin bağrına bile çöreklenmiş durumda. Yerin altına gözden uzak mahzenler ve

odalar kurulduğu rivayet ediliyor. İşkenceler yapılıyormuş orada; habis ayinler düzenleniyormuş. Bir zamanlar gönüllere ferahlık veren –sen daha bebekken insanların sırf keyif için gezindiği ve uzanıp huzurlu bir uyku çektiği– koruluklarda geceleyin korku kol geziyor. Evlerimizin bahçeleri bile güneş battıktan sonra tam anlamıyla güvenli sayılmaz artık. Şimdilerde gündüzleri bile tapınağın tepesinden dumanlar çıkmakta: Arazinin bu dumanın çöktüğü her köşesinde çiçekler ve çimler kuruyup dökülüveriyor. Eski şarkılar artık ya tamamen unutuldu ya da değiştirilip çarpıtıldı; farklı anlamlar yüklendi güftelerine."

"Gerçekten de haklısın: Her gün bir yenisini işitiyoruz," dedi Herendil bu sefer. "Ama bu taze şarkıların bazısı da gayet etkileyici ve bizi yüreklendirir nitelikte. Kimileri eski dili terk etmemiz gerektiğini salık vermeye başladı bile. Dediklerine göre Eressëa dilini tamamen ardımızda bırakıp İnsan ırkının kadim atalarının lisanını benimsemeliymişiz. O lisanın öğreticisi ise bizzat Sauron. Bence en azından bu bakımdan iyi yapmıyor."

"Sauron bu hususta bizi bir de değil, iki kere kandırmakta. Çünkü zaten insanlar konuşmayı İlkdoğanlardan öğrenmiştir ve bu durumda eğer hakikaten köklerimize sarılmamız icap ediyorsa yabanıl insan topluluklarının o çarpık çurpuk lügati veyahut atalarımızın konuştuğu o basit, yalın dil ile değil, İlkdoğanların lisanı ile karşılaşacağız demektir. Hem Eressëalıların dili İlkdoğanların gelmiş geçmiş tüm lisanları içinde belki de en zarifi ve kulağa hoş geleni ki Efendiler ile iletişim kurarken ona başvuruyorlar ve yine bu dil ırklarının bünyesindeki farklı boyları birbirine kenetliyor, keza onları da bize. Eğer bu lisanı alıp bir kenara atacak olursak onlardan koparız ve her bakımdan zayıf düşeriz.[27] Hiç kuşkusuz o da bunu planlamakta. Zira onun kötülüğünün sonu yok. Şimdi beni iyi dinle, Herendil, söyleyeceklerime kulak vermen senin hayrına olur. Eğer ki kesilip atılmazsa, bu kötülük ağacının acı meyveler vereceği zaman gelip çatmak üzere. O meyvelerin olgunlaşmasını mı bekleyeceğiz, yoksa o ağacı doğrayıp odunlarını ateşe mi atacağız?"

Herendil birdenbire ayağa fırladı ve pencerenin yanına gitti.

"Hava çok soğudu, baba," dedi; "üstelik Ay da gözden kaybolmuş. Tahminimce bahçemiz şimdi boştur. Ağaçlar eve daha bir yanaşmış gibi geldi bana." Üzeri çeşitli nakışlarla yoğun olarak işlenmiş bir kumaşı pencerenin önüne gerdikten sonra gerisingeri dönüp sanki ansızın baş gösteren bir üşüme dalgası tüm vücudunu sarmış gibi ateşin başına diz çöküp büzüldü.

Koltuğunda öne doğru kaykılan Elendil ise bu defa sesini bir nebze alçaltarak anlatısına kaldığı yerden devam etti. "Kral ve kraliçe artık yaşlandı fakat son zamanlarda halkın gözü önüne nadiren çıkar olduklarından pek çokları bu gerçeğin bilincine varamıyor. Sauron'un Morgoth'a ithaf olunan şu Tapınak'ı inşa etmeleri koşuluyla onlara sözünü verdiği sonsuz yaşama ne zaman kavuşacaklarını sorguluyorlar kendi kendilerine. Tapınak yapılıp bitirileli çok oluyor, oysaki onlar gün geçtikçe ihtiyarlamakta. Sauron pek tabii ki bunun böyle olacağını öngörmüştü ve kulağıma çalındığına göre (buna dair rivayetler ayyuka çıktı bile) Morgoth'un vaadinin gerçekleşmesinin Efendilerce engellendiğini ve onlar buna köstek olduğu sürece vaadin yerine getirilemeyeceğini duyurmaktaymış herkese. Senin anlayacağın, sonsuz yaşamın sırrını fethedebilmek için Tarkalion'un önce Batı'yı fethetmesi gerek.[28] İnşa edilen kulelerin ve istiflenen silahların hangi uğurda kullanılacağını şimdi anlamış olduk. Savaş söylentileri çoktandır almış yürümüştü... her ne kadar düşmanın kim olduğu belirtilmiyor idiyse de. Ama sana söyleyeceğim şu: Birçokları savaşın hedefinde batı ufkundaki Eressëa'nın bulunduğunun farkında: Hatta onunla da kalmayıp daha ötesinin de. Ne menem bir tehlikenin ortasına sürüklendiğimizi idrak edebiliyor musun ve kralın nasıl bir hezeyan içinde olduğunu? Yazgımız adım adım sona yaklaşmakta. Gemilerimiz yeryüzünün [? köşesinden] geri çağrılıyor. İçimizden, özellikle de gençlerimizden ne denli çoğunun ortalıkta gözükmediği ve yurdumuzun güney ve batı yörelerindeki işlerin ve gündelik meşgalelerin savsaklanır hâle geldiği dikkatini hiç celbetti mi ve bu durum üzerine hiç kafa yordun mu? Tüm bunlar yetmezmiş gibi, güvenilir ulaklar tarafından bana haberi uçurulduğuna göre, Kuzey kıyılarındaki gözden ırak bir limanda hummalı bir inşaat ve silah döküm çalışması sürüp gitmekteymiş."

"Sana böyle şeylerin haberi mi uçuruluyor yani? Ne demek istiyorsun, baba?" diye sordu Herendil korkudan gözleri büyüyerek.

"Duydun ya işte. Neden bana öyle tuhaf tuhaf bakıyorsun? Valandil'in oğlunun, Númenor'un bilgeliğini az çok koruyabilmiş sağduyulu kesimine önderlik eden kişinin Morgoth'un hizmetkârlarından birinin yalanlarına kanacağını mı zannetmiştin? Krala olan biatimi bozacak değilim, onu incitecek bir şey de asla yapmam. Yaşadığım sürece Eärendel hanesine olan bağlılığımı koruyacağım. Ama gün gelir de Sauron ile Manwë arasında tercihte bulunmam icap ederse, diğer her şeyi geri plana atmaktan çekinmem. Ne Sauron'a boyun eğeceğim ne de perde arkasındaki efendisine."

"Ama sen bu meselede lider rolü üstlenmiş biri gibi konuşuyorsun... ve bu beni ürkütüyor çünkü seni seviyorum; bir yandan bağlılığından şüphe duyulamayacağını öne sürüyorsun fakat bunun seni ihanete bulaşma tehlikesinden uzak tutamayacağı belli. Kaldı ki Sauron'a yöneltilecek en hafif bir kötüleme dahi şu günlerde isyanla eşdeğer tutuluyor."

"Bunu ister kabul edeyim ister etmeyeyim, ben bir liderim, oğlum. Böyle yapmamın gerek kendim gerek senin gerekse tüm sevdiklerim için doğuracağı tehdidi hesaba katarak atıldım bu işe. Doğru bildiğim şeyi yapıyorum ve bunu yapmayı kendime hak görüyorum, bunu senden daha fazla gizlemem yanlış olurdu. Baban ile Sauron arasında bir seçim yapmak zorundasın. Yine de ben yapacağın bu tercih öncesi iradeni tamamen özgür bırakacağım ve eğer ki zihnini ve yüreğini halen ikna edememişsem, baban oluşumdan kaynaklanan başkaca herhangi bir bağlayıcılık altına girmene izin vermeyeceğim. Kalma veya gitme konusunda serbestsin, öyle ki, söylediklerimi yetkililere uygun gördüğün biçimde bildireceksen de buna engel olmaya kalkmam. Ama olur da yanımda kalmak ve meseleye benden daha hâkim olan ve benimkinden farklı [? isimlerin vereceği] fikirler yoluyla daha fazla bilgi edinmek istersen, ileride her ne yaşanırsa yaşansın bize karşı gelmeyeceğine dair onur sözü vermiş sayılacaksın. Şimdi söyle bakalım, kalacak mısın?"

"*Atarinya tye-meláne*," dedi Herendil aniden ve babasının dizlerine sarılıp [? kafasını ona] yaslayarak gözyaşlarına boğuldu. "Böylesi bir tercihte bulunmak mecburiyetinde [bırakılmış] olman çok fena," dedi babası, bir elini oğlunun başına koyarak. "Ama yazgısı bazısını hiç beklemediği bir anda yetişkin bir erkek gibi davranmaya zorlar. Evet, oğlum, nedir cevabın?"

"Kalacağım, baba."

> Christopher Tolkien şöyle not eder: "Anlatı burada sona eriyor. Herhangi bir dönemde bundan fazlasının kaleme alınmış olabileceğine inanmamızı gerektirecek hiçbir sebep mevcut değil. Sona yaklaşıldıkça akışı belirgin şekilde hızlanan el yazması metnin en nihayet bir karalamaya dönüşerek güç bela sona erdirildiği anlaşılmakta." Ardından o sıralar babasının öykünün devamını getirme yolunda kurguladığı tasarılar olarak gördüğü birtakım çalışmalara övgüde bulunmaya devam eder:

Babamın öykünün onu bıraktığı noktanın sonrasında nasıl devam edeceğine dair –belli bir dönem süresince– kafasında kurduğu tasarılar üzerine bize bazı fikirler veren birkaç sayfalık notları elimizde mevcut. Kimi yerinde tamamen anlaşılmaz vaziyette olan bu kesitler neresinden bakılsa hızla değişiklik gösteren konseptlerin babamın aklına estikçe kâğıda çiziktirdiği emarelerinden öteye gitmiyor: Açık ve kesin şekilde nihayete kavuşturulmuş görüşler değil, bazı görüşlerden artakalmış kırıntılardır bunlar. Daha önemlisi, bu notların en azından bazısı asıl metinden bariz şekilde daha eski tarihli ve ona dahil edilmiş veya çıkarılarak yerine daha farklı unsurlar kullanılmış; ve bu durumun hepsi için, hikâyenin asla kaleme alınmamış sonraki kısmına atıfta bulunulan notlar için bile geçerli olduğu pekâlâ söylenebilir. Gelgelelim bunlar babamın baba ile oğul arasındaki ilişkiye her şeyden fazla önem verdiğini açıkça ortaya koyuyor ki gerçekten de bu tema metnin odağını teşkil eder. Númenor konsepti çerçevesinde bu ikili arasında büyük

ıstıraba yol açacak bir anlaşmazlık doğurma potansiyeline sahip, ailenin başlangıcında – ve sonunda Errol ailesinin fertleri arasında sahnelenen o huzurlu uyum havasıyla tamı tamına zıt düşen koşullar meydana çıkarmıştır kendisi. [Errol ailesi –hem ataları hem de onların soyunun mevcut temsilcileri– *Yitik Yol*'da anlatılmak üzere yola çıkılan öykünün başkahramanlarıdır.] Elendil ile Herendil arasındaki ilişkinin derin bir gerginliğe gebe olduğu dikkat çekiyor. Bu metinde imada bulunulan malum hadiseler zinciri, yani Valinor'a düzenlenen saldırı ve Númenor'un Düşüşü çerçevesinde, bu uyuşmazlığın anlatı açısından birçok kusur arz ettiğini belirtmek mümkün ki babamın bu notlarında bazı çıkarımlarla ilgili aklına gelenleri gelişigüzel kâğıda döktüğü ve bunların hiçbirini ele alıp geliştirme veya gel zaman git zaman bıraktığı yerden devam ettirme gibisinden bir girişimde bulunmadığı anlaşılmakta.

"Batının Efendilerinin Kartalları" tabiri ile ilgili görünürde önemsiz bir soru belirmişti: Bu sözler kimi işaret etmekteydi ve bunlar öykünün neresine yerleştirilmeliydi? Görünüşe göre bu ögeyi kullanırken o da en az Alboin Errol'unki kadar derin bir kafa karışıklığı içine sürüklenmiş ([*Yol*], s. 38, 47). "Batının Efendisi" ile kastedilenin Númenor Kralı mı, yoksa Manwë mi olduğu veyahut da bunun Manwë'nin unvanlarından biri olup Kral tarafından ona inat kendisine mi yakıştırıldığını sorgular babam; "muhtemelen en son seçenek doğru" diyerek de bu konuyu sonuca bağlar. Kartalların Kralı Sorontur'un Manwë tarafından sefere çıkarıldığına ve Sorontur'un güneşi arkasına almış hâlde uçarken zemine devasa bir gölge düşürdüğüne değinilen bir "senaryo" izler bunu. İşte bu manzara karşısında Elendil yukarıdaki ifadeyi kullanır ve başkalarınca işitilerek ihbar edilmesi sonucu bu unvanın sadece ve sadece kendisine ait olduğunu ilan eden Tarkalion'un huzuruna çıkarılır. Öykünün fiilen kâğıda dökülmüş hâlinde, bir akşam vakti Batı ufkunda yükselen ve "devasa boyutta kanatlar misali" her bir yanı kaplayan bulut kümelerini görmesiyle beraber bu sözleri Herendil'e söyler Elendil ([*Yol*], s. 62 [Elinizdeki ciltte s. 332]) – Alboin Errol'u ve *Akallabêth*'in sayfaları arasında (s. 399 [Elinizde-

ki ciltte s. 271]) Númenor ahalisini benzer sözler sarf etmeye itenle aynı sahne; Herendil de bunun Kral'ın şahsına münhasır kullanılan bir unvan olduğunu söyleyerek karşılık verir babasına. Elendil'in tutukluluk sürecinin nasıl sonuçlandığı bu notlarda açıklığa kavuşturulmamışsa da Herendil'e gemilerden birinin komutasının verildiği, Herendil'i yalnız bırakmamak için Elendil'in de düzenlenen bu geniş çaplı sefere iştirak ettiği, Valinor açıklarına vardıklarında Tarkalion'un Elendil'i oğlunun kaptanlığını yaptığı gemide rehin aldığı ve karaya çıktıktan sonra Herendil'in darbe alıp yere serildiği belirtilmektedir. Elendil onu kurtarıp gerisingeri gemiye taşır ve "Tarkalion'un peşlerinden savurduğu kargılarca takip edilerek" doğuya yelken açarlar. "Númenor kıyılarına ulaştıklarında dünyanın yüzeyi kavislenir; karanın kendilerine doğru kayarak yaklaşmakta olduğunu görürler"; bu hengâme içinde Elendil denizin dipsiz derinliklerine sürüklenir ve boğularak can verir.* Bu not kümesi Númenórluların Orta Dünya'ya gelişine ve "daha sonraki öykülere"; "uçan gemilere", "duvarlarına rengârenk resimler çizilmiş mağaralara", "Elf dostunun nasıl olup da Dümdüz Yol'a çıkabildiğine" ilişkin yapılmış atıflar eşliğinde son buluyor.

"Sauron-karşıtlarının" Tapınak'a saldırı düzenlemek üzere kurduğu ve ancak "Elendil'in canının bağışlanması" şartıyla Herendil tarafından ele verilmek suretiyle suya düşürülen planların bahsinin geçtiği başka notlar da mevcut; buna göre, söz konusu saldırı bertaraf edilir ve Elendil yakalanır. Ya bu olayla bağlantılı ya da ondan kopuk olarak Herendil'in tutuklanıp Sauron'un zindanlarına hapsedildiğine ve Elendil'in sırf oğlunu kurtarabilmek için Tanrılara sırt çevirdiğine dair de bir atıf var.

Benim tahminim mevcut metin yazıldığı sırada bunların hepsinin iptal edilip rafa kaldırılmış olduğu ve Herendil'in metne son noktayı koyan sözlerinin, babamın o dönem kafasında Elendil ile

* Öylesine karalanmış, muğlak bir notun alacakaranlıktan aydınlığa bir türlü çıkamamış olan bu temaya değinildiği görülüyor: "İçlerinden biri diğerinin güvenini boşa çıkaracak olursa bu yolun her ikisi için de geri dönüşü yoktur. Bu yüzden Elendil'in son âna dek Herendil'i kendini tutması için ikna etme çabalarını sürdürmesi gerekir, aksi hâlde mahva sürükleneceklerdir. Kendisini Alboin gibi görür o an: Elendil ile Herendil'in beraberce yitip gittiğini idrak eder."

oğlunun başlarına her ne geldiyse ona karşı elbirliğiyle durduğu tastamam farklı bir son kurguladığına delalet ettiği yönünde.*

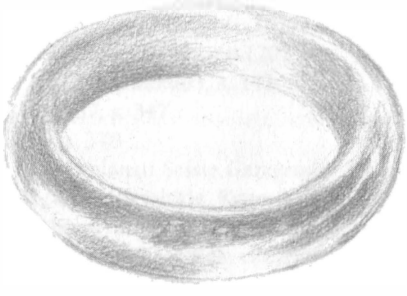
Önceki anlatılarda Númenor medeniyetinin kuruluşundan mahvına değin ne kadar süre ayakta kaldığına dair bir ipucu yer almıyor; ayrıca ismi alenen belirtilen de tek bir kral var. Herendil ile yaptığı konuşmada Elendil ülkenin uğradığı tüm kötülükleri Sauron'un gelişine bağlıyor: Bu da bütün bu gelişmelerin son derece kısa bir zaman dilimi içinde vuku bulduğunu gösterir (s. 266'da belirtildiğine göre kırk dört sene); oysaki Númenor tarihinin hatırı sayılır ölçüde genişletilmesine sahne teşkil eden *Akallabêth*'te söz konusu kötülüklerin çok önceleri başladığı ve sahiden de bunların izlerinin ta hükümranlık asasını Çöküş'ün neredeyse bir buçuk milenyum öncesinde eline almış olan on ikinci hükümdar Gemiustası lakaplı Tar-Ciryatan'ın dönemine değin sürülebileceği vurgulanmaktadır (*Akallabêth* s. 382, *Bitmemiş Öyküler* s. 368 [Elinizdeki ciltte s. 221].

Elendil'in *Yitik Yol*'un son kısmında sarf ettiği sözlerden hareket edildiğinde ortaya uğursuz bir tablo çıkmakta: Sersemlemiş ve gitgide ihtiyarlamakta olan kralın kamunun gözü önünden kaçırılıp inzivaya çekilmesi, "hükümet" tarafından rağbet görmeyen kişilerin açıklanamaz şekilde ortadan kaybolması, ispiyonculuk, zindanlar, işkence, gizli saklı bir yaşam sürme çabası, geceden korkar olma; "tarihin sil baştan yazılması" şeklinde cereyan eden (Herendil'in şimdilerde Eärendel hakkında herkesin diline doladığını belirttiği sözlerin de misal teşkil ettiği) propaganda; savaş gereci ve silah miktarının, hedefi üstü örtülü tutulmakla birlikte pekâlâ tahmin edilebilen bir seri üretim yoluyla katbekat artırılması ve nihayet, gölgesi tüm bu olan bitenin ardında tekinsiz ve

* Númenórlu Elendil ND II'de (paragraf 14 [*Yol*, s. 28]) Beleriand'da hüküm süren bir kral olarak okurun karşısına çıktığı için, ben de düzenlediği seferde Tarkalion'a eşlik edenler arasında bulunmadığı ([*Yol*, s. 31), onun yerine "ülkenin doğu kıyıları açıklarında demirlemiş gemilerde beklediği" (ND paragraf 9 [*Yol*, s. 27-28]) fikrini ortaya attım.

ürkütücü bir heyula misali dikilen, Númenor'un en yüce Dağı'nın zirvesinden her bir köşesini kolaçan ettiği bu ada ülkesindeki gerçek anlamda kudrete sahip yegâne varlık Sauron. Yelkeni olmaksızın denizlerde yol alabilen fakat Tol-Eressëa'yı gönlünden çıkarıp atmamış veya henüz unutmamış olanlarca yine de uğursuz bulunan metalden yapılma gemilerin icat edilmesi; kasvetli kalelerin ve zarafetten uzak kulelerin inşası; kilometrelerce ötedeki hedeflerine doğru atılırken havada kasırganın uğultusunu andıran bir ses eşliğinde uçan kargılar... hepsi Sauron'un öğretileri sayesinde mümkün olmuştu. Dahası, Númenor gençlerin gözüne aşırı kalabalık, sıkıcı, "fazla-tanıdık" bir yer gibi gözükür olmuştu; Herendil'in sözleriyle "barındırdığı ağaçlar ve hatta otlar sayılı" durumdaydı; görünen o ki bu memnuniyetsizlik havası da "imparatorluk kurma" yolunda girişilecek fetihlere zemin hazırlamak ve üzerinde kurduğu baskı vasıtasıyla krala ihtiras aşılamak hevesindeki Sauron tarafından rahatlıkla istismar edilmekteydi. Tam da bu aşamada babam insan ırkından olup da "Elf dostu" payesini taşıyacak ilk adamın dünyasına derinlemesine uzanmış ve orada kendi yaşadığı reel dünyada en çok kınadığı ve korku duyduğu şeyin bir yansımasıyla karşılaşmış oluyordu.

NOTLAR*



Silmarillion, Yüzüklerin Efendisi ve *Bitmemiş Öyküler* kitaplarına sayfa numarası gösterilerek verilen notlarda eserlerin Türkçe çevirileri temel alınmıştır, ancak alıntı yapılan metinler Kemal Baran Özbek tarafından yeniden çevrilmiştir. *Silmarillion*, çev. Berna Akkıyal, İthaki Yayınları, 2022 (3. Baskı). *Yüzüklerin Efendisi*, Tek Cilt, çev. Çiğdem Erkal İpek, Metis Yayınları, 2022 (17. Baskı), *Bitmemiş* Öyküler, çev. Kemal Baran Özbek, 2023 (7. Baskı) Çevirisi bulunmayan kısımlarda orijinal metindeki sayfa numaraları korunmuştur. *–yhn*

GİRİŞ

1 *Silmarillion*, s.13

2 J. R. R. Tolkien'in *Mektupları*, No. 91, s. 104

3 *Silmarillion*, s. 24. Tolkien söz konusu mektubu William Collins, Sons & Co Ltd şirketinde editörlük yapmakta olan Milton Waldman'a yazmış olup onda *Silmarillion*'a ve Yüzüklerin Efendisi'ne karşı ilgi uyandırmayı hedeflemişti, çünkü o dönemki basımevi George Allen and Unwin (her ne kadar *Hobbit* ile kayda değer bir başarı elde etmiş ve gelir sağlamış olsalar da) İkinci Dünya Savaşı'nı izleyen dönemde kâğıt kıtlığı çekilen zorlu bir ortamda böylesine kallavi iki kitabın baskısını üstlenme seçeneği karşısında isteksiz durmaktaydı. Bu denli yokluk çekilen bir süreçte böyle bir edebiyat şaheserinin nasıl olup da doğduğunu daha yakından incelemek için lütfen bakınız: Humphrey Carpenter, *J.R.R. Tolkien: Bir Biyografi* (1977) s. 207-218 ve Rayner Unwin, *George Allen & Unwin: Bir Hatırat* (2021) s. 71-104

4 *Orta Dünya Halkları* [*Halklar*], s. 142

5 *Mektuplar*, No. 257, s. 347

6 a.g.e., No. 294, s. 378

7 1938 yılında yayımlanan *Sessiz Gezegenden Dışarı* C.S. Lewis'in Uzay Üçlemesi'nin (diğer bir tabirle, Kozmik Üçleme'nin) ilk adımını teşkil etmekte olup bunu 1943 tarihli *Perelandra* (namıdiğer *Venüs'e Yolculuk*) ve 1945 tarihli *Korkunç Kale* izleyecektir.

8 *Mektuplar*, No. 257, s. 347

9 a.g.e., No. 294, s. 378

10 Ocak 1961'de Tolkien şöyle yazar (*Mektuplar*, No. 227, s. 303): "Númenórë isminin kısaltılmış hâli olan Númenor benim kendi buluşum olup 'batış' (√ndū, nu), günbatımı, Batı gibi anlamlara gelen *numē-n* ile 'toprak, ülke' = *Batılı* anlamı taşıyan *nōrë* sözcüklerinin birleşimi sonucu oluşmuştur. Onlar (pek tabii ki) daha önce kaleme alınmış olsa da *Númenórë*'ye ilişkin efsanelerin izlerine ancak Yüzüklerin Efendisi'nin geri planında rastlanabilir ve Ek A başlığı altında bunlara dair özet bir bilgi verilmekle yetinilmiştir. *Atlantis* destanına kişisel bir yorum getirmekte başvurduğum bu öğeler herhangi özel bir *bilgiye* dayanmayıp Deniz'in ortasında yaşam süren yüksek kültür düzeyine sahip bir halkı konu alan ve ülkelerinin sahilleri batıya bakan Avrupa toplumlarının düş gücünü öteden beri derinlemesine etkilemiş bulunan geleneksel algıya duyduğum şahsi ilginin ürünüdür."

11 *Silmarillion*, s. 30

12 *Mektuplar*, No. 24, s. 29

1 Bu bölüme aktarılmış olan tüm parçalar *Silmarillion*, s. 13 ve devamından alıntıdır.

2 Dipnotlarından birinde şöyle ekler Tolkien: "Tüm bunların sembolik veya mecazi bir anlam taşıdığı varsayılırsa, Evren'in tabiatına şekil veren unsurlar değerlendirmeye alındığında Işık'ın en eski ve başlıca simgelerden biri olduğu görülür. Valinor'un Işığı (henüz herhangi bir hezimet yaşanmamışken kendisi de ışıktan türetilmiştir) mantık ile arasındaki bağları halen koparmamış bulunan, her şeyi hem bilimsel (ya da felsefi) hem de hayali (ya da perde arkasında yaratıcılık taşıyan) bir yöntemle ele alarak onları iyi... veyahut güzel olarak niteleyen sanatın ışığını temsil eder. Güneş Işığı (veya Ay'ın Işığı) ise ancak Kötülük tarafından lekelenip mahva uğramalarının sonrasında Ağaçlardan çekilip alınmıştır."

3 Milton Waldman'a yazdığı mektubun bir başka kısmında Tolkien Orta Dünya üzerine kaleme aldığı yazılardaki başlıca temalara işaret eder ki bunlardan biri genellikle İncil'deki Âdem ile Havva öyküsünün şekillendirdiği Yahudi-Hristiyan geleneğindeki inançlarla bağdaştırılma yoluna gidilen "Düşüş"tür (Yaratılış: Üçüncü Bölüm), oysaki Tolkien buna çok daha geniş bir uygulanabilirlik katmıştır:

"Benim kurguladığım evrenin yaratılış evresinde bir düşüş söz konusudur: Meleklerin gözden düşüşü de diyebiliriz buna. Fakat Hristiyan geleneğinde algılandığı hâliyle şeklen hiç mi hiç benzeşmiyor tabii ki. Bu öyküler 'yeni', başka mitoslardan ve efsanelerden doğrudan doğruya türetilmiş değiller, yine de kadim zamanlardan bu yana genelgeçerlik kazanmış imge ve unsurları fazlasıyla içermeleri kaçınılmazdır. Benim fikrime göre, efsaneler ve mitoslar büyük ölçüde 'gerçek' diye nitelediğimiz şeyden meydana gelir sonuçta ve işin aslı şu ki sadece bu görünüm altındayken onun özelliklerini gözler önüne serebilir; belli bazı gerçeklikler ve bu türden görünümler çok uzun zaman önce keşfedilmiş olup her daim yeniden ortaya çıkmaktadır. Düşüş imgesi içermeyen bir şeye 'öykü' denemez –her öykü nihayetinde bir düşüşe sahne olur– ki bunun aksi, bildiğimiz ve sahip olduğumuz anlamıyla insan zihnine sığmayacaktır. Hâl böyleyken, buradan harekete geçecek olursak, onların 'tarihçesi' anlatılabilir bir hikâye kıvamına henüz bürünmemişken Elfler de bir düşüş yaşıyor. (İnsan ırkının ilk düşüşü ise açıklanmış olunan sebepler uyarınca hiçbir kaynakta anlatılmaz... İnsanlar ancak tüm bunlar mazide kaldığında sahneye çıkmıştır ve kısa bir süre için Düşman'ın hükmü altına girdiklerine ayrıca içlerinden bazısının bu süreçte tövbe ettiğine dair bilgiler birer söylentiden ibarettir.)"

4 Tolkien'in şu not eşliğinde konuya ek bir açıklama getirdiği görülüyor: "Pek tabii ki gerçek hayatta benim 'elf' diye nitelediğim varlıklar insanoğlunun tabiatının bir çeşit dışavurumundan ya da algısından ibaret,

fakat kabul edersiniz ki bu, destansı bir dille konuşmanın çok uzağında kalıyor."

5 Christopher Tolkien tarafından bağımsız birer eser hâlinde derlenen *Húrin'in Çocukları* ve *Gondolin'in Düşüşü* sırasıyla 2007 ve 2018 senelerinde yayımlanmıştır. [Türkiye'de ise 2007 ve 2020 yıllarında. –*yhn*]

1 – GRİ LİMANLAR'IN VE LINDON'UN KURULUŞU

1 Yüzüklerin Efendisi, Ek B [Ek B], s. 1082 [Türkçe baskısında bulunmamaktadır.]

2 *Halklar*, s. 166

3 *Silmarillion*, "Güç Yüzükleri" [Güç], s. 409-410

4 *Silmarillion*, s. 24. *Silmarillion*'a Akallabêth başlığı altında dahil edilen metnin gelişimini daha iyi irdeleyebilmek için okurlar *Orta Dünya Halkları*, Bölüm Bir: Yüzüklerin Efendisi'nin Giriş ve Ek Kısımları, V "Akallabêth'in Tarihçesi", sayfa 140 ve devamına bakmalıdır.

5 Yalnız Ada diye de bilinen Tol Eressëa, Valar'ın evi Valinor'u da bağrında bulunduran Aman'ın (namıdiğer "kutlu diyar") doğusunda yer alırdı. Bu adanın tarihçesi *Silmarillion*'un beşinci bölümünde anlatılmaktadır.

6 Avallónë isminin köken bilgisine *Yitik Yol ve Diğer Yazılar*, "Dilsel Kökenler", s. 349 ve s. 370'te değinilmekle beraber Orta Dünya efsanelerinde yer eden bu adanın Tolkien'in kendisine edebi anlamda ilham veren kaynaklar arasında sıraladığı Kral Arthur efsanelerinde geçen Avalon Adası ile ölmek üzere olan Kral Arthur'un bir tekneye yatırılmış hâlde bu adacığa gelişi ve Yüzük Taşıyıcısı'nın Ölmez Topraklara doğru yelken açışı arasındaki paralellikte de açığa vurulduğu şekilde bağdaştırmak, Tolkien açısından şüphesiz ki mutlu bir tesadüf olmuştur: "Bilbo ile Frodo'ya bu seyahati çok sevdikleri Elfler ile birlikte gerçekleştirmek gibisinden özel bir ayrıcalık bahşedilmişti... Gerçekten de Arthur efsanelerine yaraşır bir son, yine de bir ölüm 'alegorisi' mi yoksa geri dönüş yoluyla edinilen bir şifa bulma ve tazelenme hâli mi olduğuna dair herhangi bir ipucu içermiyor." (*Sauron'un Mağlup Edilişi*, Birinci Bölüm – "Üçüncü Çağın Sonu", "Sonsöz", s. 132)

7 *Silmarillion*, Akallabêth [Akallabêth], s. 375. Yukarıdaki 4 numaralı nota bakınız. Tolkien'in daha erken dönem Atlantis kurgusu ile ilgilenen okurların dikkati için ayrıca şu kaynaklar sayılabilir: *Yitik Yol ve Diğer Yazılar*, I "Efsanenin En Eski Tarihçesi", s. 7-10 ve II "Númenor'un Düşüşü" sayfa 11 ve devamı; ilaveten *Sauron'un Mağlup Edilişi*, Üçüncü Bölüm: "Anadûnê'un Sulara Gömülüşü", sayfa 331 ve devamı.

8 Güç, s. 409-410

9 Ek Metinler B, s. 1082 [Türkçe baskısında bulunmamaktadır.]. Tolkien'in yazılarında Gil-galad'ın hangi soydan geldiğine dair farklı açıklamalar mevcut olmakla beraber *Silmarillion*'un derlenmesi sırasında Christopher Tolkien babasının şu tarifine bağlı kalmakta karar

kılmıştı: "Fingon oğlu Gil-galad". Onun ebeveynlerinin kim olduğuna *Halklar*, İkinci Bölüm: Son Dönem Yazıları, XI "Fëanor'un Anlamını Yitirmiş Âdeti" [Âdet], s. 347'de kısaca değinilir. "[Öyküsünün ileriki safhaları İkinci Çağ'ın bağlanacağı yazgı ile kopmaz şekilde ilintili olan Gil-galad'ın isminin Quenya dilindeki karşılığı] 'ışıltı yayan yıldız' idi... çünkü miğferi, zırhı ve kalkanı gümüş ile kaplanmış ve yüksek bir yere çıkıp dikilmesi hâlinde Elflerin gözleri onu çok çok uzaklardan dahi seçebilsin diye güneş ışığı veya ay ışığı altında parıldayan bir yıldızın o beyaz ışıltısını andıran yansımalar doğuracak şekilde bezenmişti."

10 *Bitmemiş Öyküler*, [*BÖ*], s. 389

11 *BÖ*, s. 382-383. Çok daha kapsamlı bir tarif Christopher Tolkien'in *BÖ* metni içinde de alıntı yaptığı "çok sonraki bir döneme rastlayan ve büyük ölçüde dilbilimsel öğelere yer verilen bir makale" yoluyla sunulmuştur, aşağıdaki 14 numaralı nota bakınız.

12 *Kardeşlik*, İkinci Kitap, VII "Galadriel'in Aynası", s. 344. *Orta Dünya'nın Tabiatı* [*Tabiat*] s. 352, not 8'de Tolkien'in Galadriel'in ismini bir aşama daha derinlemesine inceleyen kökenbilimsel açıklamalarına rastlarız: "*Galadriel* bu ismin Sindarin dilindeki hâlidir. Özgün anlamı 'başında pırıltılı bir taç taşıyan hanım' olup gençliğinde ortadakini her seferinde başına doladığı üç ayrı örgü hâlinde sarmaya alıştığı altın sarısı saçlarının o harikulade parlaklığına atıfta bulunulmaktadır. *Celeborn* da bu ismin Sindarin lügatindeki karşılığı olup aslen 'uzun-gümüş' anlamını taşır."

13 Christopher Tolkien'in bu konuya dair yazdığı paragrafın tam hâli şöyledir: "Orta Dünya'nın bütün tarihçesinde Galadriel ile Celeborn'un öyküsü kadar sorunlara gebe bir evreye daha rastlanmaz ve bu sürecin 'kökeni geleneklerde gömülü' ciddi bazı tutarsızlıklar içerdiğini de itiraf etmek gerek; veyahut da konuya farklı bir bakış açısıyla yaklaşılacak olursa, Galadriel'in üstlendiği rolün ve sahip olduğu önemin yavaş yavaş ortaya çıktığı ve onun hikâyesinin devamlı olarak yeniden şekillendirildiği söylenebilir." *BÖ*, İkinci Kısım: İkinci Çağ, IV "Galadriel ile Celeborn'un Öyküsü" sayfa 379 ve devamına ve ayrıca *Tabiat*, Üçüncü Kısım: Dünya, Üzerindeki Diyarlar ve Sakinleri, XVI "Galadriel ile Celeborn" sayfa 346 ve devamına bakınız.

14 *Güç*, s. 410

15 Yüzüklerin Efendisi, Ek A [Ek A], s. 1034 [Türkçe baskısında bulunmamaktadır.]

16 Ek A, s. 1034-1035 [Türkçe baskısında bulunmamaktadır.]

32 – EDAIN, NÚMENOR'A ULAŞIR

1 "Yılların Öyküsü Üzerine" başlığı altında kaleme aldığı metnin ilk taslaklarında Tolkien "Númenor'un Kökenleri"ni İkinci Çağ Sene 50'ye dayandırmaktadır (bakınız: *Halklar*, Birinci Bölüm, VI s. 168); bahse konu yıl sonradan İkinci Çağ 32 olarak değiştirilmişse de "Yılların

Öyküsü"nün *Dönüş*, Ek B'ye ilave edilmek üzere hazırlanışı sırasında o çağın 32. senesinin bu kez "Edain'in Númenor'a ulaşması"na sahne olacak şekilde not edildiği görülür. Yazarın bu iki olayı –Númenor'un Kuruluşu ile Edain'in oraya varışı– aynı zaman dilimi içine denk gelecek şekilde değerlendirdiği farz ediliyor.

2 *Silmarillion*'un içeriğindeki ilgili kısımlara bakınız: 12 "İnsanlara Dair"; 17 "İnsanların Batı'ya Gelişine Dair"; Şecereler (III "Bëor Hanesi"; IV ve V "Hador Hanesi ve Haleth Halkı")

3 Ek A, s. 1035 [Türkçe baskısında bulunmamaktadır.]

4 *Silmarillion*, Valaquenta [Valaquenta], s. 57-58

5 Maiar'ın en önde gelenlerinden biri olan bu varlık Valaquenta, s. 58'de "kollarının kuvvetiyle ile Arda üzerinde hiç kimsenin yarışamadığı, Manwë'nin sancaktarı ve habercisi" şeklinde tanımlanmıştır.

6 Valaquenta, s. 58'de "Orta Dünya sahillerini döven denizlerin efendisi" şeklinde tarif edilen bir Maia.

7 Valaquenta, s. 54'te "Arda'yı meydana getiren tüm cismani unsurların" efendisi olduğu vurgulanan bu Vala hakkında "bütün diyarlar onun elinde vücuda gelmişti... aslen bir demirci ustası ve her türlü zanaatın piriydi" denmiştir.

8 Bir Vala ve Aulë'nin hanımı olup Valaquenta, s. 54'te "Meyve Bahçeden... toprakta yetişen her şeyin sevdalısı ve bunların her türlüsünü belleğine kazımış olan" şeklinde tanımlanır.

9 Quenya dilindeki "anna" (armağan) ve "dor" (diyar) kelimelerinden türetilmiştir.

10 Akallabêth, s. 375

11 *Halklar*, s. 144 paragraf 5'te Christopher Tolkien tarafından da vurgulandığı gibi, *Sauron'un Mağlup Edilişi*, s. 360'da aktarılan "Anadûnê'un Sulara Gömülüşü" metni içinde bu konuya ilişkin orijinal pasajda şöyle denir: "Sonrasında Edain Elflerin yardımıyla inşa etmiş oldukları büyük küçük tüm gemilerini bir araya toplayıp denize sürdü ve oradan ayrılmaya gönüllü olanlar eşlerini, çocuklarını ve sahip oldukları tüm malları yanlarına alıp Yıldız'ın rehberliğinde derin sulara yelken açtı."

12 Akallabêth, s. 375-376

13 Bu pasaj *BO* içeriğindeki alıntılara dahil edilmediğinden, ilk kez *Halklar*, s. 144 paragraf 5'te ve sonrasında s. 145'te yayımlanma olanağı bulmuştur. Gemiustası Círdan'ın "gelecekte neler olacağını Orta Dünya'daki herkesten daha uzak menzilli ve derinlemesine gördüğü" söylenirdi (*Halklar*, sayfa 385 ve devamı) ve Celebrimbor Elf Yüzüğü Narya'yı, namıdiğer Ateş Yüzüğü'nü ona emanet etmişti. Sürecin devamında, Orta Dünya'ya gelişinin ardından yüzüğü şu sözler eşliğinde bu defa Gandalf'a verecektir Círdan: "Bu yüzük sana emanet, Üstat... çünkü seni zorlu bir uğraş bekliyor; yüklendiğin yıldırıcı görevleri yerine getirirken sana destek olacaktır. Ateş Yüzüğü derler buna, ruhu buz kesmiş olan bu dünyada yürekleri yeniden alevlendirmekte kullanabilirsin onu. Bana gelince, benim gönlüm daima Deniz'dedir ve son gemi

de yelken açıncaya kadar şu puslu sahillerden bir yere ayrılmayacağım. Senin dönüşünü bekleyeceğim." (*Dönüş*, Ek B, s. 1085 [Türkçe baskısında bulunmamaktadır.]) Círdan Elfler ve İnsanların Son İttifakı'na dahil olup savaşa katılacak ve ardından Yüzük Taşıyıcıları onların nihai yolculuğu için özel olarak inşa etmiş olduğu gemiye binip Ölmez Topraklara yelken açmaya hazırlandığı sırada Gri Limanlar'ın Efendisi sıfatıyla Galadriel, Celeborn, Elrond, Gandalf, Frodo ve Bilbo'yu karşılayacaktır.

14 Ek A, s. 1035 [Türkçe baskısında bulunmamaktadır.]. Başka bir kaynakta şöyle belirtilir: "Genel anlamda tüm Númenor halkına İnsan ırkından olan diğerlerininkine oranla beş kat uzun bir ömür bahşedilmiştir"; Christopher Tolkien'in konuyla ilgili makalesi için bakınız: *BÔ*, s. 373 not 1

15 Editörce düşülmüş bu notta atıfta bulunulan parçaların geçtiği kaynak Akallabêth, s. 377'dir. Bir başka metinde (*Mektuplar*, No. 156, s. 204-205) ise şöyle yazar Tolkien: "Bu mitolojinin bakış açısı uyarınca 'fanilik' veya kısa bir ömre sahip olmak ile 'ölümsüzlük' veya diğer bir deyişle süresi belirsiz bir ömre sahip olmak Tanrının Çocuklarının, yani sırasıyla İnsanların ve Elflerin (ilkdoğanlar) biyolojik ve ruhsal *tabiatı* diyebileceğimiz şeyin bir parçasıdır ve hiç kimse tarafından (Güçlerden biri veya tanrı tarafından bile) değiştirilmesi mümkün *olmadığı* gibi, Evren'in tarihinin akışı içinde Tanrının Müdahalesi'ni ve mutlak bir özgürlüğe sahip yegâne İrade'nin onunki olduğunu ispatlar şekilde ansızın vuku bularak kuralların ve buyrukların hiçe sayılmasına yol açan şu tuhaf istisnalardan birinin geçerli olduğu durumlar haricinde Tek Olan tarafından da değiştirilmez."

Başka bir not eşliğinde ise şöyle bir eklemede bulunur: "Beren ile Lúthien'in öyküsü 'Elflik' dediğimiz şeyin insanoğlunun tarihinin örgüsü içine kaynamasına önayak oluşu bakımından buna büyük bir istisna teşkil ediyor."

Ardından şöyle devam eder Tolkien: "[Edain'e] kendi diyarlarından daha *batıya* yelken açmak yasaklanmıştı çünkü onların 'ölümsüz' olmasına veya bu özelliği edinmeye yeltenmesine izin verilmiyordu; bu mitosta Kutlu Diyar gerçek dünyada fiziksel varlığını halen sürdüren, denizcilikteki ustalıkları dolayısıyla onların gemileri ile erişmesinin hiç de imkânsız olmadığı bir bölge olarak resmedilmekteydi."

16 Okurlarından birine yazdığı taslak bir mektupta (*Mektuplar*, No. 244, s. 324) Tolkien'in şöyle belirttiğine tanık oluruz: "Númenor Kralı herhangi bir anlaşmazlık ânında yargısı sorgulanamayacak kadar erk sahibi olan *mutlak* bir hükümdardır; yine de ülkesini kendisi koymadığı fakat uygulanması (ve yorumlanması) ile yükümlü kılındığı kadim yasalar çerçevesinde yönetmesi beklenir." Bu kitapta takip edilecek olan Númenor Kralları ile Kraliçelerinin (ikinci gruptakilerin toplam sayısı üçtür) şeceresi, *BÔ* İkinci Bölüm: İkinci Çağ, III "Elros Soyu: Númenor Kralları" s. 364-372'den alınmadır. Özet bir diğer liste ise Yüzüklerin

Efendisi, Ek A Kral ve Hükümran Yıllıkları I "Númenor Kralları" s. 1033-1037'de yer alır ki aşağıdaki notu da (s. 1035-1036) içerir [Türkçe baskısında bulunmamaktadır.]:

> *Númenor Kral ve Kraliçelerinin isimleri sırasıyla şöyledir*: Elros Tar-Minyatur, Vardamir, Tar-Amandil, Tar-Elendil, Tar-Meneldur, Tar-Aldarion, Tar-Ancalimë (ilk Hükümran Kraliçe), Tar-Anárion, Tar-Súrion, Tar-Telperiën (ikinci Kraliçe), Tar-Minastir, Tar-Ciryatan, Haşmetli Tar-Atanamir, Tar-Ancalimon, Tar-Telemmaitë, Tar-Vanimeldë (Kraliçelerin üçüncüsü), Tar-Alcarin, Tar-Calmacil, Tar-Ardamin.
>
> Ardamin'den sonra Krallar Númenor dilindeki (Adûnaik) isimlerle hükümranlık asasını devralmıştır: Ar-Adûnakhôr, Ar-Zimrathôn, Ar-Sakalthôr, Ar-Gimilzôr, Ar-Inziladûn. Inziladûn Kralların o güne değin genelgeçer kabul edilmiş örf ve âdetlerine sırt çevirecek ve ismini "Uzak Görüşlü" anlamına gelecek şekilde Tar-Palantir olarak değiştirecekti. Normal koşullar altında onun kızı Tar-Míriel'in dördüncü Kraliçe olarak tahta çıkması gerekirdi fakat Kral'ın yeğeni asayı gaspetti ve Altın Ar-Pharazôn adı altında Númenor Krallarının sonuncusu oldu.
>
> Tar-Elendil'in dönemindedir ki Númenórlulara ait ilk gemiler Orta Dünya kıyılarına geri döner. Onun çocukları arasında en büyüğü Silmariën adında bir kızdır. İşte bu kızın oğlu Valandil, Eldar ile dostluğuyla tanınıp anakaranın batısında hüküm sürmüş Andúnië Efendilerinin ilki olacaktır. Söz konusu yöneticilerin sonuncusu Amandil ve onun oğlu Uzun Elendil de aynı soyun devamıdır.
>
> Altıncı Kral geriye vâris olarak tek bir çocuk bırakmıştı, bir kız. İlk Kraliçe odur işte; çünkü aynı süreçte Kral'ın çocukları arasında en büyüğünün erkek mi kadın mı olduğuna bakılmaksızın asayı devralması bir kraliyet yasası hâline getirilmişti.

17 Elros (Elf dilinde bu ismin karşılığı "Yıldız Köpüğü"dür) ve ikiz erkek kardeşi Elrond ("Yıldız Kubbesi") Birinci Çağ 532 senesinde Eärendil ile eşi Elwing'in çocukları olarak dünyaya gelmiştir. Bundan altı yıl sonra her iki oğlan Elflerin Elfleri Katli vakaları arasında üçüncüsü ve en zalimane olanı sırasında Maglor ve Maedhros (Fëanorun Oğullarından ikisi) tarafından Elwing'in muhafaza etmekte olduğu Silmaril mücevherini geri almaya yönelik bir çabanın sonucu olarak kaçırılıp rehin alınır. Bu olayla bağlantılı dökülen onca kana rağmen Maglor ve Maedhros çocukların canını bağışlayacak ve Maglor her ikisini kendi evinde büyütecektir.

Elflerin Elfleri Katli'nin üçüncü kez yaşanmasının ardından Eärendil ile Elwing Valar'ı Karanlıklar Efendisi namıyla anılan varlık-

ların ilki ve Orta Dünya'daki tüm kötülüklerin kökeni olan isyankâr Vala Morgoth'a ("Dünya'nın Kara Düşmanı") karşı verdikleri mücadelede Orta Dünya'daki İnsanlara ve Elflere destek çıkma yönünde ikna edebilmek için beraberce Valinor'a seyahat ederler. Böyle yapmakla Valar'ın fanilerin Ölmez Toprakların kutsal toprağına ayak basması üzerine koymuş olduğu yasağı çiğnemiş olsalar da Eärendil'in hayatı bağışlanacaktı çünkü onun ilettiği yardım çağrısı Orta Dünya'daki tüm Elfler ve İnsanlar adına yapılmaktaydı. Yarıelf kanından olduğu için hem kendisine hem de eşi Elwing'e, sonradan bu çiftin çocuklarına da sunulacağı gibi, Elf ırkına veya İnsan ırkına mensup olma konusunda tercihte bulunma hakkı tanınacaktı. Bu ikilem karşısında Eärendil karısının örneğini takip edecek ve varlığını Elfler arasında sürdürmeyi yeğleyecekti. Çocuklarından Elrond da günü gelince tercihini aynı yönde kullanırken Elros yaşamını bir İnsan olarak sürdürmeyi yeğ tutarak Númenor'un ilk kralı olacaktı. Bu olayların etraflı bir anlatımına *Silmarillion*, 24 "Eärendil'in Yolculuğu ve Gazap Savaşı" s. 358 ve devamında ulaşabilirsiniz. Eärendil'in hikâyesinin nasıl sonuçlandığı Bilbo tarafından Ayrıkvadi'de mısralara dökülürken, "ilkin bir akarsuyun çağıltısına, sonradan ise belirgin bir sese bürünecek müzikle dolu bir rüyaya kapılmış başıboş dolandığı" sırada Frodo da bunu işitecektir. *Kardeşlik*, İkinci Kitap, I "Nice Buluşmalar" s. 232-235

18 Ek A, I (iii), s. 1043 not 1 [Türkçe baskısında bulunmamaktadır.]

19 Elros'un kendisine yakıştırdığı Tar-Minyatur ismi Quenya lügatindeki "*tar*" (kral), "*minya*" (ilk) ve "*türë*" (yönetici veya efendi) sözcüklerinin bir araya getirilmesiyle türetilmiş olup "Yüce Hükümdarların En Başta Geleni" anlamını taşımaktadır. Númenor'un sonraki hükümdarları da bu geleneği sürdürecek ve kraliyet unvanlarını "Tar-" ön eki ile başlatacaktır, ta ki, daha önce de belirtilmiş olduğu üzere, yirminci kral Ar-Adûnakhôr (Tar-Herunúmen) Númenor'un yerli ahalisi olan insanların dili Adûnaik'ten alınma bir hükümranlık unvanı benimseyinceye kadar.

20 *BÖ*, s. 370

NÚMENOR'UN COĞRAFİ YAPISI

1 Númenor adasının coğrafi yapısına ilişkin tarifler *BÖ* (İkinci Bölüm: İkinci Çağ, I: Númenor Adası Üzerine Genel Bir Bilgi, sayfa 277 ve devamı) ve *Tabiat* (Üçüncü Kısım: Dünya, Üzerindeki Diyarlar ve Sakinleri, XIII "Númenor Topraklarının Genel Yapısı ve Üzerinde Barındırdığı Hayvanlar Hakkında", sayfa 328 ve devamı) bölümlerinden alınmış olmakla beraber bu kitabın akışına uyum sağlamaları açısından adanın fiziksel yapısını en iyi ortaya koyacak biçimde yeniden ayarlanmışlardır. Okuru dipnotlara boğmamak amacıyla, farklı bir durum belirtilmedikçe söz konusu paragrafların bu iki kaynaktan olduğu gibi çekilmesi yoluna gidilmiştir. Özel dönemlere veya belli hüküm-

ranların egemenlik evrelerine işaret eden bazı ayrıntılar kaynaklarının belirtildiği ilgili zaman dilimleri içine oturtulacak şekilde yeniden yerleştirilmiştir.

2 Özgün metinde kullanılmış olan "Hards" sözcüğü sert zeminli kumsalları veya suların çekilmesi sonucu açıkta kalan katı kıyı şeritlerini ifade etmekte kullanılır.

NÚMENOR'DA DOĞAL YAŞAM

1 Númenor'daki bitki örtüsüne ve hayvanlara ilişkin sıralanan bilgiler yine *BÖ* (İkinci Bölüm: İkinci Çağ, I: Númenor Adası Üzerine Genel Bir Bilgi sayfa 277 ve devamı) ile *Tabiat* (Üçüncü Kısım: Dünya, Üzerindeki Diyarlar ve Sakinleri, XIII "Númenor Topraklarının Genel Yapısı ve Üzerinde Barındırdığı Hayvanlar Hakkında" sayfa 328 ve devamı) kaynaklarından alınmakla birlikte bu kitabın akışı ile en çok uyum sağlayacak şekilde düzenlenmişlerdir; tıpkı bir önceki "Númenor'un Coğrafi Yapısı" başlığı altında olduğu gibi burada da yalnızca kullanılan malzemenin farklı bir kaynağa ait olması hâlinde dipnotlara yer verilmiştir.

2 Valinor'un İki Ağacı diye anılan Laurelin (Altın Ağaç) ve Telperion (Gümüş Ağaç) o diyarı bir baştan diğerine ışığa boğardı. Bunların nasıl yaratıldığına ve nasıl yok edildiğine ilişkin detaylı bilgilere *Silmarillion* (*Quenta Silmarillion* 1 "Günlerin Başlangıcına Dair", 8 "Valinor'un Kararışına Dair") ve bazı diğer kaynaklardan ulaşılabilir. Telperion'un ardılları (Gondor'un Ak Ağacı örneğinde olduğu gibi) Üçüncü Çağ'ı gördüyse de "Orta Dünya'da Altın Laurelin'in herhangi bir benzeri kalmamıştı." (*Dönüş*, Ek A (I) Númenor, s. 1034 [Türkçe baskısında bulunmamaktadır.])

3 *Kardeşlik*, İkinci Kitap, VI "Lothlórien", s. 326

NÚMENÓRLULARIN YAŞANTISI

1 Numenorlu İnsanların, Edain'in gündelik yaşantısına ve kültürüne ilişkin kayıtlar da yine *BÖ* (İkinci Bölüm: İkinci Çağ, I: Númenor Adası Üzerine Genel Bir Bilgi, s. 277 ve devamı), Akallabêth s. 373 ve *Tabiat* (Üçüncü Kısım: Dünya, Üzerindeki Diyarlar ve Sakinleri, XI "Númenórluların Yaşantısı", s. 316 ve devamı; XII "Númenórluların Yaşlanma Esasları" s. 329 ve devamı) kaynaklarından alınmakla birlikte anlatının akışına uyacak şekilde düzenlenmiştir; ayrıca, tıpkı önceki kısımda olduğu gibi, dipnotlara sadece daha başka kaynaklardan alıntı yapıldığında yer verilmiştir.

2 Sindarin dilindeki karşılığı "batı-insanı" ya da "batılı" olan bu isim Elfler ile dostluk hâlindeki Númenórlular için kullanılırdı.

3 Tolkien için dinsel inançlarının ve âdetlerinin Númenórluların nezdinde taşıdığı manevi değer Yüzüklerin Efendisi'nde anlatılan olayların

(ve olaya daha geniş bir bakış açısıyla yaklaşılacak olursa onun kaleminde varlığa bürünen tüm efsaneler dizisinin) ideolojik bakımdan en merkezi öğelerinden birini teşkil etmekle kalmayıp yankılarını yazarın kendi dünyasında da bulmaktaydı. *Kralın Dönüşü* kitabı üzerine W. H. Auden tarafından *The New York Times Book Review*'in 22 Ocak 1956 tarihli sayısında yayımlanan görüşlere yönelik kişisel bir yorum olması için tasarladığı notlarında şöyle yazar Tolkien:

> Bu da pek tabii ki gerekçeleri arasında yer almakla beraber, Yüzüklerin Efendisi'nde vuku bulan çatışma, temelinde "özgürlük" üzerine değildir. Tanrı ve O'nun ilahi anlamda erk sahibi yegâne varlık olması üzerinedir. Eldar ile Númenórlular Tek Olan diye niteledikleri gerçek ve mutlak Tanrı'ya ibadet eder ve bir başkasına tapınmayı menfur kabul ederdi. Sauron ise bir Tanrı-kral olma arzusundaydı ve hizmetkârlarının gözünde de tamı tamına öyleydi; galip gelmiş olsa yeryüzündeki akıl mantık sahibi tüm canlılardan kendisine ilahi itibar tanımaları talebinde bulunur ve o an itibarıyla tüm dünya üzerinde mutlak kudrete sahip olmayı isterdi. Yani "Batı" ümitsizliğe kapılıp sürülerce ork yetiştirmeye veya paralı asker olarak tutmaya başlasa ve Sauron ile ittifak kurdular diye veya sırf ona yardım etmelerini engellemek için başka İnsan kavimlerinin ülkelerini hunharca tarumar etse, Davalarında çürütülemez biçimde haklı görülmeye devam ederlerdi. Gerçekleştirdikleri eylemlerin pek çoğunun yanlış olduğu kabul edilse bile (zaten de öyle maalesef) ve Tanrı-Devlet'e tapanlar huzurun ve bolluğun hüküm sürdüğü, karşılıklı saygıya ve güvene dayanan bir hayat sürerken "Batı" dediğimiz yerin sakinlerinin servet sahibi birtakım patronların meydana getirdiği azınlık haricinde bütünüyle korku ve sefalet içinde yaşadığı doğru olsa bile (ki öyle değil) günümüzde Tanrı-Devlet'e ve Yüce Rahip rolünde Şu ya da Bu Mareşal'e karşı duranların Dava'sında haklı görüldüğü gibi.

4 *Mektuplar*, No. 156, s. 204

5 Tolkien Adûnaik adını verdiği lisanı, hayata geçirme fırsatını asla bulamadığı, baş karakterlerden biri olan Alwin Lowdham'ın Númenor dili üzerine (bitmemiş) bir rapor derlediği *Kavram Kulübü Yazıları* (1945) isimli çalışması için tasarlamıştı. Yine de pek çok sayfa süren bu hayranlık verici çalışmayı *Sauron'un Mağlup Edilişi*, s. 413 ve devamında bulabilirsiniz.

Númenor dilinin İkinci Çağ'ın sona erişini izleyen dönemdeki kullanım örneklerini ve Orta Dünya'da geçerli olan diğer lisanlarla etkileşimini incelemek için bakınız: Yüzüklerin Efendisi, Ek F, Üçüncü Çağ Dilleri ve Halkları, "İnsanlar" (s. 1011 ve devamı).

6 Andúnië Efendilerinin soyu, annesi Silmariën, Andúniëli Elatan'ın karısı ve aynı zamanda Númenor'un Dördüncü Kralı Tar-Elendil'in çocukları arasında en büyüğü olan Valandil ile başlar. Númenor'da o

dönem geçerli olan kanunlar uyarınca Şilmariën'in kraliçe olarak tahtı miras yoluyla devralmasına ve hükümranlık etmesine izin verilmediğinden, Valandil ve onu takip eden Andúnië Efendileri hanedan soyunun halefi sayılmıyordu. Ne var ki, İkinci Çağ'ın sonuna gelindiğinde Valandil'in soyundan olanlar Andúnië Efendilerinin sonuncusu ve Arnor ile Gondor Yüce Krallarının ilki olan Elendil ile başlamak üzere Orta Dünya'da kurulan yeni krallıkların başına geçecekti.

Númenor'un Çöküşü'nden kurtarılıp izleyen dönemde Arnor krallarının hükümranlık timsali olarak kullanılmaya devam edilen ve *Dönüş*, s. 926'da belirtildiğine göre "Elrond onu Aragorn'a takdim ettiğinde beş bin yılı aşkın süredir var olagelen", vaktiyle Andúnië efendilerinin taşımayı âdet hâline getirdiği gümüş çubuk (Annúminas'ın asası) hakkında açıklayıcı bir not için ayrıca bakınız: Ek A, I (iii), s. 1043 [Türkçe baskısında bulunmamaktadır.]

7 Eressëalılar = Tol Eressëa'da yaşam süren Elfler

8 Tolkien "Elflerin Yaş Esası & Númenórlularınki (*Tabiat*, Birinci Kısım XVIII, s. 151) isimli çalışmasında ve evlilik hususunda da ek bilgiler içerecek şekilde daha uzun olmak üzere "Númenórluların Yaşlanma Esasları" (*Tabiat*, Üçüncü Kısım, XXII, s. 328-330) isimli çalışmalarında Númenórluların uzun ömürlülüğü konusunu işlemiştir; ayrıca (*Tabiat*, s. 318) "bir Númenórlunun insanoğlunun olağan zindelik ve yetkinlik esasları uyarınca kaç 'yaşında' olduğunu" hesaplamaya yarayan aşağıdaki formülü de sunmuştur:

(1) Eksi 20: Bir Númenórlu 20 yaşına geldiğinde sıradan bir insanoğlu ile aynı gelişim düzeyinde olacağı için bu sayı toplam yaştan düşülür.

(2) Ömrün geri kalanı 5'e bölündükten sonra çıkan rakam düşülen bu 20'ye eklenir. Yani aşağıdaki yaşlardaki bir Númenórlu erkek ya da kadın:

25 50 75 100 125 150 175 200 225 250 275 300 325 350 375 400 425

İnsan "yaşına" uyarlandığında şu rakama tekabül etmektedir:

21 26 31 36 41 46 51 56 61 66 71 76 81 86 91 96 101

9 Üzerinde çalıştığı metinlerle ilgili kaydettiği notların birinde Númenórluların "tek bir ırksal kökenden" gelmediği açıklamasında bulunmuştur Tolkien; söz konusu farklılıkların izahatına *Tabiat*, s. 323'te ulaşılabilir.

10 Buradaki "dolaylı" tabiriyle "kalıtsal" denmek isteniyor.

11 Akallabêth, s. 377

12 "Kral'ın taşıdığı kılıç, aslen Beleriand diyarındaki Doriath yöresinin hükümdarı Elu Thingol'e ait olup Elros'a annesi Elwing tarafından verilmiş bulunan Aranrúth idi." *BÔ*, s. 287-288 not 2, aynı zamanda Barahir'in Yüzüğü, heybeti ile meşhur Tuor'un Baltası ve Bëor Hanesi'nden Bregor'un Yayı gibi "başka yadigârlar" hakkında da ayrıntılı bilgiler içermektedir.

13 *Mektuplar*, No. 156, s. 204-205

14 Akallabêth, s. 378

15 Valinor'un İki Ağacı'na dair bilgiler için s. 370, "NÚMENOR'DA DOĞAL YAŞAM", not 2'ye bakınız. Ak Ağaçların geçmişine ve isimlerine ilişkin daha ayrıntılı bilgi için ise Christopher Tolkien'in "Akallabêth'in Tarihçesi", *Halklar*, s. 147-149'da yer alan notlarına bakmakta fayda var.

16 Akallabêth, s. 378 ve *Halklar*, s. 147. Ak Ağaç'ın tarihçesine Yüzüklerin Efendisi'nde Elrond'un Arnor Kenti'ni (sonraki ismiyle Minas Tirith'i) tarif ettiği kısımda değinilmiştir: "...Biraz daha batıda, Ak Dağlar'ın eteklerinde Minas Anor'u, namıdiğer Batan Güneş Kulesi'ni inşa ettiler. Kral'ın oradaki sarayının avlusunda Isildur'un derin suları aşıp da anakaraya ulaştırdığı ağacın tohumuyla hayat verilmiş beyaz bir ağaç büyüyüp yeşerdi ki kökenlerini aldığı ağaç da çok önceleri Eressëa'dan ve ondan evvel yeryüzünün henüz pek taze olduğu günlerden önceki Gün, En Batı'dan gelmişti." (*Kardeşlik*, s. 243)

Yüzük Savaşı patlak verdiği vakit Minas Tirith'teki Kraliyet Sarayı'nın avlusundaki Çeşme'nin başında dikili duran Üçüncü Ak Ağaç İkinci Çağ'ın 2872'nci senesinden bu yana ölü bulunuyordu ve başkaca bir tohumuna da erişilemediğinden "Kral dönünceye dek" orada öylece kalmak üzere kendi hâline terk edilmişti ("Elendil'in Vârisleri", *Halklar*, s. 206). Üçüncü Çağ'ın kapanış evresinde Aragorn'un Kral Elessar Telcontar adını alarak 26'ncı Arnor Kralı, 35'inci Gondor Kralı ve Isildur'un kısa süreli hükümranlığı sayılmazsa Gondor ve Arnor Yüce Krallarının ilki payesiyle taç giymesi sonucu bu kehanet de gerçekleşmiş olacaktı. Yüzüklerin Efendisi'nde de belirtildiği üzere (*Dönüş*, Altıncı Kitap, V "Vekilharç ile Kral", s. 925-926) taç giyme töreninin arifesinde Gandalf Aragorn'u da yanına alarak Ered Nimrais'in (Ak Dağlar) en doğu zirvesi olan Mindolluin Dağı'na çıkmış ve Gondor kralları arasında genelgeçer hâle gelmiş olan âdete uyar biçimde, onu şehre tepeden bakan yalçın bir oyuğa getirmişti. İkili oradayken Aragorn tam şafak söktüğü esnada "hemen arkasında dağın zirvesini bürümüş olan kar kümelerinin çeperlerinden aşağı doğru dik bir açıyla inen taşlık bir bayır gördü; o yöne baktığında çorak arazinin orta yerinde yükselen bir figür seçti gözleri. Daha iyi bir görüş açısı yakalayabilmek için biraz daha tırmandığında kar kütlesinin hemen sınırında üç ayaktan uzun olmayan bir fidan yükseldiğini fark etti. Yukarıya bakan yüzeyleri koyu, alttakiler ise gümüşi renkte olan, kendine has uzunca bir biçime sahip tazecik yapraklar açmıştı şimdiden dallarında ve o zarif tepesi, bembeyaz taçyaprakları üzerine güneş ışığı vurmuş kar misali pırıltılar saçan çiçeklerden müteşekkil küçük bir öbekle bezeliydi...

"Ardından elini nazikçe fidanın üzerine koymasıyla beraber hayretler içinde kaldı Aragorn! Zira ağaç belli ki toprağa zayıfça tutunduğundan, hiç zorlanmadan zeminden sökülüp koparılabilmişti; böylelikle Aragorn onu beraberinde Hisar'a taşıdı. Solup kuruyan önceki

ağaç itibarını zedelemeyecek bir saygı havası içinde yerinden söküldü; onu yakmamışlar, sükûnet içinde kalması için Rath Dínen'e* sermişlerdi. Sonrasında Aragorn yeni ağacı avluda, çeşmenin yanı başındaki yerine dikti, küçük fidan hızla ve hevesle büyümekte gecikmedi; öyle ki, haziran ayına girildiğinde çiçek açmıştı bile."

* Minas Tirith'teki gömütlerin arasından geçen yol olan Rath Dínen –ki bu patikaya şehrin altıncı katmanındaki Fen Hollen adlı kapıdan geçilerek girilmekteydi– Gondor Krallarının ve Vekilharçlarının öldükten sonra defnedildiği yerdi.

17 Akallabêth, s. 376-377

18 *Tabiat*, s. 340

yak. 40 – ERED LUIN'DEKİ ESKİ YERLEŞKELERİNİ TERK EDEN CÜCE TOPLULUKLARI MORİA'YA GÖÇ EDİP ORANIN NÜFUSUNU ARTIRIR

1 Ek A, "Kral ve Hükümran Yıllıkları, III Durin'in Halkı" s. 1071 [Türkçe baskısında bulunmamaktadır.]

2 *Kardeşlik*, İkinci Kitap, II "Elrond'un Divanı", s. 239

442 – ELROS TAR-MINYATUR'UN ÖLÜMÜ

1 *BÖ*, s. 364

2 *BÖ*, s. 374-375 not 3. Christopher Tolkien Tar-Amandil'in hükümdarlığına dair şu yorumda bulunmuştur: Burada (147 yerine) 148 rakamı kullanılmasının nedeni Vardamir'in hükümran addedildiği bir yılın da Tar-Amandil'in fiilen hükümranlık yaptığı süreye dahil edilmesi olmalı.

yak. 500 – SAURON ORTA DÜNYA'DA YENİDEN KIPIRDANMAYA BAŞLAR

1 *Silmarillion*, s. 24-25

2 *Silmarillion*, 24, "Eärendil'in Yolculuğu ve Gazap Savaşı", s. 370. Sauron'un Birinci Çağ süresince işlediği suçlar *Silmarillion*'da geniş yer bulur ve özellikle şu bölümlerde takip edilebilir: 24, "Beleriand'ın Yıkılışına ve Fingolfin'in Ölümüne Dair" ve 19, "Beren ve Lúthien'e Dair".

3 Güç, s. 409. Eylül 1954'te Tolkien tarafından kaleme alınmış bir mektup taslağında (*Mektuplar*, No. 153, s. 190) yazarın şu ifadesine rastlanır: "Sauron elbette ki özünde 'kötü' değildi. Kötülüklerin Birincil Efendisi (yaratılış öncesi evrenin Baş İsyankârı) Morgoth tarafından yoldan çıkarılıp yozlaştırılmış bir 'ruhani varlık' idi. Morgoth alt edildiğinde ona tövbe etme şansı sunulduysa da sözünden caymanın ve af dilemenin getireceği aşağılanma duygusu ile yüzleşmeyi göze alamadı; bu yüzden de iyiliğe ve 'tövbekârlığa' doğru yaptığı bu geçici geri

dönüş, içindeki habisliğin öncekinden de beter şekilde nüksedip onu ilerleyen devirlerde Kötülük'ün başlıca temsilcisi hâline getirmesine yol açacaktı. Gelgelelim eğer ki gururları ve iradelerini uygulamaya koymaya olan ihtirasları onları henüz bütünüyle yiyip bitirmeden alelacele 'yeniden yapılanma' ve 'yeniden örgütlenme' peşine düşen 'reformcuların' hepsine tamamen kötü denemezse, İkinci Çağ'ın başında onun da – tamamen kötü olduğu söylenemez."

4 *Silmarillion*, s. 25

5 *Morgoth'un Yüzüğü*, Bölüm Beş, "Efsanelerin Dönüşümü", s. 394-397

6 Güç, s. 411. Avari'ye *Quenta Silmarillion*'un sayfaları arasında atıfta bulunan Tolkien, Valar'ın Batı'ya yelken açma yönündeki çağrısına kulak asmayan Elfler için şunları yazmıştır: "Bu çağrıyı pek çokları reddedecek ve yıldızların ışığı altında yaşam sürmeyi ve Orta Dünya'nın ucu bucağı olmayan diyarlarında dolaşmayı Ağaçların ihtişamına dair söylentilere tercih edecekti; Avari, yani Gönülsüzler denecekti bunlara ve o dönemden itibaren ilişkilerini koparacakları Eldar ile aradan çağlar dolusu zaman geçinceye dek bir daha karşılaşmayacaklardı." *Silmarillion*, 3, "Elflerin Gelişine ve Melkor'un Esaretine Dair", s. 89

7 Güç, s. 411

521 – SİLMARİËN, NÚMENOR'DA DÜNYAYA GELİR

1 *Yitik Yol*, "Dilsel Kökenler" s. 356

2 Quenya dilindeki *parma* ("kitap") ve "elinden iş gelen" veya "maharetli" gibi anlamlar taşıyan *-maitë* ("-elli") hecelerinden türetilmiştir, *BÔ*, Dizin, s. 758

600 – NÚMENÓRLULARA AİT GEMİLERİN ORTA DÜNYA KIYILARINDA İLK KEZ GÖRÜLÜŞÜ

1 Akallabêth, s. 378

2 *BÔ*, s. 287. Daha ileriki bir dipnotta (s. 355) şöyle denir: "Önceden vurgulandığı üzere – İkinci Çağ'ın 600'üncü yılında Orta Dünya'ya yapılan ilk başarılı gemi yolculuğuna (451 yılında doğmuş olan) Vëantur kaptanlık etmişti."

3 Akallabêth, s. 378-379

4 *BÔ*, s. 286. Burada şu eklemenin yapıldığı görülür: "Gölge kıyı şeridi boyunca sinsice ilerlediğinde ve onunla temasa geçen insanlar korkuya kapılıp her şeye düşman kesildiğinde, vaktiyle bu metali tanıştırmış oldukları kimselerce kendilerine karşı demir kullanılması [Númenórlularda] üzüntüye ve pişmanlığa sebep olmuştu." Daha önceki bir pasajda geçen, aynı hususla alakalı bir başka not ise şöyledir: "Sonraki devirlerde Orta Dünya üzerinde savaş patlak verdiğinde Númenórluların yayları muharebe meydanlarının en korkulan silahı

hâline gelecektir. 'Denizin İnsanları,'-denmiştir, 'gökyüzünde savrulan yılanlardan müteşekkil bir yağmuru veya her bir tanesinin ucu çelikten yapılma bir doluyu andıran koca koca bulutlar sürerdi harp meydanına önleri sıra'; o günlerde Kraliyet Okçularının meydana getirdiği kalabalık tümenler içi oyuk çelikten yapılma yaylar kuşanır ve bunların yardımıyla, arkasına kara tüyler tutturulmuş, bir ucundan diğerine uzunluğu bir metreyi aşan oklar fırlatırdı."

5 *BÖ*, s. 355-357'te yer alan "Aldarion ve Erendis" öyküsüne ilişkin 3 numaralı dipnot. Christopher Tolkien şöyle ekler (s. 357): "Bu makalenin bir başka kısmında söz konusu İnsanların Evendim Gölü civarında, Kuzey Yaylalar ve Fırtına Tepeleri adı verilen yörelerde ve oraya yerleşmemekle beraber batısında kalan bölgede sıklıkla dolaştıkları Brendibadesi'ne dek bu ikisi arasında uzanan topraklarda yaşadığı açıklanmıştır. Onlardan biraz ürkseler de Elfler ile dostane ilişkileri vardı; Deniz'den ise korkarlar ve onun görüntüsüne bile dayanamazlardı. Aslen Birinci Çağ sırasında Mavi Dağlar'ı aşarak Beleriand'a inen Bëor ve Hador Hanelerinin İnsan kavimleriyle aynı kökene mensup oldukları sanılıyordu."

Númenórluların Orta Dünya'ya gelişinin çarpıcı ölçüde farklı bir anlatımı Tolkien'in "Agar'ın yeşil tepelerindeki – çitlerle çevrili bir kentte" yaşam süren ve Númenor gemilerinin Büyük Deniz'den çıkagelişine tanıklık edecek ilk kişi olan genç bir adamın başından geçenlerin konu edildiği "Tal-Elmar" başlıklı yarım kalmış öyküsünde karşımıza çıkar. Tolkien'in onun "*Çöküş öncesi*" cereyan ettiğini tahmin etmesi haricinde bu öykünün hangi zaman diliminde geçtiğini işaret edecek herhangi bir ipucu mevcut değil. Ya Númenórluları kendilerinden pek korkan İnsanların gözüyle okura aksettirmekte ya da daha kuvvetle muhtemel olmak üzere, Númenor'un çoktan Sauron'un boyunduruğu altına girmiş bulunduğu daha sonraki bir dönemi (yak. 3262-3310) yansıtmakta. Tolkien'in "Orta Dünya" üzerine kaleme almış olduğu diğer metinler ile tarz bakımından bariz şekilde farklılık gösteren bu öykü için bakınız: *Halklar*, Kısım Dört: Bitmemiş Öyküler, XVII "Tar-Elmar".

Bu cilde dahil edilmemiş olsa da aşağıdaki kısa pasajın daha karanlık bir hava yansıttığı kanısındayız: "Bahsi geçen bu topluluğu [Denizin Yüce İnsanları] tanımlarken Ölüm ile bir oldukları söylense pek de abartılmış olmaz. Çünkü Ölüm'e tapıyorlardı ve karşılarına çıkan diğer toplumları Karanlık'ın onuruna zalimce kılıçtan geçirmekte hiç tereddüt göstermiyorlardı. Deniz'den çıkagelirlerdi ve yurt edindikleri herhangi bir kara parçası mevcut idiyse bile nereden yola çıkıp da batı sahillerine vardıklarını bilmiyorduk. Şimdiye çoktan kendi tekinsiz hisarlarını inşa ettikleri ve mezarlarını diktikleri kuzeyden güneye tüm sahillerden onlarla ilgili anlatılan karanlık öyküler kulağımıza ulaşırdı. Fakat babamın devrinden bu yana bulunduğumuz bölgeye uğrama-

mışlardı ve uğradıklarında da kıyı şeridini yağmalayıp önlerine çıkanı tutsak ettikten sonra geldikleri gibi ansızın çekip giderlerdi. Yurdumuza yaptıkları ziyaretlerin esas özellikleri çok da karmaşık değil. Gemilerle gelirlerdi – kendilerini rüzgâra bırakır, sürüklenerek ulaşırlardı karasularımıza; çünkü Deniz-halkı yüksekliği ormandaki ağaçlarınkini aratmayan direklere bağladıkları devasa kumaşlardan dokunma yelkenleri kanat misali açarak esintiyi yakalardı. Böylelikle kendileri için korunaklı bir sığınak bulabilecekleri kıyılara çıkarlar veya çıkmasalar bile olabildiğince yanaşırlardı; ardından çeşitli ürünlerle ve güzel görünümleri ve kullanışlı oluşları dolayısıyla halkımızın çokça imrendiği cinsten garip nesnelerle dolu daha küçük tekneler salarlardı etrafa. Bunları bize gayet düşük fiyatlara satarlardı veyahut kâh sahte bir dostluk göstergesi olarak kâh hâlimize acıdıkları için bize hibe ederlerdi; bu esnada çevrede casusluk edip bölge hakkında bilgi toplamayı ve halkımızı gözetleyip kelle sayımı yapmayı ihmal etmeksizin bir süre topraklarımızda konakladıktan sonra da gemilerine bindikleri gibi kıyılarımızdan ayrılırlardı. Geri dönmeyecek olurlarsa hâlimize ne kadar şükretsek azdı. Zira tekrar gelirlerse bu defaki ziyaret başka türlü cereyan ederdi. Böylesi durumlarda öncekine oranla çok daha kalabalık olurdu sayıları: Bu kez ürünlerle değil silahlı adamlarla dolup taşan, içlerinden birinin direklerine mutlaka siyah yelkenler çekilmiş uğursuz görünümlü iki veya daha fazla gemi. Karanlığın Gemisi denirdi onlara ve buna sebep yelkenlerinin rengi değil, akla gelebilecek en fena yükleri, yani tutsak edilerek hayvan gibi dip dibe tıkıştırdıkları güzelim kadınları, çocukları ve toy delikanlıları taşıyor oluşlarıydı ki kıyılarımıza gelmelerindeki esas emel de bu ganimete konmaktı. Bazıları tutsakları yemek niyetine yediklerini iddia ediyordu; bazıları ise Karanlık'a ibadet edişlerinin bir unsuru olarak kara taşlar üzerinde binbir işkenceye tabi tuttuktan sonra hunharca öldürdüklerini. Kaldı ki bunların her ikisi de pekâlâ doğru olabilirdi."

6 Akallabêth, s. 379

7 Halklar, s. 149 paragraf 13

8 Akallabêth, s. 379

9 Güç, s. 411. *BÔ*, s. 422 not 7'de Christopher Tolkien şöyle yazıyor: "Tarihi belli olmayan ayrı bir notta belirtildiğine göre, *Sauron* ismi daha önce Yılların Öyküsü'nde geçmiş olmasına rağmen, aslına bakılacak olursa, Silmarillion'da Morgoth'un şanlı kumandanı olarak tanımlanmıştı, Tek Yüzük'ün döküldüğü tarih olan İkinci Çağ'ın 1600'üncü yılı civarına dek ismi bilinmemekteydi. Elflere ve Edain'e hasımlık güden kötücül ve esrarengiz bir gücün varlığı o devrin 500. yılının hemen sonrasında fark edilmişti, Númenórlular arasında vaziyeti ilk sezen, sekizinci asrın sonlarında Aldarion olacaktı... Gerçi söz konusu gücün nereden kaynaklandığı meçhuldü."

1 Eğer ki farklı yönde bir not düşülmemiş ise hem buradaki hem de birbiri peşi sıra "Aldarion ve Erendis", "Aldarion ile Erendis'in Evliliği" ve "Tar-Aldarion'un Tahta Çıkışı" başlıklı bölümlerdeki anlatıların metni büyük ölçüde *BÖ*, İkinci Kısım: İkinci Çağ, II "Aldarion ve Erendis: Denizçinin Karısı" [Aldarion] s. 289-363'ten alınmadır.

2 Quenya dilindeki *anar* (güneş) ve *-(n)dil* (sevdalı, arkadaş) hecelerinden türetilmiştir.

3 Christopher Tolkien şöyle not düşer (*BÖ*, s. 355 not 2): "Soronto'nun hikâyenin devamında üstleneceği rol şu aşamada ancak belli belirsiz görülebilmekte"; bakınız: s. 185-186 ve ayrıca s. [384] notlar 1-3

4 Quenya lisanındaki *alda* (ağaçlar) ve *ion* (güneş) sözcüklerinden türetilmiş olan bu isim için bakınız: *Silmarillion*, Ekler: Quenya ve Sindarin dillerindeki isimlerin ögeleri. Bu isim Aldarion'un bir denizci olması ve el altındaki ağaç sayısının yürüttüğü gemi inşa programının gerektirdiği odun miktarını karşılamaya yetecek düzeyde tutulmasının büyük önem taşıması itibarıyla onun nezdinde daha bir ciddiye alınacaktır ayrıca kereste istifçisi ve ormancı sıfatı üzerinden sağladığı şöhreti yansıtmaktadır. Anardil ancak tahta çıkışı (İkinci Çağ 883) ile beraber bu ismi almış olsa da "Aldarion ve Erendis" metninin bu aşamasından itibaren bu isimle anılacaktır.

5 Anardil ismini temel alan bir sevgi ifadesi (yukarıdaki 2 numaralı dipnota bakınız).

6 Sonbaharın kapanış evresinde düzenlenen bir şükran seremonisi; Númenórluların Kral'ın yıl içinde halkı adına Meneltarma'nın zirvesinde şükran duası etmesiyle vuku bulan üç geleneksel töreninden sonuncusu.

7 Christopher Tolkien şöyle not eder: "(Sîr) Angren, Isen Irmağı'nın Elf dilindeki ismiydi. Başka bir kaynakta rastlanmayan Ras Morthil ise Belfalas Körfezi'nin kuzey yakasının ucundaki aynı zamanda Andrast (Uzun Burun) diye de anılan geniş çıkıntının bir diğer adı olsa gerek. "'Halen Nandor Elflerinin yaşamakta olduğu Amroth diyarı' tabiri eşliğinde yapılan atıf, Aldarion ile Erendis'in öyküsünün Üçüncü Çağ sene 1981'de Silvan Elflerinin Dol Amroth civarındaki limanından son geminin de yelken açmasının öncesinde Gondor'da yazılmış olduğuna yorulabilir; bakınız: *BÖ*, s. 400 ve devamı."

8 Tar-Elendil'in üçüncü çocuğu ve yegâne oğlu olması itibarıyla Tar-Meneldur, Númenor tarihine göre o dönem kız çocukların kraliyet unvanı edinmesi yasalar uyarınca engellenmiş bulunduğundan tahta çıkabilmişti.

9 *BÖ*, s. 365. İrimon ismi Quenya dilindeki bir kelime olmasına rağmen ne J. R. R. Tolkien ne de Christopher Tolkien onun İngilizcedeki belli bir karşılığına değinir. Meneldur'a da *Bitmemiş Öyküler*'in Dizin kıs-

mında Quenya dilindeki tercümesi "Yıldız Gözleyen" şeklinde not düşülmüş olan "Elentirmo" ismi verilmişti.

10 Bir başka kaynakta (*BÔ*, s. 366) onun hakkında şöyle denir: "Bilge olmasına bilgeydi, fakat öne çıkan özelliği müşfik ve sabırlı biri oluşuydu."

11 Quenya lisanında Eä "var olmak" demektir; buradan hareketle, "mevcut hâliyle Dünya"nın ya da cismani görünüme bürünmüş evrenin Eru Ilúvatar tarafından "Eä" şeklindeki tek bir kelimeyle var edildiği ve sonrasında Ainur'un Müziği yoluyla biçimlendirildiği çıkarımında bulunmak mümkün.

12 Arda'nın (Quenya dilindeki karşılığı Yeryüzü'dür) yaratılış öyküsü özü itibarıyla düz yüzeyli Dünya odaklı bir evrenbilim örneğidir ve *Silmarillion*'un giriş kısmında ("Ainulindalë", "Valaquenta" ve *Quenta Silmarillion* 1 "Günlerin Başlangıcına Dair") etraflıca işlenir.

13 "Númenor Hakkında Genel Bilgiler" metninde (*BÔ*, s. 280) Tar-Meneldur'un nasıl Forostar'ın Kuzey Burnu'na yakın bir noktada bulunan ve doğu yamaçları "nefes kesici yarlarıyla denizin içinden dimdik yükselen" Sorontil isimli dağın civarında "yıldızların hareketlerini takip etmesine olanak sağlayan yüksek bir kule" inşa ettirdiği anlatılır.

750 – EREGION'UN NOLDOR TARAFINDAN KURULUŞU

1 Bakınız: *Silmarillion*, s.51

2 Eregion'un Kuruluşu'nun tarihi olarak burada işaret edilen 700 senesi ile Ek B, "Yılların Öyküsü" çerçevesinde verilmiş olan 750 senesinin farklılık göstermesi ile ilgili, yukarıdaki GRİ LİMANLAR'IN VE LINDON'UN KURULUŞU bölümündeki not 13'te de vurgulandığı üzere, Galadriel ile Celeborn'un tarihçelerindeki karmaşa açısından konuya temkinli yaklaşmak gerekir.

"İnsanlarca Hollin diye adlandırılan" Eregion, Bruinen ("Gürsu") adlı nehrin doğusunda ve Dumanlı Dağlar'ın, özellikle de Durin'in Halkı namıyla tanınan Cüce soyunun, altında görkemli Khazad-dûm şehrini inşa etmiş olduğu üç büyük dağdan biri olan Caradhras adı verilen heybetli zirvenin gölgesinde konuşlanmıştı.

3 Birinci Çağ'da Doriath ile bağlantılı gelişen elim olayların ayrıntıları *Quenta Silmarillion*, 22 "Doriath'ın Yıkılışına Dair", s. 334 ve devamında aktarılmaktadır.

4 Celebrimbor'un kimliğini mercek altına alırken Christopher Tolkien *Bitmemiş Öyküler*'de atıfta bulunulan metnin "öykünün sonraki hâli üzerinde yapılan düzeltme yoluyla onu Yüzüklerin Efendisi Ek B'de (yalnızca gözden geçirilmiş baskıda) vurgulandığı ve Fëanor'un Celegorm ile Curufin sürüldüğü vakit babasına gücenip Nargothrond'da kalmayı yeğleyen beşinci oğlu Curufin'in oğlu olduğu söylenen *Silmarillion*'da (s. 264, 411) daha da detaylı aktarıldığı gibi Fëanor'un soyundan gelme birisi olarak yansıttığı" açıklamasında bulunuyor.

5 *BÔ*, s. 392

6 Sindarin lügatindeki *gwaith* (halk, topluluk) ve *mírdain* (mücevher-ustaları) sözcüklerinin bir arada kullanılması ile türetilmiştir.

7 Valinor'da doğan Fëanor, Yüce Noldor Kralı Finwë'nin dünyaya gelen ilk çocuğuydu. Silmarilleri yapan kişi ve Elf dilleri Quenya ile Telerin'in ilk defa yazıya dökküldüğü Tengwar metninin mucidi oluşu itibarıyla alanında rakip tanımayan bir zanaatkâr ve mücevher-ustası olduğunu ortaya koymuştu. Yüzük Savaşı'nın tarihçesinde bahsi çokça geçen *palantíri* isimli Görü Taşlarının yaratıcısı olması da kuvvetle muhtemeldir. Fëanor'un hikâyesi esasen *Quenta Silmarillion*, bölümler 6-9 ve 13'te anlatılır.

8 *Kardeşlik*, İkinci Kitap, IV "Karanlıkta Yolculuk" s. 298-300'de *kapılar*, onların yerini belli eden işaretler ve üzerlerine kazınmış yazılar Gandalf tarafından tercüme edilmekte ve açıklanmaktadır.

9 *Kardeşlik*, İkinci Kitap IV "Karanlıkta Yolculuk" s. 310. Konuyla ilgili açıklamalarına devam eden Gandalf (s. 309-310) "Bilbo'da Thorin tarafından ona verilmiş mithril-örgüsü bir göğüs zırhı vardı" (bakınız: *Hobbit*, Kısım XIII: "Evde Kimse Yok") diye açığa vurur; söz konusu hediye sonradan bu kez Bilbo tarafından Frodo'ya sunulacaktır, *Kardeşlik*, İkinci Kitap III "Yüzük Güneye Gidiyor" s. 273

ALDARION VE ERENDIS

1 Bakınız: s. 379 not 1

2 *BÛ*, Dizin s. 765

3 Suların Efendisi ve Derinlerde İkamet Eden lakaplı Vala Ulmo'nun emrinde hareket eden bir Maia idi Uinen. İç Denizleri hükmü altında tutan Maia Ossë'nin karısıydı aynı zamanda. "Uzunca bir süre onun koruması altında yaşam süren Númenórluların gözündeki saygınlığının Valar'ınkine eşdeğer olduğu" söylenir (*Silmarillion* s. 58).

4 Gözüpekler Loncası'nın "varlıklarının Krallar tarafından kamulaştırıldığı ve loncanın kendisinin adanın batısındaki Andúnië Limanı'na taşındığı; faaliyetleri ile ilgili tutulmuş kayıtların ise toptan helak olduğu" (büyük ihtimalle Çöküş sırasında) belirtilir ki bunlara Númenor ülkesine dair çizilmiş gerçeği birebir yansıtan tüm haritalar da dahildir. *Eämbar*'a hangi tarihte el konmuş olduğuna dair bir bilgiye ise hiçbir kaynakta rastlanmıyor.

5 Bu nehir sonrasında Gwathló veyahut Grisel olarak anılmıştır ve söz konusu limanın ismi de Lond Daer olarak geçer. (*BÛ*, s. 358 not 9); detaylı bilgi için bakınız: *BÛ*, IV "Galadriel ile Celeborn'un Öyküsü", Ek D "Lond Daer Limanı" s. 435 ve sonrası.

6 Konuyla ilgili bakınız: *Silmarillion* s. 225: "O Hanenin [Hador Hanesi'nin] İnsanlarının saçları siyah veya kahverengi, gözleri ise gri olurdu." Bëor Hanesi'nin soyağacını büyüteç altına yatıran bir tabloya göre Erendis, Baragund ile Belegund'un kız kardeşi ve bu bağlamda Túrin Turambar'ın annesi Morwen ile Tuor'un annesi Rían'ın büyük

halası olan Bereth'in soyundan gelmekteydi.

7 Bakınız: s. 69

8 Burada bahsi geçen rüzgârların okurlar tarafından kötülük alameti olarak algılanması hedeflenmiş.

9 Konuyla ilgili Akallabêth s. 398'de Ar-Pharazôn'un hükümdarlık dönemine dair "Númenórluların heybetli gemilerinden birinin zaman zaman battığı ve limana dönemediği oluyordu, fakat böylesi bir keder Yıldız'ın [Eärendil'in Yıldızı] semalara yükselişinden bu yana üzerlerine çökmemişti" ibaresinin geçtiği kısma bakınız.

10 Tar-Elendil'in kızı ve Tar-Meneldur'un kız kardeşi Silmariën'in oğlu olması itibarıyla Valandil, Aldarion'un kuzeni idi. Andúnië Efendilerinin ilki Valandil, Isildur ile Anárion'un babası Uzun Elendil'in de atası konumundadır.

11 İsminin karşılığı "Eru'ya Yakarış" olan ilkbahar festivali; Kral tarafından Meneltarma'nın zirvesinde halkı adına şükran duasında bulunması suretiyle gerçekleştirilen, Númenórlularca yılın üç ayrı döneminde düzenlenen seremonilerden ilki.

12 Númenórluların anadili Adûnaik'te "Bahşedilmiş Diyar" Elenna'ya yakıştırılan isim.

13 "Yazarın notu" şeklinde geçen açıklamaların birinde (*BO*, s. 359 not 18) şöyle vurgulanmıştır: "Kral ve Kraliçelerin o devirden itibaren başına taç giymeyip onun yerine beyaz bir mücevheri yıldız niyetine alnında taşıması geleneği böyle başlamıştı."

14 İkinci Çağ'da yürürlükte olan takvim uyarınca yılın dördüncü ayı.

ALDARION İLE ERENDIS'İN EVLİLİĞİ

1 *BO* (s. 359-360) metni içinde yazar tarafından şu bilgi not düşülmüştür: "Batıdiyarlarda ve Andúnië'de Elf dili [Sindarin] hem asilzadeler hem de sıradan halk tarafından bilinmekteydi. Erendis bu dil ile yetiştirilmişti; Aldarion ise Númenor'daki tüm soylular gibi Beleriand lehçelerine de aşina olmakla beraber aslen Númenórluların kendi lisanını konuşmaktaydı." Buna Númenórlularca konuşulan dillere ilişkin Christopher Tolkien tarafından sunulmuş daha eksiksiz bir izahat iliştirilmiştir.

2 Altın renginde ve yıldız biçimine sahip küçük bir çiçekti *elanor*; aynı zamanda Lothlórien'deki Cerin Amroth civarında da yetiştiği biliniyor: "Frodo tepenin eteklerinde bir ağaç gibi hareketsiz ve sessizce dikilirken buldu Aragorn'u; elinde altın renginde ufak bir *elanor* demeti tutarken gözleri farklı bir ışıltıyla parlıyordu şimdi. Güzel hatıralar canlanmıştı belleğinde: Onun bu hâline bakan Frodo geçmişte tam da bu noktada cereyan etmiş bir sahneye şu an yeniden tanıklık etmekte olduğu zannına kapılmaktan alamadı kendini. Zira geride kalan haşin yılların çehresinde bırakmış olduğu izler bir anda silinip gitmişe ben-

zeyen Aragorn beyazlara bürünmüş uzun boylu ve zinde görünümlü genç bir efendiyi andırıyordu şimdi; Frodo'nun göremediği birisine Elf dilinde bir şeyler söylüyor gibiydi. *Arwen vanimelda, namárië!* dedi ve ardından, içine sürüklenmiş olduğu düşüncelerden derin bir iç çekişle sıyrılarak Frodo'dan yana dönüp gülümsedi.

'Elf Diyarı'nın yeryüzündeki yüreğidir burası,' diye açıklamaya girişti, 'benim yüreğim de daima buraya bağlıdır, halen izlememiz gereken karanlık yolların ötesinde bizi, seni ve beni bekleyen bir başka ışık yoksa elbette. Haydi gel benimle!' Frodo'yu elinden tutup Cerin Amroth adı verilen tepeden ayrıldı ve bir daha yaşayan bir insan olarak oraya dönmedi." (*Kardeşlik*, İkinci Kitap VI "Lothlórien", s. 341-342)

Sam Gamgee de Frodo'nun önerisi üzerine bu çiçeğin ismini kendi kızına verecekti. (*Dönüş*, Altıncı Kitap IX, "Gri Limanlar", s. 975)

3 6 numaralı notta Erendis'in Morwen'in babası Baragund'un kız kardeşi Bereth'in soyundan geldiği belirtilmektedir.

4 Tıpkı Eldar gibi Númenórluların da hamileliğin başlangıcı ile en azından ilk bebeklik yıllarına kadarki süreçte karı koca arasında ayrılık yaşanmasının kuvvetle muhtemel görüldüğü durumlarda çocuk yapmaktan bilhassa kaçınma eğiliminde olduğu vurgulanmıştır. Kızının doğumunun ardından Aldarion'un evinde Númenórluların kıstaslarına göre çok kısa bir süre kaldığı gözlemlenmekte.

5 Christopher Tolkien şöyle yazıyor (*BO*, s. 361-362 not 23): "'Asa Divanı' hakkındaki bir notta söz konusu Divan'ın Númenor tarihinin bu evresinde Kral'a danışmanlık etmek dışında bir hükmü olmadığı belirtilir; zaten de böylesi bir yetkilendirmenin hiçbir zaman gerekli görülmediği vurgulanır. Divan Númenor'un her yöresinden temsilcilerin katılımıyla toplanırdı; eğer mevcutta ilan edilmiş bir Kraliyet Vârisi varsa ülke yönetiminin inceliklerini öğrenebilmesi amacıyla Divan üyeleri arasına o da kabul edilirdi ve Kral gündemdeki konular üzerine özel bir bilgisi olduğu düşünülen başkalarını da toplantılara iştirak etmeye çağırabilir veya böylesi kişilerin belirlenip davet edilmesi buyruğunu verebilirdi. O dönem Divan üyeleri arasında Elros Soyu'na mensup (Aldarion'dan başka) yalnızca iki kişi vardı: Andustar eyaletini temsil eden Andúniëli Valandil ve Mittalmar eyaletini temsilen Hyarastornili Hallatan; gelgelelim bunlar konumlarını bağlı bulundukları soya veya servetlerine değil, temsil ettikleri yörelerin ahalisinin onlara gösterdiği itibara ve sevgiye borçluydular. (*Akallabêth* s. 386'de 'Andúnië Efendisi her daim Asa Divanı'nın en önde gelen danışmanları arasında yer almıştı' şeklinde bir ibare mevcuttur.)"

6 Sindarin dilinde ismi "Yeşil Diyar" veya "Yeşil Eyalet" gibi anlamlara gelen Calenardhon sonraki devirlerde Rohan Otlakları olarak tanınacaktır.

TAR-ALDARION'UN TAHTA ÇIKIŞI

1 Christopher Tolkien burada şu örneği sunuyor: "Yani Tar-Meneldur oğul sahibi olamasaydı Vârisi erkek yeğeni (kız kardeşi Silmariën'in oğlu) Valandil değil, kuzeni (Tar-Elendil'in erkek kardeşlerinden yaşça daha küçük olanı Eärendur'un erkek torunu) Malantur olacaktı."

2 Diğer yandan, yasal bir erkek vârisin bunu reddetme şansı yoktu; gelgelelim bir Kral'ın Asa'yı devretme hakkı her daim mevcut olduğuna göre işin gerçeği erkek bir vârisin *kendi* doğal vârisi yararına derhal hakkından feragat etmesi mümkündü. Böylesi bir durumda kendisi de en az bir sene hüküm sürmüş sayılırdı; Elros'un, tahta çıkmayıp Hükümranlık Asası'nı oğlu Amandil'e devreden oğlu Vardamir'in durumu bunun bir örneğini (yegâne örneğini) teşkil ediyordu.

3 Christopher Tolkien burada da bir başka örnek sunmakta: "Ancalimë Asa'yı reddetme yoluna gitseydi, Tar-Aldarion'un vârisi kız kardeşi Ailinel'in oğlu Soronto olacaktı; Ancalimë Asa üzerindeki hakkından feragat etmiş veya çocuk doğuramadan ölmüş olsaydı yine Soronto bu defa onun vârisi hâline gelecekti."

4 "Hanedan içi evlilik" şeklinde nitelenebilecek olan bu kuralın hiçbir dönem gerçek anlamda yasalaşmadığı ve gurur gösterisinden ileri gelen bir tür gelenek olarak geçerlilik kazandığı bir başka kaynakta şöyle vurgulanıyor: "Bu durum yalnızca Elros Soyu ile diğer aileler arasında ömür süresi, dinçliğin ne müddet korunabildiği ve sahip olunan genel becerilerin seviyesi bakımından mevcut olan ayrımın zayıfladığı ya da tamamen ortadan kalktığı durumlarda belirginlik kazandığı için Gölge'nin gitgide yayılıyor oluşunun bir emaresi sayılabilir."

5 *Tabiat*, XII "Númenórluların Yaşlanma Esasları", s. 330

yak. 1000 – NÚMENÓRLULARIN ARTAN KUDRETİ KARŞISINDA TELAŞA KAPILAN SAURON KENDİSİ İÇİN KARARGÂH HÂLİNE GETİRMEK ÜZERE MORDOR DİYARINI SEÇER. BARAD-DÛR'UN İNŞASINA BAŞLAR.

1 *BÔ*, s. 392

2 *Dönüş*, Altıncı Kitap I "Cirith Ungol Kulesi" s. 857

3 Hüküm Dağı tabirinin Sindarin dilindeki *amon* (tepe) ve *amarth* (hüküm) sözcüklerinin bir tercümesi oluşuna dair açıklamalar için bakınız: *Silmarillion*, Ekler: Quenya ve Sindarin İsimlerindeki Öğeler, s. 447; Orodruin isminin birebir sözlük karşılığının "yanan dağ" oluşuna dair bakınız: Yüzüklerin Efendisi, Ek F II "Tercümeler Hakkında" s. 1134 [Türkçe baskısında bulunmamaktadır]

4 *Dönüş*, Altıncı Kitap III "Hüküm Dağı", s. 895

5 Christopher Tolkien bu hususa *Halklar*, s. 390 not 14'te değinir.

6 *Dönüş*, Altıncı Kitap I "Cirith Ungol Kulesi" s. 857-858

7 *Kuleler*, Üçüncü Kitap VIII "Isengard Yolunda", s. 517

8 *Dönüş*, Altıncı Kitap III "Hüküm Dağı", s. 891.

9 *BÖ*, s. 354

1075 – TAR-ANCALIMË NÚMENOR'UN İLK HÜKÜMRAN KRALİÇESİ OLUR

1 Aldarion ve Erendis anlatısına dair kaleme aldığı notlarda (*BÖ*, s. 363) Christopher Tolkien şu yorumda bulunur: "Bu durum biraz tuhaf kaçıyor, zira Ancalimë'nin henüz sağlığında Anárion zaten Vâris ilan edilmişti. "Elros Soyu" başlıklı metinde ise (*BÖ*, s. 367) Anárion'un kızlarının 'asayı reddettiği' ifadesiyle yetinildiği görülmekte."

1200 – SAURON ELDAR'I BAŞTAN ÇIKARMAYI DENER. GIL-GALAD ONUNLA İLİŞKİ KURMAYI REDDEDER; FAKAT EREGIONLU DEMİRCİ USTALARI ALDATILMAKTAN KURTULAMAZ. NÚMENÓRLULAR ORTA DÜNYA KIYILARINDA KALICI LİMANLAR İNŞA ETMEYE GİRİŞİR.

1 J.R.R. Tolkien tarafından kaleme alınmış *Halklar*, Kısım İki: Son Dönem Yazıları X "Cüceler ve İnsanlar Üzerine" s. 304-305'te yer verilen bir "uzun makaleden" alıntıdır.

2 Güç, s. 411. "Galadriel ile Celeborn'a Dair" isimli metinde (*BÖ*, İkinci Kısım: İkinci Çağ, IV "Galadriel ile Celeborn'un Öyküsü", s. 392) Sauron'un Lindon yöresinin Elflerine sunduğu önerilere şöyle değinilir: "Kendisini güvene almış olduğunu hissedince ulaklarını Eriador'a gönderdi ve nihayet, İkinci Çağ'ın 1200'üncü yılı sularında elinden geldiğince saf ve temiz bir kisve altında bizzat çıkıp geldi."

BÖ, s. 422-423 not 7'de Sauron'un bahse konu "saf ve temiz görüntüsünden" şu ifadeler eşliğinde dem vuruyor Christopher Tolkien: "Sauron karakteristik özelliklerinin iki ayrı yüzünü birbirinden tamamen kopuk tutmaya gayret ediyordu: *Düşman* ve *baştan çıkarıcı*. Noldor arasında vakit geçirmesi icap ettiği zamanlar göz boyamaya yönelik temiz ve saf bir kisve (sonraki devirler benzerlerine Istari tarafından sıkça başvurulacak olan sahte bir çeşit görüntü) altına girmekteydi."

yak. 1500 – SAURON'UN YÖNLENDİRMESİ SONUCU ELF DEMİRCİ USTALARI MAHARETLERİNİN ZİRVESİNE ERİŞİRLER. GÜÇ YÜZÜKLERİNİN DÖKÜMÜ BAŞLATILIR.

1 Tolkien tarafından Eylül 1954'te kaleme alınmış bir mektup taslağında (*Mektuplar*, No. 153, s. 190) şunlar yazılıdır: "Yüce-Elflerin burada bahsini ettiğimiz kolu, yani Usta Zanaatkârlardan Kurulu Noldor, her

daim bizim şimdilerde kullandığımız tabirle 'bilimden ve teknolojiden' yana olagelmiştir: Sauron'un sahip olduğu özgün bilgiye onlar da erişmek istiyordu ve içlerinden Eregion'da yaşam sürenler bu uğurda Gil-galad ile Elrond'un uyarılarını bile hiçe saymıştı. Eregionlu Elflere özgü olduğu söylenebilecek bu 'tutku' –dilerseniz bunu mekanik düzeneklere ve teknik gereçlere duyulan sevginin 'alegorisi' olarak niteleyin– Moria Cüceleri ile kurmuş oldukları özel dostluk ile de dışarı vurulmaktadır."

Sauron'un sahte kimliğini tamamlayan bir diğer unsur olarak Annatar gibi "masum bir ismi" üzerine alışını yorumlarken (*BÖ*, s. 422-423 not 7'de "Galadriel ile Celeborn'un Öyküsü") onu başka "masum isimlerle" özdeşleştiriyor Christopher Tolkien: "Döküm Üstadı' anlamına gelen *Artano* veya bu adı taşıyan kişinin kendisini Vala Aulë'nin hizmetine adamış olduğunu betimleyen *Aulendil*."

2 Güç, s. 411

3 *BÖ*, s. 394. Christopher Tolkien'in s. 393'da düştüğü notta da dikkat çektiği gibi, "Güç Yüzükleri" (*Silmarillion*) metninde Galadriel'in hiç bahsi geçmez.

yak. 1590 – ÜÇ YÜZÜK'ÜN DÖKÜMÜ EREGION'DA TAMAMLANIR

1 *Kardeşlik*, Birinci Kitap II "Geçmişin Gölgesi", s. 59

2 Anlatının bu noktayı izleyen kısmı *BÖ*, s. 392-393'te yer alan "Galadriel ile Celeborn'un Öyküsü" metninden alınmıştır.

3 Christopher Tolkien'in bu hususa dair kaleme almış olduğu uzun açıklama için bakınız: *BÖ*, s. 420-422 not 5

4 "Uyanış Suyu," Orta Dünya'daki bu göl Elflerin ilk kez ortaya çıkışına sahne olmuştur, *Quenta Silmarillion*, s. 83, 85-87, 89, 93, 130, 342

5 *Quenta Silmarillion*, s. 180

6 Bu hususa dair şu not dikkati çekmekte: "Sindar ve Noldor halkları içinden pek çokları onların arasında yaşamaya gelmiş ve Beleriand kültürünün etkisi altına girip 'Sindarlaşmaları' böylelikle başlamıştı." Lórinand'a yapılan bu göçün hangi dönemde gerçekleştiğine açıklık getirilmiyor; Eregion'dan yola çıkılarak Galadriel'in destekleriyle Khazad-dûm üzerinden gelinmiş olması mümkün.

7 Christopher Tolkien bu hususun Güç, s. 411'de daha etraflıca işlendiğine işaret ediyor. Sauron'un Eregion'daki mücevher ustalarının aklını nasıl çeldiği ve kendisine Hüner Dağıtan anlamına gelen Annatar ismini nasıl yakıştırdığı da yine Güç Yüzükleri'nde anlatılıyorsa da söz konusu metinde Galadriel'in bahsi geçmez.

8 Bu pasajın içeriğinde şu notu düşer Christopher Tolkien: "Eğer ki onun bir aldatmaca içinde olduğunu keşfetmemişse Galadriel'in Sauron'a hangi gerekçeyle düşmanlık güttüğüne ya da tam tersine, karşısındakinin gerçek kimliğini tahmin ettiyse buna rağmen onun Eregion'da kalmaya

devam etmesine niçin izin verdiğine dair bir açıklamaya olayın genel hatlarının hızlı bir seyir izlenerek çizildiği bu anlatıda rastlanmıyor."

9 Celebrían, Galadriel ile Celeborn'un kızıydı ve Tolkien'in hayali dünyasının yaratımının bu alıntıya kaynaklık eden metnin kaleme alındığı vakitler erişmiş bulunduğu aşamada, Amroth onun erkek kardeşinin ismiydi. Sürecin devamında bu adlandırmada değişikliğe gidilecektir. Zaten Christopher Tolkien de bu hususun altını çizer (*BÔ*, s. 400): "Eğer ki Yüzüklerin Efendisi'nin kaleme alındığı dönemde Amroth gerçekten de Galadriel'in Celeborn'dan olma oğlu şeklinde tasarlandıysa, bu denli önemli bir ayrıntıya nasıl olup da değinilmediğini açıklamak güç." Buna alternatif teşkil eden bir diğer anlatıda babası Amdír'in (Malgalad ismiyle anıldığı da olur) Dagorlad Savaşı'nda (bakınız: İkinci Çağ sene 3434) ölmesi sonucu Amroth'un tahtı miras yoluyla devralarak son Lórien Kralı olduğu görülür. Öte yandan Christopher Tolkien "Amroth ve Nimrodel Efsanesi'nden Bir Kesitin Özetle Anlatımı" başlığını taşıyan (1969 veya daha sonrasından kalma) "kısa bir hikâyeyi" *Bitmemiş Öyküler*'e dahil etmiştir (*BÔ*, s. 400-403). Celeborn'un Kahazad-dûm üzerinden seyahat etmeyi reddetmesi meselesine gelince, nihayetinde ya Dumanlı Dağlar'daki geçitlerin biri ya da sonradan Rohan Gediği diye nitelenmeye başlayacak olan Calenardhon Gediği yoluyla doğu diyarlarına eriştiği varsayımında bulunmak en isabetlisi.

10 *BÔ*, s. 396

yak. 1600 – SAURON ORODRUIN'DE TEK YÜZÜK'ÜN YAPIMINI TAMAMLAR. BARAD-DÛR'UN İNŞASI SONA ERER. CELEBRIMBOR SAURON'UN ASIL NİYETİNİN FARKINA VARIR.

1 Güç, s. 411-412

2 Burada verilen tanımlar ve atıfta bulunulan metin parçaları *Kardeşlik*, Birinci Kitap II "Geçmişin Gölgesi", s. 63-64'ten alınmadır.

3 a.g.e., İkinci Kitap II "Elrond'un Divanı", s. 250

4 Güç, s. 412

5 *BÔ*, s. 395. Christopher Tolkien şöyle yazar (*BÔ*, s. 424 not 9): "Galadriel'in çok daha ileriki bir döneme, Hükmeden Yüzük'ün kayboluşunun sonrasına değin Nenya'nın kudretinden faydalanmış oluşu ihtimal dışıdır; ama (aynı paragrafın evvelki kısımlarında Celebrimbor'a Elf Yüzüklerinin hiçbir koşul altında kullanılmaması tavsiyesinde bulunmuş olsa bile) metnin bu yönde bir ima içermediğini teslim etmek lazım."

6 *Quenta Silmarillion*, *muhtelif kaynaklar*

7 *Kardeşlik*, İkinci Kitap X "Kardeşlik Dağılıyor", s. 386

8 *Tabiat*, Üçüncü Kısım XVIII, s. 369-370. Bilgelerin Münazarası'nın detayları için bakınız: *Tabiat* bölüm VIII, "Manwë'nin Yasağı", s. 306 ve devamı.

1693 – ELFLER İLE SAURON ARASINDA SAVAŞ BAŞLAR. ÜÇ YÜZÜK BİLİNMEDİK BİR YERE SAKLANIR.

1 Güç, s. 413

1695 – SAURON'A BAĞLI KUVVETLER ERIADOR'U İSTİLA EDER. GIL-GALAD ELROND'U EREGION'A GÖNDERİR.

1 *BÖ*, s. 395

1697 – EREGION TARUMAR EDİLİR. CELEBRIMBOR'UN ÖLÜMÜ. MORIA'NIN KAPILARI DIŞ DÜNYAYA KAPANIR. ELROND NOLDOR İÇİNDEN SAĞ KALANLARI YANINA ALIP UZAKLARA ÇEKİLİR VE SIĞINAK EDİNDİKLERİ IMLADRIS'E YERLEŞİRLER.

1 Christopher Tolkien şöyle not eder (*BÖ*, s. 396): "Her ne kadar böyle yaptığı yeterince açık ima edilmiş olsa da Sauron'un bu aşamada Yedi Yüzük'ü ele geçirdiği kesinkes belirtilmiyor aslında. Yüzüklerin Efendisi'nin Ek A (III) kısmında Durin'in liderliğindeki Cüceler arasında Khazad-dûm Kralı Durin III'ün Yüzüğü'nün ona Sauron tarafından değil, bizzat Elf mücevher ustalarınca takdim edildiği yönünde genel bir kanı hâkim olduğu belirtilir; fakat mevcut metinde Yedi Yüzük'ün nasıl olup da Cücelerin eline geçtiğine değinilmiyor."

2 *BÖ*, s. 397

1699 – SAURON, ERIADOR'U YERLE BİR EDER

3 *BÖ*, s. 397

4 *Kardeşlik*, İkinci Kitap, II "Elrond'un Divanı", s. 239

5 *Kardeşlik*, İkinci Kitap, IV "Karanlıkta Yolculuk", s. 308-309

1700 – TAR-MINASTIR, LINDON'A YARDIM İÇİN NÚMENOR'DAN BÜYÜK BİR DONANMA YOLA ÇIKARIR. SAURON MAĞLUP EDİLİR.

1 Tar-Minastir'in bahsi geçen müdahalesinin İkinci Çağ 1700 senesine denk geldiği açıkça ortaya konarak efsanenin zamandizini içindeki yerine oturtulmuşsa da bu durum halası Kraliçe Tar-Telperien'in hükümranlık devrine (İkinci Çağ 1556-1731) dair belirtilen tarih aralığı ile çelişmektedir. Christopher Tolkien konuyla ilgili şöyle yazar (*BÖ*, s.

375 not 9): "Bu çelişkiyi açıklığa kavuşturmaya yarayacak bir açıklama bulmaktan acizim." O dönemde Minastir'in ya Kraliyet Naibi sıfatıyla ya da Kraliçe'nin [Kral'ın] Donanmasının Amirali unvanı ile donanmış olarak Kraliçe Tar-Telperien'e vekâleten hareket etmiş olabileceği öne sürülür. Númenor filosunun Sauron'a karşı Elflerin yardımına gönderilmesine ilişkin kayıtlarda ondan "Kral" diye bahsedilmesi, bunları kayda geçiren tarihçinin her ne kadar o an itibarıyla henüz Asa'yı devralmamış bulunsa da Minastir'in sonradan krallık mertebesine yükseleceği gerçeğinden hareketle önceden bu yakıştırmayı yapmış olması ihtimalinden kaynaklanıyordur belki de.

2 *BÖ*, s. 398

1701 – SAURON, ERIADOR'DAN KOVULUR. BATI ÜLKELERİNDE UZUN SÜRE BARIŞ HÜKÜM SÜRER.

1 *BÖ*, s. 399, ayrıca Amroth ile Celebrían'a dair bakınız: yak. 1590 tarih başlığı altındaki 9 numaralı not.

yak. 1800 – BU TARİHLERDEN İTİBAREN NÚMENÓRLULAR ORTA DÜNYA SAHİLLERİNDE YERLEŞİM YERLERİ KURMAYA BAŞLAR. SAURON ETKİ ALANINI DOĞUYA KAYDIRIR. NÚMENOR'A GÖLGENİN İLK DÜŞÜŞÜ.

1 *BÖ*, s. 399
2 Ek A, s. 1036 [Türkçe baskısında bulunmamaktadır]
3 a.g.e.
4 *BÖ*, s. 369
5 Ek A, s. 1036 [Türkçe baskısında bulunmamaktadır]
6 Akallabêth, s. 382
7 Tolkien'in *Akallabêth* için tasarlamış olduğu metnin son şekline kavuşturulması doğrultusunda ortaya konan o hayli karmaşık hazırlık sürecinde (Christopher Tolkien tarafından *Halklar*, s. 150'de de sunulduğu üzere) "Ona [Tar-Atanamir'e] Valar'dan mesajlar geldiği, fakat onun bunlara kulak asmayı reddettiği" yönünde daha başka açıklamalar çıkar karşımıza. "İzleyen süreçte fazladan 50 sene daha hayata tutunmuştu."
8 Ek A, s. 1036 [Türkçe baskısında bulunmamaktadır]
9 Akallabêth, s. 380-383
10 *BÖ*, s. 369
11 Akallabeth, s. 384

2251 – TAR-ATANAMIR'İN ÖLÜMÜ. TAR-ANCALIMON HÜKÜMRANLIK ASASINI DEVRALIR. NÚMENÓRLULAR ARASINDA İSYAN VE BÖLÜNMELER BAŞ GÖSTERİR. DOKUZ YÜZÜK'ÜN NAZGÛL VEYA YÜZÜKTAYFLARI ŞEKLİNDE ADLANDIRILAN KÖLELERİ İLK BU SIRALAR ORTAYA ÇIKAR.

1 Ek B'de (s. 1083 [Türkçe baskısında bulunmamaktadır]) bu olaylar 2251 senesinde geçiyor şekilde gösterilir. Bu çelişkiye dikkat çekerken (*BÔ*, s. 376 not 10) şöyle yazıyor Christopher Tolkien: "Yılların Öyküsü'nde (Yüzüklerin Efendisi, Ek B) şu başlık gözümüze çarpmakta: '2251 Tar-Atanamir hükümranlık asasını devralır. Númenórlular arasında isyan ve bölünmeler baş gösterir.' Bu durum Tar-Atanamir'in 2221 senesinde öldüğünün belirtildiği ["Elros Soyu", s. 368] kayıtlar ile zıt düşüyor. 2221 tarihinin kendisi 2251'in bir düzeltmesi gibi; onun ölüm tarihi başka bir kaynakta 2251 olarak geçer. Hâl böyleyken aynı tarih farklı metinlerde onun hem tahta çıkış tarihi hem de ölüm tarihi olarak geçiyor; kronolojinin bütünü değerlendirilecek olursa öncekinin yanlış olduğu kesin. Dahası, Akallabêth metninde (*Silmarillion*, s. 531) Númenor toplumu içindeki ilk ayrışmanın Atanamir'in oğlu Ancalimon'un döneminde vuku bulduğu belirtilir. Bu durumda Yılların Öyküsü'ndeki tarihin yanlış olduğu ve şu şekilde düzeltilmesi gerektiği konusunda şüphem kalmamakta: '2251 Tar-Atanamir'in ölümü. Tar-Ancalimon hükümranlık asasını devralır. Númenórlular arasında isyan ve bölünmeler baş gösterir.' Gelgelelim işin aslının böyle olduğu farz edilse bile Atanamir'in ölüm tarihinin 'Elros Soyu' metninde Yılların Öyküsü kapsamındaki hâliyle uyum gösterir biçimde değiştirilmemiş olması tuhaf." Elinizdeki ciltte bahse konu tarihlendirme Christopher Tolkien'in "düzeltilmiş tefsiri" esas alınarak yapılmış bulunuyor.

2 Akallabêth, s. 383

3 Akallabêth'e dahil edilmemiş olup Christopher Tolkien'in sonradan *Halklar*, s. 152'de yer verdiği bir taslak metin.

4 Akallabêth, s. 383

5 *BÔ*, s. 369

6 Güç, s. 415

7 *Silmarillion*, s. 25

8 Güç, s. 415-416

9 Akallabêth, s. 384

10 *Kardeşlik*, Birinci Kitap, XI "Karanlıkta Bir Bıçak", s. 198

11 *Kuleler*, Dördüncü Kitap, VI "Yasak Havuz", s. 661

2350 – PELARGIR İNŞA EDİLİR. VEFALI NÚMENÓRLULARIN BAŞLICA LİMANI HÂLİNE GELİR.

1 Akallabêth, s. 384. Bu pasajın sonraki ("Sauron'a karşı verdikleri mücadelede onlara yardımda bulunan" ibaresinden itibaren süregiden) kısmı Christopher Tolkien tarafından *Halklar*, s. 152'de aktarılan "özgün metinden" alınmıştır. Akallabêth'te okura sunulan versiyonda ise şöyle denir: "...ve başlıca limanları Yüce Anduin'in deltalarının biraz yukarısında yer alan Pelargir idi. Kralın Adamları ise çok daha güneydeki sahilleri uğrak yeri yapmıştı; o diyarlarda temelini attıkları hâkimiyet ve kaleler İnsan ırkının efsane dağarcığında pek çok iz bırakacaktı."

2 Akallabêth, s. 384-385

3 *Halklar*, s. 175. Umbar ve Pelargir'in Üçüncü Çağ'da taşıyacağı öneme ve Umbar Korsanlarının Yüzük Savaşı sırasında oynayacağı role dair bakınız: Yüzüklerin Efendisi Altıncı ve Yedinci Kitaplar.

4 Ek A, s. 1036 [Türkçe baskısında bulunmamaktadır]. Tolkien gerek "Eärendil'in Şarkısı"nda gerekse Bilbo Baggins'in (bizzat şairinin de itiraf ettiği üzere Aragorn'un yaptığı katkıları da içeriğine katarak) kaleme alıp Elrond'un Divanı'nın düzenleneceği günün öncesindeki akşam Ayrıkvadi'de toplanmış bulunan konuklara melodik bir dille okuduğu "Eärendil bir denizciydi" isimli şiirde burada bahsi geçen "Kadim Kral"a atıfta bulunur.

Bu atıf Eärendil'in "kıyısı olmayan semalara yelken açma / Güneş'in ve Ay'ın ışığının ötesine uzanma" eylemlerini gerçekleştirmeden önce Valinor'a yaptığı ziyarete vurguda bulunulan altıncı dizede karşımıza çıkmakta:

Akmazdı zaman vardığı salonlarda
pırıltı vururdu şaşmış yıllara
Kadim Kral orada ilelebet hükmetmişti
O yalçın Dağ'da Ilmarin'deki
Sözler edildi emsalsiz
İnsanlara ve Elflere haiz
gördü sahneler dünyanın ötesinden
orayı mesken tutanlara yasaklanmış yerlerden

5 Güç, s. 415-416

6 *BÔ*, s. 369; ayrıca bakınız: s. 474 not 31

7 Tar-Ardamin'in hükümdarlar listesine konuşlandırılışı hususunda bir çarpıklık söz konusu ki Christopher Tolkien de buna sonradan "Elros Soyu" metnine dair kaleme aldığı notlarda (*BÔ*, s. 376-377 not 11) şöyle değiniyor: "Yüzüklerin Efendisi'nin Ek A (I, i) başlığı altında yer alan Númenor Kralları ve Kraliçeleri dizininde (on sekizinci)

Tar-Calmacil'den sonra gelen hükümdar Ar-Adûnakhôr (on dokuzuncu) olarak kayda geçirilmiştir. Ek B içeriğinde yer verilen Yılların Öyküsü'nde ise Ar-Adûnakhôr'un asayı 2899 yılında devraldığı not ediliyor; bundan yola çıkan Bay Robert Foster *Kapsamlı Orta Dünya Rehberi* isimli eserinde Tar-Calmacil'in ölüm tarihini 2899 olarak belirtir. Diğer yandan, Númenor hükümdarlarının tarihçesinin Ek A kapsamında sunulan daha ileriki bir safhasında Ar-Adûnakhôr yirminci kral olarak geçmekte; dahası 1964 tarihinde babam bu hususa dikkat çeken bir muhabire şu açıklamayı yapmıştı: 'Soy kütüğünün mevcut vaziyetinden hareketle onun on altıncı kral ve on dokuzuncu hükümdar olarak nitelenmesi gerek. On dokuz yazılacağına yirmi yazılmış olabilir pekâlâ, gelgelelim isimlerden birinin atlanmış olması da mümkün.' Bu konu üzerine çiziktirmiş olduğu taslak metinler söz konusu mektubu yazdığı dönemde elinin altında olmadığı için kesin bir yargıya varamadığı izahatında bulunur muhabire.

"*Akallabêth* metnini derlediğim sırada 'Yirminci kral atalarının asasını devraldı ve Adûnakhôr ismiyle tahta çıktı' şeklindeki özgün ibareyi 'On dokuzuncu kral...' (*Silmarillion*, s. 385) olarak değiştirdim ve benzer biçimde 'yirmi dört' ibaresini 'yirmi üç' yaptım (a.g.e., s. 388). 'Elros'un Soyu' listesinde Tar-Calmacil'den sonra gelen hükümdarın Ar-Adûnakhôr değil de Tar-Ardamin olduğu o sıra dikkatimden kaçmış; şu an ise sırf Tar-Ardamin'in ölüm tarihi burada 2899 olarak geçtiğinden, bu hükümdarın Yüzüklerin Efendisi'ndeki listeden kazara hariç tutulmuş olduğu gerçeği gayet berrak bir şekilde açıklığa kavuşmuş durumda.

"Bununla beraber, Ar-Adûnakhôr'un asayı Adûnaik dildeki bir unvan eşliğinde devralan ilk Kral oluşu (Ek A, *Akallabêth* ve 'Elros'un Soyu' metinlerinin hepsi uyarınca) geleneksel olarak kesin kabul edilmektedir. Tar-Ardamin'in basit bir gözden kaçırma sonucu Ek A'daki listenin dışında bırakılmış olduğu varsayılırsa, kraliyet unvanlarına yansıtılan şekilsel değişikliğin Tar-Calmacil'den sonraki ilk hükümdar ile birlikte uygulamaya konmuş olması şaşırtıcı. Kimbilir, bu pasajda karşımıza çıkan durumun dikkatsizlikten ileri gelen böylesine yalın bir hatadan çok daha karmaşık bir metinsel açıklaması vardır belki de."

2899 – AR-ADÛNAKHÔR HÜKÜMRANLIK ASASINI DEVRALIR

1 Akallabêth, s. 385

2 *BÔ*, s. 370

3 Ek A, s. 1036 [Türkçe baskısında bulunmamaktadır]

4 *BÔ*, s. 371'deki "Elros Soyu" metninde Ar-Gimilzôr'un ölüm tarihi "3177" olarak verilmiş; oysaki "Yılların Öyküsü" dizininde (Ek B, s.

1084 [Türkçe baskısında bulunmamaktadır]) "Tar-Palantir'in Tövbe Edişi" için "3175" tarihi gösteriliyor ki bu da söz konusu tarihin Tar-Palantir'in asayı eline aldığı yıl olduğuna işaret eder. Sırf elinizde tutmakta olduğunuz ciltteki kronoloji ile uyum göstermesi açısından Ar-Gimilzôr'un hükümranlık devresi ve ölüm tarihi değiştirilmiştir. Christopher Tolkien'in 3175 senesine ilişkin izleyen bölümdeki 2 numaralı notta sunulan gözlemlerini inceleyiniz.

5 Akallabêth, s. 385

6 *BÔ*, s. 371

7 Akallabêth, s. 386

3175 – TAR-PALANTIR'İN TÖVBE EDİŞİ. NÚMENOR'DA İÇ SAVAŞ.

1 Christopher Tolkien şöyle altını çiziyor (*BÔ*, s. 377-378 not 13): "Babamın esasen floral bir tasarıma sahip olup *J.R.R. Tolkien'in Kaleminden Çizimler*, 1979, no. 45, en alt sağ köşede sergilenen örnek ile tarz bakımından fazlasıyla benzeşen bir çizimi mevcut ki *Inziladûn* başlığını taşır ve altında hem Fëanor'un türettiği belirtilen yazı tipi ile hem de farklı alfabeye uyarlanmış hâlde *Númellótë* ["Batı'nın Çiçeği"] yazmaktadır."

2 Christopher Tolkien bu hususta şöyle yazmaktadır (*BÔ*, s. 378 not 15): "'Elros Soyu' ile Yılların Öyküsü arasındaki nihai bir çelişki Tar-Palantir ile ilgili tarihlerde karşımıza çıkar. *Akallabêth* metninde (s. 386) 'Inziladûn asayı devralırken eski usule uygun şekilde yeniden Elf-dilinde bir paye edindi ve kendisine Tar-Palantir dedi' ibaresi geçer; Yılların Öyküsü'nde ise şu başlığa rastlarız: '3175 Tar-Palantir'in Tövbe Edişi. Númenor'da İç Savaş.' Bu ifadelere bakıldığında '3175' senesinin onun tahta çıkış tarihi olduğu neredeyse kesin gözükmekte; 'Elros'un Soyu'nda babası Ar-Gimilzôr'un ölüm tarihinin ilkin '3175' olarak verilip de sonradan '3177'ye çevrilmiş oluşu da bu savın doğruluğunu destekler niteliktedir. Tar-Atanamir'in ölüm tarihine gelecek olursak [az yukarıda yer alan 2251 başlığı altındaki 1 numaralı nota bakınız] Yılların Öyküsü'ne aykırı kaçan bu küçük değişikliğe neden gerek duyulmuş olduğunu anlamak zor."

Sırf elinizde tuttuğunuz ciltteki kronoloji ile uyum sağlaması amacıyla (tıpkı 2899 başlığı altında Ar-Gimilzôr ile ilgili sıralanan tarihlerde yapıldığı gibi) Tar-Palantir'in tahta çıkış tarihi ve hükümranlık süresi üzerine değişiklik yansıtılmıştır.

3 Akallabêth, s. 387

4 *BÔ*, s. 371-372

5 Akallabêth, s. 387

6 *BÔ*, s. 371

7 Bu kısımdaki üç pasaj *Halklar*, s. 160-162'den alınma kesitlerin bir

araya getirilmesiyle şekil almıştır. Köşeli parantez içinde soru işareti eşliğinde aktarılan sözler babasının çalakalem kâğıda döktüğü el yazması notlarda Christopher Tolkien'in çözümlemekte güçlük çektiği kelimelere dikkat çekmektedir. *Halklar*, s. 161'de geçen bir başka cümlede Tolkien bu defa Míriel'in Elentir tarafından sevildiğini belirtmekle yetinmemiş, çiftin birbiri ile "sözlenmiş" olduğunun altını çizmiştir.

8 *Halklar*, s. 159-162. Burada birbiri ardına sıralanmış olan üç pasaj, Christopher Tolkien'in babasının bu hikâye üzerine "çokça kalem yorduğu" fakat bu tasarımdan geriye hem "yontulmamış" hem de "çözülmesi fevkalade güç" bir taslak metin haricinde bir şey kalmadığı yorumlarıyla renklenen "*Míriel ile Pharazôn'un evliliği üzerine bir açıklama*" başlıklı metinde geçmektedir. Söz konusu pasajlardaki "Zimraphil" ismi elinizdeki ciltte sonraki versiyonu "Zimraphel"e çevrilmiştir. Amandil'e yapılmış olan atıfla ilgili bir notta, babasının müsveddenin kenarına şöyle bir eklenti çiziktirmiş olduğuna vurguda bulunur kendisi: "Eärendur'dan sonra 3'üncü, Andúnië Efendilerinin İlki Valandil'den sonra 18'inci sırada". Burada göze çarpan [cesaret ve] eklenen kelimeler *Halklar*, s. 162'den alıntıdır.

9 Akallabêth, s. 387-388

10 Akallabêth, s. 387-388

3255 – ALTIN AR-PHARAZÔN ASAYI DEVRALIR

1 Akallabêth, s. 388. Yukarıdaki 2350 başlığı altında yer alan 7 numaralı nottaki açıklamalara ek olarak, kaynak metinde geçen "üç" rakamının "dört" şeklinde düzeltildiğini belirtelim.

2 Ek A, s. 1036 [Türkçe baskısında bulunmamaktadır]

3 *Halklar*, s. 160

4 *Halklar*, s. 162

5 *Halklar*, s. 160

6 *Silmarillion*, s. 29-30. Tar-Calion Ar-Pharazôn'un önceki ismidir.

3261 – AR-PHARAZÔN SEFERE ÇIKAR VE UMBAR'DA KARAYA AYAK BASAR

1 *Halklar*, s. 181-182

2 *Yitik Yol*, s. 26 paragraf 5

3 "Kırmızıya çalan altın yaldızlar" tabiri *Silmarillion*'da "kırmızı ve altın yaldızlar saçıyordu" şeklinde yayımlanmış olan versiyonun değiştirilmiş hâlidir; Christopher Tolkien'in *Halklar*, s. 155 paragraf 41'de yapmış olduğu düzeltme de bununla uyum gösterir nitelikte.

4 Akallabêth, s. 388-389

5 *Halklar*, s. 182

3262 – SAURON TUTSAK EDİLEREK NÚMENOR'A GETİRİLİR; 3262-3310 – SAURON KRAL'IN AKLINI ÇELER VE NÚMENÓRLULARI YOZLAŞTIRIR.

1 Güç, s. 416
2 Akallabêth, s. 390
3 *Halklar*, s. 182
4 Akallabêth, s. 390-394
5 *Halklar*, s. 183
6 Akallabêth, s. 394-395

3310 – AR-PHARAZÔN BÜYÜK ASKERİ SEFERBERLİĞİ BAŞLATIR

1 Metnin buradan sonraki kısmı farklı bir kaynak belirtilmedikçe Akallabêth, s. 395-399'dan alınmadır.
2 *Halklar*, s. 183
3 "İnsanlar için hiçbir umut ışığı kalmamıştı" ibaresi *Silmarillion*'da baskı yüzü gören "İnsanlar adına hiçbir umut kalmadı" ibaresinin değiştirilmiş hâlidir; Christopher Tolkien'in *Halklar*, s. 156 paragraf 57'de yapmış olduğu düzeltme de bununla paraleldir.

3319 – AR-PHARAZÔN VALINOR ÜZERİNE HÜCUMA KALKAR. NÚMENOR'UN MAHVA UĞRAYIŞI. ELENDIL İLE OĞULLARI KAÇIP CANINI KURTARIR.

1 Metnin buradan sonraki kısmı farklı bir kaynak belirtilmedikçe Akallabêth, s. 399-401'den alınmadır.
2 *Halklar*, s. 183. Christopher Tolkien bunun hemen akabinde şöyle not düşmüştür: "Böyle bir ifadeye hiçbir kaynakta rastlanmıyor. *Anadûnê'un Sulara Gömülüşü*'nden ([*Sauron*], s. 374, paragraf 52) alınıp görünüşe göre hiçbir değişiklik yapılmadan olduğu gibi *Akallabêth*'e (*Silmarillion*, s. 401) dahil edilmiş bir pasajda belli bir yöreye veya nehre ismi belirtilerek yapılmış bir atıf mevcut değil." Ardından da şu eklemeyi yapar (*Halklar*, s. 187 not 23): "*Iki Kule*'nin ([*Isengard'ın İhaneti*], s. 435) son şekline büründürülme çalışmaları sırasında üzerinde çalışılan ve konunun arka planının ana hatlarını çizen özetlerin birinde Güneyli İnsanlar tarafından ele geçirilişine değinilişi haricinde herhangi bir metinde Tolfalas'ın bahsinin geçtiği yegâne örnek olduğu anlaşılıyor bunun. Bu ada ve ismi Orta Dünya'nın İlk Haritası'nda çoktan karşımıza çıkmıştı ([*İhanet*] s. 298, 308), ama tüm haritalarda kapsamının burada belirtildiğinden çok daha geniş tutulduğu dikkat çekiyor."

3 Daha önce de belirtilmiş olduğu gibi, Çöküş'e ve dünyanın yeniden biçimlendirilmesine dair başka betimlemeler *Sauron'un Mağlup Edilişi* kitabının üçüncü bölümünde sunulmuştur: "Anadûnê'un Sulara Gömülüşü" (i)–(iv) ve *Yitik Yol ve Diğer Yazılar*, "Birinci Kısım: Númenor'un Düşüşü ve *Yitik Yol*" I "Efsanenin En Eski Tarihçesi", II "Númenor'un Düşüşü" (i)–(iv).

Adı geçen son eserde (s. 11-12) Christopher Tolkien "Efsanenin... içeriğindeki pek çok kelimenin çözümlenememesine neden olacak bir süratle kâğıda döküldüğü anlaşılan özgün 'tasarımı'" diye nitelediği bir metne yer verir. "Başlangıcına yakın bir safhasında hayli kabataslak ve aceleci bir tarzda yazılmış bir taslağın araya girip akışı bozduğu görülüyor ki bunda etrafında iki daire bulunan, *Ambar* ['üzerinde yaşam olan dünya'] adı altında işaretlenmiş merkezi bir küreye işaret edilir; daha iç bölge *Ilmen* ['yıldızları da bünyesinde barındıran, gökyüzünün hemen üzerindeki katman'], dış bölge ise *Vaiya* ['sema' ya da 'dünyayı sarmalayan hava'] şeklinde tabir edilir. Ambar'ın tepesinden geçerek *Ilmen* ve *Vaiya* tabakalarını kesip yoluna dosdoğru devam eden düz bir çizgi her iki yönde de dış kısımdaki daireye dek erişmektedir." Büyük ihtimalle bu, Tolkien'in Daire Şeklini Almış Dünya ile Dümdüz Patika kurgularını tanımlamaya yönelik ilk şematik girişimini yansıtmaktadır.

Christopher Tolkien'in sonradan altını çizdiği şu husus da bunu destekler nitelikte: "...bu hayranlık uyandırıcı metin Númenor destanının başlangıcını ve 'Silmarillion' kapsamında anlatılan olayların Dünya'nın İkinci Çağı'na uzayan gölgesini teşkil etmekte."

Söz konusu pasajın bazı kesitleri şu şekilde:

> ...Atalantealılar [Númenórlular] yozlaştı ve isyan etti... Görkemli bir donanma hazırlayıp Tanrıların hüküm sürdüğü sahillere yıldırım gibi çöktüler.
>
> Tanrılar bunun üzerine Valinor'u yeryüzünden ayırdı ve zeminde denizin sularının Atalantê [Númenor] filosunu da beraberinde sürükleyerek içine döküldüğü muazzam boyutlara sahip dehşetengiz bir yarık ortaya çıktı. Sonrasında denize yelken açan birisi ne kadar da yol alsa Batı sahillerine bir daha asla varamayıp başladığı noktaya geri dönsün diye dünyayı küre biçimine getirdiler. Bu süreçte Eski Dünya'nın yıkıntıları altında yepyeni diyarlar peyda oldu; Doğu ve Batı geriye doğru bükülüp yerin yüzeyi [? sular tarafından çepeçevre sarmalanırken] her yere seller hâkim oldu. Atalantê ise yarığın hemen dibinde konuşlanmış olması sebebiyle [bütünüyle] tepetaklak düşerek okyanusun dibine gömüldü. Númenórluların gemilere doluşup canını kurtarmayı başaran... artıkları Doğu'ya kaçıp nihayet Orta Dünya kıyılarına çıktı...
>
> Ortadan kalkan diyarların eski kara hattı, üzerinde yalnızca Tanrıların yürüyebildiği bir hava katmanı hâlini alırken Eldar gitgide solup yılgın düşüyor, İnsanlar ise güneşin enerjisini ken-

di bünyelerine çekmişçesine palazlanıyordu. Yine de Númenórië halkı içinde birçokları onu kimi zaman berrak kimi zamansa belli belirsiz de olsa görebilmekteydi; bundan ötürüdür ki onun üzerinde seyahat edebilecek gemiler tasarlama denemelerine verdiler kendilerini. Fakat sadece Wilwa veyahut da göğün aşağı katmanında seyredebilen gemiler yapmayı başaracaklardı. Tanrıların Düzlemi ise Manwë'nin hizmetindeki kartallar ve şahinler haricindeki kuşların dahi uçmayı beceremediği Ilmen'i yarıp bir uçtan diğerine katediyordu. Númenórië gemileri yine de dünyayı çepeçevre dolanmaya muvaffak oldu; bu yüzden de diğer İnsanlar onları yücelterek tanrı yerine koydu. Bazıları bu durumdan gayet memnundu.

Gerek Birinci gerekse İkinci Çağ'ın sonunda cereyan eden felaketler neticesinde hem yaratılış hem de değişim bakımından Orta Dünya'nın ne gibi fiziksel süreçlerden geçtiğine ilişkin başkaca irdelemeler için Christopher Tolkien'in *Orta Dünya'nın Şekillenişi* (*Orta Dünya Tarihçesi*, Cilt IV) isimli eserine başvurabilirsiniz.

4 Ek A, s. 1037 [Türkçe baskısında bulunmamaktadır]

5 Númenor'un mahvoluşuna ilişkin Akallabêth'teki anlatı daha eski tarihlere dayanan ve doğurdukları karmaşık hususlar *Orta Dünya Tarihçesi*'nin az yukarıdaki 3 numaralı notta atıfta bulunulan ciltlerinde etraflıca ele alınmış pek çok taslak metnin bir araya getirilmesinin sonucudur. Burada ise "Kapanış" başlıklı bölümde anlatılanlar ile kıyaslanabilmesi amacıyla "Anadûnê'un Sulara Gömülüşü" (*Sauron* s. 392-393) metninden sürgündekilerin yeryüzünün Çöküş sonrası yeniden şekillendirilişine ne gözle baktığına kayda değer ölçüde farklı bir yaklaşım getiren bir kesit içeriğe dahil edilmiştir.

"Çünkü yıkımdan sonra bile Adûnâim'in kalplerinde halen batı özlemi yatıyordu; her ne kadar dünyanın şeklinin değiştiğinden haberleri olsa da şöyle diyorlardı hep: 'Avallônі Yeryüzü'nden silindi ve Bahşedilmiş Diyar bizden koparıldı; yine de bir vakitler bunlar vardı ve bu da demektir ki dünyanın bütünü göz önüne alındığında bunlar halen gerçek anlamda bir mevcudiyete sahip.' Adûnâim ayrıca kendisine böylesi bir yeti aşılanmış olan kişilerin halihazırdaki bedensel yaşamın ötesindeki zamanları da görebileceği inancındaydı; hâliyle de maruz kaldıkları sürgünün gölgesinden kaçmanın ve geçmiş devirlerdeki ışıltıyı bir şekilde görmenin özlemi içindeydiler daima. Bu sebepten ötürü içlerinden bazısı Yalnız Ada'ya denk gelme ve orada geçmişin izlerini taşıyan sahnelere tanık olma ümidi içinde hâlâ ıssız denizlerde keşif gezilerine çıkmaktaydı.

"Ama onu bir türlü bulamıyorlar ve kendi kendilerine şöyle tekrarlıyorlardı: 'Bir zamanlar düz olan tüm yollar artık eğilip bükülmüş durumda.' Zira dünyanın taze olduğu devirlerde Yeryüzü'nün şeklinin göründüğünün aksine düz* olmadığını söylemek insanlar açısından kolay değildi ve Anadûnêli Vefakârlar arasında bile pek azı bu öğreti-

yi yürekten benimsemekteydi; sonraki dönemlerde kâh yıldız-bilimi yoluyla kâh Dünya üzerindeki tüm rotaları ve denizleri kolaçan eden gemilerin yaptığı seyahatler sayesinde İnsanların Kralları yeryüzünün gerçekten de yuvarlak olduğunu öğrenecek ve aralarında vaziyetin ancak büyük Çöküş ile birlikte böyle kılındığı ve öncesinde durumun farklı olduğu inancı yeşerecekti. Buradan hareketle, yeni dünya gitgide uzaklaşırken eski yolun ve Yeryüzü'nün hatıratının izlediği patikanın muazzam boyuta sahip görünmez bir köprü misali cennete doğru yoluna devam ettiği kanısına varacaklardı. Denizlerde ümitsizce arayışa çıkan ve yazgının bir cilvesi ya da beklenmedik bir lütuf sonucu kadim yolu bulduktan sonra dünyanın çehresi bir yandan gitgide daha aşağılarında kalırken nihayet Yalnız Ada'ya ya da onunla da yetinmeyip sahiden de Amân Diyarı'na vararak kendilerini ölümün kucağına bırakmadan önce Beyaz Dağ'ı seyretme olanağı yakalayan gemicilere ve diğerlerine dair söylentiler ile öyküler aralarında kulaktan kulağa yayılmaktaydı.

* Burada geçen *düz* [sözcüğü] manası zayıflamış bulunmakla birlikte "düz yüzeyli" anlamında kullanılıyor; fakat konuyla ilgili aynı kelimenin sonradan yerleşik hâle gelen *düzlem* şeklindeki kullanımı ve bunların isim hâli olan *düzlük* de dikkate alınmalı.

6 *Silmarillion*, s. 33. Birkaç sene sonra, 1954'te dünyanın düzden yuvarlağa geçiş suretiyle yeniden şekillendirilmesi sürecine değinirken şöyle yazacaktır (*Mektuplar*, No. 154, s. 197) Tolkien: "Bu öykünün tahayyülünde gelinen son noktada, üzerinde yaşanılmakta olan Dünya artık fiziksel anlamda yuvarlaktır. Fakat 'efsanenin' bütünü düz yüzeyli bir dünyadan (veya en azından her yanı sınırlarla çevrili bir οἰκουμένη'den*) küre hâline nasıl geçildiğini konu alıyor zaten: Zannedersem bu, zihni kadim çağların insanlarıyla aynı 'sanrılar' ile çalkalanan ve kısmen onların mitosları ile beslenen, ta baştan itibaren Dünya'nın yuvarlak olduğu fikriyle yetiştirilmiş olan modern bir 'destan-şairi' açısından kaçınılmaz bir dönüşümdür. 'Astronomi' yoluyla benim üzerimde uyandırılan etki o kadar derin ki, her ne kadar etrafında Güneş dönen sabit bir Dünya fikri üzerine kurulu bir evren ilk bakışta (mantığa olmasa bile hayale) daha kolay tatbik edilebilir gelse de düz bir dünyayı konu edinmeye veya hayalimde kurgulamaya yeltenmiş olsam sanmam ki bunda başarı sağlayabilirdim."

* Bilinen, üzerinde yaşanılan veya üzerinde yaşanmaya müsait dünyayı betimlemekte başvurulan antik Yunanca'daki *ekümen* ya da *eocumene* sözcüğü.

7 *Kuleler*, Üçüncü Kitap XI "Palantír" s. 567. Söz konusu şarkıya bir başka kaynakta değinirken şu bilgileri not eder Christopher Tolkien (*Halklar*, s. 157 paragraf 80): "[Akallabêth'teki] tüm metinler 'Toplamda on iki gemi vardı: Altısı Elendil'in, dördü Isildur'un, ikisi ise Anárion'un komutasında' ibaresini içermektedir, fakat temize çekilmiş C başlıklı bir daktilo müsveddesinde babam bu rakamları 'dokuz: dört,

üç, iki' şeklinde değiştirmiş ve kenarına şu notu düşmüştür: 'Dokuz, YE'de [Yüzüklerin Efendisi] geçen dize *Dört defa üçtü sayıları* şeklinde değiştirilmediği sürece.'" Görülen o ki şarkıda herhangi bir değişiklik yapılmamış ve Christopher Tolkien *Silmarillion*'u derlediği sırada "on iki gemi" şeklinde geçen kısmı düzeltip "dokuz" yapmış.

8 *Dönüş*, Altıncı Kitap, V "Vekilharç ile Kral" s. 917. Tolkien'in devasa bir dalganın karanın üzerine çöküşü şeklinde canlanan 'Atlantis rüyasına' dair o devamlı tekrarladığı kendi deneyimini Faramir üzerinden okura aktardığı, özyaşam öyküsünden çarpıcı izler taşıyan bu pasaj için elinizdeki kitabın "Giriş" kısmındaki ilgili paragraflara yeniden göz atabilirsiniz.

3320 – SÜRGÜNDEKİ KRALLIKLARIN TEMELLERİ ATILIR: ARNOR İLE GONDOR. PALANTÍR TAŞLARI PAY EDİLİP DAĞITILIR. SAURON MORDOR'A DÖNER.

1 *Silmarillion*, s. 33. Bu mektubunda şöyle yazıyor Tolkien: "Bu noktada Nuh Nebi'ye has özellikleri ön plana çıkan Elendil halkının karıştığı isyanın dışında kalmayı bilmiş ve Númenor'un doğu sahillerine yolcuları ve tüm teçhizatı ile seyahate hazır durumda gemiler çektirmiş, sonrasında Batı'nın gazabını taşıyan dehşetengiz kasırgadan kaçmayı başarıp Orta Dünya'nın batı kıyılarını yıkıma uğratan devasa dalgaların sırtında âdeta kanatlanarak felaketten paçayı kurtarmıştı. O ve beraberindekiler bu yeni kıyılara yerinden yurdundan olmuş birer sürgün gibi ayak basmaktaydı." Burada geçen "Nuh Nebi" tabiri ile hem vefalı bir tutumla inançlarına sıkı sıkıya bağlı kalması hem de yaklaşmakta olan felakete karşı önlem alması bakımından İncil'deki Tufan öyküsünün (Yaratılış 6:11–9:19) başkahramanı Nuh peygamber ile bağlantı kuruluyor.

2 Ek A, s. 1037 [Türkçe baskısında bulunmamaktadır]

3 *Dönüş*, Altıncı Kitap, V "Vekilharç ile Kral", s. 922

4 Bu hükümdarlar ile ilgili kayıtlara şu kaynaklarda ulaşılabilir: Yüzüklerin Efendisi, Ek A ve B; ayrıca *Orta Dünya Halkları*, Kısım Bir: Yüzüklerin Efendisi'nin Giriş ve Ek Bölümleri, VII "Elendil'in Vârisleri" ve IX "Ek A'nın Meydana Getirilişi". Buradan itibaren sunulan metin ise Güç, s. 417-419'den alınmadır.

5 Burada bahsi geçen yadigârlar arasında Númenor'da Andúnië Efendilerinin makamının simgesi olan asa da vardı ki bunun hakkında sonradan [Ek A, s. 1043'teki dipnotta (Türkçe baskısında bulunmamaktadır)] şöyle denmiştir: "Andúnië Efendilerinin gümüş asası İnsan maharetinin ürünü olup da bugün halen Orta Dünya'da muhafaza edilen nesneler içinde en eskisidir belki de."

Númenor'un esas hanedanlık asası Çöküş sırasında Ar-Pharazôn ile birlikte yitip gitmiş olduğundan, bu ikincil asa şimdilerde Annúminas Asası adı altında Númenor krallar soyunun Orta Dünya üzerinde-

ki egemenliğinin sembolü hâline getirilmişti. "Aragorn ile Arwen'in Öyküsü"nde [Ek A, (v) s. 983 ve devamı] de yazılı olduğu üzere, uzun yıllar sonra Elrond'un Imladris'te muhafaza ettiği kadim yadigârlar arasında rastlanacaktır ona.

6 Bakınız: s. 284

7 Güç, s. 418-419. Üçüncü Çağ'a gelindiğinde taşların varlığının sürüp sürmediğine ilişkin bilgiler bunlardan yalnızca birkaçı ile sınırlı hâle gelmişti. İçlerinden biri Saruman tarafından Orthanc'ta alıkonmaktayken bir diğeri Gondor Vekilharçlarının sonuncusu Denethor'un elinde, Minas Tirith'teydi, Sauron'un her şeyi gören gözü ise Barad-dûr'da bulunan bir üçüncüsü sayesinde diğer taşlar yoluyla yaşananları takip edebiliyordu. Orthanc taşı Yüzük Savaşı sırasında kayda değer bir rol oynayacaksa da Palantíri'den çoğunun akıbeti bu metnin kaleme alındığı tarihte halen meçhuldü.

8 *Kuleler*, Üçüncü Kitap, XI "Palantír" s. 568. Görü Taşları üzerine yazılmış detaylı bir tarihçe için bakınız: *BÔ*, Dördüncü Kısım, III "Palantíri" s. 673 ve devamı.

9 Güç, s. 418-419

10 Güç, s. 417

11 Ek A, s. 1037 [Türkçe baskısında bulunmamaktadır]

12 Güç, s. 419-421

13 Ek A, s. 1037 [Türkçe baskısında bulunmamaktadır]

14 Güç, s. 420. Herumor ile Fuinur Sauron'un adada geçirdiği süreçte Orta Dünya sahil şeridi üzerinde kaleler ve yerleşkeler kurmak amacıyla doğuya yelken açan ve iradesi çoktan Sauron'un hükmü altına girmiş bulunan Númenórlulardandı. "Kara Númenórlular" şeklinde nitelenen bu topluluğun İkinci Çağ'ın 3429'uncu senesinde Gondor üzerine yürüyüşe geçmesinin arifesinde Sauron tarafından silah başına çağrılanlar arasında olması kuvvetle muhtemel.

3429 – SAURON GONDOR'A SALDIRIR, MINAS ITHIL'İ ELE GEÇİRİR VE AK AĞAÇ'I YAKIP KÜL EDER. ISILDUR ANDUIN ÜZERİNDEN KAÇMAYI BAŞARIR VE KUZEY'DEKİ ELENDIL'İN YANINA GİDER. ANÁRION MINAS ANOR VE OSGILIATH'I SAVUNUR.

1 Güç, s. 421

2 *Kardeşlik*, Birinci Kitap, II "Geçmişin Gölgesi" s. 64

3430 – ELFLER İLE İNSANLARIN SON İTTİFAKI MEYDANA GETİRİLİR

1 Güç, s. 421

2 *Kardeşlik*, Birinci Kitap, XI "Karanlıkta Bir Bıçak", s. 188

3431 – GIL-GALAD VE ELENDIL DOĞUYA HAREKET EDİP IMLADRIS'E ULAŞIR

1 Güç, s. 421. Thangorodrim Birinci Çağ'da Valinor Ordusu, Eldar ve Üç Edain Hanesi'ne mensup İnsanların Morgoth'a karşı giriştiği savaşa sahne olan yerin adıydı. Morgoth'un mağlup edilmesi ve hükmünün sona erdirilmesi süreçlerinde Edain'in cesaretiyle sergilediği katkı, "Bahşedilmiş Diyar" diye de nitelenen Andor'un üzerinde kendileri için yepyeni bir yaşam kurabilsinler diye onlara armağan edilmesini sağlamıştı, burası sonraları İnsanlar tarafından Númenor ismiyle anılmaya başlanacaktı. Bakınız: *Silmarillion*, *Quenta Silmarillion*, 24 "Eärendil'in Yolculuğu ve Gazap Savaşı" s. 358 ve devamı.

2 *Kardeşlik*, İkinci Kitap, II "Elrond'un Divanı", s. 241

3434 – SON İTTİFAK ORDULARI DUMANLI DAĞLAR'I AŞAR. DAGORLAD SAVAŞI VE SAURON'UN MAĞLUP EDİLİŞİ. UZUN SÜRECEK BARAD-DÛR KUŞATMASI BAŞLAR.

1 *Mektuplar*, No. 144, s. 179; ayrıca bakınız: *Kuleler*, s. 455

2 Güç, s. 421

3 Güç, s. 421

4 *BÖ*, IV "Galadriel ile Celeborn'un Öyküsü", s. 405-406

5 *BÖ*, Ek B "Silvan Elflerinin Sindarin Kökenli Prensleri" s. 430. Christopher Tolkien burada şöyle not düşer: "Lórienli Malgalad'ın ismi başka hiçbir kaynakta geçmiyor ve burada onun Amroth'un babası olduğuna dair de bir ifade mevcut değil. Diğer taraftan, Amroth'un babası Amdír'in Dagorlad Savaşı'nda çarpışırken can verdiği bilgisi iki ayrı noktada (*BÖ*, s. 400 ve 406) belirtilmekte ki bundan hareketle Malgalad'ın Amdír ile aynı kişi olduğu gibisinden basit bir çıkarımda bulunulabilir. Fakat bu iki isimden hangisinin diğerinin yerine geçtiğini kestirmek güç."

6 *Kuleler*, Dördüncü Kitap, II "Bataklıklardan Geçiş", s. 599

7 Güç, s. 421

8 *Kardeşlik*, İkinci Kitap, II "Elrond'un Divanı", s. 243

9 Güç, s. 421

3440 – ANÁRION'UN ÖLDÜRÜLÜŞÜ

1 Güç, s. 421

2 Ek A, s. 1043 [Türkçe baskısında bulunmamaktadır] dipnot 1'de konu şöyle bağlanıyor: "Gelgelelim Atanatar Alcarin'in döneminde bu kalıp sonradan Aragorn'un taç giyme töreninde kullanılacak olan üzeri mücevher süslü miğfer ile değiştirilmiştir."

3441 – ELENDIL VE GIL-GALAD BU UĞURDA KENDİLERİ DE CAN VEREREK SAURON'U ALT EDER. ISILDUR TEK YÜZÜK'Ü ELE GEÇİRİR. SAURON HİÇLİĞE KARIŞIRKEN YÜZÜKTAYFLARI GÖLGELER ARASINA GİZLENİR. İKİNCİ ÇAĞ BÖYLELİKLE SONA ERER.

1 Güç, s. 422

2 *Kardeşlik*, Birinci Kitap, XI "Karanlıkta Bir Bıçak", s. 189'de de anlatıldığı üzere hobbitler ile Yolgezer Fırtınabaşı'na doğru yol alırken Sam Gamgee tarafından ezbere sayılıp dökülen dizelerdir bunlar.

3 Güç, s. 422

4 Güç, s. 422

5 *Kardeşlik*, İkinci Kitap, II "Elrond'un Divanı", s. 243

SONSÖZ

1 Güç, s. 423. Tolkien'in burada verilen orijinal İngilizce metinde kullandığı *weregild* sözcüğü, bir katili cezaya tabi tutmak ve kurbanın ailesine uğramış oldukları zarara karşılık bir çeşit tazminat ödenmesini sağlamak amacıyla bir kişinin yaşamına parasal bir değer biçmek şeklinde kadim yasalarca hüküm altına alınmış bir çeşit "kelle bedeli" veya "kan parası" olarak yorumlanabilir. Hem *Beowulf*'ta hem *Völsungasaga*'da hem de on üçüncü yüzyıl İzlanda'sındaki *Egil'in Destanı*'nda ve başka kaynaklarda bahsi geçen bu tabire Tolkien'in gayet aşina olduğu kuşku götürmez. Bu yasanın uygulamaya konuşuna bir diğer örnek, Ek A, "Vekilharçlar", s. 1054'te [Türkçe baskısında bulunmamaktadır] Túrin II'ye değinilirken yine Tolkien tarafından verilmiştir.

2 *Kardeşlik*, İkinci Kitap, II "Elrond'un Divanı", s. 251. Isildur'un el yazması parşömeninin içeriği, Üçüncü Çağ'da toplanan Elrond'un Divanı'nda orada hazır bulunanlara –krallar soyu kesintiye uğramış olduğundan dolayı– bunun "Saruman ve bendeniz haricinde" hiç kimse tarafından okunmadan kalacağı yönünde tahmin yürüttüğünü belirten Gandalf tarafından açığa vurulacaktır. Isildur'un bu yazısında "kor" sözcüğünü "köz" yerine kullandığı anlaşılmakta.

3 Güç, s. 423. Isildur'un sonuna ilişkin farklı ve son derece doyurucu bir anlatı Tolkien'in "Ferah Çayırlar Felaketi" başlıklı metninde karşımıza çıkar. Gerek içeriğinin genişliği gerekse Üçüncü Çağ'a dair (zira Sauron'un mağlup edilişi ile İkinci Çağ'ın sona bağlandığı kabul edilir) bir hadiseyi konu ediniyor oluşu dolayısıyla elinizde tuttuğunuz cilde dahil edilmemiş olup *BÖ*, s. 451-480'de okunabilir.

EK - A
ORTA DÜNYA'NIN ÜÇÜNCÜ ÇAĞI'NA İLİŞKİN ÖZET BİR TARİHÇE

1 Buradan itibaren okura sunulan metin Güç, s. 421-436'dan alıntıdır.

EK - B
YİTİK YOL'DA NÚMENOR'UN KONU EDİLDİĞİ KISIMLAR

1 *Lavaralda* (*lavarin* sözcüğünün yerini almıştır) Númenor Adası Üzerine Genel Bilgiler metninin içeriğinde Eldar tarafından Tol-Eressëa'dan getirilmiş ağaç cinsleri arasında geçmez (*BÖ*, s. 281 [keza bununla bağlantılı olarak elinizdeki ciltte de]).

2 *Yedi düzine yıl* tabiri *dört yirmi sene* deyişinin (ilkin *üç yirmi sene* şek-

linde yazılmıştı) değiştirilmiş hâlidir; bu bölümdeki 10 numaralı nota bakınız.

3 Taslak metinde *Númenor* isminin üstüne *Vinya* diye not düşüldüğü görülüyor; metnin "Yeni Diyar" başlığı altında silbaştan kaleme alınmış (s. 336) bir kesitinde de aynısı gözlemlenmekte. Bu tabir ilk kez ND ["Númenor'un Düşüşü"] I [*Yol*] s. 19, paragraf 2'deki bir düzeltmede karşımıza çıkmakta.

4 *Terendul* ismi hakkında daha detaylı bilgi için bakınız: Dilsel Kökenler [*Yol*, s. 392], kök TER, TERES.

5 Metnin ilk kaleme alınan özgün hâlinde bu kısım şöyle devam eder:

"Poldor dün bana *Eärendel* diye hitap etti."

Elendil konuşmaya başlamadan önce derin bir iç geçirdi. "Ama bu güzel bir isim. Onun öyküsünü tüm diğerlerinden daha çok severim; aslına bakacak olursan senin ismini seçişimin nedeni de bana onunkini çağrıştırıyor oluşuydu. Ancak ne sana onun adını vermeye cüret edebildim ne de kendimi İnsan ırkı içinde bu denizlere ilk yelken açan kişi olan haşmetli Tuor ile benzeştirmeye. En azından sen arkadaşın olacak o budalalara Eärendel'in gelmiş geçmiş en usta denizci olduğu cevabını verebilirsin ki bu meziyete Númenor'da halen çokça değer verildiğini söylersem yanılmış olmam sanırım, ne dersin?"

"Ama Eärendel onların umurunda değil ki. Açıkçası benim de değil. Biz onun yarım bıraktığı işi tamamlamak arzusundayız."

"O da ne demek oluyor şimdi?"

"Ne demek istediğimi gayet iyi biliyorsun: Batı'nın en uç sınırlarındaki diyara ayak basmak..." (& aşağı yukarı s. 329'dan itibaren devam eden kısım).

6 Buradaki kullanımı Númenor isimlerinden *Valandil*'in karşımıza ilk çıkışını teşkil eder. Hikâyenin sonraki tarihlerde kaleme alınmış yeni kurgusunda ise... Valandil, Elendil'in erkek kardeşi ve bu ikili Orta Dünya'daki Númenor krallıklarının kurucuları olarak karşımıza çıkar ([*Yol*] s. 33-34). Bu isim sonradan hem daha eski dönemlerde yaşamış bir Númenórluya (Andúnië Efendilerinden ilki) hem de ileriki tarihli bir kurgu çerçevesinde Arnor Krallarının üçüncüsü olan Isildur'un oğulları arasında yaşça en küçük olanına verilecektir: *Bitmemiş Öyküler*'in Dizin bölümündeki Valandil başlığına ve ona dair sunulmuş açıklamalara bakınız.

7 *Quenta*'da ([*Orta Dünya'nın Şekillenişi*] s. 151) Tuor'un "kaybolduğuna" dair herhangi bir bilgi geçmez. Yaşlılığın yavaş yavaş üzerine çöktüğü hissine kapıldığında "*Eárámë*, yani 'Kartal Kanadı' ismini taktığı heybetli bir gemi inşa ettiği ve bir akşam güneş batarken Idril ile birlikte Batı'ya yelken açarak bir daha hiçbir öyküye veya şarkıya konu olmadığı" belirtilir. Şu kısım ise metne sonradan eklenmiştir ([*Şekillenişi*] s. 155): "Ölümlü İnsanlar içinde bir tek Tuor üstün ırk tarafından

benimsenmiş, büyük sevgi duyduğu ve onu kendilerinden biri sayan Noldoli'ye katıldıktan sonra da kâh gemisi ile Elfdiyarlarını çevreleyen denizlerde gezinip kâh Tol Eressëalı Cinlerin limanlarında bir süre dinlenerek onlarla birlikte yaşamayı sürdürmüştü veya en azından öyle rivayet edilirdi; böylelikle yazgısı İnsanlarınkinden kesinkes ayrılmış oluyordu."

8 Buradaki metin Eärendel'in Valinor'a ayak basışı öyküsünün *Quenta*'nın içeriğinde verilen son versiyonu olup ikinci metin Q II ([*Şekilleniş*] s. 156) üzerinde tatbik edilmiş düzeltmeler uyarınca Eärendel "son kıyıdaki sevdiklerine veda ederek bir daha kavuşmamak üzere onlardan ayrıldı" ve "Elwing, Eärendel'in ardından ne kadar yas tutsa da onu bir daha asla bulamadı ve dünyanın sonuna değin birbirlerinden ayrı kaldılar" ibarelerini içermektedir. Sonradan Elendil bu defa daha belirgin olmak üzere konuya tekrar dahil edilir ([*Yol*] s. 64). QS metninde öykü daha da fazla değişikliğe tabi tutulmuştur ve bu kapsamda Elwing de Valinor'a adım atar (Bakınız: [*Yol*] s. 324-325 paragraflar 1–2 ve yorumları).

9 *Nuaran Númenóren*: Daktilo çıktısı müsvedde üzerinde (sadece ve sadece bunda) *ór* harflerinin üzerinin karalandığı görülüyor.

10 *Şunun şurasında dört düzine yaş* tabiri yerini sonradan *Şunun şurasında iki yirmi bir de on yaş* tabirine bırakmıştır. Bu bölümdeki 2 numaralı notta belirtilen değişiklikte de görüldüğü üzere ondalık hesapla yapılan sayımın yerini on ikilik hesapla yapılan bir başkası almış; fakat her iki durumda da yılların sayısı biraz tuhaf kaçıyor. Çünkü Herendil'den farklı farklı yerlerde "çocuk", "oğlan" ve "delikanlı" diye bahsedilmekte ve onun "erkekliğe adım atış evresinde" (s. 326) olduğuna değinilmekte; peki o hâlde kırk sekiz yaşında oluşunu nasıl açıklamalı? Onun yaşı su götürmez bir şekilde belirtilmiş ve dahası, sonradan Elendil de (s. 331) Sauron'un Herendil'in küçücük bir çocuk olduğu döneme rastlayan gelişinden o yana 44 yıl geçtiğini söylüyor; bu durumda varılabilecek yegâne sonuç, o sıralar Númenórluların sahip olduğu uzun ömür sürme ayrıcalığı ile kastedilen şeyin onların insanların geri kalanından farklı bir hız esasında gelişip yaşlanışı ve elli yaş civarına gelinceye değin tam yetişkin sayılmayışı olduğudur. Konuyla ilgili bakınız: *BÔ*, s. 373

11 Orontor'un belki de asla geri dönmemek üzere çıktığı vurgulanan sefer, Amandil'in Batı'nın en uzak sınırlarına düzenlediği yolculuğun önceden yapılmış bir tasavvuruna benziyor ki hakikaten de bu seyahatten geri dönemeyecektir (*Akallabêth*, s. 395-397 [Elinizdeki ciltte s. 267-268]).

12 El yazması taslağın (ve peşi sıra daktilo müsveddesinin) bu kısmı kafa karıştırıcıdır, zira baskıya verilmiş olan metne ilaveten Fíriel'in söylediği şarkı da başından sonuna dek ve hatta tercümesi eşliğinde sunuluyor; bu da demektir ki iki açılış ve iki kapanış dizesi ile bunların tercümeleri tekrar edilmiş. Bununla birlikte, el yazması metin üzerine

kurşunkalemle çiziktirilmiş işaretlere bakıldığında babamın ilkinin üstünü çizmeye gerek görmeden hemen o an (şarkının büyük kısmını hariç tutarak) ikinci bir versiyona geçtiği açıkça anlaşılıyor. Şarkının metni üç aşama hâlinde düzeltiye tabi tutulmuş. Muhtemelen metnin kaleme alınmasına yakın bir dönemde yapılmış olan değişiklikler şöyledir: *Valion númenyaron* (tercümesi "Batının Efendileri") > ikinci dizedeki *Valion: númessier* ve *hondo-ninya* > dokuzuncu dizedeki *indo-ninya*; sekizinci dizede Númenor ismi üzerine bunun alternatifi olması babında *Vinya* diye not düşüldüğü görülür (Söz konusu hususla ilgili bu bölümde yer alan 3 numaralı nota bakınız). Bu durumda, şarkının sonraki düzeltmeler hayata geçirilmeden önceki hâli şöyledir:

Ilu Ilúvatar en kare eldain a fírimoin
ar antaróta mannar Valion: númessier.
Toi aina, mána, meldielto – enga morion:
talantie. Mardello Melko lende: márie.
Eldain en kárier Isil, nan hildin Úr-anar.
Toi írimar. Ilqainen antar annar lestanen
Ilúvatáren. Ilu vanya, fanya, eari,
i-mar, ar ilqa ímen. Írima ye Númenor.
Nan úye sere indo-ninya símen, ullume;
ten sí ye tyelma, yéva tyel ar i-narqelion,
íre ilqa yéva nótina, hostainiéva, yallume:
ananta úva táre fárea, ufárea!
Man táre antáva nin Ilúvatar, Ilúvatar
enyáre tar i tyel, íre Anarinya qeluva?

Babamız Dünya'yı Elfler ve Ölümlüler için yarattı ve onu Efendilere emanet etti. Onlar Batı'dadır. Yücedir, kutsanmıştır ve sevilendir onlar: İçlerinde bir tek karanlık olan hariç. Kayıptır onun ruhu. Yeryüzü'nü terk etti Melko: Bu iyi haber. Elfler için Ay'ı, İnsanlar için ise kızıl ışıklar saçan Güneş'i yarattılar; güzeldir her ikisi de. Ilúvatar'ın bahşettiği armağanları herkese kararınca pay ettiler. Dünya harikuladedir, gökyüzü, denizler, toprak ve bunların bünyesinde barındırdığı tüm unsurlar da. Númenor'un güzelliği ise dillere destandır. Oysa benim kalbim sonsuz huzuru burada bulamaz; çünkü buranın er geç gelecek sonu ve sayılı gün tükendiğinde ve Soluş gerçekleştiğinde her şey sona erecek, yine de kâfi gelmeyecek, yetmeyecek. Babamız, Ey Yüce Babamız, sonun dahi ertesindeki gün gelip çattığında ve Güneşim battığında bana ne vereceksin?

Bilahare dördüncü mısrada geçen *Mardello Melko* da *Melko Mardello* şeklinde değiştirilmiş ve 5 ile 6 numaralı dizeler şu şekle bürünmüştür:

En kárielto eldain Isil, hildin Úr-anar.
Toi írimar. Ilyain antalto annar lestanen

Ardından, metin daktiloya döküldüğü vakit *Melko* isminin hem metinden hem de çevirisinden çıkarılıp yerine *Alkar*'ın konduğu dikkat çekiyor; lütfen 15 numaralı nota bakınız.

Şarkının 5 ve 6 numaralı satırlarında vurgulanan fikir Elendil'in sonradan Herendil'e söylediği sözlerde (Kısım IV, dördüncü paragraf) tekrar karşımıza çıkacaktır: "Valar Düşmanın Karanlığı'ndan sakınmalarına yardımcı olmak amacıyla İlkdoğanlar için Ay'ı, İnsan ırkından olanlar için ise Güneş'i yarattı." Konuyla ilgili QS paragraf 75'e (*Silmarillion*, s. 154) bakınız: "Çünkü Güneş İnsanların uyanışına karşılık Elflerin azalıp gidişinin alametiyken, Ay Elflerin hatıralarını ayakta tutuyordu"

13 "Evin kalbi" anlamında kullanılan *hon-maren* için bakınız: *Dilsel Kökenler* [*Yol*, s. 364], kök KHO-N.

14 Allen and Unwin Yayımevi'nce hazırlanmış olan daktilo metni ([*Yol*] s. 8, dipnot) burada sona eriyor. Yayımevinin düzeltmeni (bakınız: [*Yol*] s. 97) "sadece ilk iki bölümün... ve son bölümlerden birinin... yazılmış olduğunu" belirtmiştir. Metnin o sıra daha fazlası kaleme alınmamış olduğu için o noktada kesildiği farz edilebilir, fakat ben olayın ardında yatan sebebin bu olduğunu sanmıyorum. Daktilo metninin kesildiği noktada (el yazması metnin tam ortasında) yazıya herhangi bir müdahalede bulunulduğuna dair bir iz yok ve yazarın bezip işi yarıda kesmiş olma ihtimali çok daha ağır basıyor, zira el yazması metin bu safhada vuku bulan tekrar yazma girişimleri ve farklı versiyonların birbirinin yerine geçirilip denenmesi yüzünden karmaşık ve anlaşılması zor bir hâl almakta.

Yitik Yol'un önceki bölümlerinde el yazması versiyon üzerinde uygulamaya geçirilen tüm düzeltmeleri her ne kadar çabucak ve sallapati bir şekilde yapılmış da olsalar sırf hepsi daktilo metninde de mevcut olduğu için muhafaza ettim. Bu noktadan itibaren kurşunkalemle yapılmış düzeltmelerin tarihine işaret edecek harici bir kanıt bulmak mümkün değil; yine de ben bunları önceden olduğu gibi metin dahilinde tutmaya devam ettim.

15 Elendil'in Herendil'e kadim tarihçeyle ilgili bilgiler aktardığı, "Ilúvatar, namıdiğer Tek Olan oradadır" tümcesi ile başlayıp "ve (eğer ki başarabilirse) Avallon ile Valinor'u yıkıma uğratma planları kurmaya girişti" ibaresi eşliğinde sona eren uzun anlatı çok daha kısa olan özgün pasajın yerine geçirilmiştir. Söz konusu değişiklik *Yitik Yol*'un Allen and Unwin Yayımevi'ne teslim edilişinin sonrasındaki bir tarihe denk geliyor olsa gerek, çünkü metnin ilk kaleme alındığı hâlini yansıtan buradaki versiyonda Morgoth yerine Melko değil *Alkar* ismi kullanılırken, önceki bölümde Fíriel'in ağzından aktarılan şarkıda *Melko* ismi kur-

şunkalem ile yapılan düzeltme yoluyla *Alkar*'a çevrilmiş ve bu durum daktilo metnine aksettirilmemiş. Şu hâle göre özgün pasaj aşağıdaki gibi çıkar karşımıza:

> Güçlerin en yücesi olan *Melko*'nun [sonradan > *Alkar* ve *sonrası*] Dünya'nın yaratılışı ile aynı döneme rastlayan başkaldırısından bahsetti; Kutlu Diyar'a kötülük bulaştırmış ve şimdilerde Eressëa'da yaşayan yeryüzünün ilkdoğanları olan Eldar kavmini göç etmek durumunda bırakmasından dolayı Batının Efendileri tarafından dışlanışını anlattı. Melko'nun Orta Dünya'da tesis ettiği, zorbalığa dayalı hegemonyayı ve İnsanları nasıl kendine köle ettiğini gözler önüne serdi; Eldar'ın ona karşı girişip de hezimetle ayrıldığı savaşları ve İnsanların Atalarının bu süreçte onlara nasıl destek verdiğini anlattı; Eärendel'in onların yakarısını Efendilere nasıl taşıdığına ve Melko'nun nihayet mağlup edilerek Dünya'nın sınırları dışına nasıl sürgüne gönderildiğine dair detayları saydı döktü.
>
> Sözlerine ara veren Elendil bir an durup başını eğerek Herendil'e baktı. Ne hareket etmiş ne de herhangi bir işaret yapmıştı oğlu. Elendil bunun üzerine konuşmasına kaldığı yerden devam etti. Morgoth'un kötülüğün vücuda gelmiş hâli olduğu ve atalarımıza kederden başka bir şey getirmediği gerçeğini hâlâ idrak edemiyor musun, Herendil? Ona hâlâ öyle ya da böyle bağımlılık duyuyorsak bunun sebebi olsa olsa korkudur. Çünkü Dünya'nın hâkimiyetinin ele geçirilmesinde oynadığı role karşılık ona bedel ödeyişimizin üzerinden çok zaman geçti. Ondan bir medet ummamız da yersiz olur: Irkımızın ataları onun düşmanıydı; bu yüzden ne ondan ne de onun hizmetindekilerin herhangi birinden bize sevgi göstermesini bekleyebiliriz. Morgoth asla affetmez. Fakat Efendilerin hükmü devam ettiği sürece mevcut gücüne bel bağlayarak ve mevcut görünümü altında Dünya'ya geri dönmeyi de göze alamaz. Hiçlik'e sürüldü o, gelgelelim İradesi halen burada ve hizmetkârlarına yol göstermeyi sürdürüyor. Kaldı ki onun başlıca emeli Efendileri alaşağı etmek ve geri dönüp egemenliğini ilan ederek Efendilere itaat etmiş her kim varsa ondan intikam almak.
>
> "Ama biz neden aldanalım..." (& devamı bu cildin Ek - B, Kısım IV başlığı altında).

Kapanış tümceleri ("...Dünya'ya geri dönmeyi de göze alamaz") ile birebir denebilecek ölçüde benzeşen veya daha doğru bir ifadeyle onlardan izler taşıyan ibarelere (aşağıdaki 25 numaralı nota bakınız) ND ["Númenor'un Düşüşü"] II (paragraf 1)'de [*Yol*, s. 29] ulaşmak mümkündür.

16 QS [Quenta Silmarillion] paragraf 10'da [*Yol*, s. 206-207] Melko'nun "Manwë ile akran" olduğu belirtilir. Bu metnin haricinde Melko'dan

"Işık Saçan" *Alkar* diye bahsedildiği bir örnek daha yoktur sanırım.

17 Bu bölümdeki 8 numaralı nota bakınız. Eärendel'in *çocuğuna* yapılan atıf, tıpkı ND II'de ([*Yol*] s. 34) olduğu gibi Elros karakterinin bu aşamada henüz kurgulanmadığına işaret ediyor.

18 "Ilúvatar'ın yaratımları ile alay edercesine": Konuyla ilgili ND II paragraf 1 [*Yol*, s. 24-25] ve yorumlarına bakınız. [*Yol*, s. 29]

19 Öncekinin yerine konan uzun metin burada son buluyor (yukarıdaki 15 numaralı nota bakınız), sonrasında tıpkı evvelkinde olduğu gibi çoğunlukla aynı kelimeler kullanılmak suretiyle kâğıda geçirilip devam ettirildiği görülüyor ("Çünkü Efendilerin hükmü devam ettiği sürece Dünya'ya geri dönmeyi de göze alamaz Morgoth..."); sonradan bu pasajın üzeri çizilmiş.

20 "Zaman geçtikçe Batının Efendilerinin bile gıpta eder hâle geleceği bir armağan" ibaresi metne kurşunkalemle yapılmış bir eklemeydi ve bahse konu fikrin ilk kez yazıya dökülüşünü teşkil ediyordu: Yıllar sonra yazılacak olan *Ainulindalë* metni içinde de benzer bir ibareye rastlanır (*Silmarillion*, s. 74: "Kaderleri ölümdür onların, Ilúvatar'ın ihsanı, öyle bir hediye ki Zaman geçip de yıprandıkça Güçler bile imrenir.")

21 Konuyla ilgili ND II paragraf 5 [*Yol*, s. 26]: "Bazıları onun Númenor kralından bile daha kudretli bir hükümdar olduğu iddiasındaydı; bazılarına göre ise kendisi Tanrılardan biri veya onların Orta Dünya'yı yönetmekle görevlendirerek buraya göndermiş olduğu bir oğluydu. Son olarak az sayıdaki bazıları onun kötücül bir ruhani varlık, hatta muhtemelen geri dönen Morgoth'un ta kendisi olduğunu öne sürüyordu. Bizse bunu yabanıl gördüğümüz İnsanların uydurduğu aptalca bir masal yerine koyup alaya alıyorduk."

22 Bu on ikilik ölçümleme esası yazıya dökülmüş metinde mevcuttur; lütfen yukarıdaki 10 numaralı nota bakınız.

23 Konuyla ilgili ND II paragraf 5 [*Yol*, s. 26]: "Çünkü [Efendiler] Sauron'un gelmesi hâlinde beraberinde kötülükten başka bir şey getirmeyeceği uyarısında bulunuyordu; şu da var ki kralın bu işle görevlendireceği ulaklar tarafından davet edilmediği sürece ve onların rehberliği olmaksızın Númenor'a ulaşması imkân dışıydı."

24 *Moriondë* ismi zannımca başka hiçbir metinde geçmez. Adanın doğu kıyılarında yer aldığı belirtilen bu korunaklı liman hiç şüphe yok ki Rómenna'nın önceli olma özelliği taşıyor.

25 Sauron'un Númenor'a gelişine dair ND II paragraf 5'te [*Yol*, s. 26-27] aktarılmış olup hemen sonrasında gemilerin dev dalgaların sırtında havaya kaldırılarak karanın iç kesimlerine dek savrulduğu kısmın kapsam dışı bırakıldığı bir başka versiyon ile değiştirilmiş olan öyküdür bu; bakınız: [*Yol*] s. 9, 26-27. ND II'nin ilk versiyonunda denizin *dağ* gibi yükseldiği, Sauron'u taşıyan geminin bir tepenin üzerine konduğu ve Sauron'un o *tepenin* zirvesinde dikilip Númenórlulara seslendiği belirtilir. *Yitik Yol*'da ise ilkin denizin bir *tepe* gibi yükseldiği vurgula-

nır, sonradan kurşunkalemle yapılan düzeltme yoluyla bu kelime *dağ* ile değiştirilir, keza Sauron'un gemisi de *yalçın bir kayalığın* tepesine kondurulmuşken yine kurşunkalem ile yapılan müdahale sonucu bu sözcüğün yerine de *tepe* yazılmışsa da Sauron kitleye karşı konuşmasını bir kayanın (burası değiştirilmeden bırakılmış) tepesinde dikilerek yapar. Birbirine eşlik eden bu iki metin arasında (bu kısımdaki 15, 21 ve 23 numaralı notları inceleyiniz) ilk kaleme alınanın *Yitik Yol* olduğunu işaret eden en belirgin kanıt olarak görmekteyim bunu.

26 *Alkar*: *Melko* ismi üzerinde kurşunkalemle not düşülerek yapılan değişiklik: Bu bölümdeki 15 numaralı nota bakınız.

27 Tüm Elflerin ortak lûgati olan Eressêa dili ("Elflerin Latincesi", Qenya) hakkında daha fazla bilgi için bakınız: [*Yol*] s. 56. Burada sunulan pasaj Númenor "hükûmetinin" Eressëa kültürü ve etkisi üzerine saldırıda bulunduğu fikrinin ilk defa dilsel bir öğe hâlinde ortaya çıkışını teşkil ediyor; konuyla ilgili *Bitmemiş Öyküler*'in içeriğindeki *Elros Soyu* başlıklı bölümde (s. 370 [Elinizdeki ciltte s. 240-241]) Númenor'un yirminci hükümdarı Ar-Adûnakhôr hakkında "Kendisine Adûnaik dilde bir unvan yakıştırarak asayı devralan ilk Kral oydu... Onun döneminde Elf dillerinin kullanımı bırakıldığı gibi bunların öğretilmesine de izin verilmedi ama bu lisanlar Vefakârlar arasında gizlice hayatta tutuldu" yirmi üçüncü hükümdar Ar-Gimilzôr'a ilişkin ise "Eldar kökenli dillerin kullanımına tamamen yasak getirdi" (*Akallabêth*, s. 384-385'te anlatılanlarla [Elinizdeki ciltte s. 242-244] son derece benzer şekilde) denir. Fakat tabii ki *Yitik Yol* kaleme alındığı sırada Adûnaik dilinin Númenor'da kullanımda olan lisanlardan biri olduğu fikri henüz işlerlik kazanmamıştı ve imada bulunulmak istenen unsur "İnsan ırkının kadim atalarından kalma dilinin" mutlaka "diriltilmesi" gereğinden ibaretti.

28 Buradaki ifadenin kökenleri ND I paragraf 6'da [*Yol*, s. 15] saklıdır: "Morgoth'un bahşetmek istediği hediyelerin Tanrılar tarafından alıkonduğunu söyleyen Sûr, eğer ki mutlak kudrete erişmek ve sonsuz yaşam ayrıcalığı edinmek istiyorsa [kral Angor'un] öncelikle Batı'yı fethetmesi gerektiğini vurguladı."

ORTA DÜNYA HARİTASI

Yüzüklerin Efendisi: *Yüzük Kardeşliği* (1954) adlı eserin yayıma hazırlanması sırasında Christopher Tolkien Orta Dünya'nın kapsamı hayli geniş tutulmuş genel bir haritasını çizmişti. Herhangi bir başlık taşımayan bu harita siyah ve kırmızı mürekkep kullanılarak kâğıda geçirilmiş olup kitabın en son kısmında açılır-katlanır bir sayfa hâlinde sunulmaktaydı. Her ne kadar esasen babasının üzerinde defalarca değişiklik yaptığı ve kafa patlattığı kurşunkalemle çizilmiş özgün haritaya dayanıyor olsa da kitabın öngörülen tarihe yetiştirilmesi hususunda telaşa kapılan yayımcıların baskısı yüzünden alelacele hazırlanmıştı Christopher'ın bu haritası. 1980 senesinde Christopher Tolkien rahmetli baba-

sının bazı yazılarını *Bitmemiş Öyküler* başlığı altında yayımlama olanağı bulduğunda [Türkçe baskısında bulunmamaktadır.] Númenor'un da bir haritasını yaratıp s. 168'e kondurarak bu esere dahil etmiş (elinizdeki ciltte ise s. 56 ve 57 arasında) ve ayrıca Orta Dünya haritasını da elden geçirip yeniden çizerek şu açıklamayı yapmıştır:

> "Asıl niyetim üzerine birkaç isim daha ekleyerek bu kitapta Yüzüklerin Efendisindeki haritaya yer vermekti; fakat biraz düşününce onun yerine kendi özgün haritamı kullanmak ve fırsattan istifade içerdiği ufak bazı kusurları da düzeltmiş olmak (nispeten büyük olan unsurlar üzerinde düzeltme ya da değişiklik yapmak benim inisiyatifimi aşan bir durumdur) daha iyi bir fikir gibi geldi bana. Böylece onu öncekiyle esasen aynı tutarak ve boyutlarını berikinin yarısı kadar daha büyülterek (şöyle ki, nihai şekliyle yeni harita eski haritanın baskı yüzü görmüş hâlinin bir buçuk katı büyüklüğündedir) yeniden çizdim. Gösterilen alan bu seferkinde daha dar gerçi, ama şu hâliyle bile kapsam dışı bırakılan yegâne unsurlar Umbar Limanları ile Forochel Burnu'dur." (*BÖ*, s. 27)

Tolkien'in İkinci Çağ'a dair yazılarının sunulduğu mevcut eserde Umbar'a da değinildiği için Christopher'in "başlık taşımayan" özgün haritasına burada bilhassa yer verilirken (s. 414), sonradan şekillendirilip "Üçüncü Çağ'ın Sonu İtibarıyla Orta Dünya'nın Batı Yöreleri" başlığı altında *Bitmemiş Öyküler*'e dahil edilen (ve günümüzde Yüzüklerin Efendisi'nin tüm baskılarında kullanılmakla kalmayıp 2020 senesinde *Bitmemiş Öyküler*'in resimli baskısı için Nicolette Caven tarafından renklendirilmiş bulunan) haritanın bir versiyonu işbu cildin arka kapak içinde sunulmuştur.

TEŞEKKÜR

J. R. R. Tolkien tarafından kaleme alınmış eserler üzerine derinlemesine yapılan her incelemede istisnasız vuku bulduğu gibi, burada da okur sadece sıradışı bir hayal gücü besleme ayrıcalığına haiz bir yazar ile değil, ancak bir dilbilimcinin katlanmak durumunda kalacağı cefaları ve tutunacağı ilmi disiplini dilsel yaratıcılığına (veya Tolkien'in tercih edeceğini düşündüğümüz tabirle, "alt-yaratıcılığına") yansıtan işinin ehli bir akademisyen ve mitosların, efsanelerin ve halk öykülerinin ortaya serdiği o eşsiz zenginlikteki dünyaları hatmetmiş hevesli bir talebe ile de karşı karşıya bulunduğunu kaçınılmaz olarak idrak etmektedir.

Bugüne dek yayımlanmış olup da elinizdeki kitabın derlenmesinde faydalanılan metinlerin büyük çoğunluğu, Christopher Tolkien'in baba Tolkien'in yarattığı destansı evreni anlamak, muhafaza edip ileriye taşımak ve tertip düzen içine sokmak uğruna neredeyse bütün ömrünü harcadığı rolün mahsulü olduğundan, sonuçta ortaya çıkan eser Christopher'in sebatkâr bir editör olma konusunda ne denli benzersiz bir yetenek sergilediğinin de kanıtıdır: Sahip olduğu hem marifetli hem şık yazın tarzı tamamen kendine özgü olmakla birlikte babasının stilini mükemmel şekilde tamamlamaktadır.

Bu ikili –yani baba ve oğul Tolkienler– bu ciltte bir araya getirilmiş öykülerin gerek "sanal-yaratıcısı" gerekse kâtibi sayılma hususunda birincil olduğu kadar merkezi de birer yere sahip. Şu da var ki, bu uğurda katkılarını cömertçe seferber etmiş diğerlerini de takdir etmeden geçmek yakışık almaz.

Sırf bu çalışmaya yeşil ışık yakmış oldukları için değil, sergiledikleri iyimser yaklaşım tarzı ve fikir aşamasından tamamlanmış baskısına kadarki tüm safhalarında bu kitabın meydana getiril-

mesinde bana hatırı sayılır faydası dokunmuş ayrıntılı ve yapıcı yorumları yoluyla sürece gayretkeş bir şekilde dahil olmuş bulunmalarından ötürü de gerek Tolkien Vakfı Yöneticilerine gerekse Christopher Tolkien hak sahiplerine derin minnet duymaktayım. Eserin baskıya hazırlanışına doğru giden süreçte Tolkien ailesi, Mütevellileri ve çok daha geniş anlamda tüm Tolkien cemiyeti, Profesör'ün halen hayatta olan son çocuğu Priscilla Tolkien'in kaybı ile sarsılmıştır. Kendisi babasının çalışmalarının tutkulu bir hamisi, Orta Dünya'nın serüvenlerle dolu ortamında gezintiye çıkmış olan herkesin yorulmak nedir bilmez bir dostuydu ve bu yüzdendir ki elinizdeki cilt onun hatırasına memnuniyetle ithaf edilmiştir.

HarperCollins ekibi içinde, bu kitaba önayak olan projeyi ortaya attığı ve bunu başarma konusunda benden güvenini esirgemediği için Ayni Haklara Konu Eserler Yayımcısı David Brawn'a; özenli yardımları ve detaylar konusunda sergilediği dikkatli tutum için Editörlük ve Halkla İlişkiler Yöneticisi Hannah Stamp'e; birbirinden hoş ve incelikli arka plan tasarımları bu noktaya ulaşma sürecinde üzerinden geçtiğimiz tüm diğer versiyonları gölgede bırakan tasarımcı Terence Caven'e ve bu kitapları hele ki lojistik koşulların daha önce hiç olmadığı kadar karmaşık bir hâl aldığı böylesi bir ortamda basıp dünyanın her köşesinde okurlarla buluşturmak için zamanla yarışmakta tüm ekibimize yardımlarıyla arka çıkan Üretim Müdürü Simon Moore'a sonsuz takdirlerimi ve minnetimi sunarım.

Bu benim HarperCollins'in Tolkien Eserleri Yayım Direktörü Chris Smith ile işbirliği hâlinde ve onun editörlüğü altında yürütme şansına nail olduğum (kitaplar ve takvimler dahil) en azından on ikinci projedir. Her zaman olduğu gibi bu sefer de Chris bir sabır abidesi ortaya koymuş ve hepsinden önemlisi, yılmadan sarf ettiği bilgece, sakinleştirici ve cesaret verici sözleri vasıtasıyla bu çalışmaya sonuçta meydana çıkan kitabın benim olduğu kadar onun da sayılmasına yol açacak ölçüde destek sağlamıştır.

Alan Lee ile olan dostluğumuz yirmi yılı aşan bir geçmişe dayansa da herhangi bir proje üzerinde beraber çalışma şansı yaka-

ladığımız daha önce hiç olmamıştı, bu yüzdendir ki *Númenor'un Düşüşü* bizim nezdimizde özel yere sahip bir mihenk taşıdır ve Alan'ın sevenlerini asla yanıltmayan o ustalıklı zanaatı sayesinde ortaya koyduğu, bu kitabın sayfaları arasına serpiştirilmiş yepyeni ve renkli çizimler ile çok sayıda kurşunkalem eskiz yoluyla yansıtılan Orta Dünya ve Númenor'a dair sahnelerin güzelliğine ve canlılığına hayran kaldığımı belirtmeliyim.

Nihai teşekkürlerimi ise temsilcim Philip Patterson'a sunmama izin veriniz; tabii bir de bilinen örneklerin üzerinde ve ötesinde bir sadakat sergileyerek ortak yaşantımızın pek çok ayını –hiç şikâyet etmeksizin– Orta Dünya'nın İkinci Çağı'nın o çalkantılı günlerinde benimle birlikte geçiren çilekeş Kocam David Weeks'e.

Brian Sibley


KUZEY BEYABANI
FORODWAITH
ERED MITHRIN
DEMİR DAĞLAR
RHOVANION
RHUN Denizi
ERIADOR
MİNHİRİATH
ENEDWAITH
ROHAN
BOZ TOPRAKLAR
YARANDİYAR
DAGORLAD ya da Muharebe Alanı
ERED LİTHUİ
GONDOR
ANDUİN
MORDOR
NURN
NURNEN Denizi
KHAND
BELFALAS KÖRFEZİ
GÜNEY GONDOR
YAKIN HARAD
HARADWAITH
GÜNEY DİYARI
UZAK HARAD
LİMBAR Limanı
Mil
Ölçek

J. R. R. Tolkien.

J. R. R. Tolkien, Orta Dünya'nın İkinci Çağı için "karanlık bir çağdır" demiştir. *Silmarillion* başta olmak üzere *Bitmemiş Öyküler* ve Christopher Tolkien'in on iki ciltlik Orta Dünya Tarihi'nde detaylandırılan bu dönemin kırılma noktası sayılan "Númenor'un Düşüşü" ise ilk kez tek bir ciltte toplanıyor ve okurlara Númenor özelinde yeni bir tarihçe sunuyor.

Morgoth'un yenilgiye uğratılmasında Valar'a ve elflere yardım etmelerinin ödülü olarak Orta Dünya insanlarına bahşedilen Númenor, zamanla uygarlığın beşiği ve zenginliğin merkezi hâline gelmişti. Halkı bilgelikleri ve yiğitlikleriyle ünlüydü. Ama Manwë'nin bir şartı vardı, Númenórlular Valar'la Eldar'ın ölümsüzlüğüne imrenerek Kutlu Diyarları aramaya çıkamazlardı. Ne var ki Númenórluların güçleri arttıkça ölüm korkusu onları sarmaladı, açgözlülükleri ve kibirleri Sauron'un fısıltıları eşliğinde yüreklerini kararttı ve böylece Númenor'un düşüşünün tohumları da atılmış oldu.

Üç bin küsur senelik bu çalkantılı tarih Güç Yüzükleri'nin dövülmesinden Barad-dûr'un inşasına ve Sauron'un yükselişine kadar tüm Orta Dünya'yı etkileyecek olaylara sahne olacaktı.

Númenor'un Düşüşü Orta Dünya'nın tarihini Yüzüklerin Efendisi'nin eklerinde yer alan "Yılların Öyküsü" bölümünün zaman çizelgesine bağlı kalıp Tolkien'in yayımlanmış tüm metinlerinden faydalanarak Alan Lee'nin artık klasikleşen tarzıyla çizdiği illüstrasyonlarıyla birlikte anlatıyor.

Kapak İllüstrasyonu: Alan Lee
Çeviren: Kemal Baran Özbek

ithaki
/ithakiyayinlari
/ithakiyayinlari
/ithakiyayinlari

9 786052 651889

www.ithakiyayingrubu.com